THOMÆ
SYDENHAM
MED. DOCT.
AC PRACTICI LONDINENSIS
Celeberrimi
OPERA MEDICA

EDITIO NOVISSIMA variis variorum Præstantissimorum Medicorum Observationibus quàm maximè illustrata & aucta.

TOMVS SECVNDVS.

Cum ELENCHIS RERUM *&* INDICIBUS *Necessariis.*

GENEVÆ.
Apud FRATRES DE TOURNES.

M. DCCXVI.
Cum Privilegio S. CÆSAREÆ MAJESTATIS.

THOMÆ

SYDENHAM, M. D.

TRACTATUS

DE PODAGRA

ET HYDROPE.

Non fingendum, aut excogitandum, sed inveniendum, quid Natura faciat, aut ferat. Bacon.

Doctissimo Viro

THOMÆ SHORT, M. D.

Coll. Med. Lond. Soc.

IN *tibi, Humanissime Vir, Tractatulum de Podagrâ & Hydrope, loco spissioris voluminis quod animo destinaveram; Historiam intelligo Morborum Chronicorum, eorum maximè circa quos mea Praxis potissimùm versata est. Cum verò omnem cogitandi vim atque omnes nervos his rebus plùs satis intendendo, atrociorem podagræ paroxysmum mihi accersiverim quàm quo aliàs, ut puto, fueram mulctandus, res ipsa monebat, ut has lucubrationes vel invitus ponerem, & mihi tandem ipse consulerem, hos tantùm morbos duos quadantenus expedivisse con-*

tentus. Quoties enim ad hæc studia me recipiebam, toties & Podagra recurrebat. Hoc itaque operis, quale quale demùm id est, accipere digneris; quod Tibi duabus potissimum de causis dicandum censeo. Primum, quòd earum, quas, jam olim in publicum dedi, Observationum, à quibusdam despectarum, utilitatem aliquam, non tantùm me coram atque in os, sed etiam coram aliis agnoscere atque asserere nullus dubitaveris. Deinde quòd ex aliqua consuetudine quam mutuam habuimus, Consilia in commune pro Ægrorum commodis conferentes, Ego tuum Genium deprehenderim ad Praxin Medicam apprimè factum: quodque tametsi doctrinâ omnis generis inclarescas, Te tamen natura ad eas potiùs subtilitates determinaverit, quæ è praxi nascuntur, quàm ad inanes speculationes: quæ duo haud minori intervallo à se invicem distant, quàm Sapientum res seria ac maximi momenti à puerulorum ludo ac crepundiis disterminantur: Et fortasse (nisi me fallit observatio mea) perrarò in eodem subjecto conveniunt. Quæ tua sagacitas juncta opportunitati, quam tibi suppeditavit ingens Medicandorum copia ad Experimenta stabilienda, Te ad Artis nostræ fastigium evexit: Et morum comitas versus omnes haud vulgaris existimationem, quam nactus es, facilè tuebitur. Si qua heic disserui neque tibi cui ista inscribo, nec paucis illis, at spectatæ probitatis viris, quos amicos habeo, vitio dari possint, haud multùm alios morabor, qui nullâ aliâ de causâ mihi infensissimi sunt; nisi quòd aliter tam de ipsis morbis quàm de eorum Curationibus sentiam, atque illi sentiant. Quod ut ità non fieret penes me nullo modo fuit, quandò sic à naturâ factus atque dispositus sim, ut quod temporis alii libris legendis id ego omne meditationi impendere soleam neque tam quæram, an alii eadem mecum asserant, quàm utrum quæ ego trado cum veritate consentiant: utpotè qui rumores & vulgi plausum haud magni faciam. Et sanè quid tanti est, si officio Civis Boni strenuè perfunctus, & publico commodo etiam cum privato damno inserviens, nullam tamen exinde gloriam repertem? Cum si rem rectè perpendam, consulere Existimationi meæ, qui jam senex sim, brevi perinde erit ac si Non enti consuluissem. Quid enim mihi post obitum prodesse queat, ut octo Elementa Alphabetica in istum ordinem redacta, ut nomen meum componant, eorum linguis jactentur qui non magis aliquam mei Ideam animo possint effingere, quàm ego jam queam concipere qualesnam tandem illi futuri sunt, qui omnes & mortuos prioris seculi ignorabunt, & aliis tùm dialectis tùm moribus utentur, pro rerum humanarum omnium inconstantiâ ac vicissitudine. At quorsum ego de aliorum judicio sollicitus sim? Si meo aliquo conatu in promovendâ & morborum & eorundem Curationum scientiâ aliquantulum promeritus fuerim, haud diu istâ laude fruar: Atque è diverso, si cui minus placuerint mea scripta, vix puto me alia additurum; cum non patiatur ratio sanitatis meæ, ut mundo ulteriores, rem medicam tractando, molestias facessam. Et profectò vel in hoc Tractatulo quem jam edo, cùm manus tremula calamum regere nequiret, operam mihi commodatam ab Amicissimo viro D. Joanne Drake, *Baccalaureo in Medicina ex Æde Christi apud* Cantabrigienses, *gratus agnoscere debeo: Quem quidem virum & nativus morum Candor & vitæ Integritas amicum perquam exoptabilem; Animi verò dotes tam à natura subministrata, quàm studio exculta Humano generi utilem*

admodùm

admodum reddent & beneficum, ubi eam Artem exercere placuerit, quam ita probè callet. De cætero rogandus es, Vir Spectatissime, ut huic meo in te officio, si permolestior fuerim, veniam concedas: quod tamen non aliunde naſci existimes velim, quàm ex illo honore & obſequio quibus te meritò, atque ex animo proſequitur.

Tibi addictiſſimus

Tuique obſervantiſſimus

Londini,
Maii 21. 1683.

THO. SYDENHAM

DE PODAGRA.

PRoculdubiò æſtimabunt homines, vel morbi, de quo agimus, naturam *δυσνόητον*, ac ferè incomprehenſibilem eſſe, vel me, quem jam ab annis triginta quatuor vexavit, ingenii tardiſſimi ac prorsùs hebetis, cùm meæ tàm de ipſo morbo, quàm de ejus curatione obſervationes ita parum votis reſpondeant. Utut tamen ſe res habeat, ego bonâ ſaltem fide tradam, quæ hactenus reſcivi omnia, difficultates ſalebraſque, ſive rationem morbi ipſius, ſive curationis methodum ſpectantes, Tempori, Duci veritatis, evincendas complanandaſque relinquens.

Podagra eos plerunque ſenes invadit, qui poſtquam meliores vitæ dies mollius ac delicatius tranſegerint, Epulis lautioribus, vino, aliiſque liquoribus ſpirituoſis liberalius indulgentes, tandem ob pigritiam ætatis ingraveſcentis ſemper comitem, ea corporis exercitia penitùs omiſere, quibus juvenes aſſueverant. Ad hæc, iſti, qui huic morbo ſunt obnoxii, Crania habent grandiuſcula, Habitu corporis ut plurimum ſunt pleniori, humido & laxo; & Conſtitutionem habent omnes luxuriantem viroſamque, ditiſſima atque optima vitæ ſtamina.

Non quòd Podagra eos ſolùm adoriatur, qui craſſo & corpulento habitu donantur, cùm aliquando etiam, etſi rariùs, graciles & macilentos invadat; neque quòd hic morbus in omnibus ſenium præſtoletur: quandoque enim etiam ætate florentes corripit, quoties ſcilicet infœlicia morbi ſemina à parentibus, quaſi ex traduce acceperint; vel ſi hoc non fuerit, immodicæ Veneri præmaturius indulſerint, aut exercitiis omnino valedixerint, quibus priùs etiam vehementioribus utebantur; edaciores inſuper fuerint & liquores ſpirituoſos immoderatiùs hauſerint, poſteà derepente ad liquores tenues & refrigerantes ſe contulerint.

Si quem non niſi jam ſenio confectum primùm adoriatur, nunquam poſteà vel tam ſtatas habet periodos, vel tàm immaniter ſævit, quàm ſi juniorem

tentus. Quoties enim ad hæc studia me recipiebam, toties & Podagra recurrebat. Hoc itaque operis, quale quale demùm id est, accipere digneris; quod Tibi duabus potissimum de causis dicandum censeo. Primum, quòd earum, quas, jam olim in publicum dedi, Observationum, à quibusdam despectarum, utilitatem aliquam, non tantùm me coram atque in os, sed etiam coram aliis agnoscere atque asserere nullus dubitaveris. Deinde quòd ex aliqua consuetudine quam mutuam habuimus, Consilia in commune pro Ægrorum commodis conferentes, Ego tuum Genium deprehenderim ad Praxin Medicam apprimè factum: quodque tametsi doctrinâ omnis generis inclarescas, Te tamen natura ad eas potiùs subtilitates determinaverit, quæ è praxi nascuntur, quàm ad inanes speculationes: quæ duo haud minori intervallo à se invicem distant, quàm Sapientum res seriæ ac maximi momenti à puerulorum ludo ac crepundiis disterminantur: Et fortasse (nisi me fallit observatio mea) perrarò in eodem subjecto conveniunt. Quæ tua sagacitas juncta opportunitati, quam tibi suppeditavit ingens Medicandorum copia ad Experimenta stabilienda, Te ad Artis nostræ fastigium evexit: Et morum comitas veriùs emeres haud vulgaris existimationem, quam nactus es, facilè tuebitur. Si quæ heic disserui neque tibi cui ista inscribo, nec paucis illis, at spectatæ probitatis viris, quos amicos habeo, vitio dari possint, haud multùm alios morabor, qui nullâ aliâ de causâ mihi infensissimi sunt; nisi quòd aliter tam de ipsis morbis quàm de eorum Curationibus sentiam, atque illi sentiant. Quod ut ità non fieret penes me nullo modo fuit, quando sic à naturâ factus atque dispositus sim, ut quod temporis alii libris legendis id ego omne meditationi impendere soleam neque tam quæram, an alii eadem mecum afferant, quàm utrum quæ ego trado cum veritate consentiant: utpote qui rumores & vulgi plausum haud magni faciam. Et sanè quid tanti est, si officio Civis Boni strenuè perfunctus, & publico commodo etiam cum privato damno inserviens, nullam tamen exinde gloriam repertem? Cum si rem rectè perpendam, consulere Existimationi meæ, qui jam senex sim, breve perinde erit ac si Non enti consuluissem. Quid enim mihi post obitum prodesse queat, ut octo Elementa Alphabetica in istum ordinem redacta, ut nomen meum componant, eorum linguis facientur qui non magis aliquam mei Ideam animo possint effingere, quàm ego jam queam concipere qualesnam tandem illi futuri sunt, qui omnes & mortuos prioris seculi ignorabunt, & aliis tùm dialectis tùm moribus utentur, pro rerum humanarum omnium inconstantiâ ac vicissitudine. At quorsum ego de aliorum judicio sollicitus sim? Si meo aliquo conatu in promovendâ & morborum & eorundem Curationum scientiâ aliquantulum promeritus fuerim, haud diu istâ laude fruar: Atque è diverso, si cui minus placuerint mea scripta, vix puto me alia additurum; cum non patiatur ratio sanitatis meæ, ut mundo ulteriores, rem medicam tractando, molestias facessam. Et profectò vel in hoc Tractatulo quem jam edo, cùm manus tremula calamum regere nequiret, operam mihi commodatam ab Amicissimo viro D. Joanne Drake, *Baccalaureo in Medicina ex Æde Christi apud* Cantabrigienses, *gratus agnoscere debeo: Quem quidem virum & nativus morum Candor & vitæ Integritas amicum perquam exoptabilem; Animi verò dotes tam à natura subministrata, quàm studio exculta Humano generi utilem*

admodùm

admodum reddent & beneficum, ubi eam Artem exercere placuerit, quam ita probè callet. De cætero rogandus es, Vir Spectatissime, ut huic meo in te officio, si permolestior fuerim, veniam concedas: quod tamen non aliunde nasci existimes velim, quàm ex illo honore & obsequio quibus te meritò, atque ex animo prosequitur.

Tibi addictissimus

Tuique observantissimus

Londini,
Maii 21. 1683.

THO. SYDENHAM

DE PODAGRA.

PRoculdubiò æstimabunt homines, vel morbi, de quo agimus, naturam *ἀκατάληπτον*, ac ferè incomprehensibilem esse, vel me, quem jam ab annis triginta quatuor vexavit, ingenii tardissimi ac prorsùs hebetis, cùm meæ tàm de ipso morbo, quàm de ejus curatione observationes ita parum votis respondeant. Utut tamen se res habeat, ego bonâ saltem fide tradam, quæ hactenus rescivi omnia, difficultates salebrasque, sive rationem morbi ipsius, sive curationis methodum spectantes, Tempori, Duci veritatis, evincendas complanandasque relinquens.

Podagra eos plerunque senes invadit, qui postquam meliores vitæ dies mollius ac delicatius transegerint, Epulis lautioribus, vino, aliisque liquoribus spirituosis liberalius indulgentes, tandem ob pigritiam ætatis ingravescentis semper comitem, ea corporis exercitia penitùs omisere, quibus juvenes assueverant. Ad hæc, isti, qui huic morbo sunt obnoxii, Crania habent grandiuscula, Habitu corporis ut plurimum sunt pleniori, humido & laxo; & Constitutionem habent omnes luxuriantem vitosamque, ditissima atque optima vitæ stamina.

Non quòd Podagra eos solùm adoriatur, qui crasso & corpulento habitu donantur, cùm aliquando etiam, etsi rariùs, graciles & macilentos invadat; neque quòd hic morbus in omnibus senium præstoletur: quandoque enim etiam ætate florentes corripit, quoties scilicet infœlicia morbi semina à parentibus, quasi ex traduce acceperint; vel si hoc non fuerit, immodicæ Veneri præmaturius indulserint, aut exercitiis omnino valedixerint, quibus priùs etiam vehementioribus utebantur; edaciores insuper fuerint & liquores spirituosos immoderatiùs hauserint, posteà derepente ad liquores tenues & refrigerantes se contulerint.

Si quem non nisi jam senio confectum primùm adoriatur, nunquam posteà vel tam statas habet periodos, vel tàm immaniter sævit, quàm si juniorem

occupaverit: tùm quòd vita ut plurimum elabitur antequam morbus naturalibus Symptomatis stipatus ad ἀκμὴν pervenerit, tùm etiam quia calore nativo & vigore corporis imminutis, nec ita jugiter, nec vehementer in Articulos displodi potest. At si quem maturiùs lacessat, quamvis nec sedem adhuc figat, nec eum ita malè tractet, sed incertâ periodo pro datâ ansâ ingruat, leviter ad paucos dies torquens, & nullâ methodo invadens recedensque; sensim tamen castrametatur, legem sibi ponens, typumque præformans, tàm quoad anni tempus quo arma quotannis movebit, quàm quoad paroxysmi durationem: ad hæc, ferociùs quàm primo insultu debacchatur.

De hoc morbo dùm ita regulam typumque servat, libet primò disserere: posteà de ejusdem Phænomenis Anomalis atque incertioribus, quoties scilicet vel præpostero inidoneorum Medicamentorum usu, de statu suo dejectus fuit, vel ob subjecti debilitatem & languorem, ad propria & genuina Symptomata nequit assurgere. Quoties itaque *Regularis* est *Podagra*, hoc ferè modo Ægrum aggreditur. *Januario* exeunte, aut incipiente *Februario* derepentè & nullâ ferè præsensione antecedente ingruit, nisi quòd ventriculi cruditate atque ἀπεψίᾳ ad septimanas aliquot æger laboraverit; corporis insuper intumescentiâ quasi ventosâ & gravitate, quæ indies augetur, donec tandem detonet Paroxysmus; quem paucis diebus præit torpor & quasi flatuum descensus per femorum carnes, cum affectione σπασμώδει, tùm etiam pridie Paroxysmi Appetitus voracior, non tamen naturalis. Sanus lecto somnoque committitur, Horâ verò secundâ post mediam noctem excitatur à dolore pollicem pedis ut plurimum occupante, quandoque verò Calcaneum, Suram, aut Talum: Hic dolor eum refert qui ossium dictorum dislocationem comitatur, cum sensu quasi aquæ tantùm non frigidæ partis affectæ membranis affusæ. Mox sequitur Rigor cum Horrore, & Febricitatione aliquali. Dolor autem hic primò remissior gradatim intenditur, (& pari passu Rigor atque Horror recedunt) idque in singulas horas, donec tandem sub noctem ad apicem pervenerit, se ad varietatem ossiculorum Tarsi & Metatarsi, quorum ligamenta obsidet, perbellè accommodans, nunc tensionem violentam, vel ligamentorum istorum dilacerationem, nunc morsum canis rodentis, quandoque pressuram & coarctationem exprimens: adhæc, ita vivum exquisitumque habet sensum pars affecta, ut nec linteorum super-incumbentium pondus, nec cubiculi à fortiori ambulatione concussionem ferre valeat. Atque hinc fit ut nox non tantùm in cruciatu transigatur; sed etiam cum inquietâ partis affectæ hàc istac rotatione, & mutatione sitûs quasi perpetua. Neque minor est totius corporis jactatio incessans, quæ semper Paroxysmum, maximè vero accedentem, comitatur, quàm torti membri agitatio & dolor. Hinc etiam mille conamina, situs tum ipsius corporis, tum membri affecti mutatione assiduâ, doloris sedationem incassùm exambiunt: quæ tamen non contingit ante horam secundam tertiamve matutinam, (decurso scilicet Nycthemeri spatio à primo appulsu Paroxysmi) quo tempore æger post materiæ peccantis modicam digestionem & dissiationem aliqualem, subitò à dolore respirat, licèt hanc ille liberationem isti membri affecti posituræ, quâ postremò usus erat, immeritò

acceptam

acceptam referat. Jam leni madore perfusus somno concedit; à quo evigilans, dolore multum imminuto, partem affectam tumore recenter occupatam cernit; cùm solùm antehac (quod in omnibus Podagricorum Paroxysmis solenne est) insignior intumescentia venarum membro vexato interrextarum se in conspectum dederat. Sequente die, fortè etiam ad biduum triduumve, si materia Podagræ generandæ apta fuerit copiosior, dolet nonnihil pars affecta, idque vehementius die jam advesperascente, levatur autem sub Galli cantu. Intra paucos dies, alter pes eodem dolore torquetur quo is, qui prior doluit, vel si prior iste jam dolere desierit, debilitas quæ eum infirmaverat, mox evanescit, tàm viribus quàm integrâ sanitate isti pedi statim restitutis perinde ac nunquam laboraverat, si modo dolor pedem nuper tantarum ferocius lancinet. Nihilominus easdem hîc excitat Tragœdias, quas priùs in altero pede, tam quoad doloris vehementiam, quàm durationem. Quandoque etiam primis morbi diebus cùm materia peccans adeò exuberat, ut ei capiendæ pes unus impar sit, utrosque simul pari vehementiâ fatigat: sed ut plurimùm pedes successivè, uti diximus, aggreditur. Postquam utrumque pedem exercuerit qui sequuntur Paroxysmi abnormes sunt, tùm quoad tempus invasionis, tùm etiam quoad durationem; hoc tamen ubique servant, quòd dolor noctu recrudescat, manè verò remittatur. Atque ex serie horum *Paroxysmulorum* (sit verbo venia) constat Paroxysmus qui dicitur Podagræ, diuturnior breviorve pro ægri ætate. Neque enim censendum est, quoties quis cum hoc morbo ad menses duos vel tres fuerit conflictatus, unum illum Paroxysmum fuisse, sed seriem potiùs & catenam Paroxysmulorum, quorum posterior quilibet priore & mitior fuit & contractior, donec tandem materia peccante prorsus absumpta æger pristinam obtinuerit sanitatem: quod in vegetioribus, & iis quos Podagra rarius invisit, diebus sæpe quatuordecim fit; in senioribus, atque iis quos sæpiùs afflixit, duobus mensibus, iis verò qui vel annis, vel diuturniore morbi morâ fractiores jam sunt, non priùs valedicit quàm æstas jam adultior eam fugaverit. Ad quatuordecim primos dies Urina coloratior est, quæ post separationem sedimentum rubrum & quasi arenulis refertum deponit; nec æger ut plurimùm nisi tertiam potulentorum quæ assumpsit partem per Vesicam reddit; Alvus item ad dictos primos ferè dies constipata est. Appetitus prostratio, Rigor totius corporis sub vesperam, partium etiam non affectarum gravitas & molesta sensatio integrum Paroxysmum comitantur. Recedentem Paroxysmum excipit pedis affecti pruritus vix ferendus, maximè inter digitos, unde decidunt furfures, & pedes ipsi quasi ab epoto Veneno desquamantur. Morbo jam discusso, ægri tum *εὐεξία*, tum Appetitus redeunt pro rata doloris quo sæviebat Paroxysmus nuper elapsus, & in eadem proportione servata vel acceleratur vel differtur sequens Paroxysmus. Nam si hic ultimus ægrum pessimè mulctaverit, sequens Paroxysmus non nisi anno ad idem punctum revertente denuo accedet.

Atque hoc se habet modo Podagra Regularis Phænomenis genuinis propriisque se ostendens. Cùm verò vel ab indebitâ medicatione turbatur, vel ob diuturniorem morbi pertinaciam, corporis substantia quasi in morbi fomitem

pervertitur, neque par est naturâ eidem methodo consueta, eliminando, Phænomena multùm sunt diversa à jam descriptis. Nam cùm hactenus dolor pedibus tantum fuerit infestus, (qui peccantis materiæ sedes sunt genuina, quæ cum alias quaslibet partes occupat, certissimum est vel morbi methodum inversam esse, vel corporis vigorem paulatim jam imminutum,) jam itaque manus, carpos, cubitos, genua aliasque regiones occupat, ea jam, sicut pedes olim solebat, discrucians. Quandoque enim unum pluresve digitos distorquens fasciculo *radicum Pastinacæ* similes eos reddit, motu paulatim privans, tandemque concretiones circa Articulorum ligamenta tophaceas generans, quæ Articulorum cuticulam ipsamque cutem destruens, nudos *tophos*, *cretam* vel *oculos Cancrorum* æmulantes, aciculâ eruendos exhibet conspectui. Nonnunquam materia morbum committens Cubitis impacta tumorem subalbum excitat ferè ad ovi magnitudinem, quæ sensim inflammatur cum rubore. Est ubi Femur occupans sensum exhibet quasi ingentis ponderis appensi, sine dolore tamen notabili; at genu exinde petens id acrius urget, motum omnem inhibens, ut quasi clavo transacto lectulo affixum nè latum pilum à loco in quo est se queat dimovere. Et quando vel propter totius corporis inquietudinem huic morbo ita familiarem, vel urgente necessario aliquo vitæ officio, æger aliorum operâ est movendus, omni cautela opus est, nè fortè vel minima motûs contrarietas dolorem accersat, qui eo tantum nomine potest tolerari, quòd confestim evanescat. Quæ quidem corporis latio ita cautè & delicatè peragenda, haud exigua pars est ærumnarum, quibus Podagra oneratur: Dolor enim vehementior non per omnem Paroxysmum extenditur, si modò pars affecta omnino quiescat.

Cùm Podagra antehac non nisi exeunte hyeme soleret invadere, post duos tresve menses pro more recessura; jam per annum integrum vexat ægrum, demptis duobus vel tribus mensibus calidioribus atque æstivis. Et quod insuper est observandum, quemadmodum *Paroxysmus* major sive *Generalis* jam protractior quàm olim fuerat, inveniatur, ita etiam *Paroxysmi* isti *particulares*, ex quibus Generalior componitur, singuli diutius sæviunt: cùm enim antehac particulares isti non ultra unum alterumve diem excruciarent; jam ubicunque sedem figant, maximè si pedes vel genua occupaverint, non ante diem decimum quartum castra movent: Primo ad hæc, aut secundo post appulsum die, æger præter dolorem, aliqualem etiam ægritudinem patitur, atque simul omnimodam Appetitûs prostrationem.

Postremò, cùm antequam malum usque adeo incruduerat, æger non solùm longioribus frueretur Paroxysmorum intervallis, sed etiam durante istâ intermissione rectè valeret tam artubus quàm reliquo corpore, facultatibus singulis naturalibus officio suo debitè fungentibus; jam artus habet ferè undiquaque contractos atque impeditos, ita ut quamlibet stare possit, fortè etiam aliquantisper procedere, gressu tamen ita claudicante ac permolesto prorepit, ut etiam cùm ambulet quiescere videatur: & si ultra vires ambulare perstiterit quo pedibus rectiùs valeat, quanto magis ipsos ambulando confirmat, & dolori excipiendo

cipiendo minus obnoxios reddit, tanto morbi fomes, nunquam per hoc omne intervallum perfectè dissipatus, visceribus periculosius imminet, cum in pedes ita liberè nequeat effundi: qui hoc morbi tempore vix unquam doloris sunt expertes, sed sensatione aliquâ plus minusve molestâ perpetuo tentantur.

Quinetiam multis aliis symptomatis infestatur æger, ut venarum Hæmorrhoidalium dolore, Ructu nidoroso cibi jam manducati & in Ventriculo putrescentis gustum referente, quoties vel aliquid è Dyspeptis assumpserit, vel eam tantum cibi quantitatem quæ sano competit. Appetitus languet uti & totum corpus præ inopiâ spirituum. Denique ideo tantum vivit ut calamitosus sit & miser, non ut vitæ dulcedine vel minimum fruatur. Urina, quam prius colorationem, maxime in Paroxysmis & in pauca quantitate solebat reddere, jam illam tam colore imitatur quàm copiâ quæ in *Diabete* excernitur. Dorsum aliæque partes molestè pruriunt maximè sub horam somni.

Id etiam in hoc morbo, quoties jam confirmatior est, incommodi accidit, quod ab Oscitatione, imprimis verò matutinâ, ligamenta ossium Metatarsi vehementer convelluntur, cum sensu quasi coarctationis vel compressionis fortissimæ à manu validâ. Quandoque etiam nullâ Oscitatione præcedente, æger jam se somno committens ictum quasi clavæ Metatarsum confringentis derepente persentiscit, unde cum ejulatu expergiscitur. Tendines Musculorum quæ tibias suffulciunt subinde spasmo corripiuntur ita acri & violento, ut dolor quem excitat, si vel tantisper duraret, omnem humanam patientiam dejiceret vinceretque.

Post multos dirosque cruciatus & carnificinam diuturniorem, ceu pignus missionis quam mors jam in propinquo stans mos est datura, Paroxysmi subsequentes ægrum quoad dolorem clementius tractant, (naturâ partim ab onere materiæ peccantis oppressa, partim ob senium, eandem in corporis extremitates jugiter ac strenuè relegare non amplius valente) ac loco doloris consueti, ægritudo quædam cum dolore ventris, lassitudo spontanea, quandoque etiam propensio ad Diarrhœam superveniunt. Hæc symptomata, dum vigent, artuum dolorem leniunt, quæ pariter evanescunt, quoties articulos dolor fatigat: atque ita nunc dolore, nunc ægritudine quasi alternatim lacessente, Paroxysmus longas moras nectit. Animadvertendum est enim, quòd ubi quis ad multos annos Podagra laboraverit, dolor singulis Paroxysmis gradatim imminuitur, tandemque ægritudine potiùs conficitur quàm dolore. Quem enim in his patitur dolor, quamlibet sint productiores, vix ad decimam partem ejus assurgit doloris quem pati solebat, cum viribus esset magis integris. Nihilominus hæc ipsa morbi inclementia pensabatur ut plurimum longiore intercapedine, quæ paroxysmos intercedebat, tum sanitate qua interea satis commoda utebatur. Namque hoc in morbo dolor amarissimum est naturæ pharmacum, qui quo vehementior est, eo citiùs præterlabitur Paroxysmus, atque insuper & longior erit intermissio & magis perfecta; & vice versa.

Neque tamen dolor, claudicatio atque impeditus partium affectarum motus,

tus, ægritudo, aliaque symptomata jam descripta, hujusce morbi tragœdiam absolvunt: *Calculum* insuper *Renum* in quamplurimis parit hic affectus, tum ex eo quòd æger diu supinus recumbat, tum etiam quòd ferientur Organa secretoria à debitis sibi functionibus; sive etiam quòd Calculus ejusdem materiæ morbificæ in genere portio quædam sit, quam ego litem non dijudico. Quæcunque verò sit hujus mali origo, nonnunquam ægri animum mœstissima interpellit contemplatio, Calculusne an Podagra immitior sit. Quandoque etiam Calculus lotii per meatus urinarios in Vesicam transitum impediens, ægrum de medio tollit, lentas Podagræ moras haud amplius expectantem.

Nec satis est ægrum ita miseris modis dilaniari, ut nec sui jam fuerit compos, alienæ opis prorsus indigens, sed & hic accedit miseriarum cumulus, quod durante Paroxysmo, animus etiam ceu contagio afflatus, eo usque corpori compatitur, ut haud facile sit dictu utro horum æger calamitosiùs doleat. Non enim rectius Podagræ, quàm iracundiæ, Paroxysmus omnis dici potest; cum mens & ratio usque adeò ab infirmato corpore enerventur, ut vel levissimo affectuum motu impellantur & vacillent: unde non magis ipsi quàm aliis gravis est. Quid quod & cæteris quoque passionibus est obnoxius, timori videlicet, sollicitudinique, atque aliis id genus. A quibus pariter torquetur, donec morbo evanescente, animus quoque pristina tranquillitate recepta una convalescet.

Tandem æger (ut funestissimi hujus morbi Catastrophen semel expediam) visceribus à Materiæ peccantis incubatu complexuque ita læsis, ut Secretionis organa non amplius suo munere fungi queant, unde & sanguis quasi limo & fæculentiis refertus stagnat, & materia peccans non jam, ut olim solebat, in corporis extremitates displioditur atque rejicitur; tandem inquam ὁ τρὶς-ἄθλιος vitam afflictissimam & jam diu non vitalem cum morte ærumnarum requie feliciter commutat.

At verò (quod mihi aliisque, licèt tam fortunæ quàm ingenii dotibus mediocriter instructis, hoc morbo laborantibus solatio esse possit) ita vixerunt atque ita tandem mortem obierunt magni Reges, Dynastæ, Exercituum Classiumque Duces, Philosophi, aliique his similes haud pauci. Verbo dicam, Articularis hicce morbus quod vix de quovis alio affirmaveris) Divites plures interemit quàm pauperes, plures sapientes, quàm fatuos; Naturâ quasi digito monstrante, quàm parum iniqua sit omnium Parens & Arbitra, quàm Partibus non studeat; cùm eos, quibus alicubi defuit, alio aliquo bonorum genere cumulatius ditare soleat; profusiorem verò erga alios munificentiam æquâ malorum parte admixtâ diluat & contemperet. Adeò ut ubique gentium rata sit lex atque inviolabilis, nullum hominem vel ex omni parte beatum, vel per omnia miserum ac calamitosum posse inveniri, singulos autem utramque experiri sortem. Quæ Boni atque Mali contemperatio, fragilitati nostræ & mortalitati ita propria, nobis fortasse apprimè conducit.

Podagra Fœminas perrarò infestat, easque non nisi jam Vetulas, & Viragines seu corpore masculorum habitum æmulantes. Graciliores quæ vel in adolescentia,

adolescentia vel constanti ætate symptomata patiuntur Podagram mentientia, ea ipsa vel affectibus Hystericis, vel Rheumatismo quo jam olim laborarunt, & cujus fomes non satis initio fuerat eliminatus, accepta referu r.

Neque Pueros, neque Juvenibus minores Podagrâ verâ atque genuinâ vexatos hactenus observavi: Nonnulli tamen mihi noti sunt, qui priusquam eam ætatem attigissent, leviculam aliquam quasi velitationem præsenserant; quorum nempe Patres etiam tunc hoc morbo tenerentur cum iis generandis operam darent. Atque hic explicit morbi hujus Historia.

Omnes animi nervos variis hujusce morbi Phænomenis contemplandis acriter intendens, illum Ἀπεψίᾳ seu labefactatæ, tam in partibus quàm succis corporis universis Concoctioni ortum debere existimo. In istis enim qui huic morbo sunt obnoxii, cum jam vel ætate fuerint confecti, vel effrænatâ morum licentiâ senectutem præmaturius accersiverint, Spiritus Animales per totum corpus deficiunt, immodico functionum in Juventutis calore vegetissimarum exercitio consumpti; verbi gratiâ, præpropero nimioque Veneris usu, insanis improbissimisque laboribus quibus ardenter atque indefesse voluptatibus inserviunt, & his similibus. Accessit etiam sive ab annis, sive ab inertia, exercitiorum corporis, quibus olim assueverant, intermissio vel cessatio repentina (quorum usu tum sanguis invigorатior, tum partium tonus firmior & constantior solebat reddi,) unde jam corpus flaccescit, & Concoctiones non amplius rectè promoventur; è contra verò, succorum corporis recrementa quæ talium exercitiorum ope prius excernebantur, dehinc in Vasis, ceu morbi seminium, reconduntur. Nonnunquam & studium seu Meditatio de re quapiam seria ac diuturna malum auxit, quo scilicet spiritus defæcatiores & magis volatiles à concoctionum penso quod debuerant absolvere nimium avocantur. Adde quòd huic morbo obnoxii non solum ciborum in genere ferè sunt appetentiores, sed & eorum maximè qui difficillimè ventriculo cedunt; quos cum haud parcius devorent quàm tum solerent cum exercitiis uterentur, non jam iis digerendis pares sunt. Neque tamen dicta voracitas & liberalior ciborum ingestio ita frequenter (licèt id haud rarò contigerit) Podagræ viam stravit, ac vesana & immoderatior vini Compotatio; unde Fermenta Coctionibus variis dicata penitus prosternuntur, præcipitantur ipsæ Coctiones, & Spiritus naturales ab halituum adventitiorum copia subjugantur dispergunturque. Jam verò cum uno eodemque tempore & Spirituum (qui Coctionis instrumenta sunt) vigor imminuatur, atque insuper ingens humorum colluvies sanguinem opprimat, omnino necesse est, ut singulæ Coctiones haud ritè peragantur, dum ita obruuntur singula Viscera, unde Spiritus jamdiu fatiscentes nunc etiam suffocantur: Nam si à sola spirituum debilitate penderet hic morbus, Infantes, Fœminas, atque eos quos ægritudo diuturnior maceravit, pariter invaderet; cum ferè virosissimos quosque adoriatur, & robustissimis naturæ principiis præditos; quos tamen non aggreditur, donec caloris & Spirituum Naturalium defectum sive declinationem, humorum quoque congestio excipiat, à quibus simul junctis Concoctiones vitiatæ pervertuntur.

Porrò ut Causarum, quas enumeravimus, singulæ Indigestionem promoverant, ita earum pleræque laxitati Habitu & Musculorum corporis procurandæ non-nihil contulerant, unde porta crudis indigestisque humoribus intromittendis panditur, quoties isti ad exteriora protruduntur. Quoties enim in sanguine diutius stabulantes tam mole quàm prava diathesi macti fuerint, tandem calorem putrescentem acquirunt; & cum non amplius à natura regi possint, prorumpunt in speciem, & in Articulos depluunt, calore atque acredine dolores exquisitissimos in ligamentis membranisque ossa contegentibus excitantes; quæ vel à senio, vel luxu atque intemperantiâ labefactatâ laxatâque facile humoribus impetum facientibus locum concedunt. Hic verò humorum Podagram generantium prolapsus, qui Paroxysmum constituit, serius ocyusve contingit, prout ansa hujusmodi humoribus in motum ciendis data fuerit.

Jam verò *curationem* quod spectat; (ut primò quæ sunt omittenda subinnuam) licèt, si humores respiciamus atque indigestionem unde isti trahunt originem, primâ fronte videri possit Indicationes Curativas imprimis ad humores jam factos evacuandos, dein ad Coctiones roborandas, (unde aliorum humorum succrescentium aggestio possit præcaveri) collimare debere, quandoquidem hæ sunt Indicationes magis generales, quibus in plerisque aliis morbis Humoralibus satisfaciendum est: in Podagra nihilominus Naturæ quasi prærogativa est materiam peccantem suo modo exterminare, & in Articulos deponere, per insensilem transpirationem difflandam. Namque haud plures tribus proponuntur modi, quibus causam Podagræ continentem ejicere valeamus, Venæ-sectio scil. Catharsis, ac Diaphoresis per sudorem: nulla verò ex his methodus scopum attinget unquam.

Imprimis Venæ-sectio, quantumvis magna polliceatur tum in humoribus, qui in procinctu stant, & quasi descensum meditantes, tum in istis, qui jam jam Articulos obsiderunt, evacuandis; manifestò tamen pugnat cum indicatione illa, quam Causa Antecedens, quæ est Indigestio à spirituum (quos sanguinis detractio magis imminuit opprimitque] depravatione ac defectu orta, sibi vendicat. Non est itaque adhibenda Phlebotomia, vel ad præcavendum Paroxysmum qui timetur, vel ad istum, qui jam adest, mitigandum, in iis nempe, qui ætate jam sunt provectiores. Quamvis enim qui educitur sanguis Pleuriticorum & Rheumatismo laborantium Sanguinem utplurimum referat, attamen Venæ-sectio haud minus insigniter in hoc morbo officere ægro, quàm in duobus prædictis prodesse cernitur. Etenim si sanguis in intermissione, quantumlibet diu post Paroxysmum, fuerit extractus, periculum est, ne à sanguinis & humorum agitatione novus succrescat Paroxysmus, qui & priore diuturnior futurus est & symptomatis enormibus stipandus, sanguinis robore & vigore, quibus adjutoribus morbi fomitem strenuè ac constanter excutere debuerat, exinde retusis. Atque hoc incommodi toties etiam accersitur, quoties ineunte Paroxysmo vena pertunditur. Si mox à Paroxysmo feriatur vena, ingens periculum est, ne natura, dum sanguis adhuc languidior est, & nondum pristinas vires à morbo succisas redintegraverit, ejusmodi vulnere importunè

inflicto

inflicto usque adeò infirmetur & succumbat, ut Hydropi aditus aperiatur. Veruntamen si æger adhuc Juvenis fuerit, & ab immodicâ potatione excalefactus, sanguis initio Paroxysmi potest detrahi, sin autem in Paroxysmis subsequentibus Phlebotomiâ jugiter utatur, Podagra quàm citissimè etiam in juvenibus inveterascet, & intra paucos annos latius imperium seu potius tyrannidem propagabit, quàm aliàs in multis extendere valuisset.

Deinde; Catharsin quod attinet, sive ἄνω sivè κάτω animadvertendum est, quòd cùm naturæ lex sit inviolabilis atque ipsi hujusce morbi essentiæ intertexta innexaque, morbi fomitem semper in Articulos rejici debere; nihil prorsus aliud præstabunt Remedia sive Emetica, sive Cathartica proprie dicta, nisi ut materia peccans, quàm natura in corporis extremitates protruserat, in sanguinis massam denuo revocetur; undè accidit, ut quæ in Articulos eliminari debuerat, in aliquod è visceribus fortè irruat, atque ita æger, qui in nullo prius discrimine versabatur, jam de vita periclitetur. Quod iis fatale esse haud rarò observatur, qui medicamentis purgantibus vel ad Podagram præcavendam, vel (quod adhuc pejus est) ad leniendum Paroxysmum assueverant. Etenim cùm natura à methodo sibi familiari exturbata fuerit, qua,utpote securissima optimâ que, materiam morbificam in articulos ablegat, dum humores intrò versus intestina sollicitentur, loco doloris in juncturis, quem vel nullum habent vel certè perexiguum, ventriculi ægritudine, alvi torminibus, Lipothymiâ, & longo Anomalorum Symptomatum agmine miseri quasi enecantur.

Ego certè persuasissimus sum, à jugi & sæpè iterata experientiâ edoctus, Catharsin omnem tam per Lenientia, quàm per Fortiora Medicamenta. qualia pro more Articulis expurgandis destinantur, plurimum nocere; sive in Paroxysmo ad minuendam materiam peccantem, sive in fine ad dissipandas morbi reliquias, sive in perfecta intermissione & rectâ valetudine, ut venturo Paroxysmo occurratur, Purgatio in usum revocetur. Etenim tàm mei ipsius quàm aliorum periculo compertissimum habeo, Catharsin quovis horum temporum administratam, ita parum votis respondisse, ut malum, quod debuerat averruncare atque avertere, accerseret. Primùm itaque Purgatio sæviente adhuc Paroxysmo adhibita, naturæ, in materia morbifica separanda & in Articulos deponenda occupatæ, negotium facessens, magnam spirituum ἀταξίαν nonnunquam excitavit, unde non tantùm Paroxysmus magis invalescebat, sed & æger in vitæ discrimen haud obscurè conjiciebatur. Deinde Cathartica in fine Paroxysmi usurpata, cùm morbi reliquias amoliri debuerint, id tantùm egêre, ut recens Paroxysmus de novo suppullularet, haud mitior priori isto; atque ita æger spe falsâ lactatus ea sibi fabricat mala, quæ non fuerat perpessus, nisi humores denuò in rabiem agerentur. Quod genus incommodi ipsemet plus semel expertus sum; artis medicæ opem præposterè implorans ad exturbandas, ut mihi videbatur, reliquias morbi. Postremò quod Purgationem attinet, certis intervallis & integrâ sanitate repetendam, ut Paroxysmo eatur obviam atque ei aditus præcludatur; etsi, quod est fatendum, non ita præsens periculum est, ne nova accessio invitetur, atque fuit in casu jam dicto, cùm

æger nondum ἔξω βλάβης omninò fuerit, tamen etiam hoc tempore Paroxyſmum patit, idque ob cauſas ſupra memoratas, quo malo ſi fortè ægrum non ſtatim multaverit, nullatenus tamen eum à morbo liberat, quantumlibet conſtanter & debitis intervallis Cathartica hæc illave aſſumpſerit. Quinimò nonnullos novi huic morbo obnoxios, qui Catharſi non ſolùm Vere & Autumno, ſed & ſingulis menſibus, imò & ſeptimanis continuis, celebratâ, ſanitati litabant, neque tamen horum quiſquam Podagram effugit: quæ exhinc crudelius plerunque & immanioribus ſymptomatis eos impetebat, quàm ſi ab omni medicatione ſibi temperaſſent. Licet enim jam dicta Purgatio cauſæ continentis partem aliquam poſſit educere, cùm tamen concoctioni roborandæ (à quo tantum abeſt, ut eam debilitet, recenti vulnere naturam ſubruens ac dejiciens ne hilum conferat, uni tantummodò cauſæ opponitur, & morbi curationi impares iprorſus habet vires.

Ad hæc annotandum eſt, ab eodem illo ſpirituum defectu, quo Coctiones in iis vitiantur, qui Podagrâ ſolent laborare, eorundem Spirituum Animalium εὔςασιν minus firmam vegetamque reddi, unde mox dejicitur & interturbatur à quavis cauſa, quæ vel animum vel corpus paulò violentiùs concutit exagitatque; ac proinde jam fugax ac diſſipabilis eſt admodum, prout iis, qui Affectioni vel Hypochondriacæ, vel Hyſtericæ obnoxii vivunt, perſæpè accidit. A qua etiam Spirituum ad ἀταξίαν propenſione fit, ut Podagra vel leviſſimam quamlibet evacuationem ferè ſubſequatur. Diſſoluto enim corporis tono, quem Spirituum firmitas, dum in vigore ſuo perſiſtunt; ritè compactum vegetumque ſervat, materia peccans quaſi diſruptis repagulis jam ſui juris eſt, atque ab hac plaga corpori inflicta Paroxyſmus ſtatim exoritur.

At verò hæc ipſa Methodus utut perniciosa ac nocens, nihilominus Empiricis quibuſdam, qui Catharticum ſi quo utebantur medicamentum aſturè omnes celarunt, haud mediocrem exiſtimationem conciliavit. Obſervandum eſt enim quòd Purgatione currente, æger vel non omnino vel remiſsè admodum dolet; & ſi Catharſis ad plures dies produci queat, nullo ſuperveniente Paroxyſmo recenti, æger confeſtim ab eo, quo jam tenetur, convaleſcet: verum enimverò pœnas impoſterum pendet diriſſimas ab ἀταξίᾳ in quam dicta humorum exagitatio naturam præcipitem egit.

Denique materiæ peccantis per Sudores evacuatio, licet prædictis evacuationibus minùs officiat, liquido tamen officere cernitur. Quamvis enim morbi fomitem non retrahat in viſcera, ſed è contra in corporis habitum propellat, attamen his ſaltem nominibus obeſt. Primò quidem quòd extra Paroxyſmum humores adhuc crudos & nondum ità ſubactos, ut ritè ſeparari debeant, quaſi vi quadam protrudit in Artus, atque eo pacto cunctantem paroxyſmum ante diem, & vel invitâ naturâ ſollicitat. Deindè quod ſudoris provocatio in ipſo paroxyſmo materiam morbificam nimis violenter in affectum membrum impingat ad gutque, dolorem ſimul adducens haud tolerandum; & ſi major ſit materiæ peccantis copia, quàm ut pars affecta eam queat admittere, illam mox in artus alios deturbat, unde orgaſmus interea, atque ingens tam ſanguinis

quàm

quàm cæterorum humorum ebullitio sive exæstuatio; si verò corpus colluvie serosâ Podagræ generandæ aptâ admodum scateat, metuendum est, ne Apoplexia ingruat. Quamobrem in hoc affectu, perinde ac in cæteris omnibus in quibus sudores Artis ope sollicitantur ad eliminandam materiam morbificam, non verò naturæ ductu profluunt, periculosissimum est eosdem nimis violenter atque ultra eum Coctionis gradum ad quem humores evacuandi suâ sponte pervenerint, elicere. Et celeberrimus iste Hippocratis Aphorismus, *Cocta non Cruda sunt medicanda*, tam in Sudoribus provacandis quàm in subducenda Alvo locum habet. Quod quidem liquidò constat ex sudore illo quo Paroxysmus Febrium Intermittentium claudi solet, qui, si modicus fuerit & materiæ Febrilis à præcedente Paroxysmo concoctæ quantitati apte respondens, ægrum insigniter juvat levatque; si verò ultra naturæ modum sudatio promoveatur, ex eo quòd æger lectulo jugiter affigatur, jam Febris continua subnascitur, & recens focus succenditur, cum iste qui priùs efflagrabat, fuerat extinguendus. Pari ratione in Podagra etiam lenis ille mador, qui utplurimum mané sua sponte oritur post minorum Paroxysmorum, è quibus majorem Paroxysmum constare docui, singulos, tam dolorem quàm inquietudinem quibuscum æger totâ nocte conflictabatur, mitigat; è contra verò, siquando levis hicce mador & suapte naturâ fugax, diutius & vehementius proritetur quàm fert proportio materiæ peccantis jam ab ultimo Paroxysmo concoctæ, morbus inde exacerbatur. Tam itaque in hoc quàm in aliis morbis quibuscunque, quos mihi videre contigit, dempta sola Peste, sudores prolicere non tam Medici, quàm Naturæ provincia est: cùm nullo modo assequi possimus, quanta materiæ pars ejuscemodi separationi obeundæ jamjam est parata, nec perconsequens, quem in provocando sudore modum tenere debeamus.

Ex jam dictis cùm satis liqueat, non solùm podagræ Curationem à Medicamentis evacuationibus incassum peti, sed & eadem ποδαγρικῶν noxam adferre, restat ut exquiramus, ad quem alium scopum Curativæ indicationes sunt dirigendæ. Ego quidem ex accurata φαινομένων prædictorum omnium pensitatione & diligenti examine colligo, duabus potissimùm causis in hujusce morbi curatione obviam iri debere. Prima est causa Antecedens, sive humorum indigestio à caloris & spirituum Naturalium defectu orta. Altera est causa Continens, sive eorundem humorum calor & exæstuatio, ubi jam tum putredinem, tum etiam acredinem nacti sunt à mora in corpore, quàm oportuerat diuturniore, quæ mora ab inconcoctione suprà memoratâ pendet, Hæ causæ ita toto cœlo, quod ajunt, à se invicem discrepant, ut, quæ huic prosunt remedia, alteri obsint; unde hic Affectus ita curatu perdifficilis est. Etenim dum Medicamentis calefacientibus Indigestionem vincere satagimus, periculum est, ne ex altera parte humorum calor intendatur: atque è diverso, dum sive Diætâ, sive Remediis refrigerantibus calorem & acredinem humorum commitigare volumus, ἀπεψίαν accersimus, labefactato scil. calore naturali. [At verò hîc Causam Continentem non eam tantùm intelligo, quæ jam actu Articulos obsidens Paroxysmum format, sed eam insuper, quæ adhuc in sangine

guine delitescens separationi hactenus est inepta. Perrarò enim materia morbifica omnis à Paroxysmo quantumlibet diuturno & crudeli, ita plenè egeritur, ut nullæ prorsus in corpore reliquiæ sint, eodem jam elapso. Ac proindè utriusque hujus causæ tam extra Paroxysmum quàm eo vigente ratio habenda est. Quandoquidem verò materiæ continentis eliminatio Naturæ omninò opus est, suâ ipsius methodo peragendum; cumque nihil interea temporis ad humores calidos acresque leniendos, absque damno digestionibus illato, possit tentari, nisi ut exulent ac evitentur victus medicamentaque calidiora, à quibus inflammantur humores: maxima certè & præcipua Curandi intentio in eo verti debet, ut Coctioni, indigestionibus sublatis, consulatur, de quâ jam agam: ita tamen ut in Dissertationis serie ea etiam attingam Remedia, prout ansa data fuerit, quæ ad leniendum humorum calorem, & acredinem retundendam facere possint.

Quæcunque igitur naturæ opem ferûnt in muneribus suis ritè fungendis, sive Ventriculum confortando ut alimenta rectè coquat, sive sanguinem ad debitam chyli in illum invecti assimilationem, sive partes solidas corroborando, quo melius succos earundem nutritioni atque augmento destinatas in propriam substantiam convertant; quæcunque denique varia excretionis Organa atque emunctoria corporis in eo statu conservant, ut singularum partium recrementa debito tempore atque ordine valeant amandare; hæc & hujusmodi omnia huic intentioni adimplendæ conferunt ac propriè *Digestiva* appellantur, sive (pharmaca ea fuerint, sive ratio victûs, sive exercitatio, sive alia ex istis quælibet, quæ *sex res non naturales* indigitantur.

Hujusmodi Medicamenta sunt in genere, quæ moderatè excalefaciunt, & vel amaricant, vel linguam leniter feriunt, utpote quæ ventriculo sunt pergrata, sanguini medentur, & cæteras partes fovent confortantque, qualia sunt, verbi gratiâ, Radices Angelicæ, Enulæ, Folia Absinthii, Centaurii minoris, Chamædryos, Chamæpityos, *&c.* Addi possunt etiam Antiscorbutica vulgò dicta, ut Radices Raphani rusticani, Folia Cochleariæ Hortensis, Nasturtii aquatici, *&c.* Cùm autem herbæ istæ acres ac pungentes, utut stomacho arrideant atque eidem conferant in Coctione juvandâ, morbi tamen fomiti jamdiu formato aculeos subdant & augeant calorem, parcius usurpandæ veniunt, præ aliis istis quæ miti calore atque amaritudine & Ventriculum corroborant, & sanguinis massam vegetiorem reddunt ac magis vitalem.

Eorum species aliquot affabrè permistæ humoribus concoquendis rectiùs, ut mihi videtur, quàm simplex quodlibet ex eorum tribu desumptum ministrant. Quamlibet enim quoties specificâ medicamenti cujuslibet virtute opus est nobis, Regula tenet, *Quo simplicius* eo meliùs; tamen cùm id habemus propositi, ut huic illive indicationi satisfaciendo ægrum sanemus, singula ingredientia symbolum pro morbo curando quasi conferunt, atque in hoc casu, quanto major est simplicium numerus, tanto potentiùs medicamentum operabitur. E prædictis itaque & reliquâ ejusdem farinæ materiâ medicâ, variæ Remediorum formulæ ad hunc scopum tendentes concinnari possunt. Ego formam Electuarii ad exemplum

plum Theriacæ Andromachi cæteris præfero, ceu viribus præstantissimam, eò quod mutua simplicium confermentatio omnium virtutem adaugeat, quasi *aliquid Tertium* progignens, quod in ita conjunctis majorum est virium in pari quantitate quàm in eorum quolibet. Verùm tam delectum ejusmodi ingredientium quàm formulas quibus exibenda sunt prudenti Medico lubens relinquo, cùm nunquam mei officii esse duxerim Receptulas, ut vocant, conscribere, at potiùs veras indicationes notare, ad quas Curationes sunt dirigendæ: Quod cùm minus observetur, exhinc, ut alibi dixi, Empiricis ansa data est, ut se Artis medicæ Principes jactent.

Veruntamen Tyronum gratia, remedium, quo ego uti soleo, in medium proferam; quod ad hunc modum componitur, ℞. *Rad. Angelic. Calam. Aromat. Imperator. Enul. campan. Fol. Absinth. vulg. Centaur. min. Marrub. alb. Chamædr. Chamæpyt. Scord. Calaminth. vulgar. Parthen. Saxifrag. pratens. Hyperic. Virg. aur. Serpil. Mentæ, Salviæ, Rutæ, Card. Ben. Puleg. Abrotan. Flor. Chamam. Tanacet. Lil. Conval. Croci Anglicani Sem. Thlasp. Cochlear. hortens. Carui, Bacc. Junip. singulorum quantitatem sufficientem. Legantur singula Herbæ, Flores, & Radices quò tempore viribus pollent maximis. Siccentur ac in Papyraceis sacculis asserventur, dum in pulverem tenuissimum redigantur. Singulorum Uncia sex simul probè mista excipiantur s. q. mellis opt. despumati, & Vini Canarini, & in Electuarium debitâ consistentia conficiantur s. a.* Sumat Drachmas duas manè & serò, Vel hujus defectu, sequenti utatur. ℞. *Conf. Cochlear. hortens.* ℥iß. *Absinth. Roman. & Flaved. Aurantior. an.* ℥j. *Angelic. condit. Nuc. Moschat. condit. an.* ℥ß. *Theriac. Androm.* ʒiij. *Pulv. Ari comp.* ʒij. *cum s. q. Syrupi Arantiorum fiat Electuarium.* Capiat Drachmas duas bis in die, superbibendo sequent. Aquæ cochlear. v. vel vi. ℞. *Rad. Raphan. rust. incis.* ℥iij. *Cochlear. hortens. manip.* xij. *Nasturt. aquatic. Becabung. Salv. Menth. ana manip.* iiij. *Cortic. Aurantior, no.* vj. *Nuc. Moschat. contus. no.* ij. *Cerevisia Brunsvvic.* ℔xij. *Destillentur organis communibus, donec solummodo libra sex Aquæ elicientur pro usu.*

E Medicamentis vulgò cognitis *Theriaca Andromachi* Concoctionibus roborandis præ cæteris confert; Cum tamen plures in se species contineat, quæ plus satis calefaciunt, atque insuper Opio abundet, Electuarium supradictum commodius parari potest è Vegetabilibus præcipuis excalefacientibus & corroborantibus. Curandum est interim ut ea simplicia eligantur quæ ad ægri gustum magis faciant, cum enim diu admodum, scil. ad omnem ferè ætatem, in ejus usu perseverandum sit, omnino convenit, ut palato minus sit ingratum. Inter simplicia *Cortex Peruvianus* primas obtinet, cum sanguinem corroboret vegetumque reddat, ejus grana aliquot mane & serò assumantur.

Et sanè uti in hoc Affectu de quo jam agimus, ita & in aliis Chronicis plerisque, hæc & huic similia remedia quæ sanguinem corroborant, vegetum que reddunt (si modò eorundem calor, propter causas postea adferendas, in spiritibus vinosis non consistat) præ cæteris juvant; quando quidem singuli hujus generis morbi ad unam eandemque causam universalem, humorum scilicet *Indigestionem*, si rectè conjicio, referri debeant. Nihil

Nihil est autem, ex quo hoc certiùs evinci poterit ac probari, quàm si ob oculos ponamus differentiam, quæ inter morbos, *Acutos* & *Chronicos* intercedit; quam ob causam æquus Lector boni consulet, si paulisper ab eo, quod jam præ manibus est, negotio digrediar. Prout itaque morbi *Acuti* ii ferè habentur, qui citò vel pereunt, vel ad Concoctionem perducuntur: ita *Chronici* appellantur isti, qui vel non omnino vel tardè admodum & longâ temporis morâ ad eandem Coctionem pertingunt. Atque hoc quidem tam ipsa rei natura, quàm verba quibus illa exprimitur, apertè loquuntur; at verò causa hujus differentiæ, quæ inter hæc duo morborum genera deprehenditur, altius latet, haud ita facilè eruenda: cujus indagationi si aliquantisper immoremur, operæ, ut puto, vix nos pœnitebit, cùm harum rerum notitia clara ac distincta, ad inveniendas veras Indicationes horum Morborum Curationi accommodas, magnum momentum adferre queat.

Sive interiora Terræ viscera, si ita loqui fas est, varias subeant mutationes, unde à Vaporum inde exhalantium interventu aer inquinetur, quod mihi maximè probatur: sive inficiatur Atmosphæra omnis, ab alteratione quam eidem inducit peculiaris aliqua corporum Cœlestium quorumlibet Conjunctio: res ita se habet, ut ad hoc illudve tempus aer particulis refarciatur, quæ humani corporis œconomiæ adversentur; uti etiam alio tempore istiusmodi particulis impraegnatur, quæ cum corporibus speciei alicujus Brutorum minùs conveniunt. His jam temporibus, quoties nos hujusmodi noxia & naturæ inimica μιάσματα in nudum sanguinem inspiratione attrahimus, & in illos morbos Epidemicos incidimus, quos illa parere apta nata sunt, Natura *Febrim* occersit, solennem nempe sibi Machinam ad sanguinem à materiâ aliquâ hostili & contrariâ intus stabulante vindicandum. Et tales morbi *Epidemici* vulgò audiunt, & adeò Acuti sunt & Breves, quia motum habent ita celerem & violentum. At verò præter hos morbos à causâ externâ excitatos, sunt & alii perinde Acuti, ab hac vel illâ peculiari sanguinis inflammatione nati, quæ non à causâ aliqua generaliori ab aere pendente, sed à particulari particularium corporum Anomaliâ vel intemperie producuntur. Quod quidem Febrium genus ego *Intercurrens* & sporadicum idcirco vocito, quod annis ferè quibuslibet occurrant.

At verò morbi *Chronici* genium habent longè ab his diversum: quamvis enim aer minus salubris hujus vel illius generis ad hos morbos generandos multum conferat; non tamen aeri ita immediatè originem debent suam, sed ut plurimum communi omnium horum Parenti, Humorum scilicet *Indigestioni*. Ubi enim quis Naturæ principia jam habuerit infirmata ac protrita, sive à senectâ, sive à magnis & continuis circa *Sex res non naturales* erroribus, præcipue in Cibo Potuque; vel si Organa Secretoria eo usque fuerint debilitata, ut jam functionibus suis ad defæcandum sanguinem & ejus superfluitates eliminandas destinatis, prorsus fuerint imparia: his in casibus uberiori humorum proventu jam coagmentato quàm cui digerendo hominis vires sufficiant, dicti humores morâ diuturniore varias fermentationes ac putrefactiones patiuntur, tandemque in *speciem* erumpunt, & varias morborum species edunt pro depravationum varietate. Et

prout

prout hi ſucci depravati variam habent indolem, ita variè in hanc illamve partem dilabuntur, quæ eiſdem excipiendis aptiſſima eſt; atque ibi ſenſim longam illam ſymptomatum ſeriem explicant, quæ partim à talium ſuccorum naturâ, partim ab ἀταξίᾳ iſtis partibus illatâ, ſolent exoriri: quæ duo ſimul juncta iſtam naturæ ἀνωμαλίαν conſtituunt, quæ morbi alicujus nomine inſignitur.

Jam quod ejuſmodi impotentia naturæ ad coquendos humores plerorumque Morborum Chronicorum cauſa ſit præcipua, facilè liquebit, ſi animadvertamus Senes, quorum Coctiones ſunt læſæ, & ſpiritus, earum inſtrumenta, abſumpti à repetitis vitæ longioris functionibus, hiſce Affectibus magis eſſe obnoxios quàm ſunt Juniores, quorum vitæ flamma magis accenſa recrementa iſta coacervata diſſipat; & quorum Organa Secretoria jugi iſto caloris naturalis ſubſidio inſtruuntur, ut functionibus in totius ſanguinis maſſâ depurandâ peragendis nunquam deficiant, niſi inſuper premantur, & quaſi ſuffocentur à nimiâ humorum copiâ. Adhæc talem humorum indigeſtionem plurium Morborum Chronicorum cauſam eſſe ex eo conſtat, quòd Hyems ad iſtiuſmodi morbos gignendos longè magis faciat quàm Æſtas. Licèt nonnulli ex his morbis non actu exerantur, niſi ſub Brumæ exitum; attamen iſte humorum proventus, à quo illi pendent, per omnem Hyemis decurſum ſucceſcens, auctior factus eſt ab ejus tempeſtatis frigore & effœto languore naturam debilitante, quo minus valeat in adminiſtrandâ corporis œconomiâ. Unde fit, ut qui in Æſtate ſatis bene habeant, rarò tamen Hyeme eos morbos effugiant, ad quos magis ſunt proclives, *Podagram*, verbi gratiâ, *Aſthma*, *Tuſſes*, &c. Atque hinc etiam ratio deducenda eſt, quare Peregrinatio in Regiones magis Auſtrales ita efficaciter eos morbos expugnet, quorum curatio in frigidioribus incaſſum tentabatur. Eorum, quæ de generali morborum Chronicorum cauſâ jam dixi, veritas magis adhuc patebit ab ingenti & quaſi ſtupendo ac incredibili emolumento, quod ii qui morbis Chronicis pleriſque, præcipuè verò *Phthiſi*, laborant, ab Equitatione percipiunt, quod genus Exercitii Digeſtiones ſingulas invigorat firmatque, dum à continuâ corporis ſuccuſſione calor naturalis re-accenditur, & Organa ſecretioni deſtinata in munere depurandi ſanguinis ritè fungendo promovetur: unde neceſſe eſt, ut ſequatur Digeſtionum deperditarum quaſi renovatio quædam, & è conſequenti totius corporis Craſis optima.

Quocirca è rationibus jam allegatis ſatis eluceſcit, quòd non in Podagra tantùm, ſed & in aliis quoque Chronicis morbis, ubi nullum Symptoma manifeſtum contra-indicat, *Herbas* ejuſmodi *excalefacientes* magnum omnino commodum adferre, cùm ſanguini æſtatis calorem vel mediâ hyeme concilient: quamvis ſi æſtivo tempore earum uſui aſſueſcamus, melius præcavebunt mala iſta, quæ adverſa tempeſtas ſolet apportare. Et profectò ſi ad hyemis uſque appulſum deferantur, quo tempore ingens humorum ſaburra accumulatur, periculum eſt ne ſerò nimis ad hoc Aſylum confugiamus, &c. quod dicit ſolet, μετὰ πόλεμον συμμαχία. Quamvis autem, ut ſupra fuſius diſſerui, Podagra id ſibi habeat peculiare, ut non tantùm non juvetur, ſed & lædatur à Catharticis; tamen in aliis Chronicis pleriſque & Venæ-ſectio quoties opus fuerit repetita, & Purgatio ante

sunt impetranda, quàm Remediis corroborantibus & Digestivis hîc à me laudatis opera danda est: ubi verò se æger his addixerit. in iis perseverandum est, nullis intercalaris Evacuationibus. Etenim hoc est firmiter retinendum, quod quoties cujuscunque morbi curatio Remediis Corroborantibus innititur, Evacuationes, qualescunque eæ fuerint, officiunt prorsus. Denique non is sum, qui asseram, Medicamenta Digestiva jam memorata cæteris quibuscunque præstare : at verò dico eum, qui Remedium ad hanc intentionem satisfaciendam potentissimum invenire potuerit, longè majora in sanandis Morbis Chronicis præstare posse, quam ipse se posse existimaverit.

Istud verò iis omnibus quæ de Podagrâ sanandâ dicturus sum, præmittendum est, maximopere præ cæteris observandum, nempe quòd *Digestiva* Remedia quæcunque, sive Medicamentorum apparatu, sive Diætâ, sive Exercitatione ea constant, haud obiter instituenda sint, verùm constanter atque omni adhibitâ diligentia assiduè usurpanda. Cùm enim in hoc morbo, uti etiam in Chronicorum quamplurimis, causa ejus in habitum, & novam quasi naturam transiverit, nemo sanus existimaverit leviculam aliquam ac momentaneam alterationem sanguini atque humoribus à quodlibet sive remedii sive victus genere super inductam, curationis scopum posse attingere; at verò corporis habitus omnis aliò traducendus est, atque homo integer deinceps quasi novâ incude refingendus. Neque enim hîc ita se res habet atque in morbo Acuto aliquo ; ubi is qui modo athleticè ac pancraticè valebat, derepente Febre correptus, ab optimo sanitatis statu in morbum periculosissimum, quasi rupto ponte, præceps ruit. Podagræ dispar admodum ratio: ubi quis per multos annos continuos Comessationibus, Compotationibusque intemperantiùs indulgendo, solita exercitia intermittendo, desidia atque pigritia intabescendo., vel etiam nimio studio atque irremissa animi intentione, aliisque vitæ erroribus, id egit tandem quasi deditâ operâ, ut varia corporis fermenta pervertantur, atque opprimantur spiritus Animales (qui Coctionis instrumenta sunt primaria,) unde humores præter-naturales coacervati erumpunt tandem, cum jam ad summum gradum exaltati fuerint, ac stragem edunt; Carnibus denique emollitis, & effœminatis Articulis, unde humores illabentes promptiùs excipiunt. Atque ita demum alia quasi natura sensim super inducitur, pristina & naturali corporis œconomia eversâ funditus & deletâ: Cùm isti Paroxysmi, qui hominum incautorum ac minus perspicacium oculos animosque soli ferè perstringunt & occupant, nihil prorsus aliud sint quàm series & ordo symptomatum ab illa methodo pendentium, qua uti solet Natura in materia morbum committente foras pellendâ. Quamobrem operam ludit quisquis hoc illove sive medicamento, sive etiam regimine subinde in usum revocato, hunc morbum protelare satagit. Cum verò hic habitus tum in Digestionum omnium labefactatione, tum & in amissione firmitudinis naturalis partium singularum præcipuè fundetur ac constet, utrique malo occurrendum est;& tam Coctionum robur, quam firmitudo partium pedetentim reduci debet ac restaurari, pro modulo scilicet pristinæ ac consuetæ corpòris œconomiæ. Quantumlibet verò istud plene perfecteque fieri non posse videatur, non eo solùm no-

mine,

mine, quòd Habitus quicunque non nisi ægerrimè in sibi contrarios transmutantur, sed etiam quòd ætas senilis, quæ huic morbo ut plurimùm comes est & socia, vehementer refragatur: tamen quamtum vires annique sinent, tentanda est curatio, & prout æger propius ad hanc metam accedet, vel recedet longius, Podagræ tyrannidem magis minusve effugiet.

Atque porrò animadvertendum est, quod Remedia πεπτικὰ vel Digestiva, sive, partem Medicam ea spectant, sive Diæteticam, in Paroxysmorum præcipuè intervallis in usum revocanda sunt; idque quàm longissimè fieri potest à Paroxysmo insecuturo. Neque enim sine magnâ temporis morâ & pertinaci Remediorum usu Concoctionum omnium corroboratio, fermentorum corporis jam imminutorum restauratio, tantaque firmitas, quantum expetunt tum sanguis, tum viscera, senio adversante possunt acquiri.

Quantumlibet verò prosint hæc aliaque ejusmodi remedia, attamen hisce solis hæc corroborandi intentio satisfieri nequit; sed & earum etiam rerum habenda est ratio, quæ ad artem propriè medicam non spectant. Et certissimè voto frustrabitur is, qui in hoc aliove morbo Chronico omnem curationem Medicamentis solis absolvi posse autumat. Primum itaque ea in *Cibo Potuque* mediocritas est observanda, ut neque plus alimenti ingeratur, quàm ventriculus concoquere valear, ac proinde morbo fomes subministretur: neque è contra, nimia abstinentia partes ea proportione defraudentur, qua earundem robur & vigor debuerat sustineri, unde etiam magis debilitentur; quorum utrumque ex æquo nocet, prout tam in meipso quàm in aliis haud semel expertus sum. Adhæc, ciborum qualitatem quod spectat, licet Εὔπεπτα per se considerata δυσπέπτοις præferenda sint, attamen ægri palato est consulendum: quandoquidem observandum est, quod sæpenumero id quod ventriculus vehementer appetit, licet difficiliùs coquatur, citius tamen à natura vincitur quam quod facilioris concoctionis habetur, si ventriculo nauseam creet: at verò quæ δύσπεπτα habentur, idcirco parcius sunt comedenda. Unicâ etiam ciborum specie singulis pastibus vescendum arbitror, cùm varia carnium genera simul ingesta plus ventriculo molestiæ facessunt quàm unicum, quod omnia ista quantitate exæquat. De cæteris, dempta carne, pro libitu comedat, modò nec acria, nec sale condita sint, nec aromatis; quæ licet coctionem non lædant, nocent tamen quatenus morbi fomitem exagitant.

Tempora quod attinet, Prandere tantùm expedit; cùm enim lectus humoribus digerendis propriè dicetur, id temporis in cibis concoquendis non est insumendum. Non cœnent itaque, qui Podagræ sunt obnoxii; haustum tamen Cerevisiæ alicujus tenuioris liberaliorem sibi indulgeant: quandoquidem etiam Renum Calculo generando proclives fere sint tales; cujus concretio à liquore ejusmodi hoc tempore hausto multum impeditur, refrigeratis scil. ab eo Renibus prolutisque.

Γαλακτοποσία, seu Diæta è solo lacte sive crudo, sive cocto, exulantibus cæteris omnibus, nisi quod panis aliquid semel forte in die adjiciatur, ab Annis retrò viginti obtinuit. Profuit hæc quamplurimis præ cæteris hujusce morbi præsidiis, quamdiu ne latum unguem ab ea discesserint. Quamprimum

 verò

verò ad sanorum diætam, utut lenem mitemque, sese receperit, qui huic insueverat, Podagra confestim reversa ægrum pejus longe quam antehac vexavit: labefactatis enim hac methodo naturæ principiis, æger jam morbo pellendo magis impar redditur, unde & periculosius infestat & diuturnius. Qui igitur huic se methodo tradere cogitat, primùm seriò secum perpendat, num valeat per omnem vitam in eâdem persistere: quod tamen fortassis penes eum non erit, utut propositi tenax fuerit: Novi enim Nobilem quendam, qui postquam per annum integrum solo lacte victitaverat, non tantùm sine offensione sed & cum summa voluptate; (quo tempore quotidiè semel aut pluries dejecerat) sistente derepente alvo ac mutatâ corporis, temperie, manente verò adhuc animi propensione, & ventriculo tandem ad lac nauseante, absistere coactus est. Nonnulli verò Hypochondriaci, crasso corporis habitu, vel qui alias liquoribus spirituosis diu multumque assuevere, lactis usum nullatenus ferre possunt. Interea emolumentum illud, perbreve ac fugax quod ex hâç diætâ percipiunt illi quibus cum lacte convenit, hinc oritur, videlicet quòd non tantùm diæta sit simplicissima (unde nullus dubito quin jusculum Avenaceum, modo ventriculus illud ferat, idem præstare possit,) sed etiam sanguinem dulciorem mitioremque reddat, particulas in eo acriores contemperando: atque insuper, quod ego palmarium judico, cùm lac alimenti genus sit Adultis prorsus impar, istam humorum turgescentiam sive vitolitatem reprimit, cui Podagræ ortum debet, eo nomine paucos istos quibus congruit, tamdiu à Podagra immunes præstat, quamdiu eo solo vescuntur, nec juvat ulterius. Cum enim Podagræ causæ originali ac primariæ nempe Concoctionum ac Fermentorum debilitati omnino contrarietur, longè magis hâc ratione obest quàm altera prodest. Quod cùm minus perspectum fuerit, nonnulli incautiores in errores permagnos & planè exitiabiles inciderunt; dum morbi causæ Continenti, humorum sc. calori & acredini, obviam ire satagentes, Concoctiones pessundederunt, & punctiones naturales prostraverunt omnes.

Liquores quod spectat, ii, me judice, optimi sunt, qui neque ad Vini generositatem ascendunt, nec ad Aquæ debilitatem deprimuntur, cujusmodi sunt Cerevisia tenuis *Londinensis*, sive lupulata, sive non lupulata; cùm extrema ab utraque parte noceant. Primùm de Vino, licet Proverbio jactetur, Vinum potans Podagrâ laborabis, & Vinum non potans laborabis Podagrâ; extra controversiam tamen est, & variis ποδαγριώντων experimentis confirmatissimum, *Vinum* de facto efficere. Licet enim prodesse credatur juvandis Coctionibus, quarum vitia causam Podagræ Antecedentem jamdudum statui; ratione tamen Causæ Continentis omnino obesse censendum est, humores scilicet, fomitem morbi, jam in procinctu stantes accendendo exagitandoque. Sed neque damus Vinum pro potu ordinario usurpatum Coctiones promovere, at potiùs subvertere dicimus, nisi in diu Vino assuetis. Quamvis enim calorem aliqualem in transitu impertiat, certissimum est tamen, fermenta corporis ab eo subjugari, & avocari spiritus naturales atque fugari: unde est, si bene conjicio, quod Bibaces atque Nepotes isti malè feriati, *Podagrâ*, *Paralysi*, *Hydrope* aliisque morbis

morbis frigidis ferè perimuntur. Adde, quòd jugis & immodica Vini ingurgitatio corpus ad instar corporum Fœminarum emollit laxatque; cum liquores temperati partium omnium tonum roborent ac firment: unde qui liquoribus tenuioribus semper assuevere, Podagram fere nesciunt. Notandum est insuper, quòd huic morbo maximè obnoxii Viri sunt, qui licet imminutam habent concoctionem naturalem, tamen ex quadam sanguinis luxuriâ plus fatis nutriunt, & incrementum sumunt ex materiâ quadam indigesta loco substantiæ sanioris & ritè compactæ. Hanc sanguinis luxuriam Οἰνοποσία adauget magis, ac proinde tum novam materiæ saburram accumulat, tum etiam fomitem jamdiu repositum quasi subditâ face actu in morbum provocat. Huic accedat struî, quòd cùm podagricorum sanguis isti qui è Pleuriticorum, aliorumque morbis inflammatoriis laborantium pertusis venis extrahitur, persimilis sit, insanorum esset sanguinem jam ὀργῶντα ulterius spirituosis liquoribus, ceu ignem oleo, proritare. Neque tutius ex adverso liquores nimium refrigerantes in usum revocantur, cùm hi Concoctiones prorsus dejiciendo, & extinguendo calorem naturalem, majorem adhuc noxam inferant; non dolorem scilicet ut Vinum, sed ipsam adeò mortem: prout experientia docet in iis, qui ad senium usque vino liberalius indulgentes, aquam aut tenuiores liquores derepente cum Vino, & non ità diu post vitam cum morte commutârunt.

Hic itaque Podagræ obnoxiis in potu modus statuatur, ut iis utantur liquoribus, qui neque vel in maxima copia assumpti inebriare possunt, neque frigore suo ventriculum lædere. Hujusmodi est, ut dixi, Cerevisia tenuis nostras, & in aliis regionibus confici poterit ex multa aqua cum pauco vino permixta. Aquam puram crudamque & periculosam existimo, & expertus sum meo damno. Attamen satis commodè ab ineunte ætate potatur Aqua; qua hodieque longè major hominum pars sitim levat: inopia sua feliciores sunt illi, quàm nos nostra copiâ & luxu. Testes appello ingens morborum agmen, quo corpora nostra hoc nomine discruciantur, Podagram sc. Calculum, Apoplexiam, Paralysin, &c. tum & vim animis illatam qua à nativa rectitudine transversum aguntur, dum adventitii talium liquorum spiritus, cum spiritibus Animalibus cogitationi formandæ inservientibus complicati, mentem nimium volatilisando perturbant, vana ac futilia loco rerum solidarum atque alicujus momenti subingerentes: atque ita demum ingenio e Lepidos ac Dicaces, pro Sapientibus nos reddentes; inter quos eadem ferme differentia intercedit, atque est inter Substantiam & prorsus Nihil. Sed de his satis.

Jam verò quamvis sufficiat ei, qui Podagra mitius ac tantùm per intervalla laborat, vel Cerevisia tenui uti, vel vino dilutiori, cum is morbi gradus tanti non sit, severiori regimini se subjiciat; attamen cùm universa corporis substantia in Podagram quasi degeneraverit, minus quam exoptet in profligando morbo promovebit, qui non à liquore fermentato quocunque, quantumvis leni & tenui, in totum abstinet: cùm hi omnes spiritus pungentes, & aliquem acredinis gradum in se contineant; & quod pejus est, quatenus fermento imbuti (perinde ac flores Cerevisiæ liquoribus inditi vim suam

fermentativam toti massæ communicant,) humores fermentationi perpetuæ addicunt. *Potus* itaque *Diæteticus* ex ingredientibus vulgò notis & huic usui dicatis pro tali potu ordinario præscribendus est: modò non sit justo fortior, quo haud multo minus periculosè accendentur humores quàm ipso vino; nec è contrà aquosior justo, naturales functiones nimiâ refrigeratione prosternens. Hujuscemodi Potus si ritè paretur selectis Ingredientibus istis quæ ægro minùs sunt ingrata, licèt ad septimanam unam alteramve non sine aliquali fastidio ita jugiter assumatur, postea tamen perinde gratus & acceptus est, ac sunt alii liquores quibus quis maximè assueverit. Atque ab hoc potus genere non tantùm non imminuetur Appetitus, sed & augebitur: magis insuper naturalis & genuinus evadet quàm cùm liquoribus fermentatis uti soleret. Hoc insuper commodi accedet, quod qui hujusmodi ortum Diæteticum loco ordinarii hauriunt, liberius in cætero victu sibi possint indulgere, quàm cùm Cerevisiam biberent, aut Vinum: cùm errores in victu, (quos omnes penitus evitare pene supra humanam sortem est] hoc pacto aliquatenus corrigantur compensenturque. Quod verò omnium primum est, æger hoc modo sibi à Calculo præcavebit, qui Podagræ ferè individuus est comes; cùm liquores acres ac attenuantes quilibet, uti ad Calculum jam factum proritandum, ita ad eundem generandum etiam faciunt. Liquor sequens, utpote qui gustu ac colore jucundo est, mihi maximè arridet. ℞. *Sarsaparil.* ℥vj. *Lign. Sassaphr. China*, *&* *ras. c. c. an.* ℥ij. *Glycyrrhiz.* ℥j. *Coq. in Aq. fontan. Cong. duobus per horæ dimidium; deinde stent clausè super cineres calidos per horas 12. postea ebulliant ad tertiæ partis consumptionem. Cùm primùm ab igne amoveatur, infunde sem. Anisi* ℥ß. *Post duas horas coletur, & postea depuretur per residentiam, & liquor clarus reponatur in lagenis vitreis probè clausis ad usum.*

Hic liquor tum primùm commodissimè in usum trahetur, ubi quis à Paroxysmo convaluit; atque in eo perseverandum tam in ipsis Paroxysmis, quàm in eorum intervallis per reliquum vitæ cursum. Neque enim satis tactum est sæviente adhuc morbo novis rebus studere, cùm in ejusmodi ἀταξίᾳ & motu inordinato natura vix ferre queat, ut liquores fermentati, qui vegetiores sunt ac magis spirituosi, cum alio inetri ac spiritibus destituto commutentur. Eodem etiam tempore & *Electuarium* prædictum usurpabitur; quod pariter deinceps tam in Paroxysmorum insultibus quàm extra eos quotidie est devorandum. Hujus calor Potus Diætetici aquositatem quadantenus pensabit, sanguini & visceribus debitum caloris gradum concilians, sine istâ agitatione, quæ excitari solet ab æstu liquorum fermentatorum.

Si quis objiciat eam vitam vix vitalem esse, in quâ omnimoda tùm à Vino tùm ab aliis liquoribus fermentatis abstinentia observatur; respondeo perpendendum esse, an non longè miserius sit ac minùs tolerabile diris inveterascentis Podagræ cruciatibus (nam in mitiori morbo non hoc postulo) quotidie excarnificari, quàm huic soli liquori se adstringere; cujus usu continuatò in cæteris esculentis fermè omnibus animo obsequi licet: ut jam non repetam, quòd & hic potus [uti cætera omnia] dulcescet consuetudine. Certè qui

qui hunc morbum expertus est, modò Homo, non bipes fuerit perus, nihil ambiget, in quam partem debeat concedere.

Quo non obstante, si æger vel à longo ac nimio usu liquorum inebriantium, vel ab ætate provectiore, vel denique præ nimiâ debilitate, cibos absque Vino vel quovis alio liquore fermentato nequeat concoquere, non vacat certè periculo eundem protinus ac derepente à vino depellere; qui quidem error haud paucis lethalis fuit. Prorsus itaque, si me audit, Apozema Diæteticum suprà præscriptum abdicet, vel, si eodem uti statuerit, ei sensim assuescat, haustum vini in pastibus ad tempus aliquod sibi indulgens, quasi Remedii loco potius quàm Diætæ, donec Decoctum illud familiarius evaserit. *Vinum* autem *Hispanicum* hic loci tam Rhenano, quàm Gallico omnino præferendum est, quæ posteriora, licèt ventriculo pergrata sint, tamen exacerbandis humoribus & augendo morbi fomiti apta nata sunt. Adde quòd cum æquè ferè cruda sint, & vix magis concocta quàm est nostrum Pomaceum, non perinde cardiaca sunt atque calida, ac res postulat. Atque hæc de Cibo Potuque *ποδαγριώντων* dicta sunto.

Est & aliud, quod tametsi parvi pendatur, magni tamen momenti est tam in digerendo morbi fomite, Paroxysmo adhuc vigente, quàm ad prohibendam ejusdem materiæ generationem extra Paroxysmum, nempe ut æger, maximè hyemis tempore, maturè lectum petat. Etenim post venæ-sectionem & Catharsin nihil æquè naturæ vires subruit ac noctu vigilare: quod quidem valetudinariorum quilibet expertus affirmabit, si seriò animadvertit, quanto alacrior vegetior que exurgit, quoties se lecto temporius commiserit, quàm verò enervis est ac languidus, quoties ad multam noctem vigilaverit. Et quamvis res eodem recidere videatur, an citiùs seriusve quis lectum repetat, modò per tot horas eidem indulgeat, verbi gratiâ, an *horâ nonâ* cubitum eat, & *quintâ* surgat, vel *undecimâ* cubitum eat & surgat *septimâ*; multum tamen interest, idque ob hanc, ut existimo, potissimum rationem. Interdiu scil. spiritus dissipantur, sive in corporis exercitio, sive animi, qui in mirus rectè valentibus ita sunt infirmi ac debiles, ut vesperi somni subsidio maturiùs opus habeant; & cùm noctis appulsus œconomiæ corporis quasi relaxationem quandam adferat, quæ diurno tempore à solis influxu vegeta conservatur, lecti calor, brumâ præsertim, solis vicem ut gerat necesse est. Manè verò spiritibus tam à prægressæ noctis quiete quàm à lectuli calore resocillatis invigoratisque, præterquam quod dies superveniens firmitatem ac robur corporis tono conciliet, diluculo surgere hoc tempore, licèt horam unam alteramve à somno matutino detrahat; non ita altum vulnus Naturæ infligit, ac vigiliæ vespertinæ ad horam unam vel alteram protractæ. Quamobrem istis qui Podagræ sunt obnoxii Author ego sim, hyeme præcipuè, ut lecto maturè admodum se committant, & diluculo exurgant, quantumvis somnus justo brevior suadeat, ut diutius cubantes eundem adhuc venentur. Cum somnus qui ita diluculo capitur secuturæ noctis somno tantundem detrahat; atque ita tandem naturæ vi illatâ, spretoque sapienti ejus instituto, noctem pro die quis habeat, diem perversus pro nocte.

Quini-

Quinimo *animi tranquillitas* omni ope stabilienda est: cum perturbationes omnes, si repagula semel effringant, ad solvendam spirituum, qui sunt Digestionum instrumenta, systasin, ac proinde ad Podagræ incrementum multum faciant. Prudenter itaque secum meditetur æger mortalitatis suæ conditionem, nec se earum, quæ eam sequuntur, molestiarum exortem stultus opinetur: sive enim sui ipsius, sive aliorum culpa hanc animi ægritudinem patiat, non poterit unquam mundo leges dare, qui nemini hactenus, quantumlibet demum potens aut sapiens fuerit, semper morem gessit; neque ita cuiquam semper ex animi voto cedebant res omnes, ac vana mens spoponderat, at derepente inter rerum apparatus animam agens humanæ fragilitatis specimen tandem edit, immeritò se brevi vitæ fructu spolians. Idem etiam incommodi sequitur nimium animi ad studia & res serias applicationem: Cùm enim huic morbo præ cæteris quibuslibet Melancholia vulgò dicta comes semper adhæreat, qui ei sunt obnoxii, spiritus Animales diu multumque cogitando, etiam non adhibito artificiali librorum adminiculo, fatigare solent atque obruere, hoc ipsum ita valdè ac nimiopere agentes, ut corporis œconomia integra amplius conservari nequeat: Quam ob causam ut mihi videtur, hic morbus perpaucos Insipientes (me excipiat qui volet) occupavit unquam.

Cæteris verò omnibus, quæ ad impediendum humorum indigestionem (quam ego primariam Podagræ causam constitui) & ad sanguinem idcirco corroborandum, ac firmitudinem partibus conciliandum faciunt, *Exercitium* corporis facilè palmam præripit. Animadvertendum est autem, ubi supra monui, quòd cum in hoc morbo, etiam magis quàm in Chronicorum quovis, totius corporis Habitus immutari debeat, exercitatio corporis nisi quotidiana fuerit, nihil juvabit: hujusmodi enim exercitatio per vices intermissa, uti nihil ferè conferet ad immutandum habitum corporis ab inertiâ atque indulgentiâ jam languescentis & effœminati, ita fortassis & nocere possit, Paroxysmum accersendo, ubi quis jamdiu ab eâ desueverat. Hoc verò exercitium vehemens non sit oportet, tale verò quale Senibus competit, qui Podagræ subjecta sunt magis usitata. Motus enim corporis justo vehementior nimium dissipat, & è consequenti Concoctiones lædit; quando exercitatio moderata ac perseverans eosdem firmet. Quantumlibet hoc durum videatur homini, qui præter senium & corporis ad motum ineptitudinem, & socordiam huic præsertim malo quasi connaturalem. dolore insuper mactatur, tamen si hoc omittatur, nihil ex hactenus inventis quicquam proficiet. Utque Paroxysmorum intervalla sine jugi corporis exercitio exercitio magna esse non possint, ita etiam ad Calculi generationem talis erit proclivior, qui quidem plus habet & periculi & cruciâtûs quàm ipsa Podagra.

His adde, (quod magnum pondus habere debet) materiam *tophaceam* à longa requie admodum auctam iri in Articulis corporis, maximè verò Digitorum, ita ut tandem omni motu priventur Utut enim fidenter asserant nonnulli horum tophorum, materiam nil aliud esse quàm sanguinis *Tartarum* ad articulos transmissum, facilè tamen constabit cuilibet rem paulò attentius perpendenti, quòd dum magna

magna vis materiæ inconcoctæ Podagram facientis in Articulos quosdam depluit, & partes vicinas diutius tumidas reddit, ut partim harum virtus assimulativa sufflamminetur, partim à suffocante obstructione quam in eis parit iners hic humor, dicta materia generetur, quæ à calore doloreque articuli in hujusmodi substantiam cogitur: atque indies augetur, tum carnem tum cutim articuli in propriam naturam vertens; quæ jam nuda jacet, aciculâ, ad instar *Creta, Ocul. Cancr.* aut similis alicujus rei, extrahenda. Jam verò hoc malum ab exercitio quotidiano præcavetur, à quo oritur debita humorum Podagram generantium, qui unam aliquam partem libenter occupant, difflatio per omne corpus. Unde fit, uti ipsemet expertus sum, quòd exercitatio longa & quotidiana non tantùm non officit generationi tophorum, sed etiam tophos veteres & indutatos solvit, modò non eo usque invaluerint, ut cutim extimam in suam substantiam mutaverint.

Exercitii genus quod spectat, *Equitatio*, quoties nec grandior ætas, nec Calculus intercedant, reliquis longè præferenda est. Et sanè diu multumque mecum reputavi, quòd si cui innotesceret Medicamentum, quod & celare vellet, æque efficax in hoc morbo, ut in Chronicis plerisque, ac est Equitatio constans & assidua, opes ille exinde amplissimas facile accumulare posset. Hac si uti non liceat, vectio frequens in curru ferè eodem recedit. Atque in hoc saltem Podagra laborantibus Plerisque bene est, quòd opes quæ luxuriæ, unde pullulavit morbus, irritamenta erant, facultates curtus habendi subministrent, quo hac saltem exercitationis specie fruantur, cùm altera frui nequeant.

Observandum est autem, quòd Exercitatio in aere salubri longè ea præstantior est, quæ in minus salubri peragitur: ruri scilicet potiùs quàm in urbe, ubi aer vaporibus à variorum Artificum officinis exhalantibus est repletus, & ædificiorum densitate constipatus; qualis est in *Londino* hoc nostro, urbe, quantum certò scimus, omnium quæ in toto terrarum orbe sunt, spatiosissima. Quantum vero intersit, an quis ruri, an in urbe se exerceat, Podagricorum quivis statim persentiscet.

Quod *Venerem* attinet, is quis tam Podagra quam senecta laborat (quandoquidem jam jam ea spirituum copia destitutus est qua Concoctiones promoveri debuerant, & per consequens absque hac clade adventitia articulos & reliquas partes adjacentes plus satis laxatas habet & debilitatas) æque improvidus meo judicio foret si ejus lenociniis indulgeret, atque ille qui cùm longum iter emetiendum susceperit, Viaticum omne priùs abliguriret quàm se viæ committeret. Quinimò præter malum quod sibi accersit, languidiora ævi jam fatiscentis desideria non cohibens, maximo illo Privilegio fruendi Jubilæi, quod speciali atque eximio naturæ munere Senibus conceditur, se abdicat; qui jam in ultimâ vitæ scena ab earum libidinum impetu, quæ, ceu tot rabidæ feræ, eos per juventam omnem diu noctuque quasi laniabant, tandem aliquando sunt emancipati: cùm horum appetituum expletio nullo modo longum illud malorum agmen, quod eam vel comitabatur vel insequebatur, pensaret unquam. Atque hæc de Regimine.

Quamvis autem hujusmodi Regulæ tam Diætam quàm cæterum regimen spectantes, si ab homine Podagræ obnoxio religiosè observentur, eum ab enormioribus morbi insultibus præservare queant, atque istam sanguini & partibus solidis firmitatem conciliare, quæ ab illâ malorum Iliade unde morbus non solùm supra humanæ patientiæ vires, sed & funestus tandem redditur, eundem immunem præstare possit; non tamen efficient ut non post quædam intervalla, maxime exeunte hyeme, Podagra quandoque tentetur. Licet enim æstivo tempore dum tonus vigorque sanguinis à Solis calore excitatus fuerit & in statu conservatus, & pariter debita humorum per poros eliminatio pro voto successit, omnino oportet ut coctiones longè melius quam hyeme celebratæ fuerint; tamen cum appetente bruma & sanguinis robur fuerit imminutum, & perspiratio per cutis poros impeditior, necesse est ut ingens materiæ indigestæ colluvies sit accumulata, quæ tandem diuturna more in speciem prorumpet, propriis se exerens symptomatis & Paroxysmum inducens, quamprimùm vel ab humorum motu ab accessu Solis propiore, vini potatione, exercitio vehementiori, aut alia causa evidenti quacunque ansa detur.

Ex jam dictis liquet eum qui hujusce morbi curationem molitur, id negotii sibi dari debere credere, ut totius corporis habitum immutet, atque illud ad pristinam constitutionem refingat, quantum per ætatem & reliquas circumstantias fieri possit: quod in Paroxysmorum interstitiis, non in ipsis Paroxysmis annitendum est. Cùm enim morbi fomes non solum generatus, sed & in articulos jam ablegatus fuerit, serò nimis vel ejusdem mutationem vel eliminationem per alias vias conabimur: cùm non alia methodo foràs ejiciendus sit, quàm ea quam natura præmonstrat, cui soli permittendus omnino est: Quod & in Febrium Intermittentium Paroxysmis usu venit, quas eandem causam remediis non oppugnamus nisi æstu prius consopito. Nec absurdius quis in extinguendis harum febrium, calore scilicet, siti, inquietudine, aliisque symptomatis, anxie operam locaverit, quàm existimaverit alius se Podagram sanare, cum in Podagræ symptomatis tantùm coercendis laboret; quum tantum hoc tempore à curatione morbi abscedat, ut eandem aliquatenus impediat ac remoretur. Quanto enim magis ægri dolores lenit, tanto magis humorum concoctioni adversatur; quantoque claudicationem arcet, tanto materiæ morbificæ expulsioni officit. Adde quod quanto paroxysmi furor ac acies retunditur, non solùm tanto diutiùs affliget, sed & brevius erit spatium interjacens, & minùs etiam liberum ab omni gradu symptomatum, quibus hic morbus funestatur. Quod nemo inficiabitur, qui diligenter trutinaverit, quæ supra in hujusce morbi historia edisserui.

Quamobrem licèt nihil magni in *Paroxysmo* tentandum sit, nisi quòd istis symptomatis occurrendum est, quæ falsa medendi methodus quandoque parturit; tamen cùm omnes uno ore fateantur morbum huncce ab humorum copiâ & exuberanti plenitudine nasci, ægro fortasse conducet à carnibus per aliquot dies, ubi primùm à morbo corripitur, abstinere, & harum loco simplici jusculo Avenaceo uti, aut alio pari alimento; cujusmodi diæta tenuis materiæ morbificæ immi-

imminuendæ multum conferet, & naturæ opportunitatem subministrabit, quâ eandem ocyus digerat. Cùm verò ingens sit corporum aliorum ab aliis discrimen, quibusdam abstinentiam à carne non ferentibus, statim verò ab eâ spirituum animalium ἀταξία, animi deliquio, aliisque symptomatis, qualia fœminis Hysterica Affectione laborantibus accidere solent, correptis; istos non tantùm non juvabit, sed & lædet, si diutiùs à carnibus abstineant, quàm ventriculus earum usum aversetur: quod ut plurimum non excedit primum aut secundum diem eorum Paroxysmorum particularium, qui omnes simul juncti integrum Paroxysmum, ut supra innui, constituunt. At vero sive tardiùs sive ocyùs quis carne vescatur, seriò cavendum est, ne urgente morbo majore copiâ utatur, quàm quæ ad naturam sustentandam necessaria sit, nec minore cura opus est in assignanda victus qualitate. Namque ut semper in Paroxysmorum intervallis, ita præcipuè Paroxysmo jam præsente, æger summoperecurare debet, ne quid vel in quantitate vel qualitate sive potus, sive ciborum peccetur. Neque in hoc solo, sed in alio omni Regimine, de quo fusiùs egi, in intervallis observando, cautela haud vulgaris adhibenda est. Et licèt tam dolor quàm magna ad motum inhabilitas, exercitio, quod ego præ cæteris omnibus laudavi, contra-indicare videantur, tamen & hic labor exantlandus omnino est. Quamlibet enim in Paroxysmi initio ægro impossibile videatur ut lationem in currum, multò minùs ejus motum ferre queat, attamen si id tentaverit, non ità diu post sentiet se minùs à tali motu dolere, quam cum se in cathedra domi contineret. Id insuper accedit emolumenti, si ad horas aliquot tam manè quàm post meridiem in curru vectus fuerit, quòd cùm domi toto die sederet, noctem ferè insomnem ageret, jam dolorem somno ad multam noctem fugare poterit; cùm exercitatio permodica Podagra laborantem eousque delasset, ut in somnum dilabatur. Adde quod eadem exercitatio Calculum, quem vita deses ac iners ut plurimum accersit, quadantenus præcavebit. Quod verò maximi momenti est, à jugi ac pertinaci exercitio occurretur totali Artuum ad motum impotentiæ, quæ haud paucis accidit post Paroxysmum unum alterumve diuturniorem, contractis sive poplitum, sive calcaneorum tendinibus: dum enim in cruciatu longiore quieti indulserint (maximè crura nolentes extendere quoties dolor genu occupaverit) tandem crurum ac pedum motu per reliquum vitæ tempus orbari sunt, tam in Paroxysmorum interstitiis quàm in ipsis Paroxysmis, quos non ita tamen effugiunt. Quinimo in iis Senibus quorum Concoctiones admodum vitiatæ sunt, & qui à morbo per multos annos affligente ipsam corporis substantiam quasi in Podagram habent conversam, nihil minùs spetandum est quàm ut morbus sine exercitio ad digestionem perducatur unquam: cùm enim morbus naturam viribus superet, sæpe moriuntur à languore atque ægritudine quæ fomitis morbosi copia concoctionem respuentis apportat, & ab hac materia inconcoctili, quæ nullo modo potest assimilari, tanquam à veneno enecantur.

Attamen non obstantibus iis quæ de exercitii utilitate in Podagræ Paroxysmis dicta sunt, si tamen æger præ nimia Paroxysmi atrocitate primo statim insultu quasi prostratus fuerit, (quod istis ferè usu venit in quibus Podagra

jam ἀκμὴν suam attigit, nec adhuc à multorum annorum decursu mitigata est) hoc in in casu si æger cubiculo includendus est, è re erit ut etiam lectulo ad primos dies aliquot, donec scilicet doloris vehementia remiserit, idem includatur: etenim lectulus exercitii defectum aliquatenus supplebit; cum ejus usus continuus materiam morbificam potentius digerat paucis diebus quàm excubatio aliquammultis, maximè incipiente morbo, si modò æger absque leipothymiâ aliisque malis symptomatis à carnibus abstinere queat, solo jusculo Avenaceo, Cerevisia tenui & cæteris ejusmodi contentus. Veruntamen haud omittendum est, quod si Podagra jam inveterata fuerit, atque æger ad animi deliquia, ventris tormina, diarrhœam, aliaque his similia symptomata propendeat, vix Libitinam evitabit ab aliquo Paroxysmorum jugulatus, si non exercitio utatur, idque in aere liberiore ac perflabili loco; quod diligenter animadvertendum censeo, quando magnus Podagricorum numerus iis symptomatis jam perierit, quibus hæc in cubiculo, & præsertim in lecto incarceratio eosdem obnoxios fecerat, qui non ita maturè fato concessissent si molestiam vectationis per majorem diei partem devorare voluissent. Licèt enim qui unico artuum dolore fatigatur, se cubiculo possit includere, tamen qui loco doloris acerbissimi, ægritudine, aliisque symptomatis prædictis laborat, talis idem imitando, se in vitæ discrimen conjiciet. Et quidem bene nobiscum agitur quòd quoties dolor ita vehemens est ut æger motum tolerare non valeat, neque eo admodum opus habeat; ipso dolore, quod amarissimum est naturæ remedium, ægro de vitâ prospiciente.

Jam verò quod attinet Podagræ *Symptomata*, iis occurrendum est à quibus æger in *Paroxysmo* de vita periclitatur. Horum maximè familiare est ventriculi debilitas ac languor, cum ventris torminibus tanquàm à flatu, quod iis accidit qui vel jam à multis annis Podagræ obnoxii vixerunt; vel iis qui licet non ita diu eadem laborantes, hoc tamen mali invitarunt præpropere; liquores spirituosos cum tenuioribus & multùm refrigerantibus, derepente commutantes; vel *Emplastra repellentia*, aliaque Medicamenta refrigerantia partibus affectis ad leniendum dolorem admoventes, unde morbi causa materialis, quæ in artus debuerat deponi, in viscera rejicitur. Multa egomet expertus sum in postremorum annorum Paroxysmis ad mitigandum hoc symptoma; nihil verò æque votis respondit ac *Vini Canariensis* haustulus subinde deglutitus, languore, atque ægritudine urgentibus: neque vel Vinum Gallicum rubium, vel Theriaca Andromachi, neque aliud quodlibet è Cardiacis mihi hactenus notis pares habet vires. Sed neque vinum hocce, nec Cardiacorum aliud quodlibet ægrum, si exercitio non utatur, omnino servare posse existimandum est.

Sin autem gravius aliquod symptoma inducias haud ferens, ex retrocessu materiæ Podagricæ subitò ingruat, & mortem ægri minitetur; neque vino neque exercitio supra laudatis fidendum, verùm hoc in casu, modò non caput, at partes vel naturales vel vitales ejusmodi malum impetat, ad *Laudanum* statim confugiendum; nempè *laudani liquidi gutt. xx. haustulo aq. Epidemicæ immista propinentur*, & in lecto ad quietem æger se componat.

Quod si materia Podagram committens, quia non jam in artus fuerit eliminata, *Diarrhœam* induxerit, modò ea Paroxysmi singularis Crisis non fuerit, & Laudano jam laudato, & exercitio omnimodi (hoc enim imprimis ad Diarrhœæ curationem obeundum est) non obstante, alvus nihilominus diutius fluat, ægritudine, torminibus ventris, *&c.* accedentibus; unicum, quod scio, remedium est, ut *Sudor* provocetur methodo & medicamentis huic usui destinatis: quod si fiat ad biduum triduumve mane & vesperi, per duas treſve horas continuas, sistetur ut plurimum Diarrhœa, & morbi fomes magnâ vi in artus detonabit. Hac ego methodo aliquot retrò annis meæ vitæ consului, postquam me in hoc malum à potatione aquæ frigidæ pro ordinario potu, imprudens conjeceram; idque posteaquam Cardiacorum & Adstringentium varii generis opem frustrà imploraveram.

Est & aliud symptoma non perinde crebrum, quod tamen aliquoties ipse vidi, Metastasis scilicet materiæ peccantis in Pulmonum lobos; quoties nempe Tussis Brumalis à frigore tempore Paroxysmi suscepto, materiam sensim in Pulmones allicit, Artubus interim, ob translationem materiæ morbificæ in aliam regionem, vel omnino, vel tantùm non, tam à dolore quàm à tumore liberatis. Uno hoc in casu Intentio Curativa non ad ipsam Podagram dirigenda est, at verò hoc symptoma pari modo tractandum est, quo Peripneumonia absoluta; Venæsectione scilicet repetitâ, cum diætâ & remediis refrigerantibus ac incrassantibus, cùm sanguis, in hoc symptomate præcipuè, extractus Pleuriticorum sanguinem prorsus referat. Purgandus est insuper æger inter venæsectiones Potionibus lenientibus, quibus hæc colluvies in Pulmones illapsa possit amandari. Sudoris autem provocatio, quam vim cunque habeat in morbi fomite super Artus deturbando, hîc tamen non tantùm non prodest, sed & obest, materiam, pulmonibus impactam indurando; unde generantur *abscessuli*, & tandem ægri mors certissima subsequitur.

Hic porrò notandum, quòd *Podagrici* ferè omnes, postquam cum hoc morbo diu conflixere, *calculo renum* fini obnoxii, proindeque vel statu vel declinatione sæpius, paroxysmi generalis Nephritico dolore laborare soleant; idque cum magno ægrorum non tantùm cruciatu sed & virium dispendio, cùm jam plus satis attritæ fractæque eæ fuerint. Hoc in casu posthabitis quibusvis aliis remediis *liquoris posſetici, cui rad. Althææ* ℥j. *incocta fuerint, Congium unum* quàm citissime devoretur, & sequens *Enema* injiciatur.

℞. *Rad. Althææ & lilior, an.* ℥j *fol. malvæ, parietar. branc. Vrsin. & flor. Chamæmel. an. M.* j. *sem. lin. & fœnug. an.* ℥ß. *Coq. s. q. aq. ad* ℔iß. *Colaturâ dissolv. sacchar. Culinaris & syr. dialthææ an.* ℥ij, *Mf. f. Enema.* Quam primùm per vomitionem æger totum reddiderit quod per os ingestum fuerit, ut etiam Enema rejecerit, *laudani liquidi* satis magna dosis propinetur, viz. ad gutt. xxv. vel *pil. Matthæi.* gr. xv.

Remedia *Externa* si quis quærat ad leniendum Podagræ dolorem accommoda, nulla mihi hactenus cognita sunt (licèt plurima tùm in meipso, tum in aliis expertus fuerim) præter merè Refrigerantia & Repellentia, quorum

 usum

usum jam suprà docui periculo haud vacare. Et fidenter assero, multâ & longâ observatione suffultus, maximam partem eorum qui Podagrâ periisse putantur, non tam ipso morbo quàm subdolâ atque indebitâ medicatione fuisse peremptos. Si quis autem Remediorum externorum, quæ pro Anodynis indubitatis habentur, virtutem probare velit, non fucum sibi faciat eadem sub declinatione Paroxysmi particularis (quo tempore dolor jam sponte suâ cessurus est) applicando: quin potiùs sub initio Paroxysmi ista usurpet; & statim edocebitur quàm ficulneum sit illud auxilium, quàm vana spes; cùm hæc Epithemata nocere quandoque possint: prodesse nunquam. Quâ de causâ egomet jam à multis annis nulla remedia externa adhibui. Pulticula ex pane similagineo cùm Croco in lacte cocto, addito postea Oleo Rosaceo in pauca quantitate, mihi olim præ cæteris profuit, quæ tamen in Paroxysmi initio nihil prorsus juvabat. Si igitur dolor admodum sæviat, æger rectiùs sibi consulet se in lecto continendo donec is aliquantisper remiserit, quàm Anodynis utatur: attamen haud abs re fuerit *Laudani* pauxillum vesperi sumere, si dolor patientiam multum vincat, aliter meliùs omittetur.

At verò cùm in externis hujusmodi Remediis jam sim, omnino aliquid mihi dicendum est de Musco quodam Indico, *Moxam* vocant, nuper magni nominis in Podagræ Curatione, si nempe pars affecta eâdem accensâ leviter ustuletur. Quamlibet hoc Remedii genus *Indis Orientalibus* acceptum referatur, atque *Europæis* universum omnibus pro incognito habeatur, attamen constabit antiquioris id esse ævi etiam apud nos, illi qui *Hippocratis* effata jam ante annos bis mille literis tradita voluerit consulere. In præstantissimo illo de *Affectionibus* libro, *Sect. quintâ, pag.* mihi 524. de *Ischiade* agens, hæc habet, ἢν δὲ ἐς ἕν τι χωρίον, &c. i. e. *Quod si in uno aliquo loco firmiter constiterit dolor, neque Medicamentis expellatur; quocunque loco dolor fortè extiterit, eum lino crudo inurito.* Et paulo post de *Podagrâ* verba faciens: ξυμφέρει δὲ καὶ ταύτῃ, &c. i. e. *Huic eadem quæ Articulari morbo conferunt, & longus quidem hic morbus est & gravis, minimè tamen lethalis. Quòd si in digitis dolor remaneat, venas in digito paulo supra articulum inurito; ustio autem per linum crudum fiat.* Opinor neminem posse existimare, eam esse differentiam Specificam inter flammam vel à lino, vel ab hoc musco Indico excitatam, ut hæc illa in sanatione Podagræ plus valeat, non magis quàm reputaverit ignem è *Roboris* Segmentis accensum majus aliquid præstare posse illo; qui *Fraxini* ligno alitur. Hæc partis affectæ ustulatio aliquid pollicetur (quod & efficere quandoque possit) ad doloris committigationem, evocata scil. fomitis morbifici parte subtilissima ac maximè spirituosa, in articulum jam deposita. Attamen beneficium ab hoc remedio partum, cùm indigestionem, quæ Podagræ causa est Antecedens, nullo modo attingat, fugax esse oportet ac breve. Neque opus est, ut dicam, illud in Podagris tantùm incipientibus locum habere; quando enim sive à morbi diuturnitate, sive ab importuno atque indebito Medicamentorum usu, Podagra, ut subinde fit, ad partes internas fuerit conversa, ac proinde ægritudine, torminibus ventris, atque longo hujusmodi symptomatum agmine, potiùs quàm dolore ægrum multaverit, nemo sanus igne utendum esse arbitrabitur.

Ea

En vobis omnia, quæ mihi hactenus comperta sunt in hujus morbi Curatione. Siquis objiciat multa esse Remedia *Specifica* ad Podagram; ego me ea nescire lubens fateor: & vereor nè Promissores isti perinde sint ignari ac sum ego. Et sanè dolendum est, Medicinam [Artem nobilissimam hujusmodi magis, quæ, sive ab inscitia, sive à pravitate Scriptorum, credulis objiciuntur, usque adeò deturpari; cùm in omni fere morborum genere hujusmodi aliquid à Nugivendulis tanquam Θεῶν χεῖρες decantetur pleno ore. Et, quod est magis mirandum, quòd non tantùm in morbis typo indutis hujusmodi deliramenta obtineant, sed & in minimè formatis qui ab Organorum læsione aliqua, aut προφάσει externa producuntur, Viris etiam cætera cordatis imponant. Atque hoc satis evincunt *Specifica in Contusionibus* vulgò prædicata, qualia sunt *Sperma Ceti*, *Tegula Hybernica*, *&c.* quæ omnia id tantum præstant, ut Methodum qua tractari debuerat hic Affectus, divertant: prout illi satis constabit qui experiri voluerit, quanto tutius atque ocyus sanabitur, is qui *Vena-sectionibus* ac *Purgationibus* utetur *alternatis*, usque dum bene habuerit; neglectis prorsus levidensibus istis, quæ pro more post sanguinem semel eductum sæpe exhibentur, atque etiam ea sudorum sollicitatione quæ pari passu cum eorum usu solet procedere: à qua partium jamdiu ad inflammationem propensarum excalefactione æger sine causa in vitæ periculum adducitur.

Quòd si nihil proficientibus his quæ attuli omnibus, adhuc minùs sagax videar, & minus copiosus in Medicamentis eruendis enumerandisque, Universa illa proponam quæ *Lucianus* in Τραγοποδάγρᾳ jam plenius collegit, è quibus tam externa quàm interna qui volet eligat: quæ forsan haud minùs efficacia sentiet quam sunt eorum plurima quæ à nonnullis deprædicantur. Apud hunc *Podagra* Persona ita istos alloquitur, qui Secreta quædam Remedia se habere jactabant, quibus is morbus possit expugnari.

Τίς τὴν ἀνίκητον, *&c.* i. e.

Quis invictam me dominam dolorum
Ignorat Podagram in terrâ mortalium?
Quam neque Thuris vapor placat,
Neque effusus sanguis aras ad incensas;
Non templum divitiarum undique suspensis ornatum donariis:
Quam neque Apollo Medicamentis expugnare valet,
Omnium Medicus in cœlo Deorum;
Non filius Apollinis doctissimus Æsculapius.
Postquam enim enatum est primum hominibus genus,
Conantur omnes meam elidere potentiam,
Miscentes semper Medicamentorum artificia.
Alius aliam in me experitur artem.
Terunt Plantagines, & Apia mihi,
Et folia Lactucarum; & silvestrem Portulacam;
Alii Marrubium? alii Potamogetonem;
Alii Urticas terunt; alii Symphytum;

Alii

Alii Lentes afferunt ex paluſtribus lectas;
Alii Paſtinacam coctam; alii folia Perſicorum,
Hyoſcyamum, Papaver, Cepas agreſtes, Mali Punici Cortices,
Pſyllium, Thus, radicem Ellebori, Nitrum,
Fœnum græcum cum vino, Gyrinum, Collamphacum,
Cypariſſinam Gallam, Pollen hordeaceum,
Braſſicæ decocta folia, Gypſum ex Garo,
Stercora Montanæ Capræ, humanum oletum,
Farinas Fabarum, florem Aſii lapidis,
Coquunt Rubetas, Mures-araneos, Lacertas, Feles,
Ranas, Hyænas, Tragelaphos, Vulpeculas.
Quale Metallum non exploratum eſt mortalibus?
Quis non ſuccus? Qualis non arborum lachryma?
Animalium quorumvis oſſa, nervi, pelles,
Adeps, ſanguis, medulla, ſtercus, &c.
Bibunt alii numero quaterno pharmacum:
Alii octono: ſed ſepteno plures.
Alius verò bibens Hieram purgatur:
Alius incantamentis impoſtorum deluditur:
Judæus alium ſtultum excantat nactus:
Alius verò remedium petit ab Hirundinis nido.
Ego autem his omnibus plorare impero,
Et facientibus hæc atque irritantibus me
Soleo occurrere multò iracundior.
Iis vero qui cogitant nihil adverſum mihi,
Benignam adhibeo mentem, faciliſque fio.

Nullus dubito prudentiſſimos quoſque eorum qui cum hoc morbo diu conflixere de omnimodâ Curatione deſperantes, Choro qui iſtius Dramatis Cataſtrophen facit, ſuffragaturos.

Ἤπιον ὦ πάνδημε, &c. i. e.

Lenem, O ubique gentium-celebrata afferas [nobis] dolorem ô Podagra,
Levem, facilem, non acutum, brevem, haud ſævientem,
Tolerabilem, facilè deſinentem, parum validum, ambulationes non impedientem.
Multi ſunt modi miſerorum:
Sed exercitia dolorum, & conſuetudo
Podagricos ſoletur.
Ideoque æquo animo, ô Complices, obliviſcimini
Dolorum. Si ea quæ placent non fiunt.
Tamen etiam præter ſpem accidentibus viam invenire ſolet Deus.
Quivis ſuſtineat Podagrâ laborantium
Deludi & derideri:
Talis enim hujus morbi natura eſt.

Ut

Ut semel finiam. Methodus quam hîc trado φαινομένων prædictorum examini innititur; quamque ego secutus tam in ipso me, quàm in aliis, morbi levamen percepi. Therapeia *Radicalis* & usquequaque perfecta, qua quis etiam à diathesi ad hunc morbum foret liberatus, adhuc in Democriti puteo latet, atque in naturæ sinu reconditur, nescio quandò, aut à quibus in lucem extrahenda. Spero nihilominus me hoc scripto humano generi commodi aliquid contulisse, si istos scopulos fideliter indigitaverim, ad quos tum ipsemet, tum alii plurimi naufragium fecimus; atque insuper optimam quæ hactenus innotescit, methodum præmonstraverim. Non his majora promitto; quamvis à longa cogitationum serie, quas huic rei impendere tantum non sum coactus, inducar credere, ejusmodi Remedium quandoque inventum iri. Quod si unquam acciderit, inscitiam suam Dogmaticis exprobrabit, atque exinde liquebit, quàm insigniter tam in dignoscendis morborum essentiis, quàm in medicamentis quibus eos aggrediuntur, hallucinentur. Cujus rei exemplum satis luculentum habemus in repertione summi illius ad *Febres intermittentes* Specifici, *Corticis Peruviani.* Per quot jam sæcula homines quique solertissimi ingenia exercuerant in investigandis harum Febrium causis, quibus praxin quilibet aptavit Theoriæ à se excogitatæ optimæ respondentem? Quomodo verò hæ Medicationes Theoremata valebant defendere, ex iis constat, quorum adhuc recens est memoria, in quibus varias Intermittentium species in variis humoribus in corpore redundantibus collocantes, Curationem ad humorum istorum alterationem atque evacuationem dirigere solebant. At quàm inauspicato id egerunt eorum in his conaminum frustratio, præcipuè verò hujus *Corticis* usus felicior, palam faciunt: cujus ope nos nunc temporis tum humores hujusmodi omnes, tum etiam Diætam & regimen quodcunque susque deque habentes, ac nihil nisi methodum pulveri exhibendo debitam observantes, scopum rectà attingimus; vix ab illo aberrantes unquam nisi ægrum, lecto sine ulla necessitate addicimus, dum in ejus usu est: Tanta tamen est hujus remedii vis, ut non obstante eo incommodi, quod scilicet Febris à lecti calore plus quam erat opus intendatur, ægrum nihilominus ad sanitatem ut plurimum reducat. Interea donec hæc Podagræ Curatio Radicalis comperta fuerit, quod Medicos omnes, me præ cæteris, optare fas est; hanc meam qualemcunque opellam boni consulite. Quod si minus eveniat, hominum mores ita probè perspectos habeo, ut non multum fallar; & officii mei rationem ita calleo, ut animo neutiquam cadam. Et si sævissimi isti cruciatus, impotentia ad motum, cæteraque corporis mala, quæ ego per maximam vitæ partem sum perpessus, (unà cum damno rei familiaris quod sustinui, à Medicina facienda toties adversâ valetudine avocatus) aliis quietem & ἀναλγησίαν possint comparare, erit unde me fructum aliquem miseriarum hujus generis, quas in hac vita toleravi, in aliam migrans percepisse existimabo.

Ex paucis hisce, Clarissimi nostri Auctoris paginis, satis manifestum est, quid de Podagrâ in genere ejusque curâ legitimâ, quæ in solis palliativis posita est, sentiendum veniat. Verùm specialius quid circa hunc mo bum, aliisque omnes affectiones de ejusdem naturâ participantes, reperitur in Clarissimi Musgrave Tractatibus de Arthritide Symptomaticâ, & Anomalâ, quos propterea pro pleniori ejusce ægritudinis cognitione hîc inserere propositum nobis fuit; sed quandoquidem grandior illorum moles, longiorem Autoris nostri textui interruptionem procreâsset, magis è re visum fuit eos in Voluminis hujus finem rejicere, ubi æquè commodè à Docto Lectore perlegi poterunt, ac si ipso hoc loco exhiberentur.

THOMÆ SYDENHAM

Med. Doct.

TRACTATUS DE HYDROPE.

Omnis hominum ætas, sexus omnis ab *Hydrope* nonnunquam infestatur. Fœminæ tamen huic morbo magis sunt obnoxiæ quam Viri: verùm hos ætate præsertim ingravescente adoritur, illas ubi jam parere desierint: Steriles autem quandoque etiam juniores occupat. Foveæ à digitorum impressione in surarum parte inferiore, sub noctem imprimis conspicuæ, manè verò evanescentes, primum hujusce mali indicium dant, quod non perinde certum est Hydropis ingruentis signum in Fœminis atque est in Maribus; cùm & prægnantes, & aliæ quibus Catamenia quavis de causa sistuntur, haud raro idem patiantur. Neque tamen in Viris ejusmodi tumor Hydropem certò indicat: etenim cùm senex quispiam, habitu corporis paulo pleniori præditus, *Asthmate* jam à multis annis laborans, ab eodem derepente, idque Hyemis tempore, fuerit liberatus, mox ingens tumor musculos tibiarum occupabit, Hydropicorum tumores æmulans, qui Hyeme etiam magis quàm Æstate, tempestate magis pluvia quàm serena, pariter invalescet, & tamen sine quovis incommodo insigniori, eundem ad Libitinam usque comitabitur. Quo non obstante, si generaliter loquamur, suræ & tibiæ intumescentes, etiam in Viris, pro signo supervenientis Hydropis habendæ sunt; maximè si ita affecti spiritum ægrius ducant: qui quidem tumor tam copia quàm mole auctior indies redditur,

ditur, donec pedibus majorem aquarum vim jam respuentibus, crura tentantur, ac postea abdomen ipsum; quod quidem sero è sanguine jugiter decidente repletum, paulatim ad ultimum capacitatis suæ limen distenditur; adeò ut sæpè multos Aquæ Congios intus contineat, quæ in umbilicum, qua data porta, ruentes, quandoque Exomphalon constituunt.

Tria interim hunc morbum stipant Symptomata, *Dyspnœa, Urinæ paucitas,* & *sitis intensa.* Spirandi difficultas oritur ab aqua Diaphragma comprimente, unde naturalis ejus motus sufflaminatur. Urina idcirco paucè redditur, quia sanguinis serum, quod per ductus urinarios ex lege naturæ excerni debuerat, jam in cavitatem abdominis deponitur, & in cæteras partes eidem excipiendo aptas natas. Sitis est à putredine colluviei serosæ, quæ à morâ in corpore longiore & calorem & acredinem contrahit, unde æger & febre quadantenus semper laborat, & memorata siti.

Pro rata qua æger in partibus quas morbus obsidet, mole augetur, in reliquis magis magisque indies emaciatur, & gracilescit: tandemque cum tanta aquarum vis intra abdominis ambitum coerceri ulterius nequeat, impetu in Viscera nobiliora & vitalem arcem facto, cataclysmo quasi submersus perit.

Causa hujusce morbi in genere sanguinis debilitas est, unde alimento, quod forinsecus importatur, in substantiam suam convertendo non jam par, idem in extremitates & pendulas corporis partes explodere necesse habet, mox in abdomen etiam, in quo, quamdiu in exigua quantitate hinc inde dispergitur, natura eidem continendo Vesiculas quasdam fabricat, donec tandem, modum jam superans, uno Peritonæo simul clauditur.

Sanguini autem debilitando operam ut plurimum commodabant vel nimia ejus Per Venæ sectionem aut alio quovis modo evacuatio, vel morbus aliquis diuturnior vel perditus ille liquores spirituosos ingurgitandi mos, unde & naturalia corporis fermenta destruuntur, & dissipantur spiritus. Hinc est quod bibacissimi quique Helluones sæpius cum hoc morbo, frigido licet, quam cæteri conflictentur. Econtra etiam Aquæ potatio in iis qui generosis liquoribus diu assueverant, sanguini eandem noxam infert.

In Fœminis verò, quod notandum est, alia quædam & ab his longè diversa Hydropis causa reperitur, inclusa nempe in testiculorum alterutro saburra seu obstructio quæ sensim ejusdem crasin subvertit; unde in dicto testiculo reposita primum morbi minerâ, tunica ejusdem mirum in modum distenditur; qua jam tantùm non crepante, natura humori excipiendo Vesiculas quasdam suggerit, quarum tandem sive una aliqua, sive etiam pluribus disruptis, & in abdominis cavitatem se exonerantibus, eadem occurrunt symptomata; quæ in Hydrope quam supra depinximus. Sed de hoc genere jam olim egi.

Sunt & aliæ duæ Species tumorum abdominis Hydropem mentientes, Fœminis utræque familiares. Prima est carnium in partibus intra abdomen excrescentia præternaturalis, quæ ventrem in molem haud minus conspicuam attollit, quàm solet inclusa aqua. Altera species flatibus ortum debet; qui non

tumorem tantùm, sed & alia ingravidationis signa pariunt. Hæc Viduas ut plurimum exercet, vel etiam mulieres, quæ non nisi provectiores ætate nupserant: atque hæ tam suo ipsarum, quam Obstetricum judicio, quarum Oraculis hac ipsa de re consuluere, motum Infantis jam à tempore consueto usque ad legitimum tempus pariendi persentiscentes, quin & ad eundem modum quo gravidæ solent, subinde ægrotantes, tororiantibus insuper mammillis, & lacte extillante, de fasciis haud rarò cæterisque ad excipiendum infantem necessariis sibi prospexerunt; donec tandem venter pari quo increverat gradu, sensim detumescens, spem vanam eluserit. Neutra verò harum ad eum, de quo agimus, morbum est referenda.

Indicationes Curativæ veræ ac genuinæ, utpote à prædictis Phænomenis naturaliter quasi exortæ, vel ad aquarum in abdomine cæterisque partibus contentarum evacuationem, vel ad instaurandum sanguinis robur, quo novus earundem proventus præcaveri possit, omnino dirigendæ sunt.

Seri evacuationem quod spectat, magni refert, ut diligenter observemus in omnibus Hydropicis ea Catharrica, quæ vel segnius vel minus potenter operantur, officere magis quàm prodesse: cum enim Medicamenta Purgantia ad unum omnia naturæ sint inimica, quo nomine Catharseos munere funguntur, sanguinem aliquatenus debilitant læduntque; unde nisi corpus celeriter pervadant & citissimè expellantur, Camerinam eam moventia quam secum abducere nequeunt, & sanguinem tumultuosè exagitantia, tumorem magis adaugent: quod plus satis liquet in eorum pedibus, quibus alvus ita leniter ac blande sollicitatur. Quamobrem ut cum bonis ægri rebus Purgatio instituatur, scire oportet, utrum ægri corpus facilè, an verò difficulter atque ægrè Catharticis cedat, cum in hoc cardine Curationis omnis, sive nullo, sive non nisi magno labore peragendæ negotium vertatur.

Quoties itaque *Hydragogis* utendum est, sollicitè ad facilitatem vel difficultatem qua ægri corpus Catharsin ferre solebat, respicere omnino convenit; quod non alia via ulla certius dignosci potest, quam ex diligenti inquisitione, quomodo alia Purgantia Remedia alio tempore aliquo usurpata, opus destinatum peregerint. Cum enim in corporibus Idiosyncrasia quædam inveniatur, quoad facilem difficilemve Catharticorum operationem, ægrum sæpissimè in vitæ discrimen conjiciet is, qui sensibile corporis temperamentum, modum sibi ac normam statuerit: quando non ita rarò usu veniat, ut qui habitu sunt ferme Athletico mediocribus Catharticis facile pareant; cum qui contrario planè habitu sunt præditi, vel fortissimis ægrè cedant. Et profectò jam dicta cautio de ægri corporis ad Purgantia ferenda ineptitudine non in Hydragogis tantùm præscribendis, sed in aliis quibuslibet Catharticis locum habere debet. Etenim sæpenumero observavi hypercatharses à Potionibus etiam Lenientibus adductas, ex eo quòd ægrum Medicus non interrogaverit, prout oportuit, utrumne corpus facilè, an verò difficulter expurgaretur. Attamen cùm Hydrops, quod superius dixi, præ cæteris morbis quibuslibet Catharsin & validissimam postulet & maximè celerem; cumque in hoc morbo Purgatio per *ἐπίκρασιν*,

quæ

quæ in nonnullis aliis prodest, nullatenus admitti debeat, (cùm hujus generis Catharsis non tantum non imminuat tumorem sed & adaugeat:) Hanc inquam ob causam, expurgatio paulo fortior & nimia, justo debiliori est præferenda; præcipuè cum *Laudano* non destituantur, certissimo ad Hypercatharsin istiusmodi subito domandam fræno.

Ad hæc in *Catharticis* omnibus Hydropicorum sanationi dicatis, id diligenter est observandum, ut aquæ ea maxima celeritate exhauriantur, quam ægri vires ferre queant; utpote qui singulis diebus expurgari debeat: nisi quod sive ob nimiam debilitatem corporis, sive propter Cathartici præcedentis operationem plus satis violentam dies unus aut alter nonnunquam intercalari possit. Etenim si non nisi post longa intervalla repetatur Purgatio, quantumlibet copiosa Catharsis præcesserit, aquis denuo affatim colligendis ansam præbebimus; atque ex hac induciarum occasione, quasi victoria jam parta uti nescientes, tandem loco pulsi, re infecta turpiter fugabimur. Adde quod periculum est, ne aquarum inter viscera mora diuturnior eadem putredine quadam sua inquinet ac inficiat. Atque insuper, quod parvi ducendum non est, istæ aquæ à prægressis Catharticis ita in motum concitæ ad noxam inferendam jam propensiores sunt quàm ubi quiescerent. Tam ob hanc itaque causam quàm ob alias supra memoratas, huic Intentioni, quæ colluviem serosam intùs clausam respicit, quam velocissimè satis faciendum est; neque ab ea nisi urgente necessitate est absistendum aut cessandum, donec omnis aquarum moles omnino demum exantlata fuerit.

Hoc porro notandum venit, quod cùm è Praxi constet Hydragoga fere omnia, genio quodam sibi peculiari, si sola exhibeantur, iis qui ægrè purgantur parum admodum votis respondere, quin & largiorem eorundem dosin, non tam Catharsin quàm sanguinis tumultum promovere (unde qui imminui debuerat tumor, jam auctior cernitur :) Hæc itaque non alium obtinent usum, in hujusmodi corporibus, quàm ut lenioribus Catharticis stimulum addant. Quo non obstante in iis, qui purg[illegible] sunt faciles, Hydragoga ista & celeriter, & cum magno effectu operantur.

Quocirca in istis, qui Catharsi promptè cedunt, *Syrupus de Spinâ Cervina*, etiam solus, Aquas satis copiosè elicit. Quod quidem Remedium in his aquas ferè solas, easque in magnâ quantitate educit, nec sanguinem perturbans, nec urinam reddens coloratiorem pro reliquorum Purgantium more: Id tantùm habet incommodi Syrupus ille, quòd inter operandum ingentem sitim provocet. Quòd si idem vel in summâ dosi aliis propinetur, qui ægrè expurgantur, neque multæ sequentur dejectiones, neque ex multâ aquâ, ut debuerant, referuntur.

Equidem probè memini, [cùm tunc primùm ad Hydropem curandum invitarer) me annis ab hinc 27 aut circiter ad Matronam quandam piam & honestam, nomine *Salmarsh*, *Westmonasterii* commorantem, fuisse accersitum; cujus abdomen Hydrops, quo atrociorem nondum vidi, in molem magnitudinis vix credendæ evexerat: huic ego Syrupi prædicti Unciam unam ante prandium,

qui tunc mos obtinuit, exhibui: credi vix potest quàm magnam aquarum vim per sedem deturbavit, idque nullo excitato tumultu, ab que ullâ virium ægræ jacturâ: Quod mihi animos addidit, ut eundem quotidie repeterem, nisi quod diem unum alterumve intercalari paterer, siquando paulò infirmior videretur. Atque ita aquis sensim eductis, venter indies detumuit, ipsaque prorsus convaluit. Ego fiduciâ planè juvenili atque hominis inexperti, credebam me ejusmodi medicamen possidere, quo Hydropes quoscunque possem debellare: verùm hujusmodi erroris intra paucas septimanas admonebar. Cùm enim non ita diu post ad aliam Fœminam eodem morbo laborantem, qui Febri Quartanæ diuturniori supervenerat, medicinam facturus accederem, eundem Syrupum propinavi, quo sæpiùs repetito, & dosi gradatim aucto, morbum lacessebam; at cùm aquarum evacuationem frustrà tentarem, Cathartii non procedente, tumore autem ventris magis aucto, missum me fecit ægra; atque alterius Medici ope, qui remedia efficaciora adhibuit, si bene memini, sanitatem recipit.

Ubi igitur constiterit, ægrum eo esse corporis habitu ut Cathartica Leniora nec celeriter, nec cum bonâ euphoriâ opus suum peragant, Fortiora tentanda. Quo in casu, ut modò innui, notandum est, quòd licet Hydragogorum pauca, si sola exhibeantur, votis respondeant, lenioribus tamen calcaris vice permista, efficacissima omnino sunt. In hujusmodi corporibus, exempli gratiâ, sequentem Potionem cum successu sæpenumero præscripsi. ℞. *Tamarind.* ℥ß. *Fol. Sen.* ʒij. *Rhei* ʒiß. *Coq. in q. s. Aq. fontan. ad* ℥iij. *in Colatur. dissolv. Mann. & Syr. Rosar. solut. an.* ℥j. *Syr. de Spin. Cervin.* ℥ß. *Elect. è succ. Rosar.* ʒij. *m. f. Potio.* Quæ tamen potio non nisi Robustioribus exhibenda est, quibus alvum solvit, ubi cætera id præstare nequiverint; quod multiplici experientia ipsius probavi. Vel ℞. *Vini alb.* ℥iiij. *Jalap. subtiliss. pul.* ʒj. *Zinzib. pul.* ℈ß. *syr. de spin. cervin.* ℥j. *m. f. potio, sumenda summo manè, repetendaque singulis, vel alternis diebus pro ratione virium.*

Sequitur alia medicamenti formula, mihi haud i[illegible]quens, quo illi satis commodè utentur, qui à repetito aliorum purgantium u[illegible]bhorrent; quando ægrum calefaciat inter purgandum, tum etiam corroboret, *ex. g.* ℞. *Rad. Jalap. contus. Hermodactyl. an.* ℥ß. *Scammon. crud.* ʒiij *fol. Senn.* ℥ij. *Glycirrhiz. ras. sem. Anis. Carui an.* ℥ß. *Summit. Absinth. Fol Salv. an. m.* j. *Infunde frigide in* ℔iij. *Aq. vitæ vulgaris, & coletur tantummodo usus tempore. Cap. cochlear.* j. *horâ somni, &* ij. *mane sequenti*: Augendo vel minuendo dosin pro ratione operationis.

Restant verò Medicamenta duo, me judice, Palmaria, & in iis qui non nisi ægrè purgantur, cæteris quæ vel suprà enumeravi, vel adhuc comperta habeo δραςικώτερα, *Elaterium* intelligo, & *Infusionem Croci Metallorum*. *Elaterium* sive *Facula Cucumeris agrestis* potenter in permodica quantitate vires suas exerit in conturbanda alvo, & fæcibus cum serosis & aquosis humoribus copiosè egerendis, adeò ut ejus grana duo plerisque, in genere loquendo, corporibus dosis aptissima sunt. Ego permiscere soleo *Pil. ex Duobus* ℈j. quas in Pilulas tres exiguas formandas, ac manè sumendas impero.

Infu-

Infusionem Croci quod spectat; ejus ℥iß. (vel purgatu difficillimis ℥ij.) manè exhibita, & quotidie pro ægri viribus reiterata, quamlibet prima facie haud aliud promittat quam colluviem in ventriculo stabulantem egerere, , tandem tamen efficiet, ut abdomen ab aquârum super-incumbentium onere liberetur. Præterquam enim quòd cessante Vomitione, in Catharsin τὴν κάτω solet desinere, necesse est omnino, ut cùm tanta fuerit agitatio concussioque tam Ventriculi quàm viscerum, à tam insigni aquarum corrivatione quasi circumseptorum, earundem evacuatio, per ductus communi naturæ lege haud satis patentes, conatum ita vehementem insequatur. Veruntamen si prædictum Vomitorium inferiorem ventrem haud efficaciter expurgaverit, tam *Electuarium de Succo Rosarum*, quàm *Syrupum de Spinâ cervinâ* soleo post tertiam aut quartam dosin meræ infusionis Croci Metallorum quandoque, licèt rariùs, adjicere. Ex. gr. ℞. *Aq. Card. Ben.* ℥iij. *Infus. Croc. Metallor.* ℥iß. *Syr. de Spin. cervin.* ℥ß. *Elect. de Succ. Rosar.* ʒij. *m. f. Potio.*

Quòd verò dentur ejusmodi cæci meatus perquos aquæ ex abdominis cavitate ad intestina transferantur, de facto liquet; cùm quotidiè observemus Hydragoga tantam aquarum in abdomine inclusarum vim per secessum educere, perinde acsi primitus in ipsis intestinis continerentur. Cui tam duro nodo cum parem cuneum haud facilè inveniamus, in mentem mihi venit celebre illud dictum Medici omnium sæculorum judicio sapientissimi optimique, *Hyppocratis* scilicet, qui in libro de Priscâ Medicina hæc habet. Λέγουσι δέ τινες καὶ ἰατροὶ, καὶ σοφισταὶ, ὡς οὐκ ἔνι δυνατὸν ἰατρικὴν εἰδέναι, ὅστις μὴ οἶδεν ὅ, τι ἐστὶν ἄνθρωπος, καὶ ὅπως ἐγένετο πρῶτον, καὶ ὅπως συνεπάγη ἐγὼ δὲ τουτέων μὲν ὅσα τινὶ εἴρηται σοφιστῇ, ἢ ἰητρῷ, ἢ γέγραπται περὶ φύσεως, ἧσσον νομίζω τῇ ἰητρικῇ τέχνῃ προσήκειν, ἢ τῇ γραφικῇ i. e. *Medici quidam & Sophistæ dicunt, quod impossibile est eum medicinam cognoscere, qui non novit quid sit Homo, & quomodo primum factus & compactus sit. Ego verò ea quæ ab aliquo Sophistâ aut Medico de Naturâ dicta, aut scripta sunt, minus censeo ad Artem Medicam spectare quàm ad Pictoriam.*

Attamen (ne vel divinus hic Author erroris ullatenus insimuletur, vel ex hoc loco Empirici ignorantiæ suæ patrocinium quærant) apertè dicam, me quantum attentissimâ cogitatione, eâque ad Praxin (quæ Medicinam profitentium Lapis Lydius haberi debet) relatâ assequi valeam, utcunque existimare, quòd necesse omnino sit ut Medicus structuram humani corporis probè calleat, quo rectiùs veras ideas & naturæ, & causarum quorundam morborum animo concipere ac formare queat. Neque enim fieri potest, ut qui Renum fabricam ignorat, ductnumque exinde ad Vesicam tendentium, conjicere possit, unde oriantur Symptomata illa, quæ à *calculo* vel in pelvim, vel in ureteres altiùs impacto pendent. Nec minus Chirurgum oportet eandem humani corporis structuram perdiscere, quo melius inter operandum ab iis vasis, sive aliis partibus abstineat, quæ, si violentur, ægro exitium afferant. Sed nec ossa dislocata ad situm naturalem rectè poterit reducere, nisi eam ossium compagem, *Sceleton* dictam, curiose inspexerit, atque animo comprehenderit.

Hujusmodi

Hujusmodi itaque humani corporis notitia omnino necessaria est; quam qui non habet, cum quibusdam morbis *Andabatarum*, quòd ajunt, more pugnabit, aut sine Nauticâ pyxide tentabit mare. Porrò hæc scientia & cito & facilè acquiritur, cum id præ cæteris difficilioribus habeat compendii, quod αὐτοψίᾳ in cadaveribus vel humanis vel animalium quorumlibet perdiscatur, idque nullo ferè negotio, etiam ab iis qui mente ac judicio minus valent. Veruntamen in Acutis quibuslibet, quod genus plus quàm duas tertias morborum partes comprehendit, atque porro in Chronicis plerisque, omnino fatendum est τὸ θεῖον inesse, sive specificam proprietatem aliquam, quam nulla unquam contemplatio à speculatione corporis humani deducta, queat indagare, atque in lucem protrahere. Quamobrem ne ita homines in cadaverum dissectione præcipuam locarent operam, tanqnam exinde potius quam ex φαινομένων naturalium, ut & *Iuvantium* & *Ladentium* diligenti observatione, promoveri possit Ars Medica; id opinor, ut maximè caveri in loco prædicto voluit Divinus ille Senex, non autem generalem fabricæ humani corporis notitiam carpere ac sugillare.

Et profectò Virum tantum tamque sapientem nullo modo potuit latere, humanam omnem investigationem ultra generalem ejusmodi notitiam pertingere non posse. Licèt enim diligenti in secandis cadaveribus inquisitione ac scrutinio, majora organa, quibus natura in peragendis operationibus suis utitur, in conspectum veniant, vasaque itidem nonnulla per quæ succi ab his ad illas corporis partes transmittuntur; quæ tamen hujus motûs sit origo & causa primaria, oculi docere nequeunt. Neque Microscopium quodvis vel exquisitissimè elaboratum exiles istos meatus per quos Chylus, ex. gr. ex intestinis in vasa Chylifera transcoletur, vel per quos ductus sanguis per Arterias derivatus in Venarum oscula reducendus transmittatur, potest detegere. Quinimò sunt & alii ferè innumeri, iique magis adhuc affabrè concinnati, meatus ac pori in hâc mirandâ hominis compage, quos nemo hominum ne per somnium quidem vidit? cùm rudis & indocta, (sit verbo venia) Cognitio nostra in rerum cortice omnis fermè versetur, ac ad τὸ ὅτι sive quòd res hoc modo se habeat, ferè tantùm assurgens, τὸ διότι, sive rerum causas nullatenus attingat. Utut se res habeat, haud difficili investigatione scire possumus, quantum nobis dirigendis (prout fert rei natura) sufficit in eorum Curatione morborum qui hujusmodi peritiam, quod suprà dixi, sibi vendicant: maximè verò quantum nos impellat ad Divinum Artificem summâ animi demissione adorandum, dum stupendum ejus artificium contemplamur in iis, quorum ratio nobis innotescit, tum illud longè excellentissimum in cæteris ad quæ prorsus cæcutimus.

Et sicuti *Hippocrates* eos reprehendit, qui huic in humanis corporibus speculandis curiositati & τερθρείᾳ plus dant quàm observationibus practicis, ac proinde quàm ipsius naturæ judicio; ita pari jure prudens vir quispiam in hoc nostro seculo eos culpare possit, qui existimant, Artem Medicam nullâ re aliâ magis promoveri posse quàm novis *Chymicorum* inventis. Quanquam enim ingrati prorsus animi esset non libenter agnoscere id emolumenti, quod

Chymiæ

Chymiæ acceptum debemus, eo quòd utilia nonnulla medicamenta, & indicationibus satis faciendis perquam accommoda (inter quæ vel hoc ipsum *Emeticum*, de quo jam agimus, haud infimum locum tenet) nobis suppeditaverit; atque eam ob causam, si intra Pharmacopœæ limites contineatur, Ars est satis quidem laudabilis: attamen nec illi culpâ, aut saltem errore vacant, qui cerebrum sibi eousque excalefaciunt ac torquent; ut tandem arbitrentur Artem Medicam in hoc præsertim deficere, quòd Remediis magnis atque efficacibus à solâ *Chymicorum* præparatione atque operâ nobis subministrandis, indigeat. Cum ei qui rem rectè perpenderit, satis liqueat, præcipuum Medicinæ faciendæ defectum non in eo verti quòd nesciamus quo pacto huic aut illi Intentioni satisfacere debeamus, sed quòd non satis sciamus, quænam sit illa Intentio, cui satisfaciendum est. Cum vel rudissimus quispiam Pharmacopolæ servulus intra dimidium horæ quadrantem certum me faciet, quo medicamento Vomitionem, Purgationem, vel Sudores provocabo, vel refrigerabo æstuantem; at verò in palæstra medica probè exercitatus sit oportet, qui pari certitudine me docere queat, ubi hoc vel illud remediorum genus in usum revocare debeam per omnem morborum ac Curationum circuitum.

Et quidem certissimus sum nihil æquè ad judicium hac in re ritè formandum conferre atque observationem exactissimam φαινομένων naturalium & morborum, & pariter eorum, quæ in Praxi cernuntur à *Iuvantibus* & *Lædentibus* derivata, post ea sive Remedia usurpata, sive etiam Medendi methodum istam, quibus morbos depellere satagimus. Hæc si diligenter inter se collata fuerint, mihi ostendent & morbi naturam, & insuper undenam Curativæ Indicationes desumendæ sint longè melius certiusque, quàm si ad speculationem naturæ hujus aut illius principii corporis concreti tanquam ad *Cynosuram* cursum dirigam. Etenim vel exquisitissimæ hujus generis Dissertationes nihil aliud sunt quàm Metaphora bellè deducta exornataque: quæ etiam ad eorum instar omnium, quæ in scena imaginationis, non verò in ipsa rerum natura fundamentum habent, dies delebit ac proteret; cùm *Naturæ judicia* rerum veritati superstructa, non nisi cùm ipsa natura interciderint.

Quamvis autem *Hypotheses* speculationibus Philosophicis innixæ futiles sint prorsus, cum nemo hominum scientia intuitiva præditus sit, qua fretus Principia queat substernere, quibus mox superstruat; attamen si *Hypotheses* ab ipsis rebus factis fluant, ex eis tantùm observationibus natæ, quas Phænomena Practica & Naturalia suggerunt, stabiles manent & inconcussæ: ita ut licèt Praxis Medica, si scribendi ordinem respicias, ex Hypothesibus orta videatur; nihilominus ipsæ Hypotheses, si modo solidæ fuerint ac genuinæ, Praxi quadantenus originem debeant. Exempli gratia, in *Affectione Hysterica* non ideò Chalybeatis utor, cæterisque sanguinem invigorantibus; nec ideò ab evacuantibus me tempero (nisi scilicet in statis quibusdam circumstantiis) & Remedia potius Paregorica impero, quia primùm pro concesso habui hunc

morbum à debilitatis fractisque spiritibus Animalibus pendere: verum cùm φαινομένων Practicorum constans observatio me docuisset Cathartica exhibita morbi symptomata semper auxisse, his verò contraria eadem symptomata consopire solere, ex hac, aliisque φαινομένων naturalium observationibus Hypothesin meam desumpsi, ita ut Philosophus Empirico hic famularetur. Quòd si ab Hypothesi cœpissem, eâ planè ratione insanirem atque ille qui tabulata tignaque domus superiora prius velit erigere quàm fundamentum jecerit: quod quidem istis tantùm convenit, qui in Aere *Castella*, quod aiunt, solent extruere: his enim certo quodam privilegio ab alterutrâ extremitate licet ordiri.

Sed ut ad rem redeam. Quicunque demum sint meatus isti, per quos aqua ex abdominis cavitate in intestina deducitur, certissimus sum Vomitionem à dicto Emetico excitatam easdem potenter evacuare, idque non solùm deorsum per sedem, sed & sursum per ipsum Ventriculum atque Os in vomendi actu. Etenim post duas vel tres evomendi vices, aquæ non tam medicamenti vi secretoria elici videntur, quàm ruptis quasi repagulis & claustris reseratis, pleno alveo effundi: quod satis constat ex earundem eruptione atque impetu sæpe facto inter ipsa vomendi spatia, sive intervalla.

Mense Augusto postremùm elapso, Paupercula quædam annos habens 55. aut circiter, opem meam imploravit. Febre intermittente diu laboraverat, dein carcere fuerat inclusa fere per triennium, à frigore multum passa erat, venter denique ad tantam molem increverat, ut ei parem nunquam hactenus viderim: Ego ℥iß. *Infusionis Croci Metallorum* singulis diebus ad triduum exhibui, mox alternis diebus pro virium ægræ ratione, usque dum doses omnino sex hauserat. Primis aliquot vomendi vicibus urina penitus supprimebatur, quam postea quandoque per intervalla reddebat, sed raò admodum: quo frequentius Emeticum repetebat, eo majorem aquæ copiam solebat rejicere, idque sub finem tam per os quàm per sedem. Verùm post tertiam dosin tumor subsidere atque imminui cœpit, & post quatuordecim dies filo, quo crassitiem corporis inflati jussu meo fuerat dimensa, judice ac teste, jam tribus pedibus gracilior comparuit, atque aliquot aquæ Congios, supputatione ex iis quæ mihi ipsa narravit factâ, ἄνω καὶ κάτω egesserat. Ita ut quæ prius in lecto non nisi erecta dormiebat, ne decumbens ab aquarum pondere suffocaretur, jam capite in pulvinar reclinato secura jaceret, & de latere in latus pro arbitrio se movere potuerit. Cùm verò dicta Emetica operandi violentiâ *Vapores*, quos dicunt, ad eum gradum excitarent, ut iisdem diutiùs morbum lacessere tutum non foret, & tamen tam ex residua adhuc ventris mole quàm aquarum rotatione, quam toties percipiebat, quoties se in alterutrum latus convertebat, & vestigiis insuper rei cujuslibet prementis in tibiis etiam nunc manentibus, plus satis liqueret multum aquæ adhuc in corpore restare: ob causam jam dictam, reliquam Curationem Purgantibus propriè dictis cogebar absolvere. Posthac igitur vel Potionem Purgantem supra dictam, vel aliud quoddam Hydragogum præscripsi; idque vel rarius vel sæpius prout vires ejus ferrent, aut Vapores minus infestarent. Etenim & Catharsis per inferiora

Affectus

Affectus Hystericos aliquatenus invitabat, licet non ita graves & violentos ac solebant Emetica. Atque in hâc methodo persistebam; donec prorsus convaluisse videretur. Quæ dum fierent, hæc mihi præcipuè observanda occurrebant: Primò quòd iis diebus, quibus à Purgatione feriabatur, nonnunquam magnam aquarum vim per sedem excernebat, atque etiam sub finem per meatus urinarios, vel ad Congii mensuram; quamlibet non ultra ℔iß. vel ℔ij. Potus pro singulis diebus concederem: ita ut portæ omnes, atque canales undicunque patere viderentur. Secundo notatu dignum erat quod curatione fere absoluta siquando Vapores à Cathatticis commoti tumultuarentur, venter maximè versus superiora, intumescebat, tanquam novo aquarum proventu denuò repletus foret, quod tamen fieri non posse sciebam, cum ita parcè bibisset; ac proinde tumorem illum à flatibus, quos peperit ἀταξία ista à Catharticis provocata, tantùm oriri: quod meum judicium eventus comprobavit. Licet enim vel Congium aquæ eo die quo purgabatur ejecisset, mox tamen cœpit intumescere, nec remittebat tumor ille, ad guttur usque assurgens, & dyspnœâ affligens, donec corpus à Purgantium molestia liberatum, statum naturalem ac quietem reciperet; quo facto & tumor & cætera symptomata derepente evanescebant, donec à succedente Catharsi de novo irritarentur. Denique & hoc animadvertendum erat, quod cùm præfata Fœmina annum agens quinquagesimum quintum, fluxum Menstruum jam ab annis aliquot non fuerat passa, attamen Menses magno quasi flumine erumpebant denuò; qui sanguinis fluxus debilitati & evacuationibus prægressis additus ingens Affectuum Hystericorum agmen adducebat, dolorem scil. in dorso & circa regionem Splenis vehementem, Cephalalgiam, & Tussim ferinam. Adhæc tametsi post tam insignem Aquæ quantitatem per os, sedem, & urinas eliminatam omnino credibile esset non multùm in corpore restare, attamen venter haud minus protuberabat, quàm nulla adhuc evacuatione tentata solebat. Quamobrem ad hos motus sedandos, qui etiam ad septimanam à postrema purgatione negotium facessebant, coactus sum ad quatuor noctes continuas *Diacodii* ℥iß. p opinare; quæ etiam Dosis erat repetenda, nisi somnus intra horas tres insequeretur. Quo tandem pacata sunt omnia, & tumor dispatuit.

Hoc interim observari velim, quod si leviculo aliquo ventris tumore tentetur æger, non ita promptè educuntur aquæ per Infusionem Croci Metallorum, ac in Ascite grandiore, ubi ingens aquarum copia aggesta fuerit: etenim vel ipsa aquarum moles dum Emetici operatione agitatur ac concutitur, ad eandem evacuationem mirè confert, atque eam ob causam nisi venter in tumorem insignem attollatur, omnino convenit, ut tota res evacuationibus per inferiora committatur.

Est & aliud Medicamentum satis vulgare ac simplex, quod Hydropem pari ratione qua illud de quo modò egimus, expugnat. Nempe manipuli iij. *Corticis interioris Sambuci* à ligno derasi in ℔ij. aquæ & lactis simul mistorum, ad ℔j. incoquantur: Decocti hujus altera medietas mane, altera serò quotidie assumatur, donec æger convalescat. Hoc remedium & vomitionem ciet

& catharsin, pariter ac Crocus Metallorum; ac proinde eodem modo morbum depellit, non vi aliquâ specificâ: quocirca si neutram harum operationum præstet, vel si mediocriter ac parcè, ne hilum prodest quidem: ubi verò alterutram producit efficaciter, maximè verò si utramque, mire ad hunc morbum debellandum confert.

At sane, quod serio animadvertendum est, haud raro accidit, ut aqua non solùm in crura ac tibias deturbetur, sed etiam in ipsam abdominis cavitatem depluat, quæ tamen Medicamentis Catharticis sive ἄνω sive κάτω ducentibus, omnino elicienda non est. Verbi gratia, quoties hujusmodi tumor vel Phthisin diuturnam excipit, vel à viscerum alicujus labe ac putredine nascitur; vel à sanguinis tono, si ita loqui fas est, non tantum relaxato sed & deperdito, ac spiritibus penitus exhaustis, vel à longa Fistularum in partibus carnosis morâ quæ copiosam saniem egesserunt; vel à nimia debilitate atque evacuatione tam humorum quàm spirituum quas advocavit sive salivatio, sive sudatio, sive etiam Purgatio justo intensior, & Diæta tenuis quæ in Luis Venereæ Curatione, etiam magis quàm res postulabat, fuerant adhibitæ. In his atque aliis morbis ad hunc modum factis, æger non tantum non juvabitur à Catharsi, sed imminuto adhuc amplius sanguinis tono, augebitur malum. Quamobrem rebus ita stantibus, omnis Curationis Cardo in sanguine ac visceribus omni ope corroborandis firmandisque omnino vertetur. Inter cætera hujus ordinis, præter Remedia Confortativa infra enumeranda, ego certissimo Experimento edoctus sum, aeris mutationem, & in aerelibero Exercitium, quale quale demum æger ferre potuerit, huic Indicationi apprimè respondisse; spiritibus scil. quasi nova vita hoc pacto afflatis, atque Organis Excretoriis ad pensum sibi debitum denuo revocatis.

Est etiam ubi absque omni istiusmodi προφάσει, Intentioni isti quæ aquas evacuandas respicit, nec Catharticis, nec Emeticis satisfaciendum est: quoties enim vel æger constitutione est infirmiore, vel Fœmina Vaporibus atque ataxiis spirituum animalium admodum obnoxia; fieri non potest, ut Catharticis, & multo minus ut Emeticis res geratur. Hic itaque aquarum evacuatio *Diureticis* committenda est. E quorum familiâ, licèt quamplurima in Medicorum scriptis magni sint nominis, efficacissima tamen (ne dicam sola) mihi videntur ea quæ è *Salibus Lixivialibus* fiunt: neque quicquam refert, è quorum vegetabilium genere cineres petantur. Quandoquidem verò vix aliud vegetabile *Genistâ* sit parabilius & in hoc morbo bene audiat, ego ut plurimum *cinerum* ejus ℔ j. *in Vini Rhenani* ℔iiij. frigide infundi jubeo, addendo *foliorum Absinthii vulgaris* pugillum unum alterumve. Liquoris per filtrationem colati ℥iiij. manè, horâ quinta pomeridiana, & sero, ægro jugiter hauriendas impero, usque dum tumor evanuerit. Quo solo Remedio Hydropes pro deploratis habitos curatos vidi, in iis quorum Crasis debilior Purgantibus ferendis non fuit.

Aquis autem, (ut ad secundam Intentionem properemus) quæ sunt proxima causa morbi, jam penitus evacuatis, non nisi ad dimidiam Curationis partem ut

ut plurimum perventum est, nisi sanguinis etiam debilitati, quæ prima morbi origo fuit, occurratur longo & assiduo Medicamentorum *Calefacientium* & *Corroborantium* usu, unde novus aquarum proventus præcaveri possit. Quamvis enim in junioribus sæpe contingat, ut aquis ritè expurgatis sine alio quovis præsidio convalescant, cùm eorum calor naturalis jam ab aquarum onere ac pressura liberatus, dictorum Remediorum vices supplere valeat; tamen in ætate provectioribus, aut iis, qui aliàs minus sano corporis habitu sunt præditi, omnino necesse est, ut statim ab aquarum eductione jam absoluta, ad eorum simplicium usum quæ sanguinem excalefaciunt invigorantque, protinus confugiant. Inter quæ ea, quæ ego jam superius in *Podagrâ* curanda laudavi, sive ipsa Remedia spectent, sive *sex Res non-naturales*, præter illa quæ jam dicentur, locum habere possint:) nisi quod *Vinum* à quo in Podagra prorsus est abstinendum, non tantùm non noceat Hydropicis, sed & prosit admodum, si pro potu ordinario usurpetur;) Cùm hi duo morbi id habeant commune, quòd eadem Remedia Corroborantia utriusque causæ originali adversentur. Fatendum est interim, quod cum tam ex manifestis Phænomenis, quàm à juvantibus & lædentibus edocti simus tum hos, tum alios plures *morbos Chronicos* sanguinis debilitati atque *indigestioni* ortum debere, nec ulterius progredi valeamus, adhuc in extimo morborum cortice hæremus; nec in essentiales eorundem differentias, & specificas Humorum depravationes ab istiusmodi Indigestionibus prognatas, (quæ quidem *ἀπεψία* communis omnium stirps est) quimus penetrare. Uti neque varias illas specificationes, quæ in morbis Acutis ab una eademque causa, sanguinis nempe *inflammatione*, fluunt, ullatenus callemus. Quocirca tam in his quàm in Chronicis morbis, cùm *Specificis* careamus, Curationem non ad Essentialem morborum naturam, sed ad causam eorundem magis generalem dirigere cogimur; Curandi methodum subinde variantes, vel pro indicio naturæ spontaneo, quo in morborum eliminatione illa utitur; vel experientiæ, cui potissimùm Medicationis generi quilibet morbus facillimè concedat dictantis, filum secuti.

Porrò ad hanc, de qua jam agimus, Intentionem implendam, nempe ut sanguis corroboretur; sive aquarum evacuatio per hoc Diureticum, sive per Cathartin, vel etiam Vomitionem procuretur ut suprà, omnino necesse est, ut æger, quantum res ferat, *Vinum* potare teneatur dum in curando est, (modò nè prius incipiat *οἰνοποσίαν* quàm meatus quadantenus reclusi fuerint, & potta aquis data) vel saltem loco vini Cerevisiam aliquam è generosioribus; cum liquores tenues ac refrigerantes quilibet, utut ægri palato arrideant, qui ferè semper in hoc morbo siticulosus est, eum magis Phlegmaticum reddant, & aquis obstetricentur: raiò itaque, aut nunquam hi sunt concedendi. Atque è diverso liquores generosi, modò non sint spiritus per distillationem eliciti, usque adeò sanitatem promovent, ut vel soli aliquando amissam revocaverint; utique in morbi initio, nondum multâ aquâ distento abdomine; præsertim si Herbis calefacientibus & corfortantibus fuerint

imprægnati. In Pauperibus, verbi gratiâ, quorum res angusta domi, meliora remedia non permittebat, *Cerevisia fortis*, in quâ quantitas sufficiens *Radic. Raphan. Rustic. fol. Absinth. vulgaris*, *Cochlear. hortens. Salvia. Centaurii min. summitatum Genistæ* inclusa fuerit, meo consilio usurpata pro potu ordinario, sola fuit instar omnium: Pro ditioribus Vinum Canarinum eisdem herbis amaris potest similiter imprægnari, cujus haustulus bis terve de die inter Medicamenta suprà memorata deglutiendus est. Vel si id palato minus allubescat, *Vinum Absinthites* vice ejus substituatur, de quo æger sumere possit cochlearia ix post *Electuarii Digestivi* (in *Tract. de Podagrâ* descripr.) ℥ij. horis medicinalibus, *i. e.* manè, quarta pomeridiana, & nocte, devorandas. Electuarium hoc huic intentioni faciendo satis, Corroborantia quælibet Medicamenta longo post se intervallo linquit alia. Hîc vero magni momenti est, quòd æger parcè admodum bibat liquores istos, qui minus generosi sunt; quandoquidem omnes, qualescunque demum sint, aquis nonnihil incrementi dant; adeò ut vel omnimoda abstinentia à potu nonnullos sanaverit: atque ob eam causam si liquoribus istis quandoque indulgendum sit, æger tamen admodum parcè eos bibat, Veruntamen cùm siris magna huic affectui se comitem adjungere soleat, quam insuper à potu tenuiori abstinentia adaugeat, è re erit, ut æger sæpiusculè aquâ frigidâ *Spiritu Vitrioli* acidulatâ os colluat, aut *Tamarindos* in ore subinde teneat, aut *Limonem* manducet; neutrum verò deglutiens, præ eorum frigiditate quæ morbo minùs convenit.

Verùm inter *Carroborantia*, *Chalybs* in Hydropis incipientis curatione haud infimum locum sibi vendicat, sanguinem videlicet invigorando, calefaciendoque. Quam ob causam & *Allium* hîc adeò conducit, cum eo solo, missis evacuantibus, Hydropem ex aliorum præscripto, non meo, depulsum noverim.

Est enim observandum, eum Hydropem qui vel pedes tantùm inflavit, vel etiam ventrem, sed modicè, non statim Curationem per Emetica & Cathartica sibi deposcere; sed hujusmodi liquoribus præfatis calefacientibus & corroborantibus haud rarò cedere. At verò præ cæteris seriò animadvertendum est, quòd quoties hunc morbum solis corroborantibus, vel etiam Lixivialibus aggredimur, æger nullo modo expurgandus est sive mitiori, sive fortiori quocunque Pharmaco, tantisper dum sanguinis corroborationi navatur opera: everret enim Catharticum quidquid Corroborans substituxerit; quod vel invitus agnoscat oportet qui observaverit tumorem, qui ab usu Corroborantium jam imminui cœperat, mox à Purgatione augeri. Etenim tametsi cùm Intentioni isti aquas educendi satisfacere cupiamus, haud abs re fuerit, etiam Corroborantia subinde exhibere; tamen cùm tota res in isto solùm cardine vertitur, ut sanguis corroboretur, omnino necesse est, ut à Catharticis abstineamus.

Notandum est autem ægrum non semper sanari, quamvis utrique Indicationi satisfecerimus, *i. e.* tum Aquæ in abdomine congestæ omnino eductæ fuerint, tum etiam Calefacientia & Corroborantia postea ad præcavendum novum

vum aquarum proventum fuerint exhibitis. Etenim non rarò contingit, ut *Ascites* ad multos annos perdurans, diuturna aquarum in viscera incubatione eorum substantiam perverterit, & quasi semi-coxerit; & tam ipsa viscera quàm partes vicinas corruperit penitus, glandulas præternaturales & Vesiculas sanie turgidas generans, & omnia intra abdominis cavitatem contenta in putrilaginem quasi quandam convertens: prout in eorum cadaveribus, qui ab Ascite inveterato sunt interempti, Sectio patefecit. Morbus ad hunc gradum jam provectus, Artis subsidia, quantum video, contemnit. Nihilominus Medici est, cùm certò scire nequeat, quantum adhuc noxæ visceribus illatum fuerit, curationem omni ope moliri Remediis tam Evacuantibus quàm Corroborantibus: & neque animo ipsus cadere, neque ægro ut cadat autor esse debet. Cui rei ob hanc potissimum causam danda est opera, quoniam in permultis Affectibus, morbi fomite jam penitus exantlato, Natura, quæ noctes atque dies nostris rebus invigilat consulitque, sponte sua mirum in modum machinatur, quo ægrum à perniciosis morbi reliquiis muniat ac tueatur. Quamobrem omnis Ascites quantumlibet inveteratus, & quantumlibet funestam cladem visceribus intulerit, haud alio modo tractari potest, quam si nunc primum occœperit.

Topica sive Remedia *Externa*, quantum ego observare potui, nihil egregium in hoc morbo præstiterunt unquam. Ea minus saltem nocuere, quæ in forma sive Cataplasmatis, sive Linimenti abdomini ad tumorem discutiendum fuerint applicata: Neque tamen video, quo pacto aquæ possint discuti. Verum & alia sunt à nonnullis Remediorum loco præscripta, quæ ita non prosunt, ut etiam obsint plurimum: Hujusmodi sunt *Unguenta è Catharticis* fortioribus confecta, atque abdomini adhibita; *Vesicatoria* item cruribus & tibiis superimposita, ubi cutis in magnam molem fuerit protensa, ad aquas scil. hoc pacto educendas. Utrumque hoc genus Medicationis est periculosum; cum à primo vis simplicium Cathartica ita penitus nonnunquam musculis ac membranis impingatur, ut excitetur Hypercatharsis, nulla Remediorum ope unquam sistenda. *Vesicatoria* autem locis prædictis ab Empiricis applicari solita, calorem naturalem jam fermè aquis obrutum, deficientibus item spiritibus Animalibus; omnino extinguunt, & *Gangrænam* [plus satis in hoc casu familiarem] sæpenumero invitant. Etenim vulnus vel levissimum in Hydropicorum carnibus, maximè in membro pendente, sanatu difficillimum est: quoniam ipsa carnium substantia his in partibus usque adeo irrigua est & scatens latice, ut data quacunque porta, continuo cursu prorumpat humor, à quo vulneris conglutinatio impeditur. Neque aut feliciori cum eventu, aut minore discrimine administrantur, me judice, sive *Paracentesis*, sive *Acupunctura* à nonnullis celebratæ, quàm Vesicatoria.

Ut tandem finiam; quamvis hic morbus ubi jam in verum *Ascitem* evaserit, pro deplorato semper habitus fuerit; attamen constabit, quòd si dicto modo tractetur, æquè certò potest subjugari (modò viscera à corruptione sint libera) ac alii permulti qui non ita funesti vulgò æstimantur.

At si quis fortè arguerit hæc Remedia, utpote simplicissima & planè inartificialia,

cialis, ego potiori jure ejus nequitiam arguam & improbos mores; si dum ringatur alios hujusmodi simplicibus Medicamentis juvari, se, uxorem, vel liberos suos, siquando ægrotaverint, vel vilissimis ad sanitatem reduci exoptet. Adde, quòd fucum sibi facit Morio, *Equitans in arundine longâ*: etenim Artis Medicæ pompa & dignitas non tam in Formularum concinnitate & elegantiâ, quàm in Morborum Curatione cernitur.

Atque hæc fuat, quæ de his duobus morbis dicenda habui: & nisi fallor alios haud attingam unquam. Verùm ista quod spectat, quæ hactenus in publicum dedi, si quis ea semel tantùm perlegere dignetur, est quod doleam me huic eam perdendi temporis ansam præbuisse: Quod si eadem sæpius relegere voluerit, & aliâ mente reponere, nullus dubito, quin eum fructum ex iis capiet, qui voto & magnis laboribus quos ego in istis observationibus faciendis componendisque locavi, aliquatenus respondeat. Quæ quidem quàm bonâ fide fuerint traditæ, haud aliter sciet, quàm si in earum Praxi fuerit versatus, ac perinde in observando diligens ac curiosus Explorator atque Ego prius fueram. At si in paucis iis quæ scripsi, Naturam, me quasi manu ducentem, omninò secutus fuerim, nullius unquam Hominis, quantuscunque is demum sit, opinationibus me addicens, pro certo habeo sapientes, quotquot sunt, veniam mihi saltem daturos; quos & latere non potest duo esse hominum genera, qui profectum omnem in Arte Medicâ ex æquo prohibent, sufflamminantque: Primum ii sunt, qui nullum prorsus symbolum ad eam, quam profitentur, Artem excolendam ipsi conferentes, illis succensent qui vel minimum conferre videantur; defectus interim suos atque socordiam, Reverentiæ, quam antiquioribus, à quibus ne latum unguem discedere audent, deberi contendunt, specie prætexentes. Quorsum verò reliquas artes omnes, quæ homines minùs tangunt juvantque, magna incrementa sumpsisse fateamur, etiam sine ullâ priscorum hominum injuria, solam autem Medicam undique perfectam existimemus? An non certioris istius quæ nunc obtinet, navigandi Artis Repertores, eum *Pyxidis Nauticæ* usum, qui ita feliciter cessit, tentare potuerint, nisi primos ac rudiores illos, qui non nisi ad stellarum conspectum, & littorum anfractus cursum suum dirigebant, prius contempserint? Aut accuratior illa ac magis perfecta, sive construendarum navium, sive earundem in pugnâ regendarum, Ars, quâ hodie præ cæteris pollent Europæ magis Occidentales incolæ, istos sugillat Naupegos, qui classes eas fabricabant, quæ olim *Actii* deprælìabantur? Aut *Augustum* & *Marcum Antonium*, tanti belli duces & classium Rectores, ignominiâ afficit? Adhæc innumera ferè sunt exempla rerum à nuperis hominibus inventarum, quæ Antiquioris seculi inventis longè antecellunt: quarum omnium Repertores haud potiori jure priscorum memoriæ vim inferre censendi sunt, quàm is filius patris famam lædere putandus est, qui rem familliarem à Parente acceptam, industria ac solertia suâ auctiorem ac cumulatiorem reddiderit. Est & aliud hominum genus, qui præ animi levitate, ingenii ac sapientiæ haud vulgaris titulum affectantes, *Speculationes* ad morborum Curationem ne hilum

hilum facientes, molestè ingerunt; Medicis non tam viam præmonstrantes, quàm ignibus suis fatuis devios in errorem agentes. His Natura cum ingenii modum largita est, quo de illa doctè Nugari queant; at prudentiam non dedit, qua intelligant se eam haud aliter scire posse, nisi experientia Indice, atque ejus peplum revelanti: quando abjectior humanæ naturæ conditio ad scientiam *Intuitivam* nullatenùs assurgens, intra angustos cognitionis, quam à quinque sensibus haurire potest, limites coarctetur. Unde nihilominus vir *Prudens*, quantum fert sors humana, quis potest evadere, *Philosophus* verò, saltem pro anguitiori hujus Nominis Majestate, nemo Mortalium evadet unquam. Medici autem *Philosophia* omnis in Expiscandis Morborum Historiis, iisque Remediis adhibendis quæ; *experientiâ* Indice ac Magistra, eosdem valent depellere, tota stat; observata tamen, ut alibi dixi, Medendi Methodo, quam recta ratio (non speculationum commentis, sed trito & naturali cogitandi modo innixa) ei dictaverit.

Postscriptum.

Lector mihi veniam concedat, si unum haud parvi tàm in dignoscendis quàm curandis Febribus momenti hîc adjiciam, quod nisi memoriæ mihi exciderat, loco magis suo dicendum fuerat. Observavi, quòd singulis annis ab hyeme ingruenti usque ad ver adultum, *Febris* quædam invadit, quæ tàm quoad Symptomata quàm curationem à *Stationariâ*, sive Febre Epidemicâ Constitutionis generalis, quæ tum obtinet, plané discrepat, proindeque in febrium, quas *Intercurrentes* appello, classem recensenda est. Frigiditati aëris unà cum crassitie ac humiditate ejusdem illa originem suam debere videtur: Hinc enim pori cutis occluduntur, & sanguis ob impeditam transpirationem colluvie serosâ oneratur, quæ tandem inimica facta, ac diuturniore morâ putrescens, facilè à suscepto frigore, vel à levi aliquâ occasione febrem accendit. Si materia morbum committens copiosa admodum fuerit, ea febris emergit, quam sub titulo *Peripneumonia notha Libro de morbis Acutis, Sectione sextâ, Capite quarto* descripsi. Sin autem humor iste minus scateat, ea solummodo symptomata producit, quæ jam sum descripturus. Æger per diem unum vel alterum post primum febris insultum nunc incalescit, nunc friget: de dolore capitis atque artuum cum inquietudine quadam totius corporis conqueritur: Lingua alba apparet: pulsus sanorum pulsui non admodum absimilis: urina turbida est & intensè rubet: sanguis ei detractus Pleuriticorum sanguinem æmulatur: Tussis fermè adest; sed respirationis difficultas, thoracis coarctatio, & dolor capitis inter tussiendum quasi idem dissiliret, dictæ tussi, (sicut in *Peripneumoniâ nothâ* solent) se non adjungunt, proindeque cùm notis insignioribus peripneumonicis hæc febris haud stipuletur, licet à dicto morbo non nisi gradu diffideat, *Febrem Hyemalem* indigitare lubet.

Hic morbus, etsi primo ejus insultu symptomata solummodo à frigore suscepto orta, præ se ferat, si tamen malè tractetur, longam ineluctabilium malorum catenam post se trahit, quæ tandem mortem ipsam accersunt. Etenim cùm Æger lectulo incarceratus fuerit, & Cardiacis nescio quibus ad sudorem eliciendum, ac proinde ad febrim solvendam (quod tamen rarò perficitur) mulctatus, delirium, Lethargus, pulsus languidus & inordinatus, lingua arida, maculæ rubentes, & quandoque ad livorem aliquantulum accedentes sæpè sæpiùs hanc febrim comitantur. Hæc atque hujusmodi symptomata, etsi nonnullis pro *malignitate*, ut loqui amant, imponant, revera tamen rei malè gestæ sunt adscribenda. Cùm enim hæc febris suapte naturâ plus satis inflammatione polleat, sanguis adhuc ulterius Cardiacorum, & jugi lectuli usu incenditur: unde spiritus in confusionem, ac motus inordinatos inconditosque adiguntur, atque materiâ morbificâ in cerebrum impulsâ in pessum ruunt omnia.

In hac febre pellenda hunc mihi scopum propono, ut exundantem scilicet illam pituitæ colluviem ob hyemis analogiam congestam venæsectione revellam, & repetitâ Catharsi subducam. Hæc ut fiant, ubi primùm accersor, sanguinem è brachio dextro ad ℥ix vel x mitti jubeo. Die sequente blandam illam potionem purgativam, mihi in praxi familiarem exhibeo. Ut ℞. *thamarind.* ℥ß. *fol. senna* ʒij. *rhabarb.* ʒiß. *Coq. s. q. a.q. ad* ℥iij. *Colatura dissolve manna & syr. rosar. sol. an.* ℥j. *m. s. f. potio, sumenda summo mane.* Hanc potionem per duas alias vices repeto, die uno inter singulas purgationes interposito, modò symptomata omnia citiùs non disparuerint: Et noctibus insequentibus Paregoricum ex syr. de meconio ℥j. propino. Diebus à Purgatione vacuis, modò Tussis adsit, *Decoctum Pectorale*, & *Eclegma ex oleo amygdalarum dulcium*, *syr. Capill. Veneris & violarum* subinde assumenda præcipio. Atque ad nimium sanguinis fervorem reprimendum, si febris magnoperè æstuet, *Emulsionem ex seminibus frigidis* præscribo; ut *Julapium seq.* ℞. *Aq. Nymph. Portulac. & lactuc. an.* ℥iiij. *syr. de limonibus* ℥iß. *syr. viol.* ℥j. *M. f. Julap. de quo bibat ad libitum.* Interim ut æger à lecto interdiu sibi temperet, injungo, ut & à carnis esu: post primam verò, vel secundam purgationem haustulum jusculi tenuis ex pullo gallinaceo facti subinde assumendum concedo. Verùm hoc notandum, si symptomata quævis graviora, ut respirationis difficultas, dolor capitis inter tussiendum lancinans, malum hoc ad Peripneumoniam notham propiùs accedere indigitet, hoc in casu tam venæsectio, quàm Catharsis eousque debitis intervallis sunt iterandæ, donec symptomata omnia penitùs evanuerint, & æger eo modo quem Capite dicto descripsimus, sedulò tractandus. At non nisi perquam rarò febris, de qua jam agimus, ad eam sævitiem assurgit, ut post unicam Phlebotomiam, & tres Purgationes pluribus evacuationibus indi[illegible]

Sed de hoc sa[illegible] [illegible]d tamen mihi neutiquam reticendum videbatur, quo minus errante[illegible] [illegible] febris hæc *hyemalis* pro *Stationariâ*, sive febre [illegible] [illegible]jusvis Constitutionis habeatur, cùm ingentem ho[illegible] [illegible]rem vel neglectam, vel ignoratam periisse certò

SCHE-

SCHEDULA MONITORIA
DE
NOVÆ FEBRIS INGRESSU
PER
THOMAM SYDENHAM, M. D.

Accedunt ejusdem

De Febre putrida Variolis confluentibus superveniente;

Et

De Mictu sanguineo à Calculo renibus impacto,

DISSERTATIONES.

VIRO
Tam Virtute quàm Eruditione undique consummato.
CAROLO GOODALL, M. D.
Coll. Med. Lond. Socio.

CUm ea, quæ de Febre præsentis hujusce Constitutionis nuper observâram, in publicum edere statuerem, Tibi, præ cæteris, Vir Ornatissime, opellam hanc meam dicandam esse censui; idque ob duas potissimum rationes mihi faciendum videbatur. Primum quòd cùm amicissimus mihi sis, comes individuus lateri semper hæsisti, meque tuo juvasti patrocinio contra omnes quotquot se mihi usspiam objecerant. Quod non tam mei ipsius gratiâ præstabas, quàm ex incocto generoso Pectori honesto, hoc est, ex magno proloque Animo, qui tibi Author fuit, ut Veritati à te cognitæ compertæque assentiri haud dubitares, etiam cum omnes ferè omnium, qui rem Medicam tractabant linguæ in me unum exacuerentur. Quibus tamen non est quod irascar, (nec irascor sanè) quandoquidem cum tot nequam Medicastri cerebrosa sua somnia & figmenta vendisantes, quo famam sui latiùs spargerent, toties mundo imposuerint; fas omnino erat, ut Viri ingenio & judicio præditi, non statim & sine examine ea admitterent, quæ ego jam receptæ Praxeos mori plurimum adversantia in medium protuleram. Quo non obstante

cùm nihilo tibi minus debeam, mearum partium esse duxi, gratum animi mei in te affectum omnibus testatum facere: quando vix alia virtus naturam humanam ad profectûs ultimas metas evectam, hâc deceat magis. Nam sicuti Reges eos quibus favent, titulis & honorum insignibus illustrare, atque aliis spectabiliores reddere satagunt; ita natura quoties hunc vel illum humili turba ac grege hominum eximere voluerit, Gratitudinem, ceu excelsioris Genii notam ac characterem solet imprimere. Altera Ratio cur hæc tibi potissimùm inscribam hæc est: quod sc. pro familiari illa & quasi quotidiana consuetudine, quam jam per multos annos invicem habuimus: Tibi imprimis, plusquam cuiquam mortalium, notum esse oporteat, quanto cum labore Notitias illas, quantulascunque, tam Historiæ quàm Curationis Morborum, de quibus palam disserui, indeptus fuerim. Quæ omnia non simul & semel evulgavi, sed interposito annorum aliquot intervallo, prout in aliqualem eorundem cognitionem pervenire tandem potuerim. Istas verò Observationes meas ita mancas & imperfectas esse judico, ut me magis earum pudeat, quàm ut ullam exinde laudem mihi quaram. Utut se res habeat, illud saltem in mei excusationem potest adferri, quòd licet 30 annorum, & quod excurrit, spatium, quibus ego non indiligenter in morborum observatione versabar, sufficere posse videatur ad majorem, quàm in eorum cognitione ego feci, profectum faciendum; attamen haud temerè affirmo, quòd licet hoc temporis spatium plus quàm sufficiat ad Cerebrum Theorematis & Commentis fictitiis, ex Authorum libris collectis, (quæ omnia non magis ad morborum Curationem faciunt, quàm Pingendi Ars ad Artem Navigandi) planè obruendum, attamen ne quadruplicatus quidem horum annorum numerus, etiam in homine occupationibus medicis distractissimo, satis erit ad eundem in omni Medicæ Artis, quaqua patet, circuitu rite perficiendum. Ego saltem pro meo modulo omnem quam potui operam istuc contuli, ut Observationes quàm accuratissimas colligerem, quas sine morâ prælo mandandas curavi, ut si quid utile haberent, id statim Publico cederet. Quâ in re cum meo munere, pro virili, defunctus jam mihi videar, acquiescit animus meus, nihil porrò sollicitus, quo in loco ab aliis habeantur mea scripta. Hoc tantum addo, quòd sicuti si quis ea neglexerit, mihi nihilum nocuerit; ita qui semel tantùm perlegerit, haud multum exinde proficiet. Sed ut hæc missa faciam. Obsecro te, Humanissime Vir, ut Tractatulum hunc æqui bonique consulas, quo testatum esse volui, quanto te honore prosequor; quod pariter faciunt etiam ii omnes, quibus longè minus quàm mihi perspecta est virtus tua. Neque jure merito existimare quis potest, me qui tui nullatenus indigeo, tibi assentari, cùm palam profitear; Quòd sicuti in eaquam exerces Arte, nemini secundus sis (ut modestè loquar,) ita morum integritate, honestateque undique absolutissimâ, omnes ferè quorum ego consuetudine unquam usus fuerim, superes. Diu vivas post mea fata, & in Iatricâ palmam feras; non tam ad nummos posterorum usui corradendos (quæ quidem ratio, si cum sequente conferatur, animam ferè Brutorum redolet) quam ut seculo tandem aliquando detegas, quibus modis ista in morbis persanandis difficultates, sub quibus Ars Medica hactenus gemit & succumbit, vinci queant. Quod dum moliris, istis quæ ego primus jeci fundamentis, si modò libet, possis superstruere. Ita tamen, ut errata

in quæ ego fortè inciderim, pro more humano, in meis Observationibus sive Historiam sive Curationem hujus illiusve morbi attinentibus, ubi ab annosâ & repetitâ Experientiâ melius fueris edoctus, liberè ac palam arguas. Neque hoc pacto defuncti ejus memoriam lædes, qui in vita cum esset, nihil prius habuit quàm ut Ars Medica à quocunque demum promoveretur, non tam eruditis de Morborum naturâ commentationibus, (quibus ad nauseam & fastidium usque jamdiu explemur) quàm certâ fidâque eorundem curandorum Methodo. Vale, Vir Optime, & amare perge.

Tibi semper Addictissimum

THO. SYDENHAM.

Excellenti & in re Medicâ Admirabili Viro

D. THOMÆ SYDENHAM, M. D.

O Qui capacem nobilis artifex
Ludis Orcum; quò tamen ibimus
Cuncti, quot humana Parentes
Et decimæ tulit ordo Lunæ;
Præsens fugacem sistere Spiritum,
Præsens maligno tollere de toro
Mortale Corpus, & propinquum
Exequiis removere Morbum:
Quem Nos honorem, quas statuas Tibi
Ponemus, O cui non alium parem
In arte Phœbus, se remoto,
Aut oriens videt aut recumbens?
Quo Febris audax cunque movet pedem,
Te Mater omnis, Te lachrymabilis
Accurrit Uxor, nè caducum
Orba virum puerosque ploret:
Seu Confluentes fortè timet notas
Decora Virgo; Tu faciem eripis
Periclitantem protegisque
Perniciem juvenum futuram,
Atqui odit artes & Tua pocula
Hæres profusus, quem simul extulit
Ad spem implicatus vel Febrili
Igne Pater, vel Hydropis Undâ.
Mirè paratam, Te Medico, Senex
Protelat Urnam, non sine gloriâ

Phœbi Tuâque, qui fugasti
Pellicitum sibi magna morbum.
Sic Te scientem non faciunt Libri
Et Dogma pulchrum; sed Sapientia
Enata rebus, mensque facti
Experiens, animusque felix.
Non Mille Plantæ & multa domi Vitra,
Ignesque Centum aut Hypothesis placens
Prosunt Medenti vel Coercent
Sæva Luis mala, sæva Febris;
Ni pectus adsit consilii potens;
Ni plena rugis Experientia
Usúsque naturam secutus,
Quid faceret moneant in aurem.
Hac Praxis olim grande decus Sacræ
Adduxit Arti; Sic Veterum stetit
Secura fama; sic praivit
Hippocrates, *meruitque Cœlum.*
At non eandem sorte pari viam
Pressit Galenus; *Non* Arabes *Virum*
Æquè sequuti; non Falernâ
Usque madens Paracelsus *uvâ.*
Primus relicta Tu genium asseris
Fidemque normæ: En Diva Tibi Salus
Applaudit & ridens Juventus,
Vitaque non metuens Sepulchri,
Ex quo vagantem scripta manu Tuâ
Correxit Orbem Pagina nobilis:
Longum Illa Morbosis, Tibique
Perpetuum patefecit ævum.
Jam siqua restant, Eja frequentibus
Concede votis; Nos Juvenilium
Vulgus Medentûm, Nos avarâ
Qualibet excipiemus aure.
Fortè & futuro tempore quispiam
Poeta, Musis charior, ætheri
Te sidus addet, Te salubre
Sidus, & in Crisibus benignum.
Me destinantem talia Chymica
Cura reposcunt: Me Medicus labor
Et Spes locata non vacare
Pieriis patiuntur undis.

ED. HANNES.
Ex Æde Christi, *OX.*

SCHE-

SCHEDULA MONITORIA
DE
NOVÆ FEBRIS INGRESSV.

Tametsi ingravescens jam ætas, & à diuturnis morbis pænè confecta, missionem à Cogitandi penso, Meditationeque intensiori vel eo nomine sibi jure postulare videatur; attamen non mihi tempero, quin vel propriæ sanitatis dispendio, alienam curare satagam: populares scilicet meos admonens de subingressu Novæ cujusdam Constitutionis, à qua pendet Febris Nova species à nuper grassantibus multùm abludens.

Memoriâ recolendum est, quòd in Autumno, *Anno* 1677. Febres Intermittentes se primùm exerebant, quæ quotannis increbrescentes, & Ἐπιδημικώτεραι factæ, donec ad suum statum sive ἀκμὴν pervenerint, postmodum lenìm decrescebant; & postremis hujus Constitutionis annis ita raræ apparebant, ut pro Morbo Epidemico vix, ac ne vix quidem haberi potuerint. Quâ de re pariter animadvertendum est, posteriores duos Constitutionis jam exeuntis annos Hyeme rigidissimâ fuisse infestatos; penultimum maximè, nempe Annum 1683. in quo ita enormi Brumâ intemperies desæviebat, ut nemo quisquam viventium illi parem, vel intensissimo eo frigoris gradu, vel prælongo temporis tractu, viderit unquam. Quippe quo Thamesis, Nobilis fluvius, ita prævalido gelu compaginabatur, ut Curruum circumcursitantium rotas, officinas ad Platearum modum mercibus refertas, ac numerosissimam hominum frequentiam, solidi instar pavimenti, facilè sustentaret. Subsequens Annus 1684. licet nec intenso frigoris gradu, nec pervicaci duratione, præcedentem exæquaret, non tamen multùm ei utrobique cessit. At cum primùm exolveretur gelu Anno 1685. mense Februario, exorta est Febris ista, de qua jam agere institui; quam quidem ego novam Febris speciem esse arbitror, atque Febri, quæ per octennium ultimò prægressum invaluit, esse prorsus dissimilem.

An hujusce Constitutionis mutatio mutationi manifestarum aëris qualitatum, quæ per binas has hyemes successit, tribuenda sit, ego non satis scio; quum pro competto habeam alterationes quod sensibiles Annorum qualitates, utcunque dispares, morborum Epidemicorum species non protulisse; & certam annorum seriem, quantumlibet annus unus ab alio, externâ facie & temperamento discrepaverit, nihilominus omnes in eadem Febrium Stationariarum specie producendâ convenisse. Quod cùm seriò animadverterim, opinari mihi subiit, prout à me aliàs dictum fuit, Constitutionis mutationem à secreta aliqua abditaque alteratione in terræ visceribus Atmosphæram

omnem

omnem pervadente, vel à Corporum Cœlestium influxu aliquo maximè pendere. Tametsi, hîc est notandum, quòd valedicente nobis olim Febre Depuratoriâ, ficcissimum ac vehemens gelu ab initio hyemis 1664. omnia constrinxerat; nec quicquam remisit, donec mensis Martius adolesceret; quo quidem tempore, quamprimum fatiscente gelu terrâ solveretur, mox Febris Pestilentialis, postmodum ipsa Pestis grassari cœperunt. Utut verò hoc se habeat, Febris, quam nunc tractamus, jam dicto tempore primùm se ostendit, nempe Februario mense 1684. & tàm præcedente anno, quàm eo, qui jam agitur, per omnes Angliæ regiones latiùs vagata est; longè magis & Ἐπιδημικώτερος aliis in locis, quàm hîc Londini desæviens.

Ubi primùm ad hanc Febrem vocarer, omninò existimabam, illam non ex eo genere Febrium fuisse, quas ego Stationarias appello; sed potiùs ex intercurrentium familiâ, quæ singulis ferè annis promiscuè adoriuntur. Non aliud scil. morbi genus esse rebar quàm Peripneumoniam illam Notham, quàm Libro de Morbis Acutis olim delineaveram. Unâ hâc intercedente discriminis notâ, quòd in hac Febre subindè non comparebant Symptomata in Peripneumonia magis Pathognomonicâ, qualia sunt Tussis vehementior, Cephalalgia inter tussiendum sævissima, & quasi Caput diffringens, Vertigo à motu quolibet, & Dyspnœa ingens, quæ omnia Peripneumoniam Notham fere comitabantur. Cùm itaque Librarius novam Tractatuum meorum Editionem eo tempore solicitaret, visum est conjecturam tunc meam, in qua me hallucinatum fuisse jam sentio, in formâ Postscripti publico dare, in quem quidem errorem me induxit ingens consensus, quo Febris hæc cum dictâ illâ Peripneumonicâ luculenter conveniebat, quæ nullâ non hyeme subinde occurrit. At cum æstate superveniente, quæ Febres illas Peripneumonicas solebat fugare, hæc nihilominus perseveraret, statim erroris mei commonitus, Febrem hanc ad novam Constitutionem redigendam omnino censui.

Symptomata diligenti quantum potui indagine comprehensa, hæc fere sunt, & olim fuere: Æger per vices calore & frigore tentatur; sæpenumero & caput, & artus dolore queritur; pulsus sanorum pulsui non absimilis est; Sanguis è venis eductus Pleuriticorum sanguinem haud rarò æmulatus; Æger ut plurimum laborat Tussi, quæ quidem quantò ab hyeme longiùs invadit morbus, tantò citiùs, unà cum aliis Symptomatis Peripneumoniam mitem & boni moris comitantibus, recedit. Dolor collum, & fauces (hic verò levior quàm in Angina] sub primum morbi insultum quandoque occupat. Febris tametsi prorsus continua sit, sæpe tamen Exacerbationes molestissimas ingruente nocte apportat, non aliter ac si duplex foret Tertiana, sive Quotidiana. Æger jugem in lecto decubitum quantumlibet levissimè stragulis coopertus sit, non sine magno suo periculo experitur; Febre enim exinde in Cerebrum versâ vel in Coma, vel in Phrenesin facilè incidit. Et, ut verum fatear, ita proclivis est in hoc morbo ad Phrenesin lapsus, ut persæpè suâ sponte, nullâ ejusmodi datâ ansâ, illico subrepat. At non eo excandescentiæ & furoris ascendit. Phrenitis in hac Febre, atque illâ, quâ Variolis atque aliis Febribus

correpti

correpti laborant; quinimò æger potiùs tranquillè delirat, in congerea subinde effutiens. Ab intempestivo Cardiacorum usu, & regimine paulò calidiore Petechiæ sæpius efflorescunt, & in junioribus calido temperamento præditis, maculæ etiam purpureæ, certissimum summæ Inflammationis indicium, tàm in hoc, quàm in alio quovis morborum Acutorum genere. Quandoque eruptiones Miliares, quas vocant, in superficiem corporis se dispergunt, Morbillis haud multum absimiles, nisi quod rubent magis, & quando recedunt, squamulas istas furfuraceas, quæ in Morbillis cernuntur, haud relinquunt: licèt hæ sponte suâ nonnunquam ingruant, sæpiùs tamen Lecti calore & Cardiacis extorquentur. Lingua ægri pro ratione impetrati Regiminis, vel humida est, vel sicca. Ubi inaruerit, fusci est coloris in medio; quam partem undique cingit fimbria inalbescens. Ubi verò humida est Lingua, omni ex parte alba est, pelliculâ item scabrâ & alba vestita; Nam si æger ab adhibito regimine plus justo incalescat, lingua ferè est fusca & arida; sin minùs, humida est, & alba. Idem de sudore dicendum est, qui pro ratione diversi regiminis præfati dimanat. Nam si calidius tractetur æger, ferme viscosus effluit, è capitis præsertim regione. Quantumvis autem sudor copiosè, & undequaque erumpat, parum tamen ex eo levaminis sentit æger; unde liquet ejusmodi sudores symptomaticos tantùm esse, criticos non esse. Primis morbi diebus sudoris ex arte provocatio, materiam morbificam si non in caput, saltem in artus solebat deponere. At ubi jam caput Febris occupavit, & Phrenesis semel invaluit, nulla restant Febris indicia, nisi quòd pulsus nunc citatior est, nunc tardior; tandem verò, cùm ex re malè gestâ spiritus in confusionem omnimodam adigantur, pulsus inordinatus cum subsultu membrorum subingreditur, quem non ita diu pòst mors excipit.

Curationem quod spectat; ista Peripneumoniæ signa quæ hanc Febrem comitabantur *Februario* illo anni postremi, quo primùm emergebat, statim ab hyemis exitu fidem, ut dixi, mihi fecere, eam prorsus in Peripneumonicarum familia censendam esse. Ac proinde me statim contuli ad usum Methodi istius, quam olim laudaveram in Curatione Peripneumoniæ Nothæ, & Auctario suprà memorato. Quæ quidem Methodus satis feliciter cessit, tum mihi, in paucis illis, quibus medicandis per adversam valetudinem meam vix sufficiebam, tum etiam aliis, qui, me Authore, eandem experiri haud aspernabantur. Quicquid verò id demum fuerit, quod hanc mihi Methodum suaderet; jam mihi satis compertum est, quando & morbi Phænomena, & ultimi Anni qui binas rigidissimas hyemes excepit, perpendo temperiem [Hyeme præsertim, si modo Hyems dici possit quæ nullum frigus notabile secum adduxit;] mihi inquam constat, hanc Febrem nihil esse aliud, quàm simplicem Sanguinis Inflammationem; ac proinde Indicationes Curativas ad dictam Inflammationem debitis Remediis & methodo reprimendam, omnino dirigendas esse.

Hunc itaque ductum sequens, primo loco sanguinem è brachio dextro

ad ℥x educi volo. Neque sanè Febris hæc (utut sanguis emissus Pleuriticorum sæpissimè sanguinem æmulatur) reiteratam Phlebotomiam facile tolerat. Sin autem respirationis difficultas, dolor capitis inter tussiendum lancinans, &c. malum hoc ad Peripneumoniam notham propiùs accedere indigitent; hoc in casu tam venæsectio quàm catharsis eousque sunt iterandæ, donec symptomata omnia penitus evanuerint; prout Capite de Peripneumonia tradidi. Atque hoc diligenter animadvertendum volo. Vesperi *Epispasticum* seu Vesicatorium Nuchæ appono. Sequente Aurorâ, lenitivam hanc Potionem exhibeo.

> ℞. *Tamarind.* ℥ß.
> *Fol. senn.* ℥j.
> *Rhabarb.* ʒ ß.
> *Coq. s. q. aq. ad.* ℥iij.
> *in Colat. dissolv. Mann. & syr. Rosar. solutiv. an.* ℥i. *Mis. F. Potio, sumenda summo mane.*

Quod quidem Catharticum etiam alternis diebus repetendum præscribo, donec tertiam vicem expleverit. Horâ somni post Catharsin toties, quoties Paregoricum hoc vel simile injungo.

> ℞. *Aq. Paralyseos* ℥j.
> *Syr. de Meconio* ʒj.
> *Succi Limon. recenter extracti cochl. ij.*
> *Mis. F. Haustus.*

Id scil. cavens, ne fortè ab agitatione & tumultu, quem in Febricitantium sanguine & humoribus Purgantia sæpe excitant, æger ex spirituum Animalium confusione, Comatosus fiat. Quod quidem Symptoma Medicamentum Hypnoticum, quantumlibet contrà facere videatur, procul amolitur. Qua de causa ego in Febre Comatosa Anni 1673. Catharticum propinare non ausus, in Clysterum usu subsistebam, certò sciens Remedia Purgantia eo tempore usurpata, illico Comata adduxisse. Quod fortean aliter evenire potuisset, si Paregoricum usurpatum fuisse post talem Catharsin mihi in mentem venisset. Ubi verò Purgatio celebrata non fuerit, Hypnoticum horâ somni nullatenus est concedendum; nè sc. Cathartici postridie deglutiendi operationem ac vim (quod fieri solet quantumvis serò assumatur illud) sufflaminet, vel si non in solidum retundat, efficaciam tamen imminuat. In hac aut aliâ quavis Febre Epidemicâ, statutum mihi est alvum non turbare in principio statuve morbi, nisi Venæ-sectione præmissâ. Quæ quidem praxeos Regula susque deque habita aut violata quamplurimos Orco addixit, infantes maximè, prout aliàs in cautelam monui.

Observandum est autem, quod licèt utplurimùm Evacuationes omnes præfatæ in hujus Febris Curatione usurpari debeant; sæpe tamen æger, maximè si Juvenis aut Infans fuerit, post eductum sanguinem unâ Catharsi defunctus, statim convalescit, nec pluribus fatigandus est, Febre primo purgantis Remedii impetu expugnatâ. E contra verò nonnunquam opus est ut alvus

ad

ad plures quàm suprà diximus vices sollicitetur. Quandoque enim, licèt id rarò evenit, Ægro è Febre jam dictâ methodo liberato, recrudescentia materiæ Febrilis post dies aliquot morbum postliminio reducere videtur, quem tamen purgatio quartâ vice repetita mox eliminat. Tametsi in hac methodo nova hæc Febris rarò accidit nisi ab Aphthis quæ sub exitu Febris præcedentis supervenere, & quæ jam ad statum auctæ eam denuò revocant. Quæ quidem Febris Symptomatica tantum est, & Singultum per intervalla redeuntem sæpenumero post se trahit, qui etiam sublatâ Febre per dies aliquot perseverat; at pro ratione redintegratarum Ægri virium sponte tandem evanescit. Quod est diligenter animadvertendum, quandoquidem ex Singultu sub finem hujusce Febris accedente nihil ægro periculi est, nisi officiosè nimis & inutiliter multa ingerantur remedia: quod si fiat, Mors pro Medico est. Veruntamen tam Aphthæ quàm Singultus, vel horum utervis, si non sponte facessat, sed in longum tempus decurrat, facilè fugantur usu *Pul. Corticis Peruviani*; nempè ℥j. *Corticis cum syr. Papaver. Rhœad. q. s.* in forma Electuarii, vel Pilularum redactâ, eaque methodo assumptâ quam olim tradebam Epistolâ ad D. D. *Brady*, superbibendo haustum lactis deflorati. Quod remedii genus experimento deprehendi certiùs in hoc casum scopum attingere, quàm aliud quodvis etiam è celebratissimis, modò non frustrentur ejus vires (quod fieri assolet) ex jugi ægri in lecto decubitu.

Diebus à Purgatione liberis sequentia vel his similia nonnunquam præscribo.

℞. *Conserv. Lujulæ & Cynosbati an.* ℥j.
Conserv. Berberum. ℥ß.
Cremoris Tartar. ʒj.
Cum s. q. syr. è Limonibus F. Electuarium, de quo capiat ad magnitud. Nucis Moschat. ter. in die superbibendo seq. Julap. cochl. vj.
℞. *Aq. Portulac. Lactuc. Paralys. an.* ℥iij.
Syr. de Limon. ℥jß.
Syr. Violar. ℥j.
Mf. F Julapium. vel:
℞. *Aq. Font.* ℔j. *Aq. Rosarum, Succ. Limon. Sachar. albiss. an.* ℥iiij. *Coq. lento igne dum despumaverint cap.* ℥iij. *ad libitum.*

Verùm in his omnibus spiritum Vitrioli; etsi summè refrigerantem, semper devito, utpote qui, cùm egregiè stypticus sit, minùs convenit morbis omnibus quorum Curatio purgationi innititur; ut in hoc loco mineralem hujus spiritûs naturam haud memorem.

Sæpenumero hîc accidit, maximè Febre jam ad finem vergente, ut æger dum hâc Methodo tractatur, nocte subindè sudore sponte prorumpente diffluat: à quo admodum mitigantur universa morbi symptomata. Quo non obstante, cùm hujusmodi diaphoresi fidendum non sit, supradicta Methodus nullo pacto est intermittenda; quandoquidem si æger ad longius temporis spatium istis sudoribus indulgeat, Febris quam Purgationes præcedentes quadan-

tenus subjugaverunt, denuo vires resumet. Si enim diaphoresis ista protrahatur ultra tempus illud quo particulæ Febriles Coctione debitâ præparatæ, prorsus diffl antur; qui post insequuntur Sudores non ad aliud faciunt quàm ad inflammationem de novo accendendam. Quamobrem licèt Sudores isti qui sponte manabant, Critici fortasse fuerint, quoad materiæ Febrilis ejus quæ expulsioni jam parata est, eliminationem, alii tamen qui post illos eliciuntur, Symptomatici tantùm esse possunt, atque adeò officere magis, quàm prodesse. Verbo dicam: Hujusmodi sudoribus noctu sponte suâ prodeuntibus, opportunè favet lecti per noctem lenis calor; quare stragula nec plura, nec densiora illis quibus sanus assueverat, ægro aggerantur; nec exhibeantur Medicamenta quævis excalefacientia: lectulo tantùm indulgeat æger aliquantulum solito diutius manè subsequente; & postea pergat in suprà descriptâ medendi methodo.

Diæta expulticula avenacea est, vel jusculo hordeaceo, cum pomo subinde ad ignem cocto, atque etiam post secundam purgationem jusculo tenui ex Pullo Gallinaceo. Pro potu ordinario Cerevisiam tenuem nullatenus tepefactam injungo, ut & Decoctum Album (quod appellant) ex ℥j. C. C. ubi in aq. Communis ℔ ij. cocti, & postea sacchar. albiss. edulcoratum.

Post Catharsin bis celebratam nulla suadet necessitas, ut alio loco adnotavi, Pullorum carnibus aut similibus Eupeptis ægro interdicere, cùm hæc per purgationem medicatio ea indulgeat, quæ non poterant concedi, si alii viæ insisteretur. Atque porro post ultimam purgationem modo Febris aliquantulum deflagraverit, & intermittentis typum nundum prorsus induerit. Vini Canarini cochl. tria vel quatuor manè & serò. ut & post prandium; per dies aliquot propinentur, quo & uires citius instaurentur, & febriles avertantur accessus.

Cùm autem hæc Febris species præ cæteris quas mihi unquam videre contigit, cerebrum petere quasi apta nata sit, nec sine ingenti tum molimine, tum ægri periculo, inde queat deturbari; ægros meos sollicitè moneo nè se nudos lectulo, nisi noctu tantùm committant: Quòd si usque adeò debilitati à morbo fuerint, ut erecto corpore sedere nequeant, permitto ut vel super lectum, ipsum, vel super grabatum, vestiti jaceant, capite paululum elevato; nec sino ut focus sit luculentior in cubiculo, quàm cui æger tunc cum sanus erat assueverat.

Atque ut hoc Regimen omnino tenendum est ab initio in singulis hâc Febre correptis (si fœminas, in primis Puerperii diebus decumbentes excipias,) ita necessariò est imperandum, ubi ad ægrum quem ob regimen justo calidius, Phrenesis, Petechiæ, aut Purpureæ Maculæ obsederunt, aut alia quævis effr:ratæ inflammationis indicia, accersitur Medicus. Hoc enim in statu, quantumlibet sanguinis detrahatur, quantumvis leviter tegatur corpus, quicunque demum liquores Refrigerantes ingerantur, non priùs sedabitur Febris; quàm æger se lectulo interdiu abstinuerit. Cùm calor circumambientis aëris inter stragula conclusi, sanguinem plus satis exagitet, & procumbentis cor-

poris situs vehementiori impetu eundem in caput impingat. At hîc ubi Phrenesis ob methodum imperitiorem semel invaluit, nec subito deleri potest, nec tutum est repetitâ ultra limites præscriptos vel Phlebotomiâ vel Purgatione, ejusdem curationem aggredi, tandem verò suo tempore suâque sponte, ope dicti regiminis recedet. Ad quam tamen amovendam nihil perinde confert, atque ægri caput radi: quod itaque semper præcipio, nullum Emplastrum admovens, sed Pileolum tantùm quod ablatum rasurâ Capillitium spissitudine quadantenus compenset, aut saltem Caput à frigore externo muniat. Hâc Methodo Cerebrum refrigeratur admodum, & recreatur, ita ut sensim calidas impressiones Phrenesin excitantes queat vincere.

Et quæ de Phrenitide hîc dicuntur, de Comate etiam huic Febri supervenienti dicta sunto, in quo ut in dicta Phrenitide materia Febrilis in caput sursum fertur, ac proinde si linguæ albedinem excipias, nulla adsunt febris signa, at æger Apyrexia prorsus frui videtur. In hoc pariter affectu ac in alio, Cathartica, sudorifica, vesicatoria atque id genus alia non tantùm nullo cum fructu, sed ne quidem sine maximo periculo usurpantur; istiusmodi enim evacuationes mortem sæpius quam symptomatis hujus curationem adsciscunt. Quamobrem post evacuationes generales per venæsectionem & purgationem factas, quantumlibet hoc symptoma astantes perterrefaciat, tota res naturæ & tempori committenda est. Licet enim stupore æger diu laborârit, post aliquam multos tamen dies pristinam sanitatem recuperabit, modo lecto non perpetim affigatur, sed de eo eximatur indies, & supra grabatum vel etiam lectum vestitus decumbat. Interim autem abradatur caput & sub affectus finem vini canarini cochl. tria vel quatuor bis in die exhibeantur. Sed de hoc fusius egi in *Sectione quinta & capite secundo, lib. de Morbis Acutis*, ubi de Comate quodam insigni Febrim constitutionis illius comitante, disserui.

Quoad Febrem autem haud deterrendus est Medicus à faciendis prædictis Evacuationibus, si fortè membrorum subsultum, vel motum Convulsivum in ægri corpore persentiscat, dum pulsus tangitur; quandoquidem in quibusdam generis Nervosi affectibus tam Venæ-sectio quàm Purgatio, etiam sæpiùs repetitæ non tantùm non nocent, sed & necessariò sunt adhibendæ. Cujus rei experimentum à me factum in medium profero, nempe in quadam Convulsionis specie quæ *Chorea Sancti Viti* vulgo appellatur; quo morbo haud pauciores quinque laborantes & vidi, & sanavi ipsemet, & Venæ sectionibus & Purgationibus, per intervalla celebratis. De quo morbi genere cùm & mihi opportunè occurrat, & eorum quæ jam assero, veritati luculenter astipuletur, pauca dicere non gravabor. *Chorea Sancti Viti* Convulsionis est species, quæ utplurimum pueros puellasve à decimo ætatis anno, ad pubertatem usque invadit; primò se prodit claudicatione quadam vel potiùs instabilitate alterutrius cruris, quod æger post se trahit fatuorum more; postea in manu ejusdem lateris cernitur, quam hoc morbo affectus, vel pectori vel alii alicui parti applicitam, nullo pacto potest continere in eodem situ

vel horæ momento, sed in alium situm, aliumque locum convulsione quadam distorquebitur, quicquid æger contrà nitatur. Si vas aliquod potu repletum in manus porrigatur, antequam illud ad os possit adducere, mille gesticulationes, Circulatorum instar exhibebit; cùm enim poculum rectâ lineâ ori admovere nequeat, deductâ à spasmo manu, huc illuc aliquamdiu versat donec tandem forte fortuna illud labris propiùs apponens, liquorem derepente in os injicit, atque avidè haurit, tanquam misellus id tantum ageret ut deditâ operâ spectantibus risum moveret. Cùm Affectus iste ab humore aliquo in nervos irruente quorum irritatione istiusmodi motus præternaturales producuntur, pendere mihi videretur; Indicationes Curativas primùm ad humores illos tam venæ-sectione, quàm Purgatione minuendos, dein ad corroborandum genus Nervosum omninò dirigendas censebam. Quem in finem hâc utor Methodo. Sanguinem ex ægri brachio ad ℥vij. plus vel minus pro ratione ætatis, educi jubeo. Die sequente vel dimidiam partem, vel quiddam ampliùs (pro ratione vel ætatis, vel etiam majoris minorisve corporis ad subeundam Catharsin aptitudine) Potionis Purgantis Communis suprà descriptæ ex *Tamarind. Foll. Senn. &c.* exhibeo. Vesperi haustulum seq. propino.

℞. *Aq. Cerasor. Nigr.* ℥i.
Aq. Epilept. Langii. ℥iij.
Theriac. Androm. vel. ℈j.
Laudani liquid. gutt. viij.
F. Hauft.

Potionem istam Catharticam ad tres vices alternis diebus repetendam præscribo, & Haustum paregoricum iisdem noctibus. Postea sanguinem rursus extrahi curo, dein ut ad Catharsin, uti priùs, æger revertatur. Atque ità alternatim sanguinem mitto, & subduco alvum donec ægro vena ter quatérve fuerit incisa, & post singulas venæ-sectiones, toties fuerit purgatus, quoties, vires ferre posse viderentur: eo tamen temporis spatio inter alternas evacuationes diligenter observato, ut nihil indè periculi ægro immineat. Diebus à Purgatione vacuis, sequentia præscribo.

℞. *Conserv. Absynth. Rom. & flavedinis Aurantiorum an.* ℥i.
Conserv. Anthos ℥ß.
Theriac. Androm. veteris, & Nuc. Moschat. condit. an. ʒiij.
Zinzib. condit. ʒj.
Syr. è succ. Citri q. s. f. Elect. de quo cap. ad magnitud. Nucis Moschat. manè & horâ quintâ vespertinâ. superbibendo Vini sequentis cochl. v.

℞. *Rad. Pæoniæ. Enul. Campan. Imperator. & Angelicæ an.* ℥i.
Fol. Rutæ, Salviæ, Betonicæ, Chamædr. marrubii albi, & summitat. Centaur. minor. an. m. 1. *Baccar. juniper.* ʒvj.

Cort.

Cort. duorum *Aurantior. Incidantur & infundantur frigidè in Vini Canarini* ℔vj. *Coletur. tantummodò tempore usûs.*

℞. *Aq. Rutæ* ℥iv.
Aq. Epilept. Langii & Bryon. compos. an. ℥j.
Syr. Pæoniæ ʒvj.
Mf. f. Julap. cap. cochl. iv.
Sing. noctibus cubitum iturus, instillando C. C. gutt. viij.

Applicetur plantis pedum Emplastrum è Caranna.

Quanto magis convalescit æger, tanto minus pedem ducit; tanto pariter & diutiùs, & constantiùs manum in eodem situ continens, & Scyphum ori magis directâ viâ admovet: quæ certissima sunt indicia quantum profecerit in sanitate redintegrandâ. Ad quam quidem consummatiùs perficiendam, licet author non sim ut plus ter quaterve utplurimùm sanguinem emittat æger, attamen Remedia Cathartica & alterantia eousque in usum sunt revocanda, donec rectissimè tandem valeat. Et quoniam qui hoc morbo semel laboravit facilè recidivam pati possit, è re fore existimo, ut pertundatur ei vena, & ad dies aliquot purgetur, vel eâ ipsa tempestate anni sequentis, vel paulò antequam Morbus primò invasit. Sane haud multum abest quin huic Methodo *Epilepsiam Adultorum* cedere posse autumem, modo Remedia præscripta ætati eorum ritè adæquentur; tametsi, cùm non nisi perquàm raro hic morbus mihi occurrerit, non adhuc idem sum expertus. Sed de hoc obiter. In fœminis affectionibus Hystericis obnoxiis quandoque accidit, quod ubi Curatio Evacuationibus dictis commissa fuit, Febris post Venæ-sectionem & purgationes istiusmodi iteratas etiamnum duret procurratque. In hoc casu Febris, quæ jam urget spiritum commotioni ab evacuationibus excitatæ durationem ejus plane debet, ac proinde jam aliis omnibus posthabitis Indicationes curativæ, modo signa Peripneumoniæ & inflammationes circa partes vitales absint, ad quietem spiritibus inducendam & eorum orgasmum sedandum omninò sunt dirigendæ. Quem in finem singulis noctibus Paregoricum, quod vigiliis debellandis par sit exhibeatur; atque etiam medicamenta *Hysterica* propriè dicta bis vel ter in die injungantur, qualia sunt pilulæ ex *Galbano*, *Assafœtida*, *Castoreo* & similibus, & julapia ejusdem indolis in cap. de affect. Hyster. descripta. Insuper ad vires instaurandas & vapores, quos dicunt, supprimendos concedatur ægræ talibus victitare, tam quoad cibum quàm potum, qualia Appetitui maximè conveniunt.

Jam diximus, Febrim hanc tùm anno ultimùm elapso, tùm maximè hoc ipso qui nunc currit; exacerbationem quandam sub noctem quotidie adducere, Paroxysmo Febris Intermittentis non absimilem. Quamobrem Medici illi qui usu didicerant omnes illas Febres, quæ vel minimùm intermitte-

bant

bant [sæpe etiam quæ ne intermittebant quidem] per illam annorum seriem ab *An.* 1677. ad initium *An.* 1685. à Cortice Peruviano certissimè fugari, eodem remedio hanc etiam Febrem adoriebantur. Quod quidem licèt judicio Rationis suffragante tentarent, non tamen æquè feliciter illis cessit, atque prioribus istis annis plerumque cesserat. Mihi enim quantum potui diligenter perquirenti compertum fuit, etiam magnam Corticis quantitatem exhibitam, rarissimè ægrum à morbo liberâsse. Idque ita perrarò, ut quoties restitueretur æger pristinæ sanitati, ego id magis fortunato alicui Morbi eventui, quàm Corticis viribus tribuendum arbitrarer : ità penitus Cortex descivit ab illa sanandi vi & certitudine, quâ prædictis illis annis pollebat. Febrim istam intelligo, quà cum nobis impræsentiarum res est, quæ Quotidianam aliquatenus imitatur. Ubi verò Tertianæ Genuinæ, vel alternis diebus invadentis, Typus reperitur, Cortex Peruvianus perindè hodiè atque olim ægris opitulatur. Unde liquido constat hanc Febrem ab istis Constitutionis prioris toto cœlo distare. Cum ne hilum quidem Corticis usu hîc proficiamus; cumque hæc è Vino & Cardiacis, aliisque Calidis exasperetur magis; quibus omnibus cum Corticis usu olim satis conveniebat quin & cum ipsa Febre.

Porrò notandum est, quòd grassante hâc Febre, per æstatem omnem, maximè illam anni jam currentis, morbis persæpe non tam Pathonogonicis Febris signis, calore sc., inquietudine, *&c.* quàm *ventris Torminibus*, nunc siccis, nunc dejectionibus, se ostendebat. Cùm nihilominus sub hac larvâ ipsa hujusce tempestatis Febris delitesceret, in qua exhalationes sanguinis inflammatoriæ, non pro more solito, in externum corporis habitum protrudebantur, sed introrsum per Arterias Mesentericas in viscera inferioris ventris, sive Intestina; & nonnunquam etiam per Arteriarum Cœliacarum ramos in Ventriculum deponebantur, quæ quidem exhalationes Vomituritionem excitare solent, præcipuè statim ab ingestione sive potûs sive nutrimenti cujusvis solidioris: Quamvis autem hæc Febris sub dictorum Symptomatum specie & formâ delitescat, omnino tamen genuinâ illâ Methodo, quam suprà dedimus, expugnanda est, perindè ac si usitata hujus Febris facie compareret, idque tam ratione venæ-sectionis, quam repetitæ Catharseôs. Nisi quod hîc animadvertendum sit, quod quoties Febris eò usque Ventriculum infestet, ut æger potionem retinere nequeat, *Pilulæ Cochiæ Majores* [quæ ad ℈ij. exhibitæ nunquam non per viscera sibi exitum parant] loco Potionis leniter Purgantis substitui possit. Devorentur verò Pilulæ horâ quartâ Matutinâ, ita ut æger superdormiat.

Tum etiam Hypnoticum dosi paulò largiore est concedendum *v. gr. Laudani solidi Londinensis gr.* jß. cum simili quantitate *Mastiches* in duas Pilulas redacta eadem nocte deglutiantur; vel etiam *Laudani liquidi gutt.* 18. vel 20. in ℥j. *Aq. Cinamom. Hordeat.* aut alio quovis Vehiculo generosiore; quò Ventriculus hujus tum viribus corroboratus, tum minori

quanti-

quantitate non irritatus, ad medicamenti rejectionem minùs insurgat. At si quovis modo Potio Purgans, & Diacodium in Ventriculo queant retineri, dictis Pilulis, & Laudano omnino præferantur? cum officio suo fungantur, corpore minùs quàm ex Pilulis excalefacto.

Cùm autem de Torminibus Ventris mentionem fecerim, monendi hìc mihi sunt Populares mei, quanto cum periculo, prout frequenti observatione didici, *Aquæ Minerales* in Ventris Torminibus quibuslibet, vel Diarrhœâ, vel Vomitione, vel Affectu alio quocunque, quem à Febre oriri vel suspicari possimus, præscribi soleant. Quandoquidem in tam subtili & spirituoso morbi genere ac Febris extat, ejusmodi Medicamenta Mineralia ita omnia conturbant, ut loco eorum Symptomatum quæ Febrem ex more usitato comitantur, accidentia prorsus anomala adducant; nec quicquam interea ad Febris extirpationem conferant, quod me diu sæpèque observasse memini.

Illud interim omnino observandum est, utpote quod ad quamplurimos ab Orci faucibus liberandos pertineat, quòd non obstantibus iis quæ suprà jam tradidimus, quotiescunque prædicta ventris Tormina ad *Dysenteriam* usque *confirmatam* (in qua præter illa Tormina Materia quædam mucosa una cum sanguine per sedem excernitur) promoventur; hìc mihi periculosissimum esse constat morbum aggredi protractiore illâ Methodo, quæ evacuando primùm, deinde contemperando acres istos humores, esse docet [ut de Remediis Astringentibus, varii generis, & variante formâ intro assumptis, tum & clysteribus nunc Abstergentibus, nunc consolidantibus subinde injectis nihil dicam, (cùm Experientia didicerim Dysenteriam & certissimè & celerrimè curari, si missis ambagibus, Fluxus Laudano confestim sistatur. Ita enim atrox & vehemens est hicce morbus, ut, si Dysenteria jam confirmata adhuc purgare satagas, perquam metuendum sit, ne Dysenteria sumptis inde viribus in præceps lata, ægrum præ incredibili fermento, quocunque te postea verteris, diutius excruciet, vel etiam vitâ spoliet. Advocatus itaque, guttas circa xxij. Laudani liquidi in Aq. Epidemicâ vel Aq. Mirabili, vel aliâ simili protinus exhibeo, bis intra horas 24. repetendas; vel etiam hoc sæpiùs statis intervallis, si nempe Dosis jam præscriptâ, manè ac serò tantùm usurpata, tam torminibus Ventris, quàm Dejectionibus cruentis, rite compescendis par non fuerit. Dejectionibus paulùlum incrassatis, vel jam magis consistentibus (quod primum sanitatis mox recuperandæ indicium est,) & fugatis Symptomatis, tutissimum arbitror, ut æger aliquantisper in usu prædicti Remedii manè & serò capiendi perseveret, guttulis aliquot indies demptis, donec eo amplius non fuerit opus. Animadvertendum autem est diligenter, quod ægrum diutius ab usu Paregorici lectulo affigendum curo, cum situs quilibet paulo erectior cerebrum facilè conturbet, nisi æger somnos post in lecto satis longos captaverit. Diætam quod attinet; si æger vino priùs assueverat, Canarense concedo, probè tamen aqua dilutum, in qua panis crustulum fuerat decoctum; & quam frigidam in hunc usum in lagena asser-

asservandam jubeo, ut in promptu sit ubi uinum est contemperandum. Decoctum Album, è Cornu Cervi usto in Aqua fontana, hic etiam affatim epotum prodest. Pro victu jusculum Hordeaceum, vel è pullorum carnibus elixis; ovum sine testa coctum, vel aliud quodvis ex Eupeptis in primos dies sufficiet. Deinceps verò tum ad liquores magis generosos, tum ad alimentum uberius solidiusque paulatim ascendendum, ne scilicet nimia vacuitas sive exinanitio, vel morbum à quo convaluerat, vel alia Symptomata, quæ exinanitio solet parere, denuò reducat. Veruntamen hoc est adnotandum, quòd licet in constitutione jam regnante, Laudanum solitarium suo Marte Dysenterias subjugabat; in istis tamen Annis, in quibus Dysenteriæ Epidemicæ grassantur, & cæterisque prælucent morbis, non abs re fuerit illas primùm Evacuationes quas in Capite de Dysenteria olim descripsi, in usum revocare.

Et sicuti in radicata illa Dysenteria modò dicta, ita etiam in hoc qui sequitur casu, fieri non potest, ut Curatio Methodo illa quæ Febri unde primitus ortum duxit, debetur, illico possit expediri. Verbi gratiâ. Nonnunquam usu venit, ut quis rigore atque horrore corripiatur, calore & frigore per vices alternantibus, quæ sunt haud mendacia Febris jam imminentis indicia. Derepentè viscerum torminibus, à materiæ febrilis irruptione ac insultu gravissimè discruciatur. Æger cùm venam ferire, & alvum repurgare deberet, ad normam suprascriptam, ad Medicamenta nescio quæ Calefacientia, tam intro assumenda, quàm extra applicanda se confert: eo sc. animo ut flatus, quos hujus mali fontem esse auguratur, his mediis discutiat, donec tandem augescente dolore & visceribus diuturniori morâ quasi impacto, motus Intestinorum Peristalticus quo ex naturæ ordine omnia deorsùm propellere debent, inverti occipit, & inclusa omnia sursum tendunt, unde æger sævissimo cruciatu torquetur, & provocatur ad Vomitionem, malo jam in Iliaca passione desinente. Hîc in Medendi ratione quam Febris quæ hujusce Symptomatis Causa erat Antecedens, sibi postulabat, ulteriùs procedere nequit Medicus, quàm ut sanguinem ex ægri brachio semel extrahendum præcipiat: etenim quot & qualiacunque demum Cathartica propinaveris, ea statim Emetica fieri, atque ita sursum inversum viscerum motum magis promovere solent; cùm utplurimum vix fortissima quidem Medicamenta Purgantia vel minima eorum pars intestina permeare valeant, ac sedem petere. Rebus sic stantibus consultissimum esse arbitror brachii venam primùm pertundere; mox interjectâ horâ unâ alterâve, Clysterem aliquem ex iis qui potentiùs operantur injicere, ego fumum Nicotianæ sive Tabaci, ex Tubulo inverso, per vesicam majusculam, in intestina validissimè insufflatum, Enema omnium quæ mihi innotescunt hactenus efficacissimum esse duco. Qui etiam post moram aliquam reiterari potest, nisi prior immissus, solutâ alvo, meatus deorsum versus reseraverit. Huic autem Remedio Symptomate haud cedente omni-

omnino necesse est, ut Catharticum paulò fortius ac δραστικώτερον in usum veniat, utut difficile fuerit exinde viam facere: Ut,

℞. *Pil. ex duobus gr.* xxv.
Mercurii dulc. ℈. *cum s. q. Balsam. Peruv. f. Pil. n.* iiij. *cap. è cochl. uno Syr. violar.*

nullum insuper liquorem assumendo, ne minus retineantur. Sin autem æger hoc Remedium per os rejecerit, hâc methodo procedendum.

Laudani liq. gut. xxv.
Aquæ Cinnam. fortis ℥ß.

instillatæ statim propinentur; & interjectis aliquot horis idem Paregoricum repetatur. Cum verò horum usu vomituritio ac ventris dolores remiserint, tunc Catharticum priùs dictum iterum exhibeatur. Hoc enim tempore idem sub Laudani tutela assumtum retinebitur, ac suo tandem defungetur munere. Verùm si *Anodynorum* virtute ac vi jam penitus infractis, vomituritio ac dolor iterum redierint, Cathartico interim in corpore restitante; in hoc casu, ex dejectionibus per inferiora spe omni impræsentiarum abjectâ, ad usum Paregorici supra descripti revertendum, idemque eousque repetendum quarta vel sexta quaque hora, donec intestinis quies omnimoda inducatur, ac proinde motus eorum naturalis deorsum versus restituatur: quo quidem tempore Catharticum, quod hactenus ob contrarium intestinorum motum in corpore sisteretur, jam operationem suam per sedes exeret, quantumlibet ex tam repetito narcoticorum usu planè contrarium effectum iri videatur. Quod & ipse dum hæc scriberem in Generoso quodam Ileô sævissimô laborante expertus sum; cui tamen postea ex nimis longa tam humorum morbum committentium, quam acrium Catharticorum retentione, *Aphthæ* supervenere, sed quæ satis facilè debellarentur usu Corticis Peruviani supra descripto; ut & os sæpe colluendo cum sequente Gargarismate.

℞. *Succi Pomorum agrestium* ℔ß.
Syr. de Rubo Idæo ℥j.

At cùm jam ductus isti pro naturæ lege, denuo pateant, ægro liberum est, ut ad dies aliquot ferietur à Purgatione, donec scilicet tumultus nuper in visceribus excitatus, omnino resederit; quod temporis spatium humorum calori & acrimoniæ diluendis contemperandisque satis commodè impertiri potest. Quo facto Catharsi alternis diebus, ut supra, repetendæ vacare debet, si vel minima adhuc restent Febris vestigia. Sed de hoc satis.

Si infans hâc Febre laboret Gargarisma, tum hirudines duæ utrinque pone aures applicentur.

Dein Emplastrum Epispasticum posteriori cervici admoveatur.

Cum Cerevisia in qua Rhabarbarum fuerit infusum purgetur,

Si post Catharsin Febris intermittere videatur, tum *Julapium cum Cort. Peruv.* (in cap. *de Febre Intermittenti*, pro Infantibus descriptum) exhibeatur.

Hoc in loco insuper est animadvertendum, quòd licet *Infantes* huic Febris generi æquè cum Adultis obnoxii sint, ac proinde pari cùm illis Methodo curandi, nisi quod pro ratione ætatis, minor sanguinis quantitas est detrahenda, ac Catharsis tum eorum ætatulæ accommodanda, tum etiam fortè rarius celebranda [sæpe enim & Infantium & Juniorum morbus à primo vel secundo saltem Carthartico prædominabitur;] nihilominus seriò advertendum est, an quæ hoc modo tractatur Febris pro certo hujusce Constitutionis fuerit, non verò alterius speciei, quod diligenter perquiri debet in Febribus iis quæ Infantes corripiunt, in omnibus quibuscunque annorum Constitutionibus. Vulgo enim notissimum est Infantes à doloribus ex dentitione ortis, sæpiùs in Febres agi, quæ haud ita facilè ab alterius generis Febribus internoscuntur. In harum ego Curatione diu multumque angebar, nec nisi nuperis his annis, certò mihi persuadere potui quemlibet ex illis qui meæ curæ concrediti, ad sanitatem restituri fuerunt, tam Arte quàm Casu convaluisse, donec tandem de felici successu Remedii haud ita celebris, imò ob tritum ejus usum planè contempti, frequenter admonitus illud ipse quoque præscriberem; quod etiamnum præ cæteris quæ mihi innotescunt medicamentis optimè votis hîc respondet. Ejusmodi verùm est. Guttæ duæ, tres, vel quatuor spiritus C. C. pro ratione ætatis, in cochleari uno vel altero Aq. Cerasor. nigr. vel Julapii alterius appropriati, exhibeantur quarta quaque hora ad vices quatuor vel sex.

Est & Symptoma aliud Infantibus permolestum longè diversum & à Febribus variorum Annorum Constitutionum, & ab illa proximè memoratâ. Est verò Hecticæ species Infantes diu affligens, quâ infestati sine insigni aliquo calore languent, cum appetitus dejectione; & tam artus quam corporis truncus ubique emaciantur. Symplicissima quâ hîc utor methodo, talis est. Rhei electi taleolatim incisi ℥ij. in lagenam vitream duarum librarum Cerevisiæ tenuis capacem, subere mox probè obturandam, immitti curo, (vel in alio quolibet liquore quo pro potu ordinario uti solet infans;) quam Cerevisiam ita medicatam infanti tam noctu quàm interdiu, & cum & sine cibo propinandam injungo. Epoto hoc liquore, duas alias libras Rhabarbaro eidem super affundi jubeo; quibus pariter exhaustis, alias adhuc duas pro tertia vice substituo; quo facto & Rheum vires suas amittit, & Infans morbo ut plurimum liberatur. Ne tamen Cerevisia primùm affusa Rhei vi Cathartica saturatiùs impregnata, justo vehementius alvum cieat, cautius agimus. si libra una epota alteram statim adjiciamus: post verò, recentem Cerevisiam non affundemus, nisi exhausta ea omni quæ prius fuerat lagenæ inclusa.

Sed ut ad Febrem de qua nunc agimus, Constitutionis scilicet jam currentis, revertamur. Hoc sedulò observandum est, quòd in hoc Febris genere (perinde ac in Rheumatismo & aliis morbis quamplurimis, quorum curatio solis evacuationibus absolvitur] si dictis evacuationibus pertinaciter insistamus, usque dum Symptomata omnia prorsus ablegaverimus, sæpius ægro

ægro non nisi Morte medebimur. Neque enim ita insolens est, ut Symptomata quædam leviora, & quasi effœtæ Febris Reliquiæ aliquantisper etiam expirante jam morbo, perdurent; à quibus tamen nullum ægro recidivæ periculum est, quæque sua sponte pari passu quo sanitas redit, abscedent. Quid quod jam recitata Symptomata haud rarò nihil aliud sunt quàm reiteratarum evacuationum, quibus Medicus morbi curationem tentavit, vera progenies; si huic saltem addamus in causæ partem, exinanitionem illam quam ægri à consuetis cibis potùque abstinentia superinduxit: quo omnia cùm in corpora jam à morbis infirmata & pænè confecta vim fecerint, Vapores, quos dicunt, haud aliter elevantur quam in fœminis, atque eandem planè ob rationem, ob debilitatum sc. & quasi disjectum fractùmque Spirituum Animalium Systema. Quaproter post factas, quæ tollendo morbo sufficere queant evacuationes, Prudentis Medici est, ab importuna earundem ordinatione sibi temperare, & paulisper attendere quid Tempus, Medicorum sæpè Felicissimus Optimúsque, ad leviculorum istorum Symptomatum depulsionem conferre possit, quæ quidem sæpenumero, prout multoties repetita observatione comperi, à Paregorico duabus vel tribus noctibus assumpto, sine alio quovis apparatu, sub morbi hujusmodi exitu devincuntur.

Methodus jam laudata cæteris quas expertus sum omnibus, in hujusce Febris curatione facilè antecellit. Si quando verò Febrim non prorsus tollat, id saltem agit ut intermittere cogatur; ac proinde Peruviano Cortici, qui hîc nunquam non triumphat, conficiendum tradit. Cùm autem Catharsis isthic imperata Curationi hujus Febris obesse nonnullis fore videatur, pro comperto affirmo, nihil ita certo atque ita potenter ægrum refrigerare atque Catharsin, post venæ-sectionem [quæ ubique præmittenda est] celebratam. Tametsi enim Medicamentum Purgans eo ipso quo sumitur die, atque adeò inter operandum majorem impræsentiarum & in sanguine & in reliquis humoribus, quàm qui ante fuit, tumultum excitet, & proinde Febrim intendat id; tamen noxæ emolumento mox inde subsecuturo plus satis pensatur. Testatur enim Experientia, Catharsin, modò post eductam sanguinem tentetur, quibuslibet aliis remediis felicius certiùsque Febrem perdomare; tum quatenus fœdam illam Humorum illuviem è corpore exigat, à quibus ut à causa Antecedente Febris accendebatur, vel si non antea peccabant ii, jam saltem concalefacti, & à Febris ardore quasi cocti & constipati, ad ejusdem moram diuturniorem multum faciunt; tum etiam quatenus Anodyno viam sternit, quod tutius longè certiusque officio suo fungitur, quàm si humores peccantes, qui Paregorici vires aliter potuissent infringere, purgatione non fuerint eliminati.

At è contra sicuti Methodus illa quæ materiam Febrilem per poros cutis eliminare satagit, minus habet certitudinis, ita plus habet & fastidii, & moræ, utpote quâ morbus sæpius ad septimanas aliquot producitur. Cùm æger hoc modo primùm in ipso sepulchri margine (si forte Libitinam evitet tandem) constituatur, & per longum illum Febris decursum, denso Remediorum agmi-

ne infestetur, quibus ea expugnantur symptomata quæ imperita Morbi tractatio advexit; dum Regimine & Medicamentis calidissimis tentatur Curatio ejusmodi affectus, qui pro genio suo, utraque horum frigidissima omnino deposcit. Atque ita dum male sani homines Artis falsò dictæ Regulis se mancipant; etiam spreto sensuum illis Reclamantium judicio, morbum ex sua natura brevem facilemque in diuturnum, & difficilem eruditè convertunt, omnia tumultu & metu conturbantes, & fluctus, quod ajunt, excitantes in simpulo. Quo facto non iis magis opus erat, quàm est Nauclero, ut dum in mari libero navim possit agere, eandem inter cautes & brevia inserat; unde licèt majoris peritæ gubernationis famæ comparandæ opportunitatem nanciscatur, servato in tanta desperatione navigio, viri Prudentis saltem nomen amittet.

Has itaque ob causas, & prudenti, uti spero, fiducia affirmare lubet, quòd dicta Methodus curationis per Venæ-sectionem & Purgationem expediendæ, plus alia quavis præstabit in Febribus quamplurimarum specierum expugnandis. Licèt enim Diaphoresis, propriè loquendo, naturæ ipsius sit Methodus, qua materiam febrilem foras protrudit, & præ cæteris maximè genuina sit, & accomodatissima, quoties natura suo relicta arbitrio dictam materiam primùm digerat, dein ritè coctam per corporis habitum blandè expellat, (quem felicem Naturæ eventum Febres per sudores abigentis cùm Medici Practici sæpe animadvertissent, hinc ansam arripiebant Δογματικώτεροι fidenter statuendi, Febres universas hac tantùm Methodo, non verò alia quavis, profligare posse ac debere;) Quo tamen dato & concesso, Ars nihilominus, quantumcunque Naturæ imitationem præ se ferat, id saltem sibi privilegii arrogare nequit, ut Febribus per sudores certò exigendis par sit. Primò enim nescit Ars quo pacto materia peccans ad expulsionem subeundam ritè præparanda sit; nec si hoc sciat, certa ulla habet indicia, quibus de hujusmodi debita præparatione possit moneri; unde etiam & tempus ciendo sudori opportunissimum ignorari necesse est. Temerariam verò sudoris, nondum peracta Coctione, provocationem, longè periculosissimam esse, nemo opinor nisi pertinax negaverit; cùm materiam crudam in Cerebrum impingens, oleum camino addat. Atque, prout aliàs etiam innui, saluberrimum illud Hippocratis Monitum, *Cocta non Cruda sunt Medicanda*, non tam Catharsin, quàm Diaphoresin ex Arte sollicitandam spectare videtur. Etenim neminem in ægris tractandis vel mediocriter versarum fugere potest, quàm multi indies malè multentur à Vetulis & imperitis Medicastris, præpostero hoc Sudorificorum abusu: his enim more receptum est, ut siquis de rigore, & capitis atque ossium dolore (quæ utplurimum Febris mox invasuræ præludia sunt] conqueratur, extemplo illum lecto adjudicant, & sudoribus quoquo modo extorquendis toti incumbunt. A quo importuno molimine tantum abest ut præcaveatur Febris, quæ fortè vel sua sponte, vel eductis aliquot sanguinis Unciis potuerat evanescere, ut è contra magis accensa vehementius exardescat, &

in

in morbum jam radicatum confirmatumque abeat, Illud insuper [ut Vetulas jam missas faciamus] notissimum est, quòd sicut sudores isti qui Febre primùm ingruente spontanei erumpunt Symptomatici omnino sunt, nullatenus verò Critici; ità etiam qui primis Febris diebus Diaphoreticorum vi exprimuntur, nihil magis ad morbi Curationem plerumque conferunt quàm solent alteri illi Symptomatici, ità præmaturè suâ sponte manantes, hoc est ut plurimùm, ne hilum quidem. Deinde verò sicut ignorat Ars opportunitatem illam temporis quâ sudores eliciendi fuerint, ita pariter nescia est quamdiu in iisdem sollicitandis perseverandum sit. Quod si Diaphoresis ultra debitum tempus, quo scil. materia morbum committens penitus fuerit exacta, protrahatur; humidarum istarum particularum, quibus sanguis diluendus contemperandusque erat, absumptio, febris tum moræ diuturniori, tum incremento ministrabit. Constat itaque quàm in lubrico res hîc vertatur; cùm è contra penes Medicum sit alteram illam methodum quâ materia febrilis per Phlebotomiam & Catharsin eliminantur, pro arbitrio suo moderari. Adde quòd hoc etiam nomine hæc illi alteri anteponenda est, quòd scilicet si fortè Medicus propositum sibi scopum non attigerit in sanando ægro, saltem eundem in nullum discrimen adducit, quod in Diaphoreticorum usu contingit, nisi convalescat. Etenim vel calor lectulo jugiter inclusi, cui præter solitum morem aliquandiu se addixit, (ut Cardiaca quæ in hac Medendi ratione locum semper obtinent, omittamus) naturæ œconomiam confundit, & convulsivos artuum motus, aliaque Symptomata prorsus Anomala adfert. Quæ sanè ideò delineari non possunt, quia sub morbi Historiam non cadunt [quod in Symptomatis plerisque ad quemlibet morbum spectantibus usu venit] sed à superaddito tumultu & confusione oriuntur, quibus sæpè opprimitur natura, quoties curationem Morbi hac Methodo aggredimur. Quæ quidem omnia vulgò Malignitati nescio cui solent Imputari.

Cujus de *Malignitate* [sive Notionem, sive Verbum dixeris] opinionis inventio humano generi longè ipsâ Pyrii Pulveris inventione lethalior fuit. Cùm enim eæ Febres præsertim Malignæ dicantur in quibus intensioris præ cæteris Inflammationis gradus conspicitur, hinc Medici se ad usum Cardiacorum, & Alexipharmacorum nescio quorum contulerunt, quo scilicet per cutis poros expellant quod somniant *Venenum* [hoc enim est dicendum, nisi malint verbis ludere, quàm illud quod potest intelligi, seriò proponere;] ex quo factum est ut Regimen calidissimum Methodumque huic parem iis morbis adaptaverint, quæ frigidissima tum Remedia, tum Regimen præ cæteris sibi postulabant. Quod quidem satis arguitur tum in Variolarum, qui ex calidissimis in rerum natura Affectibus est, tum in Febrium aliarum curatione In quem errorem fortè inciderunt ex conspectu Petechiarum, Macularum purpurearum, & cæterorum id genus φαινομένων: Quæ tamen omnia in plerisque subjectis, Inflammationi, ægri sanguini jamdiu plus satis à Febre accenso superinducto, omnino debentur. Utpote quæ

rarò

ra.ò sponte suà efflorescunt, præter quam sub adventu Pestis ipsius: atque in initio invasionis istarum variolarum Confluentium quæ summæ inflammationis participes sunt. In hoc enim Morbi genere Maculæ liventes in variis corporis partibus unà cum Pustulis primùm erumpentibus, comparent; atque æger eodem tempore sanguinis excretione vel per meatus urinarios, vel cum Tussi per Pulmones, fatigabitur; cùm ita valida exagitatione, atque orgasmo ab inflammatione orto, sanguis ferociat, ut diffractis jam repagulis, in cavitates corporis præceps ruat: Et licèt Maculæ istæ purpureæ in hac Febre non à tam intenso sanguinis calore, qualis is est qui istiusmodi Hæmorrhagias excitat, ortum ducant; ab eadem nihilominus inflammatione sed gradu remissiori producuntur: & quoties ista sanguinis excretio (unicum in Variolis Symptoma cui devincendo nondum par est Ars Medica) non accedit, Refrigeranti regimini facilè cedunt. Quod si Malignitatis præsentiam non tantùm è Maculis Purpureis colligunt; sed ex eo quod observaverint, Febris Symptomata subinde fuisse mitiora quam quæ ejus naturæ competere viderentur, ægrum tamen magis viribus occisum fuisse quàm pro ratione temporis à quo cœpit ægrotare; Respondeo omnia hæc exinde tantùm procedere, quòd Natura à primo morbi impetu quasi oppressa, devictaque, non satis valida est, ut Symptomata regularia & magnitudini morbi consona exerat, omnia verò phænomena prorsus sunt anomala. Etenim perturbata Oeconomia animali & quasi disjectâ, Febris exinde deprimitur, quæ obtinente genuino naturæ ductu, vigere solet. Cujus rei experimentum haud vulgare occurrisse mihi memini multis abhinc annis, in Juvene quodam ad quem accersebar. Quamvis enim fermè animam agere videretur ille, calor tamen in externis corporis partibus ita ad tactum sentiebatur temperatus, ut fidem mihi derogarent adstantes amici, quoties asserebam eum Febre laborare, quæ ob sanguinis oppressionem (cujus mole, exitu negato, quasi strangulatetur) se explicare & ostendere palam nequibat: quod si venam inciderent, Febrem illicò satis violentam statim animadverterent. Apertâ venâ, & sanguine paulo copiosius educto emicuit Febris, quà vehementiorem mihi nondum videre contigit; quæ non nisi tertiæ quartæve demum Phlebotomiæ cessit. Sed de his satis.

Quod si rationes à me allatæ tanti non sint, ut certò ac necessariò evincant, rem ita se habere atque ego statui; attamen si suffragante experientia deprehenderes hancce Febrim evacuationibus per Diaphoresin factis haud libenter cedere, habeo quod quæro. Neque enim cujuslibet demum Ratiocinatio, sed potius Experientia docere poterit, quænam Febrium species Diaphoreticis, quænam verò aliusmodi evacuationibus sanari possint ac debeant. Et profectò nemo sapiens cui tam hominum quàm rerum natura satis est perspecta, in iis, quæ meræ speculationes sunt, nullo autem certo experimento determinari queunt, in cujusvis Mortalis verba, quantuscunque is demum fuerit, facilè juraverit: cum idem animadvertisse debeat,

Momen-

Momenta Rationis ita prorsùs varia, itaque subtilia esse, ut cum aliquis Theoriam quamlibet proposuerit, ita validis rationibus suffultam, ut adstantium, quotquot sunt, omnium assensum extorqueat; hunc mox alius insignioribus fortè naturæ dotibus prædítus, excipit, qui sententiam istam, quæ ita pulchrè stabilita videbatur, convellit, & firmiori Argumentorum vi nihil illud esse aliud quàm Cerebri Commentum, cujus nulla prorsùs in natura vestigia reperiuntur, palàm ostendit. Cujus jam loco is novam quandam substituit Hypothesin, majori adhuc verisimilitudinis specie innixam, & magis affabrè concinnatam; quod tamen posterius Figmentum, pari cum superiori illo fato fungetur, quoties Tertius aliquis se objecerit, qui Secundum istum tantum ingenio vincat, quantum ille sibi præcedentem devicerat. Atque hoc iterabitur toties quoties, donec tandem ad illum proventum fuerit, quem *ultima humani ingenii potentia* consummaverit. Quàm verò difficile sit hunc hominem investigare & à cæteris dignoscere, statim sentiet, quisquis non usque adeò desipit, ut hanc sibi laudem delirus arroget. Quinimo, cum jure merito suspicari liceat, esse naturas in Orbibus illustrioribus, per Universi expansum hinc illinc Sparsis, pene infinitas, quæ præcellentiori longè intellectûs vi pollent, quàm nos homunciones; haud satis scimus, annon vel totum hominum genus Cerebrum, cogitationum officinam, habeant à Natura ità efformatum, ut non tam quid sit absolutè verum, quam quid maximè conveniens, ac suis Naturis accommodum, excogitare queant. Atque hæc iis qui in Medicina faciendâ potiùs speculationibus vanis, quàm experientiæ solido sensuum testimonio innixæ, finem adhibent, dicta sunto.

Quod siquis hic regerat, Annon igitur de facto experimur hanc Febrem Methodo huic quam tradis, prorsus contraria persæpe fugari? Respondeo toto, quod ajunt, Cœlo distare Curationem Morbi eâ Methodo cui sola ægri nonnunquam ad sanitatem restitutio adstipulatur; & ejusdem Curationem, istâ Praxeos Methodo; cui & frequentior ægri restitutio, atque etiam Phænomena practica omnia quæ in eodem curando incidunt, pariter astipulantur. Exempli gratiâ: in Variolis, Multi ex iis qui dito calidorum & regiminis & remediorum usu cruciantur, tamen convalescent; ex adverso autem, & iis pariter feliciter cedet, quorum Curatio methodo planè contrariâ tentatur. Jam quo pacto litem hanc finiemus, Quænam Methodus est præferenda? Hoc planè modo certissimè dijudicabimus. Nempe si in illo regimine priori exploratum habuero, me quanto magis ægrum excalefacio, tanto magis Febrem, Inquietudinem, Delirium cæteraque Symptomata intendere ac promovere; è contra verò deprehendero, eundem, ubi moderatè refrigeretur, tanto sedatiori temperamento esse, tantòque minùs tam à Febre quàm ab aliis Symptomatis vexari. Addo quod servatâ debitâ illâ carnis musculosæ temperie, quæ pustularum tum augmento tum maturationi maximè competit; & grandiores sunt pustulæ & liberaliùs implentur, quàm si æger nimio suffocaretur calore. Posito hoc utroque casu, satis manifestum esse arbitror quàm potius Praxeos

Methodum sequi debeamus. Pariter in illâ, de qua nunc agimus, Febre, si comperiat ægrum quo magis calefit, eo magis non tantum Phrenesi, Maculis Purpureis, Petechiis, *&c.* obnoxium esse; sed & Febrim insuper symptomatis omnium generum irregularibus & Anomalis exinde stipari. E contra verò si alium ægrum eâ quam jam proponimus Methodo tractatum ab his symptomatis prorsus liberum observaverim, ratio dictat posteriorem hunc Praxeos modum, longè alteri præstare, tametsi uterque æger ita diversimodè curati ad sanitatem revertantur. Quod si plures hâc viâ quàm aliâ istâ mortem effugiant, eò faciliùs solvitur Controversiæ nodus; quâ de re non est mearum partium judicium ferre, ne mihi & meis plus æquo faveam.

Atque hæc de hac Febris specie. Quousque illa durabit non hariolor. Neque satis scio annon sit initium aliquod spirituosius ac subtile; & quasi primordium *Febris* illius *Depuratoriæ* jam antiquatæ, quam insecuta est immanissima illa Pestis. Sunt profectò Phænomena quædam quæ me ut hoc credam, quadantenus inducunt, quandoquidem non tantùm Febres Intermittentes propriè dictæ, præsertim *Quartanæ* hic illic sparsæ adhuc restant; verùm etiam nonnullæ ex his Febribus Continuis subinde in Intermittentium castra, maxumè Autumno jam pendente, commigrant. Ut jam taceam Exacerbationes in hac Febre suprà memoratas, eorum Paroxysmorum qui Febres Intermittentes comitantur, genium aliquo saltem modo referre. Tum etiam quod hoc morbo laborantes ad Vomitionem satis sunt propensi. Quâ de re tamen nihil prorsus pro comperto venditare animus mihi est, quoniam non jam mihi succurrit, qua facie Febris Depuratoria se primùm extulit; prout libro de Morbis Acutis, Sect. I. Cap. III. his verbis subindico. *Quanto autem jam tempore prædicta Febris continua invaluerat dicendo non sum, quum mihi hactenus satis fuerat ad generalia Febrium Symptomata attendere; utpote qui nondum vel juxta varias Annorum crases, aut ejusdem Anni varia tempora easdem distingui posse animadverteram.*

*Q*Vandoquidem in toto Clariss. Autoris nostri Opere de Febribus in genere, ac de pestilentialibus, contagiosis aliisque malignis in specie, abundè actum est; omissâ tamen Febre Miliari, quæ inter has ultimas à Clariss. Hamilto[illegible] rece[illegible]setur, ejus in hoc argumento Tractatum, jam tradimus, & hic est.

DAVI-

DAVIDIS HAMILTON,

Equitis Aurati, Regalis Societatis Londinensis utriusque Socii, *Nec-non* Magnæ Britanniæ Reginæ Medici Ordinarii,

TRACTATUS

DE

FEBRE MILIARI *seu* VESICULARI.

Accessit

FEBRIS MILIARIS Historiarum Fasciculus.

Ad Lectorem PRÆFATIO

TRACTATUI naturali ordine prodromo sequentem addendum censui eâ ratione, ut Praxeos specimen, secundum normam mihi usitaram, & à me jam antè propositam, Lectori exhiberem. In quam rem utiliùs præstandam, præ aliis Morbis, Febris Miliaris sive Vesicularis naturam, curandique Methodum describendam elegi; quòd Medicorum neminem, de hâc Febre, tanquam specie diversâ, saltem justo volumine, hactenus scripsisse viderim: Cùm tamen in quamplurimis, vel in Chronicum Morbum immutari, vel brevi exitialem fuisse, noverim. Nonnunquam enim id Ægrorum, in hujus Morbi principio mitiori, de seipsis negligentiâ; aut diutiùs elongati impatientiâ, evenit: Nonnunquam etiam Medicorum fallacibus ejus Symptomatis cœcatorum ignorantiâ: Aut tandem, ubi visitationes necessariò continuandas omittunt; intempestivo metu, ne Lucri gratiâ Curationem procrastinare videantur. Quamobrem & existimavi operæ impendendæ pretium, si his meis Observationibus, ab inspectis Ægris diligentissime collectis, Medicis Junioribus Lumen præberem. Et hoc facto Peritos excitarem, suas etiam in lucem proferre. Quo autem ea, quæ in hâc Dissertatione dicta sunt, magis adhuc firmentur,

 cla-

clariusque illustrentur; Historiarum huc pertinentium, fusiusque exaratarum, Fasciculum subjiciendum curavi. Et firmè credat Lector, me summâ ubique veracitate usum fuisse.

De Nomine hujus Morbi, Genere, & Speciebus.

FEbris Miliaris, à Pustulis sive Vesiculis, Seminis Milii speciem quodammodo præ se ferentibus, & præcipuè circa Partes superiores apparentibus, Nomen accepit. Mihi tamen videtur potiùs nominari debere Febris Vesicularis. Quia Pustulæ sunt Vesiculæ, primò sero limpido, deinceps subalbo, Perlarum colore non absimili, plenæ.

Non desunt, qui Febres solummodo Pestilentiales Petechialesque opinantur Malignis adnumerandas. Censeo tamen & alias, Specie diversas, Malignarum Classi debere referri.

Primo, quascunque febres vel contactu, halitúve, vel quavis alia Contagione tralatitias.

Deinde, & istiusmodi Febres quas statim ab Initio Dolor vehemens, & alicui Parti affixus comitatur, *viz.* Capiti, aut Intestinorum Renumve Regioni, aut etiam Artubus. Pariter ac si Ægrotus Cephalalgiâ, vel Dolore Colico, aut Nephritico, vel Podagrâ, aut Rheumatismo, vel etiam Doloribus Parturientis, tanquam originali Morbo, laborâsset. Cùm tamen istiusmodi Febris Miliaris Symptomata haud iis cessura sint Remediis, quæ, ubi Morbi ita nominati primarii sunt, valere solent.

Porro, & in quibus Spiritus Animales subitò opprimuntur & deficiunt; Et ubi prædicta Symptomata à nulla Causâ evidenti, sed à veneno quodam latente, pendere videntur: ab Antiquis Occultæ Qualitatis, à Neotericis Vaporum nomine designato.

Vel demum, ubi ex Causâ, ut videtur, non absimili, spem Salutis subitanea Mors excipit. Quæ omnia, ut Malignitatem ostendunt, ita & in Febre Miliari observavi accidisse.

Et notatu dignum est, hanc Febrem eâdem Malignitate ac Petechialis apud Iudos grassari.

Hæc Febris specie duplex est, Simplex & Composita. Simplicem dico, quoties Pustulæ erumpunt nullæ, præter Miliares, de quâ hîc disserturus sum. Complexam, cùm Pustulæ Papillares rubræ, Miliaribus sint interspersæ; quæque ubi solitariæ sunt, *a Rash*, vulgò appellantur.

Et notandum est: Pustulas Miliares nonnunquam Variolis immisceri, easque, dum intumescunt Variolæ, paulatim exarescere. Verum post exiccatas Papillares superstites manere.

Febris

Febris Miliaris Descriptio.

QUO melius Febris Miliaris Historiam perscribam; Antecedentia, Concomitantia, & Consequentia enumerare placet.

Antecedunt, Constitutio Corporis imbecillis, sive ea Naturalis est, sive ex Evacuationibus supra modum factis, Victuve nimis parco Adventitia: Sanguis serosior: Mens imbecillior & timidiuscula, ac facilius læsa ab externis, ut in Fœminis & effeminatis Viris. Cogitatio multa & intensa, aut mœstitia. Obstructio, vel Ulcus in aliquâ parte cum Dolore conjunctum. Unde Dolore Colico, aut Calculo, aut Renum ulcere, Podagrave diu affecti, huic Febri magis sunt obnoxii. Calor etiam internus in Mulieribus, cum vel sine Siti, & præcipuè sub tempus Puerperii; unde & Partûs Dolores minus solito vehementes sunt, & Spiritus sine causâ evidente admodum deprimuntur, cum oppressione Pectoris suspiria cogente. Quibus, ut in aliis Febribus, hîc etiam ferè semper accedit Frigus externum.

Hanc Febrem sæpe comitatur Dolor, Colici, Nephritici, Pleuritici, Rheumatismatici, vel Parturientis æmulus. Nec non oppressio Pectoris, cum Depressione Spirituum. Dolore prædicto post biduum triduumve recedente, totius Corporis horror, deindéque Frigus Calorque alternatim oriuntur. Lenior tamen hîc Calor est, quàm in Febre vulgari continuâ, & naturali propius accedit: Dum vola manus Calore magis intenso efficitur, pars convexa mitiori. Pulsus etiam frequens est, sed debilis. Spiritus sæpe maximè deficiunt, & quasi ex magno pondere Pectus oppressum edit suspiria. Somnus obrepens subitò est interruptus; omnium penè Symptomatum maximè inseparabile. Sæpe enim plures dies noctésque sine Delirio, aut Capitis Dolore, insomnes sunt: ferè multò diutius quàm in aliis Febribus. Cujus rei Exemplum vidi, præ aliis singulare, in Fœminâ quadam Illustri, quæ sub cura Doct. *Francisci Bernard*, in hâc Febre, sine Delirio, Doloréve Capitis, per Mensem passa est vigilias. Lingua nunc Aphthâ albâ obducta est, nunc sanorum similis. Urina, nunnunquam, ferè ut Aqua communis, pallida; alias, naturalem præ se fert colorem. Quo Symptomate decepti Juniores Medici, frequenter ad Vapores, uti vulgò loquuntur, referunt. Hâc Febre correpti aliquando Ventriculi ægritudinem, præcipuè post somnum, patiuntur, & nonnunquam Diarrhæam, vel ex suâ negligentia, vel ex malâ Praxi: scilicet, dum Calefacientia, in Paroxysmis Hystericis usitatiora, sine Diaphoreticis, præscripta sunt. Unde, loco placidi naturæ progressûs, Materiam Morbificam per Diaphoresin expellentis, rapida Fermentatio eandem in Intestina deturbat. Alvus nunc astricta, nunc cum Ventriculi ægritudine, & Intestinorum Doloribus, soluta est. Modò multùm sitiunt, modò parum. Aliquando manus & lingua, Medico porrectæ, tremunt; & Ægri quasi cum Tremore loquuntur. Motibus etiam

rem in Lecto compositis, via sternitur. A primo itaque Calore interno, vel Dolore ante Partum, ad Eruptionem à Partu, dies undecim frequenter numero. Verùm Ægrotæ sui status Ignorantia & præpostera narratio, Medici prognosin utplurimum adeò confundit, ut ipsissimum diem vel curiosissimus haud indigitare noverit.

Febris Miliaris consequentia, quatenus meæ observationi occurrunt, sunt Tumor Femorum, Tibiarum, Pedumque, non semper indolens; extumescentia & abscessus Mammarum; depravata Memoria, Fluxus Lochiorum nimius, & Urinæ; affectus, Hypochondriaci aut Hysterici æmulus; Calor internus, cum debilitate, languore, & diminuto Appetitu conjunctus. Horum inquam, nunc hæc nunc illa contingunt, quoties Febris, vel ex suo malo more, vel Medici malâ Praxi, infelicem habet exitum.

De Febris Miliaris Causis Internis.

QUOD ad Causas Febris Miliaris internas attinet, partim à Sanguinis, & succi nervosi serositate nimiâ, & quâdam Acidâ Acrimoniâ; partim etiam à Succi Nervosi nimiâ commotione, pendere videtur. Quæ mea conjectura ex hujus Morbi præcedente Historiâ, ex Medicamentorum huc pertinentium effectu, & ex Cadaveribus hâc Febre mortuorum dissectis, probabilis videtur.

Sanguinis Acrimoniam seu Aciditatem arguunt secretiones huic Febri peculiares. Urina enim hic magis decolor est, sanorumque similior; emittiturque majori copiâ, quàm in Febre Ardente, ubi Sanguis & Succus Nervosus Particulis Sulphureosalinis impraegnantur. Et experimur Urinam decolorem copiosè effluere, ex usu Oxymellitis Scillitici in Hydrope incipiente. Pryalismus etiam in hâc Febre plerumque copiosior est, quàm in Ardente. Ideque hìc sitis ut plurimum minor est, & Lingua viscoso humore minùs obducta. Porrò, & Pustulæ Miliares, quæ sero plenæ sunt Vesiculæ, ab Aciditate prædictâ secerni videntur: Non secus ac à quovis Acido affuso, fit Lactis serum.

Idem patet à Medicamentis juvantibus, Testaceis scilicet, ut Oculis Cancrorum & similibus, quæ Acida absorbent.

Nec minus ex Lædentibus. Omnia enim Sapore Acida, ut succus Limonum, &c. in hâc Febre nocent.

Serositas Sanguinis probatur, à Calore, qui hìc mitior, quàm in Febre Ardente, sentitur. Et quo simplicior est hæc Febris, eo mitior est Calor. Nam ubi Pustulæ rubræ, *a Rash* vulgò dictæ, Miliaribus sunt interspersæ, omnia Symptomata Febrem magis ardentem ostendunt. Et Anasarcâ laborantes, ubi Sanguis sero abundat, licet Febre aliquando Miliari, & Symptomatis Nervosis, vix tamen unquam ardente afficiuntur.

Idem probat tempus, quo Pustulæ Milia-

Miliares erumpunt. Quæ ob Sanguis serositatem, indéque Calorem & Motum mitiorem, non tam citò ac Papillares & Variolæ, ubi Sanguis sulphure magis abundat, expelluntur. Quemadmodum simplex Aqua, tardius quàm Vinum aut spiritus vini ebullit. Quam etiam ob Causam Spiritus Animales in hâc Febre primò commoventur.

Remedia hujus Febris Curationi adhibita idem ostendunt: nimirum, continuata Diaphoresis, & Vesicatoria successivè apposita. Quæ serositatem Sanguinis, & Succi Nervosi diminuunt, eodem tempore quo eorundem Aciditatem edulcorant. Adde, & Curatio hujus Febris à Natura perficitur, Sanguinis serum, ex aliquâ parte, in generatione Pustularum Miliarium, eliminando. Neque liquores diluentes & aquosiores, hîc adeò multùm, ac in Febre ardente, prosunt; ubi potiùs Pulli Gallinacei Jusculum copiosè bibendum est. Porrò, & quæcunque seri diminutionem per Diaphoresin impediunt, Lædentibus adnumeranda sunt; ut Frigus externum, & Medicamenta Calefacientia sine vi Diaphoretica.

Tam aciditatem Sanguinis, quam Serositatem, Cadavera eorum qui hâc Febre moriuntur, satis perspicuè demonstrant. In quibusdam enim Partibus Sanguis coagulatur, & non secus ac Oleum ex effusione spiritûs Vitrioli nigrescit. Idem tamen Sanguis extravasatus Linteum valde pallido colore imbuit. In aliis Partibus, adeò serosus est, ut & ipsa Vasa Sanguinea verè palleant. Cujus rei instantiam profero, in sequentium Historiarum ultima. Et nuperrimè vidi non absimilem, in Juvene quodam Illustri, annos circiter unum & viginti nato, hac Febre mortuo, ex omissâ Morbi Curatione tempestivâ. In cujus Abdomine, Thorace, & Cranio apertis, Vasa, quibusdam in Partibus, Sanguine nigricante & coagulato distenta erant. Sanguis tamen è Vasis discissis elapsus pallido colore Linteum infecit. Et non infrequenter experimur, è Venâ sectâ Sanguinem rutilantem fluere; à Vino nempe generoso copiosè ingesto: Colore tamen pallido lintei imbuti suam Serositatem ostendere. In aliis hujus Cadaveris Partibus, Sanguis serosus videbatur, & Pallido Colore tinctus; ut & Cor ipsum. Plexus etiam Choroïdes, ob copiam Sanguineorum Vasorum ipsum formantium, semper ferè rubicundus, maximè pallebat: tum Acidi tum Serosi Sanguinis argumentum. Neque dubitandum est, Succum Nervosum, à Sanguine ortum, similem Naturam adeptum fuisse.

Intemperiem Febrilem in Liquore nervoso sive spiritibus Animalibus primitùs accendi, Symptomata Nervosa primò occurrentia, nempe Dolor, Spirituum depressio, Vigiliæ, & similia supra enumerata, probant. Cùm interim, Symptomata quæ Sanguinis fervorem Febrilem indicant, uti Calor vehemens, pulsus fortis, Capitis Dolor, Sitis, Linguæ siccitas, Urina rubicunda & parca, &c. omnino desunt. Demum in hâc Febre Juvantia, nempe Mens spiritusque ab omni tumultuario motu immunes, idem ostendunt. Hic ita-

itaque Commotio Febrilis, à Seri Sanguinis metastasi in Succum Nervosum originari videtur, indéque in Sanguinem transferri.

De Symptomatum Causis.

FEbris Acuta continua, non Maligna, ex obstructione Glandularum, Cutanearum præcipuè, indéque Sanguineorum Vasorum Plethôra pendere, plerique autumant. Et in Febre simplice Miliari Succo Nervoso idem accidere, verisimile est. Nam ut Nervi ex Obstructione tenduntur, ita ex Tensione Dolor oritur, hujusce Febris Symptoma omnium ferè primum. Ideoque Medicamentis Diaphoreticis, Plethoram & Obstructionem Nervorum Capillarium minuentibus, potiùs quàm Laudano consopitur. Uti & ex Petechiarum aut Variolarum eruptione, Ægri à Dolore, Symptomate eorum primario, magis liberantur, quàm ab usu Laudani.

Succus Nervosus, Nervorum Capillarium obstructione auctus, & in suo motu repulsus, Motum irregularem imprimit Spiritibus Animalibus, & Horrore Ægrotum afficit.

Calor autem succedit Frigori, ex Succo Nervoso in Sanguinem (tandem obstructione reseratâ) copiosiùs transfuso, motùmque Sanguinis citatiorem generante. Neque tamen hîc, ubi Sanguis scatet partibus seroso-acidis, quæ motum ejus inhibent, Pulsus adeò magnus est, ac in aliis Febribus; quæ primò in ipso Sanguine, salinis sulphureisque particulis luxuriante, excitantur.

Calor & Frigus se mutuò excipiunt, sed irregulariter. Nimirum à serositate Sanguinis, Succique Nervosi ab eo secreti: qui exinde citiùs à Medicamentis, motu Corporis, multiloquio, vel Animi Pathematis, affecti sunt. Ideòque nihil magis conducit ad Caloris Frigorisque irregularem recursum cohibendum, quàm mora in Lecto & Quietudo.

Pectoris oppressio & suspiria, à Liquore Nervoso, in Nervis Pectoris Capillaribus stagnante oriuntur. Vesiculis enim seu Pustulis Miliaribus emissis, Ægri ab oppressione liberantur. Certè à Sero in Asperæ Arteriæ extremis Ramulis minimè pendet. Ita enim produceretur Asthma, & Pharmacis Pectoralibus oppressio allevaretur: quæ tamen hîc sunt inutilia, & quæcunque Pustularum Miliarum eruptioni incommoda.

Oppressionem hanc comitatur Spirituum defectus. Nempe ob Sanguinis serositatem, indéque parciorem in Succum Nervosum Spirituum secretionem. Oritur etiam a Succi Nervosi serositate, Spiritus Animales onerante. Serositate enim per Diaphoresin diminutâ, liberantur Spiritus Animales, viresque Æger recuperare videtur. Non secus ac Bajulator, qui deposito onere Spiritus statim resumit. Quod non accidit in Spirituum defectu, ex Hypercatharsi orto. Et notatu dignum est hâc Febre Miliari laborantium, non secus ac oneribus defessorum, Pulsum eundem manere, dum Spirituum defectum passi sint, & ab eodem liberentur. Verùm

rùm ex Evacuatione nimiâ, Pulsûs debilitas, Spirituum depressioni respondet.

A motu Spirituum Animalium magis celeri insomnes sunt, sæpeque delirant; & quoties ad somnum se componunt, de quadam Sensus Interni Confusione queruntur.

Quando in Vigiliis Caput indolens est, à minori Impetu Sanguinis versus Cerebrum pendet. Licet enim motu paulò vegetiore circuit, quàm in Sanis: remissius tamen quàm in aliis Febribus, sive Intermittentibus sive Continuis, movetur. Quamobrem & Sitis hîc longe mitior est, quàm in Febre Ardente. Et eandem ob Causam Urina est magis decolor, Sanorumque similior: Et majori copiâ emissa, ex Aciditate Sanguinis serum separante. Quâ de causâ frequentius etiam expuere solent.

A Serositate Spirituum Animalium Musculi antagonistæ non semper æqualiter contracti retinentur; unde fiunt Motus Convulsivi. Sin autem à serositate prædicta Contractio Musculorum fuerit debilior, Linguæ Manuumque solummodò fit Tremor.

In hujus Febris principio, si Ægri, Similitudine Vaporum decepti, è Lecto surgant, calidave Medicamenta usurpent, Sanguinis Spirituumque motus exinde augetur: Et loco Pustularum Miliarum Natura ad Materiæ morbificæ intempestivam ac deviam Secretionem stimulatur. Unde producuntur Symptomata, secundum varias Partes in quibus deponitur, variata; Febrisque Miliaris sub alterius Morbi formâ delitescit. Si in Ventriculo, Nauseam & Vomitum paret; in Intestinis, Dolorem & Diarrhæam. In quo casu, Dolores & Diarrhæa, citiùs leni & continua Diaphoresi, quàm Laudano vel Astringentibus recedunt. Et si contigerint solummodo duæ tresve Sedes, absque Ventris Torminibus, Spirituumque Defectu; quæcunque Astringentia & Opiata censeo amovenda. Quippe sæpenumero satis est Materiæ, tam in Sedes, quàm in Pustulas Miliares distribuendæ. Quapropter & de earum Eruptione à Sedibus nihil metuendum est. Idemque experimur, ubicunque Materia abundat secernenda: Exempli gratiâ, in Variolis ubi nec Enema, nec Venæsectio, Pustularum Eruptionem impedit. Nec quicquam mali accidit à Catameniis, toto Variolarum cursu lentè effluentibus.

Pulsus denique fit debilis, à Serositate Sanguinis Succique Nervosi; & proinde Spirituum Animalium paucitate, Cordisque laxiore Systole.

De Signis in hâc Febre Prognosticis.

De hâc Febre Prognosis ita instituenda est. Si Ægrotus sui Regimen in principio omiserit, Medicusve Pharmaca calida Diaphoresin minimè excitantia præscripserit; licet Symptomata ab initio fuerint mitiora, Morbus tamen sæpe in pejus ruit, & vel mortem, vel ægritudinis diuturnitatem minitatur.

Si ab initio Pars aliqua doleret, vel

vel Æger indolenter calesceret, aut ei Ventriculus ægrotaret, deindéque Calor & Frigus alternis vicibus, intervallis tamen inæqualibus recurrerent, Spirituumque defectus, & Pectoris Oppressio cum Suspiriis, facili Respirationi conjuncta sint, tandemque Pustulæ cum leni & perpetua Diaphoresi sese ostenderent, res plerumque in vado est.

Delirium, Motus Convulsivi, Convulsio, vel Apoplexia, si ex Signis hujus Febris Pathognomonicis, nempe summâ Pectoris Oppressione, cum Suspiriis, Spirituumque Defectu, Symptomata comitantia videntur, & in principio acciderent; faciliùs Medici diligentiæ Praxique regulari cedunt. In progressu verò, & declinatione, ubi Æger imbecillior est, & Pustulæ Miliares, aut ex impresso Frigore, aut forsan à malâ Praxi delitescunt, in Cerebrum, Nervosque lethalis fit metastasis, & brevi Mors sequitur.

In hâc Febre, suppressio Diarrhææ subitanea, sive sponte, sive Astringentium, sive Opiatorum ab usu fit, Apoplexiam cavere jubet. Præcipuè, si iste Morbus, ex Plethôra & Partium structura, staret in procinctu.

Citrinus Urinæ Color, qui subitò in pallorem transit, de metuenda Metastasi Medicum monet.

In Puerperis hâc Febre correptis, Diarrhœa Symptoma periculosum est. Non modò enim Pustularum Eruptionem, sed & Fluxum Lochiorum impedit.

Respiratio difficilis, Vox faucibus hærens, & linguæ Tremor, inter periculosa Symptomata collocanda sunt. Præcipuè, Dyspnœa Nervosa.

Ægri, quò magis somnolenti, eò feliciùs convalescunt.

Qui mitioris sunt Indolis, faciliùs quàm qui Feroces & Iracundi, liberantur.

Si Natura & Medicus, quasi junctis manibus procedant, statim à desiccatis Pustulis, Ægri vires recuperant. Nisi, ex abundantia Materiæ Morbificæ, Reliquiæ super Partem aliquam separentur.

In Febre Scarlatina, si Pustulæ Miliares Colori rubro extincto superveniant, salutem promittunt.

De Febris Miliaris Simplicis Curatione.

Ex hujus Febris Miliaris Simplicis Natura descripta enatæ indicationes curativæ sunt hujusmodi. Nimirum, Sanguinis & Succi Nervosi Aciditatem dulcificare, eorumque Serositatem diminuere, nec non Spiritus Animales liberare & restaurare: Et hac Methodo obviam eundo periculosis Symptomatis, Spirituum Animalium Sanguinisque Motum ad æquilibrium restituere. Quo facto, Pustulas Miliares, è Materiâ ritè præparatâ genitas, solito tempore expectare licet.

Ad sanguinis Succique Nervosi Aciditatem (unde Coagulationes sanguinis, & seri secretiones proveniunt) edulcorandam; Medicamenta, vulgò Alcalina dicta, & præcipuè Testacea, sunt eligenda: E quibus sunt Oculi Cancrorum, Margaritæ præparatæ, & similia. Et ad eorum serositatem simul mi-

nuendam, quæ etiam lenem & continuam Diaphoresin promovent, maximè omnium prosunt: in quorum numero Pulvis è Chelis Cancrorum compositus, Lapis Goensis, & Bezoar Orientalis, præcipuum locum obtinent. Horum enim usu, dies aliquot repetito, Sanguinis & succi Nervosi vitia corriguntur; Pulsusque ad fortiorem motum restitutus, magisque æquabilem, Pustularum Miliarium eruptionem accelerat. Equidem, si nulla ratio Diaphoreseos habenda esset, neque alicujus Indicationis nisi ut Sanguinis Spiritusque Animales exaltentur; calidiora Cardiaca, uti Radicem Serpentariæ Virginianæ aut similia, vel etiam Vinum ipsum tutò & copiosè sumere licuerit. Hæc autem & hujusmodi, in hâc Febre, viz. ad Pustulas Miliares expellendas, rarò locum habent. Nam Sanguinis Fermentatio vehementior, & Materiæ morbificæ contemporanea secretio, non bene conveniunt. Et sæpe calidorum usu, Delirium, Motus Convulsivi, & similia producuntur. Omnes itaque Secretiones, sive Naturâ, sive Arte effectæ, faciliùs lentè procedunt. Id quod à Medicamentis Testaceis obtinetur; quæ dum Calorem fovent mediocrem, simul & edulcorant, & Diaphoresin promovent.

Ad Serositatem minuendam optimè etiam respondent Vesicatoria: Nec non ad Coagulationes sale suo Volatili impediendas. Nullum itaq; aliud Remedium Spirituum Animalium Commotionem magis sedat, Somnumque conciliat, aut Spiritus depressos levare solet. Materiâ enim morbificâ ex aliqua parte eorum ope diminutâ, Naturâ reliquam, viâ sibi consuetâ, facilius amandare potest: tantum abest ut Pustularum Eruptionem impediant. Neque tamen plura unâ vice Vesicatoria, sed alia post alia, applicanda sunt, nisi grande aliquod Symptoma exigat. Notandum autem est, postquam ulcus prioris Vesicæ siccatum fuerit, quamprimum aliam debere excitari. Cùm sæpe observaverim, omnia Symptomata statim à siccatis priorum Vesicarum Ulceribus ingravescere, iterumque ab aliis Vesicis excitatis fieri leviora.

Anno 1697, quidam hâc Febre correpti non modò Capitis Dolore, sed & Tumore affecti sunt: Attamen ex Vesicatoriis successivè appositis, dietim imminutis. Ex appositis pone Aures disparuit Frontis Tumor; Temporum & Oculorum, ex tertio inter scapulas; & Genarum similiter, Labiorum, Faucium que, ex aliis super Brachiis, Femoribus, Tibiisque, ut in sequentium Historiarum primâ fusiùs ostenditur. Et notetur quòd ex minimo temporis intervallo, à prioris Vesicæ exsiccatione ad generationem alterius, & Dolor & Tumor aucti fuere.

Anno 1704. quorundam in hâc Febre Fauces occupavit Dolor, illius qui in Anginâ æmulus. Quo percepto Symptomate, licèt multi subitò mortui sint; eo tamen leni & continuâ Perspiratione domito, omnes sub meâ Curatione evaserunt.

In hâc Febre, Cathartica rarò sunt admittenda; non nisi grande aliquod Symptoma indicaverit. Emollienti verò Enemati, ad primas Vi-

as

as mundificandas, sæpe locus est.

Raro etiam Sanguinis emissio permittenda, nisi ex urgente aliquo Symptomate, viz. Asthmate, Pleuritide, vel simili indicaretur.

Animi Pathemata in hâc Febre vitanda sunt. Et quæcunque commovent Spiritus Animales, sive grata sive ingrata fuerint, noxia sunt. Quietudo etiam in lecto imperanda est. Contrario autem in hac Febre incipiente regimine, Pustularum miliarium materia versùs cutem motura, aliò repulsa, Symptomata periculosa producit. Quibus Symptomatis, si talia adhibeantur medicamenta qualia ad primarium Morbum inepta sint, vel mors, vel Morbus Chronicus, sine ullâ postea Pustularum eruptione, sequitur. Unde discimus qui fit, ut Puerperæ ex hâc Febre, felicius emergant. Ob id nempe, quòd in lecto tranquillo animo se continentes, lenem & perpetuam Diaphoresin sibi concilient; cibisque Potulentis, calefacientium Pharmacorum loco, refocillentur. Sæpe enim observare est, eas, quæ in lecto bene se habere visæ sunt, si inde surgant, tanto spirituum defectu correptas fuisse, ut moribundæ videantur, & ex iis nonnullæ subitò obierint. Quæ etiam nimis properè lectum tenuunt, se tantùm Histericè affectas æstimantes, statim in pejus ruunt.

Hujus rei instantiam jam præ oculis habeo in Domina *Shepherd*, in Vico vulgò vocato *Bartholomew-lane*, habitante, & cui D. *Lancashire* fuit Pharmacopœus. Illa Pectoris Oppressionem cum Suspiriis, nec non Confusionem interni Sensus, Cordisque palpitationem passa est: quæ Symptomata, & Ægra, & astantes, Vapores æstimarunt. Ideòque necessarium esse putabant, ut è Lecto resurgat. Simulac verò indueret Vestimenta, Tremores & Motus Convulsivi, prædictis Symptomatis sunt adjuncti. Ego jam ad Illam vocatus, ex oppressione Pectoris, cum Suspiriis, Spirituumque defectu, Febre Miliari laborare censui, & in periculo stare, nec sine leni & continuâ Diaphoresi servari posse. Præscripsi itaque in lecto quietudinem, seclusâ Visitantium turbâ; Vesicatorium inter scapulas applicandum; Bolumque sequentem sextâ quâque horâ cum Julapio sumendum.

R. *Pulv. è Chel. Cancr. comp. Spermat. Ceti*, *a.* ℈j, *Croci gr.* vj, *Syr. Paralys. q. s. M. f. f. Bolus.*

Qua methodo adeò læte res cessit, ut intra biduum Motus Convulsivi pené penitus aboliti fuerint. Pustulæque Miliares, jam tandem enatæ, altiùs indies emicuere, serumque in iis, usque ad earum exiccationem, videbatur magis incrassari & albescere.

Puerperæ hac Febre laborantes, & nimis citò lectum renuentes, nonnunquam ex improviso moriuntur. Uti accidit Dominæ *Barkley*; ad quam licet vocatus eram, tamen ante adventum meum mortua est. Amici Illam, nullo Morbo, præter Vapores vulgò dictos, affici putarunt. Et proinde exurgere, immiscere se Colloquiis, & similia, sanæ instar, agere voluerunt. Ego verò, ex dolore Femoris, oppressione Pectoris, suspiriis, spirituumque defectu, mi-

hi narratis, ipsam Febre Miliari periisse ratus sum. Et allata Candela, Pustulas Miliares quamplurimas super Pectore adhuc eminentes vidi. Et nullus dubito, quin ex frigore, materiam Pustularum in Nervos repellente, hæc Mulier morte subitaneâ oppressa fuerit. Id quod etiam quibusdam Parturientibus in simili casu accidisse memini. Ideoque, ubi ad Parturientes vocatus, Febris Miliaris signa viderim Pathognomonica, moram in lecto, & ut Ægra ad partum se componat, impero.

In prædictæ Dominæ dissecto Cadavere, nil morbosum conspexi præter Polypum. Qui ab eâdem causâ ac ipsa Febris, viz. serositate acidâ proveniens, minimè mortis causa existimanda est.

Sæpe etiam observare est, eos qui in lecto benè se habere visi sunt, si exurgerent, tantum spirituum defectum sensisse, ut moribundi viderentur: cujus rei in Historia casûs D. *Smith*, in Areâ *Bartholomew Close* vocatâ, exemplum dabimus. Ideòque Cautela, tum à Parturientibus tum Puerperis observanda est, ut si Pectore oppresso & languore, sine causa evidente affectæ fuerint; statim Obstetricis ope partum avelli curent, & spretis mulierum argutiunculis in contrarium, ad eliciendam diutinam Diaphoresin sese lecto affigant.

De Curatione Febris Miliaris Symptomatum.

Singulis Symptomatis iisdem Remediis occurrendum censeo, quibus uti maluimus, si solitariè apparuerint: nisi aliquod Symptoma contra indicet; quod à perito Medico perspiciendum est.

Capitis vel partis alterius cujuscunque Dolor, longè certiùs leni & continua Diaphoresi, quàm Opiatis consopitur. Quemadmodum in Febribus petechialibus Variolisque, nullo modo Dolores sedari vidimus, donec expellenda materia super cutem emineat. Cùm itaque vel parturienti, vel dolore quovis laboranti advocatus sim, & spirituum defectum pulsumque frequentem ac paulò debiliorem viderim; omissis Hypnoticis, Naturæ morem gero, & statim Diaphoresin excitare soleo. Sin autem Doloris vehementia Opiatorum usum indicaverit, Diaphoretica admiscenda impero. Alias aut non sedant Dolorem, aut ejus loco aliquid mali afferunt. Et si pleuriticus sit dolor, vel alicubi Inflammationem ostendat, Venæsectio rarò est omittenda.

Quoties Calor & Frigus alternis vicibus & irregularibus recurrunt, ut plerumque solent; lenis Diaphoresis, ex *Pulv. è Chel. Cancr. comp.* usu, valdè prodest; si modo sine Calefacientibus sumptus fuerit. Quod, etiamsi à nonnullis parvi pendatur Remedium, multoties tamen ejus virtutem expertus sum. Hæcque, ex multis aliis, uno Exemplo in D. *Bolton*, D. *Shaler* pharmacopœi Filia, satis patebit. Illi, secundo die à partu, doluit Abdomen prope Coxam. Qua in parte lenito dolore, calore deinde & frigore alternis, nec non Vigiliis & oppressione pectoris cum Suspiriis, & Languore, afflicta fuit: tandemque

que post dies aliquot pustulæ Miliares exudarunt. Solo itaque pulveris è Chelis Cancrorum compositi usu sexta quaque hora, ad continuandam Diaphoresin; omniaque Pathemata prohibendo, Ægramque Cibis fovendo Potulentis, Vinoque pauco Canarino, illamque dies quatuordecim post emissas pustulas lecto alligando; æquè feliciter convaluit, ac si non ægrotasset. Etiamsi ante partum calor Hecticus, Tussis, difficilisque Respiratio, Tabem minitarint. Constat itaque multis hac Febre correptis, sanitatem redintegrari longè difficiliùs; aut ex debita Cura in principio omissa, quasi Ægra tantum Hystericè laboret: aut valde Calefacientium abusu, materiam scilicet Morbificam, non criticè, sed symptomaticè expellentium. Et observatu non indignum est, quòd hac currente Febre, ut prædictum pulverem, experimenti gratia, omittendo, non solum cessavit Diaphoresis, sed Symptomata omnia pejora videbantur: ita, & illius usum repetendo, quæcunque laudabiliora renovari.

A Vigiliis levantur, Vesicatoriis, & quietudine in lecto, remotis omni strepitu Animique pathematis.

Ad Delirium maximè prodest Antimonium Diaphoreticum, per se sumptum. Quod licèt à quibusdam Medicis, ut effœta Calx æstimetur; sæpe tamen, & semper per se, optato successu, non modò in Vigiliis, sed & in Delirio præscripsi.

Sæpe etiam pacantur Vigiliæ, leni & continua diaphoresi. Ad quam efficiendam, si pulveris prædicti usus sit irritus, Spiritus Cornu Cervi, aliis Medicamentis præferendus est, & in posseto Salviato potiùs bibendus, quàm Salviæ infuso. Ideò scilicet, quòd plus nutrimenti in hâc Febre magis necessarii, suppeditet.

Opiata, si unquam in hâc Febre, post Vesicatoria adhibenda sunt. Et urgente Diarrhæâ, vel pustularum eruptione remoratâ, Conf. Fracastorii, aut Theriaca Androm. locum præcipuum tenet.

Nihil à me expertum est, quod felicius motus convulsivos in hâc Febre compescit, quàm omnes illinire Artus Succini Essentiâ; illiusque quasi viginti guttas è quovis conveniente liquore sæpe exibere.

In oppressione Pectoris cum suspiriis præcipuè Asthmate Convulsivo conjunctis, eadem fere, nempe lenis & continua Diaphoresis, Spiritus Cornu Cervi, & Vesicatoria, summe sunt utilia.

In spirituum defectu, nihil magis valere expertus sum, quàm Aquam Theriacalem, vel per se, vel in vehiculo cum Salis Vol. oleosi guttis aliquot, & Croci Pulvere; præcipuè si Cordis Palpitatio eundem comitetur.

In Tremoribus, Spiritus Animales aptis sunt reficiendi Medicamentis; è quibus Crocus maximè prodest. Nec non cibis potulentis magisque nutritiis, uti Pullorum jure, & similibus.

In convulsione universali, præcipuè à materiæ morbificæ versus interiora Metastasi ortâ, Cucurbitulis cum emissione sanguinis usus sum feliciter. Deinde calefacientes spiritusque volatiles Ægrotorum

rum ori ingerendos, nec non Enemata, imperare soleo. Quæ quidem in convulsionibus, præcipuè puerorum, sunt proficua.

Ægritudo cum nauseâ, pectorisque calor signa sunt Aphtharum imminentium. Quæ mitigantur Symptomata Diaphoresi continuatâ, donec lingua Aphthis obtecta fuerit. Et observare est, eodem tempore augeri Aphthas, Pustulasque Miliares exarescere. E contra simul ac lingua Aphtis nudata fuerit, Pustulas Miliares elevari. Et nonnunquam Febris reliquias, post desiccationem Pustularum, in Aphthas nutriendas derivari.

Vomitioni occurro, addendo pulveris è Chelis Cancror. comp. scrupulo, salis Absinthii gr. X. Præcipuè si calor Febrilis æqualibus intervallis fuerit repertus. Nisi aliquod Symptoma (uti Tonsillarum inflammatio, quæ salis lixivialis usu augetur) contraindicet.

In Diarrhæâ, quam sæpe astringentibus augeri expertus sum, vel eidem suppressæ aliud Symptoma pejus succrescere, Vesicatorium utiliter præscribo. Ut hujus & Diaphoresis conjunctâ ope materia serosa ab intestinorum glandulis revellatur. Margaritas etiam, vel per se vel cum aliquo conveniente Diaphoretico, scrupuli pondere, sumendas vicibusque aliquot repetendas jubeo.

Vesicatorii efficaciam ad Chronicam Diarrhæam frequentissimè expertus sum. Cujus rei jam præ manibus habeo instantiam in Dominâ *VVashta* puerperâ, Mercatoris Hispanici in *Cloak-lane* habitantis uxore; cui Dom. *Shervvood* est Pharmacopœus. Horrore primò correpta fuit, deinde frigore & calore, incertis spatiis recurrentibus: Nec non oppressione Pectoris cum suspiriis, spirituumque defectu. Pulsus etiam ei debilis ac frequentissimus. Et passa est Vigilias, ferè usque ad enatas in lingua Aphtas. Sub earum autem eruptionem erat admodum somnolenta; uti & Aphtharum tempore infantes sunt. Ægritudine etiam ventriculi premebatur, & Diarrhæâ, cujus vi improba Lochia ei suppressa sunt. Hanc mulierem sequente methodo multos dies continuatâ ad sanitatem restitui.

℞. *Sper. Ceti*, *Pulv. è Chel. Cancr. comp. an.* ℈i. *Croci gr.* v. *Syr. Paralys. q. s. M. f.* Bolus sumendus sexta quaque hora è Cochleari Julapii communis. Et applicetur Vesicatorium inter scapulas. Horum usu emicuere Pustulæ Miliares, & paulatim minuebatur Diarrhæa.

Et cum Aphthis postea enatis creverunt Pustulæ Miliares, sine astringentium usu. Hujusmodi quidem medicamenta Ægrota in promptu habuit, sed neque sumpsit, neque iis opus fuit.

Si Theriaca, aliave Opiata usurpanda viderentur, opportunè id fit, post apposita Vesicatoria; quæ pravos Opiatorum effectus inhibent.

Hoc etiam potenter efficiunt sudorifica opiatis admixta. E multis hujus rei exemplis, unum dabo in quadam Domina *Roberts*. Illa secundo à partu die, Dolore colico, sine vomitione aut Diarrhæâ, sed admodum vehemente & abdomini affixo, correpta fuit. Quapropter coactus sum, Laudani liquidi guttas centum, ses-

sesquihoræ spatio sumendas, imperare. Attamen paulò postea pulveris è Chelis Cancr. compositi salisque volatilis oleosi Dosin majorem offerendo, multas sudavit horas, dolorque sine ullâ superstite querelâ evanuit. Contrà ac in eâdem muliere, & in eodem casu, sub cura alterius doctiss. Medici acciderat. Ille enim, dando Laudanum sine sudoriferis, dolorem equidem sedavit, diu tamen ægra de quadam inquietudine subsequente querebatur. Et liquidò mihi constat ex Laudano per se sumpto, omnes evacuationes plerumque supprimi. Quod si aliter contingat, forsan non Laudano, sed aliò referendum est. Similiter ac si ex sumpto Cortice Peruviano, aut vino Clareto, ob materiæ morbificæ congeriem, Fibrarumve intestinorum imbecillitatem, vel quandam Antipathiam, sequeretur Diarrhæa. Neque post sumptum Laudanum sudor nonnunquam profluens, & Variolarum extumescentia, quicquam redarguunt. Quorum neuter à Laudani naturâ, sed potiùs à Morbi conditione immediatè pendet. Nam ut in Febribus, durante fermentatione, sanguis velocius movetur, naturaque secretionibus minimè vacat; ideoque urinam tenuem Ægri meiunt, desinente verò, crassam cum Hypostasi turbidamque: pari modo, ubi motus sanguinis ex sumpto Laudano citatior compescitur, Nervi relaxantur, Porique aperti fuerint, in Febribus sudor, in Variolis pus eliminatur facilius. Natura itaque medicamenti non ex aliquo remoto & incerto, sed ex proximo illius effectu definienda est. Laudanum enim in quibusdam alvum movit. Quam observando regulam, Medici de Laudani, aliorumque Pharmacorum usu vel abusu, rariùs disceptantes, magis amicè honorificéque convenirent.

Hoc mihi in memoriam revocat effectum Laudani memorabilem in Fœminâ quâdam, ad Insigne Solis in vico *Chancery-lane* vulgò dicto habitante. Illa, cùm post abortum dolore Colico vehementissimo laboraret, Laudani magnas sumpsit doses, & per se repetitas. Unde Urinæ, fedum, Lochiorumque orta suppressio, maximusque tumor ventris brevi expectandam mortem prænuntiârunt. Postquam autem inquisitione facta à morbi usque initio, inspectisque præcedentis Medici præscriptis, jam memorata Symptomata, à Laudani abusu, ut dictum est, provenire cognoverim; Enema injiciendum imperavi. A cujus operatione peracta, omnia, non sine astantium stupore, disparuere Symptomata; quippe, non à morbo, sed abusu Laudani, oriunda.

De Febri Miliari composita.

Febris Miliaris composita est, ubi Pustulæ Miliares, Papillis rubris (à *Rash* vulgò dictis) Petechiis, Variolis, aut Morbillis sunt intermistæ.

Symptomata eadem ferè sunt, ac in Febre Synocho dicta. Spiritum tamen defectu & suspiriis Ægroti magis opprimuntur. In vigiliis etiam

etiam proniores sunt; & eorum Urina sanorum est similior.

In Febre cum Pustulis rubris aliquando Pustulæ Miliares non tantùm illis intermistæ sunt, verùm etiam penitus desiccatis supersunt. In Variolis & Morbillis Pustulæ Miliares plerumque præcedunt, & in principio eas comitantur.

In Febre Miliari compositâ Symptomata sanguinis potiùs quàm nervosi generis vitia præ se ferunt. Ubi nempe Pulsus frequens est & fortis, calor intensus, lingua sicca, sitisque haud mediocris. In Febre Miliari simplice, è contra. Verum defectus Spirituum, & oppressione circa Pectus coacta suspiria Symptomata sunt utrique communia.

Quod ad curationem attinet, ubi Pustulæ Miliares Variolas & Morbillos comitantur, Diaphoretica medicamenta paulò calidiora tutiora sunt, quàm in Variolis per se existentibus.

Frigus externum, aut regimen quocunque modo frigidum, periculosum est, & mortis causa nonnunquam subitaneæ: tum etiam, cùm pleraque Symptomata optatum Morbi eventum promittunt.

Quamobrem & opiata calida, ut Diascordium, & similia, feliciùs cedunt, quàm Diacodium vel Laudanum, quoties Variolis Pustulæ Miliares conjunctæ sunt.

De Morbis quibusdam Febri Miliari supervenientibus.

PRæter Febri Miliari consequentia, de quibus ante mentionem feci, & in sequentibus Historiis facturus sum, duo sunt, quæ paulò frequentiùs eidem superveniunt; nempe Artuum inferorum Tumor, & calor Hecticus.

Tumor Pedum & Tibiarum, nec non Femorum Inguinisque fit, aliquando sine, verùm sæpius cum dolore haud mediocri, tumori præeunte. Iste autem Tumor, ex materiæ morbificæ congestis reliquiis, in his Febribus non ritè curatis, contingit. Cujus rei etiamsi plura exempla proferre possim: Methodum tamen, quâ morbum profligare soleo, hìc annectere sufficiat.

Ea autem est: Pilularum Catharticarum, cum Opio vel aliquo Opiato, singulis noctibus sumendarum præscriptio. Opiatum mihi usitatum, est Pilula de Cynoglossa ad ℈ſ. Catharticum verò eligo, secundùm Coindicantia. Verbi gratia in Appetitu & Digestione diminutis, Pilulas Stomachicas ad ʒſ. In Lochiis aut Mensibus suppressis, Pilulam Aloephanginam, aut Fœtidam. Aliquando etiam Resinæ Jalap. gr. iv. vel v. jubeo addenda. Et nonnunquam decocti amari sine sena haustum bis in die propino. Si Cathartica paulò fortiora usurpanda sunt, alternis noctibus adhibeo; & decoctum aliquod Stomachicum diebus interpositis sumendum præscribo. Et post plura alia Medicamenta frustrà sumpta, haud rarò feliciter usus sum hâc methodo.

Sin autem adsit Tumor indolens, Catharticis utor sine Opiatis. Et si Febrem Miliarem comitetur tanquam Symptoma, solâ continuatâ Diaphoresi dissipatur.

Spiritus etiam Cochleariæ, tam Sim-

Simplicis quam Cathartici, usus, in hoc casu maximè prodest. Simplicis efficaciam expertus sum in Domino *Bellasis*, circa ætatis annum octogesimum, Febre vehementi correpto, meæque curæ à Regiâ Majestate commendato. In quo jam extinctæ Febri, Tumor ab inguine usque ad Pedum Digitos supervenit, Qui, post Vesicatoria frustra adhibita, tandem Spiritûs Cochleariæ simplicis usui cessit.

Spiritus autem tam Simplicis quam Cathartici, scilicet cum Jalapio præparati, usum conjunctum, expertus sum felicissimum in D. *Lane*, quæ aliquot ante annos puerperio cubabat. Hæc dolore vehementi, cum tumore ab inguine ad Pedum usque Digitos, affecta, duorum Medicorum celebrium curæ submissa fuit; sed id incassum. Eandem itaque Fœminam, spiritu Cochleariæ simplice, ad 20. vel 30. guttas, è conveniente vehiculo ter in die sumpto, & spiritu Cochleariæ cathartico, tertio quoque die deglutito ad guttas 100, nec non Pilulâ *Matthiæ* die purgationis hora somni, penitus curavi.

Calor Hecticus Appetitûs diminutio, Spiritusque vitalis defectus, locum habent inter ea, quæ Febri Miliari superveniunt. Præcipuè, si Patientes nimis citò de lecto resurgant. Cujus rei vidi quamplurima exempla.

Methodus, qua hîc bonis avibus utor, est hujusmodi, Sumantur manè dies aliquot, Salis Absinth. gr. 10, aut 15, ex Aq. Spadanæ haustulo; & deinde paulatim ejusdem Aquæ ℔ ij; nempe, si Spiritus maximè defecerint. Aliâs ex haustu Aq. Barthoniensis, superbibendo ejusdem ℔ij similiter. Ut hoc modo aciditatis, ubicunque in hâc Febre peccantis, reliquiæ, unà cum prædictis Aquâ & sale, excernantur. Quod si salis Absinthii usu caput doleret, præscribo Medicamentum aliquod lenitivum, 3. vel 4, quoque die hora somni sumendum. Salsa & Acida à cibis amovenda, nimiusque corporis Animique motus cohibendus. Nam ex alterutro Recidivam sæpe fieri expertus sum. Nec quicquam Febris intermittentis, è præpropero Corticis Peruviani usu, Recidivæ, certius occurrit. Cujus rei instantiam, in Dom. *VVarrand* in *Milk-street* habitante, & jam ferè moribundâ, vidi insignem: postquam duo alii Medici non incelebres, pro eâdem, re infectâ præscripserant. Et nonnunquam Lac Asininum, cum Testaceis Pulveribus, & præcipuè margaritis, prodesse solet.

Historia Febris Miliaris cum Apoplexiâ.

Julii 16. 1697. ad Digniss. Virum Dom. *Muschamp*, Vicecomitissæ de *Lansborough* Maritum, in Plateâ vulgò dictâ *Pallmall* habitantem, evocatus sum. Cui Dom *Malthas* erat Pharmacopœus; idem qui jam Regius. Annum agebat Ægrotus sextum & quinquagesimum.

Constitutione erat pituitoso sanguineus, & obesus: Appetitu gaudebat optimo: deditus negotiis & cogitabundus. Ab aliquo retroacto tempore cum Asthmate ac Nephritico dolore laborasset, Calculos nonnullos, usu Olei Lini ad Cochlearia tria singulis noctibus à me præscripto, cum Urina emisit. Proximè præcedentibus aliquot hebdomadis, calore interno, deinde & languore, sive spirituum defectu, sine ulla causa evidente, affectus est.

Supra dicto die subito correptus est Apoplexia. Ut ex Antecedentibus jam memoratis, Respiratione cum stertore somni profundi æmulo, sensibusque læsis externis omnibus, certò comperi. Illamque à seroso potiùs quàm grumoso sanguine stagnante oriri, facies ejus minùs rubicunda monstrabat: ut clariùs patebit ex meis observationibus, quas de Apoplexia alterâ à stagnante & extravasato sanguine grumoso, altera à seroso, si vitam DEUS atque otium dederit, posthac in lucem emissurus sum.

Ad serosi sanguinis stagnantis excitandum motum, ac Ventriculi & Intestinorum onus amovendum, à quo sæpè tentatur Caput, sequentem Pulverem Emeticum præscripsi.

R. *Salis Vitriol.* ʒ ij. *f. Pulvis in doses sex dividendus. Sumat singulas ex* ℞ *Aq. Juglandis comp. Cochl.* j. *superbib. haustum posseti foliis Card. bened. alterati.*

Spiritum etiam salis Armoniaci naribus offerendum jussi. Et ut Ægrotorum, tam à saburræ in Ventriculo, quàm Pulveris Emetici reliquiis, nauseam sæpe sequente die creantibus, liberatem, Pilulas sequentes præscripsi.

R. *Pil. Tard. Querc.* ℈j. *Resinæ Jalapii gr.* iv, *Syr. è Spin. Cerv. q. s. M. f. Pilulæ, finitâ Emetici operatione sumendæ.*

Ad serosum laticem minuendum, sanguinisque adhuc magis accelerandum motum, Emplastra præscripsi Vesicatoria, & mixturam spirituosam sequentem.

R. *Salis vol. oleos.* ℈iiij, *Spir. Lavend. comp.* ʒij. *M. f. Sumat gutt.* xx, *ex haustu decocti Hordei Syrupo Violaceo edulcorati: Hoc jussi vehiculum, ut, & lentè augeam vim Pilularum, & Dysuriæ Dolorique Renum à Vesicatoriis, præveniam. Demum Emplastra subpedalia, ex Empl. Cephal. cum Euphorbio & Picis Burgundicæ ana a. p. curavi applicanda.*

Die prædicti mensis 17mo Ægroto assidentes mihi narrabant, illum statim à peractâ vi vomitorii è somnolentia & stertore expergefactum, sensus omnes recuperâsse.

Symptomata jam tum apparentia, hujusmodi fuere, viz. Tumor faciei, & totius capitis: quod eo Anno in Febre Miliari commune erat. Calor etiam Febrilis, Pulsus frequens, sed debilis; cum defectu Spirituum, maximaque Pectoris oppressione cum suspiriis scilicet, à malignitate Morbi, non nimiis evacuationibus. Quippe Pulsus, post eas finitas, nihilo quàm ante, debilior fuit. Neque subiit alterationem, quoties de Spirituum defectu Ægrotus querebatur. Urina tenuitate Aquea & satis copiosa; Lingua humore albo & viscoso cooperta;

Sitis

Sitis immunis, etiamsi & insomnis fuit. E quibus omnibus Symptomatis & præcipuè ex oppressione Pectoris cum suspiriis, spirituum defectu, (signis mihi Pathognomonicis) Febrem hanc esse Miliarem, Pustulasque suo tempore expectandas præmonui. Nec quidem Apoplexia, si hîc non fuisset Symptoma, sed primarius Morbus, tam citò & perfectè evanesceret.

Ut itaque secundùm meam methodum in hoc Morbo consuetam, lenem & continuam foverem Diaphoresin, irregularibus Caloris Frigorisque paroxysmis occurrerem, tandemque lentam Pustularem eruptionem efficerem, sequentia præscripsi.

R. *Pulv. è Chel. Cancr. comp.* ℈ß. *Sumatur* 6ta *quaque hora è Julapii sequentis Cochl.* i, *superbib. Cochl.* iv, *vel* v.

R. *Aq. Lact. alex.* ℥vi, *fl. Tiliæ* ℥iv, *Paon. comp.* ℥vi, *Margar. pp.* ℈i, *Sacchari albiss. q. s. M. f. Julapium.*

Jussi etiam persistat in usu Decoct. Hord. cum Syr. violaceo: Ut & diluendo à dolore Nephritico præcaverem, & satis materiæ fovendæ Diaphoresi suppeditarem. Verùm ne frigido nimis regimine Spiritus Ægroti deficerent; singulis Decocti haustibus mixturæ spirituosæ antea præscriptæ gutt. xx, addendas curavi. Ne omiserim indicationum, etiamsi contrariarum, alicui satisfecisse. In quâ re Ars Medicinalis præcipua consistit.

Ad viscidam materiam linguæ obductam præscripsi Mucilaginem ex Sem. Cydon. & Psyllii, syr. è Rubo Idæo edulcoratam; cujus Cochl. j. sæpe sumeret sensim deglutiendo.

Die 18vo, Caput vi Vesicatorii detumuit superiùs. Urina coloratior aliquanto magis, & paucior. Spiritus, sudoris mediocris & mixturæ prædictæ cordialis beneficio, non tam multùm defecerunt. Adhuc tamen depressi cogebant suspiria, cum querimoniis de pondere Pectori incumbente. Quibus pensitatis, in omnium hactenus sumptorum repetitione persistere decrevi.

Die 19no, eadem apparuere Symptomata, quæ antea. Si modò id excipias, quòd Caput leviter gravari incepit, & Alvus, non obstante Decocti Hordei cum Syrupo Violarum usu, astricta fuit. Quibus ut prospicerem Symptomatis, Renumque dolorem adhuc præcaverem, Clysterem sequentem præscripsi.

R. *Decoct. commun. pro Clyst.* ℥viij, *Mell. Mercur.* ℥iij, *Sacch. rubr. q. s. M. f. Enema.*

Die 20mo, ex Enematis usu liber erat à Capitis gravedine. Ulcere autem è Vesicatorio citius quàm debuit exsiccato, prædictus Tumor, spirituum defectus, pectoris oppressio, nonnihil renovari videbantur; sed sine quovis alio suboriente Symptomate. Vesicatoria itaque ponè aures applicanda jussi, decocti prædicti duabus Libris Aq. Pæon. comp. ℥iiij addendas, & cum singulis illius haustibus Spir. Lavend. comp. gutt. xv. sumendas imperavi. Hisque non satis prævalentibus, Aq. Theriacal. Cochl. j vel ij adhibenda, & circa quintam vespertinam Enema repetendum.

Diebus 21mo, & 22do, omnia symptomata cùm sint mitiora, antea præscripta continuanda, & solummodo Emplastra suppedalia addenda curavi.

Die 23mo, Vesicarum ultimò excitatarum Ulcera jam ferè exsiccata sunt. Caput de novo extumuit, spiritusque magis defecerunt. Quamobrem mandavi, Emplastra Vesicatoria Carpis apponenda, pulveris, Julapii, & Decocti usum continuandum, repetendumque Enema præscriptum.

Die 24to, omnia symptomata laudabilia. Excepto Urinæ pallore, Capitisque gravedine cum quâdam somnolentiâ. Quare cùm Metastasin metuerim, à prædictâ methodo recedens, sequentes Pilulas præscripsi.

R. *Pil. Tart. Querc.* ℈j, *Resinæ Jalap.* gr. iiij, *Syr. e Rhab. q. s. Ms. f. Pilulæ statim sumendæ.* Et, cum continuato usu decocti Hordei, ut ultimò parati, Vesicatoria ampla Femoribus internis applicanda jussi.

Die 25to, Urina tingitur aliquanto magis; Caput sanatum optimè; Spiritus redivivi, Pustulæque Miliares super pectore emicuerunt.

Si quis hîc Catharsin supra memoratam, quasi Pustularum eruptioni contrarsam, reprehenderet; effectus ipse objicienti respondet. Verùm etiam reminisci debet, hujus Ægroti habitum fuisse adiposum: Neque ex Vomitu & Catharsi primò præscriptis, elevatio Tumoris in Capite impedita fuit, sed materiæ morbificæ copiam minuendo potius accelerabatur.

Cùm jam Pustulas Miliares pullulare viderim, Pulverem è Chel. Cancr. comp. 4ta quaque hora è Cochleari Julap. sequentis sumendum jussi.

R. *Aq. Card. bened. Melissæ, Cinamom. Hord. an.* ℥iij, *Epidem.* ℥iß, *Margar.* pp. ℈j, *Sacch. albiss. q. s. Ms. f. Julap.*

Præscripsi etiam, ut cum Decocto Hordei Apozematis sequentis haustulum sumat.

R. *Rad. Scorzon.* ℥j. *Cort. Aurant. cond.* ʒvj: *fol. Melissæ, Galegæ, an. Mj. flor. Cord. an. p.* jß. *Sem. Card. bened.* ℥ß, *coq. in Aq. font. q. s. ad* ℔j. *Colatura adde Aq. Epid.* ℥j, M*s. f. Apozema.*

Et ut per vices sumat Aq. Theriacal. Cochl. ij. Ideò nempe, quòd in hâc Febre, præcipuè declinante, dum calent Volæ manuum superiora frigescunt.

Die 26to, cùm omnia viderim Symptomata adhuc leviora, ultimò præscriptorum usum censi continuandum.

Die 27mo, Pustulæ Miliares numero & magnitudine auctæ sunt. Ideòque Julapio ultimo præscripto hoc substitui.

R. *Aq.* Melissæ, *Cinamom. Hord. an.* ℥v, *Scord. Comp.* ℥iß, *Epidem.* ℥j, *Syr. e Cort. Citr. q. s.* M*s. f. Julap. de quo sumat haustulum in languoribus.*

Die 28vo, Pustulæ visæ sunt adhuc magis elevari, spiritusque nullo modo defecere. Cùm tamen dorsa manuum frigescerent, ideò novissimè præscripta continuari velim.

Die 29no, Febris declinare cœpit. Quare Julapium continuandum,

dum, & Enema injiciendum jussi.

Die 3tio, Symptomata omnia evanuere. Quoniam tamen de aciditate quâdam in Ventriculo questus est; præscripsi Margarit. pp. ℈j, è Julap. seq. Cochl. j. sumendum aliquoties in die.

R. *Aq. Lact. alex. Meliss. Cinamom. Hord. an.* ℥iij, *Epid.* ℥j, *Sacch. perlat. q. s.* M*f. f. Julap.*

Deinde ut per biduum triduumve Decocto Hordei, cum spiritus Lavend. comp. guttis aliquot, & Julapio, uti persisteret. Demumque aquas Strethamenses à ℔iv ad ℔ij coctas sumeret, ter iterando. Quibus remediis ab Apoplexia, Febre, Renumque affectu perfectè liberabatur.

Historia Febris Miliaris cum Artuum inferorum Paralysi.

CIRCA Decemb. finem, 1705. Vir Humanissimus D. D. *Garth* atque Ego vocati fuimus ad D. *Throgmorton* Viduam, Ducissæ *Northumbriæ* Filiam, dies aliquot antequam parturiret; cuique D. *Birch* ut Pharmacopola ministravit. Fatigarunt illam Vomitio ferè perpetua & ægritudo. His etiam astrictio Alvi, & inappetentia, Tussis, & Dyspnœa, spirituumque defectus accessere. Quæ omnia ex mœrore ob nuperam mariti mortem contigisse æstimabantur.

Primo loco Emplastrum stomacho applicandum, & aquam Strethamensem cum sale Absinthii sumendam præscripsimus: nempe ut Ventriculi & Intestinorum motum rectificemus. Hinc equidem rarior Vomitio; at nonnihil nutabant Spiritus. Qui tamen, cùm ægra postea puerperio, cubaret, continuatâ Diaphoresi quodammodo restituti sunt.

Verum circa tertium puerperii diem Artus inferni, Paralysi correpti, suam movendi vim amisere. Et nocte proximè sequente adeò defecere Spiritus, ut penè in Syncopen incideret. Quare & prædictus Collega meus nocte vocatus, Emplast. Vesicat. Femoribus quamprimum applicanda, Bolumque sequentem sumendum præscripsit.

R. *Salis Volat. Succini* gr. viij, *Croci* gr. iv. *Pulv. e Chel. Cancr. comp.* ℈j, *Conf. Alcherm. sine odorat. q. s. ut f. Bolus cum Julapio appropriato deglutiendus.*

Die proximo manè Ægrotæ Spiritus haud parum elevati sunt. Verùm Paralysin nullâ ex parte recessisse vidimus. Sed & mediocrem Tumorem, & dolorificum eidem accessisse. Dixi, non infrequenter in Febre Miliari, Paralyticos affectus, ex materiâ morbificâ in Artus descendente, suboriri. Deindeque statim ad Ægrotam accedentes in denudato Pectore Pustulas conspeximus Miliares, Febremque Miliarem, Morbum originalem agnovimus. Unde concordi animo Medicamenta Diaphoretica aliorum omnium maximè necessaria decrevimus; & Januarii die 5to à nobis sequentia præscripta sunt.

R. *Pulveris e Chel. Cancr. comp.* ℈j, *Croci* ℈ß, *Conf. sine adorat. q. s. Mf. f. Bolus sextâ quâque horâ su-*

sumendus e Cochl. 1. *Iulap. sequent. superbib. Cochl.* iv. *vel.* v.

R. *Aq. Ceras. nigr.* ℥x, *Bryon. comp.* ℥ij. *Sacch. albiss. q. s. Ms. f. Iulapium.*

Januar. die 6to; Ægrota paulò erat vivacior, Pectusque illi minus oppressum: Dyspnœam autem ex Tussi adhuc passa est, cum vigiliis. Quare & Bolo, die præcedente præscripto, addidimus Haustum sequentem.

R. *Aq. Puleg. Rutæ an.* ℥i, *Theriacal. Syr. de Mecon. an. Tinct. Castor.* gutt. X. *Ms. f. Haustus.*

Die 7mo, Spiritus mediocriter refecti, expectoratio facilior, Pustularumque Miliarum eruptio magis conspicua. Bolum itaque jussimus cum Julapio repetendum, & Haustum vesperi.

Die 8vo, omnia Symptomata facta sunt mitiora. Exceptâ Paralysi, & Musculorum Laryngis Hystericâ quâdam Convulsione leviori. Ideòque præter antea præscripta, Pilulas è Castor. gr. vi, & Asæ fœtidæ gr. xii, sex parandas singulisque noctibus duas sumendas imperavimus.

Die 9no, Respiratio longe magis quàm antea difficilis, & dolori Lateris Pleuritico ac vehementiori conjuncta. Metuimus à Venæ sectione malum eventum: nempe, ne exinde Pustulæ Miliares retrocessissent. Urgentia autem Symptomata prævalebant; & emissi Sanguinis sperato fructu, tum Ægrota, tum nosmet freti sumus. Hoc tamen non sine Decocto Pectorali, Boloque antea in usu, & Spermatis Ceti ʒß, sumptis, Quibus & addimus Emplastrum laterale è Pice Burgundicâ, Haustumque vesperi Paregoricum, & Oleum Lini in promptu habendum, sumendumque urgente Dispnœâ.

Die 10mo, respirabat paulò liberiùs, mitiùsque Latus doluit. Spiritus tamen defecere maximè. Interim Miliarium Pustularum moles conspicua & multitudo præbebant salutis spem haud mediocrem. Quas Diaphoreticis adhuc fovendas pro penso habuimus imprimis accurando. Et ad Dyspnœam, etiamnum prævalentem, jussimus Olei Lini Cochl. ij, secundâ quâque horâ sumenda. Et si Alvus indè laxa fuerit, mixturæ sequentis Cochl. aliquot bibenda.

R. *Diascordii* ʒiij, *Aq. Pulegii* ℥vi, *Epidem.* ℥j, *M.*

Die 11mo, Pustulæ Miliares erant laudabiles, spiritus quodammodo refecti, Dolorque aliquanto mitior. Respiratio tamen adhuc difficilis, sedesque paulò molliores. Bolo itaque & Apozemati Pectorali jam in usu adjecimus Decoctum album alternis vicibus sumendum, Emplastra Vesicatoria Brachiis applicanda, & horâ somni haustum sequentem.

R. *Aq. Puleg.* ℥ij, *Tinct. Martis gutt.* xx. *Ol. Amygd. dulc.* ℥j *Syr. de Mecon.* ʒvi. *Ms.*

Die 12mo, Pustulæ Miliares satis conspicuæ; at difficilior Respiratio, & Diarrhœa, adhuc perstitere. Bolum etiam cum Julapio, Oleum Lini, mixturam cum Diascordio, & Haustum pacificum iterari voluimus.

Die 13io, substitere sedes, Pustulæque Miliares adhuc optimæ. Dyspnœa

pnœa tamen, Laterisque dolor, paulò pertinaciores. Bolum itaque præscripsimus continuandum. Et quòd ab Oleo Lini maximè abhorruerit Ægrota Ol. Amygdal. dulc. Cochl. j, tertia quaque hora bibendum. Nec non Hyssopi folia cum Radicibus Helenii Decocto Pectorali addenda.

Die 14to, cum intermittente Diaphoresi, febrilem calorem accendi, continuari Dyspnœam, & Vesicarum Ulcera penè exiccata vidimus. Quare præter antea præscripta repetenda, Vesicatorium inter scapulas applicari voluimus.

Die 15to, Spiritus ei longè magis, quàm ab aliquot diebus retro actis, fuere depressi. Loco itaque Boli hactenus in usu, sequent. substituimus.

R. *Confect. Rauleens* ʒß, *Croci*, *salis Vol. salis Armon. an. gr.* vi, *Syr. Caryophil. q. s. f. Bolus.* Reliquaque ut antea sumenda.

Die 16to, Spiritus aliquantò vivaciores, leviorque Dyspnœa; Dolor tamen lateralis paulò asperior. Ideòque Bolum præscripsimus priorem, Haustumque pacificum cum Decocto pectorali repetendum.

Die 17mo, Eadem quæ die præcedente jussimus sumenda. Jam enim, & hinc indies, omnia meliora videbantur. Tandemque membra, hactenus Paralytica, vim suam motivam aliquatenus recuperavêre. Postquam itaque Mannæ ℥ij, in decoct. Pectorali dissolutas sumpsisset, fotum præscripsimus Tibiis applicandum, Vini Chalybeati usum, & ut Bathoniam adiret.

Historia Febris Miliaris cum Delirio Motibusque Convulsivis.

AUGUSTI 8vo, 1700. vocatus sum ad D. *Bullock* apud Insigne calcei Equini, in Vico *Cheapside* vulgò vocato. Cui Pharmacopœus erat D. *VVyer* in Vico vocato *VVoodstreet.* Vicesimum quartum annum agebat, constitutione pituitoso-melancholicus, & adhuc Cælebs.

Post itinera quædam ruri peracta sensit ægritudinem, cum diminuto appetitu, depressosque spiritus, atque oppressionem Pectoris cum suspiriis, per intervalla. Pro remedio Vinum nonnunquam, & Aquæ cujusdam cordialis aliquantulum bibere solebat. Appetitus tandem omnino abolitur. Et pridie quàm illum visitavi, Vomitu, Diarrhœâ, & Hæmorrhagiâ Narium correptus est. Sumpto autem Medicamento quodam interno, & Nuchæ apposito Vesicatorio ex Pharmacopœi præscripto, ista disparuere Symptomata.

Cùm ergo primùm Ægrotum adiverim, horrore quodam laborabat, cum frigore & calore, se mutuò insequentibus, sed temporibus incertis. Maximam etiam pectoris oppressionem cum suspiriis & languorem spirituum passus est: Nec non Animi perturbationem, per intervalla ad Delirium usque recurrentem. Item Manuum & Linguæ Tremorem, cum Motibus Convulsivis & Vigiliis.

lus. Pulsus etiam frequens & debilis; lingua viscositate alba obducta, sed sine siti; & urina sanorum similis.

Ex oppressione pectoris & languore, hanc Febrem in Miliarem, eamque ex inæquali calore ac leni simplicem, terminaturam prænovi. Ideòque Carpis Emp. Vesicatoria, & Plantis pedum alia ex Cephal. cum Euphorbio & Pice Burgundica applicanda jussi, & sequentia sumenda ad lenem Diaphoresin excitandam.

R. *Pulv. e Chel. Cancr. comp. Lapid. Goensis an.* ℈ß. *Mf. f. Pulvis sextâ quaque horâ e Cochl. j. Julap. seq. sumendus, superbib. Cochlearia* vi.

R. *Aq. Ceras. nigr.* ℥viii, *Cinam. hord.* ℥v, *Epidem.* ℥i, *Sacchar. perlati q. s. Mf. f. Julap.*

Et ut Sudor lenis continuò & facilius emanaret, seq. Apozema addendum curavi.

R. *Rad. Fragar. Chelidoniæ major, a a* ℥i, *Fol. Fragar. Mij. flor. Paralyseos p.* ij, *sem. Cardui benedict.* ℥j. *Bulliant in Aq. font. q. s. ad* ℔ij, *Colaturæ adde Syr. Croci,* ℥i. *Mf. f. Apozema, de quo sumat. Coch.* x. *sive in die.*

Die 9no, Calor, sine subsequente Frigore, regularis fuit & Cutis humida; spiritusque non multum defecere. Æger tamen de quadam oppressione pectoris cum suspiriis valde querebatur; & Delirio, Tremores, Motusque Convulsivi adhuc perstitere. Ideòque Pulveris, Julapii, & Apozematis usum suasi continuandum. Et ad viscidam materiam, linguæ & palato obductam, mucilagine, ex Sem. Cydoniorum & Psyllii cum Hordeo coctis, os colluendum præscripsi.

Die 10mo, Calor similiter ac die præcedente regularis sine renovato Frigore, Cutisque humida. Sed Motus Tendinum Convulsivi adhuc majores. Quapropter Vesicatoria Tibiis internis applicanda jussi: *Lapid. Goens.* ℈i, *cum Pulv. de gutta* ℈ß, *ex Aq. Lact. alex. Cochl.* j, sexta quaque hora sumendum *superbib. Cochl.* X. Et quoniam erat Æger nauseabundus, regioni ventriculi apponendum Emplastrum sequens.

R. *Empl. Stomach Magistr. part.* ij, *Caranne, Taccamah. an p.* vi, *Ol. Cinam gutt.* vi, *M. f. Empl.* Et ut vicibus interpositis bibat haustum Julapii cum gutt. XV. mixtu æ ex *Sp.* C. C. ℈ß *Tinct. Castor* ℨj. Et in quantum præscripta Mucilago vix quicquam in viscidam materiam linguæ adhærentem prævalebat, Gargarismatis sequentis usum imperavi.

R. *Aq. Melis.* ℥vi, *Epidem.* ℥i, *Syr. de Althæa, Jujubin. & Mellis Mercur. an.* ℥i. *Mf. f. Gargarism.* Aquam addidi Epidem ne quid mali, etiamsi parum deglutiret accideret.

Vesperi pleraque conspexi ut antea. Motus quidem Convulsivi rariùs iterabantur; verùm spiritus valdè defecerunt, manumque superiora frigebant, volis interim calore affectis. Idcirco, omisso Pulvere de guttera, Bolum sequentem præscripsi.

R. *Conf. Lujulæ* ℈i, *Bezoar Orient.* ℈ß, *Croci gr.* vi. *Castor. gr.* iv. *Syr. Paralys. q. s. Mf. f.* Bolus sextâ quaque horâ sumendus cum Julapio antea præscripto.

Die

Die 11mo mala Symptomata ferè disparuerunt. Ideòque ultima præscripta jussi continuanda. Sed quia Apozematis patientem tædebar, in ejus locum substitui Aq. Lactis & Decoct. Pectoral. an. ℔j pro potu ordinario, ut eo melius gustui gratificarem. Nec quicquam jam de Diarrhæa, quasi ex Decocto accidere possit, metum offerebat.

Vesperi omnia ut antea. Proindéque in usu omnium ultimò præscriptorum persistendum decrevi.

Die 12mo similiter: exceptâ quâdam corporis inquietudine. Ad quam Vesicatoria pone Aures applicanda jussi, & sequentem Haustum statim sumendum.

R. *Aq. Paralys.* ℥iij, *Croci* ℈ß, *Syr. Paral.* ℥ß. *Mſ. f. Hauſtus.*

Die 13io Inquietudini prædictæ jam abolitæ supervenit Hæmorrhagia narium. Quare suasi Ægro, ut affatim bibendo potum ultimò præscriptum sanguinem dilueret: Sed & persisteret in usu Boli, Julapii, & Mucilaginis. Et si de novo accideret Hæmorrhâgia, sequens sumeretur Haustus.

R. *Aq. Spermat. Ranar.* ℥iij, *Syr. Plantag.* ℥jß. *Mſ. f. Hauſtus.*

Sub vesperam Hæmorrhagia substitit. Reliqua Symptomata, viz. Delirium, Tremores, Motus Convulsivi, Languores, Pectorisque oppressio, in statu eodem ferè ac antea fuere. Ideòque & ultimò præscripta continuavi. Hoc solùm addendo, ut Apozematis, ex Decocti Hordei ℔j, Syr. Viol. ℥ij, sumeret Cochl. X. ter in die, tepidè.

Die 14to, Ægroti conditio pene eadem: nisi quòd aliquanto magis delirabat. Immiscui itaque singulis Bolis Camphoræ grana aliquot, & cætera continuanda jussi.

Die 15to Pustulæ Miliares tandem emissæ Spiritus Animales elevarunt. Attamen Tremores Motusque Convulsivi iidem manebant; & Delirium potiùs videbatur exacerbari. Cùm autem id fieri ex eruptione Pustularum nimis tardâ ac rarâ existimarem; Antimonium Diaphoreticum [cujus efficaciam, tum ad Pustulas expellendas, tum ad sedanda Deliria, expertus sum) sequenti modo præscripsi.

R. *Antimonii Diaphoret.* ℈j. *Conservæ Lujulæ* ℨß. *Syr. Paralyſ. q. ſ. Mſ. f.* Bolus sumendus è Cochleari Potûs pectoralis, superbibendo Haustum ejusdem. Post horas quinque, Bolum cum Castoreo & Croco sumendum jussi, atque ut alternis vicibus repetantur. Et ut injiciatur Gargarismus ope Syringæ sæpe in die: quia lingua, Antimonii Diaphoretici usu, frequenter viscido humore inficitur.

Vesperi uberiùs altiúsque exstabant Pustulæ; aliàque Symptomata mitiora sunt, Delirio solo excepto. Quare & prohibui Volatilia, Antimonium autem - Diaphoreticum quinta quaque hora, cum Decocto pectorali, repetendum mandavi; & Gargarismatis Julapiique usum continuandum.

Die 16to Pustulæ erant adhuc crebriores, eæque majores quàm quæ primò pullulabant. Longè etiam leviùs Delirium per intervalla. Ideòque censui optimum fore, ut Ægrotus persistat in ultimò præscriptorum usu. Quoniam tamen Tremores,

Motuſque Convulſivi, non obſtante Puſtularum eruptione, ex aliquâ parte manebant; Veſicatoria Brachiis internis applicanda juſſi.

Veſperi omnia penè ut tempore matutino. Excepto Delirio, quod fit adhuc mitius. Ex cauſæ nempe metaſtaſi, à Cerebro in Brachia. Nam Motus Convulſivi intenſiores fuere. Quare & ultimò præſcripta judicavi continuanda.

Die 17mo Puſtulæ numeroſiores auctioreſque erant. Motus tamen Convulſivi reliquaque Symptomata prope eadem. Tuſſis autem ac languor aliquantò graviores. Quare & antea præſcriptis addidi Aq. Theriacal. Cochl. j, in Spirituum deliquiis; & uſum ſeq. Apozematis.

R *Decoct. Pectoral.* ℔ j. *Syr. Croci* ℥j, *Mſ. ſumat Hauſtum frequenter.*

Veſperi Tuſſis Spirituumque defectus fuere leviores: Ideòque ultimò præſcripta continuanda imperavi.

Die 18vo omnia ut die præcedente vidi, eademque remedia curavi repetenda.

Poſt horas autem aliquot elapſas à meo diſceſſu iterum accerſor. Motus enim Convulſivi aucti fuerunt ex improviſo, Spirituſque magis defecerunt. Exinde verò nil metuebam; Puſtulæ enim copioſiſſimæ enatæ, Motuſque aucti Convulſivi, Delirium mitigarunt. Præſcripſi tamen *Pulv. de gutt. cum Sem. Pæoniæ, & hauſtum ex Aq. Card. bened.* ℥iij, *Croci* ℈ß, *Syr. Caryoph.* ʒij.

Eodem die, paucas poſt horas, nuntius ad me occurit, qui ajebat, Ægrotum brevi moriturum. Quem cùm reviſi, laborantem inſpexi Motibus Convulſivis, iiſque gravioribus. Sed exinde Delirium fuit mitius. Et prædixi illius matri, ſimiles Motus repetitos iri donec à Delirio perfectè liberaretur. Et ut pædixi, à proximè ſequente Paroxyſmo omnino evanuit; & tam Animi quàm membrorum quies reſtituta fuit. Cavendo tamen ne prædicta Symptomata novarentur, ſequens Apozema (ſæpiſſimè in Adultis, præcipuè, autem infantibus expertum) præſcripſi.

R. *Ungula Alcis raſa* ℥j, *Sem. Pæon. Viſc. Querc. an.* ʒ ij, *Raſ. Cran. Human.* ℥ß. *Coqu leniter in Aq. font. q. ſ. ad* ℔ ß *Colaturæ adde Syr. Pæon. comp.* ℥iij, *Mſ. f. Apozema. Sumat Cochl.* x. *frequenter.* Juſſi etiam manuum volas pedumque plantas Oleo ſuccini illinendas; ſuccum Rad. Paralyſ. tempore Paroxyſmi Naribus attrahendum; ſumendumque Bolum ſequentem.

R. *Conſ. Anthos, Pulv. e. Chel. Cancr. comp. an.* ℈j, *Caſtorei gr.* vi. *Syr. Pæon. comp. q. ſ. Mſ. f.* Bolus ſumendus è Julapio antea præſcripto. Et ne prædicta, ſi forſan repeterentur, ſymptomata, tandem in Apoplexiam vel Convulſionem generalem terminarent, addidi Antimonium Diaphoreticum, ad Puſtulas Miliares adhuc numeroſius altiuſque expellendas. Et ad ſeri ſanguinis morbifici extrahendas reliquias Veſicatoria Femoribus applicanda juſſi.

Die 19no Puſtulæ copioſiſſimæ

ad tantam crevere molem, ut latæ unguis medietatem æquarent, ut Ægroti verbis utar. Delirio deinde Motibusque Convulsivis profligatis, manuum duntaxat Tremor, corporis debilitas, spirituumque aliqualis languor superstites fuere. Boli itaque & Antimonii Diaphoretici loco jussi Pulv. è Chel. Cancr. comp. ℈j, cum Julapio antea præscripto sexta quaque hora sumendum, ad leniter continuandam Diaphoresin. Ut languoribus Aqua Theriacalis usurpetur: in potum ordinarium Apozema Antepilepticum: Et ad linguam, adhuc quodammodo affectam, Gargarisma.

Die 20mo omnia in eodem loco ac in die præcedente stabant. Excipe id tantum, quòd Pustulæ videbantur paulò minus turgescere. Mandavi itaque ut Antimonium Diaphoreticum Pulvisque è Chel. Cancr. compositus alternis vicibus sumerentur. Et Gargarismatis, Julapii, & Apozematis ultimò præscriti in usu persisterer.

Die 21mo Pustulæ versus siccitatem declinabant. Apozema tamen, cum Pulv. de Lap. Goens. & Pulv. de gutt. censui continuandum. Nec non Gargarisma cum Mucilagine, ad linguam nondum ab immunditie omnino liberam.

Vespere calorem linguæ sensit, & internum, sine sudore. Præscripsi itaque Margaritarum pp. ℈j, singulis dosibus Pulveris jam in usu addendum. Et ex haustu potûs ordinarii Spir. C. C. gutt. xx. secundâ vel tertiâ quâque horâ sumerentur, donec lenem Diaphoresin excitaverint.

Diebus 22do & 23tio, cùm omnia optata viderim, novissimè præscripta decrevi repetenda.

Die 24to, cùm internus calor usque persisterit, Pulverem jam in usu suasi continuandum. Et in languoribus Sal. Vol. Oleos. cum Spir. C. C. ex haustu potûs ordinarii sumendum.

Diebus 25to & 26to, reliqua omittendo, solummodo Sal. Vol. Oleos. ex potu ordinario sumend. jussi. Et Julapium sequens ad languores, si fortè acciderint, in promptu habendum.

R. *Aq. Ceras. nigr.* ℥viij, *Scordii compos. Saxon. frigid. an.* ℥ij, *Pæon. comp. & Syr. Pæon. comp. an.* ℥j *Mf.* Et sic tandem Æger perfectè convaluit.

Historia Febris Miliaris ex Opii usu desinentis in Apoplexiam.

AUgusti 4to, 1697. evocatus sum ad *D. Thom. VVestern*, in Vico *Thames street* dicto, cui D. *Lancashire*, erat Pharmacopœus.

Vir ille habitu obeso gravabatur, & Plethora: Magno Capite, buccinata facie, brevique Collo præditus. Unde & quocunque morbo antea laboraverat, Caput ei semper doluit, & delirabat. Ante dies aliquot lavavit Pedes, & cum amicis liberè comedit. Postea verò de Nauseâ & Ægritudine, cum Calore & Frigore irregulariter recur-

tentibus, Spirituumque languore & oppressione pectoris cum suspiriis querebatur. Nec Aqua quædam Cordialis, quam sponte sumpsit, Ægritudinem levavit.

Cum prædicto die illum visitaverim, Pulsus erat frequens & debilis; Nausea & Ægritudo, nihilo mitiores. Cum Calore & Frigore, vicibus alternis, sed duratione incertis, Spirituum defectus, Pectorisque maxima oppressio cum suspiriis. Nec sine quâdam perturbatione, quoties somnus irrepere incepit. Quibus omnibus ritè perpensis, imprimis Haustulum sequentem præscripsi.

R. *Salis Vitriol. Vomit.* ℈iß. *Ex Aq. Ingland. comp. sumatur.* Et in languoribus bibat Julapii sequentis haustum. R. *Aq. Menth*, ℥x', *Epid.* ℥iß, *Sir. de Menth.* ℥j, *M. f. Julapium.*

Die 5to Nausea & Ægritudo minores sunt. Idem verò languor, eadem Pectoris oppressio, & Ægroti dormituri perturbatio. Pulsus adhuc frequens & debilis. Manuum caluere volæ, minimè superiora. Urina sanorum similis; Calorque internus sentitur absque siti. Ex quibus Symptomatis novi Febrem adesse Miliarem. Ut itaque lenem excitarem Diaphoresin, proprioque potu illam fovendo Symptomatis prædictis obsisterem, sequentia præscripsi.

R. *Pulv. e Chel. Cancr. comp.* gr. xxv. *Syr. Caryoph. q. s. M. f.* Bolus è Julapio antea præscripto sumendus sexta quaque hora.

R. *Decoct. Hord.* ℔jß, addendo inter coquendum Cochinellæ ℈j. Colaturæ adde *Syr. Caryoph. & Viol. an.* ℥j, *M. f. Apozema.* Sumat haustum per intervalla.

Vespere omnia vidi emendatiora. Ideòque Bolum ad ʒß, augendum & continuandum præscripsi. Ut persisteret in usu Apozematis; & in languoribus, cum Salis Volat. Oleosi gutt. xx, vel Aq. Theriacal. Cochl. ij. At si remissior fuerit Diaphoresis, loco Salis Vol. Oleos. Spir. C. C. gutt. xx. sumeret. Et quoniam Patientis amici eundem narrabant in nullo Morbo tamdiu à Delirio fuisse liberum, hoc itaque præcavendo, Vesicatorium Nuchæ, & Emplastra suppedalia applicanda præscripsi.

Die 6to, manè, cùm omnia eadem ac die præcedente viderim, jussi antea præscripta continuanda.

Vespere quædam in pejorem partem inclinabant. Paucula enim verba locutus est ineptè; & cum Nauseâ singultiebat. Præscripsi itaque Empl. Stomachic. Magistral. cum Caranna, Tacamahacca, & Ol. Cinamomi, regioni ventriculi applicandum; & Possetum Salviâ & semine Anethi alteratum: utpote in singultu à me probatum & expertum, pro potu ordinario.

Die 7mo, minus singultiebat; post duas tresve sedes, à Deli..o omnino liberabatur; Pustulæque Miliares super Pectore emicuere.

Hodie Ægroti Amici alium Medicum mihi addiderunt Collegam. Is sedes, ne Pustularum eruptioni obstarent, cohiberi voluit; ideòque Astringentia ex Diascordio & similibus quamprimum adhiberi. Ego verò, sumendo argumentum à ma-

à materiæ morbificæ Colluvie, nempe tum ad pustulas replendas, tum ad sedes sufficiente, quasi contrariarum. Allegavi etiam, exempli loco, fœminam quandam generosam, quæ à Diarrhæa, errore quodam suppressâ, indeque morbosa materiâ ex partibus inferioribus in Cerebrum irruente, paucas post horas obiit. Et in nostro Patiente, scilicet obeso habitu, brevique cervice, & eâ ratione ad Apoplexiam proclivi, multò magis humorum Metastasin nos cavere instabam debuisse. Attamen, ut in hâc re mediam ineamus viam, assensum haud difficilem præbui. Præscripsimus itaque Bolum ex Margaritar. & Corallior. pp. an. gr. xv. Salis Absinth. gr. vij. Syr. Caryoph. q. s. Et ut bibat Decoctum album, Cochinellâ concoctâ, & Aq. Cinamom. Hord. alteratum, instar potûs ordinarii. Ut Emplastrum ex Galbano Umbilico applicetur; ut & mucilagine, Aq. Rosarum extracta, os madefiat.

Vespere Diarrhæa multo mitior fuit. Sed aliquanto plus delirabat Æger; fortè à sedibus rarioribus. Neque à singultu omnino abstinuit. His animadversis, addidimus antea præscriptis Emplastra Vesicatoria Brachiis internis applicanda. Emplastra etiam subpedalia, & Posse tum alteratum, ut à me antea præscriptum.

Die 8vo, tertius Medicus ad consultandum vocatus suam opinionem, de sedibus necessariò supprimendis, statim, proposuit. Dixitque aliàs impossibile fore [ut ipsius verbis utar] Pustulas emitti. E contra Medicorum prior, atque egomet objecimus materiæ morbificæ abundantiam, & Delirium aliaque periculosa Symptomata, ex illius Metastasi metuenda: Sed frustra. Ille itaque sequentia præscripsit.

R. *Theriac. Androm.* ℈ß, *Pulv. e Chel. Cancror. comp. Spec. Confect. de Hyacinth. an.* gr. xij, *Syr. Cydon. q. s. M. f.* Bolus sumendus è Julapii seq. Cochl. j. superbibendo Julapii dimidium quàm primum, reliquum post horam vel primam sedem.

R. *Aq. Cinam. Hord. Menth. an.* ℥ij, *Epidem.* ℥j. *Syr. e Mecon.* ℥ß, *Diascordii* ʒj, *M. f.* Et Emplastra Vesicatoria tibiis applicanda.

Collega primò vocatus illi assensit de Bolo sumendo; sed Julapium constanter reprobavit. Nihilominus ambo Medicamenta [circa nonam matutinam præscripta) sumpta sunt.

Circa tertiam vel quartam pomeridianam iterum convenimus, intelleximusque patientem statim à suppressis sedibus in Apoplexiam incidisse. Quem etiam, Pustulis Miliaribus in universum deletis, sensibus orbum vidimus. Quare & Vesicatoria Capiti & Carpis quamprimum applicanda jussimus, Sternutatorium è Flor. Lilii conv. insufflandum, & sequentia sumenda.

R. *Salis Vol. Oleos. Tinct. Castorei. Sp. Lavend. comp. an.* ʒj. *M. f.* Sumat frequenter gutt. xxx. circiter, ex haustulo Julapii seq.

R. *Aq. Meliss. Rutæ an.* ℥iij, *Paeon. comp.* ℥iß, *Spir. Lavend. comp.* ʒij, *Tinct. Castor.* ʒj, *Syr. Paeon. comp.* ℥j, *M. f.* Julapium ut supra sumendum. Sed incassum omnia. Nam paucas post horas mortuus est.

Histo-

Historia Febris Miliaris ex Aere frigido admisso Lethalis.

SEPT. 25. 1700. Evocatus sum ad D. *Arnold*, Cerevisiarii *VVestmonasteriensis* uxorem. Cui obstetricis officium præstitit D. *VVatson*: Et Pharmacopœi, D. *Broughton*, in Vico vocato *Tuttle-street*.

Illa, antequam parturiret, dolore Colico, ventriculo, ut aiebat, quasi onusto, & spirituum defectu ingemuit.

Cum die supra dicto primùm adiverim, Aquæ serosæ, ex membranis Fœtum in Vtero includentibus sed jam diruptis, effluxerunt; & Infantis caput extra orificium Uteri internum hærebat. Nempe ex viæ angustiâ, capitis mole majori, spirituum defectu, doloreque mitiori, quàm qui ad partum sufficeret.

De eodem spirituum defectu, etiam post partum exemptum, adeò querebatur, ut astantes omnes illam putarent brevi morituram. Cum autem hoc Symptoma jam idem videretur ac ante partum, idemque Pulsus; imminentis periculi nil metuens, Febrem adesse Miliarem palam indicavi, Pustulasque prædixi Miliares, tandem aliquando exituras. Ut itaque lenem Diaphoresin consuetâ meâ methodo excitarem, seq. præscripsi.

R. *Pulv. e Chel. Canc. comp.* ℈j, *Castorei* gr. iv, *Syr. Paralys. q. s.* M*s. f.* Bolus quamprimum sumendus e Cochl. j. Julapii communis.

Die 26to Medicus alter magni nominis de Patientis salute consulitur: Quam adhuc de Spirituum defectu & oppresso Pectore querentem audivimus. Ex quo præcipuè Symptomate prædixi etiam alteri Medico, Pustulas Miliares suo tempore erupturas.

Ægrotæ Pulsus frequens adhuc & debilis; Calor universus, & sine alterno Frigore; Urina sanorum similis; verùm à Colico dolore (forsan Alvi bis solutæ beneficio) libera evasit. Ne tamen Lochia minuerentur ex Diarrhæâ, Pilulas imperavimus sequentes sumendas.

R. *Castorei* gr. vi, *Asæ Fœtid.* gr. xij. *Laud. Lond.* gr. j. *Syr. Atripl. q. s.* M*s. f. Pilul.* n°. vj. Sumat ij urgente Alvo, & deinceps quartâ quaque horâ. Sumantur autem e Cochl. j, sequentis Iulapii superbib. haustulum ejusdem.

R. *Aq. Ceras.* nigr. ℥viij, *Cinam. Hord.* ℥iv, *Epidem.* ʒx, *Margar.* pp. ʒj, *Sacchar. albiss. q. s.* M*s. f. Iulap.* sumendum ut supra præscriptum est, & in languoribus.

Die 27mo Ægrotam in eodem statu, quo die præcedente, vidimus: Exceptâ leviori quadam cordis palpitatione. Iussimus itaque ut persistat in usu Pilularum cum Julapio, sumatque gutt. xx. Salis Volat. Oleos. in haustu potûs ordinarii, & in languoribus prædictum Julapium.

Die 28, Pustulis Miliaribus jam in conspectum eminentibus, Spiritus minus defecerunt, mitiora suspiria, minor oppressio Rectè etiam effluebant

Lo-

Lochia, & Alvus mediocriter soluta fuit. Consulimus itaque Pilulas sine Laudano sextâ quaque horâ sumendas. Materverò puerperæ, mortem ex Diarrhœa pertimescens, obnixè rogabat sisteretur. Ea ut videamur ex aliquâ parte ad ejus mentem accedere, mandavimus sequentis Julapii usum.

R. *Aq. Menth.* ℥ij, *Epid.* ℥iß, *Confection. Fracast.* ʒj, *Syr. de Mecon. & de Menth, an.* ʒß *Mſ. f. Julap.* de quo sumat Cochl. iv. urgente Diarrhœa. Et ut ut persistat in usu salis Vol. Oleos. & Julapii perlati.

Die 29no, Ægrotam visitantes, intelleximus admodum timuisse matrem ob Diarrhæam & illi multò largius, quàm â nobis concessum est, de Julapio præbuisse: Sedesque exindè primò inspissatasfuisse, postea omnino suppressas. Unde & palpitatio, pectorisque oppressio, majores subsecutæ sunt. Quapropter & sequentia censuimus sumenda.

R. *Croci* ℈ß. *Sumatur e Cochl.* j. *Ad Lactis superbib. Cochl. V. Sumat etiam Tinct. Croci gutt.* xx. *ex haustulo Aq. Lactis sæpe.* Usu etiam Croci, ad cordis palpitationem, fluxum Lochiorum, Spirituum defectum, Pustulasque Miliares altiùs emittendas, respectum habuimus: Demumquè persistat in usu Pilularum sine Laudano, & Julapii in languoribus. Et matris importunitati cedentes, præscripsimus etiam Julap. cum Diascordio in promptu habendum: dicebat enim mater, se id velle. Ægrotæ etiam percontanti, an semet in lecto erigere, & ventilabro uti liceat, necne? assensus est alter Medicus. Atque etiam, ut in se collectis cortinis pateat lectus; ignisque extrueretur vel nullus vel duntaxat parvulus. Interim mihi ab illa quærenti, an ex Aere frigido, Collo vel Pectori admisso, quicquam mali sentiret? respondet, semet exinde Spirituum defectum Pectorisque oppressionem sensisse. Quamobrem illam obnixè rogavi, ut toto illo die calido utatur regimine; eoque potiùs, quòd ille esset dies Febris Lacteæ: Ne cessante Diaphoresi Pustulæ Miliares retrocederent. Sed à nostro discessu sibi Aerem admisit, Pustulæque Miliares subitò occultabantur. Unde materiæ morbificæ in cerebrum facta est Metastasis, statimque ægra sensibus orbata est.

Cùm eventus meæ responderet prognosi, seorsum vocatus sum: sed jam nullum vidi præscribendi locum.

Ex hisce duabus Historiis clarè constat, Febrem Miliarem, cum Symptomatis mitioribus incipientem, ex minimo errore fatalem sæpe exitum habere.

Historia Febris Miliaris, ubi quoddam Animi Deliquium maximè mirabile supra biduum erat continuatum.

SEPT. 12. 1697. advocatus sum ad D *Hall*, ad insigne Leopardi in *Blackman-street* propè Divi Georgii Templum habitantem, nono post partum die. Cui Pharmacopœus D. *Bynn*, & obstetrix D. *Cre-tierl*

tier, in Vico *Abchurch-lane* vulgò dicto.

Hæc puerpera annum agebat trigesimum octavum, & sextum jam partum enixa est. Constitutione debilis; tam ex partu semper difficili, quàm dolore Colico sæpe recurrente, Quemque nuper passa est, cum Calore & Frigore alternis, & cum oppressione Pectoris, Spirituumque languore. Quæ Symptomata ab amicis tantummodo vapores, ut vulgò vocant, usque ad diem quo infans baptizatus est, communi errore, æstimabantur. Quo die visitantium multitudo adeò fuit obstrepera, ut exinde Spiritus ejus, antea debiles intensè perturbarentur, & Tremore ac Motibus Convulsivis correpta fuerit: Tantaque corporis inquietudine laboraverit, ut maritus vix potis erat eam in lecto retinere. Donec tandem, die scilicet illum quo advocatus sum præcedente, in Convulsionem universalem incidit, & summo languore jacuit quasi penè mortua.

Die supradicto, cum circa nonam matutinam Parientem visitaturus sim, mihi Domestici narrabant, maritum ejus meum adventum per nuncium inhibuisse: jussisseque, si forte adsim, ne me in cubiculum admitrant: putabat enim illam reverâ animam reddidisse. Et cùm, nolentibus illis, ægrotam adiverim, illam equidem absque pulsu, absque respiratione (ut per speculum ori & naribus appositum probavi) facieque mortis pallidissimâ, in lecto immotam & extensam Ego & astantes conspeximus.

Nihilominus è facto scrupuloso-ri de antecedentibus scrutinio conjecturam feci, mortis similitudinem illam à materiæ morbificæ in totum genus nervosum Metastasi provenisse. Nam mihi hîc in mentem id venit, quod notatu dignum est. in Pisciculis Tubulo vitreo inclusis & per Microscopium inspectis: in quibus, scilicet, conspicua est Sanguinis Circulatio, etiam si mortui videantur. Prohibui itaque ne per dies aliquot hanc ægrotam stragulis denudarent, & non ante septimanam sepeliendam. Et multâ contentione obtinui Curcubitulas cum Scarificatione, inter Scapulas, & Femoribus internis applicari permittant; Emplastra Vesicatoria pone Aures & super Carpis apponi; tempora & manuum volas pedumque plantas Oleo succini illiniri; succum Paralyseos, & ex Helleboro, Salviâ, & Floribus Betonicæ Sternutatorium Pulverem, naribus alternis vicibus insufflari; & Haustum ex Aq. Lact. ℥iij, Castor. gr. vj, Syr. Artem. ʒvj; nec non Apozema pro D. *Bullock* præscriptum, si fieri possit, vi in os injici.

Post penè biduum, die scilicet 13tio, circa quartam pomeridianam, missi ad me Domestici narrabant, Chirurgum, simul ac hanc puerperam inspexerat, admiratione perculsum interrogâsse, an Cucurbitulas mortuæ applicari vellent. Utcunque tamen, eis morem gerens Cucurbitulas Femoribus apposuit; at non inter scapulas, adeò multum rigebat. Vesicatoria etiam Carpis applicârunt. Cæterùm die supradicto, nempe 13tio vesperi, licet ne mini-

minimum respiraret, visa est tamen parum calescere. Jussi itaque Cranii humani ℈i, cum Aq. Rutæ & Syr. Artemisiæ, si fieri possit, in os immitti.

Die tandem. 14to, circa quartam matutinam, molissimè respirare, atque etiam deglutire incepit: Ideoque Emplastra Vesicatoria inter Scapulas applicanda iterum præscripsi. Et ut gutt. xx. Salis Volat. Oleos. sumat sine vehiculo. Quo facto, Pustulæ Miliares demum in conspectum venere. Et in earum incrementum sequentia sumenda consului.

R. *Pulv. e Chel. Cancr. comp.* ʒß. Sumatur quarta quaque hora, e Cochl. j Julapii sequentis superbibendo Cochl. iiij.

R. *Aq. Cinam. Hord.* ℥iv, *Rutæ* ℥iij, *Pæon. comp.* ℥jß, *Sacchar. albiss. q. s. Mf. f. Iulapium.* Et ut bibat de Apozemate ex Ung. Alcis pro potu ordinario.

Die 15to loqui, seseque movere valuit; & de dolore ex Vesicatoriis edidit querimoniam: Pustulæque Miliares super Pectus pullulârunt copiosissimè. Ideoque antea præscripta censui continuanda.

Die 16to Pustulæ molem accepeperunt adhuc multò majorem, mensque illi redintegrata est. Nec amplius oppressione Pectoris, aut languore, sed solâ corporis imbecillitate, laboravit. Quapropter & sequentia præscripsi.

R. *Pulv. e Chel. Cancr. comp. gr.* xxv. *Aq. Lact. alex.* ℥ijß, *Epidem.* ʒij, *Mf. f.* Haustus sextâ quaque horâ sumendus.

R. *Rad Scorzon. Hisp.* ℥i, *Cort. Aurant. cond.* ʒvj, *fol. Galegæ, Meliss. an.* Mj, *flor, Cord. an.* pj, *Sem. Card. bened.* ʒß, *Coqu. in Aq. font. q. s. ad* ℔jß. Addendo Colaturæ *Syr. Limon.* ℥j. *Mf. f. Apozema*, de quo sumat Haustum ad libitum; & in languoribus Aq. Theriacalem.

Ægrotam adeò bene se habentem abhinc usque ad diem 19um omisi visitare. Jamque solum Stomachica quædam amara præscripsi, ad acuendum appetitum: Sumeretque post quartam noctem *Sacram Tincturam*, aquasque *Strethamenses* die sequente. Quo facto, in omnium admirationem perfectè convaluit. Tamersi, ut audivi, in Nate, durante Febre, nimis compressa passa est Sphacelationem. Quâ Chirurgi ope sanatâ, alios quinque vixit annos; tandemque, ut mihi ejus maritus retulit, ex dolore Colicò & Convulsione eidem superinductâ è vitâ discessit.

Historia Febris Miliaris in Chronicum Morbum terminantis.

JAn. 14to, 1699. evocatus sum ad D. *Berenberg*, puerperam, tunc in plateâ *VValbrook* vulgò vocata habitantem. Cui ut Pharmacopœus inserviebat D. *Basket*. Obstetricis autem officium præstabat D. *Taylor*. in plateâ *Pater-noster-Row*.

Querebatur, dum parturiret, de virium maximâ imbecillitate. Et

 post

post partum, ut assistentes mihi narrabant, tantâ oppressione Pectoris, cum Spirituum defectu, laboravit, ut ad trahenda suspiria cogerentur. Ex illis tamen Symptomatis nihil præter Hystericos vapores, ut vulgò vocant, suspicatæ sunt: Pridie autem ejus diei, quo me advocârunt, cùm mammas ad lactandum infantem denudâsset, & ad relaxandam ulvum super aquæ calefactæ vaporem sedisset, frigorique multò semet exposuisset; exinde tandem spirituum augustiâ, respiratione difficili, Asthmatis convulsivi æmulâ, Tussique siccâ, adeò depressa fuit, ut illi mortem esse in propinquo existimaverint.

Cùm primum illam adiverim, de prædictis affectibus, atque etiam de vigiliis querelas edidit. Pulsus illi erat frequens & debilis, & febrilis calor. Urina tamen pallida, & Lochia omnino suppressa.

Ex antecedentibus supra memoratis illam Febre Miliari laborare censui: attamen in principio mitiori. Quamdiu, scilicet, consueto puerperarum regimine gubernaretur. Postquam autem, eo ipso tempore, ut verisimile est, quo Miliarium Pustularum eruptio instabat, se irruenti frigori denudaverat; materiam morbificam, retrogrado motu Pectori interiori impactam, supradictum Asthma creâsse, conjectare licet. Nam ut in Pectore à me inspecto Pustulas tunc primò pullulantes, ita & duntaxat paucissimas, cernere potueram.

Statui itaque, mihi consuetâ methodo, lenem sudorem & continuum excitare. Et ut alia Medicamenta, convulsivo Asthmati, reliquisque Symptomatis, puerperisque commoda adjungerentur. Quamobrem & sequentia præscripsi.

R. *Spermatis Ceti* ℈j, *Bezoar. Orient. Croci an.* ℈ß. *Syr. Heder. terrestr. q. s. Mf. f.* Bolus sumendus *e Cochl.* j *Aq. Lactis alex. superbibendo Cochl.* x. His enim, Lochiis promovendis, Asthmati levando, excitandis spiritibus, & sudoribus magis liberis consului. Et ut Patienti illiusque amicis placerem, qui hanc Febrem Hystericum affectum æstimârunt, atque etiam Lochia fœliciùs continuarem, Pilulas sequentes præscripsi.

R. *Castorei gr.* vj. *Asæ fœtid. gr.* xij, *Syr. Pæon. comp. q. s. Mf. f. Pil. no.* vj.

Die 15to optimè se habebat. Nam ex quo Bolum sumserat, spiritus fuere elevatiores, facilior respiratio, renovatur effluxus Lochiorum, urina coloratior, Pustulæque Miliares super Pectus magis conspicuæ. Bolum itaque die præcedente præscriptum censui repetendum. Addendo *Pulv. de gutt.* grana aliquot, ne Asthma convulsivum recurreret. Umbilico etiam Emplastrum ex Tacamahacca, & Emplastra subpedalia applicanda jussi. Et in languoribus sumeret Haustum Julapii perlati: Nec non Aq. Theriacalis Cochl. ij, alternis vicibus.

Vesperi, ex leni persistente sudore, respiratio adhuc facilis, Pustulæ Miliares densiores, Spiritusque minus defecere. Ideoque ut in usu Bolorum antea præscriptorum persisteret, duxi optimum fore: Sumeretque, pro renatâ, succi fimi Equi-

Equini in *Aq.* Card *Bened.* & *Puleg.* infusi & expressi. Nimirum, ut Lochiorum effluxus, volatilibus fimi particulis, excitaretur.

Die 16to noctem intellexi præcedentem sine ullo Symptomate Ægrotæ transiisse. Antequam verò ab illâ discessi, respiratione convulsivâ iteratâ, vires subitò diminutas sentiit. Præscripsi itaque Haustum sequentem.

R. *Aq. Lact. alex.* ℥iij, *Epidem. Syr. Caryoph. an.* ʒj, *Lpid. Goens. Pulv. de gutt. an.* ℈ſ, *M. f. Haustus.* Et post horas sex sumat etiam Bolum antea præscriptum, Pilularumque duas tempore intermedio.

Vesperi sudorem, ex sumpto Haustu, universalem diminâsse narrabant. Unde & magis extumuere Pustulæ Miliares, & Asthma diminutum est. Ideoque jussi persisteret in usu ultimò præscriptorum omnium. Et ad flatus, qui multum attulerunt molestiæ, Saccharo instillarentur Olei Cort. Aurant. gutt. iij, & sumerentur ad libitum.

Die 17mo, Cùm prædicta Symptomata debellari viderentur, antea præscripta continuari consului.

Die 18vo, ex sudore intermisso, renovantur Symptomata, cum Ventriculi ægritudine, & quâdam confusione, quasi Delirii prodromo, conjuncta. Quamobrem, ad restituendum sudorem, jussi ut in usu Haustûs persistat: Addendo singulis Haustibus Bezoar. Orient. grana aliquot. Ut cum posséro salviato aquam Theriacalem largè sumeret, & Emplastra subpedalia repeterentur.

Vesperi ex sudore copiosè renovato iterum evanuere Symptomata. Neque exinde quicquam infirmatæ vires, sed potius auctæ fuere. Etiamsi quædam rubræ, & prurientes, miliaribus interspersæ, vi sudoris excreverint. Jussi itaque ut in usu Haustûs & Infusi persisteret.

Die 19no. Pustulæ Miliares cœperunt exsiccari, & omnia visa sunt versus sanitatem perfectam progredi: Solummodo spirituum diminutione exceptâ. Quapropter & præscripsi usum Haustus cordialis continuari.

20mo vocatus sum circa quintam matutinam. Quippe quod ægrota in difficilem respirationem denuò incidisset: Non à Pustulis Miliaribus recessis; cùm hæ jam antea penitus exsiccatæ fuerint: Sed forsan à materiæ morbificæ quibusdam reliquiis, viam quasi quærentibus qua excernerentur. Nam ex tribus sedibus, sponte ac subitò supervenientibus, Dyspnœa omnino evanuit, atque Ægra quàm optimè convaluit.

Nihilominus ex illius amicis aliquis alium Medicum advocari vellet. Qui cùm adveniret, & Pustulas Miliares, jam antea, ut dictum est, exsiccatas, nusquam vidit, sed tantummodo rubras; me, quod hanc Febrem vocaverim Miliarem, irrisit: Dixitque rubras Pustulas à solo sudore posse oriri. Proindeque juxta indicationes quas sumpserat claudicantes aliquot dies præscripsit, sed re infectâ. Deinde alius Medicus, & post illum tertius, atque quartus vocatus est. Qui omnes ignoti morbi curationem incautè susceperunt, donec in Chronicum tandem transiit. Quod si noverint hanc

Febrem reverâ fuisse Miliarem, & post exsiccatas Pustulas Miliares Crisin perficiendam naturæ commisissent; nullus dubito, quin Morbi lætus fuisset exitus. Nam ab illo momento, quo Pustulæ Miliares etiam salubriter exarescere solent, non infrequenter observavi, materiæ morbosæ reliquias vel per Intestina, ut in hoc casu; vel per vias Urinarias, ut in sequenti; vel cum Lochiis per Uterum, ut in quadam D. *King*, in Vico *Fleet-street* dicto, sponte & fœliciter exterminari.

Historia Febris Miliaris in Morbum Chronicum, tandemque Mortem desinentis.

SEPT. 17mo, 1709, vocatus sum ad D. *Bateman*. D. *Bateman*, equitis aurati uxorem. Hæc ante viginti septimanas, in principio puerperii, dolore colico, oppressione pectoris, cum suspiriis spirituumque defectu, nec non pulsu frequente ac debili laboravit. Ex quibus Symptomatis morbum Febrem esse Miliarem palam prædixi. Et ex usu Diaphoreticum optimè se habere sibi suæque Matri visa est. Prædicta enim symptomata parvipenderunt. Ægrotam itaque diutius visitare nolui. Consului tamen, ut seipsam per mensem lecto affigeret, in eorum quæ præscripseram usu persisteret, & ab infantis lactatione abstineret.

Meo autem consilio obtemperare noluit. Proindeque post quinque septimanas à partu passa est recidivam, cum dolore colico & laterali, calore & Frigore alternatim recurrentibus, oppressione pectoris, cum suspiriis, spirituumque defectu. Ad Lateris dolorem Sanguis fuit emissus; unde & auctus Languor: Et quædam suffocatio, Hysterici affectus similis, cum suspiriis illam premebat. Quæ symptomata Vapores, ut vulgò loquuntur, tam Ægra quàm ejus mater æstimârunt. Cum revera à Venæ-sectione, catameniorum tempore, orta sint. Nam Lochia, quæ à partu ad sextam septimanam usque duraverant, exinde subitò suppressa fuere, & deinceps ad illius è vitâ exitum.

Jamque, quod ante exacerbationem Symptomantum magis frigesceret, Morbum putârunt Febrem esse intermittentem: Etiamsi Pustulæ Miliares hoc tempore fuere conspicuæ. Nihilominus sumpsit corticem Peruvianum ex præscriptione Pharmacopœi. Ex quo motum materiæ, Pustulis adhuc magis augendis aptæ, in cutis superficiem impeditum, eandemque aliò transmissam fuisse, minimè dubitandum est. Primo super Femur, Tibiam, pedemque; quem Chirurgus scarificabat: Deinde & super intestina; ubi genuit Diarrhæam: Nec non super Nervos pulmonum, ramosque Asperæ Arteriæ capillares; ubi Asthma, cum Tussi sputatoria & fœtidâ produxit. Verum ex emisso è pede sero minimè remissior fuit Dyspnœa.

A Junii 23io, ad 25um, Medicus præscripsit Bolum *ex Pulv. e Chel. Cancr.*

Cancr. composito, *Rad. Serpent. Virg. & Castoreo*; *Decoctum album*, *Suppositorium*, *Empl. Vesicat. Nuchæ*, *& pedibus Cephalicum*.

Junii 25to, Corticis Peruviani Decoctum. Die 26, Corticis Peruv. Pulverem. 28vo, Julapium *ex Aq. Lact.* ℥iv, *Menthæ*, *Cinamomi hord. an.* ℥j, *Laud. liq.* ℈j, *Conf. Fracast.* ʒiij, *in Diarrhæam*.

Julii 8vo, *Lac Asininum cum Pulvere Margaritarum*, *e Chelis Cancror. simplice*, *& Saccharo perlato*. *Nec non Infusum amarum ex Absinthio Romano & Sem. Coriandri*; *addendo Colaturæ*, *Gummi Ammoniaci Aq. Pæon*, *comp. & mirabil. an. q. s. dissoluti* ʒj, *& Aq. Ceras. nigr.* ʒvj.

Die 9no, Corticem Peruvianum. 16to, *Bolum ex Pulvere e Chel. Cancr. comp. & Theriacâ Andromac.* *Et Decoctum album cum Rad. Tormentillæ.* 29no, *Infusum amarum*, *& Pilulas ex Pulvere Millepedum.*

Aug. 3tio, *Pilulas ex Pulv. Ari comp. Myrrhæ & Syr. Balsamico.* *Et Decoctum ex Cortice Sassafras*, *Sem. Dauci*, *Baccis Juniperi*, *Rad. Eryngii condit. & Aq. Calcis q. s. addendo Colaturæ Aq. Nephriticam.*

Die 17mo, In consultatione cum alio Medico, *Pilulam Mattheusianam.* 19no, *Vesicatoria Nuchæ & Brachiis applicanda.* *Pilulas ex Galbano*, *Gum. Ammoniaco*, *Croco*, *& Opobalsamo.* *Et Julapium perlatum.*

Sept. 6to, *Enema ex Decocto albo*, *Theriacâ Androm. & Diascordio.* *Infusum amarum ex Radicib. Gentianæ*, *Helenii*, *Absint. & Marrubii foliis*, *Sem. Dauci & Baccar. Junip. in Aq. font infusis addendo Colaturæ Vinum Chalybeatum.* *Et Bolum ex Diascordio*, *Terrâ Iaponicâ*, *& Ol. Cinamomi.*

Die 13tio, Vesicatorium parvum, cum Epispastico Unguento, ad diu continuandum Ulcus. *Pilulas ex Speciеb. Diambræ*, *Castoreo*, *Sale Volat.* C. C. *& Galbano.* *Et Julapium Hystericum.*

Hactenus tres Medici magni nominis, duoque Chirurgi non incelebres Ægrotam visitarunt. Et hanc Morbi methodique præscribendi Historiam, majori ex parte, ab Illâ illiusque Matre, iterum advocatus accepi.

Jam tum difficili respiratione, Diarrhæâ, & manuum artuumque inferorum Tumore gravata est: Adeo vertiginosa & languida, ut bis uno die ne Syncope moriretur metuerint. Pulsus ei valde frequens ac debilis. Et circa meridiem, Calore, Rubore, & Dyspnœâ, quotidie affectam fuisse narrabant.

Horum omnium, ferè à Morbi principio, Symptomatum, tres quatuorve Causas fuisse arbitror. Quotidianum scilicet è lecto egressum, Lactationem, Venæsectionem, & è sumptis Medicamentis imprimis corticem peruvianum. Hæc enim omnia pustularum miliarum incremento & durationi certum est obstitisse, & materiam morbificam in pulmones, Intestina, Artusque inferiores transtulisse.

De hoc Morbo, quod sit immedicabilis, feci prognosin. Præcipuè ob summam Ægrotæ imbecillitatem; &

& quod Dyſpnœa & Diarrhæa contraria indicarent.

Triſte confeſſa eſt, multùm pœnituiſſe ſe, me poſterius vocatis Medicis non allociatum fuiſſe: Præcipuè, quod ſuam Sororem in ſimili caſu à me ſanatam meminerit. Jam tamen à me propoſita Veſicatoria nullibi apponi voluit, etiamſi Reſpiratio difficilis & Vertigo exigerent. Fontanellas itaque inter ſcapulas aperiendas ſuaſi. Et in ventris Tormina, Diarrhæam comitantia, Spiritum Millepedum, cujus efficaciam ſæpe expertus ſum, ex hauſtu potûs ordinarii, ad gutt. xx bis in die ſumendum præſcripſi. Et ut ſextâ quaque horâ Bolum ex Spermate Ceti, Pulv. e Chel. Cancr. comp. & Croco, ad Menſes movendos, lenem Diaphoreſin excitandam, Reſpirationemque allevandam, deglutiret.

Die 20mo, in reditu meo à Regio apud *VVindeſoriam Caſtello* viſitavi ægrotam, eamque à Vertigine omnino liberam conſpexi, ejus ſpiritus haud mediocriter refectos, ventris Tormina conſopita, & ſuppreſſam Diarrhœam, ut poſtea mixturâ opiatâ non opus fuerit. Perſiſtentibus autem Dyſpnœâ, ac inferorum Artuum Tumore, & univerſâ imbecillitate indies auctâ, poſt unam atque alteram ſeptimanam obiit.

Hiſtoria Febris Miliaris cum largiſſimo Vrinæ effluxu circa finem.

JUlii 29no, 1705. D. *Loyd* Lintearius, apud Cynaræ Inſigne in plateâ *Cheapſide* dictâ, cuique D. *Basket* erat Pharmacopœus, me ad ſuam Filiolam ſeptem annos natam evocavit.

Habitudine erat tenuior, Temperie calidior. Spiritus illi vivaces, ſed facilè diſſolubiles. Diebus aliquot præcedentibus, ex Calore interno cutis aridior fuit. Pridie hujus diei, cancrum comedit. Ex quo noctu ægrotabat, & calore vehementi ſitique correpta eſt. Quibus etiam Spirituum defectus, Vomitio, Pulſus frequens ac debilis, & Urina ſaniorum ſimilis acceſſere.

Et morbi Antecedentibus & Symptomatis prænovi hanc Febrem fore Miliarem. Ideoque lacteo Enemate, ad primas abluendas vias injecto, pro meo more decrevi lenem ac continuam Diaphoreſin excitare, calidæque interim & ſiccæ temperiei diluentibus favere. Præſcripſi autem ſequentem in modum.

R. *Pulv. e chel. cancr. comp. gr.* viij, *ſumantur e cochl.* j *Iulapii ſequentis, ſuperbibendo cochl. ij. vel* iij.

R. *Aq. ceraſ. nig.* ℥viij. *Epidem.* ℥j, *Sacchari albiſſ. q. ſ. M. f. Iulapium.*

His addidi Emplaſtra, ex Cephalico cum Euphorbio, & pice Burgundica, ſubpedalia.

Die 30mo viſitanti mihi narrant, Ægrotam ex Enemate Alvum ſatis dejeciſſe: Noctemque magis placidam, quàm præcedentem, illi contigiſſe. Non adeò multum ardebat; calore tamen & frigore alternis mitius affe-

affecta fuit, vomitioque omnino suppressa. Et jam primum super Pectus Pustulæ Miliares in conspectum venêre. Præscripsi itaque ut persisteret in usu Pulveris; & ad diluendam materiam febrilem, sudoremque fovendum, Posletum Salviatum affatim potaret.

Die 31mo, Spiritus minus oppressi sunt, & mediocriter refecti. Sed ex usu Posseri intermisso paulò plus caluit; Pulsus frequentior, sed debilis; Pustulæ tamen Miliares aliquanto magis fuere conspicuæ. Præscripsi itaque Pulveris e Chel. Cancr. comp. gr. viij, totidemque Margaritarum præparat. alternis vicibus sumenda.

Augusti 1mo Pustulæ Miliares sunt tumidiusculæ, Calorque internus minor. Externè verò paulò plus caluit, cutisque leni Diaphoresi humectabatur. Jussi itaque post subductam Alvum ex injecto Enemate antea præscripta repetenda.

Aug. 2do Spiritus fuere vivaciores, Calorque adhuc minor internè. Consului itaque persisteret in usu Margarit. pp, cum Julapio quarta quaque horâ: Et ad tuendum caput Emplastra Vesicatoria pone aures applicanda.

Aug. 3tio non adeò equidem externè calebat: Verum pustulæ Miliares aspectum habebant minus laudabilem. Censui itaque pulverem e chelis cancr. compositum in usum revocandum. Quoniam verò puellæ mater ægrè ferebat Medicamenta adeò frequenter sumenda, sequentia præscripsi.

℞. *Aq. ceras. nigr.* ℥xij. *Epidem.* ℥iß. *pulv. e chel. canc. comp.* ʒj, *Sacch. albiss. q. s.* M*s. f. Iulapium*, de quo sumat Haustum sexta quaque horâ, agitata phiala tempore usûs. Et sumeret Margar. præp. Dosin. in omnibus intervallis. Uteretur etiam Mucilagine *ex sem. Cydon. & Psyll. Syr. e Rubo Idæo edulcorata*. Et Empl. subpedalia repeterentur.

Aug. 4to Calor erat multò intensior, nec sine quibusdam motibus convulsivis. Puella enim, cujus calida erat naturalis temperies, largius de Julapio potaverat, quàm debuit. Præscripsi itaque, Julapii loco, Margarit. pp. ℈ß, sextâ quaque horâ sumendum, è Julapii sequentis Cochl. j, superbib. Cochl. iij.

℞. *Aq. Lact. alex.* ℥viij, *Epidem.* ℥j, *Syr. e Cort. Citr. q. s.* M*s. f. Julap.* Et ad seri Sanguinis partem acriorem diluendam, ut lactis aquam alexit. sumeret edulcoratam, instar potûs ordinarii. Si diaphoresis suppressa fuerit, singulis aquæ prædictæ haustulis Spiritus C. C. gutt. iv. adderentur: Et Iulapio immisceretur Pulveris de gutt. ℈j.

Die 5to motus quievere Convulsivi, Calor fit mitior, Spiritus animales vires sumunt, Pustulæque Miliares jam in principio declinationis sunt. Quæ clare indicant, mala antea memorata Symptomata non tam à Morbo, quàm à Julapio, nimia quantitate sumpto, provenisse. Jussi itaque ut in novissimè præscriptorum usu persisteret. Naturæ enim non imperandum, ut bene monet *Baglivus*, sed illius monitis parendum est.

Die 6to Febris adeò declinavit, ut

ut Pustulæ Miliares desiccari inceperint. Præscripsi tamen, ad Febrilem Calorem superstitem extinguendum, ut Lactis aquam cum Margarit. præparatis Puella statim bibat, & cortex Peruvianus in promptu esset, pro re natâ sumendus.

Die 7mo summo manè advocor. Tanta enim copia, tamque subitò minxit Puella, ut de illâ, antequam matula afferri potuit, effluxerit Urina. Unde pertimuit mater, ne Diabetes, & deinde mors sequerentur; ut suo nepoti accidisse ajebat. Cùm reverâ partim ex Aq. Lactis, die præcedente liberaliùs potatâ; partim è Pustulis Miliaribus, tum exsiccatis, eveniret. Quemadmodum in antea descripto casu, & in eodem Morbi tempore, materiæ morbificæ reliquiæ, ad Crisin perficiendam, per Alvum abierunt. Quod & hic forsan accidisset, si Patientis temperies minus calida, Alvus natura laxior, usûsque Margaritarum parcior fuisset. Et in simili casu hujusmodi Morbi reliquiæ per Lochia nonnunquam expelluntur: ut D. *King*, ad Trium Regum Insigne in *Ludgate-hill*, cui Pharmacopœus erat D. *Alen*, accidisse memini. Illi enim, statim à Pustulis Miliaribus penitus exsiccatis, Lochia, instar Sanguinis super Carbones adusti, nigricantia, sine ullâ causâ evidenti, aut subsequente periculo, per horam integram emanârunt. Et quoties evacuatio neutrius prædicti generis post exsiccatas Pustulas contingit, sæpe vel Calorem internis partibus hærentem, cum pressurâ Spirituum, deprehendo; vel quavis levi de causa recidivam patiuntur Ægri, & nonnunquam mortem subitaneam: Vel ex materiâ in Artus rejectâ, aut Erysipelas, aut Hydropicus dolensque Tumor generatur.

Hæc omnia puellæ matri sigillatim monstravi, quo melius eam à timore liberarem. Nihilque amplius agendum, præter virium instaurationem: vel Corticis Peruv. usum, vel Pulveris Testacei cum Lacte Asinino; cujus usus ei antea bene cessit. Alium tamen Medicum associari voluit. Eodem vero tempore ipse evocor ad Nobiliss. D. *Clarendoniæ* Comitem, ut de ejus nepote, Honorabil. D. *Obrian*, consulerem. Ideo & alter Medicus sequentia solus præscripsit.

R. *Pulv. de gutt. Lapid. Contray. an. gr.* vj, *Castor. Salis Vol. C. C. an. gr.* ij, *Conf. Alcherm. sine Mosch.* ℈j, *Syr. Pœon. comp. q. s. M. s. f.* Bolus statim sumendus, & sextâ quaque horâ, solutus in Cochl. j. Julapii.

R. *Decoct. albi* ℔j, *Aq. Cinam. hord.* ℥j, *Sacch. alb.* ʒ*ss. q. s. M. s. f.* Apozema pro potu ordinario.

R. *Salis vol. Oleos.* ʒij, *sumat gutt.* vj, frequenter in potu quovis ordinario.

Et applicentur Emplastra Vesicatoria Brahiis internis & inter Scapulas.

Hujus præscripti Chartulam D. *Basket* Pharmacopœus ad me misit. Quâ perlectâ stupore quodam perculsus sum; dixique, cùm minimè retrocesserint Pustulæ Miliares,

ſed regulariter & ſine quovis pravo Symptomate exſiccarentur, me, ex Medicamentis calorificis, & à puella calidi temperamenti ac debilitatâ ſumptis, nil melius quàm Febrem de novo accerſam, mortemque minitantem ſperare.

Nec me mea fefellit conjectura. Cum enim circa nonam veſpertinam puellam viſitaverim, ut omnia, ſecundum præſcriptum ultimo memoratum, intellexi facta fuiſſe: ita & puellam ardore vehementiſſimo, cum ſiti ingente, linguaque arida, & reſpiratione difficili, laborantem vidi. Attamen, abſente altero Medico, nihil præſcribere mihi viſum eſt.

Die proximo manè nobis, unà Puellam viſitantibus, narratum eſt, illi peſſimè tranſiiſſe noctem, & jam ardebat maximè ſitique valde urgente & Diſpnœâ afflicta fuit. Et mihi interroganti alterum Medicum, qualibus indicationibus ſatisfeciſſe propoſuerat? Reſpondet, ſe me abſente, qui ſolus Morbi Hiſtoriam enarrare potui, Puſtulas Miliares retrogradas æſtimaviſſe. At cum id fieri non poſſe monſtraverim, habitâ conſultatione, & conceſſit Medicus doſin diminuere, & ſequentia præſcribere.

R. *Lapid. Contray. Pulv. de gutt. an. gr.* iv, *Croci*, *Caſtor. an. gr.* j, *Syr. Pæon. comp. q. ſ. Mſ. f. Bolus ſumendus e Cochl.* j, *Julapii.* Sumeretque ad diluendos humores Decoctum album pro potu ordinario. Et ne ex Alvo adſtricta uſuque Boli Calor excitaretur, ſuppoſitorium præſcripſimus ex Melle & Sale Gemmeo.

Die 9no Calor fuit remiſſior, liberiuſque reſpiravit. Præſcripſimus itaque Enema ex Lacte Saccharato, Bolumque unum.

Die 10mo in ſtatu longè meliori Puellam vidimus; Symptomatis, à calidis Medicamentis ortis, conſopitis omnibus. Attamen ad recuperandas vires, Calorisque interni recurſum præveniendum, Pulverem præſcripſimus ſequentem, e Cochl. j, Lactis Aſinini ſumendum, ſuperbibendo ℔ß, tepide.

R. Pulv. e Chel. Cancr. comp. Margar. pp. *an. gr.* vj, *Mſ. f. Pulvis.*

Die 11mo ut adhuc tutius præmuniamus puellam, ne illi febrilis Calor novaretur, conſuluimus, *Cort. Peruv. Pulv.* ℈ß, *e Cochl.* j, *Julapii* quarta quaque hora ſumendum; & pro re nata, Aq. Lactis hauſtulum. Et ad perficiendam valetudinem Rus adiret, ubi ſaniori ſtatu ſemper gaudebat.

Haud multo poſt audivi, illam iterum male valere, alioſque advocati Medicos. Id autem minime mihi diſplicebat: nam ſub eorum cura obiit; cum antea, me illam curante ſolo, Deoque favente, tam bene illi res ceſſerit, ut é Febre mediocri tempore evaſerit.

Historia Febris Miliaris in Mamma Apostema terminantis.

JUnii 2do 1699, ad Viri admodum Honorab. D. *Trevor* Commun. Placitor. Justiciarii Capitalis Uxorem, jam defunctam, circa sui Puerperii principium, evocatus sum. Cui Pharmacopœus erat D. *Gelsthorp*; obstetrix, D. *Dodson*.

Cum gracili corpore animum possedit tranquillum; Spiritus tamen nativos debiliores. Ante partum in Calorem internum sæpe incidit. Postea doluere Dorsum & Femora, ut in Puerperis solent: Et, doloribus remissis, horrore correpta est; quem Febrem esse Lacteam putarunt Mulieres: tertio enim à partu die contigit.

Quoniam tamen Spiritus deficere sensit, die prædicto vocatus sum. Cum observaverim Symptomata, quadam oppressione Pectoris suspiria cogente, summe dejectis Spiritibus, Capitis dolore, Pulsuque frequenti ac debili, illam laborare vidi. Urina sanorum similis, Palmæ erant calidæ, Lochia effluebant, Alvusque potius accessit ad Laxitatem. Denudato autem Pectore, inibi numeravi Pustulas Tres Miliares. E quibus, etiamsi paucissimis, satis apertè constabat, hanc Febrem esse Miliarem. Mihi autem id affirmanti Digniss. D. *Hambden*, aliæque astantes, vix assentiri voluerunt.

Attamen ex numero Pustularum adeò parvo materiam ad eas fovendas aptam aliò rendere suspicatus sum. Ut itaque earum eruptionem leni & continua Diaphoresi promoverem, sequentem Haustum sexta quaque hora sumendum præscripsi.

R. *Aq. Lact.* ℥iij, *Pæon. comp.* ʒß, *Pulv. e Chel. Cancr. comp. gr.* xv, *Pulv. de gutt.* ℈i, *Syr. Meliss. q. s. Ms. f. Haustus.*

Pulverem è Chel. Cancrorum paulò minori quantitate præscripsi, ne motum Sanguinis magis accelerem, quàm Diaphoresi jam excitatæ continuandæ par esset. Ad tuendos nervos, si Pustulæ fortè retrocessissent, addidi Pulv. de guttera cum Aquæ Lactis majori Dosi diluente.

Præscripsi etiam ad Capitis dolorem Emplastrum Vesicatorium inter Scapulas applicandum, & Empl. subpedalia. Et pro Alimento ut Pullorum jus sorberet. Quod, ut magis nutritium, in hac Febre potius quàm in quavis alia, præcipue in natura debilibus, præbere soleo. Quibus & adjunxi seq. Julapium ad libitum sumendum.

R. *Aq. Meliss* ℥viij, *Cinamom. hord.* ℥iv, *Epidem.* ℥i, *Sacch. perlati* ʒij, *Ms. f. Iulapium.*

Die 3tio melius se habuit, ex omni parte. Attamen, ne remitteretur Diaphoresis, præscripsi Bolum sequentem.

R. *Conf. Anth.* ʒß, *Pulv. e Chel. Cancr. comp.* ʒß, *Syr. Meliss. q. s.* Ms. *f.* Bolus sumendus cum Julapio.

Vesperi Febris exacerbata est primo

mo contingentibus Symptomatis. Quibus etiam accessit Respiratio difficilis: Nec non levior Diarrhœa, è Lochiis diminutis. Nam excrementitia materia tentabat transitum ab Utero ad Intestina. Sequentem itaque Bolum cum Julapio sumendum præscripsi.

R. *Conf. Anth.* ℈ß, *Theriaca Andr.* ℈j, *Pulv. e Chel. Cancr. comp.* Croci, *an.* ℈ſ, *Syr. Melissæ q. s.* M*s. f. Bolus.*

Theriacam prætuli Diascordio, quod non solum moderetur Alvum; sed & plerumque magis faveat sudoribus. Et, omissis aliis Astringentibus, Crocum addidi, ut uberiorem Fluxum Lochiorum, sine astrictione Glandularum Intestinalium, restituerem. Quæcunque enim Intestina astringunt, suum etiam Utero affectum imprimunt. Quod imprimis advertendum est, ne ex uno sanato Symptomate aliud generetur.

Veruntamen, ne Bolus supradictus minus sit efficax, seq. Julapium præscripsi in promptu habendum.

R. *Aq. Ceras. nigr.* ℥viij, *Cinam. hord.* ℥iv, *Epidem.* ℥j, *Conf. Fracast.* ʒj, *Conf. de Hyacinth. sine od.* ℈ſ, *Syr. de Menth.* ℥j, M*s. f. Julap. de quo sumat Cochl* iv, *post sedes singulas.* Et ne quid mali accideret ex Opiatis, præscripsi Vesicatoria Carpis applicanda. Quæ etiam in Diarrhœa nonnunquam prosunt, dum materiam morbificam ad exteriora revellunt.

Die 4to à sumpto Bolo Theriacali somnum sudoremque secutos fuisse intellexi. Unde & omnia Symptomata in meliorem partem inclinarunt. Neque astringentis Julapii opus erat. Præscripsi itaque Bolum cum Julapio perlato repetendum. At sine Theriaca; quod hic minus Calida ad continuandum Diaphoresin viderentur sufficere. Et inefficacis Medicamenti, majore quantitate quàm par est adhibiti, exemplum habemus in Salivatione. Hanc enim sæpe, & præcipue in debilibus, Mercurii dulcis gr. v vel x, singulis noctibus sumpta, fœlicius producunt, quàm ejusdem Medicamenti Tripla Dosis. Cujus etiam rei Testis est D. *Tindal* Pharmacopœus. Qui, cum hanc methodum cuidam Patienti præscripsissem, multa admiratione dixit, se nil inde expectare: nupertimè enim Doses multò majores prædictæ Patientis Filiæ, à magni nominis Chirurgo darî, & vel undecim hebdomadas frustra continuari, viderat. Verum Mercurius dulcis nimiâ quantitate sumptus Sanguinis motum adeò accelerat; ut materiam, quæ ex mediocri Dosi per Glandulas Salivales secerni solet, Vomitione aut Sedibus expellat. Et notum est, in Melancholicis Alvum facilius subduci Medicamentis Lenitivis, quam Catharticis plerisque fortioribus. Et pari modo sudor jam profluens, Diaphoreticorum Dosin augendo vel nimis frequenter repetendo, sæpe in ardorem desinit.

Attamen ne ad continuandum sudorem deesset materia, Apozem. seq. præscripsi.

R. *Rad. Fragar.* Chelid. *major. an.* ℥ß, *fol. Meliss. Fragar.* Chelid. *an.* p. ij, *Sem. Card. bened.* ʒij,

fl. r. Cordial. an. p. ß, C*oquantur in Aq. font. q. s.* C*olaturæ* ℔ ß *adde Aq. Epidem.* ℥ij, *Msc. f. Apozema.*

Vesperi rediit exacerbatio, sed multò levius. Bolum itaque Theriacalem repetendum præscripsi. Deinde, post horas sex, Bolum sine Theriaca: Et emplastra subpedalia applicanda.

Die 5to Symptomata quæque vidi benigniora, Pustulasque Miliares ad maturitatem properantes. Præscripsi itaque ut in usu Boli sine Theriaca, Apozematis, & Julap. persisteret.

Quoniam tamen Dyspnœam renovari posse suspicatus sum, si exacerbationes prædictæ iterentur, donec Pustulæ exsiccatæ fuerint, alium Medicum in consultationem vocandum monui, quem Patientis Amici nominarunt. Vespere itaque convenientes Symptomata totum illum diem fuisse leviora intelleximus. Jam vero vidimus omnia, nempe Diarrhœam, Dispnœam, Spirituumque defectum exacerbari. Præscripsimus itaque sequentia.

℞. *Pulv. e Chel.* C*ancr. comp. Conf. Fracastor. an.* ℈ß, *Syr.* C*aryoph. q. s. Msc. f.* Bolus sumendus in Cochl. j, Julapii sequentis, superbibendo Cochl. v.

℞. *Aq.* C*eras. nigr.* ℥x, *Puleg. Bryon. comp. an.* ℥ij, *Margar.* pp. ℈ij, *Sacch. albiss. q. s. M. f. Iulapium.*

Die 6to manè, non obstante Bolo, Patiens sexies sedem petiverat, noxque ei inquietè transiit. Nec jam Exacerbatio omnino finita fuit. Jussimus itaque Bolum continuandum, & Vesicatoria Brachiis internis applicanda. Quibus addidimus Gargarismum ex Decocto Plantaginis cum toto, & seq. Enema.

℞. *Seri Lact. Vino Hisp. separati* ℥x, *Elect. e Baccis Laur.* ℥i, *Sacch. rubr.* ℈ij, *Msc. f. Enema.*

Attamen interrogatus seorsim à D. Hedges, Ægrotæ matre; Quid ad magnum illum Spirituum defectum sit faciendum? Suasi, ut in Aq. Lact. haustulo Croci sumeret ℈ʃ, & post aliquot horas repeteret.

Vesperi nobis narratum est, Patientem omisisse Bolum cum Diascordio. Sed Croci, ut à me præscripti, usu repetito; levioribus Symptomatis diem transegisse. Nam ex leni sudore Pustulæ Miliares laudabili modo se extulerunt. A juvantibus itaque indicationem sumentes præscripsimus Pulverem sequentem.

℞. *Pulv. e Chel. Cancr. comp.* ℈ß, *Croci Pulv. gr.* vj, *Msc. f.* Pulvis sexta quaque hora sumendus cum Julapio.

Die 7mo visa est optimè se habere. Alvus ei mediocriter soluta fuit; nempe longioribus intervallis, & sine virium jactura. Neque inde Pustulæ Miliares disparuere. Quamobrem, ut in usu alterno Boli sine Diascordio, & Pulveris ultimo præscripti cum Julapio, persisteret decrevimus.

Vesperi Symptomata, cum difficili Respiratione & Diarrhœa, exacerbata sunt. Quare & præscripsimus Bolum cum Diascordio, & reliqua ut antea.

Die 8vo etiamsi Bolum sumpsisset

fiſſet cum Diaſcordio, haud tamen ita bene ſudâſſe aut dormiiſſe ac poſt Bolum Theriacalem à me præſcriptum Aſtantes aiebant. Magis enim inquieta fuit & calida, difficiliusque adhuc reſpirabat. Præſcripſimus itaque, ut in uſu Pulveris perſiſteret.

Veſpere videbatur novam pati exacerbationem. Ego verò ultimam nondum penitus finitam eſſe cenſui. Loco itaque Boli Diaſcordiali Theriacalem præſcripſimus repetendum.

Die 9no intelleximus, noctem præcedentem fuiſſe facillimam. Et jam quæque Symptomata benigna, Puſtulasque Miliares, & numero & mole auctas vidimus. Præſcripſimus itaque in Exacerbationis intervallis Bolum ſineDiaſcordio autTheriaca ſumendum. Opiata enim tempore Exacerbationis ſumpta melius operari, expertum habeo: præcipue ſi Veſicatoria ſimul applicarentur.

Die 10mo, poſt noctem valde pacatam. Ægrotam ſpirituum ſummo defectu, madore frigido & univerſali, præcipue in manibus, fractam mirati ſumus. Præſcripſimus itaque Croci ℈ß, ex hauſtulo Aq. Lact. bibendum; & ſuppoſitorium ex Melle Spec. Hier. cocto intrudendum. Ut Lap. Goenſ. ℈j, cum Croci gr. vj, ſumeret ſexta quaque hora: Hauſtumque cum Croco in langoribus & madore frigido. Nec non Apozema pectorale, cum Linctu oleoſo, ad moderandam Tuſſiculam jam primo ortam. Ne Puſtulis ad ſiccitatem tendentibus materiæ morbificæ reſiduum in Pulmones irrueret.

Diebus ſequentibus nihil præter Julapium perlarum & Crocum, in languoribus ſumendum, & Diætam Nutritiam, præſcriptum eſt. Quibus adeo vires Patientis auctæ ſunt, ut poſtea materiæ morbificæ reliquiæ in Mammarum Glandulas tuto ſecernerentur. Verum ad ejus imbecillitatem habita ratione, Pilula Tait, Quercet. aliquot vicibus ſumpta, materiæ prædictæ maturationem tardare volui. Quo facto, ita bene res ceſſit ſub cura D. *Bernard* Chirurgi Regii, ut paulatim, & pene ſine dolore, Pus generaretur, & paucis poſt diebus optime convaluerit.

Verumtamen paulo ante proximum Puerperium narravit Medico magni nominis ſe ſub prætendente, Febre correptam fuiſſe; & ex Calore, quem ſenſit interno timere ne ſimiliter recurreret. Quare ille Medicus Sanguinis ℥x Venæ ſectione emittendas conſuluit. Qua facta, ut Fœtum in Utero languidius moveri ſtatim ſenſerit; itaque cum ad partum ventum eſſet, adeo debilitata fuit, ut antequam illam adire potuerim, in ipſo Conatu, ad excludendum Fœtum (etiamſi hic rite poſitum) neceſſario, ſupremum diem obierit.

Hiſtoria

Hiſtoria Febris Miliaris, ex Frigore propè Mortalis.

SUb finem menſis Julii, 1706. vocatus ſum ad Filiam D. *Smith* in Areâ, *Bartholomevv-cloſe* vulgo vocata, ſtatim poſt partum. Cui obſtetricis officium præſtitit D. *Summers*, & D. *Springet* Pharmacopœi.

Poſt partum paſſa eſt Fluxum Lochiorum nimium; cum Pectoris oppreſſione maxima ſpirituumque defectu: nec non frequenti Pulſu ac debili, manibusque ſuperius pene frigidis. Quorum ſymptomatum, cum nulla Cauſa, ſive ad Infantem, ſive placentam, habita ratione, apparuerit: à quodam Febrili Calore, ejus ſpiritus exhalante, & ſimul frangente Vaſorum vim retinendi, pendere videbantur, Febremque Miliarem, latentem monſtrare. Sequentia itaque præſcripſi.

R. *Pulv. e Chel. Cancr. comp.* ℈i, *Caſtor. gr.* iv, *Syr. Paralyſ. q. ſ.* Mſ. *f. Bolus in Cochl.* j. *Julapii perlati communis ſume dus*, *ſuperbib. Cochl.* iv *vel* v. Id ſcilicet mihimet ipſi propoſui, ut, fracta per Diaphoreſin ſecretione mediocri, moderer Uterinam. Nam ut Sanguinis Fermentatio aut Motus violentior ſecretionem minuit: ita & altera Evacuatio alteram. Quem duplicem Aphoriſmum, ex multiplici mea obſervatione enatum, habeo. Neque adeo tuto vel Aſtingentia præſcripſiſſem, vel Opiata. Dum ex nimio Lochiorum fluxu, hoc modo diminuto, forſan & fluxus naturalis defectus ſequeretur. Cujus rei effectus quantum metuendi ſunt, tam Medici quàm Obſtetrices bene norunt.

Meæque in hac re conjecturæ, ſumpti Medicamenti operatio dedit Suffragium. Nam Boli uſum, ut ſpirituum antea depreſſorum elevatio, ita & Lochiorum diminutio ſecuta eſt.

Dehinc, etiamſi prænoverim, Febrem ſuam naturam brevi patefacturam: ne tamen Patientis Amici ſtudere me lucro putarent, de illa tacens, conſului, ut in uſu Boli mane & veſperi perſiſteret, in Lecto maneret, ſeque ab omnium conſortio averteret. Ut tranquilli eſſet Animi, pro Cibo ſorberet Pulli Gallinacei Brodium, nec non Decoctum Avenarum excorticatarum Vinoſum; & pro potu ordinario, poſſetum Salviatum; addendo ſingulis hauſtibus ſpiritus cornu Cervi guttas aliquot, ſi Diaphoreſis remiſſio contigerit; & in languoribus Salis Vol. Oleoſi ſimiliter. Hoc facto, Patienti in aliquot dies valedixi.

Deinde redeunti mihi narratum eſt ab adſtantibus, mea mandata diligenter illam obſervaſſe, & mediocri uſam fuiſſe valetudine; Vaporibus ſolis [ut locuti ſunt] exceptis. Spirituum enim defectum, Pectusque oppreſſum paſſa eſt, cum Vigiliis & Animi perturbationem ex obrepente ſomno. Calore enim & Frigore alternis vicibus, ſed inæqualibus interval-

tervallis & præcipue in sudoris intermissione recurrentibus, affecta est. E quibus Symptomatis adhuc certius prævidi, Pustulas Miliares, se tandem exhibituras.

Hujusmodi fere statum Febris retinuit usque ad diem Augusti undecimum. Ubi à prandio vocatus sum ad illam, Syncope ex improviso correptam: quamque brevi morituram Amici æstimarunt. Cum illi adsim, è Lecto surrexisse intellexi, & deinde statim in Syncopen incidisse: Nec ab eâ evasisse, donec in Lectum redierit. Ego vero Pustulas Miliares editas fuisse subolens, & ab irruente frigore retrocessisse; eas equidem in denudato pectore deprehendi, sed inter surgendum depressas.

In hoc casu non ad vehementer calida censui confugiendum. Ne, nimis Sanguinis accelerando motum, Pustularum uberiorem proventum magis que aspectabilem impedirem. Verum istiusmodi potius elegi Medicamenta, quæ, cum miriora sint, fœlicius excitarent Diaphoresin; &, emittendo Pustulas, depressos Spiritus elevarent. Sequentem itaque in modum præscripsi.

R Con. Acetos. ℈j, *Bezoar. Orien. Croci an.* ℈ß, *Syr. Paralys. q. s. Ms. f Bolus sumendus e Cochl.* j, *Julapii sequentis superbib. haustum ejusdem.*

R. Aq. Ceras. nigr ℥x, *Angel. comp.* ℥jß, *Sacch. perlati q. s. Ms. f. Iulap. de quo sumat haustulum ut supra, & in languoribus. Repetatque Bolum sexta quaque hora.*

R. Salis Vol. Oleos: ℥ß, *sumat gutt.* xx *cum potus ordinaris haustulo aliquoties in die. Et subpedalia Emplastra applicentur.*

Die 12mo multò melius se habuit. Spiritus enim nec adeo depressi sunt, neque perturbati; Pustulæque magis confertæ, & expansæ, magisque extumuere. Unde eas ex frigore retrocessisse patet. Aliàs enim tantum progressum, tamque subitaneum fecisse, minime existimandum est. Jussi itaque ut in usu Boli & Julapii persisteret, sumeretque in languoribus Aq. Theriacal. tenuioris Cochl. ij.

Die 13tio cum quæque viderim laudabilia, ne sæpe visitando tædium Patienti afferrem crearemque sumendorum odium, sequentia, usque ad diem decimum septimum, continuanda jussi.

R. Pulv. e Chel. Cancr. comp. ℈j, *Castor. gr.* iv, *Syr. Paralys. q. s. Ms. f. Bolus sexta quaque hora sumendus cum julapii perlati haustulo.*

R. Castor. gr. vj, *Asæ fœtid. g.* xij. *Syr. Paralys. q. s. Ms. f. pilulæ* n° vj, *sumat* ij, *in Intervallis, ad fluxum Lochiorum continuandum.*

Die 17mo pustulis jam exsiccatis, patiens usquequaque recte se habuit. Excepto quodammodo frigido madore, per intervalla, recurrente. Cui ut occurrerem, prævideremque ne quid mali à pustulis jam deletis accideret: jussi, ut in usu Boli dies decem persisteret. Et si è lecto surgendo defici Spiritus sentiret; statim in eundem rediret, Bolumque præscriptum sumeret. Quibus obtemperando præceptis, perfecte convaluir.

Historia Febris Miliaris, cum Delirio maxime furioso.

MAii 24to 1699, evocatus sum ad D. *Powell*, in platea *Basinghall-street* vulgo dicta, Ancillam; cui D. *Dalton* erat pharmacopœus.

Hæc primò Capitis Dolore, & Frigore Caloreque alternis, sed mitioribus, Rure affecta fuit: Una cum magno Spirituum defectu, & pectoris oppressione suspiria cogente. Quæ Symptomata, à mensibus obstructis & exinde Vaporibus (ut vulgò loquuntur) provenire, Domestici putarunt.

Cum autem indies ingravescerent, primo meæ visitationis prædicto die, illam pulsu frequenti ac debili maximoque languore vidi laborantem, Adeoque vehementer delirabat, ut penitus nescíverit responsa dare; vociferabaturque, etiam in Vicinorum Molestiam. Unde & judicavi, hanc Febrem fore Miliarem. Sed ex omisso hactenus debito regimine, materiam pustulis generandis aptam, partim inhærere Sanguini, & ex parte Nervis impelli.

Præscripsi itaque Enema, *ex Decoct. communis pro Clyst.* ℥viij, *Mellis Mercur.* ℥iij, *Sacchar. rubr. q. s. injiciendum quamprimum*, Vesicatoria etiam Carpis applicanda, &, ab Enematis finita operatione, Bolum sequentem sexta quaque hora sumendum.

R. Conf. Acetos. ʒß, *Pulv. e Chel. Cancror. comp.* ℈j, *Croci gr.* iv, *Sem. pæon. gr.* vj, *Syr. Atripl. q. s.* M*s. f. Bolus in Cochl.* j. *julap. sequentis sumendus superbib. Cochl.* iv.

R. Aq. Ceras. nigr. ℥viij, *Aq. pæon. comp. Syr. Atripl. an.* ℥j, M*s. f. julapium.*

Ad deobstruendos Menses pilulas sequentes præscripsi.

R. Asæ fœtid. gr. x, *Castor. gr.* v. *Syr. Atripl. q. s.* M*s. f. pilul.* vj, *capiat* ij, *sexta quaque hora Bolorum usui interposita.*

Et in Furorem, si insomnis fuerit, ut addatur Bolo circa horam quartam matutinam sumendo, *Laud. Lond. gr.* j.

Die 25to pulsus ei, ut antea, frequens ac debilis, perstititque vociferari. Non autem continuo deliravit. Bolum itaque cum Laudano Amici omiserunt. proinde & ipse Bolum sine Laudano, cum Julapio & pilulis, continuandum præscripsi.

Vespere paulo melior erat Morbi facies ac matutino tempore. Cœperunt enim sudores jam effluere, pauculæque in pectore pustulæ Miliares pullulare. Alvus tamen, Enematis antea præscripti vim eludens, adhuc valde stricta fuit. Quamobrem & aliud jussi injiciendum.

R. Decoct. commun. pro Clyst. ℥viij, *Elect. Lenit.* ℥j, *Conf. Hamech.* ℥ß, *Sacch. rubri q. s.* M*s. f. Enema.*

Et ab Enematis operatione finita, ut sumeretur Bolus sequens.

R. Conf. Acetos. ʒß, *pulv. Chel. Cancr. comp.* ℈j, *Syr. Melissæ q. s.* M*s.*

ſ. Mſ. f. Bolus quinta quaque hora ſumendus,

His addidi Mucilaginem ex Semin. Cydon, & Pſyllii Decocto Hordei extractam, & Syr. è Rubo Idæo edulcoratam; ſumendam cochleatim, ſenſimque deglutiendam.

Die 26to ab aſtantibus intellexi, ſomni paululum obrepſiſſe patienti poſt Enema rejectum, totamque noctem continuaſſe Diaphoreſin. Plures etiam jam extitere Puſtulæ, & ſuſpiria fuerunt rariora. Præſcripſi itaque Bolum repetendum.

Veſperi mihi narratum eſt, Ægrotam omnia Symptomata de novo paſſam fuiſſe: Et in vehemente ſuo Furore ſe adeo in lecto jactaſſe, ut inde ſudores ſubſiſterent. Quos ut reſtituerem, Spirituumque turbulentiam pacificarem, Camphoræ uſum, (in ſimili caſu ſæpe à me expertum) cum Emulſione ſequente conſului.

R. Sem. Papav. albi ℨij, *Amygd. dulc. excort.* nº xv, *Contund. cum decoct. Hord. q. ſ. affundendo deinde ejuſdem Decocti* ℔ iij, *Edulcoretur Colatura Sacchara albo pro potu ordinario.*

Juſſi etiam ut Julapium repeteret, & Bolum cum laudano die ſequente mane.

Die 27mo dictum eſt, Patientem a ſumpto Laudano vix quicquam dormire potuiſſe. Ex uſu autem Camphoræ totam noctem perſtitit Diaphoreſis, Puſtulæque plures extitere. Juſſi itaque Bolum ſine Laudano continuandum.

Die 28vo eædem Puſtulæ Miliares viſæ ſunt incredibili conſtipari numero. Quæ attamen haud uſque adeo profecerunt, quin Delirium vociferanſque Furor recurrerent. Cum itaque Antimon. Diaphoretici vim, tam ad Puſtulas expellendas, quam ad compeſcendum Delirium, ſæpe expertus ſim, ſequentia præſcripſi.

R. Antimon. Diaphor. Pulv. e Chel. Cancr. comp. an. ℈ß, *Mſ. ſumantur ter de die e Cochl. j. Iulap. ſequentis, ſuperbib. Cochl.* v.

R. Aq. Ceraſ. nigr. ℥vj, *Meliſſ.* ℥iv, *Epidem.* ℥ij, *Syr. Meliſſæ* ℥j, *Mſ. f. Julap.*

Et ad calorem internum ac ſitim, linguamque ſordidam ac ſiccam, præſcripſi Decocti Hord. ℔ij, Syr. Viol. ℥iij, edulcoratas pro potu ordinario.

Die 29no poſt noctem multo quietiorem quam antea, Puſtulæ fiunt adhuc ampliores. Unde & Vociferatio & Delirium accepere temperamentum. Lingua tamen manusque areſactæ ſunt. Præſcripſi itaque ut Bolo addatur Lap. Prun ℈ß; ut bibat ſingulis Diebus Apozematis ℔ij; & ut Empl. Veſicat. Tibiis applicarentur.

Die 30mo omnia Symptomata optabilia ſunt. Quare ut perſiſteret in noviſſime præſcriptorum uſu ad Junii 12. conſului. Tandem, circa Junii 16. præſcripſi Pil. Tart. Q ℈j, ſecunda vel tertia quaque nocte ſumend. ad ſextam vicem. Quibus ſumptis, perfecte, & præter omnium Domeſticorum & Viſitantium expectationem, convaluit.

Historia Febris Miliaris cum læsa memoria.

APrilis 4to 1701, vocatus sum ad D. *Buller* in *Nevvington-Butts*, cui ut Pharmacopœus inserviebat D. *Hunter*.

Ille, dum Iter ad *Londinum* confecit, maximo Dorsi dolore, cum Ventriculi ægritudine, Vomitione & Dysuria, correptus est. Quæ Symptomata sibi visa sunt simpliciter Nephritica. Et Medicamenta quædam huc referentia frustra sumpsit. Prædicto die ad eum accessi. Et quoniam Antecedentia narrando, spirituum defectum & suspiria tacuisset, sequentem præscripsi Haustum Emeticum.

R. *Salis Vitrioli Vomitivi* ℨiij. *Divide in Doses sex. Sumantur singulæ ex* ℣*Aq. Iugland. comp. Cochl. j, superbibendo haustum posseti sul. Card. bened. alterati. Et Vomitione finita, ut sumeret Pil. Stomach. cum Gum* ℈j, *ad Humorum & Vomitorii eliminandas reliquias, & ad mundificandas vias Urinarias, ut die sequente mane bibat* ℣*Aqua Strethamens.* ℔j.

Die 5to cessabant Vomitio & Ægritudo, libereque tam per Urinam, quàm per sedem, aqua Catharthiea effluxit. Dorsi tamen perstitit Dolor; etiamsi mitiori gradu. Caloreque ac Frigore, vicibus alternis, sed inæqualibus, captus est. Pulsus etiam illi erat frequens ac debilis. Spirituumque penuria, & Pectoris oppressione suspiria provocante, vexabatur. Unde conjecturam feci, hanc Febrem Miliarem esse futuram, & sequentia præscripsi.

R. *Lapid. Goens. Pulv. de gutt. an.* ℈ß, *Mſ. f. Pulvis e Iulapii perlati haustulo sexta quaque hora sumendus.*

Die 6to Languor & suspiria leviora sunt. Cum vero Dorsi dolor potius ingravesceret; præter Pulverem antea præscriptum, monui Enema ex Decocto communi & Melle Mercuriali injiciendum. Eoque rejecto, ut Pulv. e Chel. Cancr. comp. ℈j, ex Haustu sequente sumeret.

R. ℣*Aq. Lact. alex.* ℥iij, *Epidem. Syr. de Meconio, Ol. Amygd. dulc. an.* ℥ß, *Mſ. f. Haustus. Demumque, ut paretur Mucilago ad emolliendam linguam.*

Die 7mo Dolor fit mitior; spiritus autem perturbati sunt & depressi: forsan ex sumpto Syrupo è Meconio nocte præcedente. Præscripsi itaque Emplastra Vesicatoria quamprimum Brachiis internis applicanda. Et ad continuandum Sudorem Haustum sequentem.

R. ℣*Aq. Lact. alex.* ℥iij, *Epidem.* ℥ß, *Lap. Goens. Pulv. de gutt.* an. ℈j. *Mſ.*

Et spirituum defectu urgente, ut Haustum Julapii perlati, & Aq. Theriacal. Cochl. j, aut ij, vicibus alternis sumeret. Et ad linguam manusque jam paulisper tremente, ut cum Haustu potus ordinarii spiritus Lavend. comp. gutt. xx capiat aliquoties in die.

Die 8vo Pustulæ Miliares in conspectum venere, Ideoque multo lenior

lenior factus est Dorsi dolor; spiritusque minus defecerunt, neque adeo sunt perturbati. Jussi itaque ut sumeret alternis vicibus Haustum ultimo præscriptum, & Bolum sequentem;

R. *Bezoar. Orient. Croci an.* ℈ß, *Syr. Paralis. q. s. M. f. Bolus.*

His addidi Apozema ex Aq. Hordeatæ ℔ j, & Syr. Viol. ℥iij. Ut & Medicamentis & Pustularum materiæ expellendæ sit vehiculum. Nec non ad Renes Viasque Urinarias abluendas: Alvumque plerumque strictiorem, leviter relaxandam. Et Apozematis haustui Aq. Theriacalis aliquot Cochlearia minuscula suasi addenda.

Die 9no auctus erat Tremor, nec sine quibusdam indiciis levioris Delirii. In quantum tamen Pustulæ, adhuc plures majoresque extiterunt, spiritusque fuerunt minus depressi, jussi, ut in omnium antea præscritorum usu persisterer.

Die 10mo symptomata, die præeunte mala, emendantur. Verum jam orta Tussis levicula molestiam patienti attulit. Ideoque ne materiæ morbificæ reliquiæ pulmonibus post pustulas deficcatas iruerent; sequentem Linctum præscripsi.

R. *Ol. Amygd. dulc.* ℥ j, *Syr. Heder. terr. Capill. Vener. an.* ℥ß, *Sacch. alb. q. s. Ms. f. Linctus.*

Et ut loco Apozematis antea præscripti bibat sequentem Prisanam instar potus ordinarii.

R. *Decoct. pectoral. depurat. Aq. Lact. alex. an.* ℔, Ms.

Et ut sumat sequentis mixturæ gutt. xx, cum haustu Prisanæ in languoribus.

R. *Tinct. Castor.* ʒij, *Salis Vol. Oleos.* ʒß, *Ms. Demumque ut in usu Haustus & Bolorum persisteret.*

Die 11mo cum omnia pene eadem ac in die præcedente viderim, jussi ultimo præscripta continuanda.

Die 12mo ex noctis præcedentis vigiliis quodammodo perturbabantur spiritus: sed minime defecerunt. Quoad reliqua, mediocriter etiam se Æger habuit; Pustulæque in deficcationem inclinarunt. Ne tamen Morbi reliquiæ, in sanguinem Nervosque transferrentur; Vesicatorium inter Scapulas præscripsi applicandum, usumque Bolorum & Julapii perlati repetendum.

Die 15to à Febre liberatur; excepta quadam spirituum perturbatione levicula. Ad quam Enema repetendum jussi; Bolumque cum Julapio mane & vesperi, & in languoribus sumendum. Ne Medicamentorum usui nimis subito desuesceret.

Die 18vo ex Pilularum quarundam Catharticarum usu sensit se Capite multum levari. Deinceps, etiamsi pulmones præcautione antea memorata evasere salvi, ex Morbi tamen reliquiis versus exteriora propulsis, Apostema fuit genitum: quod sub cura D. *Hunter* brevi sanatum est.

Ex hac Febre licet Ægroti Memoria læsa fuit maxime, exquisitæ tamen Diætæ usu, post bimestre spatium, perfecte redintegrata est.

N. B. Symptoma in Febre Miliari primo sensibile partem antea affectam fere semper occupare; ut in casu jam supra descripto contigit.

Historia Febris Miliaris ex sumpta Emulsione Lethalis.

DIe 10mo Sept. 1700, vocatus sum ad Viri admodum Honorab. D. *Trevor* Aurigæ uxorem, in Candelariorum Societatis Ædibus habitantem, & jam puerperam; cuique pharmacopœus erat D. *Hunter*.

Tertio à partu die, febrili Horrore, Caloreque succedente, Febris Lacteæ simili, correpta est. In maximum etiam languorem, pectoris que oppressionem cum suspiriis incidit, & insomnis diem noctem que transegit. Quæ Symptomata, cùm mere Hysterica vulgo putarentur; Ægrota hæc Hysterica etiam Medicamenta, sed frustra sumsit. Quamobrem à Digniss. viro D. *Thoma Lane* Equite Aurato, cui Patientis maritus olim inservierat, visitare illam exoratus sum. Quam cum primo adiverim, Pulsu frequenti ac debili, perturbatis spiritibus, oppresso Pectore, suspiriis Caloreque interno, laborantem vidi. Et licet Urina ejus esset sanorum similis; Palmæ tamen caluere. Quæ omnia ut Febris Miliaris mihi visa sunt indicia; ita & quædam Pustulæ, in illius deinde denudato pectore conspicuæ, hanc meam conjecturam comprobarunt. Præscripsi itaque secundum meam usitatam Methodum Pulverem sequentem, sexta quaque hora sumendum.

R. Pulv. e Chel. Cancr. comp. ℈j, *Croci* ℈ss. *Mf. f. Pulvis.*

Die 11mo Pustulæ Miliares mirum in modum constipabantur. Unde & nox patienti transiit placidissime. Spirituumque perturbatio, & suspiria fuere mediocria. præscripsi itaque ut in pulveris & Julapii usu triduum persisteret; sumeretque in languoribus Spir. C. C. guttas aliquot in potu ordinario.

Die 14to pustularum Eruptio fuit adhuc magis conspicua; languore & oppressione pectoris jam devictis. Nam præter calorem internum vix quicquam mali sensit. Forsan autem perstitit iste Calor, quod Ægra diluentia, vel nondum, vel non satis potavisset. Ideoque Lactis Aquam alexiteriam instar potus ordinarii bibendam præscripsi. Et ut sumat Aquæ Theriacalis aliquot Cochlearia in haustu ejusdem: ad servandum inter potum & medicamenta æquilibrium. Præcipue, si vel languor & oppressio recurrerent, vel remitteretur Diaphoresis. Demum, ut Vesicatoria Brachiis internis applicarentur. Tam ad pustulas fœlicius ampliandas, quàm ad mala quæcunque Accidentia avertenda.

Diebus 15to & 16to cum eadem esset Morbi facies, ultimo præscripta censui repetenda.

Die 17mo ex usu Aq. Lactis intermisso incidit Ægrota in levem Dysuriam. Statim itaque D. *Hunter* pharmacopœus, eoque absente alter, accersitus est. Qui dum solummodo Dysuriam suæ oculis [illegible]

haberet; Emulsionis libram bibendam misit. A cujus usu statim substitit Diaphoresis, maximaque oppressione & Dyspnœa prehensa fuit. Tandem & me vocarunt. Sed antequam illam adiverim de ea conclamatum est, & brevi obiit.

Ex Historia jam supra descripta patet, quam maximum periculum in hac Febre ab errore, etiam minimo, pendere potest.

Historia Febris Miliaris, cum Ulcere, Calculoque Renum.

FEbr. 27mo 1707, vocatus sum ad D. *Couts*, in Vico *Mark-lane* vulgo dicto, jam puerperam; cui D. *Hunter* ut pharmacopœus ministravit.

Annos aliquot sinistri Lateris dolorem sustinuerat. Quem à Splene genitum plerique ob id æstimarunt, quod prope partem Lienis anticam latus occupare videretur. Cum sinistri Renis antica pars esset revera affecta.

Ex Morbo Nephritico totum Ægrotæ genus Nervosum imbecillitatem aliaque vitia contraxerat. In ptyalismum frequenter incidere solebat. Et per bimestre spatium ante partum passa est internum Calorem. Qui, [ut antea monui] sæpe & præcipue in Gravidis paulo ante partum Febrem Miliarem præcedit. Tandem, sine obstetricis ope, fœtum enixa est.

Post dies aliquot dolorem primò sensit in sinistro Latere, deinde in dextro cum horrore. Postea calore & frigore alternis, sed inæqualibus intervallis, vexabatur.

Die quo illam primo visitavi, Pulsus ei erat frequens ac debilis; lingua subalba & humida, fere sanorum similis: quemadmodum & Urina, sed sine sedimento. Calor & Frigus irregulares habuere vices. In dorso manus calor erat mediocris, cùm palmæ fervescerent. Ut ab illa dormitura avolavit somnus; ita & Spiritus ejus tumultuaria quadam perturbatione commoti sunt. His etiam sonitus Aurium, palpitatio cordis, Dyspnœa irregulariter repetita, maximaque oppressio cum suspiriis, accessere. Nonnunquam item tremuere manus: Et à ptyalismo omnino suppresso, Lochiisque parce effluentibus, tum deliravit, tum motibus convulsivis levioribus correpta fuit. A quibus Symptomatis, Febrem hanc esse censui Miliarem. Et præcipue à Spirituum defectu, & pectoris oppressione cum suspiriis; mihi hujus Febris signis Pathognomonicis. Et à Dyspnœa, Tremore, & Debilitate, Febrem præcedentibus, periculosam esse intellexi.

Duplicem itaque præ oculis habui indicationem. Scilicet, excitare Diaphoresin, & ad Symptomata sigillatim respicere.

Ut priori satisfacerem, & ad Lochia restituenda, Dyspnœamque levandam, Bolum sequentem præscripsi.

℞. *Pulv.*

R. *Pulv. e Chel. Cancr. comp. Sperm. Ceti an.* ℈j, *Castor. gr.* iv, *Syr. e Mecon. q. s. Ms. f. Bolus cum Julapii sequentis haustu sexta quaque hora sumendus.*

R. *Aq. Ceras. nigr,* ℥x, *Bryon. comp.* ℥jß, *Sacch. albiss. q. s. Ms. f.* Julapium, *de quo sumat haustum ut supra & in languoribus.*

Porro ad Dyspnœam materiamque morbificam minuendum, & caput defendendum, Vesicatorium Nuchæ applicandum jussi.

Ad renovandum autem ptyalismum, Sanguinemque diluendum, eoque modo pustularum egressum promovendum, & ne Dysuria ex Empl. Vesicatorio contingeret sequens Apozema præscripsi.

R. *Decocti Pector.* ℔jß, *Aq. Pæon. comp.* ℥jß, *Syr. de Alth.* Iujubin. *an.* ℥j, M*s. f. Apozema, de quo sumat haustum frequenter.*

Et ad promovendam Diaphoresim, ut Sp. corn. C. gutt. xx haustui Apozematis adderentur.

Deinde ad Lateris dolorem leniendum, Haustum sequentem, cum pulv. e chel. cancror. comp. ℈j, sumendum præscripsi.

R. *Aq. Meliss.* ℥ij. *Bryon. comp. Syr. de Mecon. Ol. Amygd. dulc. an.* ℥ß. M*s. f. Haustus.*

Et quo melius restitueretur ptyalismus, quoddam Gargarisma, à patiente antea probatum permisi usurpandum.

Ad hæc omni loquacitate & Visitantium turba Ægrotæ interdixi. Ut si insomnis fuerit, saltem tranquillitate frueretur. Suasi etiam, ut possetum salviatum & calidulum affatim bibat, ad calorem internum minuendum, meliusque producendam diaphoresin.

Die 28vo dolor Lateris multò fuit remissior, & jam quiete jacuit, etiamsi nox sine somno præteriisset. Caput etiam pacatius, & Respiratio facilior. Pulsus tamen frequens adhuc & debilis; at cum motu magis æquabili. Quin & palpitatio cordis, Tremorque perstitere, & convulsivorum Motuum quædam specimina. Lenis tamen jam orta fuit & universalis Diaphoresis. Calor item externus magis regularis, & in manu ubique sui similis. Lingua & Urina eædem ac die præcedente. Et quamvis pectus adhuc fuerit oppressum, spiritusque defecerint; rariora tamen trahebat suspiria. Quibus omnibus perpensis sequentia præscripsi.

R. *Pulv. e Chel. Cancr. comp.* ℈j, *Croci, Pulv. de gutt. an.* ℈ß, *Syr. Pæon. comp. q. s. Ms. f. Bolus circa tertiam pomeridianam sumendus, & deinceps sexta quaque hora, cum* Julapii *sequentis haustulo.*

R. *Aq. Ceras. nigr.* ℥x, *Pæon. comp.* ℥jß. *Sacch. albiss. q. s.* M*s. f.* Julap.

Et ut Apozema antea præscriptum continuaretur.

Cùm verò cubicularia me jam discessuro submissiori voce fuisset allocuta: contigit ut Ægrota putaret illam dixisse, se brevi fore maniacam. Quod ei adeo perturbavit animum ut paulo post in delirium (à quo ex primo meo præscripto huc usque immunis fuerat) de novo incidit. Pharmacopœus itaque mis-

ſus eſt indicare mihi, quod Domino *Couts* gratum foret, ſi Medicum, jam à multis annis ſibi ſuisque ordinarium, meis aſſociarem conſiliis: ut ſi forſan alio fuerim avocatus, ille in promptu eſſet.

Veſperi convenimus. Et ſtatim à conſultatione inita, iſte Medicus, primariam Indicationem pro continuanda Diaphoreſi flocci faciens, Medicamentis valde calorificis opus eſſe urget. Quibus à me rejectis, ſequentia præſcripſimus.

R. *Lapid. Goens.* ℈ß, *Oculor. Cancr.* pp. ℈j, *Croci*, *gr.* v. *Caſtor. gr.* iv, *Syr. Pæon. comp. q. ſ.* Mſ. *f. Bolus hora nona ſumendus in Cochl.* j, *Iulapii ſequentis ſuperbib. Cochl.* v.

R. *Aq. Meliſſ.* ℥vj, *Puleg. Bryon. comp. an.* ℥iß. *Ocul. Cancr.* pp. *Marg.* pp. *an.* ℈ij, *Sacchar. alb. ſſ. q. ſ.* Mſ. *Iulapium.*

Et ut applicentur Emplaſtra Epiſpaſtica ſuper carpis.

Martii 1mo nobis narratum eſt, patientem, nocte præcedente inſomnem fuiſſe; & jam inquietudine, calore, & delirio laborare vidimus: Medicamentum enim Sudorificum, Diluensque omiſſa fuere. Propoſui itaque Antimonii Diaphoretici uſum; Medicamenti, ſcilicet ad puſtulas Miliares emittendas nec non ad levandum delirium, à me ſæpiſſime probati. Ille vero, poſtquam diu renixus eſt, tandem mihi aſſenſit; convenitque inter nos ſequentia præſcribere.

R. *Antimon. Diaphor.* ℈j, *Lap. Goens. gr.* xij, *Caſtorei grana aliquot*, *Syr. Caryophil. q. ſ.* Mſ. *f. Bolus ſexta quaque hora ſumend. cum* Iulapio *antea præſcripto.*

Et ut Emplaſtra ſubpedalia applicarentur.

Die 2do involuntarie quidem Urina extillaverat; ſed id à Veſicatoriis, ut videbatur. Domiti enim delirii loco ſana mens rediit. Reſpiratio etiam erat facilior; Motusque Convulſivi vix quicquam ſenſibiles. Vidimusque puſtulam quandam rubram ſuper inſpecto collo. Quod alter Medicus, hanc Febrem haud eſſe Miliarem, arguere contendit. Quem errorem poſtquam illi ex aliis Symptomatis patefeciſſem; concordi animo eadem quæ ultimo præſcripta ſunt continuari juſſimus.

Die 3io in denudato pectore Puſtulas Miliares absque ullis alterius generis conſpeximus. Unde & quæque lenita ſunt Symptomata. Quamvis enim per noctem pene inſomnis fuiſſet, ex leni tamen Diaphoreſi quietudine, animique tranquillitate, & reſpiratione facili fruebatur.

Nihilominus ille idem Medicus, eorum loco, quorum uſu finem deſideratum obtinuimus, calida Medicamenta, ad Spiritus, ut ajebat, exaltandos, uſurpari voluit. Ego vero, poſt longam diſceptationem, cum aſſentire minime auſus ſim, ipſum, ut per ſe faceret experimentum, permiſi. Interim Pharmacopœum Cubiculariamque monui, ut horum Calidorum effectum accuratiſſime notarent. Ille vero ſequentia præſcripſit.

R. *Conf. Alcherm. ſine odor.* ℈ß, *Pulv. e chel. cancr. comp. Lapid. contray. an. gr.* xij, *Salis Succin. gr.* v, *caſtor. gr.* iij, *Syr. e cort. citr. q. ſ.* Mſ. *f. Bolus ſumendus*

quinta quaque hora, superbib. Iulap. *sequ. cochl.* iv.

R. *Aq. Meliss. Lact. alex. an* ℥jv, *Scordii comp.* ℥ij, *Bryon. comp.* ℥iß, *Margar.* pp. ℈iv, *Sacch. albiss. q. s. Mf. f. Julapium, sumendum ut supra praescriptum est & pro libitu in languoribus.*

Die 4to nobis narratum est, Ægrotæ noctem valde inquiete transiisse. Ita ut præ anxia quadam ægritudine sudores calidi per totum corpus ei effusi sint, & (ut asseveravit pedissequa) lintea mordere cogeretur. Ad hæc, maxima oppressione & Dyspnœa, motibusque convulsivis magnis & frequenter repetitis afflicta fuit. Quæ omnia Pulsus frequentissimus & Vermicularis comitabatur.

Forsan prædicta dosis, quoad quantitatem, non adeo calorifica videatur. Cum tamen brevioribus Intervallis, & ab Ægrota, jam & antehac ad febrilem effervescentiam proclivi, sumeretur; & ubi Ren suo proprio Morbo fuit affectus: minor dosis, instar majoris valere potuit.

Cæterum ille alter Medicus, cum ad consultandum secesserimus, à me quæsivit, quid esset tandem faciendum? Ego vero respondere haud dubitavi, locum consultandi dari nullum, nec quidem sperandi. Ille vero à sudoribus salutem promisit. E contra, eos ex Agonia & Morbi Veneno esse mere colliquativos, admonui. Demum, post quædam alia hic illic objecta, sequentia præscripta sunt.

Applicentur Empl. Vesicat. ampla & acria Femoribus internis. Et repetantur subpedalia.

R. *Bezoar. Orient.* ℈j, *Antimon. Diaphoret. gr* xij, *Conf. Alcherm. sine odor.* ℈j, *Syr. Caryoph. q. s.* Mf. *f. Bolus quamprimum sumendus. superbib. Julapii. ultimo praescripti Cochl.* iv.

R. *Tinct. Castor.* ℥ij, *Capiat gutt.* xvj, *in haustu potus ordinarii.*

R. *Decoct. albi.* ℔ß, *Aq. Cinam. hord.* ℥iv, *Sacchar. albi q. s.* Mf. *pro potu ordinario.* Sed, antequam parata erant Medicamenta, Ægrota hæc mortua est.

In dissecto Cadavere Intestina, ut sæpe solent, flatibus valde distenta vidimus; & illorum vasa capillaria Sanguine referta. Majora vero, & præcipue in peritonei interna superficie, stagnante Sanguine quasi nigricantia, Gangrænæ similitudinem præ se ferebant: scilicer, circa dextrum Latus, ubi nuper Ægra de dolore maxime querebatur. Nam antea Latus præcipue sinistrum ei doluit. Ideoque sinistri Renis Parenchyma conspeximus absumptum, Tunicasque pure plenas, &c. Calculo magno, cum quibusdam parvulis infima & antica parte positis. Ren dexter videbatur fere sanus; & similiter Hepar, atque Uterus. Vesica vero Fellea Bile flavissima, & subflavis Lapillis distenta erat.

Ex his patet, dolorem diuturnum, in recensione Symptomatum memoratum, à sinistri Renis Calculo; Hecticam autem Intemperiem, ab Ulcere, & forsan à Vesicæ Felleæ Lapillis, Bilis exitum præ-

præcludentibus, pendere: Doloremque recentem in Regione dextra à stagnante Sanguine. Qualem Dolorem, hoc est Recentem, in aliis etiam Cadaveribus Sanguinis Stagnationi conjunctum semper comperi.

Historia Variolarum cum Pustulis Miliaribus.

JUlii 15. 1705. vocatus sum ad Dominam *Bek*, D. *Bek* Mercatoris celebris Uxorem; quæ tum temporis, apud *Hamsledium* commorata est; cuique D. *Shervood* erat Pharmacopœus. Hæc, cum antea perfecta veltudine usa fuisset; 13jo die Julii, dolore dorsi vehementi, cum oppressione pectoris, atque altis suspiriis, Spirituumque defectu, correpta est Ex quibus Symptomatis, Febris Miliaris signis Pathognomonicis, novi hanc esse hujus generis, Pustulasque Miliares se brevi exhibituras prædixi. Et de expectandis Variolis feci etiam conjecturam: Eo magis probabilem, quod tum temporis longe lateque grassabantur. Consului itaque illam ad Visitationes facilitandas, in *Londinum* deferri. Et ut tutius suum iter perficeret, *Pulverem ex Bezoar. Orient. & Pulv. e Chel. Cancr. comp. an.* ℈j, *sumendum præscripsi.*

Die 16to Variolæ cum Pustulis Miliaribus interjectis emicuere. Præscripsi itaque Pulv. e Chel. Cancr. comp. ℈j, cum Julapii perlati communis haustulo, sexta quaque hora sumendum. Ad præveniendam Diarrhæam Dyspnœamque, tum decoctum album, tum pectorale, alternis vicibus bibenda. Quibus etiam provisum est, ne Pustularum Miliarium Variolarumque materiæ emittendæ desit vehiculum: & ut melius linguæ viscositas inhiberi possit. Præscripsi etiam Astringens Gargarisma, ut ejus usu Variolas de Faucibus repellerem.

Die 17 Pustulæ Miliares & Variolæ numerosius extabant. Capite, Gutture, Thorace, Ventriculo, Ægra bene se habebat. Oppressio etiam, & defectus Spirituum fuere mitiores. Tantum insomnis erat, ut Febre Miliari correpti solent. Suasi itaque ut in omnium die præcedente præscriptorum usu persisteret.

Vespere paulum delirabat. Non à Pustularum Miliarium aut Variolarum paucitate, satis enim erant numerosæ; sed ex perpetuis vigiliis. Ad quam Confectionem Fracastorii, in hac Febre vel Laudano vel Diacodio potiorem, in sequente Haustu præscripsi.

R. *Aq. Ceras. nigr.* ℥iij, *Epid.* ʒiij, *Conf. Fracast.* ℈j, *Mf. f. Haustus persistente Delirio sumendus.*

Die 18vo à nocturno somno delirium pacatum fuit. Ægrota autem Embrionis recenter concepti Abortum, verum absque ullo malo Symptomate, passa est. Jussi itaque ut in usu antea præscriptorum persisteret. Addendo Pulv. e Chel. Cancr. comp. singulis scrupulis Mar-

garit. pp. gr. vij. quo certius & à Diarrhæa & à nimio Lochiorum fluxu præcaverem.

Vespere Variolæ satis erant conspicuæ. Ægrota tamen summa Pectoris oppressione, Spirituumque defectu laborabat cum suspiriis. Quæ Symptomata, cum lenem & continuam Diaphoresin indicaverint, præscripsi Pulv. e Chel. Cancr. comp. usum sine Margaritis, & cum Julapio seq.

R. *Aq. Meliss.* ℥viij, *Paon. comp.* ℥ij, *Syr. Caryophil.* ℥j. *Mf. f. Julap.*

Suasi etiam ut persisteret in usu Apozematis Pectoralis; addendo singulis Haustibus Spir. C. C gutt. xx. Tum ad levanda ex oppressione suspiria, tum ad continuandam uberiorem Diaphoresin. Ubi enim per se extant Variolæ, Spiritusque elevati possunt sine Diaphoresi; sale Volatili Oleoso potius quam Spiritu C. Cervi utor.

Die 19no Facie atque Artus paulisper tumuere. Variolæ autem pleræque exsiccæ, & colore quasi corneæ videbantur. Oppressio etiam magna erat & suspiriis conjuncta; sed fine Spirituum defectu. Habita itaque ratione ad Partium & Variolarum Tumorem, & Pustularum Miliarium eruptionem, Julapium seq. præscripsi.

R. *Aq. Ceras. nigr.* ℥x, *Paon. comp.* ℥iß, *Confect. Fracast.* ʒj, *Spec. Conf. de Hyacinth. sine odorat.* ℈ij, *Syr. e Mecon. & e Cort. Citr. an.* ℥ß, *Mf. f. Iulap. de quo sumat Cochl.* iv, *tertia quaque hora.* Eo fine, ut ex dosibus, brevioribus intervallis sumptis, Ægra perpetua quietudine in lecto jaceret. Eoque modo à Frigore externo, etsi non semper Variolarum, Vesicularum tamen Miliarium, eruptioni inimico, præcaveretur. Præscripsi etiam ut, ad Tussim Dyspnœamque saltem minuendas, in usu Apozematis pectoralis persisteret. Et cum Variolæ jam & in Collo & in toto Corpore plenè expulsæ fuerint, loco Astringentis Gargarismatis lenientem substitui.

Vespere quiete, sed pene insomnis, jacuerat. In vola Manuum, ubi Cutis valde crassa, Variolæ videbantur Vesiculæ sero limpido plenæ; in aliis partibus quasi exsiccæ. Præscripsi itaque ut in Apozematis pectoralis frequenti usu persisteret; scilicet, ad Materiam & Variolis & Salivationi præbendam. Et ad majorem cautelam, ne aut Variolæ aut Pustulæ Miliares versus interiora remearent; haustui Apozematis, Aquæ Theriacal. Cochl. j sæpe addendum monui. Et ut Tumorem partium promoverem, hora somni Haustum sequentem bibendum.

R. Aq. Paralys. ℥ij, *Theriacal.* ʒiij, *Confectionis Fracastorei* ℈j, *Syr. de Mecon.* ʒß, *Mf. f. Haustus.*

Die 20mo omnia in eodem statu perdurarunt Sympromata. Jussi itaque ut in usu mixturæ pacificæ antea præscriptæ quarta quaque hora persisteret: Et in usu Apozematis, Julapii, & Gargarismatis.

Vespere, cum eadem videretur Morbi facies, eadem quæ prius præscripsi continuanda. Et ut Julapii sequentis haustum sumeret in languoribus.

R.

R. *Aq. Meliss.* ℥x, *Paeon. comp. Epidem. an.* ℥jß, *Syr. Paeon. comp. q. s. Ms. f. Julapium.*

Die 21mo Ægra fere eadem ac antea. Id tantum jam querebatur, totum Corpus vehementer prurire. Præscripsi itaque ut in usu omnium persisteret: Præcipue, mixturæ pacificæ, ne inquietudine ex pruritu pateret frigori, eoque pustulæ Miliares recederent.

Vespere, cum in eodem statu fuisset ac matutino tempore, visum est omnia jubere continuari. Eo potius, quod ex usu Apozematis pectoralis Gargarismatisque frequente omisso, Salivationem [ut in Variolis ficcioribus & Corneis solet) sisti viderim. Hincque patet, cur multi, circa diem à Morbi principio undecimum moriuntur. Nimirum, quod nimis parce ad diluendum attenuandumque sanguinem, & materiam in Salivationem præparandam biberent. Unde & oneri succumbit Natura, faucium subsidit Tumor, cum gravissima Dyspnœa, quæcunque expectorantia eludente; demumque ex Alvo semel aut bis soluta, vel mensium effluxu, subito mortem obeunt. Calida quoque Medicamenta, à multis præscripta, Dyspnœam siccitatemque Gutturis & Linguæ inferendo, simili Epilogo præludunt. Semper itaque usque ab initio, & per totum progressum Morbi, diluentia præscribo. Nec Cerevisiam tenuem pane tosto alteratam prohibeo; nisi Ægritudo, vel nausea, Vomitio, vel Diarrhæa contraindicaverint.

In difficili Respiratione, & ubi Salivatione maxime opus est, Indicationes pro Medicamentis valde calidis nullas agno..o. Cæterum, si forsan, non obstante eorum usu, Patientes evadant, viribus Naturæ referendum est. Partium extumescentiam Opiata satis bene promovent; & Salivationem diluentia. Calida autem Medicamenta, sanguinis accelerando motum, utrumque inhibent. Etenim Fermentatio & Secretio contemporaneæ, nullo modo consistunt. Cujus rei exemplum nuperrime vidi singulare in Domino *Hatsell*, cui pharmacopœus erat D. *Lancashire*. Is enim, cum mali moris variolis laboraret, & ex sumpta Tincturæ Croci, vel Confect. Alchermes tantum pusilla dosi, Febris vehementius accenderetur, coactus sum oculos Cancrorum, Margaritas, & similia, cum diluentibus præscribere. Quorum benigna vi Ægrotum ex orci faucibus ereptum sanavi. Sed ad historiam præ manibus jam redeo.

Die 22do intellexi generosam Mulierem, cujus hîc casum narro, nocte præcedente vix dormiisse. Multum de Calore interno querebatur, palluitque Urina. Unde & Metastasim materiæ, aut Pustularum Miliarium, aut Variolarum metui. Præscripsi itaque sequentia.

R. *Decoct. Pectoral. depurat. Aq. Lact. alex. an.* ℔j, *Theriacal.* ℥ij, *Ms. sumat haustum aliquoties in die.*

Et quo melius, non solum Variolas, diluendo, sed & Pustulas Miliares, Spiritus roborando foverem, Julapium cum Diascordio antea præscriptum, & alterum Cordiale, una cum diluente Julapio, vicissim sumenda præscripsi.

Vespere in eodem statu perstitit. Ideoque eadem Medicamenta jussi continuanda.

Die 23tio nempe à Morbi principio undecimo, Ægrota incidit in aliquanto gravius quàm hactenus periculum. Nam totam fere noctem insomnis fuerat. Potius, ut mihi videbatur, à Pustulatum Miliarium vitio, quàm variolatum. Præscripsi itaque *Pulv. e Chel. Cancr. comp.* ℈j, *cum Julap. perlato sumendum octava quaque hora*.

Vespere ter Alvus descenderat. Jussi itaque Paregoricum antea præscriptum quamprimum repetendum. Et post singulas sedes, mixturæ cum Conf. Fracast. Coch. iv. bibenda; addendumque Decoctum album. Et ad alia Symptomata, ut sint in promptu Mucilago & Gargarisma; nec non Apozema pectorale spiritu sulphuris leviter acidulatum.

Die 24 narratum est, Febrem totam noctem intensiorem fuisse. Facies Manusque, sed hæ minus, detumuere. Ad hæc perstitit Diarrhæa, defecere spiritus, respiravit difficillime, & Salivatio declinavit. Quibus Symptomatis ultimo præscripta methodo occurrendum censui. Addendo Oxymelitis scillitic. Cochl. j, Aq. Cinam. hord. dilutum. Et ut Pulv. e Chelis Cancror. comp. Apozematisque pectoralis in usu persisteret; cum spiritus Corn. C gutt. xvj, in singulis haustibus Apozematis. Et in Diarrhæam, mixturam cum Confect. Fracast. iterum & post singulas sedes sumendam jussi.

Vespere facilius respirabat. Verum ex sumpto Oxymelite scillitico aliquoties vomuerat. Julapii itaque sequentis haustum urgente vomitu bibendum præscripsi.

℞. *Aq. Menth* ℥ſs, *Paeon. comp.* ℥ß, *Spir. Menthæ gutt.* x, *Syr. Menth.* ℥j. *Ms. f Julapium.*

Die 25to narratum est Patientem nocte præcedente calore febrili valde accenso gravatam fuisse; nec non delirio, Respiratione difficili, & Diarrhæa; Minime autem modo Paroxysmi regularis. Variolas etiam ubique nigricantes, quasi Gangræna tactas, apparuisse. At cum mane accederem, Symptomata hæc vidi maxime diminuta, & Vomitio penitus suppressa. Ad Tracheæ autem, quam nunc passa est, strangulationem, Pilulas sequentes sumendas curavi.

R. Castor. gr. vj, *Asæ fætid. gr.* xij, *Syr. Paralys. q. s. Ms. f. Pil.* n° vj. Et ut persisteret in usu ultimo præscriptorum.

Vespere Exacerbatio febrilis, cum Vigiliis, delirio, dyspnœa, Sedibus, Motibusque Convulsivis, fuit repetita. Emplastra itaque subpedalia, Vesicatorium inter Scapulas, Bolumque cum Julapio sequentem præscripsi.

℞. *Spermat. Ceti*, *e Pulv. Cancr. comp. an.* ℈j, *Laud. Lond. gr. j*, *Syr. Paralys. q. s. Ms. f. Bolus sumendus statim, superbibendo Julap. seq. Cochl.* iv *& deinceps per intervalla.*

R. Aq. Rutæ, ℥x, *Paeon. comp.* ℥ijß *Sacchar. albi q. s. Ms. f. Julapium.* Ut persistat in usu Apozematis pectoralis, & mixtura cum confect. Fracast. pro re nata.

Die 26to intellexi noctu Ægram perturbatam fuisse inquietudine & delirio, nec non sedibus, spirituum defe-

defectu; sed sine suffocatione. Imperavi itaque ut in usu ultimo præscriptorum persisteret.

Vespere caloris exacerbatio renovatur. Mitius autem deliravit, sedesque paulo restrictæ sunt. Præscripsi itaque omnia continuanda; & urgente delirio, Vesicatoria Brachiis applicanda.

Die 27mo relatum est, noctem Ægrotam pessime sustinuisse. Nam ex reaccensa Febre deliravit cum vociferatione. Quamobrem & Curatrix præscripta Vesicatoria apposuit: Et ex uesicis apertis tam Febris quàm Delirium multum levabantur. Jussi itaq; ut Tinctura Corticis Peruviani in promtu esset. Interim ad sitim sedandam, ut Lactis Aquam alexit. Saccharo edulcoratam biberet, & persisteret in usu reliquorum præscriptorum pro re nata.

Observandum est, post apertas Vesicas Emplastris excitatas, Salivationem fuisse redintegratam, & ad diem hinc usque quartum perstitisse. Unde constat, in Variolis, durante Salivatione, Medicamenta calida minime ad rem esse; nisi magnum aliquod Symptoma indicaverit; & jam tum multum ea debere esse diluentia.

Eodem die circa Meridiem ad Patientem accedens, vidi illam, Inquietudine, Delirio, Dyspnœa, Suffocatione, Sedibusque immunem. Calorem solummodo sensit internum; illius, qui Febri Miliari, vel Corticis Peruviani in Febre intermittente præpropero usui succedit, non absimilem. Ad quem præscripsi Margar. pp. ℈j, quinta quaque hora sumendum, cujus efficaciam, ad hujusmodi calorem extingendum, frequenter expertus sum.

Vespere Febrilis caloris erat expers, nondum tamen Alvus substitit. Volui itaque ut sumeret perlatum pulverem in forma Boli, quo in Ventriculo & Intestinis diutius maneret, transiretque melius in venas. Et ut decoctum album Mixturamque ex Conf. Fracast. &c. in promptu haberet.

Die 28vo minus caluit, sedesque pauciores sunt. Nec recurrere reliqua mala symptomata. Præscripsi itaque ut in usu Decocti albi, Bolique cum Julapio sexta quaque hora persisteret.

Vespere in eodem statu erat laudabili quo mane. Ne tamen à Vesicarum Ulceribus, nimis cito desiccatis, morbificæ materiæ pars superesset, jussi Vesicatoria pone Aures applicanda. Scilicet ut Cathartici vicem explerent, donec Purgatio per Alvum foret tempestiva. Et ut Julapii & decocti albi usus continuaretur.

Die 29no similiter ut pridie se habuit. Quemadmodum & diebus 30mo & 31mo Quapropter & jussi, ut in usu Pilularum ex Asa fœtida &c. & Julapii persisteret. Et hoc die 31mo præscripsi Pilulæ Stomachicæ cum Gum. ʒß, hora somni sumendam, & manè seq. Syr. Rosacei solutivi ℥j.

August. 1mo ter quaterve Alvus laxa fuit bonis avibus.

2do Usa est Julapio & Pilulis de Asa fœtida, &c.

3tio & 4to & deinde 5to & 6to Pilulas Cathartricas & Syrupum repetendo, à Morbo periculosissimo omnino convaluit.

Historia

Historia Febris Exitialis, ubi Æger statim à principio sua voce fuit privatus.

CIrca quintam diem Octobris 1709, digniss. Viri D. *Gulielmi Morisoni* Armigeri Filius, sedecim annos natus, Temperie biliosus, & in iracundiam aliaque Animi Pathemata facile accensus, Febre correptus est. In qua Tempestate, ab aliquot antea hebdomadis, Febris maligna Londini grassata fuerat.

Cum primum illum visitaverim, nulla pars ei doluit. Neque ulla Vomitione, aut Ventriculi Ægritudine, Emetici usum indicante, tentabatur. Pulsus erat frequens ac debilis. Et usque à Morbi principio magna loquendi difficultate, cum stupore, affectus est. Quibus accessere Tremores subsultusque Tendinum; lingua arida & subnigra; Urina coloratior & clara, & utplurimum involuntarie emissa, cutisque calida & sicca.

Hac pessimorum Symptomatum apparente Syndrome, accitus est D. D. *Crevv*. Præscripsimus Alexipharmaca ex Serpentariæ Radice, Bezoar, &c. & paucos post dies maculis rubris & purpureis Ægroti cuticula, imprimis super Pectus, Crura, Tibiasque, fœdata fuit. Hæc Symptomata, aliquando paulo mitiora, dies quatuordecim prævalebant. Postea evanuere maculæ, creveruntque adeo Motus Convulsivi, ut Æger plures dies moribundus videretur.

Fere in Morbi principio Emplastrum Vesicatorium capiti applicandum jussimus; ex quo recolligere mentem, & quodammodo balbutire cœpit. Deinde & in Morbi progressu artubus universis alia apponenda; imo & aliquibus renovanda. Semper enim exsiccatis Vesicarum Ulceribus ferocius ingruebant Symptomata.

Deinceps, cum dies aliquot eadem Vesperi exacerbari videremus, Corticis Peruviani tum pulverem tum Infusum, minore Dosi visum est præscribere. Unde motus Convulsivi suppressi sunt. Ægrotus tamen, cujus vires & ipsa caro absumptæ fuere (ita ut in coxa, in quam cubabat, Sphacelismus generetur) tandem fato cessit.

Notatu non indignum est, quod Morbi decem aut duodecim ultimis dibus, adeo fœtide spiraret perspiraretque Ægrotus, ut cubiculum odoratis fumigare necessum esset. Et ego ipse, dum paulo propius illi, in os meum respiranti inclinarem, subito Ægritudine & Languore correptus, horas aliquot in patulis agris vehi coactus sum; & inde rediens Vinum Hispanicum Montanum affatim inter prandium bibere.

Dissectum est cadaver perita manu D. D. *Douglass*. Super Pectus fusci coloris macularum congeries adhuc erat conspicua. In Arteriis Venisque in Abdomine magis conspicuis, nil contentum erat, præter θρόμβυς nigricantis Sanguinis, mediis

diis spatiis sero omnino vacuis. Haud equidem vulgare spectaculum. Vel quod rarius contingeret, vel ex Febribus mortuorum, rarius dissecaremus Cadavera. Etiamsi hinc constet, hujusmodi cadaverum, æque ac aliorum, Anatomen, haud mediocri ex usu fore. Proindeque hanc Febris, licet alterius generis, Historiam apposui; tum ut exhiberem exemplum, ad Tractatus prioris Appendicem referendum; tum ut Alios alia hujusmodi Exempla, in communem Medicorum usum suaderem proferre.

THOMÆ SYDENHAM,

De Febre Putridâ Variolis Confluentibus superveniente.

CUm vel ætas jam provectior & in occasum ruens, vel adversa quacum jamdiu conflictor Valetudo, opportunum fortè spatium posthac non concesserit, quo nuperas aliquot observationes à me (tametsi nimis serò in vitâ meâ) factas, circa *Febrem Secundariam* Variolis Confluentibus supervenientem, in publicum edam; veniam dabit Lector, opinor, si paucula quædam de hoc Affectu, quantumvis à morbo quem superiùs tractavimus satis abhorrente, pergam subnectere.

Jamdiu aliàs demonstravi quantum intersit inter variolas generis Distincti, & Confluentis: in hoc scilicet quòd qui *Distincto* genere laborat, vix opis medicæ indigus, sponte suâ, & naturæ vi convalescet; nisi fortè ab initio Diaphoresi in lectulo continuò indulserit. Namque, uti pridem alibi adnotavi, qui *Discretis Variolis* laborat æger, cùm satis promptè sudoribus diffluat, ac sibi omnia bona promittat, si morbi, ut sperat, virus per cutis poros hoc pacto amandaverit; diligenter ideò huic methodo insistit, tum remediis Cardiacis intrò assumptis, tum regimine calidiore, ut par est, adhibito; (atque hæc eo facit lubentius, quod tum ab hac Methodo in principio sibi melius videatur habere, tum etiam ad malè fundatam Adstantium opinionem propiùs accedat:) Tandem verò eliminatis per διαφόρησιν particulis istis, quæ ad pustularum elevationem, atque intumescentiam faciei debuerant facere, die *Octavo* quæ turgescere, & per interstitia pustulis interjecta inflammari debuerat facies, flaccida è contra reperitur, & albescunt interstitia, licèt interim rubescant pustulæ atque eleventur, etiam post ægri mortem. Qui ad hunc usque diem nullo negotio manaverat sudor, jam subitò suâque sponte evanescit, neque remediis ullis Cardiacis, vel etiam calidissimis, revocari potest. Æger interim

rim Phrenitide corripitur, anxietate, jactatione, ægritudine vehementibus; Urinam parcè reddit, ac frequenter; ac tandem paucissimarum horarum spatio amicorum spem fallit, & ad plures migrat. Quando idem ille sine ullo vitæ periculo à morbo convaluisset, si naturæ rem committens, nulli se prorsus regimini subjecisset.

At in *Variolarum Confluentium* genere longè aliter se res habet: Licèt enim hæ (nisi sanguinis sive per pulmones, sive per meatus Urinarios excretio primis diebus accedat) nec adstantes admodum perterrefaciant, nec ægrum in discrimen aliquod vitæ adducant ad primos morbi dies; postea tamen istis diebus, sub morbi exitu, quibus ægrum maximè periclitari jam olim monui, ita derepentè ad incitas redigitur æger ut an Vita, an Mors insequatur, pariter incertum sit. In horum numero *Undecimum* pono [si à primo morbi insultu computes] sc. in minimè crudo, at maximè vulgari Confluentium genere: *Decimum quartum* in crudiore adhuc; *Decimum Septimum* verò in omnium, quæ passim obviæ sunt, genere crudissimo. Tametsi æger nonnunquam, sed rarius, non ante *Diem Vicesimum Primum* fato defungatur, pustulis usque ad id tempus ita incrustatis exsiccatisque, & in carnes quasi impactis, maximè in ipsa facie, ut ad separationem nullâ arte queant perduci. At verò Undecimo die æger, ut plurimum primùm periclitari videtur, Febre atrociore, inquietudine, aliisque symptomatis unà invadentibus, quæ mortem in propinquo esse denuncian; a qua æger, nisi Ars Medica intercesserit, plerumque opprimitur. Quod si hoc die non succumbat morbo, utrique illi posteriores, quos indicavimus, adhuc metuendi restant. Quinimo per spatium illud omne quod inter Undecimum & Decimum Septimum interjacet, appetente Vespera, molestissimo inquietudinis quasi paroxysmo quotidiè vexatur; & Mors quasi vi, & armis protelatur. Porrò ostendi hanc causam esse majoris minorisve, in his Variolarum generibus, periculi ægroto impendentis, quod scilicet in *genere Discreto* cùm Phlegmonæ sive tumores cum inflammatione [cujusmodi sunt pustulæ omnes ubi primum elevantur] pauciores extiterint, ac proinde non nisi exigua Puris quantitas in sanguinem per Circulationis leges foret regerenda, ubi illæ jam cœperint maturescere; nullus ex hac parte metus est nè Febris nimium insurgat, cum Natura impressionibus in sanguinem factis à tantillo Puris, cohibendis facilè par sit. Cùm verò in *genere Confluentium*, ubi corpus ferè universum his Phlegmonis protegitur, quæ postmodum in Abscessulos totidem facessunt, tanta Puris vis, diebus præfatis [in quibus Pustulæ duce Naturâ, ἀκμὴν suam, vel debitam maturitatem utplurimum obtinent] per venas in sanguinem reducitur, tanta item halituum putridorum copia ab omni corporis jam quasi suppurati undique superficie, in sanguinem subrepit, ut Febris ex hac occasione excitata, naturæ vires penitus prosternat: atque ita extinguitur tandem æger, partim à Febre, partim a Veneno quod sanguinis massam infecerat, jugulatus. Quapropter quando ægri incolumitas

usque

uſque adeò à Variolarum paucitate, periculum verò è contra ab earundem auctiori numero pendeat; dictat Ratio, vel etiam ſenſus omnibus communis, Periti Medici eſſe ita non materiam Varioloſam, ſub principio Morbi, Regimine & Cardiacis calidioribus vehementer propellere (unde nimia fit aſſimilatio materiæ morbificæ in ſanguine contentæ, totáque corporis ſubſtantia quaſi in fomitem morbi faceſſit) ut omnem potius operam in reprimendâ tam enormi & ſubtili Inflammatione collocare debeat. Nempe educto ante omnia è brachii venis ſanguine, ſi vel levis fuerit ſuſpicio [ſive à florente ægri ætate, ſive ex eo quòd ſanguinem liquoribus Generoſis accenderit, ſive quòd vehementiores dolores in aliqua corporis parte fuerit perpeſſus, ſive denique ab immani Vomitione [Variolas jamjam exituras ad Confluentium ſpeciem referendas; poſtea verò propinato *Emetico*, ad eundem ſcopum collimabit. Cùm verò nihil æquè ægrum percaleſaciat, nec proinde nimis copioſam materiæ Varioloſæ aſſimilationem æquè promoveat, atque ægri jugis in lecto decubitus: ego illum ab uſu lectuli interdiu ſemper arceo uſque ad *Sextam diem* à prima morbi invaſione, ſive ab eruptione puſtularum *Quartam*, quo tempore omne puſtularum agmen jam in conſpectu eſt. Poſthac eundem lectulo committo uſque ad morbi finem: at non pluribus denſioribuſve ſtragulis coopertum aut luculentiori in cubiculo foco illum uti ſino, quàm quibus ſanus cùm eſſet ſolebat uti. Interim Cereviſiæ tenuioris aliorúmque liquorum Refrigerantium qui ægro ſunt acceptiſſimi, uſum liberalem concedo. Quandoquidem verò non obſtante vel temperatiſſimo regimine, æger nihilominus in calores, deliria & moleſtas inquietudines frequenter incidet; *Hypnoticum* præſcribo ſingulis noctibus, ſed paulò temporiùs quàm pro recepto more, ſumendum: quoniam in hoc morbo quaſi Paroxyſmus quidam, ſive exacerbatio caloris & inquietudinis quotidie ſub veſperam ferè reperitur. Quæ hic traditur Methodus & ad præcavendum juſto uberiorem Variolarum proventum, (unde maximum ægro periculum intentatur, ut ſuprà docui,) & ad conciliandum tum incrementum Puſtulis, ubi jam omnes exierint, tum debitam poſtea maturationem, accommodatiſſima eſt.

Attamen (quod ſanè dolendum eſt, cùm florentiſſima hominum ætas hâc ferè ſtrage deleatur) tum his quæ præcipimus, tum aliis omnibus quæ hactenus invenit Ars Medica præſidiis nihil proficientibus; ſæpenumero æger, licèt uſque eò non admodum periclitetur, tamen vel *Undecimo*, quod uſu venit die, vel alio aliquo iſtorum quos variis ſpeciebus Variolarum Confluentium ceu *magis fatales* aſſignavi, vehemente Febre corripitur, unà cùm ſuffocatione & jactatione inquietiſſimâ, & de tanta ſpe decidens ſubitò moritur, attonitis & ſtupentibus amicis, qui ad hoc uſque punctum ægro benè ominabantur. In frangendo improviſo hoc morbi impetu, cùm priùs is omnia fecerit quibus præcaveri potuerat, maximoperè deſudabit Medicus. Quem in finem ſeriò per-

pendendum est, Febrem illam adventitiam, quæ Undecimo die Variolis Confluentibus laborantes adoritur, morbum esse tam ab ipsis Variolis, quàm ab ista Febre quæ vel earum eruptionem præcedit, vel primis nonnunquam diebus à Plegmonarum Inflammatione gignitur, prorsus diversum. Nihil enim est aliud quàm *Febris Putrida*, propriè dicta, particulis purrescentibus, & à Pustulis jam adeptis maturitatem suam inquinatis, in sanguinem, uti dixi, resorptis ortum debens, quarum noxiâ & naturæ inimicâ qualitate æger eodem tempore, & pessimâ Febre, & Veneno lacessitur. Quamobrem ea sola in remediis huic malo cedere posse Prudens quispiam existimaverit, quæ ad retundendam Secundariam hanc Febrem, quam Putridam appello, maximè faciunt. Id verò nihil efficacius præstat quàm copiosa sanguinis eductio, quo pacto vitiatæ illæ particulæ quæ morbi sunt fomes, confestim è sanguine exulant. Neque huic Praxi, si quid ego judico, Variolæ in quo jam sunt statu, vel minimum intercedunt: Jam enim pustulæ nullo modo introrsum agi possunt; adeò ut si æger hoc morbi tempore Fatis cederet & cadaver in terram frigidam exponeretur, attamen Pustulæ jam in duritiem incrustatæ, nec intra cutim se recipere, nec minimam molis suæ partem amittere poterint. Nec sanè cum Variolis jam nobis res est, sed cum alio prorsus morbo, nempe *Febre Putridâ*. Has ob causas sequente Methodo, à quo postremas de Variolis observationes in publicum edidi mihi compertâ, feliciter usus sum; quam si omittas nec aliam video, nec conjecturâ assequi possum, quo pacto æger ita certò queat liberari. Cùm itaque ad has incitas redactus fuerit æger, & ex inusitata symptomatum immanitate, statim animam acturus videatur, nisi quis θεὸς ἀπὸ μηχανῆς præsentissimam opem adferat; in hoc inquam casu, sive alius quis isto posterior, sanguinis ℥x. vel xij. ex eo brachio in quo pustulæ rariores situ majorem feriendæ venæ commoditatem fecerint, quamprimùm sunt mittendæ. Quamvis enim Paregorica, vel lectuli interdiu abdicatio primis morbi diebus, etiam omissâ venæ sectione, Orgasmo vel Paroxysmo, cum nocte utplurimum ingruenti, debellando queant sufficere; attamen per hos dies Febris Secundariæ, nulli alteri adminiculo securè fiditur nisi copiosæ sanguinis detractioni, qua solâ orgasmus per id temporis desæviens tutò sedatur. Vesperi Anodynum, uti priùs, largâ dosi exhibendum est (ad quod jam tanquam ad sacram Anchoram confugimus;) atque ita deinceps tàm manè quàm serò, alicubi etiam & hoc sæpiùs. Est enim diligenter observandum, quòd in quibusdam Orgasmus ita supra modum efferatur, ut etiam Prælarga Paregorici dosis ejusdem impetum usque ad 12. horarum spatium subjugare vel sistere nequeat; quo in casu omnino necesse est ut dicta dosis octava quaque hora repetatur.

Cùm verò sub ultimis morbi diebus haud rarò accidat, ægri alvum, partim à morbi natura, partim à magna Paregoricorum vi, quorum opem planè deposcebat Medendi ratio, ita constipatam esse ut tum ferè suffocetur

tur

tur ille, tum Febris ad eum gradum ascenderit, ut jam de ægro pæne conclamatum videatur; duro huic nodo durus Cuneus aptandus est, & rebus sic stantibus longè minus ægro periculi erit ab assumpto Carhartico Leniente, quàm à Febre eò vehementiæ ab alvinarum fæcum retentione profecta. Hic ego satis feliciter ℥ ß. *Electuarii Lenitivi in Aq. stillatitiæ tenuioris, (ex gr. Aq. Cichorei, vel Aq. Lactis Alexiter.)* ℥iv. *solut. propinavi.* Qui quidem Haustus licèt tum ob alvi constrictionem huic Affectui solemnem, tum etiam ob diuturniorem Hypnoticorum usum haud ita subitò ventrem exolvat, plerumque tamen si manè degluriatur, ante noctem dejectiones aliquas parit. Quod si minùs præstare valeat, attamen Paregoricum vesperi assumendum est, imò & citiùs, non obstante Carhartico Paregorico nuper assumpto, si modo inquietudo ingens aut ægritudo aliqua insignis periculum minitetur, nè æger hoc præsidio destitutus, dum dejectiones nos præstolamur, luce privetur. Nec æger damni vel minimum ex hoc tam leni Cathartico capiet, si nihil prorsus efficiat ad dejectionem provocandam. Si itaque primo die votis non respondeat, iteretur proximè sequenti; quæ secunda dosis priori in suppetias data, rarissimè Medici opem frustrabitur. At si primo die id egerit, ut hujus saburræ quantum satis in præsens est, subduxisse Medico videatur, atque Æger exindè melius se habere cœperit, secunda dosis in aliud tempus poteit differri. Atque hâc ratione tam Venæ-sectio quàm Catharsis per intervalla repeti possint, prout Febris mos, atque ægri inquietudo postulare videantur, donec tandem res in vado sit. Veruntamen in Catharseos negotio illud probè notari velim, [ne injecta ejus rei mentio longè plus damni quàm emolumenti apportet] ægrum non esse purgandum nisi facessente jam morbo, *v. gr. die decimo tertio*, aut eorum aliquo qui illum sequuntur, nec per istos etiam dies, nisi sanguis à quo secundaria Febris invasit fuerat imminutus.

Sed ut quantum in me est, Praxi in hoc morbo ultimam manum imponam, paucula *de Sputo Sanguinis*, ut & *de Mictu sanguineo* Variolis supervenientibus in medium proferre non gravabor. Utraque hæc Hæmorrhagia, ut olim adnotavi, sub morbi initio contingit pustulis nondum erumpentibus, vel si in quibusdam locis se ostendant, in plerisque tamen aliis adhuc sub cute densæ latent, atque ejus sunt generis, quæ in maxime confluentes adolescerent, nisi jam dictum Symptoma ægri morte morbum finierit, maculæ interim purpureæ hic illic superficiem corporis obsident, tristem eventum interminantes. Verùm tametsi debita sanguinis contemperatione maculæ ejusmodi auferantur, attamen tam mictus sanguinis quàm violenta ejusdem è pulmonibus eruptio indubiè mortem prænunciare solent. Veruntamen tremenda hæc difficultas superari etiam possit, & ægri vita in tuto collocari. Etenim cùm hæc Symptomata intensæ sanguinis inflammationi, ac proinde summæ ejusdem tenuitati originem suam debeant; Remedia ista, quæ sanguinem contemperant, ac pariter quæ vi,

quâ pollent, astringendi incrassandique eum minus fluxilem reddunt, Hæmorrhagiis hisce apprimè succurrunt. Quamobrem post unicam sanguinis liberali manu eductionem *Paregoricum* exhibeatur, ut:

R. *Aq. papav. rhead.* ℥j. *Laud. liq. gut. XIV. Aceti distillat.* ʒiij. *Syr. de Mecon.* ℥ß, *Mſ. f. Hauſtus.*

Deinde sequentia vel his similia præscribantur, donec Hæmorrhagia prorsus evanuerit.

℞. *Trochiſc. de Terra Lemn. & boli Armenæ ana* ℥j. *Terræ ſigilli Lapid. hæmatit. ſang. Draconis, & Corall. rubri præparati ana* ℥ß. *Maſtich. & gum. Arab. ana* ℈j. *M. f. Pulv. ſubtiliſſ. cujus cap.* ʒß. *tertiâ quâque horâ ex Cochl. uno Syr. de Symphyto, ſuperbibendo cochl. IV. vel V. Julap. ſequentis.*

℞. *Aqu. Plantag. & germin. Quercus ana* ℥iij. *Aqu. Cinnam. hordeat.* ℥ij. *Syr. de Roſar. ſiccis* ℥j. *ſpirit. Vitrioli q. ſ. ad levem aciditatem.*

Interim singulis noctibus Paregoricum præscriptum propinetur.

Emulſiones item ex 4 *ſem. frig. maj.* cum *ſem. papav. alb.* magnopere conferunt.

Cessante verò hæmorrhagiâ reliqua per decursum morbi agantur, prout in *Variolarum Capite* traditur.

Antequam finem faciam, hoc adjiciam; quod quoties guttulas aliquot Laudani liquidi usurpandas præscribo, *Laudanum* meæ descriptionis intelligo; cujus formula in libro nostro *de Morbis Acutis*, capite de *Dyſenteria* habetur. Et quòd *Syrupum de Meconio* illum volo, qui conficitur ex ℥xiv. *Capitum Papaveris* albi benè siccatorum, & (post macerationem in Aquæ font. ℔viij. ad horas 24.) probè coctorum, dein expressorum quàm fortissimè; quorum colaturæ adduntur Sacchari ℥xxiv. & in Syrupum coquitur. Has enim duas Præparationes in suo genere efficacissimas esse judico: præsertim *Syrupum de Meconio*, cujus ℥j. plus præstat quàm ℥ij. alterius istius, in quo Papaverum capita humidiora usurpantur, liquor non ita fortiter exprimitur, & loco *Nigri* quandoque Capita *Papaveris Rheados* quæ paululum virtutis habent, partem ita magnam suppeditant. Quoties itaque non satis mihi constat de alterutrius horum Paregoricorum viribus, utrorumvis, loco *Laudani Londinenſis ſolidi* sesquigranum, vel etiam *gr. ij.* soleo præscribere in Aqua appropriatâ soluta; quo pacto ab omni errore & mihi, & ægro meo caveo.

THO-

THOMÆ SYDENHAM,

De Mictu Sanguineo à Calculo Renibus, impacto.

QUamvis hominis minùs cauti & prudentis esse videatur, observationem in vulgus spargere, cujus in seipso tantùm experimentum ceperit, nemo tamen, opinor, æquus rerum arbiter ægrè feret me, qui tamdiu tantaque à *Mictu Sanguineo*, à Calculo Renibus impacto orto, fuerim perpessus, humanitate & miseratione erga Sodales in hoc malo meos commotum; iis qui eodem morbo excruciari quandoque poterint, ista remedia indicare quæ mihi aliquali levamini fuerunt, quantumlibet vulgaria, & nihili facienda fortè videantur.

Anno 1660. *Podagra* me invasit, Paroxysmo tum immaniore tum diuturniore, quàm prius unquam, miserum affligens, cùm ex hac causa æstivo tempore, vel intra, vel supra lectum submollem jugiter ad duos menses decumberem, finem Paroxysmi, dolorem hebetem & obtusum maximè in sinistro Rene nonnunquam, licet rariùs, & in dextro cœpi persentiscere. A Podagra convalescenti hærebat utcunque Renum dolor, qui per intervalla quædam, nullatenus acutus, sed satis tolerabilis, me submonebat; nondum enim Paroxysmo Nephritico (cujus sunt comites dolor ingens per Ureterum ductus vesicam versùs tendens, tum Vomitio enormis) vel semel laboraveram. Quamvis verò nondum adessent ista Calculi Renum indicia, cum ratione tamen judicabam, me Calculum, mole insigniorem in Renum Pelvi gestare; qui cùm major esset quàm ut ex Pelvi dictâ in Ureterum ductus elabi posset, prædicta symptomata non intulit. Quâ in re, post annos multos elapsos me hallucinatum non fuisse certò comperi. Etenim cum Brumâ Anni 1776. statim à soluto rigidissimo gelu, diu multùmque obambulassem, urinam mox reddidi sanguine permistam; idque toties mihi usu venit, quoties vel multum itineris pedibus conficerem, vel in curru per platearum pavimenta veherer, quantumlibet lento equorum gressu; quod mihi tamen non accidebat, quoties per viam Regiam lapidibus non stratam, licet quàm longissimè, curru vectarer. Urina quam tunc excernebam, tametsi terribili sanguinis tantùm non sinceri specie prodiret, non ita diu post sanguine in fundo seorsim grumescente, in summitate limpida & sui similis conspiciebatur. In hujusce mali remedium sanguinem satis copiosum è brachio mitti curabam, & post Purgationes Universales, medicamenta Refrigerantia & Incrassantia, varii generis in usum revocabam: Diætam intentionibus consentaneam adhibens, liquores acidos, acres, & attenu-

antes

aures sollicitè devitans. Cùm autem neque ista, neque alia permulta, quæ numerare longum esset, quicquam prodessent; & metuens calculum, quem grandiorem esse suspicabar quàm ut expelli posset, Aquis Chalybeatis ad exitum sollicitare, tandem spem, rei benè gerendæ prorsus amisi; idque eo potissimum nomine, quod observâram senes aliquot mihi notos, sibi mortem accersisse, dum hujusmodi remediis incassum morbi curationem molirentur. Stetit itaque sententia non amplius tentare, at vitato tantum quàm potui maximè corporis motu, ab hoc effectu mihi cavere. Tandem verò animo fortè recolens, quàm mirè nonnulli deprædicent seminis *Fraxini* vim Lithontripticam, subiit cogitare quòd si semen ejusmodi virtute polleret, omnino verisimile esset *Mannam* Fraxini adhuc plus posse. Cùm Manna quam habemus, docente Botanographo τῷ πάνυ Dno. *Ioh. Ray* post alios Scriptores, neque Mel Aëreum est, nec Ros aliqui Cœlestis; sed liquor potiùs, tam è foliis, quàm è trunco & ramis Fraxinorum in *Calabriâ* nascentium, exudans; de cujus rei veritate idem dum in *Italia* peregrinaretur certior factus est ab eruditissimo Medico, qui ex ramulis & foliis linteo à se curiosè contectis Mannam [qui est succus ut dixi] sæpiùs collegit. *Vid. Ioh. Ray. Catalogum plantarum Angliæ.* Experimentum itaque facturus, Mannæ ℥ijß in seri lactis ℔ij solutæ hausi pauxillum succi limonum subinde, dum purgarer, deglutiens; quo & Catharticum acuerem, quod segniùs operari solet, & ventriculo minùs ingratum redderem. Ab hujusce remedii usu vix dici queat, quantum ego levaminis circa Renum regionem perceperim; licèt enim anteà non semper dolerent Renes, tamen pondere quodam gravativo & molesto sensu afficiebantur. Quod cum ita feliciter mihi cessit, idem Catharticum singulis Hebdomadis stato quodam die ad menses aliquot continuos in usum revocabam; & post singulas Catharseos vices meliùs me habuisse planè sum expertus, donec tandem etiam rudiorem Currûs conquassationem ferre potuerim; ab hoc symptomate prorsus liberatus usque ad Veris tempus jam proximè elapsum. Quo appetente, cum per prægressam hyemem fere omnem Podagrâ laborâssem, & quæ nimiâ corporis ad motum inhabilitate, quieti & ἀκινησίᾳ magis quàm aliàs solebam, indulsissem, rediit denuo sanguinis mictus. Hic ego an ad Catharsin me iterum reciperem, hærebam dubius; quoniam nuperis hisce annis omni corporis substantiâ in Podagræ sedem & fomitem quasi perversâ, Catharticum, quantumlibet lene, diutinum Podagræ Paroxysmum certò certius accersebat. Tandem animo succurrebat, quod si Paregoricum singulis noctibus post purgationem adhiberem, quo tumultus à Cathartico excitatus sedaretur, posse me pristinam methodum Mannæ semel in hebdomade capiendæ tutò resumere. Uncias itaque duas cum semisse in seri lactis ℔ij. dissolutas manè hausi, & serò guttas xvj. *Laudani liquidi* in Cerevisia tenui dormiturus adjeci. Et Mannam & Laudanum dicto modo repetens bis in Septimana ad sex vices. Postea verò Mannâ semel in septimana

tantum

tantum uterer, humorum illuvie jam ita copiosè à Carthartico subductâ, ut à Podagra minùs metuendum erat. Cùm tamen mea mihi ratio planè dictaverit, quòd si facultate aliqua, sive dissolvente, sive alio quovis modo Lithontripticâ, fuerit insignita Manna, omnino est necesse ut Medicamentum, quale est Laudanum, validè adstringens, remedii, in quo spem collocaveram, efficacem ac vim quadantenus infringat; satius esse duxi Hypnoticum missum facere cùm jam semel tantum in septimana alvum solverem. In qua Methodo jam ad menses aliquot perstiterim, eundem septimanæ diem ubique Catharsi dicans; nec me ab hoc meo more, ex quacunque data ansâ dimoveri paterer. Licèt à prima remedii hujus dosi dolor qui in dorso erat, remittebat, uti priùs, tamen non ita diu post repetita Catharsis Podagræ signum dedit; quod nunc Artubus, nunc Visceribus, bellum cœpit indicere, at hæc morbi tantamina Laudanum fortiter repressit. Cùm hæc mihi Medendi Ratio hactenus bene verterit, in eadem perseverandum mihi esse judicabam, tam ad præcavendum mictûs sanguinis recursum, quàm ad immuniendum aliquantulum calculi fomitem. Quod tandem votis respondit, Hæmorrhagia ista ex quo Tractatulum hunc primum edidi prorsus evanescente, proindeque Mannâ in totum abjecta. Purgationem itaque quod attinet (modo sanguinis mictus urgeat, & solùm Carthartico hoc lenitivo, Mannâ scilicet, & secundum Methodum suprà à me traditam subducatur alvus] jam retractanda mihi est sententia illa mea quam in Scripto de Podagra olim evulgaveram; nempè Podagra affectis minimè conducere, ut vel initio, vel in declinatione; vel per Paroxismorum intervalla purgentur.

Nec si miserum fortuna Sinonem
Finxit, vanum etiam mendacemque improba finget.

Nondum enim in mentem mihi venerat, Paroxysmum quem à tumultuante Carthartico excitandum metuebam, exhibito sub noctem Hypnotico prohiberi potuisse. Nihilominus si Podagram solùm respiciamus, Evacuationes qualescunque plurimum, nocent, ac proinde nequaquam sunt admittendæ, nisi Symptoma dictum earundem usum omnino postulaverit.

De *Regimine & victûs* ratione, quæ utrovis horum Affectuum laborantibus competere mihi videntur, [quando nihil eorum præterire velim quæ istis usui esse poterint qui iisdem, quibus cum Ego, morbis conflictantur] hæc addo. Manè lecto exsurgens, Decoctionis *foliorum Tea* cyatum unum alterumve exicco; dein curru ad meridiem usque gestatus, & domum reversus, quovis ciborum genere mihi grato & eupepto *modicè* (id enim ante omnia semper, & diligenti cum cura tenendum est] me reficio; statim à prandio per singulos dies vini Canarini plus aliquid quartâ parte Libræ [seu Pintæ) vulgaris ad promovendum ciborum in ventriculo Concoctionem, & ad Arthritidem à visceribus procul arcendam, haurire soleo. Pransus iterum Rheda vector, &

quoties per occupationes meas non destineor, Rus peto, aëris salubrioris inspirandi gratia, ad milliora duo vel tria. Cerevisiæ tenuioris haustus mihi pro cœna est; sed & hunc repeto etiam in lectulo, me jam somnum compositurus, idque eo fine ut hoc Julapio succos acres calidosque in renibus stabulantes, è quibus fit calculus, refrigerem simul ac diluam. Ego verò & hîc & inter prandendum Cerevisiam tenuem lupulatam, Cerevisiæ non Lupulatæ, quantumlibet tenui ac miti, præferendam censeo. Licèt enim non Lupulata, mollitie ac lubricitate quâ pollet, ad subducendum calculum jam in Renibus concretum magis faciat; attamen Lupulata, ob levem illam stipticitatem quam impertiunt Lupuli, minus facit ad sabuli vel materiæ calculosæ generationem, quam facit non Lupulata, cujus & viscidior est substantia, & lutulentior. Quo die Catharsi defungor, ex Pulli carnibus prandium mihi est; vinum tamen Canarinum pro more meo superbibo. Mihi curæ est, præsertim hyeme, ut lectum temporiùs petam: quo nihil magis confert ad Concoctiones rectè perficiendas, & conservandum pariter tenorem illum atque ordinem, qui naturæ jure debetur. Sicuti ex adverso, Nocturnæ lucubrationes, Senum cum Morbo Chronico qualicunque confiictantium, tum Concoctiones omnes imminuunt ac depravant, tum eorundem principio Vitali vulnus haud facilè Medicabile infligunt. Illud etiam sedulò observo, ad præcavendum à Calculo mictum sanguineum, ut quoties per Plateas ad longius aliquod intervallum curru vehendus sim [Gestatio enim, vel ad maximam quamlibet, distantiam, per vias lapidibus non stratas minimè officit mihi] non prius rhedam ingredior quàm haustum Cerevisiæ tenuis paulo liberaliorem ingessero, quem pariter itero ante regressum domum versus, si fortè alicubi diutius fuerim commoratus; quo pacto semper mihi à mictu sanguineo satis est præcautum. At quoad Podagram hoc unum adjiciam. Nuperis hisce annis ex errore aliquo circa sex res non naturales commisso, mihi retrocessio subinde materiæ Podagricæ accidit; cujus signa sunt ægritudo ingens, cum vomituritione, & aliquali ventris dolore. Artus interim ex improviso doloris sunt expertes, ac ad motum plus solito habiles. In hoc casu congium unum Liquoris possetici, vel cereuisiæ tenuis devoro, & quamprimùm totum per Vomitionem rejecerim, vini Canarini haustulum, cui instillatæ fuerint Laudani liquidi gutt. XVIII. ebibo, in lecto ad quietem me componens. Atque hâc methodo meipsum ab imminenti morte aliquoties liberavi.

Etsi verò haud quenquam fortasse deceat [cum maximè quem sive salvum, sive mortuum esse Hominem vix intersit] ita crebram sui mentionem injicere; hæc tamen eo animo dicta volui, ut aliis quorum vita salusque majoris fortasse ponderis & momenti sunt, queant prodesse.

Hic postremò subindicandum est ingens discrimen in quod nonnulli se

con-

conjiciunt, tam Calculo, quàm Podagrâ laborantes quoties Mannam in *Aquis Mineralibus* Catharticis solutam inconsultò capiunt. Quamvis enim hoc modo assumpta, & celeriùs vim Catharticam edat, & minori nauseâ Ventriculum irritet; tamen minora ista commoda injuriam aliàs ab aquis illatam pensare non valent. Etenim si calculus Renibus inclusus ità magnæ molis sit, ut per Ureterum ductus in Vesicam propelli nequeat, istæ Aquæ Paroxysmum ut plurimùm excitant, qui eousque perdurabit, cum magno vitæ ægri periculo, donec tandem calculus in pelvim redierit. Quinimo nec *chalybeatis Aquis* æger se tutò committet, nisi priùs certò sciat calculum majorem non esse quàm ut per Ureteres viam possit sive invenire sive facere, quod hoc tantùm modo, quantum ego conjicio, certò dignoscere potest; si nempe jam anteà Paroxysmum aliquem Nephriticum fuerit perpessus, (cum dolore scilicet sævissimo in Renum alterutro, per ureterum ductus propagato, & Vomitu enormi) pro comperto habeat, non tam grandiorem aliquem calculum pelvi concludi, quàm lapillorum exiguorum congeriem, quorum unus subinde in Ureterem illabitur, atque ita Paroxysmum hunc invitat, qui fere non desinit calculo in Vesicam detruso. Cùm res ità se habeat, nullum est magis efficax Remedium, sive ad præcavendum minorum Calculorum incrementum, sive ad eosdem è Renibus deturbandos, quàm *Aquarum Chalibeatarum* Potatio liberalior, per singulas æstates jugiter repetenda.

Cùm verò sæpe accidat. *Paroxysmo Nephritico* quis corripiatur quando hujusmodi Minerales Aquæ haud præsto sint, vel etiam tempestas Anni adsit, quæ earundem potationi minùs faveat; hâc itaque compendiosâ Methodo, sine ulteriore Remediorum apparatu, insistendum. Si æger temperamento sanguineo præditus fuerit, & ætatem provectiorem haud adhuc attigerit, sanguis ex brachio Reni affecto respondenti, ad ℥x. extrahatur; deinde *Liquoris Posset ici cui Rad. Althea* ℥ij. *incoctæ fuerint, Congium unum* quàm citissimè devoretur, & sequens *Enema* injiciatur. ℞. *Rad. Althea & Lilior. an.* ℥j. *Fol. Malvæ, Parietar. Branc. Ursin. & Flor. Chamamel. an. M.* j. *Sem. Lin. & Fænugr. ana* ℥ß. *Coq. s. q. Aq. ad* ℔. iß. *Colaturâ dissolve Sacchari culinaris & Syr. Dialtheæ, an.* ℥ij. *Msc. f. Enema.* Quamprimum per Vomitionem æger totum reddiderit, quod per os ingestum fuerit, ut etiam Enema rejecerit. *Laudani Liquidi* satis magna dosis propinetur, *viz.* ad gutt. xxv. vel *Pil. Matthei* gr. xv. vel xvj.

In Senibus verò, morbo aliquo diuturno fractis, ut & in Vetulis, *Vaporibus*, vulgò dictis, obnoxiis (præcipuè si sub initium Paroxysmi Urinam ex reddant nigram ac sabulosam) Venæsectio omittatur: At quoad reliqua, eâdem, quæ jam dicta fuit, viâ omnino procedendum.

Sed ut ad Calculum, qui hujus loci est, grandiorem revertamur. Quod si

si Calculosus nullo unquam paroxysmo Nephritico fuerit tentatus, cùm jam major sit calculus quàm ut ex Pelvi possit elabi: non solùm nihil proderunt *Ferreæ Aquæ*, sed etiam ob jam dictas rationes, non sine præsenti periculo sumentur. Neque minùs malè quandoque *Podagricis* cedit Aquarum Mineralium usus, modò senes fuerint (ut sunt plerumque) & pariter corporis habitu phlegmatico imbecilloque. In his enim nonnunquam naturæ vires eo usque sunt imminutæ ac succisæ, ut omnino metuendum sit, ne tantâ copiâ aquarum penitus obruantur ac succumbant. Sive verò hoc in causâ sit noxæ quam exinde capiunt homines tali habitu ac temperamento præditi, sive non sit; illud mihi compertissimum est, haud paucos quorum corpora hoc morbo fracta admodum, & quasi confecta fuerant, hisce Aquis interemptos diem suum obiisse.

Atque hæc eorum ferè summa est, quæ mihi in Morborum curatione hactenus innotescunt, ad diem quo hæc scribo, *Septembris sc. Vicesimum & nonum, Anno Domini*, 1686.

De Calculo renibus impacto, ac inde enato mictu sanguineo, verba fecit in specie Curiosi noster Autor, propria in hoc morbo describendo, eâque sanè clarissimâ usus experientiâ. At verò de aliis calculis, tum vesicæ, tum variarum etiam corporis cavitatum, aut solidarum partium, altùm omnino siluit. Non itaque ingratum Doctissimo Lectori fuerit, si quæ de ejus naturâ, origine, progressibus, varietatibus, diversisque sedibus ac curâ; magnâ diligentiâ scriptis consignarunt Præclarissimi Viri Carolus Drelincurtius, & Martinus Listerus, hîc legendum exhibeamus; eòque magis, quòd quæ ex illius Autoris primo loco nominati, Discipulis, Magni sui Præceptoris ductu scribentibus & disputantibus, habemus, easdem variis observationibus, raris prorsus & curiosis, nobis jam dudum à Celeberrimo hoc Viro communicatis abundè illustrare valeamus. Sit itaque primò.

DISPU-

DISPUTATIO MEDICA
DE
CALCULO VESICÆ.

Quam sub Præsidio Præclarissimi Viri,

CAROLI DRELINCURTII *Lugduni in Batavis Professoris Medici Senioris, habuit doctissimus Philippus Rose, Gallo-Cadomæus.*

Cùm Microcosmum inter & Macrocosmum, collationem instituo, & summas utriusque dignitates, rationis bilance exploro summam illius, cum hoc necessitudinem, satis demirari non possum. Quanquam etenim meliore principioque sui parte, Microcosmus omnes Macrocosmi potiores excellentioresque videatur dotes excedere, posteriore tamen, utpote materiali, tanta illi cum hoc datur affinitas, ut ab iisdem principiis, ab iisdem elementis, iisdem prorsus, variorum impetuum, à sapientissimo Creatore, editis legibus omnino pendeant. Hinc sanè rer beatum prædicabimus, qui indefatigatâ, exactâque Orbis Machinæ φαινομένων, indagatione, accuratissimam, perfectissimamque eorum notionem erit adeptus. Enimverò hic præviæ scientiæ memor, consciusque, factâ attentionis suæ translatione, omnes corporis humani tam salubres quàm insalubres, anomalasque constitutiones, maximo cum emolumento, scrutari potis est. Ast quanquam tam diviti scientiæ thesauro, mentis nostræ arcam, locupletatam non sentiamus, nihil tamen est, quod nos à speciminis consilio deterreat, vel impediat quominus omnes contendamus nervos, ut *Calculi*, affectuum quibus adeo miserè conflictatur Adami Posteritas, mehercule non infimi, *Naturâ*, *Differentiis*, & *Symptomatis* ritè explanatis, ejusdem *medela* delineationem absolvamus, eamque rationi consentaneam. Adsit infirmo Tyroni Saluberrimus Humanæ Prosapiæ Medicus.

Quia animi Mercurius, loquela est, atque mentis nostræ sensa, aliter quàm sermone, scripturâ, vel nutibus, unicuique significare penes nos non est: hac moti ratione quædam in Calculi ἔτυμον prælibare, ab instituto haud alienum ducimus. Calculus Latinis vulgò sic appellatur, eos verò, qui aliquam in vesicâ fovent rupem, Calculosos nominant. Illud autem concretum, à calce suam traxisse denominationem (alicujus, nempe, ἀναλογίας ergò), cum fœcun-

dissimo *Ger. Johan. Voss. in Etymol. Ling. Lat.* existimamus. Medicorum Princeps nomine λίθος calculum plerumque intelligit, uti videre est *libro* IV. de morbis. Calculosos verò λιθιῶντας, *libro de vuln. cap.* ut & affectum λιθίασιν, *aphorism.* 26. *sect.* 3. nuncupat. *Helmontio* post *Paracelsum*, calculus in tractatu de Lithiasi, vocabulo *Duelech* indigitatur.

Calculi nomine explicato, rem ipsam aggrediamur. Ejus autem naturæ certam, distinctamque notionem assecuti videbimur, si diligenti, rectoque examine, causas ejus tam *efficientem* quàm *materialem*, quantùm in nobis est, in medium protulerimus. De calculi materiâ, ipsiusque concrescendi modo, non parùm apud Artis Proceres hactenus fuit dimicatum: quod quidem nemini admirationem pariat, si quot de cæteris affectibus & morbis, inter ipsos variæ promulgentur sententiæ, paulisper apud se perpenderit. Sed ne curiosiùs quæsitâ harum dissentionum occasione, extra operis cancellos vagari conspiciamur, Ἰατρικῆς Primariorum, hâc de re sensus huc referre, atque ex iisdem quid potius, quid verosimilius habeant ad majorem hujus lemmatis dilucidationem, depromere sat nobis fore judicamus.

Venerandus Ἀρχιατρὸς *lib.* 4. *de morbis*, quid sit calculus quaque generetur ratione trutinans, sic scribit: Ἐν τῇ κύστει γίνεται λίθος τρόπῳ τοιῷδε· ὥσπερ ἐφ' ὕδατι μὴ καθαρῷ ταραχθέντι ἐν κύλικι, ἢ ἐν χαλκῷ, καὶ καταστάντι, ὑπόστάθμη ἅλις γίνεται ἐν τῷ μέσῳ· Οὕτω δὲ ἐν τῇ κύστει ἀπὸ τοῦ οὔρου, μὴ καθαροῦ ἐόντος, &c. *In vesicâ generatur lapis hoc modo: quemadmodum in aqua non purâ turbatâ in calice, aut in vase æneo, & denuo quiescente, fæx simul fit in medio, sic & in vesicâ, ab urinâ non purâ existente.* Quæ quidem explicatio propter tanti Viri Autoritatem nobis plurimùm arrideret, nisi fæcis in calicis fundo coacervatæ exemplum, quadantenus impar, mancumque animadverteremus. Quamvis enim fæcis in calicis fundo coacervatio, & calculi in vesica formatio utcunque convenire videantur, quòd utrobique fiat quædam particularum mixti liquidi, ab aliis secretio, seu coagulatio, procul tamen a sese invicem eas non parùm distare, neminem negaturum arbitror, qui vel minimùm ad speciem formamque utriusque concreti attenderit. Nec dubio locum fore spero, si αὐτοψία discrimen quod intendo, unicuique palàm fecerit.

Opticè nimirum dignoscitur, fæcis in fundo calicis congestionem eam esse, quæ vel minimo ipsius vasis motu, vel aquæ in eodem vase coërcitæ, factâ bacillo agitatione, omnino solvatur, atque aqua impuris istis quisquiliis modò purgata, ipsis iterum inquinetur, summeque saturetur. Quod sanè à calculi concretione longè abesse, nullus refragabitur, qui matulam introspicere non dedignatur: nam inibi non secùs ac in vesicâ calculum formari, cum Paracelso Helmontioque, mens nobis est: quod postea solidis confirmabimus argumentis.

tis. Si ergo calculi materia sive calculus ipse parietibus & fundo matulæ adhærens examinetur, magnam certè ejus esse duritiem, nec non arctam vasis concavo adhæsionem, sensûs organis innotescet, adeo ut vel matulâ concussâ, vel lotio aliâ ratione commoto, prædictus calculus à matulæ muris non secedat. Præterea silentio non possum prætermittere, calculi coagulationem absolutè in fundo matulæ, instar fæcis prædictæ nequaquam fieri: inspicientibus enim patet, matulæ fundi crustam, ab ejusdem parietum loricâ non multùm differre, & æqualem ferè cum eâ crassitudinem habere. Unde meritò concludimus, pace Hippocratis, fæcis in fundo vasis aquâ pleni, cumulatæ exemplum, calculi διαμέρφωσιν, minùs perfectè exponere.

At fortè aliquis integer Hippocratis sensuum assertor, nostram in improbando culpabit audaciam, atque ad paulopòst sequentia ejusdem Aphoris verba nos ablegabit. Πήγνυται τε ὑπὸ τῦ φλέγματος ὠμῦ ἐόντος, κόλλα γὰρ γίνεται τῇ ὑποστάθμῃ τὸ φλέγμα μεμιγμένον. *Induraturque à phlegmate crudo, gluten enim fit, phlegmate cum fæce mixto.* Sed hæc prædictam nostram sententiam nullatenus debilitant, quin nihil aliud probant quàm calculi concretionem à fæcis coactione, ut jam innuimus, maximè discrepare: κόλλα enim quam ex phlegmate & fæcis commistione statuit Hippocrates, coagulationem calculosam alio penitùs modo ac fæculentam perfici, certò arguit. Nec etiam tale phlegma sive materiam pituitosam, ad calculi compactionem, & indurationem, maximè necessariam nobis fingimus: cùm in matula tale gluten utplurimùm non reperiatur, nec ideo ibidem desinat constipari calculus. Sed donemus adesse in matulâ aliquam glutinis speciem, an inde consequi liceat, eam calculi formationis causam esse genuinam, nec-non eandem istam materiam esse meram pituitam? Quoad prius stare nequit; adsit enim tale gluten vel desit, calculus in matula perinde nascitur. Quoad posterius, meritò in dubium revocemus, utrùm ista materia, pura puta sit pituita, an potius internum vesicæ adversus urinæ acumina propugnaculum, ab ipsâ vesicâ intro exsudans, atque ex ea in matulam emissum. Et licet talis mucago, calculi compositionem forsan ingrediatur, immeritò tamen ejus concretionis atque indurationis causam, ad phlegma, idque ὠμὸν, referamus.

Verum reclamabit alius, calculum suam coagmentationem duritiemque, glutini prædicto non absolutè quidem debere, sed vesicæ calore atque siccitate, instar laterum fictilium, condensari atque lapidescere. Sed quàm futilia & absurda sint illa vesicæ calor & siccitas, aut frigus ipsum, ad calculi γένεσιν, nemo non videt. Nec etenim matula, sive vesica, intensis clibani ardoribus retorrentur, aut quid ex gravi, Borealis Poli frigore participant, quò calculus instar lateris coquatur, aut instar glaciei congeletur, atque ad debitam, quam solet exhibere soliditatem deducatur. Quis etenim nescit, vesicam per-

pe-

pectio serosi laticis stillicidio irrorari, matulamque dum in ipsa calculus perficitur lotio madere. Nonne etiam notum est matulæ calorem, si quis adsit, igni admoto, vesicæ autem, calculo benignam ejus mucaginem abstergenti, fibras asperitatibus vellicanti, atque atterenti, acceptum referri debere. At hæc non magis in renum, quàm vesicæ, calculi generatione, prædictarum caussarum ullam agnoscimus. Utrumque enim ab eadem causa esse oriundum, posthac propalabimus.

Sed in tantis rerum angustiis, tamque obscuro opinionum penè infinitarum chao, veritatis partus maximè languescit: cui plures obstetricandi avidi, renum vel vesicæ vim lapidificam altâ voce implorabunt. Ast talis Lucinæ auxilium frustra invocetur. Quem etenim fugit ita philosophantes, obcurum per obscurius explicare niti, & ad patens celeberrimùmque crassioris ignorantiæ Sacellum citatis equis confugere. Apage apage insulsas, causas ignotas, superbamque qualitatum Quadrigam, quâ velocissimè abrepti omnia naturæ ænigmata solvere, universasque difficultates superare, ac veluti calcare, nimis gloriosè contendunt. Hos itaque missos facimus, ut quid hâc de re sentiat Fernelius curiosè expendamus.

Prædictus Autor lib. VI. de part. morb. & sympt. cap. XIII. asserit: *omnem calculum in vesicâ conclusum, rudimentum quoddam è renibus traxisse, è quibus per nephriticum dolorem excidens, si grandiusculus est, in vesica aliquandiu haret, ac plerumque persistit, illicque allatarum sordium adhæsu coagmentatur, dum verus confirmatusque lapis fiat.* Quæ Fernelii mens suâ non orbatur verosimilitudine, eamque obrem ab eâ non omnino dissentimus: cùm enim ipse eodem libro notaverit, se neminem in vesica calculum habentem offendisse, qui nephriticis doloribus ante non fuisset divexatus; inde sanè liquet plerosque vesicæ lapides, calculo è renibus per ureteres in vesicam delapso, principium suum debere. Quod suum judicium sequente paulopost observatione confirmare conatur Autor, ajens; *Quoscunque exemptos vesicæ calculos obtrivi* [*autem experiundi gratiâ permultos*] *in eorum medio quasi nucleum reperi, verum rudimentum è renibus deturbatum, diversi quàm reliquum integumentum, ac involucrum, & coloris & substantiæ.* Luculentissima hæc Fernelii, animadversio, ad ejus opinionem fulciendam non parùm confert, adeo ut ipsius vestigiis incedentes, calculos vesicæ, maximam partem, prima à renibus accepisse voluminis sui stamina, non dubitemus affirmare: nec tamen ipsi penitus subscribimus; vesicam enim non secus ac renes saxeo fœtu, quanquam rarius, imprægnari, à ratione alienum, minimè censemus.

Enim verò quamvis à Fernelii parte contra Hippocratem stamus, fæcem subsidentem, sanguinis grumos, pus, mucosam pituitam aliaque id genus crassiora, facilè ex vesicâ profluere cum urinâ, ac proinde calculum ex his non formari: ipsi

tamen talium è vesica excretione positâ, calculi ibidem generationem, eamque primariam, tolli constanter negamus, neque etenim ex ejus ratiocinio, inductionem imperfectam referente, quid generale deduci potest. Nam unicuique, primo intuitu elucescit, prædicta omnia, à Fernelio enumerata, siquidem valeant semper è vesicâ foras amandari, calculi formationi, neutiquam prodesse, ac proinde ex istis calculum progigni, negare, ipsi fas esse: sed inde omnem calculi in vesicâ concretionem, primariamque, ut jam scriptum est, omnino explodi, inficias imus: nam peculiarem calculi materiam, & à fæce subsidente grumis sanguineis, pure, mucosâ pituitâ, maximè diversam posteà assignabimus.

Quæcunque hactenus Autorum placita ponderavimus quò obscuram calculi cognitionem, è Democriti puteo nobis fortunatè contingeret eruere, parùm utilitatis, nostræ tribuerunt indagini: aliorsum ergo proram convertamus, ut ad optatum veritatis portum, tutò valeamus appellere. Jamque mihi faustum iter polliceor, modò hâc in densâ tenebrarum caligine, ad ignem protinus apparentem, portúsque optati mihi monstrantem ostia, rectà contendam. Emporii *Spagyrici* siquidem portus hic est, benè est; nec etenim sibi temerè persuadeant, abstrusam calculi indolem, aliter quàm industriâ Vulcani resolutione, posse unquam reserari. Hæcce investiganti, ratio, omnium tutissima nobis est, sed cùm curis, laboribus, nec non impensis, ardua sit, incerti de prospero cœpti eventu, forsitan pro foribus hæreremus, nisi, bonis avibus res in promptu nobis occurreret. Vigili quippe & indefesso, *Præstantissimi, & Expertissimi, DD. Caroli Drelincurtii, Apollinis mei, æternùm suspiciendi, reverendique*, scrutinio, perfectam calculi nanciscor analysim. Hic enim in *Epistola* sua Gallicè exaratâ, cui nomen est, *La Legende du Gascon* &c. calculum in singula principia subtilissimè dirempturn, famoso offert Viro. Quantâ autem maximâ possum fidelitate verba quæ paginâ 35 habentur hic Latinè referam. *Sed quod tuâ longè dignius est experientiâ, & quod evidentissimum argumentorum augmentum mihi est; scilicet corporis humani calculi per ignem mihi suppeditant, longè potiori ratione quàm per aquam, tertiam salis volatilis, & spiritûs urinosi penetrantissimi, & circiter quadragesimam partem olei fœtidi aut sulphuris, adeo ut inde mihi supersint ferè duæ tertiæ partium terrenarum, quæ trigesimam partem continent salis adeo fixi, ut ignem violentissimum sustineat.* Quibus verbis cernere est hanc calculi resolutionem igne fuisse peractam, post aliam beneficio aquæ expeditam; quæ in superiori paginâ est reperiunda: eâ tamen quæ igne fuit absoluta frequentiùs usuri, quandoquidem ut placet clarissimo Autori: *per ignem mihi suppeditat longè potiori ratione, quàm per aquam.* Tam certâ tamque egregiâ calculi potiùs anatomê, hic pedem figere segniter, instituti conditio prohibet. Pergo igi-

igitur insitas unicuique principio δυνάμεις sedulò investigaturus.

Scenam recludit *spiritus urinosus*, isque penetrantissimus potentissimum, mehercule, naturæ coagulum ac forsan pari non gaudens. Talem enim præ se fert ἐνέργειαν, ut spiritum vini, seu aquam vitæ dephlegmatam in offam coaguler. Testem appello *Helmontium de Lithiasi* cap. 3. §. 5. Rara hæc mirabilisque simul spiritus urinosi virium experientia, obsepientes calculi συμπῆξιν, nebulas non parùm diluit & dissipat. Validissimum quippe assequimur ἐλατῆρα, quo præceps à peripheriâ in centrum motus peragatur. Hic per transennam hominum sortem dolere mihi incumbit; quod ipsis ferè solis inter animalia, talem spiritum gignere contigerit. Helmontii etenim operâ distillata est urina equina, verùm dissimilis prorsus inde emanavit spiritus, quod apud ipsum legere est, *Tract. de Lith. cap.* 3. §. 9. Hujus phænomeni, humano generi, proh dolor! nimium familiaris, rationem hanc esse arbitror. Homo scilicet gulæ satiandæ avidior, viscera condit in visceribus, sæpéque intempestivâ eduliorum, spiritibus tam sulphureis, quàm salinis, præsertimque terrestribus abundantium, farragine ventriculum ingurgitat, quæ ipsius fermento fortè non imbelli edomita atque elaborata per ductus mesentericos in lebetem cardiacum promoventur, ubi ulteriore donata coctione, majoréque exaltatione, numerosos spiritus, à sese invicem, volumine, figurâ, motúque sæpissimè non parùm diversos acquirunt. Quemadmodum autem plurium Regnorum Imperia, dominationis suæ imminutionem pertimescere non solent, cum libratis singulorum viribus, ex nullâ parte in aliam, cum successu, fieri potest invasio: pariter si spiritus varii massam sanguineam exagitantes, eàmque uno tenore compellentes, temperatâ quadam proportione, æquisque legibus, motus suos exerant, nihil sanè, tunc, humano corpori, damni impendere potest. Sin autem res aliter se habeat, adeo ut v. g. *Spiritus urinosus* aliis dominetur, ipse, procul dubio, in subtilissimas adjacentes particulas perpetim incurrens, eas non solùm variâ impellet ratione, sed etiam cum ipsis in mutuos tuens amplexus, siquidem idoneâ, ad coëundum figurâ præditæ fuerint, pro superficierum magis vel minùs, immediato contactu, magis vel minùs solidum lapidem, seu calculum exhibebit. Felicior hâc in parte Equus suo Domino, ut & multæ aliæ brutæ animantes. Nam herbaceis parùmque spirituosis vescentes pabulis, succum particulis activis minimè, vel saltem parùm turgentem obtinent: adeòque fermento generosiori, seu agente efficaciori, quale est *spiritus urinæ*, destituti, calculosis concretionibus vacare, vel saltem raró infestari, debent. Quod rationi, nec non experientiæ consonum repetimus.

Canere palinodiam, molestum est: valeant ergo quæ scripsimus, sitque *spiritus urinæ* summus coagulator, seu genuina calculi *efficiens* causa audiat. Nunc in subjectam ipsius *materiam* diligenter inquiramus.

mus. At certè ipsa, φλέγμα ὠμὸν nequàquam erit. In matula enim materiam, seu calculum ipsum concavo adnatum vidimus, sed antea nullum urinæ phlegma aderat; neque etiam terra, sicuti videtur in concreto calculo: quin potiùs urina recens emicta, ubique & æqualiter cirrino erat colore perfusa. Præterea notante Helmontio tractatu de *lith. cap.* 3. §. 36. concretio calculosa in vitreo recipiente è spiritibus, liquoribus nempe stillatis & claris, facta est: unde infero calculosam crustam in matula contentam, pariter è spiritibus in urinâ meâ delitescentibus fuisse confectam. Nec nobis obtrudant urinam nostram non fuisse destillatam; certissimum enim est, Helmontii urinam ab ipso destillatam aliud duelech non produxisse, quàm quod non destillata fuisset editura.

Satis commodè satisque evidenter *spiritus urinosi* notitiam videmur adepti, nec aliorum cognitionem majus nobis negotium facessituram confidimus, si methodo jam inceptâ progrediamur: Ideo *quadragesimam partem olei fœtidi aut sulphuris* considerare subest. Non solùm autem ad prædicti olei *qualitatem* sed & *quantitatem*, fortiter attendere, non parvi momenti est. Primò quoad ejus *qualitatem*, aliorum oleorum naturam sapit: quatenus ex particulis longiusculis, ramosis, sibi invicem intricatis, ac proinde ductilibus constat. Fœtidum etiam est, quatenus nimirum in destillatione, & præcipuè in sanguineâ fermentatione, ac dein, vel in naturali, vel in artificiali matulâ maximam passum est sui dissolutionem, unde corpuscula ab ipso jugiter emanantia, nimioque fermentationis attritu figuras valdè irregulares nacta, cum ad nervos olfactorios allidunt, irregularem etiam, seu ingratum sensum in nobis debent excitare. Secundò quod ad *quantitatem* attinet, valdè exilis est: *quadragesimam* enim tantùm exhibet. Unde jure consequimur, parùm olei seu *spiritus urinosi* ad concretionem duelech concurrere. Præterea hoc sulphure eruto, *materiam* habemus in quam spiritus urinosus, dum in urinâ adhuc resideret suam potuerit ἀπόῤῥοιαν exercere; eâdem ferè ratione quâ in Helmontii experimento citato.

Superest tandem, ut *duas tertias* partium *terrenarum*, ut par est, contemplemur: eæ siquidem etsi crassiores & graviores sentiantur, quàm quæ ullo possent motu cieri, sicque vix eò inducamur, ut eas naturam spirituum potuisse unquam asciscere, credamus, ex præcognitis tamen liquidò apparet, istam quam rudem & penè informem cernimus molem, motui tamen non planè fuisse ineptam atque aliàs, ante scilicet ipsius coagulationem, volatilisationis legibus paruisse. Rasuræ etenim matulæ quæ duelech in pulverem reductum repræsentant, ante ipsarum otium & captivitatem, per campum lotii liberè expatiabantur, atque in omnem loci differentiam abreptæ, spirituum indolem necessariò æmulabantur, eò que magis, quòd nullam peculiarem nobis præberent sui visionem.

Integrum non esset *partium terrena-*

renarum examen, nisi quædam in *salem* intra earum viscera conclusum quædam mitteremus. Nam etsi *terrenas* calculi partes, *spirituosas* olim extitisse, in propatulo sit, dubio tamen aliquo posset quis nos lacessere; eo præsertim fretus, quòd perpetuò Laudandus Clarissimus *D. Drelincurtius*, designet illum salem adeo fixum, ut ignem violentissimum sustineret. Sed objectionis hujus facilis est enodatio, si maturè consideraverimus, istius salis, dum ignis viribus subjiceretur, eam fuisse constitutionem, ut ipsius minutissimæ particulæ arctissimam inter se iniissent unionem, convenientique præterea caruisse juvamine, seu vehiculo, quò veluti mechanicè potuissent attolli. In matulâ, vel in vesicâ non item, singula etenim corpuscula salina, tum seroso latice, tum aliis particulis ibidem occurrentibus à sese invicem distincta, & divisa, communi liquoris motu, ultro citroque provehebantur. Ad hanc sententiam ulteriùs corroborandam multa possemus afferre, rationi & experientiæ cognata, sed cùm præscriptæ nobis angustiæ seu limites id non patiantur, iter maturabimus.

Cùm res ita se habeant, causas calculosæ concretionis, tam *efficientem*, quàm *materialem*, nos jam fuisse consequutos arbitramur. Pensitandum nunc est quonam pacto ab istis duelech in matula oriatur. Quod sane non fuerit nobis cognitu difficile, si *spiritus urinosi*, spiritum vitæ, coagulantis, virium meminerimus: is etenim *penetrantissimus*, id est particulis valde activis donatus, stipatúsque, vinosas, seu sulphureas impetens, easque ad mutuum cogens accessum, intermedias, tum terrestres, tum salinas, in summas redigit angustias, adeo ut velut irretitæ, motúmque suum id circo ampliùs edere nesciæ, immediatum ferè cum vicinis acquirant superficierum contactum, ac proinde cum ipsis firmissima fruantur connexione. Hoc prorsus modo in matula æquè ac in vesica, calculum fieri, persuasum habemus. Cùm nimirum ægri urina in vesica, vel sani in matula, talem sui textûs assequuta est dissolutionem, seu corruptionem, ut *spiritus urinæ, penetrantissimi* titulum adeptus talem valeat effectum producere. Si quis autem cum *Paracelso*, *Crollio*, aliisque causam calculi *materialem*, *tartari* nomine velit intelligere, de verbo non litigabimus.

Calculi *naturâ* abundè satis explanatâ, præcipuas ipsius differentias enumerare, ordo postulat. Primò, alius est magnus, alius parvus. Secundò alius mollis, alius durus. Tertiò alius gravis, alius levis. Quartò, alius lævis, alius asper. Quintò alius albus, alius subfuscus &c. Sextò alius in centro nucleum habet, alius caret. Septimò denique alius adhærens, alius vagus: quorum discriminum causas, has esse opinor. Primò, quò diutiùs vel breviùs in vesicâ calculus hospitatus est, eò majorem vel minorem materiæ appositionem passus est: ideòque grandior vel exilior est. Secundò quò abundantior internæ vesicæ mucaginis copia in calculi compositionem contrahitur, eò mollius; quò autem parcior, eò durius duelech compingitur. Tertiò alius gravis

vis, alius levis: Quod quidem secundùm ampliorem tantùm & minorem molem non est intelligendum, sed etiam respectu ejusdem calculi voluminis: uti perbellè *Mecænas* meus, in Epistola suâ à nobis citatâ, *scil. pag.* 32. animadvertit. Quartò alius lævis, alius asper; prout nimirum æqualis vel inæqualis facta est materiæ accessio: indéque sequitur: Quinta differentia, quæ colorem spectat: nam à variâ corpusculorum ordinatione variæ parantur superficies, quæ solares, vel candelares radios diversimodè reflectentes modificantésque, diversos necessariò, τῷ πρώτῳ αἰσθητηρίῳ suggerant colorum sensus: de quibus in *physica*. Sextò si nucleus, ut sæpissimè accidit, è renibus per ureteres in vesicam devolvatur, ibique ulterius accipiat molis suæ incrementum, haud laboriosum cogitatu est, in calculi inde orti centro, nucleum debere occurrere: non solùm enim nucleus ille superstratis corticibus longè durior & firmior est: ut præclarè monet æternùm colendus *Mecænas*, prædictæ Epistolæ, *pag.* 34 Sed insuper tam congrua, tamque homogenea, particularum, uno verbo *tartarearum*, fieri non potuit adjectio, quin earum stratificationum ordines, à genuinis nuclei corpusculorum seriebus maximè differrent. Ista omnia contra *Fernelii* sententiam à nobis superiùs oppugnatam nihil facerent, nisi ex doctissimi *Salmasii* ad eruditissimum *Beverovicium* responsione *pag* 141. sciremus calculos dari nucleo carentes, qui proinde in ipsa vesicâ primariam, ut antè à nobis scriptum est, sortiti fuerint generationem. Septimò tandem, alius vesicæ adhærens, alius vagus: hujus ratio nulli non perspicua: illius verò hanc esse reor. Quemadmodum matulæ, seu figulinæ, seu stanneæ, interior superficies tam continua ubique, & polita non est, quin innumeris scateat poris & asperitatibus, quibus proximè adjacens calculi materia concrescendo impingatur, atque affigatur: similiter in vesica eóque potiori jure, cùm ea sit membranacea, accidere putamus. His subnectimus expertissimi Barthol. observationem *pag.* 200. anatomiæ recens editæ; *ubi* (inquit de intimâ vesicæ membranâ] *rugæ quàm plurimæ in calculosis, & veluti cuniculi exsculpti cernuntur, calculos servantes ex dilatationis desuetudine contracti.* Unde hau io calculos non solùm prædicto modo, interiori vesicæ membranæ, summâ adhæsione adnasci, sed etiam intra ejusdem membranæ rugas intimè coacervari, atque ibidem cavos cuniculos agere. (*a*)

Præci-

(*a*) *Hæc omnia quàm maximè illustrabuntur per ea quæ nobis olim amicissimè communicavit Vir omni sanè laude major, ipse scilicet* Carolus Drelincurtius: *cujus hæc ipsa sunt verba.*

Calculos instar corallii ramosos, & expassos ab ambitû pedis anserini in pelvim, ubi coëunt molem in unam, aliàs compactam et unicam; aliàs verò multiplicem atque divulsam, nec-non articulis velut distinctam, & *ginglymi ritu*, ad lumbos inflexos & erectos, mobilem: aliquando eduxi & inter musei mei cimelia anatomica curiosis oculis objicio. Et isti porrò calculi *caput ureteris* obturant quidem & expandunt,

pandunt, sed quia rarò sphærici sunt, urinam vulgò è pelvi in vesicam influere sinunt.

Calculos præterea in *extremò uretere* ita constrictos vidi, ut in vesicam devolvi nequeant, sed inibi hereotes, dum urinæ tenuissimum per rimulas transmittunt, crassamen retinent, cujus accessu mole fiunt auctiores, & *ureteris* insimul atque *vesicæ tunicas* ita distendunt, ut alterius ideâ vesicæ rudiores deludant, quasi reapse foret *vesica duplex*; & in illum crassum atque supinum errorem Medicos Casauboni incidisse putem, dum viri tanti *vesicam urinar:* nobis geminam obtrudunt. Hic porrò, ubi ad extrema deventum est, & calculi in *infimo uretere* taliter impacti atque cuneati viam urinæ præcludunt omninò, tunc illa in uretere stagnat, & illum enormiter expandit, unà cum pelvi suâ. Indè est ut in cadaveribus aliquot distentam urinâ pelvim, illáque olidissimâ detexerim. Imò totum ureterem eadem illa turgidulum & expassum. Sed à *calculis* divelli nequeo citra hist. *unam & alteram*. 1°. est de molli unô & farinaceô, qui solius in vesicam catheteris impulsû ita comminutus est & attritus, ut per frustilla minutiora totus fuerit abreptus urinæ fluento: atque sic qui cystotomus erat in procinctû ad carnificinam, ab eâ fuerit longè semotus. At è diversô calculos conservo siliceos omninò, quíque de marmore resiliunt, uti *Brassavol:* narrat Comm: in Aph. 79. Sect. IV. Altera hist: *puerilis* quidem est, sed *Paoniò* stylô notanda. *Puer* calculi doloribus excarnificatus, & ambulationi impar, lectô detinetur, ubi post aliquot dies furunculus in perinæô suborius est, cujus pus per medios acceleratores tam profundè serpsit, ut vesicam arroserit, quæ validiùs contracta non *urinam* modò, sed & *calculum* per ulcus emisit, atque ita prædam quidem eripuit cystotomo, sed fistulam ingeneravit, quæ perennat, & quâ jugiter & unicè effluit urina, abolito prorsus usu ductus nativi.

Coronidis vice *fœmineos* calculos subnectam per urethram (*virili breviorem*, *laxiorem* atque *rectiorem*) longè optatiùs excerni, quàm in nobis, atque ita raras esse fœminas quibus calculus extrahatur. Imò quasdam vidi *vesicæ* doloribus *ceu labore partus*, excruciatas, sed quæ post tormenta enormia *petræos fœtus* excluserint, in renibus embryonatos, & intra urinæ cisternam sensim auctos in molem usque ovi columbini. Et id ipsum profectò, imò quid majus ab *Hipp:* visum est, viro ubique Praxeos summè peritæ.

Calculorum Chymicam analysin habes in Epimetris Thesium de *Lienosis*. Sed isthæc Chymicâ calculorum vesicæ analysis, paucum exhibet oleum, quô bilarii calculi scateot tantô ut aquæ innatent, & *toti* ardeant, piceis instar. Deridendos ergo sese propinant, qui profitentur bilarios calculos in vesicula bilis & ejus ductibus concrescere ob prædominium *tartari* sive *calcis*, & defectum *olei*, sive *sulphuris*. Et id ipsum nequidem verè proferrent de concretionibus in arthritide nodosâ, nam è virili pede, *mensis unius decursû*, gypsum vidi, sing. dieb. matut. eductum, quod glutine multô è tendinibus extensorum nudatis, & lymphæ ductibus incisis, viscatum erat; sed quod exiccatum, ac cerei flammulæ admotum leviter tantùm arsit. Sulphuris itaque consors, fellei calculi sorte. Id autem tartari singulis diebus à me collectum, supra chartam emporeticam extendebatur, exiccationis gratiâ; & ex illo, [*ad unciam circiter unam probè siccato*] frusta majora aquæ imposui, ac etiam demersi; sed suberis instar semper resiluerunt & innatarunt. Illorum igitur comparatio cum calce vel gypso, candoris quidem ratione valet, sed ponderis ergò claudicat. At calculi urinariæ vesicæ plani quidem innatant, sed depressi resiliunt nunquam flammæ autem admoti non ardent, etsi sulphuris non exortes, sed ob ejus parcitatem non ignescunt.

Isthæc rara quidem sed rariora 2. proferam, 1. de calculo ℥xv quem inter *κειμήλια* sedulus conservo. Is intra viri pancreas sensim increverat cum gravitate ad lumbos, maximè post pastum & inter ambulandum. Vomitus denique cievit enormes & lethiferam athrophiam intulit, omnî præpedito tam conficiendo quàm distribuendo chylo. Mediæ est consistentiæ atque soliditatis inter vesicales, quos farinaceos siliceósque designavi. Fundum aquæ petit, nec ardet, metalli more.

Alterum est de Virgine ann. circiter 20. quæ dira cephalæa semestri discruciata,

CCCCx-

Præcipuis calculi *Differentiis* perlustratis, antequam ad ipsius *Symptomatum Signorumque* explorationem nos accingamus, operæ pretium videtur, disquirere quinam illi sint in quos gravis hic affectus imperium suum exercere soleat. Primum obtinent locum, qui à patre vel à matre vel ab utroque calculosum acceperunt characterem: nam ut ait *Fernelius lib.* 1. *de morborum causis. cap.* XI. *nephritici, arthritici, & epileptici, filios vitiosâ constitutione gignunt, quâ tandem in morbos similes, hæreditarios idcirco nuncupatos, incurrant, ut parentibus liberi succedant, non minùs morborum quàm possessionum hæredes.*

Quare mirum non videatur si tot infantes, tótque adulti miseræ vitæ stadium sæpe imperfectè emetientes, tam horrendis cruciatibus distorqueantur. Apud ipsos enim morborum patrimonium tam validas, tàmque altas egit radices, ut nulla mortalium vis id unquam valeat penitus extorquere, funditusque revellere. *Gaudeant* ergo *benè nati*. Prioribus succedunt ii qui à parentibus alioquin sanis oriundi, propter tamem magnam à causis externis in ipsos introductam alterationem, eodem ac præcedentes, affliguntur malo. Novit enim quilibet, quòd *causæ necessariæ* quas declinare non possumus, ut sunt *aër* quem respiramus, *cibus* & *potus*, *motus* & *quies*, *somnus* & *vigilia*, quæ *excernuntur* aut *subsistunt*, *animi denique perturbationes*, totam animalis Oeconomiam gubernent, ideòque eorum vitio, vel ipsiùs animalis abusu, multa emergant monstra, humanæ valetudini infensissima. Hic inter marem & fœminam, discrimen aliquod interserendum venit. Quamvis enim acceptas à parentibus morbosas affectiones, æquali jure, portionèque partiantur, attamen propter diversam partium, vesicæ imprimis, varietatem, ille hâc, in calculum propensior evadit. Utriusque nimirum anatome docet maris urethram longam, curvam, & angustam, fœminæ verò ductum, brevem, rectum, amplúmque existere, adeòque difficulter ex illius, verùm ex hujus, vesicâ, facilè satis calculum nondum seniorem posse eliminari. Non omittendum adultiores, renum, infantes verò & senes vesicæ calculo magis esse obnoxios. Illis scilicet arteriæ & venæ sanguine adeo fermentato turgscunt, ut cùm serum in renibus à massa sanguinea segregatur *spiritus urinosus*, quo tinctum est, tali jam polleat virtute, ut particulas sulphureas & salinoterrenas in renum amfractibus statim coaguler, quo peracto latex aquosus per ureteres in vesicam stillans in ipsa sterilis omnino resider; ut pote saxeo semine in renibus orbatus. In infantibus senioribusque contrà res habet. In illis enim adhuc tenellis & imbecillibus, sanguinis principia, tanto fermentationis orgasmo non percelluntur, nec his senio penè confectis spirituum δυνάμεις adeo vegetæ,

occæcata est tandem, ac reliquis deinceps sensibus orbata & mediis in planctibus extincta.

Tota ipsi pinealis gland: laxea fuit, unius ovi gallin. amplitudine, & mole tanta nervor. opticor. thalamos, nec-non reliquos tandem nervos lethificè compressit.

getæ, ut *coagulator urinosus*, tartareas particulas, in renibus, dum eos cum sero pertransit, queat in unum cogere. Exinde salvis sæpè renibus in vesicam cum seroso latice depluit, ubi majori robore, atque imperio in particulas sulphureas & salino terreas, comparatis earum vibrationes infringit, & quasi arctis compedibus revinctas impedit quò minus vesicæ carcerem effugiant. Haud dubiè tamen multi sunt senium à limine salutantes, qui calculos in vesica, ex renibus contraxerint, eodem pacto, quo cum *Fernelio*, supra narravimus.

Symptomata, quæ calculum vulgò comitantur, & ex quibus affectûs διάγνωσιν haurit Medicus, quinque enumerat *Hippocrates*, *lib.* 4. *de morbis*. Σημεῖα δὲ ἡ νοῦσος ἔχει πέντε, ἐπήν τε οὐρῆσαι θέλῃ, πονέεται καὶ τὸ οὖρον κατ' ὀλίγον ῥεῖ, ὥσπερ στραγγουριῶσι. καὶ ἔστιν ὕφαιμον οἷα τῆς κύστιος ἡλκωμένης, ὑπὸ τοῦ λίθου· καὶ ἡ κύστις φλεγμαίνει· ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἀφανές. σημεῖον δὲ ἀκροποσθίη. *Signa autem morbus quinque habet: nam ubi mejere vult, dolore affligitur, & urina paulatim fluit, velut in urinæ stillicidio: & est subcruenta nimirum vesicâ à lapide exulceratâ: & vesica inflammata est: verùm hoc signum inconspicuum est: indicat tamen summa glandis pars.* Horum symptomatum signorumque causas has esse ducimus. Primò quidem ἐπήν τε οὐρῆσαι θέλῃ, πονέεται. Quia cum musculi abdominis, nec non diaphragma, vesicam in urinæ excretione comprimant, valdè verosimile est eorum & membranæ musculosæ vesicæ actione, lapidem è suo loco dimoveri, atque asperitatibus ejus interioris membranæ fibras corradi: unde non parùm sensilis debet exoriri dolor. Verùm quandoquidem totus omnium prædictorum musculorum impulsus, urinam ad meatum urinarium impellit, maximè probabile est: calculum eâdem vi, eodèm loci pelli, præsentiáque suá quâ egressum urinæ ferè præcludit, eam linere κατ' ὀλίγον ῥεῖν ὥσπερ στραγγουριῶσιν id est veluti in urinæ stillicidio dolorifico: quod est tertium symptoma. Quartò καὶ ἔστιν ὕφαιμον, & est urina subcruenta. Cujus symptomatis rationem reddit ipse Hippocrates: οἷα τῆς κύστιος ἡλκωμένης, ὑπὸ τοῦ λίθου *nimirum vesica à lapide exulceratâ*. Quintò tandem, καὶ ἡ κύστις φλεγμαίνει, *& vesica inflammata est*. Quo de symptomate nutare videtur Autor, id enim vocat ἀφανές. Exinde conjectare licet, illud symptoma non esse perpetuum nec παθογνωμονικὸν, sed tantùm in iis locum habere quibus vesica calculo impensè læsa fuerit; adeo ut etiam ἀκροποσθία, id est, *summæ glandis ardor* illud significare debeat, seu potiùs ordinariò manifestet. His accedit subsequens Hippocratis textus, ex quo aphorismus 79. *sect.* 4 Ὁκόσοισιν ἐν τῷ οὔρῳ ψαμμώδεα ὑφίσταται, τουτέοισιν ἡ κύστις λιθιᾷ; *quibus in urinâ subsident sabulosa, iis vesica calculo laborat.* At hic aphorismus tam renum quàm vesicæ calculo competere mihi videtur. Renibus quippe calculo laborantibus, sabulosa etiam excernuntur. Vesicam tamen vel renes speciatim potest respicere, modò cum aliis signis magis particularibus conjungatur, seu coincidat. Hæc & alia signa ut: crurum inter

tet-cruciationes, manuum pudendis admotio, priapismus, tenesmus, &c. tam ab *Hippocrate* quam Fernelio, Sennerto, aliisque notæ Autoribus probata, cum fructu possunt usurpari si calculus vagus fuerit: at si laterali vesicæ parti, vel etiam ejus fundo adhæserit, vix ullum ex prædictis signis de illo nuntium referet. Hac in re nobis favet *Fernelius de part. morb. & sympt. lib.* VI. *cap.* 13. Huc accedit memorabilis historia ab *Helmontio* descripta *tractatu de lithiasi*, cap. 3. §. 40. de quodam Prædicatore prope Barclaiam in Anglia, qui anno 1629 sanus atque sospes contendens à prandio, librum è sublimi ad se trahere, in imo ventre, magno perculsus pondere atque dolore, certis inde à quatriduo signis, scivit se calculo gravatum. Ex hujus narrationis conditione & circumstantiis, judicare possumus Prædicatorem, nullam anteà ab isto calculo tulisse molestiam, nec ullam forte utcunquè manifestam, de illo suspicionis causam habuisse. Omnia hoc in casu Medicorum dubia solvit catheter: ipso etenim leniter & industriè in vesicam immisso omnes explorantur amfractus, omniaque latibula, in quibus alioquin, calculus omnem Medicorum solertiam & sagacitatem eluderet.

Jam hujus ægritudinis curationem suspiciendi, hora est. Sed *hoc opus, hic labor est.* Nam etsi concepta, causarum externarum immoderatione, atque intemperie, in calculum inclinatio, earumdem moderatione, & temperie, sæpe avertatur & emendetur, hæreditariam tamen, nullâ posse fugari ratione, ratum habeo. Rara etiam, at forrasse ignota sunt medicamenta, quæ ore assumpta activitatis sphæram, tam longè latéque ferant, ut ad calculum in regione vesicæ situm, ea extendatur. Tentandum tamen est quod ratio experientiæ maritata nobis est dictatura.

Verâ & rectâ hujus hostis debellandi, methodo insistemus, si primò grassari incipientis progressus inhibeamus, eumque si fieri queat, capite truncemus. Secundò, si eum jam vesicæ muris loricatum atque munitum, foràs ejiciamus, integrâ, imprimis, remanente arce. Primam *indicationem* absolvere poterimus, tali vivendi ratione, quæ massæ sanguineæ succos, ad pristinam συμμετρίαν revocet: adeo ut *spiritus urinosus* omni suâ ferociâ depositâ, cum partibus tartareis, tragicam suam personam ampliùs non possit agere. Primò si *aër* sit intemperatus, atque vaporibus seu effluviis è cryptis saxeis avolantibus, infamis, protinus deseratur. Hæc etenim non solùm fermenta seu semina, calculo excitando idonea largiuntur, sed & homines, bestias, carpenta, reliquamque supellectilem, in rupes aliquando valent convertere: uti legitur in *Helmontio de lith. cap.* 1. §. 18. multisque in aliis autoribus. Secundò, summa cautio in *esculentis & potulentis* capienda. Quippe ut ea, nimiâ quantitate ingesta, grave ventriculi fermento, detrimentum inurunt, & vitalem auram maximè pessumdant, sæpéque suffocant, sic nocivâ qualitate, pluribus heteroclitis affectibus, ac præ-

cipuè huic, ansam præbent. Absit, tetra ingluvies, *quæ plures quàm gladius perimit.* Procul panis malè fermentatus nec benè coctus. Legumina ferè omnia, rubris ciceribus exceptis, caseus, lacticinia omnia, pisces grandiores, haleces passæ, seu infumatæ, ostreæ & conchylia, & tandem omnia quæ copiam seminis petrificantis, secum gerunt. Horum vices subeant caro vervecina, vitulina; capones, perdices, turdi, coturnices, vitelli ovorum &c. amygdalæ amaræ, pistacia, pineæ, nuclei persicorum ceras. ficus, rubra cicera. Inter herbas malva, atriplex, petroselinum, asparagus, & inprimis chærefolium *Sennerto* singulare calculi remedium. Vitetur cerevisia nondum benè fermentata, in eamque dum coquitur semen dauci injiciatur. Fugiatur etiam vinum non defæcatum. Nam ea, morbi causam secum portant. Ex insalubrium numero est aqua stagnans, in fundo conceptaculi, silicibus, seu arenis orba; talis enim impura est, & terrenis gravida. Verùm ea optima censetur, quæ perenni scaturigine, jugique fluento è terræ visceribus per summum ejus corticem derivatur, innumerìsque calculis & arenulis fundum stratum habet. Motu nimirum, à corruptione vindicatur, & à spermate lapidescente purgatur, dum ipsum in arenas fatescens subsidet. Vinum Rhenanum, album, liquor pomaceus, pyraceus, propter vim diureticam, valdè juvant. Si qua autem purgatione utendum, ad succum sanguineum reformandum, inter alias hæc esto, à celebri Riverio probata. R. Cassiæ recenter extractæ cum ol. amygd. dulcium ℥j. Diaphœnici ʒiij. rhabarb. pulv. ℈j. cum pulvere liquiritiæ, fiat bolus. Ad hujus affectûs προφύλαξιν mirè faciunt aquæ minerales acidulæ, & vitriolatæ; ut etenim ex varia corporum concreta valent dissolvere, ita calculosam dispositionem potenter enervant. Plura utilissima apud *Paracelsum, Helmontium, Sennertum, Riverium,* aliòsque famæ Medicos, quorum ampliora volumina hîc inserere non decrevi. Tertiò excernendorum *excretioni*, & non excernendorum *retentioni*, prospiciatur. Quartò motu nimio pretiosum hominis *balsamum* non profundatur, nec pigriori quiete torpeat, aut gravetur. Quintò de *somno* & *vigilia*, idem dicimus. Sextò *animi perturbationibus* consulendum, ea etenim, idem ac motus intensior, & quies desidior, præstant. Omnia igitur medio modo procedant. His & aliis, quæ opusculi brevitas recenseri renuit, ingruenti huic affectui succurritur.

Ad alteram *indicationem* adimplendam non ita pollet Medicus. Vix etenim pharmaca cum suâ operandi facultate, ad vesicam pertingunt. Tentanda tamen quæ calculum minuere feruntur. Radices apii, petroselini, brusci, graminis, asparagi. Folia pariet. Semina anisi, fœniculi, dauci, carvi, ameos, carthami, rutæ, sal prunellæ, crystal. tartar. Primas obtinet sanguis hirci, vel integer, vel destillatus per B. M. Studendum autem cum Riverio, ut hircus nutriatur per mensem, saxifraga, pimpinella, baccis

cis Juniperi, petroselino, aliisque diureticis, sine potu. Vinum alkekengi ab Arnoldo Villanov. maximè commendatur: quod fit fructus alkekengi contundendo, cum vino albo & colaturam exhibendo. *Horatius Augenius* historiam refert cujusdam typographi filii, calculo liberati per pharmacum à Jesuita ipsi oblatum, quod tale est. ℞. pulv. millep. ʒj. ad summum ℈iiij. aquæ vitæ ℥ß. juris cicerum rubrorum ℥ix. vel x. capiat horis ante prandium quinque. Spirit. salis hispalensis extollit *Helmont. de lith. cap.* 8. §. 28. aitque ipso calculum imminui. His omnibus ore haustis palmam præriperent medicamenta, quæ suadente *Paracacelso*, aliisque in vesicam syringâ transfunduntur; at ægrorum experientia id alienat. Nam mitiora medicamenta, in ipsam vesicam injecta, dolores magnoscient. Si igitur *diata* appositæ, & remediis deglutitis, affectus rebellis non cedat, sacra anchora, *κυστοτομία*, amplectenda. Vesicæ inflationem, flabello peractam, apud Ægyptios olim exercitam, abhorremus: varia etenim abhinc crudelia imaginamur tormenta, nec commodam calculi eductionem. Nec scriptus à Fab. Hildano extrahendi calculi modus, magis nobis cordi est. Regnet ergo ea sola calculi eruendi ratio quæ tot excellentibus practicis, Cellóque præsertim, maximè arridet. Si quis autem nosse aveat, quale in viro, quale in puero, mulieribus, aut virginibus calculi educendi *ἐγχείρημα* excellat, peritorum *χειρουργῶν* mo .umenta adeat. Sed à tædioso librorum evolvendorum labore abstinere queat, quicunque eximiam dictam Epistolam, ab ipso naturæ Genio, scriptam, consulere voluerit. Hîc sisto calamum, & DEO TRI VNI, gratias ex imo meo corde fundo, & *ipsum* demisso, humilique rogo animo, ut tentamini huicce benignus faveat, Luminisque scintillulam gratus impertire dignetur, quò densis ignorantiæ tenebris mens mea tandem eripiatur.

Dissertationem hanc primam, alia jam Præclarissimi Martini Lister, *excipiat. Quæ sic habet.*

DISSERTATIO MEDICINALIS
DE
CALCULO HUMANO, &c.

CAlculi ubique corporis humani at præcipuè in Renibus & vesica generantur: cujus rei rationem infrà privatim exponam. Igitur inventi sunt Calculi sub lingua, in ductibus pitui-

 tariis,

tariis, in cerebro, in hepate, in pulmone, in vesiculis seminalibus, in vtero, in ventriculo, in intestinis, in articulis tùm manuum tùm pedum, at multò frequentiùs in Renibus & vesica. Adisis *Historiæ Medicinalis* Scriptores & præcipuè mortuorum dissectores.

Calculi autem, etiamsi maximè inter se discrepare videantur & figura & colore & pondere; nam in iis sunt læves, sunt asperi: alii opaci, alii pellucidi & crystallorum æmuli: sunt & tophacei & valde friabiles: alii verò verè metallici ponderosi, penèque silicei videntur: alii rotundi, alii inæquales: alii quadrati, alii fissiles: alii Testacei &c. tamen eorum natura & generationis ratio eadem est; non solùm in hominibus, sed etiam in aliis animalibus ubi calculorum quoque quàm maxima varietas differentiæque occurrunt.

At licet ea distinctio calculorum secundùm loca & *animalium genera* laudabilis & Historica sit, instituti tamen nostri brevitas nos diurius insistere istiusmodi minutiis non patitur.

Verùm ne futilibus conjecturis oratio nostra procedat, primùm videndum est, quid nobis de calculorum natura, & ex eorum analysi per ignem, & cùm crudi nondùmque ignem experti fuerint, existimare liceat.

De calculo autem humano cremato hæc exhibet diligentissimus Leuvvenhoekius ope microscopii.

„In calculo humano, inquit, „ignis vi in calcem redacto, magnâ „copiâ insunt & salia fixa & vola„tilia. *Idem alibi*, ex sale volatili „& fixo maxima pars calculi con„stituitur *itemque*, calculi vesicæ „humanæ ex magnâ particularum „salinarum copia constant.

Porrò: „*ex calculo combusto* cry„stalli erant pellucidæ, atque ita „angulares ac lateribus planis, ac „si ipsum fuisset crystallum.

„Rursus ex calculo adusto cui „aqua infusa est, sal coagulatur, ac „*tam durum fit ac rigidum*, ut „quamvis aqua ad coctionem usque „fervescat, sal illud tamen cum aqua „non denuò conjungitur.

„Item sal volatile *calculi* adeo „*rigidum* & *firmum* est, ut, ubi „coagulatum est, humido cœlo dis„solvi nequeat.

„Ex capite mortuo *calculi com„busto*, cui aqua pura infusa est, „eadem aqua sensim in aëre siccata „detegi plures salis figuras, pelluci„das instar Adamantum: nec so„lùm erant pellucidæ, sed & an„guli earum erant adeo glabri, ac „adamantum anguli possint poliri. „Inter eas verò maxima erat plana, „& ejus basis triangularis: unus ex „angulis erat obtusus juxta hanc ve„rò jacebat particula salina, cujus „basis erat sexangularis, &c.

„Præterea jacebat [præcipuè in „liquoris superficie] magna copia „particularum salinarum, similium „iis quas in *Arthriticis calcem* „appellamus.

„Etiamsi cœlum, dum accuratè in„tuerer salis particulas, admodum „esset humidum ac frigidum, omnes „hæ particulæ undique, quasi aqueo „humori injectæ erant: unde earum „rigiditas facilè conjici potest.

„Cal-

„*Calculus crudus* ex aqua frigida „ infusus *suos quoque sales* similiter „ rigidos dat.

„ Nullam vidi particulam salinam, „ ex tot myriadibus salis, qui „ calculo humano insunt communi „ nostro sali similem. Neque illud „ ex siccato humore detegi potuit.

„ Omne sal palato nostro non sapit; ita nec sal è testis conchyliorum crematis, ex alabastro crudo; „ ita nec sapit qui elicitur ex calculo humano: id est, *aërem & acidum* saporem admodum salis communis non exhibet; sed sal tamen esse non desinit, i. e. suum habet peculiarem saporem, de quo suprà satis dictum est.

„*Capiti mortuo* materiæ calcariæ „ *Arthriticorum* ad nigredinem exusto, aquâ adiectâ inest magna copia particularum salinarum, similium salium in calculo humano: „ scilicet rigidorum pluriumque angulorum; nihil salis vulgaris, quo „ in cibis utimur, inest materia cal- „ caria arthriticorum. *Hactenus Leeuvvenkockius*.

Illud autem notes velim, figurarum salium illorum varietatem ac imperfectionem apud eum ab incredibili particularum salinarum exiguitate dependere, quæ, ut is testatur, vix tantæ sunt, ut multæ earum myriades arenulam æquent: adeoque propter parvitatem vix satis rectè depingi poterant.

In crystallos itaque majusculas (quantum fieri potest) aliquo artificio cogendæ sunt, ut lenta siccatione in umbra, idque diebus maximè calidis: quo certè tempore ex aquis nostris mineralibus crystallos ad sesqui scrupuli pondus habuimus: deinde quo major quantitas salis erit, eò promptiùs experimentum ejus concretionis in crystallos, magnitudinis conspicuæ & perfectissimæ successurum est.

Hæc autem non exhibui, ac si aliquod dubium sit de veritate experimenti à Leeuvvenhoekio de illis salibus expositi, sed ut, etiam sine microscopio, vel nudis oculis res manifestaretur.

Igitur de copia & natura salis in Calculo Humano jam satis ferè diximus; item de ipsa calce similiter sive materia calcaria & metallica.

Illud autem unum addam de hac calculi humani materia, scilicet quod in earum aliquibus debitè crematis etiam ipsum *ferreum metallum*, ad aliquot grana adhibito magnete, posse extrahi; id quod olim ostendi coram *Societate Regia Londinensi* cùm ibi fortè caput mortuum dictum alicujus calculi humani à *D. Slare* expositum fuisset. Appello autem Registra ejusdem *S.* de fide experimenti.

Quæ verò præterea *calculi, chymicâ analysi* dent, minùs moror, nempe olea & aquam. Cùm non alia sint à sanguine humoribusve corporis: adeoque minus faciunt ad calculi generandi intelligentiam; quæ tamen hujus dissertationis præcipua intentio est.

Igitur his expositis quale sit id, quod in homine lapidescat, satis intellectum puto, atque ita *calculum definio*, nempe esse quid verè lapideum à sale lapideque calcario & interdum à ferreo metallo, humoribusque quibuslibet corporis concretum, atque in plerisque ductibus visce-

 rum.

rum excretoriis, maximè verò in Renibus & vesica natum.

Causam itaque *materialem* calculi in solis humoribus, ut in pituitosis, crassis, viscosis, tartareis aut fœculentis non posuimus. Etenim materiam non solum concretioni aptam, quales sunt humores, indicare satis est, sed aliam etiam verè lapideam & metallicam calculi exigere videntur, atque ea ipsissima est, quam in proximè superiore Tractatu Anatomico exhibuimus, è quibus Conchyliorum Testæ fiunt, inque Fontibus Medicatis inveniri diximus; nempe succum lapidescentem è saxo quovis calcario, Pyriteve sive ferreo metallo *Germinante* ortum, atque aquis abreptum, nobis aliisque animalibus quovis alimento, maximè verò potione assumptum.

Humor autem iste sive succus lapidescens etiamsi ejus effectus passim extra nos innumeris exemplis appareant, tamen à nemine quod scio, explicatus est. Etenim Helmontii somnia hic non vendito; videlicet cuncta metalla ex mera aqua fieri, specifica metallorum semina, fermenta, odorem & spiritum nescio quem urinæ lapidificum, Terram ejusdem volatilem, spiritum vini urinæ incolam, hæ meræ nugæ sunt.

Non semen, inquit Helmontius, cum aqua sibi subdita solùm petrescit, quin insuper corpus sibi contiguum, odoris seminis petrifici, solo attactu petrificat, at si ita esset, cur renes & ipsa vesica non petrificarentur: ubi interdum semen istud, odor & fermentum tam vehemens est ut innumeros & sæpe ingentes calculos generare potis sit; ἀλλὰ ἴνδης τὸ τῆς εὐήθης τῶν λόγων λίαν ἐξετάζειν.

Quæ verò passim observare licet, ea tantum exhibeo, scil. saxa calcaria & pyriten i. e. ferri metallum sulphurulentum, præ omnibus metallis, *salia sua lapideis particulis gravida* edere, more plantarum pullulantium; has verò *plantas salinas* aquarum cursibus dissolui, iterumque vel ob moram, adhæsionem ex aptitudine quadam partium & contiguitate, imbibitionem, aliave ignorabilia accidentia inter se coire, & in primam suam materiam redire, hinc, inquam, petrificationes extraneas, & calculos intra nos fieri verisimile est.

Est itaque peculiaris quædam materiæ sive succi lapidescentis aptitudo ut in lapidem convertatur, nimirum ex salis lapidei naturali coitione, ejusque rigiditate, ut dissolutioni ut dictum est, resistat; itemque ex copia & qualitate particularum lapidearum in isto succo contentarum, suo scilicet sali ex quadam harmonia ortûs, promptè committendarum, nexu haud facilè dissolubili.

Igitur calculi materiam ab esculentis & potulentis, quæ hujusmodi salibus lapideisque particulis abundant, provenire. Si verò corpus bene se habeat foras ejiciuntur, neque in renibus aut vesica retinentur; si renes imbecilli fuerint & vesica labefactetur, in lapidem coïre apta sunt.

Efficiens itaque causa calculi est copia materiæ lapideæ in ductibus viscerum excretoriis imbecillis diutiùs suppressa.

Si qua verò sit in aliquibus hominibus hæreditaria dispositio ad calculum generandum, ea oriri possit ex

mala

malâ partium constitutione, ex usu tamen quotidiano victûs, lapideâ materiâ maximè infesti, vel in maximè integris hominibus calculi etiam generantur, videlicet si alimentis continuò & magna copia utantur, quæ plurimum succi lapidescentis in se contineant, aquasve bibant tali succo vitiatas, quia in illis aquis aut cibis causa materialis; unde est, quod in quibusdam regionibus præ aliis incolæ complures calculo laborent.

Itaque renes & vesica vitiantur vel ex nativa constitutione, vel victu calculoso supervacaneo, quam autem rem sic intelligo, nimirum à nimia copia & pondere materiæ metallicæ arteriolæ capillares, renum ductibus excretoriis commissæ, distenduntur, præterque naturam valdè amplianrur, unde excretio debilitatur à constrictione arteriolarum labefactata. Igitur materia metallica in ductibus excretoriis imbecillibus sensim accumulatur moramque trahit, unde ejus coitio in calculos; idem cogita in labe hæreditaria, ubi mala renum constitutio.

Inter *causas* autem calculi *antecedentes* & *procatarcticas*, hæ rectè numerantur.

1. Mala concoctio quâ chylus crudus & lentus quo involuitur succus lapidescens, indiscriminatim intra habitum corporis assumitur, etiamsi verò causa calculi materialis non ex stomacho deducenda sit, tamen eo labefactato in officio suo chyli conficiendi, succus putrescens plus minus in omnigeno alimento necessariò & naturaliter existens, possit ob chyli crassitiem citiùs & faciliùs in majores arenulas coire in renibus.

Profectò robur inæquale partium est calculosorum præcipua ratio; ita renum alter calculos parit altero sano, quod satis evincit calculi vitium à parte labefactata potiùs quàm ab ullo materiæ calculosæ defectu oriri; quæ semper, ut dictum est, adest; at rarò supra modum arenularum concrescit, nisi vitietur tonus & vigor renis expulsivus.

2. *Lactea infirmata*; nam ab iis integris etiam chylus bene digestus à succo istiusmodi putrescente ex parte purgatur; quòd scilicet is fluori minus aptus sit, adeoque inter alimenti soluti excrementa per intestina dejicitnr, antequam venas lacteas subire possit.

3. Hyems autumnusque calculos renum parit, autore *Aretæo*, an quod magis laborent renes, suppressâ ex frigore perspiratione cutanea.

Sed ad alia pergamus, & privatim materiam calculi suppeditant maximè *ostrea* & omnia *Testacea* animalia; *aqua medicata*, quæque vel calcario vel ferreo metallo imbutæ, & quæ petrescentes ob conspicuos effectus præcipuè audiunt. *Vina* aut quælibet alia alimenta locis aqua petrescente vitiosis nutrita.

Salsæ autem *carnes* minimè, prout Leeuvvenhœckius extra dubium posuit; scilicet in calculo omninò nil salis culinarii repertum esse.

His verò adiici possunt *vehementissima quæque Diuretica*, quæ materiam morbificam vel nimio impetu ad renes deturbent, vel victum per se minus noxium infestum reddant, quòd ipsi renes ob nimiam excretionem infirmentur.

In his quoque causis *Balnea* ponenda.

nenda sunt quibus renes nimirum lacerentur, item alimenta vehementer calida, ut Piper, Allia, Resinæ quævis, exercitium vehemens: Venus immoderata.

Audi Hippocratem, (*a*) Pueris „calculi principium *ex lacte impuro*, pituita enim ex eo lacte urinæ „sedimento admixta, glutinum evadit; ac primum quidem parva lanugo accrescit, deinde quod accedit „arenosum. Rursus autem alimentum solidum aut *lapidosum* efficitur, non secus ac *ferrum ex lapidibus* &c.

Ita nobiscum satis benè sentit antiquissimus Medicus, calculum accrescere ex arenâ pituitæ commistâ, i. e. ex materia verè lapidea, primòque mollem velut lanuginem, mox virtute arenosæ accessionis solidum ac lapidosum effici: non secus *ac ferrum ex lapidibus*.

Hactenus de calculi natura, ejusque generandi modo caussisque; proximo autem in loco ipsius *morbi* ratio sive *pathologia*, sive is in renibus sive in vesica fiat, instituenda est; cum *Diagnosticis* verò incipiam.

Hæc autem Calculi in Renibus indicia sunt. 1. Omnium certissima significatio, calculus excretus est.

2. Ad renem doloris gravitas. (*b*)

3. Femoris è directo stupor sentitur, *idem ibidem*.

4. Nausea & vomitus.

5. Urina cruenta: at hoc perpetuum non est: unum tamen è præcipuis est quando contigerit quod dolorem nephriticum à colico distinguat.

6. Urina in principio aquata, pauca, aut integra suppressio: à moto verò calculo per ureteres, ea copiosa, ferè turbida, arenosa.

Hæc autem indicia per se patent, neque ulla explicatione, certè arte peritis, indigent.

Ubi verò id malum in vesica fuerit, his indiciis, inquit *Celsus*, (*c*) cognoscitur. „Difficulter urina redditur; paulatimque, interdum „etiam sine voluntate destillat, eadem „arenosa est, nonnunquam aut sanguis, aut cruentum, aut *purulentum* „aliquid cum ea excernitur; eamque quidam promptius recti, quidam resupinati, maximè hi, qui grandes habent calculos, quidam etiam „inclinati reddunt, colemque extendendo dolorem leuant. Gravitatis „quoque cujusdam in ea parte sensus „est; atque ea cursu omnique motu „augetur: quidam etiam cum torquentur, pedes inter se, subinde mutatis vicibus implicant. Fœminæ „verò oras naturalium suorum, manibus admotis, scabere crebrò coguntur; nonnunquam si digitum „admoverint, ubi vesicæ cervicem „is urget, calculum sentiunt.

Neque multum aliter Hippocrates. [*d*] „Hic morbus quinque habet „signa: Dolor in urina reddenda; „ejus stillicidium: interdum cruenta, à vesicâ inflammatione vexatâ: verùm id non apparet, indicio „tamen est *summa præputii pars* „[i. e. inflammata] interdum arenosa reddit, interdum duos aut plures „calculos.

Aretæus ex antiquissimis autoribus

(*a*) *Lib.* 4 *de Morbis.* (*b*) *Hipp. Epidem. l.* 1. *S.* 1. (*c*) *l.* 2. *c.* 7. [*d*] 4. *de Morbis.*

bus in plerisque consentit. Si vesicæ
,, inhæserit calculus, ex colliquationi-
,, bus patefiat. neque doloris neque
,, gravitatis expertes sunt licet uri-
,, nam expeditè reddant: Sin minùs
,, & urinæ difficultas accedet: omnes
,, verò calculos ex sabulosis urinæ
,, subsidentiis deprehendes, & quod
,, istis virilia sæpius arriguntur: quan-
,, do enim mejunt subeitque calcu-
,, lus, dolent, tractant, attrahunt-
,, que pudenda, anus quoque vitii
,, particeps redditur.

De *inflammatione* autem vesicæ satis constat ex observatione Hippocratis, cùm ad summam glandem ferè visibilis sit ex insigni rubore; unde non mirandum est si molestus interdum *pruritus* sit in pudendo. *dolorque* in vesicæ collo incipiens, ad glandis extremum usque porrigatur, unde etiam *Virilium* frequens *erectio*, non secus ac cantharidibus sumptis.

Urinæ autem *Stillicidium*, & ponderis sensus: item mictio facilior in uno corporis positu quàm in alio: item dejiciendi cupiditas, quæ mictionem excipit; hæc omnia à magnitudine, & figura & motu calculi oriri videntur.

Ultimum autem & omnium certissimum signum est exploratio, vel per digitum in anum vel per catheterem in ipsam vesicam immissum.

De illo autem Hippocratis [a] Aphorismo magna interpretum dissensio est à Galeno ad nostra tempora. Quibus in urina arenosa [ψαμμώδεα] subsident, his vesica calculo laborat.

Johannis Zechii [b] opinio, ut video, plerisque arridet; qui hanc subsidentiam non meram arenam esse vult, sed gluten istud mucaginosum in plerisque calculosis conspicuum; at hoc non perpetuum signum est, adeoque minimè pathognomonicum.

Sed, brevitatis causa, missis aliorum disputationibus mihi videtur Hippocratem hîc, generationis arenæ locum, non calculi existentiam indicare voluisse, & dicit tantùm ipsam vesicam in vitio, ubi arenæ à mictione formantur atque subsident; ita quidem expono ἡ κύστη λιθιᾷ, imò idem Hippocrates [c] alibi ait arenam non esse signum calculi in vesica; atque ita ille Aphorismus diverso ab hoc sensu intelligendus est.

Verùm ais, arenæ non sunt calculi, neque negandum est, quod à quibusdam exhibetur, scilicet vix è decem unum reperiri, qui arenas cum lotio non excernant; raros tamen esse, qui renum calculo laborent, & rariores multò, qui vesicæ.

Quamvis autem arenæ revera calculi sint, nec ab iis essentialiter differant; tantùm secundum magis & minus, nam perexiguus Calculus arena est; tamen aliquo sensu, in gratiam Medicorum, probanda est ista distinctio, nempe arenarum quotidianarum cum urina ejectarum, & calculorum majusculorum non sine dolore & difficultet excernendorum, utræque tamen partes, & Renes & Vesica tum suas arenas, suosque calculos generant: neque aliter visum est Hippocrati, ut supra dictum est in diagnosticis; vult autem in hoc Aphorismo arenas ex urina micta subsiden-

[a] *Aphor.* 79. S. 4. [b] *Consf.* 58. [c] *L. de inaffectibus.*

tes præcipuè à vesica vitiata oriri, eamque calculis generandis præ renibus pronam esse innuere. At hic prætereunda non est singularis opinio Fernelii, qui statuit omnem vesicæ calculum, rudimentum quoddam, ceu interiorem nucleum ex renibus trahere, è quibus per nephriticum dolorem excidens, si sit grandiusculus, in Vesica hæret, & sordium illic allatorum adhæsu coagmentatur, dum adoleverit in justum lapidem; eo, inquit, argumento, quod neminem offenderit in vesica calculosum qui non fuerit diu ante nephritide vexatus, item quod in contritis vesicæ lapidibus nucleum quendam se reperisse asserit, diversi à reliquo integumento coloris & substantiæ.

Huic autem opinioni ipse addo, etiam in mediis calculis, è vesica exectis, vidi & *ferramenta* [a] & ossa, per ipsum penem injecta: possint itaque arenulæ renum esse pro rudimentis calculorum vesicæ: at hoc perpetuum non est.

Etenim priorem hujus rei rationem alii Medici ex propria sua experientia negant; nempe in pueris calculosos dari, quibus nulli nephritici dolores antecesserunt: item non in omnibus calculis nucleum istiusmodi inesse.

Illud quidem verum est, calculos renum sive arenulas ab iis plerumque fulvas esse, vesicæ verò albicantes: quare? calculorum color, ut supra dictum est & consistentia varia: modò rufi, modò nigricantes, modò albidi sunt nempe pro ratione cibi potionisve assumpti; at ferè à renibus subcrocei, à vesica albidi: an quia in renibus urina defæcatior, puriorque ei insit arenularum materia ad ocram accedens, in vesica verò eadem pituitæ mucosæ & albicanti, è glandulis excretæ, mista & contaminata sit.

Sed ad *Prognostica* transeamus.

Lapis magnus potione, neque medicamento frangitur, autore Aretæo. Chimicorum insomnia hactenus vana sunt.

Morbus periculosus: hæreditarius incurabilis: nam calculorum procreationem (cum Aretæo loquor) è fœcunda Sterilem reddere, nemo potest: facilius est enim uterum à pariendo prohibere quàm calculosos renes calculis vacuare.

Vitia renum & vesicæ in senibus difficulter curantur. (*b*)

Hippocrates in Coacis vult lapidem in vesica non generari à 14 ætatis anno usque ad 60, nisi prius extiterit.

Ita parvi & senes sunt ipsis viris calculosiores. Pueri autem magis calculo vesicæ laborant, senes verò calculo renum: quid iras andi Galenum [*c*] quia in pueris facultas renum expultrix fortior est, ejus autem actio naturalis est, item retinendi in vesica facultas non minus fortis est; at cùm vesica propriè receptaculum est, & pueri parum bibant, parumque mingant, cùm mictio actio voluntaria est, vesicæ exonerandæ non attendunt, sic calculorum coitioni major opportunitas ex mora.

Ex anatomia autem discimus, ubi calculosis ægris mucosa urina effunditur, vesicæ corpus cancrosum esse, & di-

[a] *Acta Philosop. Lond.* (*b*) *Hipp. Aphor.* 6. 5. 6. [*c*] *In* 6. *Epid. sect.* 5.

& digiti aut pollicis crassitiem nonnunquam adeptum esse: in calculosis verò, qui claram ac tenuem urinam mingunt, vesicæ substantia invenitur membranosa, ferèque ut in statu naturali se habet, de his autem ita sentio, calculum primùm exiguum concrevisse, vesicâ adhuc integrâ; aucto verò calculo, ab ejus pondere, asperitate motùque vesicam lædi, ejusque membranarum glandulas inflammari, intumescere, indurari, i. e. cancrosas fieri: unde veluti puris sive pituitæ viscosæ, interdum cruentatæ ingens copia cum urina profluit.

Postremò in *sectione* sola cura magnorum lapidum. *Cœlio Aureliano* (a) autore.

At, inquies, cur non quibusdam medicamentis dissoluantur, certè quidam lapides majores cùm ex calculis in humano corpore repertis quidam tophacei & friabiles & leues quales sub lingua & in articulis orti? respondeo in vesica lapides ferè silicei sunt; rarò molles: & si ita, tamen ex arenulis duris compaginantur; ratio est, quia per majores vias & in majoribus conceptaculis metalla, sive particulæ tum salinæ, tum lapideæ, è quibus iste succus petrescens constat, ponderis sui virtute ferè copiosius & excernantur & in calculos concrescunt, atque hæc hactenus. Proximo autem in loco de curatione & medicamentis dicendum est.

Curationes autem hæ ferè instituendæ sunt: vel ad calculos minores, arenasue, cùm molesti fuerint, expellendos, specialibus adjutoriis: atque hæc ferè diuretica sunt: vel materiam calculosam minuendam, doloresque acerbos mitigandos, in majoribus calculis excretioni ineptis: atque illa prophylactica anodyna sunt, profectò qui dolorem sustulit, satis ad valetudinem profuit.

Quoniam autem instituti nostri ratio brevitatem requirat, & ut repetitiones superuacaneæ evitentur, ex adversariis nostris ægros aliquot, qui nobis commissi fuerint, eorumque curationes paucis enarrabo, deinde medicamentorum, maximè à nobis exhibitorum rationes exponam.

Hi autem *Nephritide* laborarunt.

I. *Ægrotus.*

D. *Dryden* Presbiter Ecclesiæ Eboracensis, mediæ ætatis vir, ex pluribus mensibus sanguinis mictione misere affectus est, maximè ab omni equitatione, aut vehementiori corporis motu: item calculos innumeros, ferè arenosos, (& in iis fuerunt, qui seminum coriandri grana implebant) excernere consuevit, huic etiam frequentissimè mingendi cupiditas.

Is autem multa à multis frustra sumpsit: tandem hoc remedium à me feliciter præscriptum est [R. *sem. & rad. pœoniæ maris, agarici, vitrioli Romani, mithridat. an.* ℨj. ℞. *conserua rof. rubr.* ℥iij. *Syrup: è rosis q. s. f. Electuarium.*]

Convaluit & à sanguenis mictione & à Calculo,

(a) *T. P. l.* 5.

2. Ægrotus.

D. Breeden de Pangburne, unus è Parliamento Jacobi Secundi Regis, sexagenarius, ex vehementi saltatione in uno & dextro pede per horros suos quod exercitio aliis sæpius certare consuevit, sanguinem minxit.

Huic malo curando ei pluries sanguis è brachio missus est: aquas *ferratas* sumpsit; aliaque plurima medicamenta frustrà ab aliis atque aliis medicis adhibita sunt.

Post sesquiannum autem hominem in hac conditione inueni. Sanguinis plus minus ab aliquot septimanis quotidie mingebat, non sine urinæ stillicidio tumor ingens & durus in abdomine contra renem dextrum; item dolor continuus in dorso: summus ardor in imo abdomine è regione renis dextri: *venæ* abdominis externæ ejusdem lateris *varicosæ* & præter modum tumidæ; habitus corporis qualis in Leucophlegmatia: in itùm sitiebat: parùm dormiebat. Denique huic coxendicum stupor, & summa crurum imbecillitas.

Huic autem malo sic auxiliandum censui (*R. Mithridatii sine opio confecti* ℥j. ß. *G. Tragacanth. aq rosac. dissolut* ℥. *ß.f. pilul. n. vi.*] ex his unam singulis noctibus sumpsit.

Item. (R. *Aq. hordei* ℔ii. *olei vitrioli guttas vi. succi limon.* ℥iv. *C. C. usti* ʒj. *sacch. candi albi.* ℥ii ß. *misce; de quo ad* ℥vj. *bis quotidie propinavit.*

Item (R. *Balsami martis* [*i. e. salis martis ex balsamo Lucatelli* ʒj. *optimè super marmor contriti*] *gr. iij. horâ aliquâ vespertinâ devoravit.*

Ex his autem medicamentis intra diem unum vel alterum multò meliùs se habuit.

Postremò bis hominem purgavi Hieræ diacolocynthidos ʒj. quod medicamentum facile tulit.

N. B. Quamvis in reliquis mirè à memedicamentis levatus est; adeo ut non amplius sanguinem mingeret, & optimè dormiret, & sat benè cibum appeteret, tamen vix ambulare centum passus præ mira imbecillitate crurum potuit, aut scalas ullatenus ascendere.

In hoc statu ad tres hebdomadas mansit: randem nulla amicorum prece prohiberi potuit, quin rus iret ad quinquagesimum ferè lapidem a Londiniis ad videndam uxorem moribundam; ex itinere autem (quamvis lectica veheretur) iterum sanguinem minxit, & aliquot postea diebus ex urinæ suppressione interiit.

Ex dissectione Ren dexter immensæ magnitudinis inuentus est, cancrosus, ad quinquaginta uncias pendebat, atque in eo inueni sunt plurimi exigui calculi.

Nequeo sanè mirari satis veterum diligentiam; nam cùm rarissimum sit hoc morbi genus, idque mihi semel tantùm in Praxi occurrit, tamen apud Æ tium summa accuratione descriptum illud legere est.

3. Ægrotus.

D. Athins. Quinq agenarius, unus è regni Justiciariis, Eboraci, cùm publica negotia obiturus erat, calculo laboravit, huic in altero Re-

ne dolor vehemens vomuit, mingere cupivit, at frustra, nam paucam tantùm urinam reddidit, eamque aqueam.

E lenioribus autem medicamentis hæc sumpsit; nimirum præmisso enemate è Terebinthina ex vitello oui dissoluta in decoct. communi cui vini Emetici ℥ ii. adjectæ fuerint, parum efficimus: ideo statim hæc Purgatoria exhibuimus cum diureticis mixta & stomachicis [*R. Elect. lenitiv* ℥ß. *asellorum cochineal. an.* ℈j. *sal. absinth.* ℈. *m. f. bolus. huic superbibat potionem sequentem. R. decoct. sennæ Gereon.* ℥iij. *syr. è spina cervina* ℥j. *s. aq. mirab.* ʒvj. *olei amygdalarum dulcium* ℥j. *misce f. potio.*] bene fecit: calculos enim aliquot albidos cum urina subfulua & fæculanta excrevit; & postridie publicis negotiis præfuit.

4. Ægrota.

Domina *Bellingham* quadragenaria subitò post dejectionem vehementi dolore nephritico & ad alteram abdominis partem correpta est; vomuit, mox quatuor calculos excrevit cum tantillo urinæ. ab his primis calculis dolore perseverante hoc medicamentum præscripsi (R. *Cassiæ recenter extractæ* ℥ß. *pulv. jalap* ℈. *mercurii dulcis gr.* vj. *olei cinam. gut.* 1. *m. f. bolus*] alios autem multos calculos deinceps per aliquot dies reddidit.

N. B. Horum autem calculorum color *luteus*; figura omnium subteres; at non eadem magnitudo: ad grana verò piperis majusculi; omnium duritiei insignis: aliquot ex iis fractis cortex lapideus unus, more ceparum alteri superinjectus est; item interior medulla similiter & lapidea, & rufescens.

5. Ægrotus.

D. Harduich, mediæ ætatis vir, ex itinere primùm sanguinem minxit, cum renum dolore; post aliquot verò menses calculos *rufos* exiguos non sine vomitu & vehementi renum dolore excrevit, item intra annum tertium eodem dolore renum correptus est, cum vomitu & calculorum excretione.

Huic sic præscripsi [R. *Agarici. pulu.* ℈. ß *jalap pulver. gr.* vj. *summitat. hyperici pulverisat.* ʒj, *vini veteris Rhenani* ℥v. *m. f. potio*] ab ea vigesies minimùm, dejecit, neque tardè aut cum ullis torminibus aluum movebat; convaluit.

6. Ægrotus.

D. *Ascough* senex calculo sæpe vexatus est, renisque alterius vehementi dolore, vomitu, sanguineo mictu, is autem dolor, ante meum aduentum sine febre ad octiduum manserat, exhibui statim Cassiæ ad ʒvj, &c. in bolo, à quo non sine levamine purgatus est; at rediit vehemens dolor; ideo nocte dormituro data est *Trochisc. Alkekengi* ʒj. optimè se habuit, postridieque manè sine ullo dolore calculum granditculum minxit.

7. Ægrota.

D. *Rhodes* diu multumque renis dolo-

dolore affecta est, cum vomitu: multa & enemata & alia remedia data sunt, à quibus inducias trium circiter dierum habuit, tandem huic dormiturae vesperi *Trochisc Alkekengi* ℨj. exhibuimus; ea nocte placide quievit, & postridie horâ aliquâ pomeridianâ tres calculos majusculos fere sine dolore excrevit, convaluit.

N. B. In his Trochiscis insunt præter baccas solani Alkekengi dictas, & amygdalas amaras, & opium, &c.

8. *Ægrota.*

D. *Legger* quinquagenaria, primaria fœmina, diu febre intermittente luctavit, tandem ad me venit, Eboraci degentem: graviter præter febrem Symptomatis histericis affecta est, huic adeo Apozema præscripsi ex Cortice Peruviano, Phyllitide, Ceterac, ruta muraria, &c. Singulorum ad ℥iij. in vino post longam macerationem leviter coquend. de eo per aliquot dies sumpsit; tandem febre victa; vomitu & vehementi renis dolore correpta est, calculumque majusculum excrevit; id quod semel tantùm in vita ante quinquennium fecerat, agnosco autem libens, & expertus jam egregiam vim herbarum capillarium ad affectus uterinos; at suspicor illas herbas non tantùm calculum expellere, sed etiam ex parte illum ab iis, tanquam materia, gigni; quod rupibus ferè calcariis, locisque montanis uliginosisque naturaliter crescunt, ubi eas plurimum succo calcario imbui nutririque necesse est.

Idem de eodem Apozemate in alia atque alia fœmina, D. *Rooksbie*, &c. observavi: unde magis magisque fidem do jam positæ sententiæ.

D. *Green* Coquus aliquoties calculos à renibus excrevit; at ultimo paroxysmo, quo me accersivit ut opem ei ferrem, ex communi consilio cum D. *Barvvick* collega meo dignissimo, *dysuriam* ad triduum passus est magna corporis jactitatione atque anxietate; in extremis autem cùm penè de hominis vita desperatum fuerit, sic præscripsimus. [℞. *Cantharid. probè tostarum, tantùm non crematarum* ℈ß. *aq. spermatis Ranarum* ℥i. *m. f. haustus*,) paucis horis elapsis urinam ad quatuor minimum libras reddit, & unà plurimos calculos, convaluit.

Hi autem Calculo Vesicæ laborarunt, renibus forte in plerisque non integris.

9. *Ægrotus.*

D. *Ramsden*, mercator Eboracensis, mediæ ætatis vir, ex patre calculis miserè afflicto natus, & ipse renum & vesicæ calculo à multis retro annis vehementer laboravit, item ejus filius unicus triennis calculo correptus est, & suctione tandem à penè pueri grandiusculus calculus exemptus est. gravissimis autem symptomatis malum in dies & molestius & periculosius fit; nam sanguinem sæpius minxit; modo dysuria, modò lumborum contra renes dolore, horrendum! cruciatus est: sæpenumerò verò calculos ferè asperos, & inæquales

les excrevit, tum albidos, tum flavos hordei grani magnitudine.

Tandem verò ab equitatione primùm observavit se humorem quendam albidum tenacem cum urina reddidisse; is autem humor præ lentore suo matulæ fundo adhæsit, nec facilè cum urina effundi potuit; & interdum ad plures uncias diei unius spatio excretus est; neque unquam sine dolore excerni potuit; propter virgam [purà] inflammatam & acrimoniam fracidæ, & marcescentis urinæ; nam vetustatem redoluit, etiamsi novissimè fuerit reddita.

Sanè hunc hominem, cùm primùm medicinam facerem, curavi; mihique adeo ex propria experientia minus notæ essent medicamentorum vires, illud equidem unum totis viribus efficere conatus sum, scilicet ut materiam istam lentam aut minuerem, aut liquefacerem. quo minore cum dolore per urethram exire posset.

Neque aliud magis profuit, quàm *mercurius dulcis ad gr.* VI. *ex pulvere jalap.* ℈j. exhibitus: quippe eo & alvus diu liquefacta est, & materia lenta & mucosa in grumos farinaceos divisa est: ac sic multò melius se habuit & ratione, dysuriæ, & minus frequenter mingendi cupiditate vexatus est: tandem verò maxima ex parte desiit prodire iste mucus, at fœtor urinæ usque permansit, etiam cùm cætera sanus sibi visus fuerit.

Post mensem verò ex frigore & cruditatibus eodem muco mirè viscido tentatus est.

Tum verò hominem sic purgavi (*R. Rhei Torrefacti* ʒß. *Therebinth. Venet. ad duritiem cocl. & pulverisat.* ʒiij. *f. Pulvis: detur ex haustu sequenti. R. mellis despumati* ℥j. ß. *aq. sperm. ranar.* ℥ij. *misce.*)

Urina autem quæ antea aquea fuit, jam ex rheo intensè colorata est, eique ex Terebintha odor suavis conciliatus est, at postridie idem urinæ pallor atque idem fœtor redierunt.

Porrò, ex semicupio, in quo semel tantùm ad mitigandos dolores demissus est, involuntaria mictio sequuta est, idem observavi ex usu opii.

Rursus, ex mercurii dulcis aucta dosi ad gr. x. & pro secunda vice dato, idem effectus sequutus est, ut sc. mucosæ urinæ materia in exiguos grumos incideretur & matulæ fundo vix amplius adhæreret: at propter stimulatum anum & ex consensu communi cum sphinctere vesicæ, diarrhœam plurium dierum, imò ferè integri mensis induxit, item aphtæ in ore & faucibus ortæ sunt.

Cùm verò levi febricula sub eo malo corriperetur, venam in brachio incidimus: sanguis autem missus & refrigeratus, crassa pelle albida contectus est.

Tandem ex communi consilio aliorum mecum Medicorum & Trochisci, Alkekengi & emulsio cum seminibus frigidis minoribus cum decocto Symphyti majoris, &c. præscripta sunt.

Ab his autem remediis calculi multi parvi, sed *albissimi*, qualis color fuit emulsionis, excreti sunt; item postridie rediit urina mucosa & lenta & dolor vehementer auctus est, & urinæ difficultas: ideo abstinuit à

pri-

præscripsi medicamentis: itaque spiritus salis Armoniaci cum Gummi ammoniaci destillati ad guttas vj. ter quotidie sumpsit ex aquæ spermatis ranarum haustulo.

Ejus autem medicamenti post aliquot dies effectus erat, ut urinæ malus odor, ferè sublatus est, & ejus sedimentum jam bona ex parte similagineum, candidius & leve factum fuerit.

Rediit autem appetitus, & ex usu salsamenti veteris, apud nostrates *Ling.* dicti, alvus subitò compressa est, & urinam rursus continuit. cæteraque omnia incommoda mirificè levata sunt præter unicum in urina fœtorem, neque amplius urina viscosa.

Hic autem vir, tolerabilem valetudinem consequutus, Eboraco Londinum se contulit, ubi à chirurgis, ejus artis peritis examinatus digitis in anum immissis, calculus ad oui magnitudinem compertus est.

Illud sedulò autem notavi, medicamenta leniter diuretica, & Renum dolorem supra modum intendisse, & si è valentissimis fuerunt, & Testiculorum, ipsiusque urethræ, & glandis, ad exitum, inflammationem & rubedinem excitasse.

Ab eo tempore, quo Eboracum rediit; nihil, quantum scio sumpsit; certè unum vel alterum annum vixit, sed graviter decubuit, nec calculum ullum postea excrevit.

Tandem nescio cujus suasu, unciam unam Guttarum dictatum à *Goddard* autore, à Londino nactus, ad ejus ℥ß. in aqua porietariæ bis aut ter in die sumpsit hoc autem medicamentum (ut postea didici ab ipso Rege Carolo Secundo, qui à vidua Goddard magno pretio secretum redemit) nihil aliud fuit, quàm *spiritus* salinus volatilis à *serico crudo* vi ignis elicitus, at tanta erat ejus malitia in optimo viro, ut biduo à sumtione, sanguinis mictu, & diris cruciatibus, correptus, misereque convulsus, diem ultimum obiit.

Sub eo tempore in eadem urbe duo senes; metallorum fusores, ex calculo à plurimis annis decumbentes [*Smith* unus appellatus est, alterius nominis oblitus sum) convulsi perierunt, potione spiritus Terebinthinæ, ad ℈ij. aliquoties exhibiti, unde inflammatio imum ventrem ex toto occupavi, in Gangrænam protinus mutata, hoc medicamentum suasu cujusdam Agyrtæ chimici sumpserunt, quorum alterum, super pontem habitantem, prece viduæ, dissecui.

10. Ægrotus.

Illustrissimus Baro D. *Fanshavv:* Puer novennis, calculo vesicæ ab aliquot annis laboravit, illum *Sand[illegible]ck* vidi, villam amœnissimam D. Comitis de *Castleton*, dum ibi ejus matri decumbenti advocatus sum.

Hujus autem pueri urina, instar seri lactis recenter concreti, turbida & grumosa erat: item in fundo ejus residere grumi albissimi, verè caseosi; ejusque urinæ odor ipsissimus qui casei recentis: is autem puer, ex præscripto Medicorum, quotidie lac asininum bibere consuevit, ex ejus verò vesica postea calculus feliciter exectus est Londini.

Illud autem ex hoc casu constat, sc. la-

ſc. lacteardm venarum imbecillitatem, eaſque officio ſuo non rectè fungi quòd [cœtera ſanus puer] odorem & ſubſtantiam fracidi caſei ejus urina exhibebat; aliter multo, quàm in integris etiam puerulis lactantibus, quorum vrinæ ſuus odor & conſiſtentia eſt.

11. *Ægrotus.*

D. *Little* Prætoriæ cohortis eques, Eboraci tum degens mediæ ætatis vir, ex equitatione, primum urinæ difficultate correptus eſt: mox ea ferè ex toto ſuppreſſa eſt cum vehementi dolore circa pubem & in ipſo penis itinere.

Cum urina vero exiit mucus quidam albidus, viſci inſtar tenax, matulæque fundo pertinaciter adhærens item ejus odor fœtidus, qualis ex urina veteri.

Ob vehemens verò malum ſæpius animâ defecit, & miſere convulſus eſt.

Hæc autem ante meum aduentum, ſtatim oleum amygdalarum dulcium leniter repefactum, injiciendum veſicæ præſcripſi, cum bono eventu, deinde hoc medicamentum exhibui devorandum (℞. *mercurii dulcis gr. iv. puln. jalap.* ℈j. *Caſſiæ* ℥ij. *f. bolus*) à quo aluus ſepties mota, dolores levati ſunt; nocte Troch. Alkekengi ʒj. dati. Verùm poſtridie & ſanguinem minxit & aliquam multos majuſculos calculos albidos excrevit, alioſque per aliquot dies: calculis autem excretis & iſte mucus exire deſiit: convaluit: hunc fortè hominem Noſocomio militari Chelſienſi ſuperiore anno vidi, beneficii mei non immemorem & (ut mihi narravit] poſt viginti annos, calculos quod attinet, ſanum.

12. *Ægrota.*

D. *Hedley*, in Vicinia Leedes, oppidi agri Eboracenſis degens, quinquagenaria, admodum obeſa, ex multis annis *calculi cujuſdam arenacei* excretione vehementer cruciata eſt. Ii autem calculi ipſum *Saxum molare* noſtrum arenaceum valdè referebant; nam *ex arenis majuſculis Cryſtallinis, inter ſe coagmentatis* in calculos majuſcnlos conſtabant, interdum verò ſolidos, interdum ſolutiores eos, quotidie, haud modica quantitate cum urina reddebat.

Hæc autem Symptomata præter calculorum excretionem paſſa eſt, cordis palpitatione, aſſiduam mingendi cupiditatem, lumborum & veſicæ dolorem, urinam aqueam, cibi inappetentiam, &c.

His autem malis ſic occurrendum eſſe cenſui, (℞. *Lingua cervina, Trichoman. an* ʒj. *macis* ℈ß. *f. pulvis ſubtiliſſimus, detur ex aq. hordei hauſtu, poſt horam infuſionis, ter quotidie*) poſt 4. dies non amplius calculos reddidit; urina jam fulva, qualis ſanorum cum ſedimenro albido, quod ferè defuit ante: ad aliquot amplius dies iiſdem medicamentis, at alia atque alia compoſitionis ratione, uſa eſt; præter opinionem convaluit.

Reverſa autem ad ſuos, rurſus calculorum id genus excretione correpta eſt: iterumque ad me Eboracum venit: atque, iiſdem medicamentis ſimiliter ſumptis, convaluit.

Huic domum redeunti uſum cereviſiæ præcepi tantùmmodo ex aqua fluminis, & non putei, ut ante conſueverat, confectæ: nam non ſine ratione arbitratus ſum, aquas puteales hoium calculorum

culorum materiam, ut pote ſuccum lapideum, in ſe continuiſſe.

13. *Ægrotus.*

D. *Freeſtone* de Hornecaſtle, micturitione admodum doloroſa & frequenti, cum viſcoſa materia matulæ fundo adhærente, correptus eſt: niſi tamen erectus mingere haud potuit, ut multoties per noctem mingendi causâ è lectulo ſurgare coactus ſit. Diu vitam ſic miſeram traxit, huic ſic præſcripſi. [℞. *Balſami martis*] i. e. balſ. Leucatell. & ſalis martis an: [℈j. *f. pilula ſive bolus, quem ſumat nocte & tantundem mane.*] quo per triduum ſumpto non amplius cubitum per noctem reliquit: ſed facilè reſupinatus in lecto mingere potuit, item huic minor dolor in Urethra & extremo pene.

Item (℞. *Aq. ſpermatis Ranarum* ℔j. *C. C. uſti in ſubtiliſſimum pollinem contriti* ℥j. *gummi Tragacanth.* ʒj. *miſce hujus bene conquaſſati* ℥iv. *ter quotidie bibat.*]

Item [℞. *Balſami veneris* ℈j. *dividatur in ſex doſes*) has autem per triduum ſumpſit ſingulis diebus mane: à quo alvus die tertio leniter mota eſt. Omnino melius ſe habuit, ruſuſque abiit, neſcio an hic æger calculoſus fuit, nam in adverſariis noſtris de calculo nihil ſcriptum inveni.

14. *Ægrotus.*

D. *Lane.* Divi Laurentii in Urbe Ludi-magiſter, ex tribus circiter annis, Urinæ ſtillicidio vehementer cruciatus eſt. Item plurimos calculos excrevit. Huic autem mingendi cupiditas bis aut ter aut pluries in hora, die nocteque: alvus firma: urina fœtida & viſco quodam referta, item doloris acuti ſenſus in ano, & circa pubem.

Huic autem ſic præſcripſi. (℞ *Succi hypociſtidis glycyrrhizæ ana* ℈j. *mithridatii ſine opio* ʒj. *Gummi Tragacanth. aq. ſp. ranar. diſſolut.* ℈jj. *CC. uſti* ʒß. *miſſa f. pilul.* vjjj. *ex* ʒj. *maſſæ harum pilularum unam veſperi atque alteram mane quotidie ſumat.*)

N. B. Tertia nocte ab iis ſumptis ter tantùm minxit; at quotidie alvus bis aut pluries ſoluta eſt. Ab eo autem tempore ad dies ſeptem tantùm bis aut ter in nocte minxit & placidè dormivit, & mirificè levatus eſt; meque opium ei dediſſe putavit: imò planè ſe convaluiſſe affirmavit; adeò dolor mitigatus èſt præ eo, quem ante meum adventum ſentire conſuevit, at potioni, præ ſiti, contra meum præceptum indulgere voluit. Unde rediit mingendi frequens cupiditas, & remediis abſtinuit.

Alios autem multos calculoſos omitto, quibus hæc medicamenta in micturitione ſive mingendi importuna cupiditate profuerunt: neque aliud malum gravius eſt, ex iis quæ humano generi contingunt; imò omnium perhibente Plinio, ex deciſione veterum Medicorum, longè graviſſimum eſt ſtillicidium urinæ.

15. *Ægrotus.*

D. *Spacy* ex multis annis ſanguinem mingere conſuevit: Interim plurima intervalla optimæ ſanitatis habuit, eoque malo vacuus. Tandem verò mucum quendam ſive Pituitam vitream, viſcidamque reddidit, fundo matulæ

matulæ pertinaciter adhærentem: jamque urinæ odor fœtidus, ejusque stillicidium molestum; at à mictione in extrema penis glande sævissimus dolor.

Huic sic medicinam feci. *Trochiscos Alb. Rhasis* ex aq. sperm. ranar. in penem injici feci.

Item (℞. *Merc. dulcis* ℈j. *Elect. lenitiv. mithridatii an.* ℈jß. *f. Bolus vesperi detur*) mane alvus soluta est mannæ potione.

At his medicamentis, calculos plurimos excrevit albidos, leves, angulosos. Symptomata ex bona parte sublata sunt.

16. *Ægrotus.*

D. *Montege*, sexagenarius & amplius; optimus vir, calculosus cum urina mirè viscida; huic viscositati urinæ ter remedia præscripsi, & toties ex ea admensem minimum convaluit: Scil. [℞. *Aq. simplicis limacum, ex lacte destillatæ* ℔jj. *C.C. usti & in tenuissimum pollinem cont.* ℥j. *facch. cand. alb.* ℥ß. *misce. Hujus probè conquassati & turbidi* ℥jv. *ter quotidie potavit*) Item ℞. *Penis viridis testudinis furno siccati* ℥jj. *Hujus pulveris ad* ʒj. *alternis diebus sumpsit ex eadem aqua*: At ex recidivis frequentibus, mali vitæque pertæsus, in lithotomorum manibus, tertio à sectione die, objit.

Verùm ægrotorum & mihi & tibi fortasse Lector satis superque est: ad medicamentorum verò rationes explicandas, quorum præcipuè causâ hæ narratiunculæ ex adversariis nostris transcriptæ sunt, propero. Simplicia autem medicamenta calculo maximè accommodata, sivè *specialia adjutoria*, ut Cœlii Aureliani verbis utar, hæc sunt, nempe, quæ in quatuor classes commodè redigi possint.

Prima autem & præcipua *Classis* est eorum quæ ex *Insectis* animalibus oriuntur.

Penis Testudinis viridis tostus. Margarita. Conchyliorum testa, & cruda, & cremata. Millepedes sive Aselli. Scorpionum, Cantharidum, Cochineil, lumbricorum terrestrium apum, formicarum nascentium cinis. Coccus baphice. Spongia Bedegaris sive Rosa Sylvestris mel. aq. spermatis Ranarum, cochlearum terrestrium. Jus conchyliorum marinorum, sericum, ejusque spiritus destillatus.

Hæc autem omnia mirificè calculos expellunt; idque communi ferè virtute præstant, nempe septica, quâ vehementer corrodunt, stimulantque ductus viscerum excretorios, præcipuèque majores Renum & vesicæ.

In horum autem aliquibus ea vis tanta est, ut illa cruda sumere; nemo impunè ferre possit, quin Sanguinem quoque cum calculis effundat, contractionesque nervorum patiatur. Ideo torrenda sunt, ut igne mitescat vis illa septica, salinis particulis acrioribus ex bona parte evaporatis.

De horum autem aliquibus privatim differere lubet. De millepedis audi *Scribonium Largum* † Asellos quinque ex aquæ cyathis tribus suffundere [*i.* infundere] & per urinam extrahere lapides certum est. Tanta erat de his animalculis experientia apud veteres.

Hic autem præterire nolo, quod olim *ediderim, nempe ex *multipedarum* genere esse *speciem* quandam apud nos non infrequentem in sepibus, teretem,

L l l l 2 lon-

† *Comp.* 151. * *Act. Phil. los. Lond. N.*

longjusculam, ad digitum puta; quam si conteras naribusque protinus admoveas, eos tanto odore sulphurulento & corrosivo percellit, ut multo mitior sit odoratus ex integra uncia spiritus urinæ destillati.

Haud dissimilis verò odor è *Formicis* crudis contritis prodiit, maximè ab ab *Hippomyrmecis* nostris, consule nares.

Pulvis autem *Lumbricorum terrestrium* tostorum salsedo insignis est.

Margaritarum verò & Conchyliorum crematorum calx sale supra fidem abundat, teste Leeuvvenhoekio.

Vis autem salina è serico evaporata apud nostrates notissima est, sub nomine. (*Goddards drops.*)

Cantharidum, apum, formicarum, Scorpionum vis septica & exurens, ab illorum animalculorum effectibus, si viva aliquem pupugerint, cutive admoveantur, neminem latet.

Idem cogita de *Cocco baphicâ spongiâque* dicta *Rosa Sylvestris*, quæ ex Apiculis conficiuntur, fœturæ gratia.

Neque ob aliam rationem Gallæ, (ut id hic obiter dicam) tanti usus sunt, ad lanas tingendas aliave, in arte infectoria, nisi quod Insectorum mera opificia sint, eorumque excrementis & veneno septico penitus imbuantur, at pergam ad ea quæ restant.

Cochineil verò medius status est alicujus scarabæi, Indici, i. e. Cantharidibus congeneris; at multò mitioris virtutis.

In hoc autem censu sunt *Cicadæ*, ad calculosos commodæ; vide *Aetium*, nempe *Insectum* quoddam ad Scarabæus accedens.

Cochleæ autem maximè earum cervices, ubi organa generationi dicata, ut vesicam & penem mirificè afficiant, diximus in prima exercitatione ex *Petronio*.

Idem puta de pene Testudinis viridis, Ranarumque aqua stillatitia, magna equidem volumina non affecto; res tantùm attingo, earumque virtutes quasdam communes indicare contentus, ut in singulis admiratione dignam quandam vim septicam & urentem, vehementer adeo stimulantem ductuum excretoriorum; privatim verò renum & vesicæ, mecum agnoscas.

His autem annumerari debent insectivora quædam animalia, propter victus rationem, calculis expellendis idonea. Tales sunt Aves quædam ut Hirundines, ille Regulus sive Passerculus quidã Troglodites, nostratibus *a Wren* dictus, de quo consule Aetium. * Hanc autem Aviculam ad calculosos summè, efficacem, magna accuratione describit, ejusque condiendi exhibendique modum. Naturalem autem, inquit, vim omnino admiratione dignam habet, itaque sale conditus & crudus in cibo acceptus morbum perfectè sanat: & *novi* adeo quosdam ab ejus usu nunquam amplius ab affectione vexatos: & infra, de causa tantæ virtutis rectè judicare videtur. Arbitror, inquit, & Sanguinis istius aviculæ naturam quiddam in se complecti, quod minimè vulgariter prosit, cui amplius stercoris efficacia accedit; ac revera & in Sanguine & in stercore insectorum, quibus vescitur, vis septica insignis est, secunda autem classis sit ex animalibus vel *frigidis*; nempe ossa cremata in capite

* *Tetr.* 3, *Sermon* 3. *c.* 11.

capite Tuberonis, Aselli piscis, similiumque: hæc quidem parem virtutem habent cum conchylis crematis, & ob eandem rationem, quod in calcem salinam similiter comburantur, vel *calidis*; scilicet Tunicæ interiores Ventriculi Gallinæ, & stercus album ejusdem, item cinis corticum ovorum adustorum: atque illa eandem facultatis suæ expulsivæ rationem habere videntur cum superioribus. Nam Tunica illa tanquam cornea est: albumque stercus & urinosum, & ipsum cortexque ovorum ad testaceum genus quàm proximè accedunt.

Tertia verò classis ex herbis diureticis ferè est ut Terebinthina, Balsamum Judaicum, Peruvianum, Copivi &c.

Omnia autem Terebinthinata vehementer urinam movent, quòd cuti admota corrodant: neque vim suam emplasticam, nisi ustione quadam exerunt. Etenim quatenus vulneris carnem putridam marcescentemque exedendo abstergeant; viva interim, quæ subsit, in cicatricem commodè nutritur.

Ex illa autem corrosione calor ac inflammatio oritur: unde ductus urinæ majores ad vehementem contractionem, expulsionemque stimulantur.

Porro in hac classe numerare licet Tartarum ex vino, ipsumque vinum album acidulum, vel per se, vel sulphure, more Gallorum, vel ex Gypso, more Hispanorum conditum: item succum limonum: Balaustia ex granatis acidis ac Sylvestribus: atque hæc omnia herbarum sale essentiali dicto, & utrinque mucronato, tenuissimis acutissimisque particulis constante abundant, quo majores ductus renum & vesicæ continuò lacessantur.

In hac quoque classe & *Legumina* habentur, præ reliquis vero *cicera rubra* decantantur ob acrium flatuum copiam: nam hos mirè excitant; forte materiam iis non paucam adjiciant, ita velut mantissâ quadam additâ ferociam quandam flatibus, in corpore præ existentibus; præstant, eosque per Renes tranant. Quàm vehementer autem penem, eosque ductus afficiant, scire licet ex testimonio Veterum: quos adi. Igitur verisimile est conferunt & flatus excitantia, quod illas partes distendere & expulsione ob acredinem promovere apta sint.

Postremò ad hanc classem pertinent nuces avellanæ, amygdalæ præcipue amaræ: hæc autem medicamenta lenire potiùs videntur quàm expellere; adeoque inter anodyna censenda sunt: at amaritudo amygdalarum aliud suadet.

Reliqua autem olea dulcia iter expediunt, lubricando. Sanè hujusmodi olea vere pinguia sunt, nec concrescere apta; perinde ut alibi de oleo lini, nucum juglandis, & Papaveris à me dictum est.

At pereunt, inquies, istiusmodi virtutes à concoctione: scilicet succus, puta citri, ex prima digestione acorem suum amittit; minimè verò: si rectè se habeat aliquis & dolore vacuus sit, ita esse concedo: ubi autem adest Nephritis, ac horrenda illa à vesicæ renumve calculo symptomata, digestio ex bona parte cessat, corporis habitum medicamenta tantùm non integra pertranseunt, inque venas viscerum excretorias promota, patum mutata egrediuntur.

diuntur, ita in maximis calculi doloribus is succus v. c. subcrudior vim suam extensivam in ipsis renum glandulis vehementer exerit profectò in ægris Renes, ut & omnia alia itinera tam citra quàm extra sanguinis curriculum magis aperta sunt, ac laxata; unde virium medicamentorum mira retentio & celerrima trajectio.

Ad *Quartam* autem ac ultimam Classem pertinent à metallis medicamenta: scilicet corallium; lapis Judaicus, nitrum Veterum, spiritus solis vitrioli, sulphuris, sal prunellæ, aquæ medicatæ, vel acidulæ, ferratæ, calcariæve, vel mixtæ scilicet muriaticæ, calidæ, frigidæque, mercurius dulcis. Atque ex his fere medicamentis vani homines Lapidum renum & vesicæ non expulsionem tantùm, sed & fractionem comminutionemque vehementer jactitant.

A salibus certè metallicis, fateor, ob stimulum & summam acrimoniam vehemens contractio majorum ductuum & lapidum expulsio exspectanda est: idque Veteribus probè cognitum est ex multiplici experientia; quos consule unum aut alteram tantùm instantiam exhibebo.

Nitri victoriati pondo, ex vino, in arenam Soluit lapidem, Scribonio Largo Autore. †

'Aquæ calidæ quæ sunt Tusciâ *Ferrata*, mirificè remediant vesicæ vitia; appellantur item *vesicaria* quondam Milonis Gracchi, Prætorii hominis optimi ad quinquagesimum lapidem reddentis eodem *perhibente.

Iis qui vesicæ lapidibus afficiuntur erunt aquæ eligendæ *salsæ*, vel quæ *Nitri* habeant qualitatem, ut apud *Tenariam* Insulam, quæ potandæ & lavacro adhibendæ sunt ita Cœlius Aurelianus.

At in labefactatis calculo renibus & vesica, maxima opera danda est, ne quid metallicorum, aquarumve medicatarum nimis exhibeatur. Etenim fortiter licet calculum expellant, tamen propter imbecillitatem istarum partium metus est, ne & ipsa quoque remedia ibidem concrescerent in lapidem, cùm ipsissimam lapidis novi materiam in se contineant: scilicet & salem & succum lapideum, id quod vehementer moneo, sæpiusque dicendum esse putavi.

Huic autem nostræ sententiæ favet 'illud Hippocratis præceptum; qui sanus est ac valet, is * nullo habito discrimine, semper eam aquam bibat, 'quæ adest. Qui verò *morbi causa* (puta calculi] eam, quæ maxime conveniat, 'bibere volet, is sanitatem consequetur.

Item alibi; calculis maximè tentantur & renum morbis qui *aquas, salsas* (i.e. medicatas,) bibunt.

Ejus autem rei rationem reddit; 'scilicet aquæ quarum Fontes in saxosis locis sunt, *duræ* sint, necesse est: 'aut si ubi aquæ calidæ existant, aut '*ferrum* nascitur aut *sulphur*, aut *Nitrum*.

'Etenim aquæ salsæ, nitrosæ, ferratæ, saxosæ *indomita* nascuntur & co- 'qui nequeunt sunt tamen naturæ quædam & *morbi* quibus tales aquæ potu sunt commodæ, i. e. ventribus mollibus & humidis & pituitosis; iis durissimæ aquæ & coctu 'difficiles & aliquantulum salsæ accommodatæ sunt.

Profectò

†*Comp*.153. * *Comp*.146.

*Taral. *P.l*.5. †*Lib*. de *Aere locis, & aquis*

Profectò illud sæpius vidi, ex iis qui animi tantùm causa aquas nostras medicatas biberunt, quosdam inter ipsa remedia nephritide primùm correptos fuisse, & calculos excrevisse; quos ex aquis istis putrescentibus [ita omnes aquæ medicatæ meritò, ut ex supra narratis satis ostensum est, existimandæ sunt) ortos fuisse nullus dubito, cùm in renum pelui aut ureteribus nulla arenula majuscula, vel momento consistere possit sine vehementi dolore, non magis quàm in aspera arteria vel minima mica panis potà sine gravi Tussi.

At, inquies, nulla fere aqua succo petrescente prorsus vacua est, atque adeo hoc nomine nobis noxia foret. Quid igitur indulsit natura humano generi præ reliquis animalibus? libenter accedo plerasque aquas, certe quatenus succi petrescentis participes sint, non usque adeo tutas esse.

Atque idem olim nobis exhibuit. 'Hippocrates. * Qui magnis flu'minibus bibunt, in quæ alia flumi'na decurrunt, & de stagno in quod 'multarum &cujusvis generis aquarum 'riuuli decurrunt: quippe aduentitiis '[per fistulas plumbeas putà) aquis 'aluntur, quæ ex longo interuallo de'ducuntur, & calculo maxime tentan'tur, & renum morbis ac urinæ stil'licidio &c. scilicet quia ex iis mix'tis aquis aliæ salsæ sunt, i. e. medi'catæ.

Idem quoque nobis abundè manifestatur, ex aquis plerisque nostris coctis, tam fluviatilibus, quàm marinis: videlicet in fundo lebetis lapidem quendam calcarium, lapidis alicujus fissilis more, adhærere.

Providentia tamen Divina admiranda est, vel ob hoc commune beneficium omnibus animalibus concessum: atque homo solus culpandus est, si eò non rectè usus fuerit ex intemperantiâ: si quidem noluit natura uspiam deesse materiam animalium testis ossibusque generandis, nutriendis, firmandis.

Igitur, suadeo, memor sis admonitionis illius Hippocraticæ, supra positæ; nempe de aquis non solicitus sit sanus; at qui calculo puta laboret, aquis petrescentibus abstineat; certe de iis admodum parce, cauteque bibat ne justas intemperantiæ pœnas luat, atque hæc hactenus; antequam verò manum [de hac Tabula auferam, illud quoque Hippocraticum de aquarum vitiis verbo considerandum non alienum erit; nimirum, Pravæ sunt *aquæ* omnes, quæ ex *nive & glacie* fiunt: ubi enim semel concreverint, non amplius ad pristinam naturam redeut. Hinc, inquit, Urinæ stillicidium & Herniæ an quòd ex frigore intenso eadem particularum petrescentium concretio metuenda sit, ac ex coctione? sanè constat experientiâ, & ex observatione, olim edita, D. Johannis Raij inter principes hujus seculi philosophos, mihique veteri amicitia conjunctissimi ab hyeme durissima, & à longa aquarum congelatione ætatem maximè morbosam sequutam esse.

Verùm cùm nivatæ aquæ ad se nunquam redeant: tamen cur eædem aquæ Fluminis alicujus, Thamesis nostri puta, toties putrescant & suaves denuò ac potabiles fiant, inquirere lubet; certè ad Indiam Orientalem navigantes experiuntur, istam aquam ferè intra Tropicos & sub linea Æquinoctiali su-pra

*Ibidem.

pra modum fœtere turbidamque fieri: mox limpidam reddi & bene olere, item eandem aquam iterum fœtere & turbari in reditu ad nos; denuò purgari à fœcibus & à malo odore, imò interdum sub hac mutatione illam ardescere ad candelam admotam, instar spiritus vini, dolio aperto exhalanteque.

Hujus equidem rei rationem sic intelligo, scilicet omnem aquam fluviatilem plus minus Insectis refertam esse; quod microscopio adhibito extra dubium ponitur hæc autem animalcula, quòd nostratia sint, sub ardoribus pereunt,unde aquæ tantus fœtor: ubi verò ista putredo è bestiolis corruptis in fundum dolii subsederit,colveritque aqua fit limpida odore malo vacua. Rursus in Indiâ eadem aqua novis Insectis Indicis repletur, quæ tamen in reditû similiter moriuntur, unde novus fœtor ac aquæ turbatio; iisdem quoque rationibus aqua ad claritatem suam suavitatemque redit.

Ad ardorem verò & inflammationem aquæ istiusmodi quod attinet, ab insectorum quoque putrefactione, id commodè oriri possit, perinde ut flatus intestinorum per anum emissos, & ab alimentorum coctione putredinosa ortos, flammâ admotâ ardere, notissimum est: atque ita exposui, quàm brevissimè potui, medicamentorum ad calculos maximè accommodatorum cognatas virtutes, earumque rationes & usus ex Veterum ferè diligentia fideque.

THOMÆ

THOMÆ SYDENHAM, M. D.

INTEGRI

PROCESSUS

In MORBIS ferè omnibus CURANDIS

Quibus accessit

GRAPHICA SYMPTOMATUM DELINEATIO.

Unà cum quamplurimis Observatu dignis; EDITIO *novissima* plurib. ARTICULIS Aucta.

Nec non

DE PHTYSI

Tractatulus nunquam antehac editus.

AMICE LECTOR.

S*Pecimen habes Praxeos eximia, in dilectissimi filii M. D. usum, cantè & diligenter excogitatum, sua ipsius manu conscriptum, mihi autem pro familiaritate ista qua omnes excepit, concessum à* Cl.Sydenham, *Viro sanè cui vix atas superior parem dederat, vel postera datura est, non modo in arte sua mirâ sagacitate, & ingenii acumine singulari, conspicuo: sed & probis moribus, & in humanum genus, studio & amore insignibus adeo, ut apud omnes summum sui reliquerit desiderium: Cujus pracepta licèt animo meo & imo pectore infixa sint, ne tamen fortè fortuna in mei ipsius & agrorum detrimentum excidant memoria parum fida, typis haud ita pridem mandabam, exemplaribus circiter viginti impressis, ut amicis quoque inservirem. Nescio autem quo pacto in lucem irrepsit publicam inter* Miscellanea Curiosa *superioris anni Norimbergh editum, sed inepta mole inutile. Prodiit tandem eo modo vestitum ut tibi sit in quovis loco paratum; figmentis cerebris vanis & futilibus sciolorum dogmatis nequaquam refertum, nec hypothesi placida solidis ut videtur rationum momentis undequaque constipata superbiens; humile autem & modestum accuratè morbos depingit, & accura-*

Mmmm *tius*

tius a lbuc medetur; in id solum sollicitum innotescat quod natura faciat aufferat. Et si verum loqui liceat, modo partium situs noveris, pateant tibi per Symptomata ægritudines, (quod assidua edisces observatione) scias deinde veram & genuinam medendi methodum per diætam & Pharmaciam adhibere, felicissimus eris practicus, & tibi & infirmis optimè consules. Parum interim tua refert utrum Alcali peccet an Acidum, num in Spiritibus Animalibus, an in ipso sanguine, aut in recondito aliquo Viscere delitescat morbi minera, unde de Periodico Intermittentium reditu doctè satis & prolixè possis disserere, dum interea ipsa Febris sine ullis ambagibus, inquietudine, siti, calore, pulsu celeri, nausea, cæterisque Symptomatis, etiam astantibus palam est, & apertè dignoscitur: Hinc apius mirari subit, quamobrem anxiè ita & scrupulosè immediatas & proximas morborum causas dum Medicinam pertractandam suscipiunt, indagare satagunt, & è tenebris istis, quibus natura obduxit, irrito licèt conatu, eruere, gravi & subacto judicio viri, & in praxi versatissimi; satis interim gnari se latere vel quævis obvia; unde enim dimanat graminis viridis aut albus nivis color. Quid est quod humana anima ratiocinari nequeat dum adhuc Infantes aut Pueri sumus? Unde forma tua Specifica? Satius esse Medicum quam Philosophum agere (quis enim unquam Cartesium sibi Medicum voluerit) minutissima Phænomena planè & ritè enumerare, & remedia quibus unusquisque morbus faciliùs cedat, candido & sincero animo proponere: ita tandem limites suos prætergressa, quibus angustis nimis jam includitur nobilissima, omnibus, quaquaversum patet orbis, feliciter satis & prosperè salutem, sibi autem suis honores summos conciliabit.

Meditabatur paulo ante obitum tractatum de Phthisi peritissimus medicus in perquirendo, naturæ methodum, qua morbos amoliri studet, ut adjutrices porrigeret manus, & miseriis hominum subveniret, diu noctuque persistabundo, & anxio animo, exercitatissimus; hinc fidissimarum observationum ferte & irrefragabili edoctus experientia, medicinæ praxim ornavit, & ad sanctiores reduxit regulas; sed rabidis, dum hujusmodi nunquam intermissis studiis detenti & defatigati spiritus, solitis non vacabant excubiis, truculentissimus hostis, Podagra, *quæ per multos annos obsederat, & debilitaverat artus, impetu facto in interiora viscera irruit, per vomitum & secessum enormiores intentans mortem, unico autem morbo nescit cedere Medicorum Princeps, sed cum malorum cumulo accessit &* Renum Calculus, *qui corrasis vasorum osculis, sanguinem liberaliùs, quàm senectus tulit, urinæ permixtum effudit, se jam non amplius opponens, nec vitæ, nec mortis cupidus, placidam, & pacatam, expiravit animam. Ne tamen auxilio prorsus destituantur tabidi, fragmenta quædam quæ autorem ubivis sapiunt in primo saltem morbi stadio plerumque proficua, (neque enim fas est, quod ægrotantis proximo opituletur, celare) in publicum prodeunt, ut exinde pateat quam accurata, & omnibus numeris absoluta, si modo Deus Opt. Maximus concessisset vitam, expectari potuisset Phthisiologia.*

Quid in Febribus, Variolis, Morbillis, acutis cæteris, ut & Chronicis sanandis valuit optimè meritus Autor noster, sequentes indicant paginæ. Regimen & Diæta instituuntur aptissimè; præscribuntur remedia pauca, sed necessaria; nec in Pharmacopolarum lucrum excogitata, nec inani ostentationi composita;

sitibundis ægris [eodem modo quo & ipse sitim suam restinguere solitus erat) cerevisiam tennem affatim & pro libitu hauriendam, unde mirè reficiuntur & refrigerantur, concedit; nec immanitate plus quàm barbara precibus eorum, surdus, Apozemata & Julapia, præ ingrato sapore fastidita, substituit; maximam adhibet cautelam ne exæstuans nimis, vel igne luculentiori, vel stragulorum onere, plus adhuc incalesceret, vel à propinatis forsan remediis eum in finem ut per poros elimin etur materia morbifica cruda adhuc & inconcocta, qua tamen hac data ansa concitato motu cerebrum petit, unde Phrenesi aut Coma, aut extravasato sanguine deturpant cutim macula purpurea, aut eruptiones quae vocant miliares collum & pectus ubivis obsident. Numquid ad amussim magis depingi poterat quam Variolarum historia? eruptionis diem in utravis specie assignat, pustularum ingenium ad unguem describit, quo tempore incipiat, & quamdiu continuetur Salivatio, quo iterum faciei manuumque tumor se prodat, quid tandem quolibet die expectandum disertè explicat. Paregoricorum usum, quo emolumento judicent Practici, primus persuasit, malum ingerendi Cardiaca, ante eruptionem, morem, unde sæpe accersitum fuerit confluentium genus, meritò primus improbavit. Melius autem hæc ex ipso fonte. Valeas itaque amice Lector, & sicubi scateant Menda ignoscas.

Amico suo Integerrimo M. D. Expertissimo Domino *S. M.*

Solum sequaces præstulimus diu.
Coum Medentes; Compar habebitur
Qui clariorem te, minori
Reddidit hoc, Medicina! Libro
Non hic tumori Mole superbiens
Blattis futurus Præda opulentior:
Sensu sed arcta Ditiora
Conciliant sibi Verba Pondus.
Frustra molestè vasta Volumina
Lustres Galeni scripta; Minutula
Acumen huic majus Tabella;
Se stupet hic Medicina totam.
Hic non remoto sordidus Angulo
Sensim fatiscet, Sedula strenuè
Manus quotannis, Spe perenni
Deteret, auctior ut resurgat.
Applaude Votis Turba Medentium:
Non Febris illum, Morbus atrocior
Haud afflet ullus; Commodis qui
Immoritur satagendo Vestris.

Sic Vovet,
Christophorus Crelle, M. D.

MEDICAMENTORUM
quædam formulæ in praxi magis familiares.

Potio Communis Purgativa.

℞ *Tamarind.* ℥ß. *fol. Senna* ʒij. *Rhei.* ʒiß. *coq. seq. aq. ad* ℥iij. *in Colatura dissolve Manna & Syrup. Rosar. solut. an* ℥j. *m. f. Potio.*

Emeticum Commune.

℞. *Aq. Cardui Benedict.* ℥ij. *Infus. Croc. Metal.* ℥j. *Syr. Caryophyll.* ℥ß. *m. f. vomitorium.* Sumat horâ 4. Pomeridianâ, superbibendo post singulas vomitiones haustum largum liquoris osfetici.

Julapium Perlatum.

℞. *Aq. Cerasor. nigr. lact. Alexeter. ãã.* ℥iij. *aq. Cinnamon.* ℥j. *Margarit. praeparat.* ʒiß. *sacchar. Chrystall. q. s. adde aq. Rosar. Damascen.* ʒß. *f. Iulap.* de quo cap. cochlear. *iv.* vel *v.* in Languoribus.

Julapium Cardiacum.

℞. *Aq. Lact. Alexeter. Cerasor. nigr. an.* ℥iij. *aq. Epidem. Syr.* Caryophil. *& de succo Citri, an. unc.* ß. *m. f. Iulap. de quo capiat sapius.*

Decoctum Diæteticum.

℞. *Rad.* Sarsaparill. *unc. vj. ligne. Sassafr. & China ana unc. ij. Glycyrrhiz. unc. j. coq. in aq. font. Congiis ij. per hora dimidium, deinde stent clause super cineres Calidos per horas xij. postea ebulliant ad tertia partis consumptionem; Cum primum ab igne amoveatur, infunde sem. Anisi unc.* ß. *post duas horas coletur. & postea depuretur per residentiam, & liquor reponatur lagenis vitreis probè clausis ad usum.* Sit pro potu ordinario per *xxx.* dies.

Apozema Aperiens & Antiscorbuticum.

℞. *Rad. gramin. Cichor. Fœnicul. & asparag. ana unc. j. uvarum* Corrinthiac. *& passul. enucleat. an. unc. ij. fol. hepat. ling. cerv. & cap. Ven. an. M. j. Fol. Beccabung. sub finem addit. M. ij. coq. s. q. aq. fontan. ad* ℔ij. *sub finem adde vini Rhenani* ℔ß. *Colaturâ adhuc calente, infunde ad duas horas, vase clauso, Cochl. hortens. M. j. colatur. adde syr. è quinque radic. & è succo Aurant, ana unc. ij. aq. Cinnamom. hordeat. unc. j. M. f. Apozema.* Sumat ℔ß. manè & 5. pomeridianâ per *xjv.* dies.

Eclegma Incrassans in Tussi.

℞. *Ol. Amygd. dulc. unc. j. Syr. Papav. Rhœad. Portulac. Injub. & Lohoc sani, ana* ʒß. *Sacchar. cryftall. q. s. M. in mortario marmoreo ad integra hora spatium, & f. Linctus perfectè mistus; recondatur in olla figulina, ad usum.* Cap. sæpius lambend. è baculo Liquiritiæ.

Eclegma

Eclegma fortiùs incrassans.

℞. *Conserv. Ros. rub. Syr. violar. & de Mecon. an. unc. j. sem. papav. alb.* ʒiij. *contundantur simul & per setaceum traiiciantur, deinde adde ol. nuc. moschat. express. gr. vj. f. Eclegma.*

In Defluxione tenui.

℞. *Conserv. ros. rub. unc.* ij. *Syr. de Mecon. & jujub. an. unc. j. Oliban. Mastich. & Succin. an.* ʒj. *ol. nuc. Moschat. per expressionem gr. vj. M. f. Lohoch.* de quo lambat sæpe; bis in die cap. eclegm. descript. cochl. j. instilland. Balsam. Sulphur. Anisat. à gut. *viij.* ad gutt. *xij.*

Cerevisia Purgativa.

℞. *Polypod. Querc.* ℔j. *Rad. Rhabarb. Monac. fol. senna & passul. enucleat. ana* ℔ß. *Rhabarb. incis. & rad. Raphan. Rustican. an. unc. iij. fol. Cochl. Lorens. salv. an. M. iv. Aurantior. incis. N° iv. infunde in Congiis v. vel. vj. Cerevisiæ non lupulata, fermentationis tempore, & quando ad maturitatem pervenerit,* si pro potu ordinario per dies *xiv.* vel *xxj.* præcipuè verò sumat haustum singulis Auroris.

Emplastrum Hystericum.

℞. *Galbani in tinctura Castor. solut. & colat.* ʒiij. *Tacamahac.* ʒij. *f. Emplast. pro umbilico.*

Catharticum pro Infantibus tenellis.

℞. *Syrup. Cichor. cum Rhabar. Cochl. j. parvulum.*

Decoctum Amarum Purgativum.

℞. *Decoct. amar. duplicatâ senè unc. iv. Syrup. de Spina Cervina unc. j. Elect. de Succ. Rosar.* ʒij. *M. f. Potio.*

Laudanum Liquidum Authoris.

℞. *Vini Hispanici lib. j. Opii unc. ij. Croci unc. j. pulv. Cinnamomi, & Caryophillorum, an.* ʒj. *infundantur simul in B. M. per duos vel tres dies, donec liquor debitam consistentiam acquira, Colatura servetur pro usu.*

PROCESSUS
INTEGRI
IN MORBIS
Fere Omnibus Curandis.

De Affectione, in fœminis *Histerica*, *in* maribus *Hypochondriaca*, *dicta*.

CUm à casu aliquo graviori molestum patitur humana anima, ataxiam concipiunt animales spiritus; urina subinde limpidissima copiosè excernitur; nitatis recuperandæ spes omnis protinus abjicitur, & tristissima quævis sibi ominantur ægrotæ; quamcunque corporis partem morbus insederit [plurimas autem insidet) symptomata ei parti competentia confestim urgent; in capite apoplexia, hemiplegia soluta; statim à partu adoritur; spasmi epilepsiæ persimiles (vulgò uteri strangulatus, in quo venter & præcordia guttur versus intumescunt) infestant; clavus hystericus, in quo dolor in capite atrocissimus, quem transverso pollice possis contegere; ægra interim materiam viridem bili porraceæ parem evomente, miserè excruciat; cordis palpitationem, tussim, passiones iliacam & colicam, nephriticin, urinæ suppressionem æmulatur paroxysmus; vomitiones enormes, diarrhœam subinde excitat; externè in carne musculosa nunc dolorem, nunc tumorem inducit in tibiis hydropis instar; nec (quod mireris) intactos dimittit dentes; dolor dorsi crebertimè sævit; & sæpe sæpius adeò refrigerantur externæ partes ut cadaver planè referant; in risum & lachrymas effusissimas sine ulla προφάσει ridiculè erumpunt; ptyalismus nonnunquam eo gradu laborantes afficit, ut Mercurio delibutas facilè crederes. Dolores hysterici, quamcunque partem obsidens; ubi discesserint, teneritudinem, quæ tangi recusat, relinquunt, ac si verberatæ fuissent carnes.

Mittatur Sanguis ad unc. *viij.*

Emplast. de Galbano umbilico admoveatur. Sequenti manè aggrediatur usum sequentium pilularum.

♃ *Pil. Coch. maj.* ℨ*ij. Castor. pulv. gr. ij. Balsam. Peruv. gutt. iij. f. Pil. xij.* Cap *iv.* singulis vel alternis matutinis, pro ratione virium, hora 4. vel 5. matutina, superdormiendo.

♃. *Aq.*

℞. *Aq. Rutæ* ℥iv. *Bryon. comp.* ℥ij. *Castor. nodulo ligat. & in vitro suspens.* ʒß. *Sacchar. Crystal. q. s. f. Julap.* de quo capiat cochl. *iv.* vel *v.* in omni languore. Post has pilulas sumptas utatur sequentibus.

℞. *Limatur. Chalyb. gr. viij. cum s. q. Extract. Absinth. f. Pil N. iij.* Sumat summo manè, & vesperantum hora 5. pomeridiana per *xxx.* dies, superbibendo haustum Vini Absinthitis.

Sin forma boli magis arrideat.

℞ *Conserv. Absinth Roman. & Conserv. flaved. Aurant. an unc. j. Angelic. condit. Nuc. Moschat. condit. & Theriac. Andromach. an. unc.* ß. *pulv. Ari comp.* ʒiij. *Zinzib. condit.* ʒj. *cum s. q. Syrup de succ. citr. vel, ejus defectu, Syr. Aurantior. f. Electuarium.*

℞. *Elect. præscript.* ʒij. *limatur. Chalyb gr. viij. cum. s. q. Syrup. Aurantior. f. Bolus* sumendus manè & serò, superbibendo haustum vini absinthitis, vel Cochl. *vj.* seq. Infusionis.

℞. *Rad. Angelic. Enul. campan. & Imperator. an. unc. j. fol. Absinth. vulg. Centaur. min. Marrub, alb. & Chamadr. an. M. j. Cort, Aurant. duor. incis. affunde vini Hispanic. q. s. ad supereminentiam duorum digitorum.* Colatur tempore usus. Vel

In Elect. casulis *Chalybs* exhiberi poterit in forma pulv. sequentis.

℞. *Limatur Chalyb. probè trit. unc. j. pulv. Ari comp.* ʒvj. *sem. Coriand. præparat. Anisi, Fænicul. dulc. an. unc.* ß. *Cinnamon. acutiss. Corall. rubr. præparat. ana* ʒij. *Nuc. Moschat.* ʒij. *f. omnium pulvis subtilissimus, cui adde sacchar. albiss. ad pondus omnium*, hujus cap. è Cochleari ʒß. bis in die per 4. dies, tum ʒj. bis in die per 40. dies superbibend.

℞. *Aq. Lact. Alexeter. unc. xij. Gentian. comp. unc.* ℥iv. *Absinth. majs. comp. unc. ij. sacchar. albiss. q. s. f. Julap.* Vel

℞ *Vini Rhenan. Absinth.* ℔ß. *aq. Gentian. comp. unc. ij. Syr. Caryophyll. unc. j. f. Julap.*

℞. *Myrrh. elect. Galban. & Asæ fœtida, an.* ʒj. *Castor.* ʒß. *cum s. q. Balsam Peruv. f. Pil. è singulis drachmis xij.* Sumat *iij.* singulis noctibus, superbibend. aq. Bryon. compos. Cochl. *iij.* vel *iv.* per totum decursum hujus processus.

Si Pilulæ Præscriptæ ventrem moverint, utatur sequentibus.

℞. *Castor.* ʒj. *sal. succin. volatil.* ʒß. *cum s. q. extract. Rutæ f. pilulæ N. xxiv.* Cap. *iij.* singulis noctibus, superbibendo Julapii hysteric. Cochl. *iij.* vel *iv.*

Sp. CC. ad gutt. *xvj.* vel *xviij.* in aqua aliqua appropriata sæpius exhibitus valde confert.

Si verò his non cedat remediis, tum capiat sequentes pilulas;

℞. *Trochis. de Myrrh. pulv.* ℈j. *Balsam. sulphur. Terebinth. gut. iv. cum* s. *gumm. Ammoniac. solut. f. Pil N. iv.* Cap. manè & serò superbib. Julap. hysteric. Cochl. *iv.* vel *v.* instillando Sp. C.C. gutt. *xij.*

Electuarium Antiscorbutic. cum aqua ibidem descripta prodest in his affectionibus, ut & *Electuar. corroborans cum addition: Conserv. Cochl. hortens. unc. j. pulv. Ari Compos.* ʒvj. superbibendo præscriptam aquam.

At

At si affectus his non cedat remediis, eundum est ad *aquas ferreas:* & si neque his, tum ad *Sulphureas*, quales sunt *Bathonienses.*

Inter bibendum aquas ferreas hæc observanda; si aliquod Symptoma gravius acciderit, quod potationi aquarum referri potest, tunc ab iis æger abstineat, donec Symptoma istud penitus evanuerit. Æger in earum usu per sex septimanas ad minimum, vel potius ad duos menses perseveret. *Zinziber conditum*, vel *Semina Carui Saccharata*, ad calefaciendum ventriculum subinde sumat. *Pilula* etiam *hysterica iij*, devorari possunt per primas *x*. noctes, superbibendo *Julap. hysteric.* Cochl. *iv.* vel *v.*

Quoad usum *aquarum Bathoniensium*, duobus diebus bibat eas, ac tertio die per modum Balnei eas ingrediatur, atque ita alternatim per sex septimanas vel duos menses.

Si *Chalybs* justo plus corpus calefaciat, tum per ejus usum, quarta quaque Aurora sumat *aq. mineralium purgantium* ℔*iv.* Quæ tametsi alvum moveant, haud tamen tumultum cient, ut solent Cathartica ex officinis deprompta.

Si *Chalybs* magnas perturbationes inducat, Laudanum aq. aliqua hysterica mistum, singulis noctibus ad tempus aliquod propinandum.

Cùm à morbi diuturnitate fractæ & attritæ fuerint vires, venæsectio, & Cathartica non sunt præmittenda, sed à Chalybe statim incipiendum.

Ubi Symptomata sunt mitiora satis est sanguinem mittere, & alvum solvere ad dies *iij.* vel *iv.* dein pilulas hystericas ad dies *x.* manè & serò exhibere.

In dolore intolerabili, vomitione, & *Diarrhœa* enormioribus, exhibendum Laudanum, & postea corroborandi spiritus, at modò per vires liceat ante usum Laudani, educatur è venis sanguis & Catharticum propinetur: in viraginibus præsertim, & sanguineo temperamento præditis; in debilioribus autem, & haud ita pridem paroxysmum passis, sufficit ventriculum Congio uno lactis cerevisiati hausto, & mox per vomitum rejecto detergere, dein largam dosin *Theriac. Androm.* vel *Elect. Orvietan.* imperare, & Cochl. aliquot, liquoris alicujus Spirituosi, cum paucula Laudani liquid. guttulis, superbibenda, dare. Quod si ægra jampridem vomuerit, & ulterius emeticis sollicitare periculo non vacabit, Laudanum sine mora propinandum est, ea dosi, quæ Symptoma vincat, & post singulas vomitiones toties quoties repetendum, in forma potissimum solida, vel in liquida, in parco vehiculo, viz. gutt. aliquot in Cochl. j. aq. Cinamon. fortior. ægra interim conquiescente, & caput immotum tenente.

Perdomito Symptomate, manè & serò, ad dies pauculos continuetur usus Laudani.

Hæc duo diligenter notanda, quod cum semel post evacuatione Laudano uti cœperimus, ea dosi, atque illa toties repetita, sumendum est, donec Symptoma omnino fuerit debellatum, interjecto tantum spatiolo inter singulas doses, ut quid prior præstiterit ante noscamus quam alteram ingeramus, deinceps cum Laudano morbum aggredimur, nihil movendum est, nihil evacuandum vel per mitissimum enema.

Theriaca

Theriaca Andromachi crebro, diuque usurpata, magnum est in hoc, & aliis morbis quamplurimis à caloris, & concoctionis defectu ortis, remedium.

Vina *Hispanica* gentiana, angelica, absinth. centaurio, corticum arantior. flavedine, aliisque corroborantibus infusis medicata, si ad aliquot Cochleariater in die potenter admodum conferunt, modò ægra tenui non fuerit biliosoque corporis habitu.

Cortex Peruv. ad ℈j. manè, & serò, per septimanas aliquot deglutitus, præsertim in spasmis hystericis miras habet vires.

In tenui biliosoque corporis habitu possit usurpari Diœta lactea, præcipuè in Colica Hysterica, si modo ea incommoda possint superari, quæ primis ferè diebus apportat, quòd nempè rum in ventriculo coagulatur, tum etiam viribus corporis, in statu conservandis, sustendandisque minus sufficiat.

Nihil tamen æque sanguinem spiritusque fovet, & confirmat, ac diu multumque, singulis ferè diebus equo vehi, nec itinera in curru facta suo carent successu.

De Febre Depuratoria annorum 1661, 62, 63, 64.

Si æger juveni. sit, extrahatur sanguis è brachio & eodem die post aliquot horas, vel sequenti die, duabus horis post leve prandium, *Emeticum ex infus. Croc. Metal. paratis Zythogal.* ℔vj. *vel* vuj. ut quoties vomuerit, aut alvum exoneraverit, è vestigio sumatur haustus; exhibeatur &, post finitam operationem Emetici, hoc vel simile paregoricum.

℞. *Aq. Cerasor. nigr.* ℥iß. *aq. Epidem.* ʒß. *Lauda. liquid. gutt. xvj. Syr. Caryophyl.* ℥ij. *M. F. Haustus.*

Vomitoria ex infus. *Croc. Metal.* parata, puerulis, ullisve infra adolescentiam constitutis, vel minima quantitate, non est tutum exhibere.

Post hunc diem usque ad undecimum, vel duodecimum, singulis Auroris, injiciatur enema sequens.

℞. *Decoct. commun. pro Clystere* ℔j. [*vel lactis vaccini eandem quantitatem*] *Sacchari Culinar. & Syrup. violac. an.* ℥ij. *f. Enema.*

Post dictum diem alvus constipari permittatur, quo materia febrilis citiùs concoquatur, ad quem etiam finem Cardiaca moderata his ultimis diebus exhibita apprimè conducunt.

℞. *Pulv. è Chel. Cancror. comp. gr. xiv. Elect. de Ovo* ℈ß. *cum s. q. Syr. Caryophyl. f. Bolus* sumendus octava quaque hora, superbibendo sequentis Julapii Cochl. *v.* vel *vj.*

℞. *Aq. Lact. Alexiter. Cerasor. nigr. an.* ℥iij. *Aq. Epidem, & Syr. Caryophyll. an.* ℥j. *M. F. Julap.* vel alia his similia.

Hac methodo sollicitè observata, usitatò circa. *xv.* diem [tum ex laudabili in urina separatione, tum ex manifesta Symptomatum omnium remissione] tempestivum esse Potionem Purgantem communem exhibere percipies.

Accidit interdum maximè in Senibus, curata Febre, & purgato corpore, ægrum nihilominus valdè debilem esse, & quandoque tussi, interdum etiam screatu, magnam glutinosi viscosique phegmatis copiam expectorare. Hoc in casu vinum Malaganum annosum, cum pane tosto ei immisso, bibat æger.

Si superveniat illaca passio; præscribatur Sal. Absinth. ℈j. ex Coch. j. Suc. Limonum, manè & serò; intermediis temporibus cap. Aqu. memb. stillatit. sine Saccharo, Cochl. aliquot, bis quaque hora; dum hæc fiunt, catulus vivens nudo ventri indesinenter accumbat, postquam dolor cum vomitu, per biduum triduumve cessaverit, exhibeatur *Pil. Coch. maj.* ʒj. in *Aq. Menth.* soluta, nec removendus catulus ante pilularum usum.

Ad recidivam præcavendam, persistat in usu prædictæ aquæ per longum tempus, & duplicatis pannis laneis ventrem à frigore defendat.

De Febre Pestilentiali 1665. 66.

Post venæ sectionem in lecto celebrandam, æger stragulis obruatur, & Lacinia Lanea sincipiti alligetur; tum, si vomitus non adsit, hoc vel simile Hydroticum exhibe.

℞. *Theriac. Andromach. ʒß. Elect. de ov. ℈ß. Pulv. è chel. c. ancr. comp. gr. xij. Coccinel. gr. viij. Croc. gr. iv. cum s. q. succ. kermes, f. Bolus*, quem sumat sexta quaque hora, superbibendo Cochl. *vj.* seq. Julapii.

℞. *Aq. Card. Benedict. & Scord. compos. an. ℥iv. Aq. Theriacal. stillat. ℥ij. Syr. caryophyl. ℥j. M. F. Julapium.*

Si adsit Vomitio, hydroticum differatur, donec solo tegumentorum pondere sudor promanare incipiat, linteaminis parte vultui superinducta.

Incepta Diaphoresis haustulis Zythogalæ salvia alteratæ, vel Cerevisiæ cui macis aliquantulum incoxeris subinde repetitis ad naturalis diei spatium (i. e. horas 24.) est continuanda; in sudore licet jusculis confortativis ægrum reficere.

Ubi tumor enatus fuerit, venam aperire non sustinui; per horas adhuc à finito sudore *xxiv.* ægro se in lecto continente frigus cautè devitetur. Indusium sponte sua in corpore arescere permittatur, potulenta omnia calidiusculè hauriantur, & Zytogalæ salvia alteratæ usus etiamnum continuetur, in seq. luce potio purgat. communis exhibeatur.

Anni 1667. 1668. Febrim Variolosam & Variolas produxerunt.

Anni 1669. 70, 71, 72. Febrim Dysentericam.

Anni 1673. 74, 75. Febrim Comatosam.

Curationem febrium horum annorum non attingo; quoniam methodo in febre anni 1685; &c. descripta curari eas potuisse autumo,

De Febribus Intermittentibus.

Cum rigore & horrore adoritur paroxysmus; quibus mox succedit calor, & huic tandem sudor, & subsequens ἀπυρεξία: licet in primis morbi diebus, Autumno maximè, aliquoties remissio potius quàm intermissio persentiscitur, in calore æque ac in rigore vomiturit ut plurimum ac vehementer ægrotat miser cum siti & lingua arida. In tenera ætate abdominis inflatio, in adultis crurum tumor febris solutionem; tonsillarum dolor, raucedo, oculi cavi, facies Hippocratica, mortem denunciant.

℞. *Cort. Peruv. subtiliss. pulv. unc.* j. *cum s. q. Syr. Caryoph. vel de Rosis siccis, f. Electuarium dividendum in xij. doses*; quarum unam capiat quarta quaque hora.

horæ, superbibendo Vini cujuslibet haustum, incipiendo immediate post paroxysmum.

Si autem præscripti boli ventrem moverint, in haustu Vini dentur *gutt. x. Laudan. liquid.* singulis vel alternis vicibus post assumptionem boli, ut opus fuerit.

Ad recidivam præcavendam (præcipuè in quartana) repetatur processus prædictus singulis septimanis per tres alias vices.

Sin forma Pilularum magis arrideat.

℞. *Cort. Peruv. pulv. unc. j. cum s. q. Syrup. caryophyll. f. Pilulæ mediocris magnitudinis*, quarum capiat *vj.* quarta quaque hora.

℞. *Cort. Peruv. pulv. unc. ij. Vin. Rhenan.* ℔*ij. stent simul in Infusione frigida, & coletur per manicam* Hippocratis. Usus tempore cap. *unc. iij.* tertia vel quarta quaque hora.

Sin ob vomituritionem, ferè continuam, Corticem deglutire nequeat æger, tum sexies, vel octies, Spatio duarum horarum, *Succi Limonum* recens expressi Cochl. *j.* cum *Salis absinth.* ℈j. assumat, dein *Laudan. Liquid. gutt. xvj.* cum *Aq. cinnam*, fortior. Cochl. j. ac brevi post, cessante vomitu, Corticis usum aggrediatur.

In intermittentibus vernalibus, nonnunquam emeticum, tempestivè propinatum, ut nempe ante paroxysmum negotio suo defungi possit, fœlicissimè successit. Nonnunquam Enema in diebus intermittentibus, per triduum, vel quatriduum injectum, Curationem absolvit. Quæ sequenti quoque modo tentari potest.

℞. *Serpentar. Virgin. subtiliss. pulverisat. gr. xv. Vin. alb. unc. iij.* Sumat duabus horis ante Paroxysmum, & stragulis coopertus æger sudet per *iij.* vel *iv.* horas, idem faciendo per duas alias vices ante Paroxysmum.

Si ab ingeminatis paroxysmis summè debilis fuerit æger.

℞. *Conserv. Flor. Borag. Bugloss. an. unc. j. conser. Anthos. unc.* ß. *cort. citr. condit. Nuc. Moschat. condit. Theriac. Andromach. an.* ʒ*iij. confection. Alchermes.* ʒ*ij. M. F. Opiata*, cap. ad quantitatem avellanæ, manè & vesperi, superbibendo Cochlearia paucula, alicujus *Aq. Epidemicæ* simplicioris, *Sacchara* edulcoratæ, interdicto interim enematum usu.

Si sub morbi exitum occurrat hydrops, nondum tamen depulsa Febre, curatio non est instituenda remediis purgantibus, sed infusionibus rad. *Raphan. Rustican. Summitat. Absinth. centaur. Min. Baccar. Juniper. cinerum genist.* &c. in vino factis, exulante autem Febre, Catharticis, & aperientibus.

Pro Infantibus Febre intermittente laborantibus.

℞. *Aq. cerasor. nigr. & Vini Rhenan. an. unc. ij. cort: Peruv. subtiliss. pulv.* ʒ*iij. Syr. caryophyll. unc. j. M. f. Julap.* Cap. Cochl. j. alterutrvè, pro ratione ætatis quarta quaque hora, donec Paroxysmi non amplius discrucient, instillando alternis vicibus, si Diarrhæa adfuerit, Laud. liquid. gutt. j. vel *ij.*

De Febre Stationaria, ab an. 1685. ad 90.

Calor & frigus se invicem excipiunt, artus pariter & Caput dolent, pulsus

 interim

interim ferè sanus, nonnunquam tussis, dolor circa collum & fauces, exacerbatio Febris prope noctem, inquietudo, sitis, lingua vel humida & ex omni parte pellicula alba & scabra vestita, vel sicca, fusci coloris in medio, quam partem undique cingit fimbria inalbescens. A jugi in lecto decubitu coma & phrenesis, à calido regimine petechiæ, maculæ purpureæ, eruptiones [quas vocant] miliares morbillis magis rubentes, pulsus inordinatus, tendinum subsultus, atque ita tandem mors. Sudores in initio symptomatici divexant, qui si ab arte provocentur, viscosi à Capite erumpunt, & materiam morbificam in Caput aut in artus transferunt.

Mittat. Sanguis ad unc. x. è brachio. Reiteretur Venæ sectio; si modo respirationis difficultas, dolor Capitis inter tussiendum lancinans, & alia signa Peripneumoniæ nothæ adsint. In hoc casu tamen venæ sectio, quàm Catharsis repetenda, donec æger convaluerit.

Vesperi applicetur Epispasticum & sequenti Aurora Potio Lenitiva præscribatur, quæ ad tertiam vicem alternis diebus repetatur, & hora somni post Catharsin haustus pacificus propinetur.

℞. *Aq. Paralys. ℥iij. Syr. de Mecon. ℨj. Succ. Limon. recent. extract. cochl. ij. M. F. Haustus.*

Aphthæ & singultus sponte sua post curationem febris supervenientes sponte evanescunt; Si in longum tempus decurrant, facilè fugantur *Cortic. Peruv. ℨj. cum Syr. Papav. Rhœad. q. s. in formam Electuar. vel pilular.* redacta, superbibend. haustum lactis deflorati. Remedium hoc certissimè scopum attinget, si non frustentur ejus vires ex jugi ægri in lecto decubitu.

Diebus à purgatione liberis sequentia præscribentur.

℞. *Conserv. Lujul. & cynosbat. an. unc. j. conserv. Berber. unc. ß. crem. Tart. ℨj. cum s. q. Syr. de Limonib. f. Electuarium*, de quo Cap. ad magnitud. Nuc. Moschat. ter in die, superbibendo sequent. Julap. Cochl. vj.

℞. *Aq. Portulac.* Lactuc. *Paral. an. ℥iij. Syr. de Limonib. ℥iß. Sir. Violar. ℥j. M. f. Julapium.* Vel.

℞. *Aq. font. ℔j. aq. Rosar. Succ. Limonum, Sacch. albiss. an. unc. iv. coq. lento igne dum despumaverint, cap. unc. iij. ad libitum.* præscribatur quoque seq. gargarisma.

℞. *Succ. Pomor. agrest. ℔ß. Syr. de rubo Idæo unc. j. m. f. gargarisma.*

Si febris ita ventriculum infestet, ut æger potionem retinere nequeat, *Pil. Coch. maj. ad ℈ij.* exhibeantur, tum etiam hypnoticum est concedendum, v. gr. *Laudan. Londin. gr. iß. cum simili quantitate Mastic.* vel *Laudan. Liquid. gut. xviij. in aq. Cinnamo. hordeat. unc. j.*

Decoctum album paratum, an. ℥j. C. C. usti, in aq. communis ℔iij. cocti & postea Sacchero albissimo edulcoratum. Sit pro potu, ut & Cerevisia tenuis pro libitu.

Post Catharsin bis celebratam, conceditur ægro, Pullorum carnibus vesci, & post ultimam Purgationem, modò febris aliquantulum deflagraverit, vini Canarini Cochl. iij. vel iv. manè, & serò, ut & post Prandium, per dies aliquot propinentur.

Im

In Phrenitide, ut & Comate, nihil perinde, confert, atque ægri caput radi, nullo admoto Emplastro, sed Pileolo tantum.

Si (quod fœminis hystericis quandoque accidit) post venæ sectionem, & purgationes, hujusmodi iteratas, etiamnum duret, procurratque febris, modo signa Peripneumoniæ, & inflammationis circa partes vitales absint, Singulis noctibus Paregoricum, & medicamenta hysterica, bis vel ter in die injungantur.

De Infantibus febre Stationaria laborantibus.

Hirudines duæ utrinque ponè aures applicentur, dein *Emplastr. Epispasticum* cervici admoveatur.

Cerevisia, qua Rhabarbarum fuerit infusum, purgetur.

Si post Catharsin febris intermittere videatur, tum *Julapium cum Cortice Peruviano* (in Capite de febre intermittenti pro infantibus descriptum) exhibeatur.

De febre Scarlatina.

Æstate exeunte, infantes præcipuè infestat. Rigent & horrent sub initium; nec tamen admodum ægrotant; cutis universa maculis parvis rubris, crebrioribus, latioribus, & magis rubentibus quàm in morbillis interstinguitur: Ad duos tresve dies persistunt, quo quidem tempore evanescunt, & decedente subjecta cuticula squammulis furfuraceis, ad instar farinæ, cutis conspergitur.

℞. *C. C. usti & pulv. è Chel. cancr. comp. an.* ℈ß. *Coccinell. gr. ij. Sacchar. Cryst.* ℈j. *M. f. pulvis subtiliss. in xij. Chartulas dividend.* quarum unam Cap. 6. quaque hora, superbibendo Cochl. *ij.* vel *iij.* sequentis Julapii.

℞. *Aq. Cerasor. nigr. aq. Lactis Alexiter. an.* ℥iij. *Syr. è succ. citri* ℥j. *M. f. Julap.*

Applicetur etiam Epispasticum cervici, & qualibet nocte *paregoricum ex Syr. de Mecon.* propinetur, & postquam symptomata cessaverint, purgetur æger.

De Pleuritide.

Inter Ver & Æstatem dominatur. A rigore & horrore orditur, quos statim comitantur calor, sitis, inquietudo & cætera febrium symptomata; elapsis pauculis horis, æger vehementi dolore punctorio in laterum alterutro circa costas corripitur; qui nunc versus omoplatas, nunc spinam, nunc anteriora pectoris sese propagat, tussi crebra excruciatur; Materia sputo rejecta in initio morbi pauca est & tenuis, & sæpe sanguinis particulis intermista, progressu verò copiosior & magis concocta, sanguine etiam permixto. Febris pari passu incedit cum tussi, sputo sanguinis, dolore, & pro ratione liberioris expectorationis sensim imminuitur; nunc alvus est astricta, nunc soluta nimis, Eductus è vena sanguis sevi liquati speciem præ se fert ubi refrixerit.

Mittatur sanguis è brachio lateris affecti ad ℥x.

℞. *Aq: Papav. Rhœad unc. iv. Sal. prunel.* ℈j. *Syr. Violar. unc. j. M. f. Haustus* sumendus statim à prima venæ sectione.

℞. *Amygd. dulc. excorticat. N. v. sem. Melon. Pepon. an. unc. ß sem. papav. alb.* ℈iij. *aq. hord.* ℔iss. *aq. Rosar.* ℈ij. *cum s. q. sacchar. cand. f. s. a. Emulsio, Cap. unc. iv.* 4. quâque hora.

 ℞. *Decoct.*

℞. *Decoct. Pectoral.* ℔ ij. *Syr. Violar. & Cap. Ven. an. unc. iss. M. f. Apozema. Cap.* ℔ ss. *ter in die.*

℞. *Ol. Amygd. dulc. unc. ij. Syr. Violar. & Cap. Ven. an. unc. j. Sacchar. Cand. q. s. M. f. Eclegma.* de quo sæpe lambat.

—*Oleum Amygd. dulc. per se*, vel *Oleum sem. Lini recenter extract.* exhiberi potest.

℞. *Ol. Amygd. dulc. Lilior. & unguent. Dialthea, an unc. j. M. f. Linimentum*, quo inungatur latus affectum manè & serò superimponendo fol. Brassicæ.

Repetatur Venæ sectio ad tres alias vices, ad eandem quantitatem, quatuor diebus continuis, ubi dolor & respirandi difficultas suadent.

De peripneumonia notha.

Ingruente hyeme & sæpe sub ejus exitum emergit, insultu primo nunc incalescit, nunc friget æger, ex motu quolibet vertiginosus est, rubent & inflammantur genæ, oculique; tussit, & inter tussiendum dolor capitis lancinans premit, potulenta vomitu rejicit, urina turbida est, & intensè ruber, sanguis pleuriticorum æmulus, anhælus crebrò & celeriter spiritum ducit, dolente thorace. Ab asthmate sicco planè distinguitur, quòd in isto nusquam comparent febris indicia, in hac manifestò se produnt, licèt minora longè & magis obscura quàm in peripneumonia vera.

Mittatur sanguis è brachio dextro ad unc. x. Die sequenti æger hanc potionem sumat.

℞. *Cassiæ extract. unc. j. Glycyr.* ʒ ij. *ficus pingues N. iv. fol. senn.* ʒ iiss. *Agaric. trochiscat.* ʒ j. *coq. s. q. aqua ad unc. iv. in Colatur. dissolv. Mannæ unc. j. Syr. Rosar. solu. unc. ss.*

Si verò potionem assumere nequeat, Cap. *Pil. Coch. maj.* ℈ ij. horâ quartâ matutinâ.

Sequenti die celebretur iterum Venæ sectio, ad eandem quantitatem; ac postero die repetatur Catharsis, quæ porrò repetenda est alternis diebus, vel post majora intervalla, pro ratione virium; Atque insuper si Symptomata non cessaverint, extrahatur iterum sanguis, semel adhuc, bis, vel sæpius, diebus aliquot interjectis, prout res postulaverit; sed ut plurimum venæ sectio bis celebrata sufficiet; Interim, dum hæc fiunt, præsertim in diebus à purgatione vacuis, utatur *decocto Pectorali, Eclegmate* & *oleo Amygd.* dulcium, in Pleuritide descriptis.

De Rheumatismo.

Rigorem & horrorem & cætera febrium symptomata patiuntur, elapso die uno alterove (est & ubi citius) dolor adest atrox; nunc in hoc, nunc illo artu, in carpis, humeris & genubus præsertim; vicissim hos relinquens & illos occupans, rubore & tumore in parte, quam postremùm affecit, adhuc residuis. Febris sensim evanescit, manente dolore, quin & nonnunquam immaniùs sæviente. In lumbagine rheumatica immanis dolor est, circa lumborum regionem fixus, nephritin mentiens, nisi quòd æger non vomituriat, qui procumbere nequit, sed vel è lecto exilit, vel super eodem erectus sedet, corpore perpetuâ agitatione, nunc versùs anteriora, nunc posteriora inclinato. Sanguis pleuriticorum similis.

Mittatur

Mittatur Sanguis è Brachio lateris affecti, ad unc. *x.*

℞. *Aq. Nymph. Portulac. Lactuc. an. unc. iv. Syr. de Limonib. unc. iß. Syr. Violac. unc. j. M. f. Julap.* de quo bibat ad libitum

Præscribend. *Emulsio* 4. *Sem. frigid. maj. Cataplasma è mica panis albiss. & lacte Croco tincto* applicetur parti dolenti.

Die sequenti eadem sanguinis quantitas detrahatur; atque iterum, die uno vel altero interjecto, reiteretur, atque porrò quater vel pluries, si opus fuerit, hoc observando, ut post secundam Venæ sectionem majora sint intervalla inter singulas sanguinis missiones.

Diebus à Phlebotomia vacuis; Enema è lacte saccharato subinde injiciatur, vel sequens.

℞. *Decoct. commun. pro Clystere* ℔j. *Syr. Violar. & Sacchar. culinar. an. unc. ij, M. f. Enema.*

Si Imbecillitas ægri repetitionem Phlebotomiæ non ferat, tum post secundam vel tertiam venæ sectionem, Curatio hac methodo tentanda.

Capiat alternis diebus *potionem purgativam communem*, donec convaluerit, & iisdem noctibus Paregoric. *ex Syr. de Mecon.*

Sin his remediis non cedat, & æger ob imbecillitatem evacuationes qualescunque ferre nequeat, aggrediatur usum *Elect. & aq. Antiscorbutic.* in scorbuto descript. quæ etiam remedia locum habent in Rheumatismo Scorbutico.

In Juvenibus, atque iis qui temperatè vixerunt, vino non plus æquo dediti, Rheumatismus Diætâ simplici admodùm refrigerante, & mediocriter nutriente, æque fœliciter, ac repetitis Venæ sectionibus (quas minus ferre queant) profligari potest. Ex. grat.

Solo Lactis sero ad dies quatuor vescatur æger, postea præter serum pane similagineo semel in die loco prandii, donec penitus convalescat, nisi quòd postremis diebus iterum panem in cœnam indulgere liceat, Symptomatis cessantibus, carnes pullorum elixorum, cæteraque eupepta concedantur, tertio autem quoque die solo lactis sero victiter, donec tandem pancraticè valeat.

De febre erysipelatosa.

Nulla non corporis pars, præsertim facies; tumet, dolet & summè rubet, pustulæ densæ, parvæ, in vesiculas subinde facessunt, quæ per frontem caputque serpunt, oculi tumore obruti, rigor & horror atque reliqua febris indicia adsunt. In alia hujus morbi specie, liquorum attenuantium potationi superveniente, febricula adest, pustulæ urticarum punctutas referentes, nonnunquam in vesiculas sublatæ, mox recedentes, tuberculorum more, sub cute se condentes, maximè pruriunt, & scalpendo rursum apparent. Est & alia eruptionis species, pectus ut plurimum obsidens, macula nimirum lata, cuti vix supereminens, porriginosa, cum squammulis flavis, qua vigente æger bene se habet; eâdem evanescente, leviter ægrotat, urina turbida & flava, iisdem remediis, quibus pruritus ferinus, cedit, vino utatur æger & carnibus eupeptis.

Mittatur sanguis è brachio ad ℥ix. vel *x.* Die sequenti sumat *potionem communem purgativam.* ℞. Radi-

℞. Rad. Althaea & Lilior. an. ℥j. fol. Malv. Sambuc. Verbasc. flor. Chamame. Melilot. summit. Hyperic. & centaur. minor, an. M. j. sem. Lini, foenugraec. an. ℥ß. coq. s. aq. ad libr. iij. Coletur liquor & tempore usus adde singulis libris decocti, Sp. Vini unc. ij. Stuphae è panno laneo huic decocto immersae, ac expressae, calidè admoveantur bis in die, & pars affecta post fotum sequenti mixturâ illinatur.

℞. Sp. Vini libr. ß. Theriac. Androm. unc. ij. pulv. piperis longi, & Caryophill. an. ʒij. f. mixturâ. quâ Charta Emporetica madefacta parti affectae circumvolvatur.

Si primae venae sectioni non cedat morbus, tum repetatur; & nondum cessante, ad duas alias vices celebretur, interposito semper die uno.

Diebus à Venae sectione liberis *Enema è lacte cum Syr. Violarum. Emulsio Refrigerans & Julap. refrigerans*, sunt praescribenda.

De pruritu ferino, & inveteratis cutis eruptionibus, quae Venae sectioni & Catharsi non cedunt.

℞. Theriac. Andromach. ʒß. *Elect. de ovo* ℈j. *rad. Serpentar. Virgin. subtiliss. pulver. gr. xv. Lapid. Bezoar. oriental. gr. v. cum s. q.* Syr. *è conditur. citri. f. Bolus*, horâ somni sumendus per dies *xxj.* superbibendo cochl. *vj.* sequent. Julapii.

℞. Aq. Card. Benedict. unc. vj. aq. Epidem. & Theriacal. Stillat. an. unc. ij. Syrup. Caryophill. unc. j. M. f. Julap.

Singulis matutinis cap. liquoris possetici *libr.* ß. calide, & sudet horae unius spatio.

His finitis, si pustulae adhuc non evanuerint, sequenti Linimento partes affectae inungantur.

℞. Unguent. ex Oxylapatho unc. ij. Unguent. Pomati unc. j. flor. Sulphur. ʒiij. *ol. Rhodii* ℈ß. f. Linimentum.

Veruntamen Medicamenta praescripta haud usurpentur, nisi Venae sectione & Catharsi ritè praemissis.

De Angina.

Angina inter Ver & Aestatem ut plurimum aggreditur. Sequuntur febris insultum dolor & faucium inflammatio, unde à tumore uvulae, tonsillarum & laryngis, nec deglutire queat Aeger, nec spiritum ducere.

Mittatur Sanguis è Brachio copiosè. Tangantur partes inflammatae *melle Rosaceo Sp. Vitrioli, vel Sp. Sulphuris ad summum acorem permixto, vel Sp. Vitrioli solo.* Mox Gargarisma sequens usurpetur, non vulgari modo; sed ita ut sine ulla agitatione in ore contineatur, donec incalescat; dein expuatur, & repetatur subindè.

℞. Aq. Plantag. Ros. Rubr. & Sperm. Ranar. an. unc. iv. album. ovor. in aquam agitando redact. N. iij. Sacchar. Crystal. ʒiij. *M. f. Gargarisma.*

Emulsio Refrigerans in Pleuritide descripta indies sumatur.

Sequenti manè, nisi febris & dolor inter deglutiendum remiserint, Venae sectio repetatur, Catharsi in diem posterum rejectâ, aliàs Catharticum lenitivum exhibeatur. Manente

Manente adhuc affectu (quod oppidò rarum] repetatur adhuc Venæ sectio, & Catharsis, Epispasticum amplum ac forte applicetur cervici post primam Venæ sectionem. Omni manè, nisi diebus purgationi datis Enema refrigerans & Emolliens injiciatur, Diætâ tenui utatur æger, & lecto per horas aliquot quotidie absistat.

In his omnibus Febribus, quas intercurrentes appello, ut etiam in illa, quæ stationaria est; cautè observandum, quòd æger à lecto abstineat magnam diei partem, ut jusculis hordeaceis, avenaceis, ac id genus aliis victitet, & cerevisiam Lupulatam & hydrogalam pro potu ordinario bibat.

De Morbillis.

Infantes plerumque impetunt. Primo die rigent horrentque, calent & frigent alternatim. Secundo consummatam febrim accersunt, ægritudo vehemens, sitis inappetentia, lingua alba [non verò sicca] tussicula, capitis & oculorum, gravedo, & somnolentia perpetua, acriter premunt, humor è naribus & oculis jugiter stillat [quæ lachrymæ certissimum morbillorum signum.] Huc accedunt sternutatio, tumor palpebrarum paulò ante eruptionem, vomitus, diarrhœa, cum dejectionibus colore viridi in dentientibus præsertim; Symptomata ingravescunt ad quartum usque diem, quo quidem die (nonnunquam quinto) in fronte & facie maculæ parvæ, rubræ, pulicum morsibus persimiles prodeunt; quæ numero & magnitudine auctæ, racematim coalescunt, & faciem maculis rubris majusculis interstinguunt: Hæ maculæ è parvulis papulis, supra cutim paulum elevatis conflantur, quarum protuberantia digito levi, vix oculorum acie deprehendi possit.

A facie, quam primò solùm occupant, ad pectus ventremque, crura deinde tibiasque propagantur maculæ; in his autem partibus latæ & rubræ, superficiem cutis non superantes conspiciuntur. Eruptione morbillorum non perinde deliniuntur Symptomata ac in variolis. Vomitus post eruptionem nullus: sed tussicula & febris cum spirandi difficultate, intenduntur, in oculos defluxio, somnolentia & innappetentia perseverant. Die sexto aut circiter frons & facies asperescunt, emorientibus pustulis, ruptâque cuticulâ, in reliquo corpore maculæ latissimæ sunt, & maximè rubescunt. Octavo circiter die in facie evanescunt, & vix in reliquo corpore permanent. Nono nullæ prorsus sunt, per faciem verò & artus quandoque & totum corpus in farinam quandam & squammulas facessunt, & tunc temporis febris, spirandi difficultas & tussicula augentur. In adultis à calido regimine livescunt primò, mox nigrescunt exanthemata.

℞. *Decoct. Pectoral.* ℔ij. *Syrup. Violar. & Cap. Ven. an.* ℥iß. *M. f. Apozema, Cap.* ℥iij. vel *iv.* ter vel quater in die.

℞. *Ol. Amygd. dulc.* ℥ij. *Syr. Violar. & Cap. ven. an.* ℥j. *Sacchar. Cand. albiss. q. s. M. f. Eclegma*, de quo sæpius lambat, præcipuè quando tussis urget.

℞. *Aq. Cerasor. nigr.* ℥iij. *Syr. de Mecon.* ℥j. *M. f. haustus* singulis noctibus sumendus, à primo morbi insultu, usque dum convaluerit æger, dosin augendo vel imminuendo pro ratione ætatis.

Æger se contineat in lecto per biduum post primam eruptionem.

Si post Morbillorum discessum, Febris, respirandi difficultas, & alia Symptomata Peripneumoniam mentientia supervenerint, sanguis liberaliter extrahendus è brachio, semel, bis, vel ter, prout opus fuerit, convenienti spatio inter singulas Venæ sectiones; Atque etiam continuentur *decoctum Pectorale supra descriptum*, ut & *Lohoch*, vel *Ol. Amygd. dulc. per se*. Circa diem *xij*. ab invasione Cathartico lenienti purgetur.

Diarrhœa, quæ morbillos excipit, Venæ sectione sanatur.

De Variolis.

Distinctæ sunt, vel confluentes, & in distinctis invadunt rigor & horror, calor intensus, capitis & dorsi dolor vehemens, vomituritio, in adultis ingens in sudores propensio (& hinc minimé confluxuras esse licet conjicere) dolor sub scrobiculo cordis si manu prematur, stupor & somnolentia, nonnunquam & insultus epileptici [in infantibus præsertim] quibus si, dentitione peractâ corripiantur, in procinctu esse variolas possis prædicere; ita ut si fortè insultum epilepticum sub vesperam patiantur, sequenti Aurorâ in conspectum se daturæ sunt variolæ, mites ut plurimum & rarissimè confluentes. Quarto inclusivè ab invasione die, nonnunquam seriùs, tarò tamen ante illum erumpunt, quo tempore, vel minuuntur Symptomata, vel prorsus evanescunt. In eruptione autem subrubræ primò pustulæ tenuissimarum acicularum puncta æquantes, sparsim se produnt per faciem, collum, pectus, & corpus universum ; tunc in faucibus dolor, qui cum pustulis surgentibus augetur. Circiter octavum à primo insultu diem intervalla pustularum priùs alba rubere jam incipiunt, in tumorem attolli, & dolore tensivo affici; extenduntur palpebræ, & ut vesica inflata, oculos claudunt. Proximæ à facie intumescunt manus, digitique distenduntur, pustulæ faciei antea leves & rubræ, jam asperæ (primum maturationis indicium) & subalbidæ apparent; succum insuper luteum, colore à flavo non abludentem evomunt, faciei & manuum inflammatio jam summa in pustularum interstitiis colorem exhibet floridum, & rosarum Damascenarum æmulum, quem quidem colorem, quo mitiores sunt variolæ, eo magis tum pustulæ tum cutis interjecta ad amussim exprimunt: Quæ faciem occupant pustulæ, asperiores quotidie ac magis flavæ pro maturationis ratione; quæ manus & reliquum corpus minùs asperæ albæque magis conspiciuntur indies. Die undecimo faciei tumor & inflammatio recedunt, pustulæ & justam magnitudinem (viz. pisi grandiusculi) adeptæ exarescunt deciduntque. Decimo quarto vel quinto pereunt funditus; manuum autem pustulæ pertinaciores, albæ adhuc & recentes die uno aut altero moras trahunt, & tandem dirumpuntur, cæteræ autem, faciei nimirum & corporis desquammantur, & in facie squammulis hisce furfuraceis succedunt foveæ. Per totum morbi decursum alvus vel prorsus constipatur, vel rarissimè dejicit. Maxima eorum pars, qui ex hoc morbo pereunt, octavo die in discretis, undecimo autem in confluentibus intereunt: Quippe cùm in discreto hoc genere promoventur sudores tum cardiacis tum regimine calidiore, prædicto die facies, quæ turgida &

per

per interstitia pustulis interjecta inflammari debuerat, è contra flaccida reperitur & albescens, pustulis nihilominus rubentibus & elevatis, etiam post ægri mortem, sudor, qui huc usque manaverat, derepentè evanescit, æger interim phrenitide corripitur, anxietate, jactatione, ægritudine, vehementibus, urinam parcè reddit ac frequenter, & tandem paucissimarum horarum spatio ad plures migrat.

In Confluentibus eadem Symptomata (sed atrociora) febris scilicet, anxietas, ægritudo, vomituritio, &c. immanius sæviunt, licèt non ita promptè, ac in discretis, in sudores dissolvitur æger. Diarrhœa nonnunquam eruptionem præcedit, & ad diem unum aut alterum post illam protrahitur, quod in discretis vix contingit. Tertiò in die aut citiùs, rarò tardiùs, erumpunt; & quo citiùs, eo magis confluunt. Quandoque ad quartum vel quintum diem differtur eruptio ob atrox aliquod symptoma, v. g. acutissimum dolorem in lumbis, nephritici æmulum, in latere pleuritici, in artubus rheumatici, in ventriculo cum ingenti ægritudine & vomitu. Non perinde, ac in discretis, mox ab eruptione remittunt sympromata, sed & febris & alia ad multos etiam dies post eruptionem pustularum ægrum discruciant: Nunc erysipelatis ritu, nunc morbillorum erumpunt, eruptionis licèt tempore planè distinguantur. Crescente morbo, non in molem aliquam spectabilem attolluntur; sed in facie sibi invicem implicitæ, tanquam vesicula rubra vultum omnem contegunt, quem maturius elevant quàm discretæ: postmodum ad instar pelliculæ vultui agglutinatæ cutis superficiem non admodum superant. Præterlapso die octavo, pellicula alba quotidie paulatim magis exasperatur, colore fusco: Intensus magis est dolor cutis, donec tandem in truculentiori morbo non nisi post diem vicesimum latioribus laminis desquammatur. Hoc interim observatu dignum, quòd quanto pustulæ maturescentes propiùs ad colorem subfuscum vergunt, eò deteriores lentiùs abscedunt; quo magis autem flavescunt, eò minùs confluxerint, & ocyùs se proripiunt. Ubi primùm deciderit pellicula, nullâ scabritie vultus afficitur, at verò mox illam excipiunt squammulæ furfuraceæ, indolis perquam corrosivæ, quæ foveas relinquunt patentiores, & sæpe cicatrices. Quandoque humeri & dorsum cuticulâ denudantur. Morbi periculum à pustularum frequentia & numero in facie solâ, æstimandum. Pustulæ manuum & pedum majores, & quò altiùs ab extremitate artuum ascenderis, eo sensim minores & contractiores extant. In adultis salivatio infantibus diarrhœa (licet non ita certò) confluentium comes. Ptyalismus nunc cum eruptione se prodit, nunc biduo triduove præterito, materiam primò tenuem, die undecimo viscidiorem ægerrimè, excreat. Siticulosus est æger, voce raucâ, somnolentiâ & stupore ingentibus corripitur, inter bibendum subinde tussit, & potus per nares revertitur. Tunc cessat ut plurimum salivatio, cui nisi faciei intumescentia (quæ licèt hoc ipso die pro morbi genio aliquantisper remitti debeat, non tamen nisi post diem unum alterumve omnino recedere) & manuum jam insigniter incipiens & diutiùs perdurans suppetias tulerint, ægro protinus moriendum est. Diarrhœa non ita maturè infantes occupat ac

 ptyalismus

ptyalismus adultos. In utraque variolarum specie febris ab insultu ad eruptionem dominatur, inde dat inducias ad pustularum maturationem, quâ peractâ, desinit. Superveniunt à malo regimine symptomata anomala; qualia sunt, pustularum flacciditas & subsidentia, phrenitis, coma, maculæ purpureæ pustulis interspersæ, & in earum summitate maculæ nigræ exiguæ in medio subsidentes, sanguinis mictus & sputum sub initio morbi, urinæ suppressio.

Separationis tempus cum febrili ebullitione tribus vel quatuor primis diebus transigitur. Expulsio per reliquum morbi tempus; mediantibus parvis abscessibus, in carne perficitur.

Dies in quo maximè periclitatur æger, in confluentibus, in minimè crudo, maximè vulgari genere, à primo morbi insultu, est undecimus, in crudiore adhuc, decimus quartus, & in crudissimo, decimus septimus; nonnunquam tamen, sed rarius, non ante diem vicesimum moritur æger. Quinimo per spatium illud omne, quod inter dies undecimum, & decimum septimum interjacet, appetente vesperâ, molestissimo inquietudinis paroxysmo, quotidie, vexatur æger.

Mittatur sanguis quovis ex tribus primis diebus ab invasione ad unc. *ix.* vel. *x.* & postea *Vomitorium* exhibeatur *ad* ℥j. vel ℥iß. *Infusionis Croci Metallorum.*

His primis diebus diluatur sanguis frequenti potatione Cerevisiæ tenuis Lupulatæ, cui Vitrioli Spiritus immisceatur usque ad plenam pustularum eruptionem.

Cùm variolæ omnes eruperint [quod ut plurimum est sexto die post invasionem] vesperi propinetur *Syr. de Mecon.* ℥j. quæ repetatur dehinc singulis noctibus ad diem decimum post invasionem. Ea nocte, si Variolæ è Confluentium genere fuerint, augeatur dosis ad ℥iß. quæ dein repetatur ad ℥j. manè, & ad ℥iß. serò, singulis noctibus, donec æger convaluerit.

Si Syr de Mecon. minus congruat, substitui possit *Laudan. liquid.* viz. *gutt. xviij. pro* ℥j. *Syrupi, & gut. xxv. pro unc. iß.* Hoc interim observandum, quod si paregoricum bis in die exhibitum orgasmum compescere non valeat [quod in Variolis insigniter confluentibus, sub finem earum sæpe accidit] tum 8. quaque horâ exhibendum, vel sæpius, si opus fuerit.

At si variolæ Interstinctæ fuerint, satis erit, ut solummodo singulis noctibus post plenam eruptionem exhibeatur Paregoricum; atque etiam in minori dosi.

Qualiscunque autem generis variolæ fuerint, atque etiam qualicumque morbi tempore, si Phrenitis acciderit, omnino oportet ut inordinato spirituum motui frænum injiciatur, ac proinde si prior Paregorici dosis metam non attingat, alia atque alia assumatur, donec tumultus penitus compescatur, interposito inter singulas doses spatio aliquo; ut pernoscere valeamus, utrum dosis ultima id quod quærimus, præstiterit, antequam nova ingeratur.

Si omnimoda urinæ suppressio acciderit, æger è lecto eximatur, & aliquantulum obambulet.

Si

Si saliva ob calorem sit adeò viscida, ut expectorari non possit, tum Gargarisma cum Syringa sæpe in fauces injiciatur. Componatur *è Cerevisia tenui* vel *aq. hord. cum Melle Rosarum*; vel sequens usurpari poterit.

℞ Cort. Ulmi ℥vj. rad. Glycyrrhiz. unc. ß. Passul. enucleat. N. xx. rof. rub. p. ij. coq. s. q. aq. ad ℔ijß. in Colatur. dissolv. oxymel. simp. & mell. Rosar. an. ℥ij. M. f. Gargarisma.

Si epispastico opus fuerit, amplum satis & acre nuchæ applicetur nocte ista, quæ magnam morbi crisin præcedit, mox ab assumpto paregorico, plantis quoque pedum applicari potest allium, à die octavo, usque ad morbi finem, singulis diebus renovandum.

Si infans de Syptomatis, dentitionem comitantibus jam securus, derepente spasmo corripitur hic cogitandum est, convulsionem istam, fortassis à naturæ conatu, quæ variolas, scarlatinam Febrem, aut morbillos, in corporis habitum protrudere satagit, pendere, applicetur itaque Emplast. Epispasticum nuchæ, lecto quam primum committatur æger, exhibeatur insuper cardiacum, cui paregorici pauxillum est admiscendum, puero nempe trienni *Laud. Liquid. gut. v. in aq. Epidem cochl.* j.

Si die undecimo, vel alio quovis post eum, febris secundaria cum inquietudine, jactatione & cæteris id genus symptomatis, usque adeò efferatur, ut Paregoricis utcumque repetitis sufflaminari nequeat, & mors quasi immineat, tum sanguis in satis magnam quantitatem illicò detrahatur; nempe ad unc. *xij.* vel circiter, atque porrò repeti possit vel bis in sequentibus diebus si, symptomatum dictorum ratio idem postulatit; at non aliàs. Catharsis etiam blanda die decimo tertio (non antea) vel quovis alio die eum insequente (modò Venæ sectio præcesserit) institui possit, nempe ex *Electuarii Lenitivi unc.* j. *dissolut. in aq. Cichor. re' lactis Alexiter. unc. iv.* Veruntamen nec Venæ sectio nec Catharsis impediunt, quo minùs Paregorica in usum veniant, quæ, (haud obstantibus iis) tam quoad largam dosin quàm repetitam exhiberi debent, si opus adhuc fuerit: nam ad hæc in hoc morbo semper confugiendum.

Quando Pustulæ perfectè exaruerint, inungatur facies Linimento ex æqualibus partibus *ol. Amygd. dulc.* & *Pomat.* per biduum; at non ultra.

Die *xxi.* post invasionem mittatur sanguis è brachio; & sequenti die Catharsis celebranda, quæ porrò alternis diebus ad tres alias vices repetatur.

Quoad Regimen; è lecto abstineat ad sextum diem post invasionem, in quo postea se contineat usque ad *xvij.* non aliis stragulis tectus, quàm quibus sanus uti solebat.

Jusculis Avenac. hordeac. Pomis coct. & Cerevisiâ tenui victitet, & post undecimum diem vini Hispanic. Coch. *iv.* vel *v.* bis in die exhibeantur, si æger voluerit.

Si crurum tumor non evacuationibus præscript. cedat, tum fotu fol. Malv. verbasc. Sambuc. Lauri, cum floribus Camæmel. & Melilot. in lacte coct. facilè fugatur.

Si primis morbi diebus æger Hæmoptoë laboret; vel urinam reddat sanguineam, & tinctura, quæ in capite de Hæmoptoë præscribuntur, sextâ quâque horâ (donec Symptomata ista prorsus cessaverint) diligenter exhibeantur. Quo etiam casu Paregorica liberali manu propinanda.

De chorea Sancti Viti.

Convulsionis species quædam est, pueros puellasve à decimo ætatis anno ad pubertatem invadit, prodit se claudicatione, vel instabilitate alterutrius cruris, quod æger post se trahit fatuorum more; manum ejusdem lateris, vel pectori vel alii alicui parti applicitam, nequit continere in eodem situ horæ momento, sed in alium situm & locum convulsione distorquebitur, quicquid æger contra nitatur. Antequam poculum ad os possit adducere, mille gesticulationes, circulatorum instar, exhibebit: Non enim rectâ lineâ ori admovet, sed deductâ à spasmo manu, huc illuc aliquandiu versat, donec tandem fortè fortunâ labris propiùs apponens liquorem derepentè in os injicit, & avidè haurit, deditâ tanquam opera, ut spectantibus risum moveret.

Sanguis ad ℥viij. plus minus, pro ætate, ex brachio educatur.

Die sequenti, dimidia pars, vel quiddam amplius, pro ratione ætatis, potionis commun. hauriatur; & vesperi haustulus sequens propinetur.

℞ *Aq. Cerasor. nigr.* ℥j. *aq. Epilept. Langii* ʒiij. *Theriac. Andromach.* ℈j. *Laudan. Liquid. gut.* viij. *f. haustus.*

Potio Cathartic. ad tres vices, alternis diebus, repetatur; & *haustus Paregoricus* iisdem noctibus.

Postea Sanguis iterum extrahatur; & ad Catharsin, uti priùs, æger revertatur, & sic sanguis mittatur, & alvus subducatur ad tertiam quartamve vicem; spatio tamen inter alternas evacuationes observato, ut nihil periculi ægro immineat.

Diebus à purgatione vacuis sequentia præscribantur.

℞ *Conserv. Absinth Roman. & flaved. Aurantior. an.* ℥j. *Conserv. Anthos* ℥ß. *Theriac. Andromac. vet. & nuc. moschat. condit. an.* ʒiij. *Zinzib. condit.* ʒj. *Syr. è succ. citr. q. s. f. Electuar.* de quo capiat ad magnitud. nuc. moschat. manè & horâ quintâ pomeridianâ, superbibend. vini sequentis Cochlear. v.

℞ *Rad. Paonia, Enul. Campan. Imperator. & Angelic. an.* ℥j. *fol. Rut. Salv. Betonic. Chamædr. Marrub. alb. & summitat. Cent. min. an* Mj. *Baccar. Juniper.* ℥vj. *Cortic. duor. Aurantior. Incidantur & infundantur frigidè in vini Canarini* ℔vj. Coletur tantummodo usûs tempore.

℞ *Aq. Rut.* ℥iv. *aq. Epilept. Lang. & Bryon. comp. an.* ℥j *Syr. Paon.* ʒvj. *M. f. Julap.* cap. Cochl. iv. singulis noctibus cubitum iturus, instillando *Sp. C. C. gut.* viij.

Applicetur plantis pedum Emplast. è Caranna.

Ob Recidivæ metum pertuadatur ei vena, & ad dies aliquot purgetur, eâ ipsâ anni sequentis tempestate (vel paulo ante) quâ morbus invasit.

Verisimile

Verisimile mihi videtur, quòd hæc methodus curationi Epilepsiæ Adultorum convenire possit, quod tamen non adhuc expertus sum. Cum verò Chorea *Viti* ætates teneras adoriri soleat, in Epilepsia Adultorum tam sanguinis detrahendi quantitas, quàm Catharticorum *dosis* adaugeantur.

De Apoplexia.

Somnus est profundissimus, & omnimoda sensûs & motûs privatio, exceptâ respiratione, quam ægri habent difficilem cum stertore.

Mittatur sanguis è brachio ad ℥xij. quamprimum, ac postea ex venis jugularibus ad ℥viij. deinde *Vomitorium ex* ℥iß. *vel unc. ij. Infus. Croc. Metal.* propinetur statim.

Emplast. Epispastic. satis amplum ac forte cervici applicetur.

Dum hæc aguntur, erectus sedeat æger in lecto, nec stragulis nimis obrutus.

Sp. Sal. Armoniac. optimè rectificatus admoveatur naribus.

Finitâ Vomitorii Operatione, subinde exhibeantur Cochl. iij. vel iv. sequentis Julapii.

℞ *Aq. Rutæ* ℥iv. *aq. Bryon. compos. & Antiepilept. Lang. an.* ℥j. *Sp. C. C. gut. xx. Sacchar. Crystal. q. s. f. Julap.*

Vel *Cochleare* j. *Sp. Lavendulæ compos.* per se propinari possit bis vel ter, durante paroxysmo, horâ dimidiâ vel integra interposita.

Cavendum est, ne Cardiaca plus justo calida, ac nimis frequenter [ut mos est] exhibeantur; nam quacunque demum specificâ virtute pollere videantur, plus damni quâm emolumenti ægro aportant, ut pote quæ humores fundere (ac proinde malum augere) apta nata sunt: quod etiam incommodum non minùs infertur ex nimia stragulorum congestione.

Paroxysmo jam finito, ad præcavendam recidivam sequentia exhibeantur.

℞ *Pil. Coch. maj.* ℈ij, cap. tertia quaque die per *6.* vices horâ 4. matutinâ superdormiendo.

℞ *Conserv. flor. salv. Rorismarin an. unc.* j. *Conserv. flaved. Aurant.* ʒvj. *nuc. Moschat condit* ; *& Zinzib. condit. an. unc.* ß. *Theriac. Androm. vet.* ʒij. *pulv. elect. diamb. diamosch. dulc. an.* ʒj. *cum s. q. Syr. conditur. citr. f. opiata.* ad magnitudinem Castaneæ manè & serò, superbibend. *aq. Epilept. Lang. Coch. ij.*

℞ *Ambr. gris.* ʒß. *ol. destil. sem. Anisi, cinnamom. nuc. moschat. an. gutt. ij. ol. Caryophil. gut. j. Sacchar. in aq. flor. aurantior. solut. unc. iv. f. s. a. Tabella,* quarum capiat unam ad libitum.

Ab usû potus generosioris cujusvis sibi temperet, vescatur jusculis avenaceis, hordeaceis, ut & ex pullis gallinaceis confectis, & quandoque etiam (præcipuè inter purgandum) carne pullorum agnorum ac id genus ciborum eupeptωn.

De Opthalmia.

Ex oculorum inflammatione patet.

Mittatur

Mittatur Sanguis è brachio ad unc. x. Sequenti die sumat potionem purgativam communem, quæ repetenda est per duas alias vices, duobus diebus interpositis; iisdem noctibus sumat *haustum paregoricum ex Syr. de Mecon. unc.* j.

Diebus à purgatione vacuis sumat ter aut quater in die *unc. iv. Emulsionis ex sem. frigid. maj. & Papav. alb.*

℞. *Aq. Plantag. Ros. rubr. & Spermat. Ranar. an. unc. j. pulv. Tutiæ praparat.* ℈j. *f. Collyrium*, cujus guttæ aliquot instillentur oculis bis in die; at non incipiendum, nisi post primam purgationem.

Si his remediis affectus haud cedat, repetatur Venæ sectio semel vel bis, (præcipuè si sanguis Pleuriticus apparuerit) ut etiam Catharsis.

Abstineat ab usu vini & cujusvis liquoris generosi, ab usu etiam ciborum coctu difficilium, & sale conditorum; & diebus inter purgationes bibat hydrogalam coctam.

Nota, quòd sæpè accidit, quòd Venæ sectioni & Catharsi utcunque repititis Ophthalmia non cedit; hoc in casu *Paregorie. ex Syr. de Mecon. unc. j.* singulis noctibus exhibitum, curationem sine aliorum suppetiis absolvit.

De Uteri Procidentia.

℞. *Cort. Querc.* ℥ij. *Coq. in Aq. font.* ℔iv. *ad* ℔ij. *sub finem addendo Cortic. Granator. contus.* ℥i. *ros. rubr. flor. Granator. an. Mij. dein adde vini rubr.* ℔ß. Colatura fit pro fotu, qui cum pannis laneis parti affectæ admoveatur manè horis duabus, antequam è lecto assurgat, & nocte post decubitum, donec symptoma penitus evanuerit.

De Paroxysmo Nephritico.

Adsunt dolor fixus in lumborum regione, urina cruenta, arenularum aut calculi excretio, stupor cruris è directo renis laborantis, testis retractio ejus lateris, in quo est dolor, nausea & vomitus. Dolor colicus nephritico haud absimilis; licet in quibusdam symptomatis planè discrepet, quæ recensita in *Capite de Colica biliosa* videas.

Si Æger temperamento sanguineo fuerit, mittatur sanguis è brachio affecto reni respondenti ad ℥x. dein *liquoris possetici cui Rad. Althææ* ℥ij. *incocta fuerint Cong. j.* quam citissimè deglutiatur, & Enema sequens injiciatur.

℞. *Rad. Althææ & Lilior. an.* ℥j. *fol. Malv. Parietar. Branc. Ursin. & flor. Chamæmel. an. M. j. Sem. Lini & Fænugr. an.* ℥ß. *coq. s. q. aq. ad* ℔iß. *M. F. Enema* Rejectis Vomitorio & Enemate, *Laudan. Liquid. satis magna dosis* propinetur, viz. *ad gutt. xxv.* vel *Pil. Matth. gr. xv. vel xvj.* In senibus verò, & morbo diuturno fractis, ut & vetulis Vaporibus obnoxiis (præcipuè si sub initium Paroxysmi urinam eæ reddant nigram & sabulosam) Venæ sectio omittatur; at quoad reliqua, eâdem quæ dicta est via omnino procedendum.

In mictu Sanguineo calculo renibus impacto.

Capiat æger, stato quodam die, singulis hebdomadis, *Manna* ℥iiß. in seri lactis ℔ij. solut.

Conducit aliquando, haustus cerevisiæ tenuis liberalior,

In

In calculo renum grandiori, dolor hebes, & obtufus, nullatenus auctus, fed fatis tolerabilis perfentitur, nec paroxyfmus nephriticus comitatur.

Aquis chalybeatis æger fe non tutò committet, nifi prius certò fciat, calculum majorem non effe, quam ut per ureteres viam poffit invenire, quod hoc, tantum modo certò poteft dignofci, fi nempe, jam antea, paroxyfmum aliquem nephriticum fuerit perpeffus, [cum dolore fæviffimo in renum alterutro, per ureterum ductus propagato, & vomitu enormi) pro comperto habeat, non tam grandiorem aliquem calculum pelvi concludi, quàm lapillorum exiguorum congeriem, quorum unus fubindè in ureterem illabitur atque ita paroxyfmum invitat, qui fere non definit, nifi calculo in veficam detrufo, cum fic fe res habeat, nullum eft magis efficax remedium, quam aquarum chalybeatarum potatio; quòd fi calculofus, nullo unquam paroxyfmo nephritico, fuerit tentatus, cum jam major fit calculus, quam qui ex pelvi poffit elabi, devitandæ funt aquæ ferreæ.

De Dyfenteria, Diarrhœa & Tenefmo.

Rigent horrentque, fequitur deinde totius corporis calor, quem brevi excipiunt ventris tormina, & hæc, dejectiones crebræ, & mufcofæ omnes (nifi quod ftercorofæ nonnunquam interponantur] cum ingenti cruciatu & molestiffimo vifcerum omnium quafi defcenfu, quoties exoneratur alvus, fanguinis interim lineamentis intertextæ, licet aliquando ne minimum fanguinis per totum morbi decurfum admifceatur. Progreffu morbi fanguis fincerus quandoque excernitur, & gangræna infanabili afficiuntur inteftina. Si æger floreat, vel cardiacis incalefcat. Febricitat admodum; lingua eft fubalbida, quadam mucilagine densè obfita, interdum nigra & ficca. Profternuntur vires, diffipantur fpiritus, aphthæ infuper oris interna faucéfque obfident, præfertim ubi materiæ peccantis evacuatio adftringentibus præpofterè impeditur, non exacto per cathartica morbi fomite. Aliquando exulante febre, agmen ducunt tormina & cætera morbi fymptomata fequuntur.

In diarrhœa humores excrementitii fine fanguine aut inteftinorum exulceratione excernuntur.

In tenefmo affidua eft defidendi cupiditas, nihil tamen præter mucofum quoddam & fubcruentum aut purulentum rejicitur.

Mittatur fanguis è brachio quamprimum, eademque nocte *Paregoricum* propinetur; & mane fequenti *Potio purgans communis*, repetenda alternis diebus ad duas alias vices, & *Paregoric.* poft Purgationes, quamprimum fuo defunctæ funt munere; ac diebus à purgatione vacuis idem manè & fero eft exhibendum.

Poft Venæ fectionem & Catharfin femel celebratam, per totum morbi decurfum, fequens Cardiacum exhibeatur.

℞. *Aq. Ceraf. nigr. & fragor. an.* ℥iij. *Aq. Epidem. Scord. comp. & Cinam. hordeat. an.* ℥i. *Margarit. praparat.* ʒiß. *Sacchar. cryftal. q. f. adde Aq. Rofar. Damafcen.* ℥ß. *ad gratum faporem, m. f. Julap.* de quo cap. cochl. *iv.* vel *v*, in languoribus, vel ad libitum.

Potus sit Lac coctum cum *Aq. Tripl.*, vel *Decoct. Alb.* ut

℞ *C.C.C. & Mic. panis alb. an. ℥ij. coqu. in Aq. font. ℔iij. ad ℔ij. postea s. q. Sacchar. Albiss. edulcoretur.* Vel si dejectio virium postulaverit, *Aq. font.* ℔ij. *cum Vin. anarm.* ℔j. *simul cocta,* pro potu frigidè assumantur.

Cum per tres vices purgatus fuerit æger, tota curatio usui *Laudani* bis vel ter in die repetiti postea incumbit, nisi quod *Enema ex Lact. vaccin.* ℔ß. & *Theriac. Androm.* ℥ß. subinde injiciatur, quod in alvi egestionibus mire confert.

Cum alvi fluxus in Diarrhœam tantum assurgat, Phlebotom. & Catharsi præscript. omissis, sequ. Bolus singulis maturinis exhibeatur.

℞ *Rhabarb. pulv.* ʒß. *(plus minus pro ratione virium) cum s. q. Diascordii. f. Bolus, addendo Ol. Chym. cynnam. gutt. ij.*

Noctibus insequentibus *Paregoric. ex Aq. cinnam. hordeat. unc. i. & Laudan. Liquid gutt. xiv. exhibeatur.*

Ubi tormina sicca sine dejectionibus excruciant, curantur diluendo sero lactis frigidè propinato, & tepidè injecto; ut in Cholera morbo pullorum jusculo aut lacte cerevisiato.

Si hic morbus diutius excurrat, adeò ut omnis ejus vis in rectum intestinum decumbat, cum assidua desidendi cupiditate. Diæta Analeptica instituatur, & liquor aliquis Cardiacus pro libitu ingeratur, ut restaurari possint vires, quibus redeuntibus Tenesmus sponte se proripit.

In dysenteria malè curata dolores aliquandoque ægrum ad annos aliquot discruciant, in hoc casu Phlebotomia repetita pristinam sanitatem restituet.

Notandum est quod in constitutionibus huic morbo minùs faventib. omissis evacuationibus dysenteria Laudano solo sanatur, | quod manè & sero repetendum, donec symptomata penitus evanuerint, vel etiam ter Nycthemeri spatio, si opus fuerit.

De colica biliosa.

Intestinorum dolor atrocissimus est, per horas aliquot affligit febris in hunc morbum desinens, qui aut quasi injecta fascia constringit, aut in punctum contractus quasi terebello perforat; subinde remittitur, mox recrudescit. Sub initio non ita certo ad unum aliquod punctum determinatur, neque tam crebra vomituritio, neque alvus ita pertinaciter catharticorum vim eludit; quo autem magis augetur dolor, eo obstinatius in puncto figitur, vomituritio frequentior, & major alvi adstrictio, colica tandem in iliacam transeunte. A nephride sic, distinguitur. 1, Dolor nephriticus fixus in rene est, & ab eo ad testem exporrigitur secundum longitudinem ureteris. Colicus vero vagus est, & cinguli instar medium ventrem affligit. 2. A pastu colicus dolor augetur: Nephriticus potius imminuitur. 3. In colico dolore, ab excretione per alvum & per vomitum majus levamen emergit, quam in nephritico. 4. In dolore nephritico urina primum clara & tenuis, postea aliquid subsidet, & tandem arenulæ aut lapilli excernuntur: In colica urinæ ab initio crassiores existunt.

Sanguis

Sanguis è brachio paulo liberalius educatur, & post horas *iij*, vel *iv. Anodyn.* exhibeatur, Postero die *Catharticum Lenitiv.* & interposito die uno, ad tertiam vicem propinetur.

At si malum hoc fructibus hotariis, vel aliis cibis avidè ingestis, originem debeat, tum ventriculus ante omnia lacte cerevisiato affatim hausto eluendus est; quo exantlato Anodynum propinandum est; sequenti autem die vena secanda est, & in ordine præscripto procedendum.

Ubi hic morbus minùs peritè tractatus diutissimè fatigaverit, & ægrum penè confecerit, liberalior sive aquæ Epidem. sive Mirab. sive aliùs cujuscunque, qua sanus maximè delectabatur, usus, ægrum hoc tempore ultra spem omnem juvit.

De cholera Morbo.

Intra Augusti limites se continens, vix in priores Septembris hebdomadas evagatur. A crapula & ingluvie excitatus similis affectus, nullo temporis discrimine insurgit, qui licèt eodem curetur modo, alterius tamen est subsellii. Adsunt vomitus enormes, ac pravorum humorum cum maxima difficultate & angustia per alvum dejectio; ventris ac intestinorum dolor vehemens, inflatio & distentio; cardialgia, sitis, pulsus celer ac frequens, parvus & inæqualis, æstus & anxietas, nausea molestissima, sudor, crurum & brachiorum contractura, animi deliquium, partium extremarum frigiditas, & similia, quæ ægrum in 24. horarum spatio interimunt.

Pullus tenerior in tribus circiter Aquæ, font. Congiis elixetur, ut carnis saporem vix perceptibilem liquor referat, hujus decocti vel (defectu ejus) liquoris posseticì capaciores aliquot cyathos æger tepidè exhauriat; & eodem tempore ex eodem liquore *Enemata* successivè repetenda. Haustibus & Clysteribus *Syr. Lactuc. Violar. Portulac. Nymph. eorumve* alicujus uncia subindè admisceri poterit.

Exantlato hoc Eluvionis penso (quod *iij.* vel *iv.* horas sibi vendicat) *Paregoricum* curationi Coronidem imponit.

Si non accesserit medicus, nisi postquam æger vomitu & dejectionibus per multas horas continuatis fuerit exhaustus, & jam frigescant membrorum extrema, tum ad *Laudanum Liquidum* confugiendum est in pauló majori dosi [viz. *Laudan. liquid. gutt. xxv. in Aq. cinnam fort. unc. i.*] & cum cessaverint symptomata, nihilominus manè & serò quotidiè est repetendum; at in minori dosi, donec pristinas vires receperit.

Est species quædam choleræ morbi infantibus valdè familiaris, ac sæpenumerò funesta, ex Dentitione vel Crapula originem ducens.

Horum ætas tenella minimè fert, ut diluatur ventriculus largâ liquorum potatione, multo minùs ut Catharticis tumultus major in humoribus excitetur, sed Curationem *Laudano* solo aggredi oportet; quamobrem *gutt. ij. iij.* vel *iv.* vel *plures*, pro ratione ætatis, Cochlear. *j.* cerevisiæ tenuis vel Aquæ cujusvis appropriatæ instillatæ exhibeantur, repetanturque, ut opus fuerit.

De colica Pictonum.

Est species quædam Colicæ, quæ degenerare solet in Paralysin, & motûs omnimodam manuum ac pedum depravationem; quam hoc nomine *Riverius* in capite de Paralysi indigitat, & apud insulas Caribum notissima est, utpote, quæ magnam vim hominum infestat.

Hunc dolorem atrocissimum sanat *Balsam. Peru.* frequenter ac in magna dosi exhibitum, nempe si *ejus gutt. xx. xxx,* vel *xl. Sacchar. Albiss. cochl. j. instillentur,* & bis vel ter in die dentur: at Paralysis. huic remedio haud cedit.

De iliaca Passione.

Peristalticus intestinorum motus invertitur, propinata cathartica & injecta enemata in emetica statim transeunt, alvi fæces per vomitum rejiciuntur.. Mittatur sanguis è brachio dextro ad unc. *ix.* vel *x.* post aliquot horas exhibeatur sequens Pulvis.

℞. *Resin. Scammon. vel (defectu ejus) Resin. Ialap. gr. xij. Calomelan. Turquet. ℈j. m. f. Pulvis;* cap. è Cochl. *i.* lactis vaccini, superbibendo ejusdem lactis Cochl. j. vel alterum, vel si forma Pilularum magis arrideat.

℞. *Pil. ex duob.* ʒß. *Colomel. Turquet.* ℈*j. cum s. q. Balsam. Peruv. f. Pil. iv.* sumend. è Cochl. j. Syr. Violarum.

Sin autem æger hoc remedium per os rejececit, *Laudan. Liquid. gutt. xxv. Aq Cinnam. fort,* ℥ß. instillatæ statim propinentur, cum verò horum usu vomituritio, ac ventris dolores, remiserint, catharticum dictum iterum exhibeatur, verùm si anodynorum virtute ac vi jam penitus infractis vomituritio ac dolor iterum redierint, cathartico interim in corpore restitante, ad usum paregorici supra descripti revertendum, idemque eò usque repetendum quarta vel sextâ quaque hora donec intestinis quies omnino inducatur, quo quidem tempore catharticum operationem suam per sedes exeret.

Nec sanè abs te fuerit elapsa una, aut altera, post Venæ sectionem horâ, clysterem aliquem, ex iis qui potentiùs operantur, injicere, fumum scilicet nicotianæ, ex tubulo inverso, per vesicam majusculum, in intestina validissimè insufflatum, quæ quidem operatio post aliquot horas reiterari debet, nisi citius meatus deorsum pateat.

Finita operatione Cathartici, sumat sequentem haustum.

℞. *Aq. Cinnam. fort. unc. i. Laudan. Liquid. gutt. xxv. m.f. Haustus,* qui porrò repetendus est bis, ter, vel sæpius in die donec vomituritio & dolor penitus cessaverint, atque etiam, istis symptomatis cessantibus nihilominus ad curationem confirmandam per aliquot adhuc noctes capiat idem paregoricum in minori dosi cubitum iturus.

De Fluxu Mensium immodico.

Menstruorum fluxus, naturaliter constitutus, capacitatem testæ ovi anserini implet. Patet autem immodicus ex difficili tolerantia, virium lapsu, inappetentia, cachexia, colore cadaveroso, & pedum intumescentia.

Mittatur

Mittatur sanguis è brachio ad unc. *viij.* sequenti mane sumatur *potio purgativa communis*, repetaturque alternis diebus ad duas alias vices; & noctibus post purgationem *Paregoric. è Syr. de Mecon.* exhibeatur.

Diebus à purgatione vacuis sumat sequentia.

℞. *Conserv. Rosar. sicc.* ℥ij. *Trochisc. de terra Lemnia* ʒiß. *Cort. Granator. Corall. rub præparat. & boli Armen. an.* ℈ij. *Lapid. hæmatit. Sanguin. Dracon. an.* ℈i. *cum s. q. Syr. Cydonior. f. Elect.* de quo sumat ad magnitudinem nucis moschat. maj. manè & horâ quinta pomeridianâ, superbibendo sequentis Julapii Cochl. *vj.*

℞. *Aq. Germin. Querc. & Plantag an.* ℥iij. *Aq. Cinnamom. hordeat; & Syr. de Rosis siccis. an.* ℥j. *Sp. Vitriol. q. s.* ad gratam aciditatem.

℞. *Fol. Plantag. & Urtic. an. q. s. Contundantur simul, & succus exprimatur, & postea clarificetur*, de quo cap. Cochl. *iv.* vel *v.* sæpiusculè ad libitum.

Post primam purgationem applicetur emplast. seq. regioni Lumborum.

℞. *Emplast. de Minio & ad Herniam an. part. æq. extendantur super alutam, f. Emplastrum* regioni Lumborum admovendum.

De Colica hysterica.

Est species quædam, seu potiùs insigne ac valdè usitatum affectionis symptoma, cui comitem se adjungit dolor circa scrobiculum Cordis atrocissimus, uti etiam humorum viridi colore per vomitionem ejectio.

Primò, quò saburra vitiosorum humorum in ventriculo contentorum minùs impediat Paregorici efficaciam, satis magna quantitas *liquoris possetici* affatim ingurgitetur, atque iterum per vomitionem rejiciatur, nempe *ejusdem liquoris Cong.* iß. quo peracto *Laudan. Liquid. gutt. xxv. in Aq. cinam. fort. Aq. Epidem. vel alius vehiculi unc. i.* propinentur.

In usu Paregoric. hoc notandum, quòd eò usque repetendum est, donec symptomata omnia penitus cessaverint, debitum interea tempus interjiciendo, ut dijudicare valeamus, quid prior dosis effecit, antequam novam ingeramus.

Si sanguineo temperamento præditus sit æger, vel si antea hoc symptomate haud multum infestatus fuerit ac viribus fractus, hoc in casu sanguis primùm è brachio detrahendus antequam vomitorium præscriptum propinetur.

Hâc ipsâ Methodo Clavus hystericus curatur. Sin verò Colica Hysterica diuturnior fuerit per Paroxysmos affligens: tum in eorum intervallis, sive extra paroxysmum, seq. usurpentur.

℞. *Zedoar. subtiliss. pulv.* ʒi. *cum s. q. Syr. è condiitur. citri, f. Bolus*, sumendus manè & serò per *xxx.* dies, superbibendo sequentem infusionem.

℞. *Zedoar. incis. minutim. unc.* ß. *vini Canar. unc. iv. infundantur frigide per xij. horas; deinde colentur pro usu*; vel *Balsam. Peruv.* ut in Colica Pictonum, usurpetur.

Quæ de Colica Hysterica hîc dicuntur, de Colica etiam hypochondriaca dicta sunt; ut & hoc diligenter advertendum.

Utriusque affectûs natura sibi vendicare videtur, ut alia atque alia tententur, donec tandem ad illud remedium perventum fuerit, cui quasi genuinè morbus cedit; tametsi ut plurimum Chalybs imprimis confert.

Colica Hysterica tam in hypochondriacis, quam hystericis sæpissime in icterum desinit, qui sensim sponte suâ facessit, sin autem longas moras nectat, exhibeatur Apozema sequens.

℞. Rad. Rub. Tinctor. curcum. an. unc. i. chelidon. maj. cum toto & summitat, centaur. an. M. j. coq. in æqualib. partibus Vini Rhenani & Aq. fontant ad ℔ij. colatur. dissolv. Syr. de 5. radicibus unc. ij. m. f. Apozema, de quo capiat ℔ß. calidè manè & serò, usque dum convaluerit.

De Ictero, colicâ neutiquam prægressâ.

Color flavus in toto corpore, præsertim in oculorum albis est conspicuus, quo quidem colore objecta omnia apparent afflictis, tincta, corporis pruritus, segnities, & lassitudo, linguæ amaror, vomitus biliosus interdum, singultus, egestio alba, urina crocea & pannum immersum eodem colore inficiens, morbum indigitant.

Exhibeatur *potio purgativa communis*, dein aggrediatur usum sequentium; & durante eorundem usu, Catharticum præscriptum quarto quoque die exhibeatur.

℞. Conserv. Absinth. Rom. conserv. flaved. Aurant. an. unc. i. Angelic. condit. unc. moschat. condit. pulv. Ari compos. & chalyb. cum aceto preparat. an. unc. ß. Extract. Gentian. & cremor. Tartar. an. ʒij. croc. Anglic. pulv. ʒß. cum s. q. Syr. de 5. radicibus f. Electuarium, de quo cap. ad magnitud. nuc. moschat. manè & horâ quinta pomeridianâ [vel vice Electuarii sumat pilulas chalybeatas) superbibendo post matutinam dosin *aquarum mineralium purgantium* ℔iv. & post pomeridianam dosin *Apozemat. in colica hysterica descrip. lib. ß.*

At si signa hydropis adfuerint, tam mane quam serò apozema superbibat.

Si vel his diu continuatis morbus adhuc perstiterit, ad *aquas ferreas* eundum est, quæ ex ipso fonte sunt bibendæ.

Ad præcavendum abortum.

Eadem præscribenda, ac in Fluxu mensium immodico, omissis solummodò catharsi & succis.

De immodico lochiorum fluxu.

Fluxum lochiorum naturalem tria constituunt, sanguis scilicet purus, copiosus, per triduum primum fluens; dehinc sanguis aquosus, loturæ carnium crassiori similis per quatriduum præter propter durans; hinc postmodum materia viscosa & mucilaginosa, pauco aut nullo sanguine permista, per quinque aut septem dies prodiens, & sic porro ad mensis finem.

Fluxus autem eorum immodicus dijudicandus est ex virium dejectione, animi deliquio, sanguine grumoso effluente, cibi fastidio, dolore in hypochondriis, ventris tensione, pulsu debili & frequenti, visûs obtenebratione, aurium tinnitu, & convulsionibus.

Victus incrassans instituatur, & potus sequens addatur.

℞. Aq.

℞. *Aq. Plantag. vin. rubr. an. lib. j. coq. simul. ad tertias, & deinde edulcoretur s. q. facchar. albiss.* cujus, cum frigescat, cap. *lib.* ß. bis vel ter in die. Interim Julap. aliquod Hystericum [at satis mite] subinde propinetur, & nodulus sequens naribus applicetur.

℞. *Galban. Asa fœtid. an.* ℥ij. *castor. sal. succin, volatil. an.* ʒß. *m. f. nodulus*, vel.

℞. *Sp. salis Ammoniac.* ʒj. quem sæpe olfaciat.

De suppressione Lochiorum.

Intumescit venter, dolor gravativus imum ventrem, lumbos & inguina occupat, facies rubescit, difficilis est respiratio, perturbantur oculi, rigores, febres acutæ adsunt, animi deliquia, sudores frigidi, pulsationis & ardoris sensus in utero; paralysis in partibus inferioribus, ut & interdum epilepsia.

E vestigio lecto addicatur, & *Emplast. hystericum* umbilico admoveatur quamprimum; Elect. seq. adhibeatur.

℞. *Conserv. Absinth. Rom. Rut. an. unc. i. Trochisc. è Myrrh.* ʒij. *Castor. croc. Anglic. sal. volatil. sal. Armoniac. & Asa fœtid. an.* ʒß. *cum s. q. Syr. è 5. radicib. f. Elect.* cap. ad magnitud. nuc. moschat. quarta quaque hora, superbibendo seq. Julap. Cocl. 4. vel 5.

℞. *Aq. Ruta unc. iv. Bryon. compos. unc. ij. Sacchar. cand. q. s. f. Julap.* vel sumat *Trochis. de Myrrh.* ℈j. quarta quaque hora.

Si tota prædictorum quantitas consumatur, & Lochia adhuc supprimantur, *Laudanum* unica saltem vice exhibendum ut *Laudan. Liquid. gutt. xiv. in Aq. Bryon. compos. vel Laudan. solid. gr. iß. cum Asa fœtid.* ℈ß. *in pilulas duas redactum.*

Si hæc nihil proficiant, tum Enema ex lacte Saccharato, unica saltem vice injiciatur.

De Hydrope.

Foveæ à digitorum impressione in surarum parte inferiori sub noctem conspicuæ manè evanescentes, hoc malum primum indicant, maximè si spiritus interim ægrius ducatur (haud rarò tamen fæminæ prægnantes, & quibus catamenia sistuntur: ut & viri ab asthmate inveterato derepentè liberati eodem tumore tentantur] pedibus cruribusque ad extremum extensis, in abdomen ruunt aquæ, & ad ultimum capacitatis suæ limen paulatim distendunt, donec tandem in viscera nobiliora impetu ab iis facto æger submergitur. Pro rata qua partes à morbo obsessæ mole augentur, aliæ magisque gracilescunt, urgentibus dyspnœâ, urinæ paucitate, & siti intensâ. Viros ingravescente ætate; fœminas, ubi jam parere desierint, utplurimum adoritur.

Indicationes curativæ dirigendæ sunt primo ad aquarum evacuationem, deindè ad instaurandum sanguinis robur; quo novus aquarum proventus præcaveri possit.

℞. *Vini albi* ℥iv. *Jalap. subtiliss. pulv.* ʒj. *zinzib. pulv.* ℈ß. *Syr. de Spin. Cervin unc. j.* M. *f. Potio*, sumendaque singulis vel alternis diebus, pro ratione virium donec partes affectæ detumuerint; vel,

℞. Tamar-

℞. *Tamarind. unc. ß. fol. Senn.* ʒij. *Rhei.* ʒiß. *Coq. in f. q. aq. ad unc. iij. in Colatur. dissolv. Manna & Syr. Rof. solut. an. unc. j. Syr. de Spin. cervin. unc. ß. Elect. è succ. Rosar.* ʒiij. *M. f. Potio*, sumenda ut supra; vel,

℞. Pil. *ex duob.* ℈j. *Elater. gr. iij.* Ol. *Chym. Caryophyl. gutt. ij. f. Pil. N.iij.* cap. summo manè, repetanturque, ut opus fuerit; vel,

℞. *Gambugis gr. xv. vin. alb. & aq. Cichor. an. unc. ß. m. f. Potio* sumenda ut supra; vel,

℞. *Cortic. interior. Sambuc. & lact. partibus aq. è ligno derasi M. iij. coq. in aq. mistorum* ℔ij. *ad* ℔j. Colaturæ capiat dimidiam partem manè, & alteram serò quotidie, donec convalescat. At hoc remedium, nisi in corporibus, quæ facillimè purgativis cedunt, nihil confert.

Circa usum Catharticorum in hoc morbo hæc tria advertenda sunt.

Primo, utrum ægri corpus facilè, an verò difficulter Cathatricis cedere soleat, cùm in iis qui facilè purgantur *Syrup. de Spin. Cervin. solus ad unc.* i. exhibitus, aquas sat copiosè eliciat, in illis verò, qui difficulterpurgantur, Cathartica supra descripta, utut valida, vix scopum attingant.

Secundò, Cathartica omnia, quæ segniùs operantur, magis officiunt quam prosunt; quamobrem purgatio paulò fortior & nimia, justo debiliori est præferenda.

Tertio, Aquæ eâ maximâ celeritate exhauriri debent quam ægri vires ferre queant: ne nimis longa inter purgationes intervalla adhibendo, aq. denuò affatim colligantur.

Est autem ubi medicamenta omnia, qualiscunque demum generis, quæ alvum movent, prorsus omitti possint ac debeant; quoties enim æger constitutione est infirmiori, vel fœmina vaporibus obnoxia, aquarum evacuatio Diureticis solùm committenda, inter quæ ea sunt efficacissima quæ ex [illegible] libus Lixivialibus fiunt; ut,

℞. *Cinerum Genistæ* ℔j. *infundantur frigidè in vini Rhenan.* ℔iv. *liquoris per filtrationem colati unc. iij.* manè quintâ pomeridianâ & serò singulis diebus exhibeantur, usque dum humor evanuerit.

Aquis jam penitus evacuatis Calefacientia & corroborantia medicamenta usurpanda; ut,

℞. *Rad. Raphan. Rustican. fol. Cochl. hortens. absinth. vulgar. Salv. summitat. centaur. min. & Genista, infundantur in cerevisia forti* pro potu ordinario, qui potus incipienti hydropi aliquando sine Catharticis subvenit, vel sequent. utatur.

℞. *Conserv. Cochl. hortens. absinth. Roman. an. unc. j. Extract. Gentian, Absinth. vulgar. & Centaur. min. an.* ʒiij. *cum f. q. Syr. è cortic. citr. f. Electuarium*, de quo sumat ad quantitatem nuc. moschat. maj. manè, quintâ pomeridianâ, & vesperi, superbibend. *unc. iv.* sequentis infusionis.

℞. *Rad. Gentian. unc. j. summitat. Genist. Centaur. min. & Absinth. vulgar. an. M. j. Sem. fœnicul. & Petroselini an.* ʒij. *incisis minutim affunde vini Rhenani* ℔iv. *fiant simul in infusione frigida*, & coletur solummodo tempore usûs.

Notandum

Notandum, cùm ad corroborantium usum deventum fuerit, ægrum nullo modo esse purgandum, tantisper dum sanguinis corroborationi navetur opera,

Quod & per salium Lixivialium usum omnino observandum; quo quidem tempore pariter corroborare convenit.

℞. *Rad. Raphan. Rustican. unc. iij. fol. Cochl. Hortens. Absinth. vulg. salviæ, summitat. Centaur. & Genista, an. M. iij. Aurant. incis. N. iij. Infundantur in Congiis vj. Cerevisiæ fortis non lupulatæ, inter fermentandum*; sit pro potu ordinario.

De Gonorrhœa virulenta.

Corripiunt dolor genitalium insolitus, & rotatio testiculorum in non recutitis macula morbilli æmula glandem occupat, statim à cujus exortu liquor, seminis instar, exstillat, qui quotidie à seminis colore & consistentia recedens flavescit tandem dilutius ovi vitello; in lue virulentiore virescit, & aqueo humori permiscetur sanguine tincto. Pustula dicta ulcus fit, aphthis infantum simile, indies latiùs & profundiùs depascens, superveniente orificii callo. *Verpi non glandis ulcere, sola Gonorrhœa tentantur.* Mox magnus dolor in pene, quoties erigitur, quasi manu transversus fortiter constringeretur, noctu præcipuè urget, dum æger lecto incalescit. Curvatur penis à fræno contracto. Accedit ardor urinæ, inter mingendum vix perceptibilis, sed mictu finito, per urethræ ductum acriter urens, maximè quà in glandem desinit. Carunculæ lotii exitum quandoque impediunt, & scroti dolor ac inflammatio nonnunquam superveniunt.

℞. *Mass. Pil. Cochl. maj.* ℥iij. *Extract. Rud.* ℥j. *Resin. Jalap. & Diagryd. an.* ℥ß. *cum s. q. Opobalsam. f. Pilul. è singulis drachmis vj.* Cap. *iv.* singulis Auroris, donec urinæ ardor & color flavus materiæ seminiformis, admodum imminuantur. Posteà alternis diebus ad septimanas adhuc duas; ac sub finem bis in septimana, donec humor stillare prorsus cessaverit.

In iis, qui difficulter purgantur, subindè intercalari possit potio communis purgativa, cui addantur, *Syr. è Spin. Cervin. & Elect. è Succ. Rosar. an.* ℥j. vel, curatione minùs feliciter succedente *Turbith. Minerale ad gr. viij.* exhiberi potest bis vel ter, diebus quatuor interpositis, vel vice *Turbith. Mineral.*

℞. *Pil. ex duob.* ʒß. *Merc. dulc.* ℈j. *cum s. Opobalsam. f. Pil. iv.* summo manè sumendæ.

Si æger à dicta Catharsi abhorreat, pilulas primò descriptas, tribus Auroris continuis sumptas, tum manè & hora quinta pomeridiana quotidie injiciatur Clyster sequens, nisi quod semel aut bis in hebdomade, omisso Clystere, Cathartic. imperandum.

℞. *Elect. è succ. Rosar.* ℥vj. *Terebinth. Venet. Vitello ovi solut.* ʒß. *dissolvantur in Aq. hord.* ℔j. *Colatur. adde Syr. Violar. unc. ij. M. f. Clyster.*

Singulis noctibus Cap. *Opobalsam. vel Balsam. è Mech. gutt. xxv. Sacch. frustulo exceptas.* Hujus defectu *Terebinth. Cypr.* ad quantitatem Avellanæ substitui possit.

Sit pro potu hydrogala; at Cerevisia tenuis in pastubus.
Vel sequentem methodum aggrediatur.

℞. *Pil. ex duob.* ʒ ß. *Opobalsam. gutt. iij. f. Pil. N°. iij.* Cap. horâ quartâ matutinâ, superdormiendo, repetanturque alternis diebus, vel tertiâ quâque die. Diebus à purgatione vacuis injiciatur manè & horâ quintâ pomeridianâ Clyster supra descriptus.

Procedente curatione (quâcunque eâ demum methodo tentetur) sanguis sub medium curationis semel vel bis mittatur, & diæta refrigerans & incrassans præscribatur, & medicamenta iisdem virtutibus pollentia, qualia sunt *hydrogala, Emulsiones ex seminib. frig. &c.*

Si Penis Tumore afficiatur.

℞. *Rad. Althææ, Lilior. an. unc. i ß. fol. Malv. Verbasc. Sambuc. Hyoscyam. flor. Chamæmel. Melilot. an. M. j. sem. Lini, Fænugræc. an. unc. ß. coq. s. q. Aq. font. & f. fotus* parti affectæ admovendus per horæ unius spatium bis vel ter in die.

Peractâ fomentatione, perungatur pars affecta ol. sem. Lin. rec. extract. dein *Emplast. è mucilaginibus aluta agnina inductum* labiis præputii tumidis circumponatur.

Si ulcus in præputii labiis, vel in subjecta Glande, hæreat, tum sequens Linimentum præscribatur.

℞. *Unguent. Basilic.* ʒvj. *Unguent. Nicotian.* ʒij. *precipitat. Aq. Rosar. loti & optimè levigat.* ʒß. *M. f. linimentum*, quo lintei rasura imbuatur, & ulcusculo admoveatur semper post fotûs præscripti usum.

Si scrotum tumore afficiatur, statim sanguis è brachio extrahatur, atque bis in die fotus præscriptus parti affectæ admoveatur, singul. fotubus addendo *Sp. vin. Gallic. Cochl. j. vel alterum, vel Cataplasma ex Oxycrato & farina fabarum* ejus loco applicandum.

☞ Catharticis interim & refrigerantibus modò descriptis introsumptis utendum est.

De Lue Venerea.

Ubi aut à Gonorrhœæ mora, aut indebito astringentium usu labes sanguini imprimitur, exoritur Lues. Comparent in inguine bubones, in capite dolores & artubus, articulorum interstitiis, noctu præcipuè invadentes in lecto calidos; crustulæ & porrigines in variis corporis partibus, quæ ad instar favi flavescunt. Quo magis scabies diffunditur, tantò minùs æger discruciatur. In cranio, tibiis brachiisque exostoses, ossium inflammatio & caries; ulcera phagædenica in variis partibus, sed fauces ut plurimum primò aggredientia, quæ sensim per palatum in nasi cartilaginem propagata, mox eam absumunt, ita ut fulcro destitutus nasus planè concidat. Ulceribus, carie & dolore indies exacerbatis, pereunt per vices membra; lacerum donec cadaver, & jam Superis grave humo condatur.

℞. *Axung. Porc. unc. ij. Mercur. crud. unc. j. M. f. Linimentum*, in tres æquales partes dividendum, quarum unâ brachia, crura & tibias ad tres noctes continuas manibus suis æger perungat.

Si intra tres dies post ultimam inunctionem salivatio haud procedat, tum *gr. viij. Turbith. Mineral. in conserv. Rosar. rubr. exhibeantur, aut corporibus minus robustis, Merc. dulc.* ℈j. Sed si salivatio jam incœpta priùs elanguescat, quàm symptomata penitus disparuerint, exstimulanda subindè est eâdem dosi Mercur. dulc.

Ptyalismus ita moderari debet, ut lib. *iv.* Nycthemeri spatio expuat, aut circit r.

Si justo altius exurgat Ptyalismus, cum inflammatione nimia, atque id genus symptomatis ingruentibus aliquantulum reprimendus est medicamentis Catharticis, donec debitum gradum attingat.

Quamprimum symptomata cessaverint, statim immutentur indusium & tori lintea; at sint ea, quæ prius usurpata fuerint.

Si Diarrhœa supervenerit [quod plerumque accidit antequam salivatio benè assurgat] tunc sistenda est usu Laudan. Liquid. ita dosin augendo, ut debitum opus absolvat.

Si os exulceretur, *Aq. Ros. Damascen. vel lacte Aq. permisto*, vel seq. decoct. idem colluatur.

℞. *Rad. Alth. Hord. mundat. an. unc. j. sem. Cydonior. unc. ſs. coq. s. q. ad lib. ij. M. f. Gargarisma*, quo sæpius utatur.

Diæta & reliquum ægri regimen, eadem ac in Catharsi imperandæ, nisi quod primis aliquot diebus liquore possetico, jusculis avenac. hordeac. ac cerevisia tenui tepefacta nutriatur.

His omnibus ritè peractis [etiamsi symptomata omnia evanuerint, ac subindè morbus penitus profligari videatur] quo minus recidivam postliminio patiatur, ægro semel in septimana per 4. vel *6.* vices, *Merc. dulc.* ℈j. exhibendus, utcunque bene se habeat, & etiamsi jam domo egrediatur.

De Fluore albo.

Quod effluit, modò album, modò pallidum, flavum, viride aut subnigrum modò acre & erodens, tetrum quandoque & graveolens, decoloratur facies, dolet spina dorsi, prosternitur appetentia, oculi pedésque intumescunt.

Mittatur sanguis è brachio ad *unc. viij.*

℞. *Pil. Coch. maj.* ℈ij. *Castor. gr. ij. Balsam. Peruv. gutt. iij. f. Pil.* Nº. *iiij.* cap. horâ quartâ matutinâ, superdormiendo; repetanturque per duas alias vices interponendo diem unum vel alterum pro ratione virium.

℞. *Aq. Rut. unc. iv. Aq. Bryon. comp. unc. ij. Sacchar. Cryſtall. q. s. f. Julapium*; Cap. Cochl. *iij.* vel *iv.* in omni languore; deinde aggrediatur usum sequentium.

℞. *Theriac. Andromac.* ℥iſs. *Conserv. flaved. Aurant. unc. j. Diascord. unc.* ß. *Zinzib. condit. & nuc. moschat. condit, an.* ℥iij. *Pulv. è Chel. cancr. comp.* ℥iſs. *cort. exterior. granat. Rad. Angeli. Hispan. corall. rubr. praeparat. & Trochisc. de terra Lemnia an.* ℥j. *Boli Armen.* ℈ij. *Gumm. Arabic.* ℥ſs. *cum s. q. Syr. de Rosis siccis f. Electuar.* de quo sumat ad magnitud. nuc. moschat. maj. manè, horâ quintâ pomeridianâ, & nocte per mensem integrum, superbibendo sequent. infusionis Cochl. *vj.*

℞. *Rad. Enul. campan. Imperator. Angelic. Calami Aromat. an.* ℥ß. *fol. Absinth. Roman. Marrub. alb. Centaur. min. Calamenth. vulgar. salv. sic. an. M. j. Junip. unc. j. incidantur minutim & infundantur in Vini Canarini* ℔iv. *stent simul in infusione frigida*, coletur tantummodò tempore usûs.

Vescatur cibis eupeptis, & abstineat ab usu olerum & fructuum qualiumcunque, & singul. pastibus bibat vinum Hispanicum.

De Diabete.

Succi sanguini illati per vias urinarias crudi & incocti exitum sibi quærunt, unde sensim labefactantur vires, colliquescit corpus, & quasi substantia ejus per hanc cloacam exinanitur, cum siti, ardore viscerum, lumborum coxarumque intumescentiâ, & salivæ spumosæ expuitione crebrâ.

Eadem præscribenda sunt, quæ in fluore albo, omissis solummodò Venæ sectione & Catharsi.

De Dolore Hæmorrhoidum.

Intensissimus inter excernendum dolor excruciat, & excrementi superficies cruore conspergitur: Nonnunquam tumores verrucis similes in sphinctere delitescunt, vel in margine ani apparent.

Mittatur sanguis è brachio dextro ad *unc. x.*

℞. *Sem. Melon. Pepon. an. unc. ß. sem. papav. alb.* ʒij. *Amygd. dulc. excorticat. No. v. contundantur in mortario marmoreo, sensim affundend. Aq. Hord.* ℔ß. *Aq. Rosar.* ℥j. *Sacchar. albiss. q. s. f. s. a.* emulsio; Cap. sæpiuscule.

℞. *Flor. Sulphuris, Pulv. Glycyrrhiz. Salvia an.* ʒj. *cum s. q. Balsam. Lucatel. f. Pil. è sing.* drachm. vj. Cap. iij, ter in die, superbibend. Emuls. præscript. Cochl. vj.

℞. *Aq. Spermat. Ranar. unc. iiij, in qua dissolv. Lithargyr.* ʒj. *Opii* ℈j. *f. mixtur.* cujus tantillo Linteum madefactum parti affectæ applicetur, vel si tumor intus lateat, Cochl. iij. ejusdem mixturæ modo Clysteris injiciantur.

Pro Potu ordinario bibat aquam cum lacte coctam, vel aquam hordei, & à carnis usu abstineat. Singulis noctibus sumat Diacodium.

De fluxu Hæmorrhoidum immodico.

Innotescit ex viribus prostratis, copia & diuturnitate sanguinis excreti, fœdo corporis colore, ad citrinum [ut in ictero] vergente, Succedit cachexia, & deinde hydrops.

Eadem conferunt, quæ in fluxu mensium immodico, omissâ solummodò Catharsi.

De Epilepsia Puerorum.

Vel primo mense aggreditur à frequentibus nimis alvi dejectionibus; [quo in casu *Diascordium ad quantitatem grani piperis in Aq. Saxifrag. aut lacte materno solutum*, & exhibitum, præstantissimum est remedium.] Vel circa dentitionis tempus, à septimo ad decimum mensem, tussi comitata est, aut (quod multo deterius) vomitu & diarrhœâ, viridiâ (ut solent hystericæ) egerente infante. Quandoque improvisò occupat paroxysmus, os oculosque distorquens, nigredine vultum perfundens, & artus varios convellens; quandoque præsentitur ex digitorum in pugnum contractione, & ex stabili & insolita oculorum orbitarum

tarum immobilitate. Nunc feriùs, nunc ociùs se proripiunt paroxysmi, certâ subinde periodô, vagô aliàs insultu revertentes: sed, appetente morte, à tergo se invicem premunt: Si quando inducias dent, in soporem proclives sunt infantes, donec à novo resuscitentur insultu.

Applicetur *Emplastr. Epispastic.* cervici quamprimum.

℞. *Aq. Epilept. Lang.* ℥iij. *Laudan. Liquid. gut.* j. *vel* ij. *vel plures, pro ratione ætatis.Syr.pœon.* ʒj. *M.f. Haustus,* sumendus quamprimum.

℞. *Aq.Rutæ* ℥iij. *Aq. Epilep.Lang. & Aq. Bryon. comp. an.* ℥j. *Syr. Caryophill.* ℥ß. *M.f. Julap.* Cap.Coch.j. singulis horis, si haustus præscript. paroxysmum non fugaverit.

De Rachitide.

In Rachitide adsunt partium laxitas & mollities, debilitas & languor, ignavia & torpor, & inæqualis earundem nutritio, *viz.* caput justo majus, facies plenior & floridior, partes carnosæ infra caput emaciantur, nodis protuberant articuli, maximè carpi, paulo minùs tali, tument & extremitates costarum, ossa incurvantur, præcipuè tibiæ & fibulæ, hinc ulnæ & radii; aliquando femoris & humeri, dentes tardè & molestè erumpunt, vacillant, nigrescunt, & frustulatim excidunt, pectus à lateribus angustum, anteriùs acuminatum, abdominis repletio, & hypochondriorum tensio, tussis & pulmonum vitia lacessunt, lateralis decubitûs modô dextri, modò sinistri aversario.

℞. *Fol. Absynth. Vulgar. centaur. minor. Marrub.Alb. chamædryos, Scordii, calament. vulg. Parthen. Saxifrag. pratens. hyper. Virg. aurea, serpill. menth. salv. Ruta card. Benedict. Puleg. Abrotan. chamæmel. Tanacet. Lilior. convall. omnium rec. collect. & incis. an.* M.j. *axung. Porcin.* ℔j.*sev. ovin.& Vin.claret.an.*℔ij.*macerentur in olla fictili super cineres calidos per horas xij. deinde ebulliant ad humiditatis consumptionem, & postea colentur, ut f. Linimentum,* quo venter & hypochondria illinantur manè & serò,ut etiam & artus hoc malo affecti, per 30.vel 40. dies, vel donec convaluerit.

℞. *Singulor. ingredient. præscript. an. M*ij. infundantur frigidè in Cerevisiæ non Lupulat.Cong.iv.pro potu.

In Tumoribus Infantum ventres occupantibus eb Evacuationibus nimiis procedentibus.

Sanguis & Viscera herbis corroborantibus confortentur, ut in Rachitide vera; nisi quod axillæ etiam utræque inungantur, at non artus.

De Febribus à Dentitione Ortis.

Sp. C.C. gutt, ij. vel iij. vel iiij. pro ratione ætatis in Cochl. j. vel altero Aq. Cerasor. nigr. vel Julap. alterius appropriati; exhibeantur quarta quaque horâ ad vices quatuor, vel sex.

De Febre hectica Infantum.

Sine insigni calore languent cum appetitus dejectione, artus & truncus corporis emaciantur.

R*habarb. incisi* ʒij. *in lagenam vitream cerevisiæ tenuis* ℔ij. *capacem* immittantur pro potu ordinario.

Epoto hoc liquore, *alia* ℔ij. *eidem Rhabarb. super affundantur ad tertiam vicem.*

Si verò potus vi Cathartica saturatiùs impregnetur, tum ℔j. epota alteri cerevisia mox adjiciatur.

De Tussi Puerorum Convulsiva.

Phlebotomia, & repetita Catharsi, eaque sola, expugnatur hæc tussis, malum alias pertinacissimum, & fere insuperabile; sed leniora tantum cathartica hic conveniunt, eaque Cochleatim ingerenda sunt, pro ratione ætatis.

De Hæmorrhagia Narium.

Dolor & calor sinciput lancinant.

Sanguis è brachio frequenter extrahatur; victus ratio refrigerans & incrassans injungatur, Julap. refriger. & incrassans, cum Emulsionibus refrigerantibus præscribantur.

Singulis diebus injiciatur *Enema refrigerans*, atque omni nocte *Paregoric. ex Syrup. de Mecon.* exhibeatur, & semel vel bis *potio purgativa commun.* præscribatur.

Lintea quadruplicata immersa Aq. frigidæ, in qua sal Prunell. dissolvatur, & postea leviter expressa admoveantur nuchæ, & utrinque cervici sæpius in die.

Post Evacuationes liquor seq. applicetur.

℞ *Vitriol. Hungaric. & Alum. an. unc. j. Phlegm. Vitriol.* ℔ß. *Coq. tamdiu, donec omnia fuerint dissoluta, liquorem frigefactum filtra, & à Crystallis subinde natis separa, liquori residuo adde Ol. Vitrioli duodecimam partem,* vel potiùs.

℞ *Aq. Plantag. unc. iij. Bol. Armen. subtiliss. pulver. unc.* ß. *probè misceantur; Turunda ex linteo raso liquore hoc humectata* nari, ex quo sanguis stillat indatur per dies duos istic relinquenda.

Hoc minus succedente, *Vitriol. Rom. Aq. commun. dissolvatur, qua Turunda imbuta* nari indatur, *liquore* etiam *hoc linteamina imbuta*, & applicata sanguinem sistunt si ex parte externa diffluat.

De Chlorosi.

Adsunt vultûs & totius corporis decoloratio, intumescentia in facie, palpebris & malleolis, gravitas totius corporis, crurum ac pedum tensiva lassitudo, respiratio difficilis, cordis palpitatio, capitis dolor, pulsus febrilis, somnolentia, pica, & mensium suppressio.

Sumat *Pilulas Chalybeatas*, vel *Pulv. Chalybeatum* in affectione hysterica præscript. plus minus pro ratione ætatis, superbibend. haustum vini cujuslibet ad libitum, vel infusion. corroborant. cum Rad. Angelic. ibidem descriptam. Si Ægra non valde debilis fuerit, purgetur semel vel bis ante præscriptorum usum.

De Suppressione Mensium.

Cibum fastidiunt mulierculæ, fœdus faciei color est, gravitas totius corporis, dolores sincipitis, lumborum, crurum & imi ventris: pedum tumores infestant. Eadem

Eadem præscribenda ac in Hysterica affectione; at si iisdem remediis affectus non cesserit, tum seq. sunt præscribenda.

Singulis Autoris, & quarta pomeridiana, sumat *Julap. Hysteric. sine Castor. Cochl. v. instilland. Sp. C. C. gutt. xij.* Singulis noctibus sumat cubitum itura *Trochis. de Myrrh.* ℈j. *cum syr. de Artemis. in formam boli, vel Pil. Redact.*

De Vomitu sanguinis, vel etiam de Hæmoptoë.

In Hæmoptoë dolor & calor pectus obsident, cum debilitate quadam.

Mittatur sanguis ex brachio dextro ad unc. *x.* Sequenti mane sumat *potionem purgativ. commun.* & eadem nocte *Paregoric. ex unc. iij. Aq. Cerasor. nigr. & Syr. de Mecon unc. i.*

Postea aggreditur usum sequent.

℞ *Bol. Armen. unc.* j. *Pulv. Radic. Symphit.* ʒij. *Terr. Sigillat. Lapid. hæmatit. & Sang. Dracon. an.* ʒj. *Sacchar. Albiss. ad pondus omnium*; *M. f. Pulvis subtilissimus*, cujus cap. ʒj. manè, quinta promeridina, & nocte, superbibend. sequent. Apozemat. unc. iv.

℞ *Fol. Plantag. Rubi Sylvestris, & millefol. an. M.* j. *coq. s. q. Aq. ad* ℔iß. *in Colatura dissolv. Syrup. de Symphyt. unc. ij. M. f. Apozema*; vel cap. Cochl. vj. sequent. Tincturæ.

℞ *Flor. Ros. rubr.* ʒvi, *Cort. intern. querc. unc.* ß. *sem. Plantag. parum contus.* ʒiij. *Aq. font.* ℔ij. *Sp. Vitriol. q. s. ad levem aciditatem, infundatur in vase clauso, calore leni. per* 4 *horas*; *Colatur. adde Aq. cinnam. Hordeat. unc. iij. Sacchar. Albiss. q. s. ut f. Tinctura gustui grata.*

Si ab usu Pulveris abhorreat, utatur Electuario in fluxu mensium immodico præscripto.

Enema quotidie injiciatur, & Diacodium hora somni propinetur.

Phlebotomia insuper semel, bis, vel ter (ut opus fuerit) reiteretur, diebus aliquot interpositis, & semel iterum, si res postulet, repetatur potio purgativa.

Diæta incrassans & refrigerans observanda.

De Punctura Tendinis.

Humor aqueus, vel ichor quidam, ex orificio venæ incisæ jugiter distillat.

℞ *Rad. Lilior. alb. in. lacte vaccin. ad tenerit ud. coct. & contus. unc. iv. farin. sem. Lin. & Avenac. an. unc. iij. coq. ad cataplasmatis consistentiam in eodem lacte, quo radices cocta fuere*, applicetur parti affectæ manè & serò.

De Ambustis.

Foveatur pars affecta *linteis Sp. Vini imbutis*, usque dum evanescat dolor, ac deinceps de novo imbuatur *linteum* quod ter vel quater in die parti affectæ applicetur.

De Mania communi.

A nimis exaltata & vivida sanguinis crasi oritur. Est & alia maniæ species febres intermittentes diuturniores excipiens, in stultitiam tandem degenerans, producta quidem à debilitate & vappiditate sanguinis, à diutina fermentatione. Præscribantur itaque cardiaca generosiora, *viz. Theriac. Andromach. Electuar. de ovo, Pulv. Comitiss. Pulv. Gualt. Rawleigh, in Aq. epidem. theriacal. vel. alia*, & diæta instituatur analeptica.

In junioribus mittatur sanguis è brachio ad *unc. viij.* vel *ix.* bis vel ter, diebus tribus inter singulas Venæ sectiones interpositis. Tum semel extrahatur sanguis è venis jugularibus. Postea tota curatio innitatur sequenti Carthartico, quod sumat tertia vel quarta quaque die, donec convaluerit, hoc interim observando, quòd cùm octies vel decies purgatus fuerit æger, exhibitio Carthartici ad septimanam unam vel alteram omittatur.

℞ *Pharmac. domestic.* [i. e. *Rad. Bryon. alb.*] *pulv.* ʒj. lactis vaccin. *unc. iv.* vel,

℞ *Ejusdem unc.* ß. *vel* ʒvj. *Vin. alb. unc. iv. infundantur per noctem, in colatura dissolve Syr. Violar. unc.* j. *M.f. Potio*; vel,

℞ *Gambugi gr. xxv. Aq. Cerasor. nigr. unc. iij. Syr. Caryophyll. unc.* ß.*f. Potio.*

De Contusionibus.

Mittatur sanguis è brachio lateris affecti ad unc. *x.* seq. exhibeatur *potio communis purgativ.* ac deinceps eodem modo Venæ sectio & purgatio alternatim repetantur, donec æger convaluerit. Interim toto decursu, si internæ partes lædantur, sequentia præscribantur.

℞ *Decoct. Pectoral.* lbiß. *Syr. Violar. cap. Ven. an. unc. ij. f. Apozema*; *cap.* lbß. ter in die. Item *Ol. Amygd. dulc. rec. Cochl.* j. sæpius propinetur.

℞ *Ol. Amygd. dulc. unguent. Dialth. & Pomat. an. unc.* j. *M.f. Linimentum*, quo inungatur pars læsa manè & serò, superimponend. fol. Brassicę.

De furfure, sive porrigine capitis.

Potio purgans communis bis propinetur, dein.

℞ *Ol. Amygd. Amarar. & Laurini, Cinerum fol. Abrotani an. unc. j. misceantur probè, & f. Linimentum*, quo inungatur totum caput singulis matutinis, diligenter infricando, & postea superimponendo vesicam suillam.

At primùm abradatur totum capillitium, & postea defricentur squammulæ sensim singulis auroris, prout decidere pronæ fuerint.

De Morsu canis Rabidi.

Post 40 dies aut plures melancholica adsunt symptomata, febris, sitis, hydrophobia, & tandem partium extremarum convulsio.

℞ *Sp. vin. optimè rectificat.* ℥iv. *Theriac. Andromach.* ℥j. *f. mixtura.* qua illinatur pars læsa ter in die, superimponendo linteum eâdem mixturâ imbutum.

De Vlcere Vesica.

Pus graveolens, aut sanguis, nonnunquam squammulæ seu pelliculæ membranæ ac veluti furfuraceæ crustulæ (sin in renibus hæreat ulcus carunculæ minutulæ, aliquando crassiores] unà cum urina excernuntur, perpetua dysuria & continuus earum partium dolor infestant; renibus autem affectis ulcere, dilucida dysuriæ & doloris dantur intervalla, pus etiam excretum copiosius est, album, leve & minimè fœtidum, lacti similis profunditur urina : & longè post mictionem pus ab eo separatum in fundo residet.

℞. *Emplastr.*

℞ *Emplastr. Flos unguent. dict.* ʒj ß. *f. Pil. N.* ix. cap. iij. horis medicinalibus, superbibendo sequentis Aq. Cochl. *vj.*

℞ *Rad. Fœnicul. Consol. Aristoloch. & Caryophyll. an.* ℥iij. *fol. Agrimon. Hyper. Sanicul. Plantag. an. M. vj. incidantur minutim, & destillentur in vini alb. & lact. an.* ℔iv. *& eliciantur solummodo* ℔iv. pro usu.

℞ *Pulv. rad. Consolid. maj. & gumm. Arab. an.* ℥j. *Sacchar. Penid.* ℥j. *f. Pulv.* cap. Cochl. j. bis in die.

De Asthmate inveterato in iis, qui sanguineo temperamento præditi sunt.

Divditur in tres species; Dyspnœam, quæ difficilis est respiratio, in qua crebtior densiorque est spiritus tractio ex infarctu pulmonum sine stertore oriunda: Asthma, ubi frequens & magna respiratio, in qua diaphragma, musculi intercostales, tum etiam abdominis, violenter moventur, cum stertore & sibilo. In priore specie substantia pulmonum, in posteriore bronchia opilantur. Et Orthopnœam, quæ est maxima spirandi difficultas, sub qua ægrotantes non nisi sedentes, erectâ cervice respirare possunt, Musculi etiam pectoris & scapularum vehementer exagitantur.

Mittatur sanguis è brachio, dextro ad unc. x. Die sequenti sumat *potionem purgativam communem*, quæ repetatur tertiâ quâque die per duas alias vices.

Diebus à purgatione vacuis sumat sequentia.

Sem. Anis. subtiliss. pulv. ʒij. *cum s. q. Balsam. Lucatell. f. pil. ex singulis drachmis vj.* cap. iij. manè & quintâ pomeridianâ, superbibend. *decocti Amari sine purgantibus unc. iv.* calidè.

Si Symptomata adhuc maneant, repetatur de novo Integer Processus.

De Paralysi.

Sensus & motus in partibus quæ afficiuntur, vel simul, vel alterutra tantùm facultas aut prorsus extinguitur, aut vitiatur.

Sumat *pil. Cochl. min.* ℈ij. alternis matutinis per vj. vices; deindè capiat ter in die per *xxx.* dies *Electuar. Antiscorbutic.* ʒij. superbibend. *Aq. Antiscorbutic. Cochl. vj.* Vide ut Scorbuto.

℞ *Unguent. Nervin. unc. iij. Sp. Lavendul. comp. & Sp. Cochl. hortens. an. unc. iß. M.* & inungantur partes affectæ, ut spina dorsi, &c. manè & serò.

Pleraque præscriptorum, utut curationi scorbuti solùm destinari videantur, attamen cùm humores crudos ad fixos volatilisare præ aliis apta nata sunt, in Paralysi etiam conveniunt.

De tussi & Phthisi

Tussis per se patet. Phthisis autem invadit ab ætatis anno 18. ad 35. Extenuatur totum corpus. Febris molestat hectica, à cibo invalescens (quæ ex celeritate pulsûs, rubedinéque genarum dignoscitur) materia per tussim excreta est aut purulenta, in ignem conjecta tetrum spirat odorem, & immissa in vas aquâ repletum, fundum petit. Sudores nocturni superveniunt, livescunt tandem genæ, facies pallet, exacuantur nares; temporum quoque collapsus, unguium incurvatio, capillorum defluxio, & alvi profluvium colliquativum, mortem statim subsecuturam denunciant.

Si Tussis recens fuerit, & nondum febrim, aut alia signa Peripneumoniam notham comitantia, accersiverit, vel si à Pleuritide, aut Peripneumoniâ, ob neglectam sufficientem Phlebotomiam, malè curatis, eadem nequaquam orta fuerit, satis erit, ut æger per dies aliquot ab usu vini & carnis abstineat, & his similibus remediis ab libitum utatur.

Balsamum sulphuris Anisatum ad gutt. x. Cochl. i. Sacchar. crystall. instillatum bis vel ter in die devoretur; ut etiam Tabellar. sequent. quas secum æger continuò portet unam frequenter assumat.

℞ *Sacchar. cand.* ℔iß. *coq. s. q. Aq. font. usque dum adhærescat extremis digitor. tum adde pulv. Glycyrrhiza. Enul. Campan. sem. Anis. & Angelic. an.* ʒß. *pulv. Irid. Florentin. Sulphur. an.* ʒij. *Ol. Chym. Anisi* ℈ij. *f. s. a. Tabella domestica vocand.* atque hoc interim Eclegmate utatur.

℞ *Ol. Amygd. dulc.* ℥ij. *Syr. cap. Ven. Violac, an. unc.* j. *Saccar. cand. q. s. f. Lohoch.* de quo sæpius lambat bacillo Glycyrrhiyæ, quando tussis urget.

In defluxione tenui *Eclegmata incrassantia* exhiberi poterint.

Sin verò Tussis his remediis haud cessaret [præcipuè autem si febrem comitem habeat, vel si à Peripneumoniæ aut Pleuritidi originem ducat) tum ineptum fuerit pectoralibus fidere, sed Venæ sectione & Catharsi debellanda est, ut in methodo, quæ in curatione Peripneumoniæ nothæ describitur.

Verùm enimverò cùm, his omnibus non obstantibus, Tussis non modò non curationi cesserit, sed & diuturnâ Pulmonum concussione eos adeò debilitaverit, ut Phthisis tandem subingressa fuerit, tum hâc methodo procedendum.

℞ *Balsam. peruv. gutt. x. instillentur Cochl.* j. *Syr. Hederæ terrestris*, vel si id minus gratum fuerit ægro, *Cochl.* j. *Sacchar. crystall.* cap. ter in die superbibendo *Decocti Amari sine purgantib. unc. iv.* vel (si idem ventrem moverit] *unc. iij.*

Sed omnibus aliis (quotquot adhuc inventa sunt) *Equitatio* ad satis longa & diutina itinera facilè palmam præripit, hoc observando, ut si æger juvenilem ætatem prætergressus fuerit, plus temporis huic exercitio impendere debet, quàm si puer aut juvenis esset, & sanè haud multò certiùs Cortex Peruv. febri intermittenti, quàm in hac ætate Equitatio Phthisi medetur.

De Scorbuto.

Adsunt spontaneæ lassitudines, corporis gravitas, dyspnœa, præcipuè ex motu corporis, gingivarum putrefactio, oris graveolentia, sanguinis è naribus crebra eruptio, ambulandi difficultas, crurum nunc intumescentia nunc extenuatio, in iisdem perpetuo maculæ lividæ, plumbeæ, flavæ, aut violaceæ, faciei color plerumque ex pallido fuscus.

Extrahatur sanguis è brachio ad *unc. viij.* nisi signa Hydropis adfuerint: Seq. mane exhibeatur Potio Purgat. communis, quæ reperatur tertiâ quâque die per duas alias vices.

Diebus à purgatione vacuis, uti etiam postea, per mensem unum vel alterum sumat sequentia. ℞. Con-

℞ *Conserv. Cochl. hortens. unc.* ij. *Conserv. Lujul. unc.* j. *pulv. Ari compos.* ʒvj. *cum s. q. Syr. Aurantior. f. Electuar.* de quo cap. ad magnitud. nuc. moschat. maj. manè, quintâ pomeridianâ, & nocte, superbibendo *Aq. Raphan. compos. Cochl.* ℥vj. vel sequentis.

♃ *Rad. Raphan. Rustican. rasfpat.* ℔ij. *rad. Ari* ℔j, *fol. Cochl. hort. M.* xij, *fol. Menth. Salv. Nasturt. Aquat. & Beccabung. an. M.* j. *Sem. Cochl. hort. parum contus. lib.* ß. *nuc. Moschat. unc.* ß. *Vin. Alb. lib.* xij. *destillentur organis communib. & eliciantur solummodo lib.* vj. pro usu.

Vel *Folia Rec. Cochl. hortens. per se destillentur.* pro usu dicto.

Porro sequens cerevisia sit pro potu ordinario.

℞ *Rad. Raphan. Rustican. recentis incisi* ℥ij. *fol. Cochl. hort. N°* xij. *passular. enucleat. N°.* vj. *Aurant. Cum toto incisi dimidium, in Lagenam vitream lib.* ij. *Cerevisiæ tenuis capacem subere mox probè obturandam immittantur.*

In hunc modum parentur eodem tempore sex Lagenæ pro usu, & post aliquot dies sex aliæ, antequam priores exhauriantur, & sic deinceps; vel,

Vice hujus Cerevisiæ seq. mixturæ Cochl. iij. vel iv. immisceri poterint singulis haustibus potus communis.

℞ *Rad. Raphan. rustic. & sem. Cochl. hortens. an. unc.* ß. *fol. Cochl. hortens. M.* ij. *pulpam unius Aurant. Contundantur simul in mortar. marm. sensim affundendo vin. alb. lib.* ß. *Coletur cum levi expressione,* & reponatur pro usu.

Eadem remedia, Phlebotomiâ & Catharsis omissis, in Rheumatismo scorbutico, sive hysterico, valde prosunt.

Phthisis seu *Tabis Descriptio & Cura.*

Plures sunt Tabis species: Prima ferè oritur e frigore hyeme contracto, Paulò enim ante solstitium Brumale quamplurimi ab ingruente tempestate frigida, tussi tentantur: Quæ cum illos invaserit quibus pulmones ab ortu sunt infirmiores, omnino necesse est ut à repetitis Tussiendi conatibus magis adhuc debilitentur; atque ita tandem alimento sibi proprio assimilando, præ mala *διαθέσει*, prorsus impares reddantur. Hinc jam ingens Pituitæ crudæ copia aggeritur, quæ continua pulmonum agitatione & vehementi nisu affatim per os rejicitur. Pulmones exinde pure referti purulenta *μιάσματα* quaquaversum in carnes dispergunt. Hinc enascitur Febris putrida, cujus Paroxysmus sub vesperam fatigat, sub auroram vero sudore copioso ac vires imminuente solvitur. Denique ad malorum cumulum Diarrhœa succedit, partim ab humoribus putridis ex arteriis Mesentericis in intestina depositis excretisque, partim à labefactato pessundatoque viscerum Tono. Atque ita demum æger proxima æstate fato suo fungitur, à morbo cui prægressa Hyems viam straverat, extinctus. Atque hæc est præcipua Tabis species.

Porro cùm sanguis hac tempestate particulis humidis admodum scateat, respiratioque à subita pororum contractione plus satis inhibeatur, particulæ hæ in pulmones depluunt per interspersos Venæ Arteriosæ ramos; vel per Ductus Salivales in glandulis fauces occupantibus reponuntur; unde jam humor per Asperam Arteriam delapsus in pulmones, Catarrhi ritu, eos ita

jugiter irritat, ut creber & vehemens tussiendi conatus, tum illam debilitatem, tum alia quæ diximus symptomata, brevi accersat. Cumque non jam amplius naturalem sibi pulmones œconomiam statumque tueri valeant; Glandulæ & Tubercula adnasci solent; quæ in ægris ex hoc morbo decedentibus; si aspiciantur pulmones, purulenta sanie plurimum distenta reperiuntur.

Ubi semel invaluerit hic morbus & radices egerit, remedia plerumque aspernatur. Tentari utcunque potest Medicatio, minuendo causam defluxionis in pulmones, pertusa in Cubito Vena, Catharticis mitioribus, tum medicamentis pectoralibus dictis, ad varios morbi status accommodatis. Incrassantibus sc. ubi humor subtilior & tenuior vim Expultricis facultatis videtur eludere: Attenuantibus vero ubi pituira crassior ægrè & cum molestia per os rejicitur. Dein & hectica Febris remediis refrigerantibus contemperantibusque coercenda. Talia sunt *Lac. Asininum*, *Aqua Lactis Stillatitia*, *Emulsiones ex Amygd. dulc. Sem. Melon. Pepon. Papav. alb. Aq. Fl. Paralys.* &c. Denique & curando Ulceri opera danda est; cui rei Terebinthina illa Liquida, Opobalsamum vulgo dicta, apprimè conferre censetur.

Hujusce Morbi Curatio, me Judice, hac methodo optimè ac felicissimè instituetur. Primum educatur è brachio sanguis, dein subducatur Alvus ad tres dies continuos, vel *Pil. Coch. majoribus*, vel *Decoct. Leniente à nobis præscripto.* Tertia nocte exhibeatur *Syr. de Mec. unc.* ß. Intermisso biduo, triduove, pro re nata, repetatur Purgatio, idque toties fiat quoties opus esse videatur, donec symptomata vel prorsus evanuerint vel saltem mitescant. Post singulas Catharses jam finitas Opobalsami gutt. *xx.* Sacchari particulæ majori instillatas permixtasque nihil superbibendo. Vel Pil. è Terebinth. ex Insula Chio cum Sacchato cando confectam. Opobalsamum non assumendum est nisi prægressis evacuationibus debitis. Hujus loco *Electuarium è Balsamo Lucatelli, Glycyrrh. pulvere, semine Anisi & Terebinthina* concinnatum poterit substitui. Post evacuationes, sedulo conandum est ut Tussis sedetur, ne Pulmones jugi agitatione infirmiores evadant. Huc facit præ cæteris Syrupus jam laudatus, qui hac formula possit usurpari, ℞. *Decoct. Pectoral. libr.* j. *Syr. de Mecon, Syrup. Capill. Ven. an. unc. ij. Cap. Cochl. v. ter. in die.* Medicamentum hoc ita frequenter haustum catarrhum in Pulmones depluentem paulatim sistet; eosque in pristinam εὐξίαν reducet nisi jampridem à naturali statu nimium recesserint. Promovebit insuper purulentiæ materiæ in iisdem aggestæ concococtionem.

At vero Palmarium hujusce Morbi præsidium est, ut Æger quotidie Equo vehatur. Et qui se huic corporis exercitio sanandum tradit, nullis jam Diætæ legibus adstrictus, nullo Cibi potusve genere privandus est: cum in hoc uno omnis rei cardo vertatur. Quibusdam eorum qui ex hac methodo convaluere, tumor in collo exortus est non multum à Scrophulis abludens.

Est & alia Tabis species à Tussi prognata, longè diverso anni tempore, initio scilicet æstatis. Hæc Juvenes persæpe illos invadit qui debiliori sunt corporis

corporis habitu, & quorum sanguis particulis calidis acribusque refertus est, Sanguinem isti è pulmonibus per tussim exantlant, nimio meri potu priùs excalefacti. Ægri dolorem sive ægritudinem quandam in pulmonibus persentiscunt: Quæ Symptomata nisi maturè remediis appropriatis eliminentur primò scabiries, mox & ulcus accedit, unde pus confectum demum expuitur.

Dicta jam Tabis species Venæ sectione & Catharsi alternatim repetitis, saltem in principio, facilè vincetur: Si Diætâ insuper Refrigerante & Incrassante uratur æger & à carnibus in solidum abstineat.

Tertia hujus Morbi Species ortum debet materiæ Febrili in pulmones Febre jam fatiscente, amandatæ, qui sensim infirmiores redditi à symptomatis jam memoratis vexantur.

Qandoque oritur à sanie istâ purulentâ quæ à Pleuriticis non satis copiosé per expectorationem egeritur. Quo in casu eandem quam Empyema, Curationem postulat.

Sunt etiam qui à nimis copiosis, & debito frequentioribus evacuationibus debilitati in quartam Tabis speciem præcipitantur. Hos calor Hecticus à cibo potuque sumpto, sub noctem lacessit: Atque hoc præ cæteris Aphthæ infestant.

Phthisis, seu Tabis descriptionem ac curam integram, Præclarissimus Author morte praeoccupatus, absolvere nequivit, & pauca tantùm, sed pro more suô quàm maximè accurata, in hôc argumento nobis reliquit: quibus in aliquale supplementum, adjicere non inconsultum credidimus Præclarissimi Caroli Leigh. M. D. *Phthisiologiam Lancastriensem, jam anno* 1694. *Londini editam. Opusculum sanè eximium, & Methodô Sydenhamianæ omnino affini conscriptum. Sit itaque.*

DE PHTHISEOS Speciebus & Causis.

CAP. I.

Quo agitur de variis Phthiseos Speciebus & earum Causis.

Phthises in hâc patriâ praxi vulgariter occurrentes ad sequentes reduci possunt, videlicet, sunt vel Scorbuticæ, Strumosæ, Chylosæ, vel Febres Epidemicas Intermittentes, Hydropem, Rachitidem, crapulas, Chlorosin, Fluorem album, Icterum, Rheumatismum Scorbuticum, Sarcocelen & vermes sæpiùs consequuntur: nec non hæmopthysin & vomitum Sanguinis; cùm Phthises autem Scorbuticæ præ cæteris furiunt eas Choream ducere statumino.

Phthises Scorbuticæ fiunt vel ab aëre, vel à parentibus, vel ab erroribus sex non naturalibus. De iis autem quæ ab aërę fiunt, quia locis plerisque

Morbi stationarii appellari debent imprimis agam. Istis terrarum areis quæ paludosis arenis salsis luxuriant, vel in aëre fumô carbonaceô crassescente tantùm non epidemicè grassantur, quæ Phænomena innuere videntur ex particulis vitriolaceis & sulphureo salinis hunc Morbum fomitem suum trahere, quò autem hæc res clariùs elucescat haud inconsultum duco tentamina quædam præmittere quæ auspiciis hisce facem uberiorem accenderent.

Imprimis. In salivam instillentur guttæ aliquot Spiritus Vitrioli, & statim in coagulum album viscosum transit, quale per tussim in Phthisi sæpius eructatur.

Secundo. Guttis aliquot fontis Vitriolacei juxta Haigh agro Lancastriensi cum salivâ commistis in coagulum viscosum transit cinerei coloris, quale in Phthisi scorbuticâ haud semel notavi.

Tertio. Distillentur carbones fossiles & ascendet liquor Vitriolaceus, quô cum serô sanguinis commistô, in coagulum viscosum transit, quale in Phthisi scorbuticâ observare in proclivi est.

His positis, videlicet quòd per particulas vitriolaceas saliva, vel serum sanguinis fit coagulum viscosum, ei tabidorum gustû, consistentiâ & colore simile,

Secundò. Quòd in resolutione carbonum particulæ vitriolaceæ catervatim sublimant, quod encheiresi pyrotechnicâ patet, adeoque illis atmosphæra propemodum saturatur, cum in aëre hujusmodi Phthisis sit morbus stationarius, haud abs re fore judicare existimo, ibi terrarum per inspirationem particulæ vitriolaceæ massæ sanguineæ communicantur, adeoque sæpè sæpiùs Phthisin inducunt.

Summa jam difficultas diluenda hæc est, nempe unde fit quod circa littora salsa paludosa hoc morbo tantopere infestantur indigenæ, etiamsi solô cespite utuntur, cibísque sale & fumô conditis per totum vitæ decursum abhorrent? & quomodò istis terrarum areis particulis salinis atmosphæra constipatur? cùm salia marina (sicut ab eorum evaporatione constat) sunt fixioris naturæ quàm ut radiis solaribus vel vi ventorum ascenderent?

Anxiè diu circa hæc cogitanti hæc tandèm conjectura in mentem mihi venit.

Observatu satis est obvium plagas istas maritimas, tam Sulphure quàm sale luxuriare, hæc hypothesis sequentibus argumentis nititur.

Imprimis, Noctilucæ infinitæ horis vespertinis hisce quasi tot *Phosphori* erumpentes, Sulphuris præsentiam arguunt.

Secundo, Sæpius odores fœtidos emittunt, quales ex Sulphure & sale unitis percipiuntur in his itaque terris salsis paludosis, particulæ Sulphureæ fugam continuò moliuntur, particulis autem salinis divortium haud ferentibus, particulæ Sulphureæ salia muriatica secum gerunt, adeoque illis atmosphæra constipatur, cùm in aëre itaque hujusmodi Phthisis sit Morbus stationarius, ibi ex particulis Sulphureo salinis trahit Phthisis illius pabulum sicut opinari fas est.

In ulteriorem hujusce sententiæ confirmationem argumentum è contrariô produci potest. Ubi hi limi salini desunt hic Morbus rarò aut nunquam infestat. Hinc ergò fit quod in *Russia* & *Nova*

Novæ Angliæ quibusdam partibus per totum anni decursum tussis sonitus haud auditur, etiamsi mare sit in præcinctû & hinc quoque forsan fit quòd celeberrimus iste *Monspelliensium* aër antiphthisicus evadit, etiamsi parum è Mari *Mediterraneo*, distat.

Dum è contra haud in sese volvitur annus, quin, Phthisis, Hydrops, Scorbutus, Febres intermittentes, & penè dixissem Morborum myriades in hisce terrarum areis truculenter grassantur; adeoque quòd de terris hisce salsis paludosis tale propemodum dici potest, quale *Pythagoras*, de herbâ *Aproxi* de quâ sic talia dicit. Datur herba radix cujus *Naphtha* adinstar ignem concipit quique Morbo quocunque correpti sunt hâc germinante, recidivam patiuntur quoties illius effluvia per aërem diffundit.

De reliquis Phthiseos Scorbuticæ speciebus disserere jam restat, de iis scilicet quæ ab erroribus sex non naturalibus & illis quæ à parentibus derivantur. Jam verò cùm Phthises ab erroribus diætâ & victû per causas allatas facilè explicari possunt, earum ætiologiis enodandis diutiùs immorari impræsentiarum inutile esset, quapropter de Phthisi Scorbuticâ hæreditariâ breviter jam attingam.

Inter omnes sanè Philosophantes fœtum humanum in ovô formari ultra aleam dubitandi ponitur, de modô autem ova fœcundandi haud tam bene inter se convenit Autoribus.

Ova duplici investiuntur membranâ propriisque tunicis involuta sunt, adeò quòd ne gutta quidem liquoris iis exprimi potest, hinc pro Gas quôdam virili, sive aurâ seminali ovis fœcundandis quidam viriliter contendunt; in praxi tamen nihil vulgariùs occurrit quàm hunc Morbum intueri patris genium consequentem, etiamsi per totum vitæ decursum matre sat athleticâ degente, quidam circa eandem ætatem cum patribus hôc Morbô correpti sunt, alii citiùs, alii seriùs, alii valetudinarii tantùm vixere, alii sat pancraticè priusquam Phthisi confecti sunt, pro diversâ scilicet crasi seminis virilis, scilicet, sicut spiritus eô nidulantes, magis vel minùs sunt depressi & particulæ salinæ evectæ, primis vitæ incunabulis varia format stamina vitæ, adeóque citiùs vel seriùs infans vergit versùs temperiem salinam huic Morbo inducendo aptam. Ex præmissis mihi videtur inferre liceat, ab uterô semen virile per vasorum extremitates absorbetur, hinc massæ sanguineæ communicatur & circuitû sanguinis, sicùt opinari fas est ova fœcundat, arduum etenim mihi concipere videtur quomodo hic Morbus, podagra, & calculus patris genium consequerentur, si ab aurâ seminali tantùm ova fœcundentur: ex præmissis patet ex quali prosapiâ huic Morbo fit origo, capire itaque sequenti venit symptomatum explicatio.

CAP. II.

Hôc agitur de Symptomatum Serie & eorum Causis in statû incipiente.

QUandoquidem Morborum scientia haud meliùs quàm ab eorum productis expromitur, mihi hunc Morbum descripturo haud aliâ videtur insistere methodô quàm symptomatum syndrome delineanda. Missô itaque olympico

olympico pulvere cerebri circa futilia dimicantis, ea solummodò quæ ratio experientiâ suffulta dictitat brevibus aperiam.

Invadit frequenter cum appetitus & virium dejectione, angustiâ pectoris tussi titillante, sputo copiosô, crassô, albô, quandoque flavescente, pellucidô, cæruleô, cinereô, fœtidô, salsô, acidô, subdulci, pro sanguinis dyscrasiâ scilicet, & obstructionum mole & geniô.

Sudoribus quandóque nocturnis, carnis intabescentiâ, calore & frigore levi & incertô alternatim succedentibus.

Urinâ lixiviali, sedimentô copiosô albô, sæpiùs autem flavô vel rufô saturatâ.

Aliquando diarrhæâ, torminibus ventris & partium extremarum tumore?

Hisce prælibatis Symptomatum explicationem aggredi jam incumbit.

Si de appetitû prostratô interrogemur, ideò evenire dicimus; glandulæ in ventriculi parte inferiore sitæ quæ humores subacidós, fluxiles ex arteriis separare debent, humores viscosos elutriant adeoq; fibris nerveis titillandis (quô motû consistit appetitus) inepti sunt, hinc cibi fit fastidium, & hinc est, ni fallor, quòd in quibusdam ad emeticô assumptô, tam immensam saburram viscosi phlegmatis per vomitum frequenter ejectam inspexi.

Per succum viscosum in pulmonibus extravasatum aëris inspiratio interrumpitur, adeóque angustiâ pectoris frequenter corripitur æger; quô pariter circa glandulas Tracheales depositô & intra pulmones sputum istud, ni fallor, efformat quod tantâ copiâ per tussim eructatur, ab hôc quoque trachæam oblinente raucedo procedit.

Hisce coagulis, folliculis in glandulis Conglobatis gravidis, adeóque foraminulis lymphæ ductuum obturatis, latex serosus qui per lymphatica peregrinare debuit, propriis emunctoriis orbatus, massæ sanguineæ regurgitat, & sic vasa per insolita eliminatur, hìnc ergò ex glandulis trachealibus, imbribus penè dixissem continuis depluit; qui tussim titillantem & continuam inducit.

A pari ratione sudores tantoperè profusi, diarrheæ, tormina ventris, & partium extrematum tumores huc collimant.

Quandoque viscosis humoribus mesenterii glandulis infarctis, Chylo transitus denegatur in sanguinem, quô pabulô diurnô orbatus, nutrimentô debitô privatur corpus, hinc vires dejiciuntur, emaciat corpus, & quandoque fœces albescunt, quapropter à viscosis hisce saburris venæ lacteæ mesenteriô disparent, sicut in cœlis *Galaxia* propter densas nubes interponentes.

Aliæ Chyli portiones per particulas salinas præcipitantur, & indè quandoque sputô albô, crassô, subdulci, per tussim eructantur. Aliquando per renes ablegantur, & indè in hôc Morbô frequenter Urinæ sedimento candidô copiosô saturantur.

Propter Musculos subsidentes humeros alatos observatû in proclivi est, quod (sicut plebeis placet) malum portendit, quasi anima relictura corpus illius fugam appropinquantem indica-

rey

ret. Hi *Hippocrati* aliisque Græcis πυῤῥογώδεις appellantur.

Propter glandulas in hepate obstructas bili transcolanti imponitur Remora, quæ sanguini itáque regurgitat, ex eâ cum acidis in Sanguine effervescente lenta febris sequenter in tabidis gliscit, & ni fallor ratio urinæ lixivialis tantâ flavescente hypostasi, & quandoque rufâ saturatæ, hinc quoque petenda est.

Quandoque calore & frigore alternatìm succedentibus cruciatur æger, propter chyli acescentis fermentationem & inæqualem cum Sanguine misturam.

Sputùm frequenter in hôc Morbô fit crassum, album & dulce, quod (sicut priùs innuimus) Chylum præcipitatum ponimus, aliquando fit tenue & pellucidum cum crassô commixtum, quod ponimus esse lympham quæ per lymphæ ductus transire debuit, propter glandulas autem conglobatas obstructas, per alia secretoria eliminatur, & in hôc quidem casû, quicunque humori huic sistendo medicamentis opiatis pertinaciter insistit, à verô deviat, & præstat *ei motos componere fluctus.*

Sputum aliquando fit cæruleum, salsum, acidum, & amarum, sicut bilis, & salia diversæ prosapiæ variè cum eô miscentur.

Restat aliud Symptoma nec minùs reliquis infrequens explicandum, *viz.* unde est quòd in hôc Morbô urina tam intensè lixivialis excernitur, sedimentum copiosum rufum deponens, suavem emittens odorem parum ei dissimilem in urinis obvium pòst medicamenta terebinthinata & quædam præparata Sulphuris assumpta, superficiem gerens pelliculâ tenui oleosâ obductam? In hôc casû ponimus urinam particulis Vitriolaceis vel muriaticis esse summopere Saturatam; particulæ salinæ post ortam cum bile, effervescentiam eam præcipitant, adeoque urinæ tantam hypostasin deponunt particulæ biliosæ ab effervescentiâ cum particulis salinis (sicut Sulphur ab incendiô adjunctô) rufescunt, & inde urinę sedimentum lateritium deponunt. Particulæ salinæ oleosas quasdam particulas in fermentô incarcerant, quæ tumultû unà cum illis per renes ablegantur, hinc urinâ aëri expositâ, particulisque fermentescentibus saturatis, particulę Sulphureæ oleosæ divortium conantur adeoque superficie pelliculam efformant, odorem suavem & emittunt; hypothesi huic suffragatur Phænomenon in Spiritû Nitri dulci satis obvium, ibi etenim ab acidô cum Sulphure unitô odor ejusmodi prosapiæ observari potest,

Utrùm in hôc statû tuberculis semper infarciuntur pulmones à clarissimo *Mortono* notatis; Hâc parriâ à cultrô anatomicô tanquàm à peste abhorrente, nec nego nec affirmarem, hoc tamen (praxi suffragante) assererem; in hôc Morbô plures satis subcumbere vidi, ne unô quidem symptomate Febris inflammatoriæ apparente, cui sententiæ adstipulatur Historia è Doctore *Bennet* desumpta Theatro tabidor. *pagin.* 96.

Cum apud *Bristollienses* Medicinam fecerim, quâ urbe Pensili tabes frequenter grassatur, nonnullos sputum subdulce levi conatu expectorantes spatio trimestri fatiscentes & totaliter enervatos vidi, horum verò quosdam, non omnes tussis vehementior aliquoties

corripuerit, & arescentes strigosi periere, in quorum unicæ detectionis causâ, licèt Sanguinem (peractò salino ptyalismo) extussierat, & pulmo ubique inteneratus tonum amiserat, universa spirabilia nec non viscera omnia naturalia quod sensum sana compertra sunt. H ùd hic intelligi velim quòd in Phthisi pulmones hisce tuberculis nunquam infarciuntur, eos etenim sæpius ulceratos vidi: at hoc solummodò assero eâ Phthisi quæ tam vulgariter agro *Lancastriensi* grassatur quâ indies deflorescunt ægri sputum crassum album expuentes, in his dico, hujusce Morbi principio & incrementò, raiò aut nunquàm pulmones confodiuntur, imò aliquandò ægri è mediò tolluntur & [sicut opinari fas est] iis haud ulceratis, quibusdam etenim per totum Morbi decursum Febris hecticæ symptoma haud apparuit unum.

CAP. III.

In hoc Capite Symptomata in statu confirmato recensentur, & eorum Causæ assignantur.

FAtiscente indies naturâ in prosapiam propemodum vitriolaceam degenerat massa Sanguinis, hinc sputum frequenter aluminis vel vitrioli martis fit saporis, jam particulis salinis sui juris factis, effusis velut habenis hic Morbus affligit; hinc Febris fit continua & auctior, ex particulis scilicet vitriolaceis cum Sulphure Sanguinis effervescentibus, sicut ex oleis vitrioli & terebinthinæ permistis observare fas est.

Ex hâc effervescentiâ vasis capillaribus circa genas distentis, inde est quòd rubor fixus genas utrasque occupat mortis adstantis frequenter indicium; quasi vitalis flamma ellychnii adinstar (cujus pabulum propemodùm exhaustum est) receptaculô glisceret *vel solis adinstar rubro colore hemisphærium spargentis* priusquam *Cimmerias descendit in umbras*.

Conglobatis glandulis indies magis infarctis, & majori copiâ nutritiô succô quotidie præcipitatô, hinc est quòd sputum fit copiosius & crassius, & ex fermentô vitriolaceô cum Sulphure Sanguinis permistô, aliquando saporis putridorum piscium.

Ex sputô copiosiùs indies intra pulmones extravasatô, Asthmate frequenter corripitur æger. Et continuâ propemodum gravitate pectoris opprimitur. Sputum aliquando egregiè fœtidum hôc statû quoque notavi, quod tamen haud semper ab ulcere pulmonum sicut quibusdum placet ortum sibi ducit, sæpiùs etenim hoc notavi, & patientes tam diarrhæâ quàm sudoribus immunes, quod proculdubio haud evenire posset ulcere fœtidô pulmonibus confossis, potiùs itàque fœtoris istius causa in hôc consistere videtur, particulis Sulphureis volatilibus, particulis salinis aculeatis, hisque latice serosô luxuriante, cum salivâ miscentur, jam particulis sulphuris ad evolandum satis aptis secum salinas vehunt, quas unitas effluviis saliva emittit, hinc sensorium olfactus tenellum vellicant, iisque itàque ingratis fœtorem conciliant, sicut è contrario particulæ sulphureę globosæ sine salinarum mixturâ, fibras olfactorias percutientes gratum odorem causant, sicut in aromatibus & balsamicis florum effluviis observare in proclivi est.

est. Grandiori mole indies nutritiô succô expectoratô, hinc vultus evadit *Hippocraticus*, & corporis universi marasmus.

Indies conglobatis glandulis infrâctioribus, & versus temperiem salinam vergente Sanguine hinc sudoribus profusis & diarrhæis immanibus cruciantur ægri, nec non doloribus acutis, iis Rheumarismo versatilibus quibusdam atrocioribus, ossibus etenim in ipsis de dolore lancinante quidam conquesti sunt, iique quibus Morbum veneteum suspicari nefas.

His Symptoma aliud haud minus commune, & summâ quidem indagine dignum addi potest, strigosi plures etiamsi ad orci fauces propemodum sunt redacti, appetitû laudabili ditantur, post cibum assumptum hecticô nullô calore succedente, neque sudores, nec diarrhææ,nec ventriculi inflammationes tamen indies intabescit æger prægrandi copiâ sputum crassum album expuens. Auguriis nostris ex præmissis sat superque propalatis, particulis vitriolaceis frequenter luxuriare Sanguinem; circa hoc symptoma hæc conjectare liceat. Vitriolaceis particulis aculeatum naturale fermentum, ictû altiori fibras nerveas titillat, quæ quasi ab æstrô percitæ, spiritus fibris ventriculi indigeni in motus concitatiores adiguntur, & inde est, ni fallor, quod appetitus sit voracior, esculenta quævis assumpta struthionis adinstar colliquans; hoc colliquamentum per lacteas ductumque chyliferum propagatum cum Sanguine miscetur, quod in propriam naturam haud assimilat, & inde in universi corporis nutrimentum, quin salinæ particulæ Sanguine indulantes, in humoribus crassis hoc præcipitant, & inde est quod alimenta assumpta etiamsi in Sanguinis naturam haud convertuntur, tamen nec per sudores nec diarrhæas eliminantur, quin intra pulmones coagulô albô viscosô subsidunt, & inde est quod indies intabescit æger.

Restat adhuc aliud Symptoma quod sub hôc larvatur vultû: plures hôc Morbô propemodum confectos Febris intermittens anomala frequenter invadit, quosdam semel tantùm, alios bis vel ter spatio viginti quatuor horarum conquassat, ingruit sæpè cum horrore & prutitû inter scapulas, & circa regionem lumbarem, totum postea convellitur corpus per horam unam vel alteram tremulum permanens, calor posteà succedit, & huic sudores & aliquando diarrhææ: ex lentoribus salsis circa membranas nerveas, nervorum extremitates, plexus, & glandulas subcutaneas miliares extravasatis, hæ frigoris & caloris reciprocationes procedere videntur, his ad plenitudinem aggestis, & acorem insignem nactis partes nerveas vellicant, adeòque, ni fallor, dolores hosce frigorificos inducunt, lentoribus hisce per vasorum extremitates tandem absorptis, adeòque cum Sanguine permistis, ex iis cum particulis Sulphureis Sanguinis nova repullulat fermentatio, calor itàque Febrilis succedit, tandem autem materiâ morbifica subactâ aliquando diarrhæam amandatur. Alii in statû eusarco, etiamsi animi indole dulcissimâ præditi, hôc Morbô tandem confecti ex levi quâlibet occasione irascendi ansam capiunt; itâque tam continuâ ebulliunt, vix vocem vel visum alicujus trâquillè ferunt: ex succis hisce acescentibus spiritibus animalibus continuô tanquàm ab *æstrô* percitis sicut opinari fas est.

Hisce præmissis, de reliquis Phthiseos Scorbuticæ speciebus breviter disserere adhuc restat; at cum eæ [scilicet utrùm sunt hæreditariæ, vel ab erroribus in diætâ & victû) maximâ ex parte eadem vel similia symptomata præbent: verosimile mihi videtur eas à tali prosapiâ oriri, quapropter earum ætilogiis explicandis diutiùs immorari impræsentiarum inutile esset; nobis itáque sufficiet in casu quolibet historiam unam vel aliam subnectere, & medendi methodum recensere.

CAP. IV.

Hôc Canones quidam generales circa hunc Morbum proponuntur.

IN hôc Capite Sympromata in statû deploratô recenseri debent, at cúm nullus sit propemodùm é plebe, quin in hôc statû ægro ex hôc vitæ curriculô manumissionem pronuntiet, diutiùs hisce immorari extra propositum esset, nobis itáque sufficiet Canones quosdam generales circa hunc Morbum proponere, exque iis medendi methodum efformare.

Canon primus:

In statû simplici incipiente facilé curatur Phthisis.

In statû complicatô incipiente visceribus & lymphaticis salvis bonum sit expectandum.

In statû confirmatô, difficultèr, tamen quandôque curatur.

In statû confirmatô complicatô aleâ res est dubiâ plena.

In statû confirmatô complicatô visceribus vel lymphaticis insanis nil nisi malum sit pronunciandum.

In statû confirmatô Phthises hæreditariæ inducias frequentér patiuntur, ratò autem vel nunquàm curantur.

In statû confirmatô, modò Febris adsit, lacticinia sunt vitanda, in hôc quoque casû chalybeatis abstinendum est.

Urgente dyspnæâ etiamsi catarrhô titillante infestetur trachæa ex opiatis tanquàm à peste fugiendum est.

CAP. V.

Hôc Capite medendi methodus in statû incipiente proponitur.

INtentiones in hôc stadiô variis indicationibus respondentes ad sequentes reduci possunt.

Imprimis, Per Emetica vel lenia Cathartica, primæ viæ ex saburrâ viscosâ sunt detergendæ.

Secundo, In adultis Phlebotomiam semper proficuam inveni.

Tertio, Pulmones ab humoribus crassis sunt liberandi.

Quarto, Glandulæ infarctæ sunt aperiendæ.

Quinto, Temperies salina Sanguinis sit alteranda.

Sexto, Lymphæ succedentis in Pulmones defluxus sit præcavendus.

Medicamenta intentioni primæ respondentia, hæc vel similia esse possunt, quibus forma liquida arridet sequentia præscribi possunt.

Si Emetico opus est.

℞ *Mell. Scillitic.* à ℥ij. *ad* ℥iiij. *aq. Cardui , hysop. aa.* ℥ij. *sirup. cabios. compos.* ℥ß. *M. S. F. Emeticum.*

Si per Catharsin alvus sit subducenda, sequentia in usum veniunt.

℞. *Decocti*

℞ *Decocti Senæ Gereonis* ℥iiij. *sirrup. de spinâ cervinâ* ℥iß. *crem. tartari* ʒß. *aq. lumbricor.* ʒij. *M. S. F. P. cum regimine sumend.* Vel,

℞ *Decocti Senæ Gereonis* ℥iiij. *Mannæ Calabrinæ* ℥j. *tincturæ sacræ* ℥j. *crem. tartari* ʒß. *aq. lumbricor. solutione gummi Ammoniaci saturat.* ʒj. *M. F. P.*

Cum regimine sumend. huic sirup. Rosar. solutiv. addi potest, pro re natâ.

Quibus forma pillularis arridet hæc vel similia esse possunt.

℞ *Pill. Stomach. cum gumm.* ℈j. *de ammoniacô Magistral.* ℈ß. *tartari vitriolati gr. vi. resin. jalapp. gr. vj. Balsam. Peruv. q. s. F. Pill. No. 7. cum regimine sumend.* Vel,

℞ *Pill. aleophangin. tartarear. Quercetan. aa. gr. 10. de ammon.* ℈ß. *tartari vitriolati gr. vj. resin. jalap. à gr. 6. ad 10. Balsam. Peruv. q. s. F. Pill. No. 7. cum regimine sumend. his Calomelan. à gr. 14 ad* ℈j *addi potest pro re natâ.*

Quibus sit in animo Bolus talis esse potest.

℞. *Elect. lenitivi* ʒvj. *crem. tartari* ʒj. *syr. rof. q. s. f. bolus cum regimine sumend.*

Pro puerulis doses & formæ variari possunt, scilicèt, pulveres de Rhabarbar. senâ, Calomelan. resinâ jalappæ & id genus aliis; nec non Elixiria, & tincturæ (inter quæ tinctura sacra & Elixir Salutis cæteris palmam præripiunt)

Quibusdam cerevisia medicata præ cæteris allubescit & in eo casu talis esse potest.

℞ *Folior. senæ, Rhabar. polypodii quercini aa.* ℥ij. *epithymi* ℥ß. *pini, tamarisci summitat. aa. Mij. folior. becabung. Miij. hederæ terrestris Mv. salviæ agrestris Mij. radic. 5. aperientium aa.* ℥ij. *lapath. acut.* ℥vi. *baccar. juniperi* ℥j. *cortic. aurantior. No. vj. F. sacc. pro tribus cong. cervisiæ; dos.* ℔j. *aurorâ qualibet, vel alternâ sicut vires ferent. Phthisin incipientem tempore vernali hâc solâ cervisiâ haud semel curavi. Intentioni secundæ, tertiæ, & quartæ medicamenta sequentia respondent.*

℞ *Conserv. Cynosbat.* ℥iiij. *corall. rubri* ℥iij. *sirrup. balsamic. q. s. F. Elec. horis medicis sumend.* Vel,

℞ *Conserv. Cynosbat. florum cichorei aa.* ℥iß. *extract. trifolii fibrini* ℥ß. *animæ martis ab insigni Vigani pp.* ʒj. *gumm. ammoniaci in aq. lumbricor. solut.* ʒj. *florum Benzoin.* ℈j. *cum. s. q. sirup. balsamic. Tolutan. F. Elec. eôdem modô sumend.* Vel,

℞ *Conserv. Cynosbat. loboch. de pulmon. vulp. aa.* ℥iß. *enulæ Campan. condit.* ℥ß. *aristolochiæ rotundæ* ʒiiß. *glycirrhizæ* ʒij. *hederæ terrestris preparatæ* ʒiij. *florum sulphuris* ℥ß. *syr. de Erysimo q. s. F. Elec.* Vel,

℞ *Conserv. Cynosbat.* ℥iiij. *martis cum sulphure pp.* ʒiij. *sal. spiritnos.* ℈j. *cum s. q. sirup. é cortic. citri. F. Elec.*

Electuariis præscriptis, sicut dyspnœa magis vel minùs urgebit, species diaireos, solutio gumm. ammoniaci in aq. lumbricor. fact. flores Benzoin. extract. enulæ, radix aristolochiæ rotundæ addi possunt vel omitti, sicut medico videbitur idoneum.

℞ Sirup. *Balsamic. Tolutan. é succ. heder. terrestris, capillor. veneris aa.* ℥iij. *f. sirup.*

℞. *Aq. lactis alexiteriæ* ℔j *limac. magistral.* ℥ij. *gentianæ compos.* ℥iij. *lumbric.* ℥j. *sachar. perlat. q. s. F. julapium.*

℞ *Ingredientium q. s. a.* ℔ij. *decocti pectoralis adde radic. sarsapril.* ℥iß. *chinæ, fœnic. bardan. urtic. caryophillat. aa.* ʒvi. *aristolochiæ rotund.* ℥ß. *sem. anisi, coriandri. urtic. aa.* ʒij. *passular. exacinat.*

℥j. baccar. juniperi ʒj. c. c. rasur. eboris aa. ʒv. folior hyperici capillor. veneris, hederæ terrestris, Marrubii albi aa. Mj. coq. in aq. fontan. s. q. ad ℔iiij. colaturæ adde vini albi ℥iv. mell. despumat. sacchar. cand. albi. aa. ℥ij. M. F. Apozema usus eximii in asthmate & gravitate pectoris.

♃ Aq. limac. magistral. lumbricor. aa. ℥iiij. sirup. balsamic. Tolutan. de Prassiô, Alliô vel Erisymô aa. ℥j. spir. sal. armoniaci è gumm. ammon. distillat. ʒij. M. F. mixtura. Vel,

♃ Aq. lactis alexiteriæ ℔jß. gentian. compos. ℥vj. limac. magistral. ℥jß. sacchar. q. s. F. julapium.

℞ Pulveris milleped. pp. ʒiij. radic. aristolochiæ gumm. ammoniaci in aq. lumbricor. solut. aa. ʒiß. florum Benzoin. ʒß. extract. enulæ, croci an. ʒj. Balsam Peruv. ℈j. sulphuris anisat. q. s. F. pill. mediocres in dyspnœâ usus egregij. Vel,

♃ Florum Sulphuris, gumm. ammoniaci ʒij. enulæ campan. aristolochiæ rotund. glycirhiz. Ireos Florentin aa. ʒj. sem. anisi ℈ij. picis liquidæ Barbadeos partes iiij. Balsam Peruv. partem j. M. F. Massa pillularis. Vel,

♃ Balsam Tolu. ʒiß. milleped. pp. ʒij. gum. ammoniaci depurat. ʒjß. florum Benzoin. ℈j. Myrrhæ ʒj. Balsam. sulphuris anisat. gut. 12. succi glycirhiz. in tincturâ croci solut. q. s. M. F. massa dos. ʒß. vel ℈ij.

♃. Pulveris milleped. ʒiij. animæ martis ʒj. gumm. ammon in aq. lumbricor. solut. ʒj. extract. trifolii fibrin. q. s. F. pill. mediocres.

♃. Cinnabar. antimonii ℈ij. F. pulvis. Capiat bis in die Panacæa quoque antimonii Doctoris. Needham *egregii fit usus.*

♃ Pini summitat. Miij. folior. becabung. Miij. salviæ agrestis Mij. capillor. veneris, hederæ terrestris. aa. Miij. radic. lapath. acut. ℥vj. baccar. juniperi ℥j. cortic. aurantior. N°. 6. F. sacc. pro tribus cong. cervisiæ.

♃ Pini, tamarisci summitat aa Mij. folior. becabung. Miij. hederæ terrestris, capillor. veneris aa. Mvi. salviæ agrestis Miij. radic. osmund. Regal. ℥iiij. enulæ campan. ℥ij. lapath. acut. ℥vj 5. aperientium aa. ℥ij. sarsaparillæ ℥vij. baccar. juniperi ℥j. sem. anisi ℥ß. cortic. aurantior. No. vij. F. sacc. pro tribus cong. cervisiæ, de quâ cap. ad. ℔ij. in die cum sirup. & pill prius præscriptis. His debitè adhibitis medicamentis ulterioribus vix opus est, quò autem intentio ultima omni ex parte perfici potest, externa etiam in usum veniunt v. g. capitis rasura, fontanella, vesicatoria satis ampla, quæ revera tussim Phthisicam tutiùs & magis eradicitùs tollunt quàm medicamenta quævis opiata formâ quâcunque sumpta, ingenue etenim fateor ex opiatis copiosiùs assumptis, nil nisi inducias incertas mihi adhuc observare contigit.

CAP. VI.

Quò agitur de methodô in statù confirmatò.

INtentiones in statù secundô à prioribus tantùm minutiis distant, nisi quòd in hôc stadiô Catharses mitiores esse debent, Phlebotomia si omninò, manû tantùm parciori sit celebranda, jam calor febrilis qui vehementiùs exæstuat præ singulis sit temperandus: ad calorem febrilem temperandum varia ex variis Autoribus præscribuntur, pulveres scilicèt testacei, antihectici, con-

conservæ, antidoti, analeptici, Julapia refrigerantia, emulsiones, & id genus alia, at ingenuè fateor in hôc statû, hâc vel tali methodô haud Phthisin semel radicitùs sanatam vidi, missis itaque ambagibus, ad Cortic. Peruvianum (modò absit pulmonum ulcus) semel in die tantùm exhibitum tanquam ad Asylum fugiendum est, hoc tantùm observando, quòd tunc temporis pectoralibus fortioribus insistendum est, & die quôlibet tertiò, vel alternô per catharsin levem alvus sit subducendus; hâc methodô appetitum priùs totalitér prostratum statim restitutum vidi, & calorem febrilem totalitér debellatum. Et cùm ita se res habet ad coronidem methodo inceptæ imponendam, ad pectoralia detergentia, aperientia, & antiscorbutica mitiora confugio, in hôc itàque statû methodus sequens vel similis observari potest.

Imprimis si vires ferent Emeticum lene exhiberi jubeo: *v. g.*

♃ Mell. scillitic. ℥iij. aq. cardui, hyssop. aa. ℥ij sirrup. scabios compos. ℥ß. M. F. Emeticum. Ab hôc assumptô sæpius ingentem massam viscosi Phlegmatis per Vomitum ejectam inveni.

Aurorâ sequenti leve Catharticum exhibendum curo, scilicèt cùm quòdam ex iis cap. priori præscriptô: at si darrhæa adsit, quæ sæpiùs in hôc morbô occurrit infusionem sequentem exhibendam suadeo.

℞ Aq. lactis alexiteria ℔j. gentiana compos. ℥iiij. limac. magistral. ℥jß. lumbricor. ℥ß. sal tartari ℈ij. aq. mentha fortioris ℥j. Rhabar. optimi incisi ℨß. F. s. a. infusum de quo cap. 6. Cochlearia Manè. Aurorâ quâlibet tertiâ vel alternâ.

Ad calorem temperandum,

℞ Conserv. Cynosbat. ℥iiij. Cortic. optimi Peruv. pulverisat ℥j. cum s. q. sirup. balsamic. Tolutan. F. Elec.

Methodus pro pectoralibus & antiscorbuticis ex cap. priori desumi potest, pro re natâ utenda; diætam ex cibis eupeptis instituo, jusculis scilicèt, carnibus ovinis, vitulinis, pullis, ovis sorbilibus & id genus aliis, religiosè observando à lacticiniis abstinere, modò febris adsit, liquores pectoralibus & antiscorbuticis medicatos instituo. Hâc methodô quamplures ultra suos & omnium amicorum spes perfectæ sanitati restitui.

CAP. VII.

Quô agitur de Phthisi in deploratô.

IN hôc stadiô remedia tantùm palliativa exhiberi possunt, & vulgariter quicquid exoptat æger concedo. Utcùnque ut ægri & amicorum votis importunis modô quôcùnque satisfacerem, remedium aliquod symptomati maxime urgenti respondens præscribo. Universo scilicet marcore jam corpus colliquatur, & frequenter summopere gutturis dolore lancinante laborat æger, tali scilicet, quòd vix aut ne vix deglutire potest, hinc lac asininum si hâberi potest, ejus autem defectû vaccinum, per se vel decoctis pectoralibus balsamicis exhibendum curo, haustû autem quôlibet guttis aliquot olei tartari per deliquium, vel pulvere quodam testaceô commistô, quantùm scio remediis ulterioribus haud opus est, quapropter his coronidem imponam.

HISTO-

HISTORIÆ
IN
STATU PRIMO.

Observatio I.

Carolus Fleetwood, Generosus & magnô ingenii cum acumine, oppido de *Kirkham* Chirurgiam factitans in carnis intabescentiam incidit, tussi laborabat gravi, & nycthemeri spatiô saburram ingentem albi viscosi Phlegmatis expuebat, appetitus prostratus erat, quandòque Cochlearia aliquot Sanguinis expuebat, flatibus intumuit ventriculus, lassitudine spontaneâ & debilitate corpus universum macerabat. Me tandem in subsidium vocatô, lenitivam potionem præscripsi, & semel repetendam institui, posteà syrup. martis *Willisianum* cervisiâ pectorali bis in die sumendum suasi, & horâ somni guttas aliquot Balsam Perruv. cum syrrupô Balsamico Tolutanô, brevi tempore, cessavit tussis, ipse vires recuperavit, & jam pancraticé valet.

Observatio II.

Gilbertus Ousy de Chorley Causidicus post Febrem tertianam Catarrhô continuô correptus erat; sputum crassum album expuebat, pulsus erat debilis & celer, calor & frigus sæpius in die alternatim succedebant, vultus erat pallidus, musculi totius corporis flaccidi, appetitus totaliter prostratus, vires dejectæ, & sudoribus nocturnis propemodùm colliquatus. Electuarium cum cortic. Peruv. horâ quartâ pomeridianâ sumendum suasi, aurorâ & horâ somni, pill. pectorales, sirtupos Balsamicos detersivos & julapia pectoralia præscripsi, die quòlibet tertiô, 6 cochlearia infusi de Rhabarbarô in aquâ lactis alexiteriâ fact. sumenda imperabam, posteà pill. pectorales & sirupos cervisiâ pectorali sumendas institui, hâc methodô sanitatem pristinam recuperavit, & jam firmâ valetudine fruitur,

Observatio III.

Jacobus Sherdley Baccalaureus in Artibus, & celeberrimo viro Domino *Price* de *Blackburn* Curatus, incidit in tussim gravem, angustiâ magnâ laborabat pectoris, sputum crassum copiosum expuebat cum Sanguine commixtum, vultus & oculi flavescebant, urina parca & lixivialis erat cum sedimentô rubrô, appetitus prostratus erat, & magnâ quidem debilitate laborabat. Electuarium cum Cortice Peruviano præscripsi, posteà pill. pectorales, sirupos Balsamicos & Apozema detersivum horis medicis sumenda suasi. Et posteà pill. pectorales cervisiâ pectorali apetitivâ semel septimanâ : nec non infusum de Rhabarbarô, vel dos. pil. stomach. cum gumm. & de ammoniaco magistral. sumenda suasi horâ somni ; his assumptis evanuit morbus, & firmâ valetudine magnâ cum laude muniis jam solitis obitur. Eâdem, vel methodô simili *Evan Mandsley* de *Penwortham* sanitati restitui.

Observatio IV.

Dominus *Blackhurst* de *Preston* tempore vernali Anno 91. modô sequenti hôc Morbô laborabat, angustiâ

tantâ pectoris constrictus erat, ut ulnis tantùm quibusdam describendis crebet recurreret halitus ab imô anhelans pectore; tussi continuâ titillante tempore decubitus insomnis jecit, expuit sputum tenue, pellucidum, horis autem matutinis crassum, & quandòque æruginosum subflavum, vultus pallescebat, intumuere pedes, appetitus prosternitur, & vires indies labefactabant. Eruptio miliaris cutem universam conspurcavit, urina erat exigua & lixivialis, & sæpius in die de calore & frigore conquestus est, in subsidium accersitus, statim Phlebotomiam celebrandam institui, & fontanellam in brachio secandam, leves Catharses repetendas, præscripsi, electuario posteà sequenti usus est dosi quâlibet superbibendo haustum decocti amari alterantis.

℞ *Pulveris Ari compos.* ℨiß. *martis pp.* ℨj. *sal spirituosi* ℈j. *conserv. cichorei, becabung. recenter fact. aa* ℥ij. *cum s. q. sirup. Chalyb. F. Electuarium.*

Hoc repetendum imperavi, & bis in die cum cervisiâ pectorali sumendum brevi vires recupavit, & ab hôc Morbô perfectè convaluit. Annô sequenti Dominæ perillustri connubiô conjunctus erat, & sex circiter mensibus elapsis recidivam passus est, rursus ad me misit, tùnc temporis autem tertianâ epidemicâ me suspirante, Dominus *Parsons* in auxilium vocatus erat, cum quâ methodo tractavit nescio, indies autem in pessum abiit, & hyeme sequenti ad me rediit, at *quantum mutatus ab illô!* marasmô universali jam confectus erat, vultus erat *Hippocraticus*, Febris continua, rubor fixus genas utrasque occupavit, dolore lancinante guttur quotidie terebratur, Cortic. Peruv. alcalicis, Balsamic. antiscorbuticis, remediisque aliis appropriatis incassum tentatis auspicante vere, fatis succubuit.

HISTORIÆ IN STATU SECUNDO.

Observatio V.

Dominus *Wood* de *Kirkham* B. A. cùm per totam hyemem gravi laborasset tussi, initiô veris me in auxilium vocavit; strigosum perfectè inveni, se quidem ad extremum marcorem redactô, nychthemeri spatiô libram unam vel alteram sputi viscosi cærulei eructabat, glutine propemodùm tenacioris, de dolore laterali quotidie conquestus est, & magnâ constrictione, & quasi mole pectoris, & debilitate tantâ, quòd vires vix ei sufficerent ab aliâ tori parte ad alteram sibi movendo, urina lixivialis fuit, sitis autem parva vel nulla, nec quantum memini de calore quôdam insigni conquestus est, imprimis bolum purgantem ex electuariô lenitivô præscripsi, posteà decoctum ex radicibus 5. aperientibus & salviâ agresti vice potûs communis institui, deinde per mensis spatium pro potû communi decoctum amarum alterans & traumaticum solummodò concessi, horâ somni linctû sequenti usus est.

℞. *Sirrup. capillor. veneris. è succ. hederæ terrestris, balsamic. Tolutan, aa.* ℥i. *specier. diaireos* ℨiij. *gumm. ammoniaci in aquâ lumbricor. solut.* ℨj. *florum Sulphuris* ℨß. *cum s. q. sirup. de 5. ra-*

 dicibus

dicibus F. linctus; cap. cochlear unum horâ somni cum gut. 4. Balsam. Peruv. initio Aprilis, sumpsit de cervisiâ pectorali aperitiva bis in die & perfectè convaluit, quod adstantes omnes tunc temporis pro mirô habuere. Anno 89.

Observatio VI.

Johannes Veale Armiger per totam hyemem gravi catarrhô correptus fuit, Ann. 90. initio veris ad me accedit, tunc temporis vultus erat pallidus & perfectè *Hippocraticus*, tussis continua & sicca, horis autem matutinis sputum crassum sanguinolentum expuebat, tantâ cum raucedine correptus erat, vix ut ullus vocem illius caperet, appetitus prostratus erat, sudoribus nocturnis propemodùm colliquatus, de angustiâ & pondere pectoris conquestus est, & continuis intestinorum torminibus, urina lixivialis erat & scabies sicca manus præcipuè fœdavit.

Imprimis decoctum lenitivum cum tincturâ sacrâ præscripsi, posteà usum pillular. pectoralium, siruporum & decocti pectoralis, per 14. dierum spatium institui, & deindè pillulas pectorales & sirupos, cum cervisiâ pectorali per mensis spatium ab his sanitati restitutus fuit & jàm pancraticè vivit.

Observatio VII.

Rogerus Threlfal tunc temporis vicô de Crosmore habitans Anno 91. pro me misit, vultus erat pallidus & macilentus, nec non tabe universali macerabat corpus, sudoribus continuis, & Febre lentâ laborabat, nec non tussi continuâ, expuit & sputum crassum fœtidúmque, quandóque sanguinolentum, imprimis bolum purgantem ex electuariô lenitivô præscripsi, & deindè usum cervisiæ pectoralis aperitivæ per mensis spatium institui, nocte qualibet horâ somni, cepit gut. aliquot balsam. Peruv. sirup. Balsamico Tolutan. & perfectè convaluit.

Observatio VIII.

Filia natû maxima *Gulielmi Towning* de *Weeton* Ann. 91. tempore vernali ad me accessit; vultus erat pallidus, oculi concavi, nares acutæ, humeri alati & insigni quidem extabescentiâ totius corporis laboravit, Febris erat continua, sitis intolerabilis, tussis continua, aspera arteria perpetuò titillans, parùm vel nihil expuens nisi horis matutinis, & tunc sputum crassum eructavit, appetitus prostratus erat, & urina sedimentô copiosô albô saturata, ei infusum de Rhabar. in aquâ lactis alexiteriâ præscripsi, nec non pill. pectorales, electuarium cum cortice Peruviano, sirupos pectorales, & cervisiam pectoralem, & ab his sanitati restituta fuit.

Observatio IX.

Gulielmus Farington de *Ormskirk*, Pharmacapola, & in arte quidem istâ hujusce Patriæ decus, pleuritide correptus erat, cui gravis successit Catarrhus nycthemeri spatio libram unam vel alteram sputi pellucidi saporis vitrioli martis per tussim eructavit, de gravitate & mole pectoris continuò conquestus est, indies extabuit corpus & appetitus prostratus erat, nec non calculis sæpiùs cruciante paroxysmo laboravit, in consiliô conjunctus cùm medicô fideli & prudenti Doctore *Grundy*, Phlebotomiam repetendam imperavimus, & catharses lenes repetendas pro re natâ, & usum pill. pectoral, Apozematis & mixturæ pectoralis instituimus,

mus, ab his valetudinem recuperavit, & per totam æstatem magnâ cum laude artem suam exercuit, tempore hyemali recidivam passus est, rursùs in subsidium vocatus methodum similem præscripsi, & julapia pectoralia succô millepedum impregnata, his autem haud cedente morbô cursum chalybéatum temperatum institui, & quià de mole ventriculi conquestus est, emeticum ex melle scilliticô propinandum suasi, à quô copiosè evomuit, & saburram ingentem viscosi Phlegmatis ejecit, hinc dolor & moles ventriculi evanuit, & tussis parvas inducias dedit, brevi autem tempore rédeunte calculi paroxysmo repullulavit Morbus, hinc suasi ut Morbi syndromen delinearem, eámque celeberrimo *Gibbonsio* communicarem; his transactis vir celeberrimus aquas *Spadanenses* propinandas suasit & cursum temperatum Chalybeatum, nec non *Bochetum* ex sarsaparillâ, pulveres quoque cinnabaris antimonii, pill. de styrace, liquores ex cervisia *Brunswicensi* cum antiscorbuticis distillatos instituit, his horis medicis deglutitis, spes nova salutis affulsit, redeunte autem calculi paroxysmô rursus Morbus reviréscebat; hinc æstate elapsâ *Thermas Bathonienses* adiit, rediit autem cum arundine lateri hærenti, expuit jam copiosiùs & crassiùs, & saporis ingrati, hecticô calore & Febre inflammatoriâ immunis fatis succubuit.

Observatio X.

Anno 91. *Gulielmus Tate* de *Blackburn* siccâ laborabat tussi quâ nihil emolitus est, *nisi* horis matutinis, urina erat exigua & coloris cervisiæ *Brunswicensis*, lingua sicca & nigrescens, sitis continua, extenuatio universalis corporis, partes extremæ ad molem in signem tumuere, asthmate frequentee correptus erat, & pulmones tantâ mol oppressi vix *palmæ adinstar depressæ* resurgebant, in pectore sibilus perpetuus aures percutit, cui talis raucedo successit, vix sermo perceptibilis, tandem medicô istô expertissimô *Doctore Grundy* mecum in consilio conjunctô methodum sequentem instituimus; Imprimis per leves catharses alvum esse subducendam, deindè fontanellam in brachio celebrandam, & sequentia præparata.

℞. *Pulveris millepedum pp.* ℨiij. *specier. diaireos* ℥iij. *gumm. ammon. in aquâ lumbricor. solut.* ℨj. *florum Benzoin.* ℨß. *conserv. cynosbat.* ℥iv. *cum s. q. sirup. Balsamic. F. Elect. bis in die cum sirup. & cervisiâ pectorali aperitivâ sumendum, his adhibitis modicum salutis statum recuperavit, & adhuc muniis solitis obitur.*

Observatio XI.

Georgius Longworth de *Ecleston* Anno 90. me in subsidium vocavit, vultus erat virido-nigrescens, appetitus prostratus, tussis continua & sicca nisi horis matutinis, quo tempore Phlegma lividum viscosum emolitus est, his successit extenuatio corporis, partes extremæ tumuere, torminibus intestinorum inducias vix ferentibus cruciatus est, urina coloris fuit nigrescentis, & hic reverà ab omnibus adstantibus conclamatus, Morbum Phthisin scorbuticam judicavi, & methodum sequentem institui, leves catharses imperavi, deindè Electuaria Chalybeata horis Medicis cum cervisiâ pectorali aperitivâ sumenda, & perfectè convaluit.

DE PHTHISI IN PARTICULARI

CAP. I.

De Phthisi ab Hæmoptysi.

Observatio I.

VIr insignissimus *Petrus Bold* de *Bold* Armiger, à celeberrimo nec minùs antiquo *Stemmate* Oriundus, & animi nobilitate inter eos illius ætatis facilè primus Anno 92. ætatis 35. in gravem hæmoptysin incidit, mecum insigni Doctore *Grundy* in auxilium vocato, Phlebotomiam repetendam inculcavimus, nec non haustus succorum hederæ terrestris, plantaginis, becabungæ, & aliorum ejusmodi prosapiæ julapiis refrigerantibus sumendos instituimus, ab his sedato fermento Sanguinis, ad vasa disrupta consolidanda, vel saltem hiantia constringenda, balsamica restringentia præscripsimus, ex *Balsamo* scilicet *Tolutano* gumm. *Arabic.* & id genus aliis, postea ad præcavendam putredinem à Sanguine pulmonibus extravasato, decocta pectoralia balsamica detersiva, nec non linctus, pillulas pectorales & medicamenta talis prosapiæ formis diversis instituimus; his debitò adhibitis cessavit hæmoptysis, & tussis, & reverà sanitati restitutus erat, ad recidivam autem præcavendam ingurgitationem acidularum & cursum Chalybeatum temperatum instituimus, & evacuationes per *Epicrisin* diebus intermediis intercalandas. *At proh dolor!* vir celeberrimus indole animi dulcissimâ præditus, ut resseram hospitalem haud constringeret, liquores spirituosos nimis copiosè ingurgitavit, & brevi posteà catarrho correptus fuit, tussis fuit sicca & clangosa horis autem matutinis Phlegma viscosum subflavum ex glandulis per excreationes, & pulmonibus per tussim eructavit, indies emaciavit, appetitus dejectus erat, urina magnâ ex parte suppressa, & sibilus continuus in pectore aures percutit; hinc pectoralia balsamica detersiva, liquores antiscorbuticos, mixturas succo & infusione millepedum impraegnatas instituimus, his autem haud cessit Morbus; versùs autem hecticum calorem indies vergebat, ad hunc supprimendum corticem Peruvianum medicamentum *Herculeum* judicavimus, illius autem usû tunc temporis hâc in regione vix lanuginem adepto, inculcavimus Morbi Syndromen delineandam, & quibusdam *Collegii Regalis Londinensium* communicandam, hinc viri celeberrimi Doctores *Ratcliff* & *Gibbons* in subsidum vocati sunt, & doctissimus Dr. *Gibbons* methodum ex Cortice Peruviano, & lacte Asinino instituit; his debitò adhibitis Morbus inducias passus est, brevi autem repullulavit virus, hinc sputum crassius & copiosius, Febris adauctior, diarrhæa immanior, dolor terebrans fauces continuò infestavit, tumuere pedes, rubor fixus genas utrásque occupavit, quo tempore omnibus sibi cognitis lachrymas vi nullâ coercendas effundentibus quasi in tot *Niobes* conversis, fato irresistibili è medio tollitur.

Obser-

Observatio II.

Dominus *Fletcher* de *Cartmell* Mercator vir ingenio peracri, & totus negotiis deditus Anno 89. in gravem Hæmoptysin incidit, nycthemeri spatio librarum aliquot purpureæ massæ dispendium passus est, ne loqui potuit quin ore plenò Sanguinem eructavit, in auxilium vocatus, statim Phlebotomiam celebrandam instituí, sanguis & eductus fuit tantoperè spumosus, haùd adhùc similem vidi. Ingurgitationem julapiorum refrigerantium, & succorum instituí, sedato fermento sanguinis, decocta pectoralia pro potû communi institui & ad catarrhum sistendum pillulas sequentes.

℞ *Succi hederæ terrestris per insolationem depurat* ℔j. *florum farfaræ siccat. summitat. hysop. salviæ, pulegij aa. Mj. sem. anisi, carui, fæniculi dulc. contus. aa.* ℥ß. *distillentur in B. M. ad medietatem, deinde F. colatura, quæ distilletur ad consistentiam pillular. addendo succi glycirriz.* ℥ß. *pulv. radic. enulæ campan. flor. sulph. aa.* ʒiij. *flor. Benzoin.* ʒj. *Balsam. Peruv.* ʒß. *tincturæ sulph.* ʒiij. *Ladani Parisat.* ʒj. *M. F. massa formetur in pillulas exiguas & sumat iij. horâ somnii & primò mane cerevisiam pariter pectoralem antiscorbuticam præscripsi, cui folia linguæ cervinæ addenda curavi; hâc methodo perfectè convaluit per aliquot annos, & per plures annos pro potu communi lac cum aquâ commixtum solummodo sumpsit: tribus annis elapsis recidivam passus est, rursùs in auxilium vocatus Phlebotomiâ celebratâ sequentia præscripsi.*

℞ *Conservæ Rosar. rubrar. cynosbat. aa.* ℥iij. *pulv. santal. omnium aa.* ʒß. *coral. rubri pp.* ʒj. *croci martis rubicundissimi* ʒj. *sal. prunel.* ℈iiij. *cum s. q. sirup. è coral. F. Elec. horâ somni & primò mane sumend. ad quantitatem nucis myristic. superbibendo haustum julapij sequentis.*

℞ *Aq. lactis pectoralis Batean.* ℔j. *portulac. spermatis ranar. aa.* ℥iiij. *sirrup. è succ. hederæ terrestris* ℥ij. *sal. prunel.* ʒj. *M. F. julapium; pro potu communi decocta pectoralia institui, & horâ somni gut. aliquot Balsam. Peruv. è cochlear. sirup. Balsamic Tolutan. quotiès recidivam passus est hâc methodô usus est, & nullô negotiô sanitatem recuperavit, annô elapsô repullulavit virus, quô tempore me in agrum* Eboracensem *accersitô, vir præclarus ad medicamenta veterna quasi valentissima auxilia confugiit; tunc temporis autem Phlebotomiâ manû liberali celebratâ fermentum sanguinis haud sedari potuit, hinc cortic. Peruvianum dosi prælargâ exhibendum curavi, hôc debitò adhibitô Morbus inducias passus est, & de magnâ constrictione pectoris jam conquestus est, & sputum crassum copiosum eructavit; hinc pill. pectorales detersivas, julapia pectoralia & sirupos præscripsi, & leves catharses repetendas institui, vires autem & carnes indies labefactabant, tandem* Kensington *adiit, quô locô post lunarum aliquot circuitus fatis succubuit.*

Observatio III.

Richardus Tinkler de *Poulton* hospes, cùm diu gravi Hæmoptysi laboraffet, gravi catarrhô magnoperè emaciatus erat, appetitus, & reverà unâ voce pronunciarunt omnes ei nulla *vestigia retrorsùm*; in auxilium vocatus, Phlebotomiam repetendam inculcavi, die sequenti levem potionem exhibendam curavi, & posteà remedia sequentia.

℞ *Conserv. Cynosbat.* ℥iiij. *sal. martis Balsam. Peruv. aa.* ʒj. *specier. diatriom*

trion santal. aa. ℥iß. *cum s. q. sirup. Balsamic. Tolutan. F. Elec. ex hôc sumpsit bis in die cum sirupis & decoctis pectoralibus, posteà per 14 dierum spatium acidulas Larbricenses copiosè ingurgitavit, perfectè convaluit, & jam pancraticè valet. Methodo simili* Henric. Srirtup *Servus* Edvvardi Hyde *Armigeri post dispendium librarum aliquot Sanguinis ad integram sanitatem rediit.*

Domina perillustris Domin. *Marsden* de *Frekleton* ex mensium suppressione roties Hæmoptyses passa est, post potiones lenitivas purgantes per electuaria chalybeata, & infusiones amaras chalybeatas nullò negotiô ad sanitatem rediit.

PHTHISIS
ex
Vomitu Sanguinis.

Observatio I.

INsignis Domina Dom. *Farington* de *Shaw Halle*, Consors *Georgij Farington* Armigeri, Anno 91.æstivô tempore per vomitum tantum Sanguinis dispendiûm passa est, vix fuit inter vivos habenda, algore universali correpta fuit, sudoribus algidis, pulsus & respiratio vix perceptibiles, vox deficit, & ab omnibus conclamata fuit. In subsidium vocatus, sequentia præscripsi.

℞ *Cortic. Peruv.* ℥j. *corall. rubri hæmatit. croc. martis restringent. aa.* ʒj. *confec. Hyacinth.* ʒij. *conserv. cynosbat.* ℥iiij. *cum s. q. sirup. Balsamic. Tolutan. F. Electuarium horis medicis Julapio sequenti sumend.*

℞ *Aq. spermatis ranar. Cinamom. hordeat. tenuioris aa.* ℥iij. *boli armen.* ʒj. *sirup. coral.* ℥iß. *F. Julapium.*

His quartâ vice dosi debitâ deglutitis rediere, vox, respiratio & pulsus; & de dolore terebranti pulsatili ventriculi conquesta, est, Dom. *Worthington* de *Wigan* Chirurg. expertus Apostema ventriculo pronuntiavit, ei autem sententiæ mecum Dr. *Grundy* reclamavit, quapropter ut methodô præscriptâ insisteret inculcavimus, diebus aliquot elapsis clysmata injicienda curavimus, & ingentem massam sanguinis instar picis nigrescentis per sedes ejecit, remediis sumptis, & semèl repetitis leves catharses instituimus, decocta Balsamica, & cervisias pectorales, ab his ad sanitatem rediit, ni quòd vicibus quibusdam de Phlegmate viscoso Bronchiis pulmonum adhærente conqueritur, levi autem conatû cum pectoralibus balsamicis detersivis evanescit.

Phthisis ab Hæmorragiâ uterinâ.

Observatio I.

DOmina *Towning* de *Weeton* uxor *Gulielmi Towning*, cùm per plures menses hâc laborasset, à magnô dispendiô sanguinis frequentes Lypothymias & quandòque paroxysmos *hystericos* patitur; ad fermentum sedandum sanguinis, Electuarium cum cortic. Peruviano pro basi præscripsi, Antidoti autem vires morbo impares fuere. Quapropter electuarium sequens (cujus vires in eôdem casû dominâ *Sudel* de *Preston* expertus fueram) statim præscripsi.

℞ *Corall. rubri pulverisat. succini flavi, boli Armen. sanguinis draconis aa.* ʒij. *sem. plantaginis, vitrioli martis, croci martis*

martis restringentis aa. ℥j. *cum s. q. conservæ de cynosbat & sirup. de rosis siccis F. El. horis medicis Iulapio sequent. sumend.*

℞ *Aq. melissæ, lactis alexiteriæ, cinamom. hordeat. aa.* ℥iij. *confec. hyacinth.* ℈j. *sirrup. myrtini* ℥j. *M. F. Iulapium.*

His debitò sumptis fluxus cessavit sanguinis, & ipsa gradù lentò indiès vires recuperavit; vere sequenti de doloribus continuis versatilibus conquesta est, flatibus admodùm molestis, appetitû postratô, calore & frigore sæpiù; in die alternatim récurrentibus nec non de continuâ siti, & reverâ persectè strigosa fuit, ossibus scilicet nil nisi pendulâ adhærente. Hinc sequentia præscripsi.

℞ *Pulveris Ar. compos.* ʒvj. *florum sal. armon* ʒß. *animæ martis Vigani* ℈j. *conserv. cynosbat. cochleariæ aa.* ℥ß. *lu u'æ* ℥ß. *cum s. q. sirup. de cortic. citri F. Elect. horis medicis cum julapio sequent. sumend.*

℞ *Aq. lactis pectoralis* ℔j. *limac. magistral. gentian. compos. aa.* ℥iis. *lumbricor.* ℥j. *sacchar. perlat. q. s. F. julapium, in dos. quâlibet instillat. gut. 7. spiritus sal. armoniaci succinati.*

His cum regimine deglutitis, & levi catharsi cum cervisiâ aperitivâ antiscorbuticâ semel septimanâ repetitâ, integrè convaluit & onus jam *Lucinæ* gerit.

Phthisis ab Impetigine.

Observatio I.

QUantum *Græcorum* & *Arabum* impetigines inter se discrepant mihi brevitati studenti Morbúmque descriptuto *Meridiano*, uti loqui amant Mathematici, calculatum, à metâ propositâ alienum foret. In summô tamen hoc dici potest hic Morbus Medicamentis vulgaribus ratò cedit, & priusquàm pulmones illius venenô conspurcantur post salivationem repetitam Morbum repullulasse novi. In hôc Morbô symptomata præ cæteris vulgaria ad sequentia reduci possunt. Rubris duris tuberculis vultus aliæque corporis partes desœdantur, his maturitatem adeptis squamæ furfuraceæ ab iis decidunt, tussi molestâ, tempore præsertim vespertino, corripitur æger, patùm vel nihil expectorans, nisi copiam satis amplam sputi pellucidi; frigore continuô horis antemeridianis convellitur, huic calor & sitis succedunt, adeòque inter duo extrema breves tantùm dantur induciæ. Dolores pungentes tantopetè fauces infestant, vix loqui vel deglutire valet æger. Appetitus totalitèr prosternitur. In hoc Morbo, cùm statum confirmatum attigit æger, sputum fit copiosum, crassum, fœtidum, cærulei, quandóque rufi coloris. In venenô quodam fomes Morbi consistere videtur, quale autem sit patùm scio, conjecturam tamen proponere liceat, verosimilè mihi videtur in hoc Morbo particulis salinis acidis luxuriate sanguinem, & genus nervosum, quæ cum particulis Sulphureis massâ sanguinis eliminantur, adeóque more sublimati cujusdam cuticulæ adhærent, sicùt in tentamine sequenti conspicere fas est; sume aceti acerrimi q. v. super lentum ignem impone organo quodam communi, vas linteo rato cooperies, particulæ Sulphureæ metallicæ unà cum fumis acescentibus sublimabunt, & operculo forma sicca albescente adhærent, squamis impetiginosis patùm discrepant-

screpantes, His accedunt rationes sequentes, istis cœlorum plagis hic Morbus præcipue grassatur, quibus particulis atmosphæra constipatur in salsis scilicet paludosis, & summa hujus Morbi antidotus carne viperina consistit, cujus præcipua virtus acido infringendo constat, methodus medendi nititur, catharticis *acidulis, viperarum* & millepedum præparationibus, cervisiis antiscorbuticis mitioribus, antivenereis, nec non pectoralibus balsamicis. Historias plures recitarem, at in hoc casû nomina affigere forsân ingratum foret.

Phthisis à Rheumatismo Scorbutico.

Observatio I.

INter personas provectioris ætatis propè fluvios salsos habitantes hic Morbus vernaculus appellari potest. E quorum numero Dominus *Ashton* de *Lea* propè *Preston* Anno 92. me in auxilium vocavit, tunc temporis præter Atrophiam universalem arenulis quoque propemodùm confectus erat, per totum diem cruciatû immunis mansit, toto autem haud citiùs se commisit, quin *Hydra* nova revirescerer; insomnis per totam noctem frequentèr decubuit, quandóque eò usque furoris Morbus advectus est, circa mediam nocte, lecto quasi tauro *Phalaridis* aufugiit, & levaminis causâ per horam unam vel alteram cathedrâ propè ignem se apposuit; appetitus prostratus erat, & vix nosocomium Sceleton quoddam magis visui objiceret. Calore & siti immunis fuit, nec ullâ tussi afflictus fuit. Imprimis potionem sequentem præscripsi.

℞ Decocti senæ Gereonis ℥iij. sirup. de spinâ cervin. ℥j. diacnicu ʒß. crem. tartari ʒß. aq. lumbricor. ℥ij. M.f.F.P. cum regimine sumend.

℞ Pulveris Ar. compos. ʒvj. florum sal. armon ʒß. ammoæ martis Vigan. ʒj. extracti trifolij fibrini ʒj, conserv. cochleariæ, flavedinis aurantior aa. ℥ij. cum s. q. sirrup. è cortic. citri F. Elect. horis medicis julapio sequenti sumend.

℞ Aq. lactis alexiteriæ ℔j gentian. compos. ℥iij. limac. magistral. ℥ij. lumbricor. ℥j. succ. express. millepped. No. 500. sachar. perlat. q. s. F. julapium.

His deglutitis cervisiam antiscorbuticam aperitivam institui, æstivo tempore acidulas *Larbricenses* ingurgitavit, & sanus evasit. Vere sequenti repullulavit virus, methodum similem præscripsi, altiùs autem veneno tincto systemate nervoso, conatus omnis irritus fuit, hinc post summos cruciatus, pedes, tibiæ, & femora tumuere, quapropièr mortem adstantem pronuntiavi, hinc vir probus; tunc temporis *populari Empirico* oppido *Prestoniensi* suo more medicinam factitanti (columnis scilicet oppidanis schedulis suis obtectis) *panacæis theatri* se commisit. *Medicaster circumforaneus* etiamsi *Atrophiam* in summo gradû adstantem conspiceret, nec morbum nec vocis quidèm Etymolygiam cognovit, quin certam ac subitaneam medelam promisit, at brevi tempore fraus *fallentis* detecta fuit, post mensem etenim unum vel alterum fatis succubuit.

Observatio. II.

Illustrissima Domina Domina *Fleetwood* de *Penwortham*, cachexiâ Scorbuticâ diu laborasset, totam propemodùm antiscorbuticorum *encyclopædiam* tentasset parùm autem levaminis recepit, *Thermas Bathonienses* adiit conatus

natus autem omnis adhuc irritus erat, tandem suasû viri celeberrimi Doctoris *Baynard* Coll. Regal. *Londinens.* Socij, tunc temporis herculeo successu, & summò ingenij cum acumine agro *Lancastriensi* artem Apollineam factitantis, *acidulas Eboracenses* adiit, has copiosè per mensis spatium ingurgitabat, & sæpius septimanâ balneô istô frigidô *Saint Mungus* charactere insignitô se lavabat. Hinc dolores Rheumatici & Calor hecticus penitus debellati sunt, & per plures annos valetudini restituta fuit, Anno 90. recidivam passa est, rursùs *acidulas* ingurgitavit & Morbus inducias passus est, vere autem repullulavit virus, & jam particulis salinis saturatô sanguine, indies vires labefactabant, tantâ anorexiâ correpta fuit, ut à cibi usu vomitus in immanes incideret, & fréquenter bilis æruginosæ copiam immensam eructaret, remediis quamplurimis incassùm tentatis inde es sitis & calor hecticus eam affligebant, expuit phlegma viscosum cinereum, & quandòque æruginosum, asthmate posteà correpta fuit, hinc Sanguinis uncias aliquot à brachiô sumendas suasi, Sanguis eductus crassâ pelliculâ glutine tenaciore obtectus erat, hinc alcalicis, volatilibus, pectoralibus detersivis, & antiscorbuticis cujuscùnq; generis incassùm tentatis rediit Asthmatis paroxysmus, aphoniâ correpta fuit, & supremam clausit diem; hoc notari post, dominæ celeberrimæ ab *acidulis* & *balneis frigidis* per totum Morbi decursum solummodò quid levaminis accessit.

Phthisis à Rachitide.

Observatio I.

IN hôc Morbô tantopere vultus albescit, quòd nive propemodùm candidior infans, adeoque musculi flaccescunt, vestimenti adinstar penduli cutis circumambit corpus, crura & pedes tantopere vacillant, corpori sustentando inepta evadunt, durities planæ & amplæ abdomine frequenter interspersæ, quæ idiomate vernaculo *Liver-cake* audiunt, tussi corripitur æger, & quandoque diarrhæa, Febri lenta, & siti continua. In *medullâ spinali* mihi fomitem Morbi consistere videtur, in hac quibusdam illecebris spiritus animales irretiti, influxô debitô spirituum privantur nervi ab ea ramificantes, hinc nervi & fibrillæ musculares pabulo diurno orbatæ flaccescunt, & consequenter emaciat corpus, & incurvantur ossa: in hac etenim tenella ætate quod membra sint firma & recta; necesse est musculos membra circumambientes esse spiritù irriguos, alitèr ex inæquali nutritione necesse est parte à situ naturali declinent, similiter ad erectionem istius floris *Heliotropium* dicti *radij solares* requiruntur, quod detractô lumine solari vultû torvo & pendente terram despicit. Propter spiritus nimis parcè fluentes albescit vultus, emaciat corpus, vacillant pedes, acescit Sanguis, hinc tussis, Febris lenta, & quandoque diarrhæa, Humores viscosi intra fibrillas musculares extravasati, durities prædictas constituere videntur. In infantibus methodus medendi constat ex linimentis nervinis, medicamentis volatilibus, specificis, inter quæ prima jure *ens veneris* & radix *Osmundæ regalis* recenseri debent. In Adultioribus methodus medendi constat ex medicamentis calybeatis, decoctis & cerevisiis aperitivis, aquis mineralibus acidulis, *balneis frigidis*, & id genus

aliis. Methodo priori infantes virorum illustrium *Ambrose Pudsay* de *Bolton Hale* agro *Eboracensi* Armigeri, & *Johannis Franc* de *Preston* convaluere. Posteriori Methodo ab ipsis orci faucibus *Edmundus Forde* filius natû maximus *Lanceloti Forde* de *Kendale* sanitati restitutus fuit.

Phthisis à fluore albo.

IN temperiem salinam Sanguine mutato, lentorum colluvie luxuriat purpurea massa, hinc viscosa saburra ventriculus infarcitur, quapropter nec edulia assumpta recte concoquit, nec male concocta Sanguis assimilat, hinc fit quod magna chyli portio albo fluore præcipitatur, portiones aliæ intra pulmones subsidunt hinc tussi corripitur æger, & sputum salsum viscosum album copiâ prægrandi eructat. Intumescunt frequenter pedes, quod Symptoma ab eadem salsedine Sanguinis deduci potest. Lenta Febris gliscit indies ex salino fermento sicut mihi videtur orta. Eruptiones miliares per cutim universam frequenter interspersæ sunt, & lumbago dolorosa summopere torquet, albescit vultus, & caro indies intabescit, quæ Symptomata per eam am allatam facilè explicari possunt. Methodus medendi constat in primis viis detergendis, massa Sanguinea invigoranda, & partibus continuo humorum fluxu tonum amissis, constringentibus; Remedia huc collimantia, sunt emetica scillitica, catharctica aperitiva, chalybeata, & balsamica parum adstringentia. Ab his serenissimæ quædam Dominæ oppido de *Preston* & *Kendale* sanitatem integram recuperavere.

Phthisis à Chlorosi.

FOeminis quibuscunque bene se habentibus à natura insit fermentum quoddam internum à pubertate finita ad senectutis usque lanuginem, hujus gratia per quemlibet lunæ decursum solennes suas evacuationes habent, ex quibus suppressis pleuritidem, peripneumoniam, rheumatismum, & phthisin haud semel pullulasse notavi. Ab æstuanti quodam animi desiderio, & vitiato ventriculi fermento hæ sæpissimè suppressiones contingunt, qualis autem prosapiæ fermentum sit menstruale haud magis forsan à priori explicari potest, quàm fluxus & refluxus Oceani *Cynthia* motum quasi tot *satellites* observantes. At ne altum silentium profiteamur, liceat conjecturam proponere; Chlorosin grave quoddam animi desiderium consequi, amorem scilicet vel mæstitiam, omnibus in propatulo est, nec non appetitum diætæ cujuslibet obscenæ, cretæ scilicet, calcis, carbonum, & id genus aliorum, Sanguinem in hoc Morbo detractum semper glutinosum inveni, & ventriculum viscosâ saburrâ repletum, ex quibus opinari liceat, ex pathemate quodam graviori spiritibus nimiùm oppressis, vel circa quendam appetitum æstuantem copiâ nimis prægrandi absumptis, penû spirituum diurno privatur massa Sanguinis, ex quo fit quòd particulæ Sanguinis tenaciores tardiùs motæ arctiùs cohærent & viscosæ fiunt, sicut in tentamine sequenti videre est.

℞. *Aq. & glutinis*, *q. v.* vase quodam super ignem impone, dum particulis igneis partes aquosæ circum agitantur

tantur, officiunt quò minùs particulæ tenaces cohærent & liquidæ manent, amoto autem igne statim viscosæ fiunt, pari forsàn modo dum particulæ serosæ & segnes massâ Sanguinis vi spirituum circumagitantur, serum Sanguinis manet liquidum & lentoribus immune, æstro autem amoto, spiritibus scilicet pathemate quodam nimiùm oppressis vel appetitû quodam nimiùm absumptis, particulas segnes tardius movent, adeóque striĉtiùs cohærent & viscosæ fiunt, huic sententiæ suffragatur clarissimi *Sylvii* autoritas pag.304. à mœrore autem solent humores reddi glutinosi ac viscosi maximè in tenui intestino & quidem propter succum pancreaticum idcircò factum austeriorem, modus reverà quo succi glandulares à quodam pathemate vehementi acescunt haud aliter icnographiam admittit quantùm ego conjectando valeo quàm liquores fermentiscibiles ab ictû fulminis acescentes. Methodus medendi sumitur à vomitoriis, catharticis amaris detergentibus, volatilibus, martiatis, & aquis acidulis naturalibus & artificialibus, historias penè infinitas recitarem at brevitati studens has omitto.

Phthisis Chylosa.

Observatio.

POst Febres cujuscúmque generis inter infantes præcipuè hic Morbus contingit, quapropter verosimile videtur conflictû Febrili spirituum penus summoperè absumitur, hinc in salinam dyscrasiam degenerat massa Sanguinis, & verosimilè pars serosa Sanguinis per salia coagulatur, adeóque lentoribus glandulæ mesenterii infarciuntur, quapropter in intestina regurgitat Chylus, & si lacteæ totaliter obstrunntur emarcescit corpus, intumescit abdomen, albescunt fœces, & gravi tussi laborat patiens, quandóque lacteæ totaliter haud opilantur & hinc fœces haud albescunt, intumescit tamen abdomen, & emaciat corpus propter lacteas quasquam opapilatas; hoc symptoma frequenter notavi; Phthisis hujusmodi lento pro edit gradû, tractû tamen temporis, glandulę infarctæ mesenterii strumosæ fiunt, & quandoque glandulæ pulmonares, & in isto stadio conclamatum est. Methodus medendi quæ mihi præ cæteris arridet,& quæ spem raro aut nunquàm abludit, modò sit in principio vel augmento Morbi, sumitur à catharticis aperitivis inter quæ *Elixir Salutis* cæteris palmam præripit, diebus intermediis pillulas ex *trifolio fibrino gum. ammoniacô* & *animâ martis* institũo, nec non in adultis *Electuaria Chalybeata*,& *cervisias pectorales* aperitivas, *ens veneris* & *radix osmundæ* regalis egregii sunt usus,& ubi vermium suspicio, *æthiops mineralis*, abdomen sæpius in die linimentis emollientibus & aperitivis illinendum inculco, & gestare Sylvii Emplastrum carminans op o omisso. Hâc methodo, filia natû maxima Domini *Smith* de *Stalming Grange*, & fœmina *quædam* propè *Whitle-hill*, habitans sanitati restitutæ fuere. Plures recitarem; ad umbilicum autem jam ducere incumbit.

Hic est finis Phthisiologiæ Lancastriensis; redeamus jam ad ea quæ restant de Clarissimi Thomæ Sydenham Processibus integris. &c.

Thomas Sydenham De Podagra.

Exeunte Januario aut incipiente Februario ingruit horâ ferè secundâ matutinâ, dolore pollicem pedis ut plurimum occupante, quandoque vero calcaneum, furam; aut talum; mox sequitur rigor cum horrore & febricitatione aliquali, dolor gradatim intenditur, (de pari passu rigor atque horror recedunt) idque in singulas horas, donec tandem sub noctem ad apicem pervenerit, nunc tensionem violentam, nunc morsum canis rodentis, quandoque pressuram, & coarctationem exprimens, hinc præ exquisito dolore, nec linteorum superincumbentium pondus nec cubiculi à fortiori ambulatione concussionem ferre Podagricus valeat; dolor non sedatur, nisi ante horam secundam, tertiamve matutinam (decurso scilicet nycthemeri spatio à primo appulsu) & jam leni madore perfusus æger somno concedit, à quo evigilans, dolore multum imminuto, partem affectam tumore recenter occupatam cernit. Sequenti die, fortè etiam ad biduum, triduumve dolet nonnihil pars affecta, idque vehementius advesperascente die, levatur autem sub galli cantu. Intra paucos dies alter Pes eodem dolore torquetur. Postquam utrumque pedem exercuerit dolor, qui sequuntur Paroxysmi abnormes sunt, tum quoad tempus invasionis, tum durationem, atque ex serie horum paroxysmulorum, constat paroxysmus, qui dicitur Podagræ diuturnior breviorve, pro ægri ætate in iis qui vegetiores sunt & quos Podagra rarius invasit, diebus sæpe quatuordecim, in senioribus, atque iis quos sæpius afflixit, duobus mensibus ferè definit, iis verò, qui vel annis, vel diuturniore morbi mora fracti sunt, non prius valedicit, quâm æstas jam adultior eam fugaverit.

Ad quatuordecim primos dies urina coloratior est, cum sedimento rubro, & quasi arenulis referto, alvus ferè constipata est, *Appetitus* prostratio, rigor totius corporis sub vesperam integrum Paroxysmum comitantur, recedentem Paroxysmum excipit pedis affecti inter digitos pruritus vix ferendus, unde decidunt furfures, & pedes desquamantur.

Hactenus dolor pedibus tantum fuerit infestus, cùm verò vel ab indebita medicatione turbatur Podagra, vel ob diuturnam morbi pertinaciam corporis substantia quasi in morbi fomitem pervertitur; jam manus, carpos, cubitos, genua, aliasque regiones occupat, quandoque unum, pluresve digitos distorquens, fasciculo radicum pastinacæ similes eos reddit, motu paulatim privans, tandemque concretiones, circa articulorum ligamenta, tophaceas generans, cretam vel oculos cancrorum æmulantes, nonnunquam in cubitis tumorem subalbum ciet, ferè ad ovi magnitudinem, qui sensim inflammatur cum rubore, nonnunquam femur occupans, sensum exhibet, quasi ingentis ponderis appensi, sine dolore tamen notabili, at genu exinde petens, id acrius urget, artus jam habet æger ferè undequaque contractos, & impeditos, ita ut claudicet; & permolestè prorepit. Urina illam colore imitatur, quæ in diabete excernitur, dorsum, aliæque partes molestè pruriunt, maximè sub horam somni.

Post multos, dirosque cruciatus Paroxysmi subsequentes (naturâ partim onere materiæ peccantis partim senio oppressâ) ægrum quoad dolorem clementius

tius tractant, at loco doloris consueti, ægritudo quædam cum dolore ventris, lassitudo spontanea, quandoque etiam propensio ad diarrhœam superveniunt, quæ symptomata evanescunt, quoties articulos dolor fatigat, atque ita nunc dolore, nunc ægritudine, quasi alternatim lacessentibus, Paroxysmus longas moras nectit.

Calculum Renum in quamplurimis parit hic affectus.

Fœminas perrarò infestat; easque, non nisi jam vetulas, & viragines, pueros quoque, & juvenibus minores vix adoritur.

Indicatio Curativa in eo vertitur, ut coctioni consulatur, indigestionibus sublatis, seu fit per Pharmaca, seu victus rationem, seu exercitationem, seu alia ex istis qualiber quæ sex res non naturales indigitantur.

Venæ sectio, Catharsis, ac Diaphoresis scopum non attingent, licèt iis qui *Renum* simul *Calculo*, & exinde orto *Mictu sanguineo* laborant, non abs re erit semel in septimana, alvum *Mannâ* subducere, & singulis noctibus, post Purgationem Paregoricum exhibere.

Medicamenta, quæ prædictæ indicationi satisfaciunt, ea sunt, quæ moderatè calent, & vel amaricant, vel linguam leniter feriunt, talia sunt, *Rad. Angelic. enula, fol. Absint. cent. min. chamadr. chamæp. &c.* quibus addi possunt *Antiscorbutica* dicta, ut, *Rad. raph. rustic. fol. Cochl. hort. nasturt. Aq. &c.* quæ tamen parcius usurpanda veniunt, quia morbi fomiti aculeos subdunt, & calorem augent, præ istis aliis, quæ miti calore, atque amaritudine, ventriculum corroborant. Haud inutile est *Electuar.* sequens.

℞. *Conserv. Cochl. hort. unc. ß. Absinth. rom. flav. Aurant. an. unc. j. Angel. condit. unc. mosch. cond. an. unc. ß. Theriac. Androm.* ℥iij. *Pulv. ari comp.* ℥ij. *cum s. q. Syr. Aurant. f. Elect. de quo sumat.* ℥ij. *bis in die superbibendo seq. Aq. destillat. Cochl. v vel vj.*

℞. *Rad. raphan. rustic. incis. unc. iij. Cochl. hort. M. xij. nasturt. Aq. beccabung. salv. menth. an. M. iv. cort. aurant. N° vj. unc. mosch. cond. N° ij. cerev. Brunsvicens.* ℔xij. destillentur organis communibus, donec solummodo ℔vj. aquæ eliciantur pro usu.

Hæc autem remedia *digestiva*, constanter, atque omni adhibitâ diligentia, assiduè usurpanda, & in *Paroxysmorum* intervallis præcipuè in usum revocanda sunt.

Mediocritas ea in cibo observanda est, ut neque plus alimenti ingeratur, quam ventriculus concoquere valeat, neque è contra nimia abstinentia, partes ea proportione alimenti defraudentur, quæ earundem robur & vigorem sustinere potis est. Quoad qualitatem autem ciborum, ægri palato consulendum est, & unica ciborum specie singulis pastibus vescatur, de cæteris, dempta carne, pro libitu comedat, modo nec acria, nec sale condita sint, nec aromatis. Prandere tantum expedit, loco autem cœnæ indulgeat sibi haustum cerevisiæ alicujus tenuioris, quo calculi concretio impediatur.

Liquores optimi sunt, qui neque ad vini generositatem ascendunt, nec ad aquæ debilitatem, ne frigore suo lædant ventriculum, deprimuntur. Hujusmo-

di est *Cerevisia tenuis Londinensis*, aut multa aqua cum pauco vino permixta; aqua autem pura & cruda periculosa est; cum autem universa ferè corporis substantia in podagram degeneraverit, à liquore quocunque fermento quantumvis levi, & tenui abstineat, & utatur *Decocto Diatetico ex Sarsa, in remediorum formulis descripto*, ubi primum à paroxysmo convaluerit, per reliquum vitæ cursum.

Sin autem æger à longo, & nimio liquorum inebriantium usu, vel ab ætate provectiore, vel denique præ nimia debilitate, cibos absque vino nequeat concoquere, in pastibus haustum vini Hispanici sibi indulgeat, *Apozema Diateticum* abdicans.

Æger, maximè hyemis tempore, maturè lectum petat, diluculo exurgat, animus sit tranquillus, nec nimis intentus studiis, & rebus seriis, cæteris vero omnibus, exercitatio corporis quotidiana, facilè palmam præripit, quæ moderata sit, & perseverans, nullo autem modo justo vehementior; quoad exercitii genus, quoties nec grandior ætas, nec calculus intercedant, reliquis præferenda est equitatio constans, ac assidua in aëre salubri, aut vectio in curru.

Veneris lenociniis ne indulgeat. Remedia externa nulla adhibenda.

Quamvis nihil magni in paroxysmo tentandum sit, conducet tamen fortasse per aliquot dies, ubi primum à morbo corripitur à carnibus abstinere, jusculo uti avenaceo, aut alio pari alimento; sin autem spiritus animales ataxiam concipere apti sunt, non expedit à carnibus abstinere diutius quam ventriculus earum usum aversetur ne quid autem vel in quantitate, vel in qualitate, ciborum aut potûs peccet.

Symptomatibus iis occurrendum est, à quibus æger in paroxysmo de vita periclitatur, horum maxime familiare est, ventriculi languor, cum ventris torminibus, tanquam à flatu, hoc in casu, nihil æque votis respondet, ac vini Canarensis haustulus subinde deglutitus, exercitio utatur æger; sin autem symptoma, inducias haud ferens, mortem minitetur, modo caput malum non imperat, ad *Laudan.* statim confugiendum, *viz. gutt. xx.* in haustulo *Aq. Epidem.* & in lecto ad quietem se componat; hac ipsa methodo se ab imminenti morte liberavit Autor clarissimus ubi ex errore aliquo, circa res sex non-naturales, in ingentem ventriculi ægritudinem incidit, cum vomituritione, & aliquali ventris dolore; artus interim, ex retrocessione materiæ Podagricæ, doloris erant expertes, ac ad motum plus solito habiles; Congium nempe unum liquoris posserici, vel cerevisiæ tenuis devorabat, & quamprimum totum per vomitum rejecerit, Vini Canar. haustulum, cui instillatæ fuerint *Laudan. liq. gutt. xviij.* sumebat. Quod si huic remedio symptoma non cedat, sudor provocetur, methodo & medicamentis huic usui dicatis ad biduum, triduumve, mane & vesperi per duas tresve horas continuas.

Si autem metastasis fuerit materiæ peccantis in Pulmonum lobos, liberatis artubus à dolore, & tumore, tractandum est hoc symptoma, pari modo ac Peripneumonia absoluta, venæ sectione scilicet repetita, diæta, & remediis refrigerantibus, & incrassantibus, purgandus est insuper æger, inter venæ sectiones, potionibus lenientibus, sudoris aut provocatio obest.

F I N I S.

INDEX

MORBORUM quorum Curatio in Processf. Integr. &c. habetur.

ADMONITIO.

Ne quid desit eorum omnium quæ super Constitutionibus Epidemicis hactenus in Ephemeridibus Germanicis & alibi vulgatum fuit, hic, quamvis extra ordinem, adjiciemus; tum ea quæ in hôc argumentô, de annis 1697. & 1698. fuere scripta, quæque à nobis propriô locô omissa sunt; tum alia omnia quæ ab anno 1701. ad annum usque 1713. in variis Germaniæ locis fuere observata, quæque ad manus nostras non priùs pervenerunt quàm opus nostrum ad finem prope deductum esset.

HISTORIA EPIDEMICA
GERMANIÆ.

Constitutio Epidemica Augustana Anni 1697.

Dn. D. LUCÆ SCHROECKII,
Academ. Cæsar. Leopold. Naturæ Curiosorum Præsidis.

Quam Morbona Anno elapso ad finem vergente quietem Medicis Augustanis concesserat, multam hoc quoque continuaverat, ita ut licet morbi aliqui epidemicè Urbem infestarent, raro tamen multos invadere deprehenderentur. Morbilli inprimis & Variolæ tum benigniores, tum confluentes, gravibusque symptomatibus stipatæ, puerilem æque ac juvenilem ætatem invadebant, & cladem iisdem inferebant. Dn. G. mercatoris filiolus novem anorum, cum Variolas feliciter superasset, paulo post mense April. in tres etiam sorores fratremque octo annos natum contagium derivaverat; inter quas sororcula triennis, ad medicamenta sumenda difficilis, atque pustulis non adeo multis licet laboraret, ob crassæ lymphæ bronchia obviscantis abundantiam gravius respirans, nec non cephalalgia intensa, cum subsequo ex aure dextra purulenti humoris, parciori

ciori tamen effluxu tentata, accedentibus convulsionibus sensim defecit; in altera autem sorore, decimum ætatis annum agente, non admodum ægrotare visa, variolæ quidem plurimæ, nec difficulter prodierunt, ulla tamen arte, in justas pustulas extolli atque suppurari recusarunt, ut & ipsa tertia hebdomade objerit; tertia vero soror sedecim annos nata, atque confluentibus Variolis obsita, de intenso totius corporis ardore, quem & ipse rubens cutis color testabatur, potissimum conquesta, feliciter emersit; cumque ipse frater, qui Variolas discretas mediocri numero efflorescentes, nec symptomatum aliorum concursu graves licet pateretur, decimo tamen à decubitu die, magnam narium hæmorrhagiam subiit, quæ per quatriduum subinde recurrens, Variolarum tamen neque ad interiora regressum, neque mortem induxit, sed temperatiorum emulsionum post usum cessavit, quam, Variolis jam exsiccatis, icterus plurium dierum excepit, à quo jusculis, herbis recentibus bellidis &c. medicatis sensim convaluit.

Pleuritides etiam veræ, & Peripneumoniæ, in principio si negligebantur, senibus inprimis funestæ; quin & Catarrhi graviores faucibus molesti, ac fere suffocativi, Tussesque humidæ notabantur: in illustrissimo quodam Barone fauces constringebantur, ut suffocationis in periculo versaretur, cui Elixir proprietatis Claud. cum spiritu cornu cervini mixtum præsentaneam opem præstitit, & recurrentem aliquoties insultum potiuncula laxativa, subductis serosis viscositatibus, penitus abegit. In aliis decocta herbæ veronicæ, radicis liquiritiæ, seminis anisi &c. aliaque serum stagnans dissolvendi vi pollentia, & quæ illius abundantiam blande eliminabant, laxativa se commendarunt. Nonnullis facta serosæ materiæ in ventrem inferiorem metastasi, cum subsequa diarrhæa, aut febre tertiana, morbus fuit solutus; quidam virili in ætate constitutus, cum faciei intumescentiam, intenso calori, cephalalgiæ & virium debilitati junctam incidisset, paulo post, à propinata bis sudorifera potione, cessante tumore atque dolore, serum peccans inde per anteriorem corporis partem defluere, scrotumque in molem insignem extendere sensit, eodem tamen tumore, post propinatum binis solum vicibus diascordium Fracastorii, alvumque sicciorem per folia sennæ prunorum Damascenorum decocto infusa reiteratam, à cataplasmate ex resolventibus & discutientibus pulveribus cum lacte coctis parato, facile iterum evanescente.

Ut porro Arthritides vagas, Ischiadicos dolores in Anni præcedentis exitu memoratos, & hucusque urbem infestantes taceam, Febres etiam ardentes in pustulosas sæpe & maculosas efflorescentias, non absque malignitatis aut contagii nota, & cum dorsi præcipue ac capitis magno dolore in principio conjunctas, abeuntes; præcipue autem, præter erraticas, quotidianæ ac tertianæ notabantur; quæ cum primum invaderent, continuarum in aliquibus merum, vehementi suo calore, cephalalgia, deliriis ac virium debilitate, incusserant, brevi autem tempore, à propinato, varia sub forma, chinchinæ cortice, & , sine quo difficilis ac fere fru-

frustranea reddebatur cura, interposito quandoque blandiorum evacuantium usu, absque recidivæ metu, nî gravis in diæta error committeretur, recesserant; prout nec continuæ febres, bezoardicis & diaphoreticis continuatis haut immorigeræ, perfectam sanitatem semper admittebant, nisi superstitem vitiotæ lymphæ abundantiam, ventriculo inprimis atque intestinis molestam, in fine morbi Lenitivis commode educere studuissent. Nobil. Matrona, floridæ ætatis, sanguineæque constitutionis, in fine secundi mensis gravida, post cibos concoctu difficiliores ingestos, in tertianam incidit, cum permolesto tensivo dolore, à quo, post biduanum specifici stomachici Poteriani usum, pulveris Peruviani scrupulum unum in tantillo vini Neccarici rubri subadstingentis, mane & vesperi per duos dies sumsisset, libera quidem evasit, insignem vero uteri hæmorrhagiam, cum abortus periculo incurrit, quæ tamen à coraliorum rubrorum pulvere tum solitario, tum lapidi hæmatiti ac terræ sigillatæ commixto, successive exhibito, impetrata simul quiete, sensim cessavit, aluo interea ficciori & flatibus gravata, cibis lubricantibus minime, foliolis autem sennæ parva quantitate decocto prunorum Damasc. infusis, obsecundante, partu vero filiolum justo tempore sanum & vegetum excludente.

Pluribus Ophtalmiæ, & genarum non tantum œdematosos tumores, modo indolentes, modo odontalgiæ, in ulcuscula buccarum interna aliquibus terminatæ, juncti, molestiam magis quam periculum creaverunt, sed Parotides etiam glandulas, modo in uno, modo utroque latere, cum precedanea febrili effervescentia, in pueris quandoque ad delirium usquè spiritus magis mobiles exagitante, lymphæ lentescentis stagnatio, M. Majo occupaverat; nec catarrhosæ capitis & pectoris gravedines M. Junio omnino aberant. Ophthalmiæ ardorem nihil felicius quam vini spiritus lintelo exceptus & impositus compescebat. Parotides autem, juxta cum diaphoreticorum usu, emplastrum malacticum August. simplex discutiebat.

Infirmitatibus hisce, quæ à seri stagnationibus ac coacervationibus, nec non ob sufflaminatam insensibilem transpirationem, variarum impuriorum particularum inquinationibus commode derivari amant, producendis frigida aëris inclementia, & postea inæqualitas plurimum contulisse videbatur; cum enim primus Anni mensis frigore, admodum quandoque intenso, crebrisque comitato nebulis, infestus esset, quas M. Februario frequentes nives, præter frigoris continuationem, vespertinis autem horis remissionem excipiebant, Martius & Aprilis principium inconstantia sua modo nebulas, pluvias, nives, modo serenitates, aëris teporem frigusve produxerant; usque dum sol ad Tauri signum propius accedens, amœnioris Veris spem faceret, inque Majo calores æstivis fere æquales primo excitaret, quos tempestates non infrequentes, nobis equidem per DEI gratiam clementiores, viciniæ autem nostræ, atque remotissimis etiam in locis, inprimis d. 21. st. n. grandine insolita [nobis equidem è longinquo saltem comparente,] admodum dano-

nosæ sequebantur; quam intemperiem succedens Zephyri vehementia d. 27. nivem copiosam adduxerat, aëremque postea ad pruinas matutinas usque, in fine Maji, sub crebriori Euri flatu, ac cæli serenitate refrigeraverat; cum cæteroquin temperatior aëris status & grata caloris variatio M. Junio nihil inconsueti corporibus nostris inferret; accedente præterea crebriori ventorum alternatione, qui modo ab orientali, modo occidentali imprimis plaga Urbem hucusque perflaverant, terramque à pluvijs licet multoties madefactam iterum exsiccaverant, quin & simul continuo isto aëris motu plurima morborum miasmata discusserant.

Nec aliam Æstas faciem induerat. Sole autem Leonis signum percurrente, frigidiusculam frequenter auram, & crebriores pluvias, messis collectioni multum damnosas, Zephyrus adduxerat; quæ ipsa temporis constitutio, præsertim horæorum fructuum abundantia cum daretur, Diarrhœas non paucas, minus tamen periculosas aut refractarias pariebat; usque dum Sol Virginem tenebat, ubi meridionalis ventus nubila discutiens, serenius, vespertino tamen & matutino frigore horridiusculum cœlum reddiderat. Cum Æquinoctio tamen autumnali crebriores Zephyri impetus plurimas denuo pluvias, frigore comitatas, adduxerant: quæ pluviosa, ventosa & frigida facies usque ad Solis in Scorpionem adventum continuaverat; ubi sub ulteriori varia ventorum alternatione, frigida aëris intemperies, quam Sole sagittarij signum ingresso, diuturnæ nebulæ & postea crebriores nives comitabantur, nec non circa hyemale Solstitium pluviæ ac temperatior aura exceperant; finem autem Anni frigidus ac nebulosus aër clauserat.

Interea Variolæ, quamvis malignitate carere visæ, atque Odontalgiæ nunquam recesserant; ante Æquinoctium autumnale Febres etiam quotidianæ & tertianæ, nec non Tusses humidæ æque ac convulsivi quid habentes, contumaciores, in puerili præcipue, sed adulta quoque ætate, nec non post Æquinoctium Rheumatismi ad brachia, atque senescente Autumno Febres petechiales notabantur, quin & Ischiatica passio, cum præcedaneo vel comitante circa os sacrum dolore, haud infrequenter occurrebat; quæ etiam extra Urbem infesta erat, quin multis in Sueviæ locis plurimos excruciare ferebatur.

Odontalgiæ quidem majorem pene incolarum partem adfligebant, ut raræ in Civitate domus essent, in quibus malum hoc non inveniret hospitium; à medicamentis vero serum ex corpore subducentibus, ac præterea spiritus feriocientes demulcentibus opiatis, noctu parva dosi successive exhibitis, certius, quam aliis artificijs, expelli aptum: qui vero dentium ab evulsione lenimentum speraverant, pertinaciorem utplurimum dolorem experti fuerunt.

Rheumatismos ad brachia; in quibus nec rubedo nec tumor notabatur, capitis dolor aut gravedo prægressa, à seri ex cerebro in nervos decubitu, productos fuisse indicabat; quorum difficilis erat cura; quæ etiam reiterato laxantium ab usu promtius, quam sudoriferorum successerat; externè autem crebriori spiritus vini camphorati

rati aut similium inunctione symbolum conferente.

Qua ipsa etiam methodo coxarum dolor tractari volebat, à simili in nervos feri abundantis translatione dubio procul ortus, præcipue cum illum ab ossis sacri regione potissimum principium sumsisse, ex ægrotorum relatione constiterit.

Febres petechiales minus erant letiferæ, plurimides utplurimum in principio mentiebantur, dolore capitis semper, delirijs tamen nunquam, vel rarioribus infestæ. Sic Vir quadragenario major, J. C. S. melancholici temperamenti, d. 22. Novemb. st. n. subitò horrore cum calore alternante, intensa cephalalgia, vigilijs, virium prostratione, lateris sinistri dolore punctorio, & adpetitu prostrato prehensus; Tincturam bezoardicam sumsit, sine ullo levamine. Die morbi tertio vocatus, potionem diaphoreticam ex diascordio Fracast. sale cornu cervi volatili, & pulvere rubeo Pannonico duabus vicibus sumendam præscripsi; nox inquieta; d. quarto horror & dolor lateris remisere, capitis vero erat tolerabilior, urina paulo minus tincta quam præcedenti die, idem medicamentum mane continuavit, vesperi ad alia nauseabundus, Tincturam bezoardicam solam admisit, nocte quietiore subsequente; d. 5. eadem, sitis adaucta, quam aqua pomis citriis medicata, demulcebat; Tincturam continuavit; quam tamen postea sibi nocere imaginatus est; successit tussis sicca, molesta, fortasse à potu frigidiore; nox inquieta; d. 6. dolor in capitis tantum dextra parte recruduit, tantus, ut nec manus attactum ferret, ab imposita vero herba recenti rutæ, cum baccis juniperi contusis, atque inter sudandum (quæ continua diaphoresis, sub temperato, aëris regimine) per Bolum ex diascordio, sale C. C. vol. & antimonio diaphoretico, quavis sexta hora exhibitum, sensim promovebatur,] cum halitum quasi aliquem ex aure dextra erupisse sensisset, remisit; d. 7. in meliori statu versabatur, urina minus tincta & petechiales maculæ cum intermistis plurimis pustulis aqueis in collo, pectore & dorso erumpebant, sicque successive alias etiam partes d. 8. 9. 10. occupabant; quas, earum ante ignatus, d. 11. in manibus etiam obortas cum conspiceret, valde contristatus inde & perterritus fuit; urina quoad colorem naturali similis, noctu largiori rivo effluxit; d. 12. tussicula continuavit, sitis intensa, urina maxima in quantitate, & longe ultra potus sumti mensuram excernebatur, aquea prorsus, cum summa virium prostratione; unde vinum sive succum cydoniorum saccharatum aqua dilutum bibere vesperi jussus est: cuncta mala inde mitigari visa, nocte etiam quieta succedente, calori interea adhuc gliscenti moderato bezoardicorum, & tandem unicornu marini matutino ac vespertino usu obviam ibatur; d. 16. noctu sudor magnus cum totali morbi cessatione erupit.

Mulierem juvenculam, J. L. tertio mense gravidam, eadem symptomata d. 21. Novembr. invaserant, altero die meam opem domi tantum desideravit; d. 4. ut ipse accederem rogatus, magnum sanguinis æstum & præcordiorum angustiam adesse observavi, dolor lateris erat remissior, uri-

na tincta, sed copioso viscido sedimento referta, vesperi & noctu aliquoties narium hæmorrhagiam moderatam patiebatur; d. 5. dolor capitis tolerabilior, cor liberum; vesperi dolor colicus; qui d. 6. à sumto amygdalorum dulcium oleo, & bino subsecuto vomitu cessavit, remanente tamen stomachi ardore; petechiæ adparent; nox insomnis, sed alvus soluta; d. 7. stomachus pacatior, noctu parum delirávit; d. 8. somno, quamvis interrupto nonnunquam fruebatur; d. 9. nonnihil cibi sumsit, sicque continuans, d. 13. vesperi cibo se replevit, unde adpetitus denuo prostratus; cæterum d. 14. satis commode vixit, sumptaque tinctura bezoardica, quam aliquoties per morbi decursum, juxta cum temperatiorum diaphoreticorum, alexipharmacorum, uti pulveris tub. Pannon. specier. diacret. Mynf. &c. usu adhibuerat,) noctu alvus cum torminibus soluta est; petechiæ sensim disparuerunt; è contra febris quotidiana, vesperi calore infesta successit, quam chinchinæ infusum, cum aqua cichorii factum, post colaturam paulatim ebibitum, brevi profligavit; ipsa ægrota postea debito tempore puerpera feliciter reddita.

Virginem N. J. unum supra viginti annum natum, eadem febris, similibus syptomatibus stipata. d. 24. Novembr. occupaverat, præterquam quod dolor pleuritico similis non adesset, hypochondrium vero sinistrum doluerat; sumpsit ex matris consilio purgans, quæ d. 3. meam opem domi imploravit, cui potionem diaphoreticam bis sumendam ordinavi; d. 4. ipse eam visitans, petechijs & pustulis totam maculatam, cæterum melius se habentem deprehendi; & cum diebus sequentibus quatuor, tincturam bezoardicam, reliquis medicamentis fastiditis, diligenter sumsisset, d 9. ob alvum constipatam supra memoratum infusum sennatum bibit, à cujus usu circa vesperam ingentem quantitatem excrementorum pituitosorum, sanguini & puri permixtorum unica dejectione emisit, sicque protinus convaluit.

Constitutio Epidemica Augustana Anni 1698.

Laudatissimi Dn. D. LUCÆ SCHROCKII.

ANni principium equidem aurâ temperatiori, pluviis stipatâ illuxit, paulò post tamen nivosum & frigore horridum comparuit; & quamvis mitiorem interdum temperiem, atque post Februarii initium Zephyrus pluvias adduceret, mox tamen Eurus nives & frigus intentius reduxerat, usque dum circa Æquinoctium vernale, Zephyrus vehementer inspirans crebriores pluvias concitaret, alternante subinde cum ipso Euri impetu, utroque autem terra imbribus sæpius irrigante, sicque ad finem usque Maii, qui ideo, ut passim alibi in remotioribus etiam locis, frigore horridiusculus comparuit, continuante.

Interea pauci ægrotabant; Tusses tamen graviores ac contumaces, nec non pleuritides, nonnullis ob vehementiam letales, Variolæ, Febres

continuæ, paucæ malignæ, Icterus, (cui martialia medicamenta, acidulæ Egranæ, essentia mineræ Martis Hall. opitulabantur) ob aëris inæqualitatem spatim notabantur.

Circa Solis autem in Taurum ingressum Febres tertianæ, intenso circa scrobiculum cordis compressivo, in regione etiam dorsi opposita molesto dolore, cephalalgia, interdum & vomitu stipatæ, plures invaserant, sed à sumpto purgante, & chinchinæ parciori etiam dosi facilè curatæ: Virgo viginti annorum, eâdem prehensa, à frigidæ potu die morbi sexto, cessante febre, mox sinistri lateris sævum punctorium dolorem cum febre acuta, sputoque cruento incidit, quod in purulentum die octavo morbi mutatum, suprà binis vicibus olei amygdalini recenter expressi dimidiâ uncia, copisè per alvum fuit ejectum, sicque cessante tussis ferociâ, & calore præternaturali (cui Antimonii diaphoretici largâ dosi obviam ivi,) ab iterato dicti olei usu, die nono convaluit.

Post tot tandem pluvias cum jamjam Junius adpropinquaret, serenior aura comparuit, caloreque fortiori terram iterum exsiccavit, Cereri autem & Floræ Bacchoque vires crescendi attulit; quæ serenitas, à pluviis tamen sæpius interrupta, caloreque toto Mense illo continuarunt: Julius verò crebrioribus imbribus & nimbis, Zephyri vehementiâ subinde comitatis, infestus successit; quam humidam aëris constitutionem Augustus etiam mensis induit, frigoreque insolito, sub Euri dominio, austeriorem reddidit, ut ita messis non tantum serius inciperet, sed non exiguo etiam in periculo corruptionis versaretur, quam tamen blandior cæli facies, post Solis in signum Virginis progressum, satis exoptatam in vicinia nostra reddidit, ut quæ subsecuta fuit annonæ caritas, non tam Cereri deficienti, quàm ad commune aliarum regionum exemplum compositæ, impiæ institorum avaritiæ imputari debuerit, Inclementior autem September, præter multiplicem ventorum variationem, diversam etiam aëris temperiem, utplurimum tamen humidam & frigidam produxerat, donec d. 5. Octobr. st. n. Sol discussis nubibus, decendio sereno nos reficeret; postea tamen austerior Favonius cum aëri pluviis iterantibus multum frigoris impressisset, November præmaturum hyemis adventum dabat, crebrioresque nives spargebat, ita tamen ut varia tempestas subinde intercurreret, nebulis, pluviis, serenitate, ventisque modò ab occidentali, modò orientali aut meridionali plagia spirantibus molesta, atque hyemale usque ad Solstitium continuans; quo præterlapso, Zephyrus vehemens, pluviis stipatus, temperatiorem aërem effecerat.

Interea, mense nempe Junio & præsertim Julio, Morbilli puerilem ætatem invaserant, perplurimosque lecto adfixerant, non adeo difficulter tamen, temperatiori sub regimine, & absorbentium dictorum ac diaphoreticorum blandorum, Pulveris rubei Pannon. Oculor. cancr. &c. usu curabiles; donec sub Æquinoctium autumnale planè disparerent. In non paucis quidem hecticâ dispositione, tussique pertinaci, sive ob diætæ errores, sive præexistentem acriorem

san-

sanguinis constitutionem superstite, diligentiori tamen sanguinem contemperantium usu, non neglectis, ubi opus, laxantibus, & quæ vermibus, quorum vestigia non rarò notabantur, resistunt, tandem devictæ. Licet crebriora quoque funera puerilia numerare tum temporis datum fuerit, non tam morti, nostrorum Medicorum artem haud adeo eludentis, malignitati, quam incuriæ potius, vel perversæ muliebri sapientiæ, aut medicastrorum imperitiæ adscribenda.

Cæterùm rariores apud nos hoc tempore ægrotabant alij, nec epidemicorum morborum tyrannis major notabatur. Julius quidem Febres quotidianas, tertianas, Catarrhos pectori molestos; Augustus Colicas, Dysenterias: September præter cruentos hos fluxus, Variolas majores, ulcerosas, [*Schafblateren* nostratibus dictas,] Octobris initium stranguriis seniles; adultus, cum subsequis Mensibus, Pleuritides veras ac spurias; December Catarrhos ad fauces ruentes, (Morbos omnes ex coacervata in sanguine sensim per tot aëris anomalias, frigidas præsertim & humidas, viscidiori lympha ortos, quæ tandem per varios in diæta errores hic vel ibi stagnabat, aut etiam eandem ob caussam, vel sponte in orgasmum concitabatur,) alebat, non adeo multi tamen eorum impetum experiebantur. Febres interdum præcipitantibus sic appellatis, chinchinæ autem parciori etiam dosi sumptæ facilius; Catharrhi continuato expectorantium usui, non posthabita, quæ sæpe conjungebatur, febris intermittentis cura, & corpore semper blande evacuato, cedebant; Colicæ, quæ flatuosa quidem dici merebatur, non sine convulsiva tamen labe erat, atque ideo lumborum conjuncto dolore & urinæ suppressione nephritidem simulabat, demulcentia & potissimum laxantia, sive ore sumpta, sive clysteris formâ adhibita; Dysenteriæ, tormentillæ vel catechu essentia aut extractum, cum pauco opio maritatum, & parca dosi sæpius adsumptum, medebatur; Variolæ benignissimæ, cum febrili tamen calore, vehementiori quandoque, paucarum tamen horarum spatio finito, invadentes, ulla ferè sine medicinæ ope sensim sponte exsiccabantur; Stranguriæ illæ, quæ viscididatem lymphæ inprimis corrigunt perque urinarios meatus educunt, uti essentia carminativa VVedeliana, spiritus nitri tinctura cortic. aurantior. mixtus &c. Pleuritidi verò nostris in pharmacopoliis usualis pulvis, cum antimonio diaphoretico, lapillis gammarorum &c. medelam conferebant.

Constitutio Epidemica Basileensis Anni 1698.
Dn. D. Joannis Jacobi Harderi.

Mense Febr. sub finem, cum brumæ aliàs rigorem adhuc expetimur, sol calore suo primi veris delitias præcociter sperare fecit, quas cum Aprili dehinc, tempore destinato optabamus pleniores, amarulentas reddidit sævientis Æoli frigus, nivalisque ingruens tempestas, in Ma um usque

usque continuata, fructuum nociva pestis, nec tamen variolæ, quæ non modó tenellam, sed etiam adultiorem ætatem frequentissimè infestabant, funestæ fuerunt apud nos, contra quàm Sturgardiæ vidimus & audivimus, ubi complures materiæ malignitas, præmaturæ morti tradidit. Ingruentibus hinc pertinacibus, copiosisque pluvijs, etiamsi sol desideratissimo suo calore, terram reliquis mensibus fovere studeret, usque tamen aquarum depluentium cohorres, ejus igni offecerunt, inde September efficaciam illius tam necessariam, magis experiebatur quàm Augustus, uvæque minus maturæ, Octobrimense, in fortunium tantum graviter luxerunt, dysenteriâ non tam apud nos, quàm in viciniâ rusticam gentem crebre exercente.

November circa sui initium, candidâ nive arva utcunque tegebat, brumæ aliquali rigore, per octiduum, durante, quam mox intempestivus calor, udosus, cum pluviarum copiâ excepit, ad finem ejus tantum non durans pleuritidis, febriumque continuarum heic illic genitrix.

Mens. Decembri crescente lunâ, etiam brumale frigus intendi ac durare cepit, parili subitaneo udoso ac pluvioso calore, præter votum ac expectationem, scenam de hinc mutante, neque tamen morborum exitialium frequentiæ, annus iste, verè anomalus feras fuit.

Constitutio Epidemica Berolinensis Anni 1697.
DN. Doct. Gustavi Casimiri Gahrliep *von der Müllen*.

J*Anuarius* Styli Gregoriani, gelu nonnunquam satis rigido, Boreâ ut plurimum flante, paucâ nive quandoque interspersâ cæpit, quod ad quintum usque duravit, tunc succedente Causo paululum triduo continuo regelascens, 19no gelu redintegravit, & 21mum si exceperis, tolerabiliorem, ut & 28vum vulturno spirante remittentem, ad ipsum usque finem, ac subsequentis *Februarii* 9num continuavit. A quo tempore rigor ille remisit, atque blandiori æthere, nonnunquam apprimè amœnó, gelu interpolavit, ad 20mum usque, qui frigore rigidiore recrudescente, noctu præsertim, de die verò parum mitescente, ad finem ac porrò quintum usque *Martii* transiit. A quo rigore paulatim desæviente, mitiora tempora veris prodomos, nebulas pluviis & sudo intercalatas tulêre, ad 14 tum usque vernâ sed ephemerâ serenitate & amœnitate commendabilem, succedente cum vulturno nubilo & horrido triduo, sed pluribus ad 24 tum usque suavioribus pensato. Hic 24 rus repedante vulturno variam & ingratam Aprili aliâs familiarem aëris intemperiem tulit, frigore pluviis, nive quandoque & grandine, nocturnocturno quoque gelu nonnumquam distinctam, ad 30mum usque adeoque ultimum durantem sparsâ noctu nive copiosâ, â succedente diurnâ serenitate ac aliquali amœnitate rursus colliquatâ notabilem, primum sic trimestre grato fine terminantem.

Morbi hoc trimestri non adeò frequentes aut populariter grassantes

 fue-

runt, nisi fortè ob variabile gelidum initiò & horridum, humidum postea plerumque & tempestuosum cœlum, catarrhos quis aut tusses febribus ut plurimum comitatas hûc trahere velit, defluxiones in uvulam & tonsillas, præteriti anni defluxionibus molestiâ & pertinaciâ analogas; Prætereaque pleuritides nonnullas, variolas interi-parsas, paucos adultos plures infantes adorientes, malignas quasdam ac periculosas, benignas plures, paucas lethales. Paralyses item & Apoplexias quibusdam exitiosas, Arthritides vagas scorbuticas, ut & febres varias, quandoque & acutas & continuas, exanthematis etiam scorbuticam malignitatem testantes.

Aprilis temperato sed pluvioso facto exordio, unico interpositosereniori die, nimirum secundo ad 9num usque nocturno gelu, diurnis que nymbis ac imbribus horridum processit. Postea amœniore paululum cœlo, noctibus tamen adhuc gelidis, quandoque & nivibus, pluviis ac ventis quibusdam variato, ad 19num transit amœnitate Vernâ & serenitate serò stabili cum succedentibus, 23io solùm frigido ac procelloso excepto, ad 30mum usque adeoque ultimum Mensis, abblandientem.

Successit *Majus* frigore moderato, interdum tamen, initio præsertim Boreâ interspirante, rigidiusculo. Posteà sereno cœlo admixtis licet sub finem præcipiè nonnullis pluviolis sic satis amœnus & ad fertilitatem, 31mum eumque postremum, grandine nimis asperum & nocivum si demseris, pronus.

Huic rursus *Junius* pari fere amœnitate ac serenitate, paucis, secundo fortè & quinto blande rorantibus; 7mo & 8vo, illo turbido, hoc Africo flante nimboso, 12mo & 24to imbre fœcundo arva rigantibus, 26to imbri tonitru jungente, 27mo, Africo rursus pluvias spargente, udo, variantibus diebus exceptis, conformis, totus propè ad finem usque temperatus.

Morbos trimestre perinde non multos genuit, Præter enim febres nonnullas, paucas intermittentes pauciores continuas, & catarrhales paucissimas, variolas si dempseris & Epilepsias infantibus quibusdam infestas, rarissimè tamen lethales, pleuritides quasdam & arthritides vagas scorbuticas, cardialgias, Cephalæas, Odontalgias & Asthmaticos affectus parcissimos, parum negotii Medicis fecerunt alii morbi. Id quod aëris clementiæ adeò stabili Majo præsertim & Junio humores in laudabili ac moderato statu conservanti, nec nimio æstu exagitanti tribuendum esse reor.

Julius trimestris tertii initium pari cum præcedentibus amœnitate clementiâ ac serenitate Cœli, secundum & tertium fœcundis imbribus temperans fecit; Verùm sequenti sexto sudum diurnum circa noctem hærrendo tonitruum identidem reboante fragore, & fulgetris fere continuis animos & oculos immensum perculit. Septimus quoque, octavus & decimus mitiùs tamen paulò, serenum diei cœlum vesperi tempestuoso tonitru fœdarunt. Reliquum ad finem usque mensis vario, sed non adeo turbulento, udo tamen nonnunquam & nimboso aëre transiit.

Talis quoque *Augusti*, 7mum, 8vum, 10mum, 12mum, 16tum, 17mum;

17mum 30mum & 31mum adeoque postremum, serenos & amœnos dies, si exceperis, status fuit.

Nec procul ab his ultimis diebus ablusit *Septembris* initium, primum nimirum biduum sic satis serenum & amœnum, cui quatriduum successit, autumni præludium, imbridum ac frigidum. Quod septimus æstivum sudum æmulatus correxit, cui 8vus paulò frigidior, sed adhuc & 9nus, 10mus, 11mus, ad 18vum usque, qui imbris vespertini aliquod interscenium inseruit, sereni, successerunt, sequentes ad 22dum usque ejusdem quo præcedentis tenoris, temperatâ nimirum serenitate commendabiles, ut & reliqui ad 27mum usque, paulò, cum sequentibus tribus postremis, turbidiorem frigidiorem & aspersis subinde pluviis ac ventis asperiorem.

Rari admodum hoc trimestri fuere morbi, nec præter diarrhæas atque dysenterias, utut pro proventu omnis generis fructuum valdè, DEO largiente, uberi, nec gula illecebris suis parcente admodum paucas, tusses nonnullas, parcissimas febres, pleuriticos quosdam & Asthmaticos affectus, necnon unum alterumve Paralysios & Arthritidis scorbuticæ casum, alii ferè nulli occurrerunt.

October mixtâ pluviis frequentibus serenitate paucâ accessit, ac quatriduum hâc ratione processit. Quintum serenum & amœnum totum, sextus totus undosus secutus; Sed septimus & sequentes ad usque mensis finem sexto serenitate penè pares, præter nonum & ejus sequaces cum sudo Borea spirante frigidulos, 13um roridum, 17mum imbre madentem, 24tum, 27mum & 28vum pluvias nonnullas spargentes, 29num verò & 30mum sicque ultimum Cæciam, frigoris intensioris authorem ascscendo horridos, in procellam tandem valde impetuosam primâ *Novembris* degenerantem; Verum secundo & tertio paululum desævientem. Quartus & quintus tranquilliores fuerunt ac sereniores rigidi tamen adhuc, sextus manè nebulosus, postea præcedentibus similis, septimus frigidus ac nubilosus, octavus ad sequens usque manè nimbosus, ex quo serenior 9nus 10mus primam tulit glaciem ad noctem usque 12mi durantem, pluviâ subsequentium 13tii & 14ti rursus liquatam. Quos 15to sudum admodum gratum cum æstivâ amœnitate quasi certans, sed ephemerum excepit. Ab illâ brevi serenitate matutinis & vespertinis pluviis, in procellam 17mo exæstuavit horrendam 18vo quidem desinentem, sed hujus & sequentium antemeridianum cum pomeridiano, pluvias inter & turbidum, siccum tamen cœlum partiendo ad 25. usque, si 21mum serenum totum & amœnum excluseris, & 25tum sequentes duos boreali sudo commendabiles. Tandem 18vus Divo Simoni Judæ dicatus frigidus & turbidus, 29nus pluviis horridis mixtus, 30mus demum serenus denuo totus, sed Borea paulò acrius spirante gelidus agmen dierum Novembris clausit. Successit December primo die rigorem præcedentis primâ nive sparsâ temperans, at secundò gelu redintegrans, sequentibus cùm nive pluvias alternavit ad 11mum usque, qui Cauro aspirante raro gelicidio gelu satis intensum substituit, cui sequens nivem rursus submisit, atque huic, Boreâ

Cauto succedente sequentes duo gelu prius moderatum, decimosexto inrigidum valde degenerans, decimoseptimo nive copiosâ paulò temperatius, decimooctavo vero & Vigesimo magis, accedente copiosa nive, invalescens, Vigesimoprimo rursus, vento remittente ac nive repedante, mitescens. Triduum sequens mitius adhuc, vigesimotertio pluvias immiscuit ad vesperam usque vigesimiquarti sereniorem at gelidiorem, subsequente quatriduano vehementi gelu, vigesimonono demum remittente ac post nebulam toto die trigesimo cœlum obscurantem; trigesimoprimo verò discussâ nebulâ sudo redintegrato simulque gelu reddente, ultimum hoc trimestre sicque totum annum 1697. terminante.

Morbi hoc ultimo trimestri paulò quam præcedentibus frequentiores fuerunt, ob Ætheris & aëris nunc sereni, nunc turbidi, nunc sicci nunc humidi ac pluviosi, nunc tranquilli nunc turbulenti & procellosi, nunc temperati ac remissi nunc gelidi ac horridi, variè invicem alternantis, sicque pro diversitate constitutionis suæ, humorum quoque diathesin & crasin, communicatis tum per inspirationem, tum per ambientes, & poros corporis subeuntes variorum tam Ætheris, quâm aëris miasmatum particulas, diversis fortè ut formis sic qualitatibus instructas diversimode moventibus, alterantibus, ac ad varias ebullitiones, orgasmos, metastases, quandoque sed rarò in melius, sæpiùs in pejus disponentibus atomis, mutantis. Hinc exati diverso tempore diversi morbi Medicorum animos & curas exercuerunt. Interquos potiores fuerunt febres variæ tum intermittentes tum continuæ, hasque inter nonnullæ etiam malignæ, exanthematis quoque variis, purpura, morbillis & variolis stipatæ, non tamen adeò frequentes ut Epidemicarum nomen justo titulo mererentur; præterea Catarrhales, tussi, vertigine, odontalgiis, inflammationibus gutturis & tonsillarum, uvulæ laxationibus, anginâ, suffocationibus, hypochondriacas imitantibus, præcordiorũ oppressionibus scorbuto familiaribus, comitatæ, arthriticæ, pleuriticæ, nephriticæ, colicæ passiones, Epilepsiæ sed raræ, ut & paralyses tam particulares quàm universales, apoplexiæ & has inter quædam funestæ & lethales.

Constitutio Epidemica Berolinensis Anno 1698.

Dn. Doct. GUSTAVI CASIMIRI GAHRLIEP *von der Mühlen.*

PRimum mensis Januarii st. Greg. biduum serenum ac gelidum remissius excepit degelascens ac pluviosum sex dierum intervallum. Nono temperato diei, decimus successit frigidus paucâ nive canescens dies, triduo turbido in Boream tandem, satis vehementer exæstuantem, despumante comitatus ac altero triduo mitiori nivibus, nebula ac pluviis exparte interpolato exceptus. Inde ingravescens paulatim gelu vulturno Boreæ succedente vigesimo mensis die, octiduum continuavit, postea mitiùs aliquanto actum ac nives glaciei deliquescenti interspersæ, donec repe-

repedante unâ cum Aquilone, ultimis hujus primi mensis ac quatuor Februarii diebus graviori gelu serenius cœlum illuxit; mox verò rursus remittente, ac in pluvias nivi mixtas fatiscente obscurum æther ad decimum septimum usque penitus degelantem perdurans. Inde gelu Euro flante paulatim denuo vires resumere cœpit, ac succedente Aquilone, & Aquiloni tandem Aparctiâ, huic vere rursus Euro, validè insurgente paucis tantem intermixtis nivibus ac paucioribus blandis remissionibus ad finem usque Februarii & sequentis Martii nonum continuavit. Tunc verna de die amœnitas, sereno æthere ridens, Austro aspirante advecta, abblandiri quatriduum visa est, noctibus interea adhuc gelidis sub secuturum, Boreâ pristinam recuperante sedem, gelu minantibus, Euroque Boreæ succedente æther, unico vigesimoseptimo sereno ac temperato die excepto, ad trigesimum usque, primum Paschatis Gregoriani die festum turbantibus, qui ipse â nocte gelidâ, reductâ aliquali temperie. sequentem medium festi ac ultimum mensis ut & trimestris hujus primi diem sudo ac sereno aëre beavit.

Morbos primùm hoc trimestre, præter scorbutum indigenam pro variâ aëris mutatione varios exhibuit, quos inter febres tam intermittentes, quam continuæ, eæque ardentes satis frequentes ac quasi epidemicæ, malignæ quoque nonnullæ variolis, præsertim confluentibus, uti dicuntur conspicuæ eminuêre valdè nonnullis infestæ ac periculosæ, pleuritides hisque affines affectus, peripneumoniæ hæmoptoë nonnunquam comitatæ, & catarrhales, variis defluxionibus molestæ: tusses contumaces, asthmaticæ quandoque & suffocativæ, Arthritides vagæ, hypochondriacæ, Colicæ, Nephriticæ passiones & Hystericæ, sed hæ posteriores prioribus rariores.

Aprilis primus secundi trimestris, festique prædicti Paschatis postremus dies æstivum manè æmulatus sudum â meridie primo tonitru sat gravis frigore animos amœnitate ac festivitate diei in hortos & campos prolectorum, atque ludis & Genio indulgentium validè perculit, subsequentibus hunc primum pluribus ad 28. usque Martii continuit serenis ac amœnis diebus, noctibus interea gelidis intercalatis, prima fronte abblandientibus, mutatâ verò vigesimaoctavâ sparcis totâ die pluviolis facie variam, ut plurimum turbidam, horridam ac inamœnam Aprili genuinam induit.

Quam etiam primus Maij retinuit & paucis interfertis sudis, ut 2. 5. 10. 17. 23. ad 27um usque continuavit, qui vigesimusseptimus vernâ temperie ac serenitate acceptus, cum sequentibus nativam huic mensi gratiam redintegravit.

Eademque sequentem Junium; (octavo solum excepto, Cauro nimitum amœnitatem præcedentium pluviis interspaisis turbante, ac duodecima cum successore decimoquarto in turbidum & undosum degenerante) serenis ac amœnis, nec nisi paucissimis nonnunquam ventis ac pluviolis paululum exasperatis, ad ipsum usque finem commendavit.

Secundum hoc trimestre cœli benignioris ac stabilioris favore morborum quoque ratione mitiùs aliquantò prio-

priori egit: præter enim scorbuticos quosdam affectus, febres, catharrhales quoque nonnullas spatsim infestantes, acutas & ardentes paucas, malignas raras morbillis subinde sociatas, hypochondriacas nonnullas passiones, pleuritides paucissimas, asthmata cardialgias ac cephalæas, vix alios produxit.

Julius, præcedentis Junii sudum continuando, huic ad decimumtertium usque duranti pluviosum & quandoque nimbosum ac subfrigidum triduum succenturiavit cui triduum rursus serenum ac gratum successit, â biduo turbidiori paulò & inconstanti, vento ac pluviis subinde interpellato, exceptum recuperatâ tamen pristinâ amœnitate, uno forte alterove paululùm de generantibus ac pluvias nonnullas aspergentibus, ad trigesimumprimum usque, adeoque ultimum mensis continuavit.

Augustus mox ab ingressu procellâ turbatus, severiorem paulò frontem induit, ac quinto solúm sudo & temperato, ut & decimo inter serenum antemeridianum ac pluviosum & tonitru fragoso horridum pomeridianum pensum suum partiente, nec non vigesimumoctavum æstivam adhuc amœnitatem redolente, paucisque aliis pauló mitioribus exceptis, totus varius, turbidus, frigidus, pluviosus & nimbosus fuit, unico postremo trigesimo primo sereno & amœno gratiæ pristinæ factam quasi jacturam quadantenus reparante, ac

Subsequenti Septembri conservandam tradente, qui eam septimo, octavo & nono â tonitru nocturno frigidis & plurimùm pluviosis, tanquam triduo de generi decimoquinto, decimosexto & decimoseptimo turbido rursus & frigido triduo, ut & vigesimo primo & vigesimo secundo ejusdem farinæ, biduo exclusis, ad vigesimum quartum usque servavit intemeratam; donec autumni tempestuosæ & inconstanti indoli cedens horridiorem ac tempestuosam assumsit larvam.

Morbi hoc tertio trimestri vario & mutabili frequentiores paulò quam secundo fuerunt, febres præsertim tam benignæ quam malignæ, symptomatis varii generis stipatæ, rariùs intermittentes, sæpiùs continuæ & ardentes, Catarrhales quoque & pleuriticæ in hecticam & phthisin proclives, malignæ quoque, aphthis, quandoque purpurâ, nonnunquam morbillis, frequentius variolis, raro petechiis, sæpius infames, lethales quoque & epidemicæ grassantes, & has præter Cephalalgiæ, Cardialgiæ, asthmata, arthritides statæ & vagæ intercurentes.

Octobor ultimi trimestris primus detractâ antecessori suo horrida, quam sub exordio sumserat, larvâ, gratiori vultu scenam ingressus, Sexto die æstivæ amœnitatis personam ad 16tum usque serenâ & exporrectâ fronte egit. Exinde paulò austerior nubiloso ut plurimùm ac ventoso cœlo varius, vigesimo sexto & vigesimoseptimo biduo sereno præmisso, vigesimooctavo, primam sparsit nivem, mox in pluviam postea fatiscentem, nocte succedente gelidâ, prinam à sude gelascente exceptam tulit, cui biduum successit amœnum ac temperatum, subsequente turbido manè cœlo trigesimo primo in pluvias tonitru hoc tempore insolito comitatas, circa noctem deficiens.

No-

November initio inconstans, mox Euro flante serenior gelu induxit, remissius quidem primò nebulis subinde intermixtis, circa quam tamen Aquilone irruente satis rigidum; Nivem copiosam valdè præter expectationem Cauro sufflante in horridum & intensum gelu quinque dies durans erupit: decimosexto tamen desæviens noctu remittere ac subsequente decimo suptimo sudo penitus degelare cœpit. Inde rursus instabilis, nunc turbido cœlo asperior, nunc sereno temperatior, post nives vigesimotertio denuo sparsas, vigesimoquarto gelu satis intensum redintegravit, ac ad finem prope mensis continuavit, postremo mensis die Libanoto aspirante, degelascens.

December â primo ad octavum paulo gelidiorem, varius pluviosus ac nimbosus, ab octavo ad decimumquartum gelu sed interspersis, ut ut raris nivibus mite ac temperatum induxit, â decimoquarto præcedentibus algidiore varium asperum, ventis subinde ac nimbis horridum cœlum ad finem usque mensis continuavit, tandemque circa vesperam trigesimi primi, adeoque ultimi hujus mensis & anni diei, lenis tonitru, hoc anni tempore planè insoliti ac portentosi, pluribusque funesti fragoribus Anno huic 1698. valedixit.

Morbi hoc trimestri præter febres quasdam continua ardentes, ab omni malignitate haud vacuas, purpurâ & morbillis eam prodentibus, catarrhales satis frequentes, tussi contumaci & ferina, catarrhis & deffluxionibus scorbuticis debitâ, valdè infestæ & molestæ fuerunt, variæ, inconstanti horridæ ac immiti cœli constitutioni natales suos debentes. Præterea arthritides vagæ, præsertim scorbuticæ, pleuritides, diarrhoeæ & lienteriæ frequentes, dysenteriæ tamen raræ, pro proventu prunorum hoc autumno valdè uberi, Cartialgiæ, & hæmoptoës nonnullæ. Sub fine tandem & soporosi ac comatosi nonnulli affectus, quibusdam letales, eidem frigidæ ac humidæ aëris intemperie hâc hyeme prædominanti, omni procul dubio imputandi.

Constitutio Epidemica Sangallensis, finis Anni 1696. *& principii* 1697.

Dn. Doct. SYLVESTRI SAMUELIS ANHORNII, *de Hartvifs.*

VIx Dysenteria æstiva grassari desiit, autumnus successit, ventis Austrinis die nocteque spirantibus, uvis fructibusque maturandis caoptatus, infantibus verò in hoc fatalis, dum insolito tepore diurno atque nocturno, ad turgescentiam motus sanguis puerorum tenerior, morbillos variolasque exclusit, quas perpaucis effugisse datum fuit. fuerunt, qui febre continuâ cum inquietudine, deliriis, & multis deterioris notæ symptomatibus ad septimum diem dubiè agitati, exhibitis ex aq. ulmar. CC. Citrat. ac diaphoreticis temperatis ex Magist. antimon. diaph. CC. ph. ppt. & unicorn. fossili, per sudorem vel hæmorrhagiam subsequuta crisi con-

convaluerunt. Plures vix ac auræ liberiori commissi, insuper morbillis, hosque adhuc excipientibus variolis correpti fuerunt. Declinante autumno, & æstu remittente, mixtim grassari cœperunt febres & Variolæ, plurimum tamen morbilli. Mense Novembri & Decembris initio varia fuit cæli facies, tempestas aquilonia, nebulosa, pluviosa, frigidior, morbillos qui vix superârunt, jam cum variolis colluctavere, febricitantes visi non sunt, & morbilli per pauci, Variolæ solæ, candidâ veste terrâ rectâ, magis magisque propullârunt Fuerunt autem optimæ indolis, citò erumpentes, rubræ, molles, fastigiatæ, distinctæ, citò maturæ, nec foveas relinquentes.

Deterior sors fuit illorum, qui serius, non quidem mutatâ tempestate, in princio Anni 1697. iisdem decubuêre. In plurimis copiosiores ac confluentes visæ sunt. Multi cum febre intensâ, convulsionibus, ventris meteorismo & dolore intenso, ac alvo constipatissima, pustulis tandem violaceis, lividis, nigris notati interiêrunt. Id verò est quod notari meretur, non alios præter lanionum infantes, & quidem trinos quandoque, & binos unâ in domo (ceu quòd sordibus & squalore ex pellibus ad exsiccandum expositis, cruore & carne præ aliis sordescant illorum domus vel quod minus ac alii curam infantum habere possint) hoc ventris meteorismo petechiisque lividis fuisse correptos, atque sublatos. Si quando in aliis etiam domibus variolæ bonæ notæ, tres, quatuorve hujusmodi maculas intersperso habuerunt, Mox ille lanceola parumper scarificatæ, digestivo suppuratæ, & ad separationem eschatæ perductæ fuerunt, hâc tandem separatâ, vovea illa nunquam non istar fonticuli nunc latior nunc profundior relictâ novâ, carne expleta atque consolidata fuit.

Inter adultos hoc hyemis decursu, quamvis omnia frigore horruerint, nihil epidemii observatum est.

Ver vario ingruit cœlo, æstum subitaneum pluviæ repentinæ cum ventis septentrionalibus exceperunt. Discordiæ accesserunt à Vicinis commotæ, quæ cruentum nonnullis excidium minitari visæ sunt: Inter sexum muliebrem hoc terrore perculsum crebri abortus conspiciebantur. Nonnullis tempestiva Venæsectio & instituti sudores cum Bezoardicis quæ Sanguinis coagulum tollunt, bono auxilio fuerunt. Nati abhinc infantes multi convulsionibus occubuerunt. Viri verò insuetas horrido imbribus cœlo excubias diu noctuque strenuè agentes, omnem tempestatem innoxie tolerarunt. Perpaucos tussis prævia corripuit.

Æstas & autumnus ex frequentibus quamvis pluviis injucundi, in salubres non adeò fuerunt.

Mense Septembri Apoplexia nonnullos corripuit.

Fœmina provectioris ætatis ex paralysi lateris dextri; præmisso vomitorio, sudoriferis atque specificis in- & externis apoplecticis usitatis, intra triduum convaluit.

In alia Nobilis Familiæ Matrona, Paralysis manûs dextræ cum interceptâ bihorium loquela, aquis ant-apoplecticis, frictionibus, sudoriferis &c. restituta fuit.

Vir Septuagenario major, Reipl. Se-

senator, recidivam passu, ex instituto vomitu loquelam statim temperavit, at paralyticus in latere sinistro permanet, dum per phlogoses & stragulas ferendi impotentiam, propter tumorem sensumque hepatis exquisitum, ad sudorem se componere hactenus non voluit: Qui tamen prætertito anno, Toto latere paralyticus, sudoribus quotidie institutis, integrè convaluit. Interim hepatis inflammationi convenientibus, in & externis prospicitur, inter quæ emplastrum Norinbergense impositum, ceu præsentissimum sibi Paregoricum, summè extollit. Fotus etiam particulares cum decocto herbarum, non sine levamine instituuntur.

Alius Saxagenarius inter pocula sensu motuque privatus concidit, cum stertore Spiritum duxit, in manu nullus, pede verò aliqualis motus restabat, concitato syrupo Emetico vomitu, & deinceps in usum vocatis frictionibus, lotionibus aliisque usitatis ant-apoplecticis, paucas intra hebdomadas in pristinum rediit.

Neogamus dissolutè vivens, dum in templo Sacris interesset, subitò expalluit, concidit, & ἄφωνος domum deportatur, per hypocaustum tractus varieque agitatus, ubique elanguidus movere ne digitum voluit, pulsus fuit tardus & debilis, externa frigebant, jacuit stertens à nona matutina ad primam, sine sensu & motu, ingesta difficulter deglutiit; ego accersitus ex uno cochleari syrupy Emet. porrexi gr. iij. art. Emet. Operatio demùm post bihorium successit. Phlegmata porracea frequenti vomitu reddidit; Sudore toto corpore diffluxit, Sanguis è naribus protrusus est, sicque corporis motus, linguæ ac rationis usus paulatim redierunt.

Infelicior sors fuit Puellæ aliàs præcæteris venustæ, quæ novindecim annos nata menses nunquam vidit. Hinc sensim ex palluit, macilentior, tristior & difficilis ad motum evasit, scabie vexata, unguenta Tartarea cum Mercurio præcipitato adhibuit, tempestate frigidiore pluviosâ, vestibus malè munita é domo exiens frigori pluviisque pro expediendis negotiis in cautè se credidit, post horam domum deportatur ἄφωνος sensu motuque privata stertens, & Apoplectica, crebroque vomendi tentata Conatu. Vicinus vocatur Chirurgus, qui venam ipse secari. Sanguis non nisi guttarim prodiit; Dantur spiritus Cerasorum, aqua Vitæ naribus Spirituosa admovetur: Capiti imponitur aq. Reginæ Hungariæ, interim ego advocatus Syrupum Emeticum proprinari jubeo, quem vix medium deglutiit; dum exspectatur operatio, accedunt convulsiones, quæ miseræ circa vesperam finem vitæ faciunt.

Constitutio Epidemica Posoniensis
Annorum M DC XCV. M DC XCVI. M DC XCVII.
Dn. D. Caroli Raygeri.

QUuantum intersit Medico nosse & observare aëris constitutionem ac inde resultantes morbos, jam suo tempore agnovit graviterque incu-

culcavit Hippocrates, dum ita librum suum de Aer. Aqv. & Loc. auspicatur. *Quicunq; artem Medicam integrè assequi velit, primum quidem temporum, anni rationem habere debet, quantum potentia quodlibet eorum valeat. Non enim simile quicquam in illis existit, verum differunt invicem propter varias, quæ in illis fiunt, mutationes.* Hinc qui morbi singulis anni temporibus proprii qualesque fiant in illis mutationes, tam prolixè tota describit Sectione III. Aphorismorum. Nec dubitavit Galenus τὸ θεῖον in morbis ambientis nos aëris constitutionem appellare, quam quidem sententiam fusius examinat & pertractat *Celeberrimus D. D. Melchior Sebiz p. m. in Dissertatione sua de eo quod Divinum est in morbis.* Sane rem tam salutarem reique medicæ summoperè proficuam jam pridem mecum animo revolens, statim ac manum praxi admovi, constitui singulas aëris & temporum vices indeque exortorum morborum generationes & mutationes diligenter observare, annuatim colligere ac Endemiis & Epidemiis meis Hungariæ, cum tempore prodituris inserere. Id cum etiam à XXV. annis scilicet ad annum usq; 1695. pro meis usibus præstitissem, communicatur mihi à Perillustri ac Magnifico Domino Præside laudatissimum suum institutum, quo voluit, ut, qualis in diversis Regionibus & provinciis fueris aëris constituto Epidemica, observaretur, & quotannis Ephemeridibus curiosis insereretur. Quo intellecto substiti in privato studio, & quæ ab illo tempore hac in materia à me observata atque annotata in publicum contribuere decrevi, modò initium facturus ab.

Anno M. DC. XCV.

Cujus constitutio hic Posonii in Hungaria fuit talis.

Hyems rigidissima, nix plurima, gelu in Martium usque durans. Frigus immediate post solstitium incepit, & toto Januario fine remissione continuavit, nives cecidere supra nives, gelu supra gelu. Nec mitior Februarius ipseque Martius adhuc frigore & gelu horridus.

Mense Jan. plurimos observavi ex castris redeuntes colica laborasse convulsiva, absq; dubio ex febribus autumnalibus, partim non bene curatis, partim malè circa solstitium hybernum judicatis. Raro quartana scilicet febris ut ut tractetur, recedit, quin vel hæmorrhagiam narium, vel laterum duritiem, vel pedum tumorem œdematosum, vel languorem & dolorem artuum, sæpissimè verò Colicam convulsivam post se relinquat. Mense Februario & Martio grassabatur quoddam genus febrium cum latente malignitate. Imponebat plurimis Catarrhus cum dolore capitis gravativo, febricula lenta, tussi sicca, coryza vehementi invadens : mox nona vel nonnunquam undecima demum post primam invasionem die exasperari cœpit morbus, & graviora reddi symptomata; accessere enim vigiliæ, delitia

itia, nonnunquam ipsæ petechiæ, subsequente morte. Servati autem omnes qui non tantum alexipharmaca ab initio adhibuere, sed & ea usque ad nonum vel decimum diem continuavere.

Ab æquinoctio Vernali usque ad solstitium æstivum tempus varium, mox frigidum, mox calidum, modo pluviosum, modo serenum. Initium Aprilis adhuc brumale, circa medium verò & finem calor prope æstivus. Successit Majus pluviis mixtus, cum frigore & calore alternante. Prima & secunda dies Junii ventis turbida, tertia serenari de nocte cœpit cœlum cum pruina matutina valde noxia, id quod apud nos valdè rarum, & vix à seculo obseruatum, Segetibus nihil nocuit hoc gelu matutinum, nec destructæ vineæ, prætterquam illæ quæ versus plagam occidentalem sitæ; quarta Jun. iterum pruina sed plane innocua. Septima ros mane cecidit purpurei coloris, observatus in foliis arborum & vitium, ut & hominum in vineis laborantium linteaminibus, in quibus, (pro ut ego observavi) exactè referebat colorem maculorum exsucco mororum aut cerasorum. Circa id tempus morbi fuere nulli, ut plerumque fieri solet mense Junio, febres quidem comparebant tertianæ, sed adeò mites, ut etiam in quam plurimis post tertium vel quartum paroxysmum sine medicamentis aut sola purgatione & venæ sectione adhibita cessaverint. Variolis quoque corripiebantur parvuli parvulæque, sed & illæ cum nullis feris aut gravioribus symptomatibus, hinc omnes servati, qui non incuria neglecti aut minus rite, prout à plebe quandoque fieri solet; tractati fuere.

Successit æstas plus frigida quam calida, magis humida quam sicca: Finis tamen Junii & initium Julii gaudebant aliqua serenitate, mox nubibus exasperatum cœlum & largissimam aliquod diebus effudit pluviam, unde intumescens Danubius litora supergressus longe lateque se per prata & agros diffudit cum maximo damno ruricolarum, tam fœnisecum quam messorum. Rediit sub initium Augusti calor, isque intensissimus, sed ultra septem vel novem dies non perdurans, insequentibus pluviis usque ad Octobrem. Inter istas tam varias mutationes vix tamen aliquid morborum observatum; nisi quod in Septembri plurimi infantes, adulti non item, correpti fuerint Dysenteria, iisq; fermè omnes lactanes; credo ex lympha plus justo acriori ad intestina delata illaq; lædente, Errorem quippe illi in esu fructuum horæorum non committere poterant, nec commisere nutrices sedulo examinatæ & observatæ, paucissimi tamen periere, sed omnes convenienter Clysteriis, imprimis ex lacte & decocto capitis vervecini tractati, convaluere.

Post æquinoctium, qui secutus Autumnus, fermè totus fuit pluviosus, October subinde serenus, November inæqualis, jam ad hyemem inclinans, & prout reliquum Decembris usq; ad Solstium, frigidus cum floccis nivium & creberrimis pluviis. Hinc vinum nec quantitate nec qualitate laudabile crevit, Circa initium Octobris frequenter hinc inde in civitate comparuere febres erraticæ nullum typum servantes, invadebant propè omnes cum frigore aliquando

trium horarum, insequente calore ultra horas 15. durante, post apyrexiam aliquot saltem interjectis horis nova febris affligebat. Memini me habuisse quendam in quo calor ultra 48. horas duravit, cum terribili capitis dolore, siti vehementi, squalore linguæ & faucium, summaq; virium debilate, ita ut febrim continuam fore mutuerim, tamen post venæsectionem remisit calor morbusque in melius mutatus. In alia Illustrissima persona similem protractionem paroxysmi primi notavi, similiter post venæsectionem remittentem & intermittentem, sed tertia die redeuntem, hinc propinatus cortex Peruvianus in aqua cichorii alvum movit, id quod nunquam in aliis, ausim dicere millenis, cui corticem hunc exhibui, factum observavi: Credidi prima vice fortuitò factum, turgente forte & ad exitum par se tendente materia vitiosa in corpore, sed & post secundam imò etiam post tertiam exhibitionem idem factum, movit autem alvum semper sexies, septies sine nausea. Alius pariter febri corripiebatur levi ab initio & cito remittente. Tertia die media nocte in lecto suo dormientem horribile invasit frigus trium vel quatuor horarum spatio, subsequente calore in alteram noctem perdurante, cum pedis dextri ingenti dolore, accepit sudoriferum, unde optime sudavit, moxque apparuit ingens rubedo & inflammatio in pede dolente, factumque Erysipelas, quod facile, convenientibus remediis tractatum, sublatum est.

Annus M. DC. XCVI.

Jurasset quispiam permutata fuisse tempora; Præteritam æstatem fuisse Brumam nunc autem æstatis vicem obire hyemem, usque adeó in Bruma nihil brumale & in frigidissimis alias mensibus, nullum frigus, nullum gelu, nullæ nives, breviter hyems fuit clementissima. Januarius aliquo modo ventis turbidus, nebulosus, pluviosus. Februarius quasi totus serenus, siccus, sine notabili frigore, nisi matutino tempore, ubi aura parum frigidiscula, mox surgente sole temperata. Huic ad æquinoctium usque plane similis Martius, nisi quod parum ventosior, hinc etiam salubrior. Nam totis hisce mensibus vix præter catarrhos aliquid notabile occurit in Medicina. Post æquinoctium verò & aër & morbi cœpere mutari. In fine quippe Martii longè majora frigora, major cœli inclementia; de nocte gelu & nives, minus tamen durabiles, sed in pluvias ferme continuas de die abeuntes. Nec mitior Aprilis sua natura variabilis, sub finem tamen siccior. Meliora tempora sperabantur sub gemellis, sed & Majus ipse cum initio Junii usque ad solstitium valdè inæqualis. Nunc grata & vernalia serenatum pollicebatur cœlum, tempora, mox atris iterum inhorruit nubibus, tempusque reddidit turbato aëre frigidisque pluviis minus vernale, minus majale. Hinc non mirum, cum Ver simile factum fuerit hyemi, non vernales sed hyemales fuisse exortas ægritudines.

Nam quas in hyemem relegavit pleuritides *Hippocrates III. Aphor.* 23. eas

23 eas circa hæc tempora deprehendere licuit valde frequentes. Inter has imprimis notabilis fuit illa cujusdam Generalis quartiriorum Magistri (ut communiter vocatur) maligna ferisque comitata symptomatibus. Excesserat ille multum in vino & commessationibus tempore Bacchanaliorum, hinc catharrhum aquisivit cum tussi vehementi & lateris puncturis. Apertâ venâ, ut sit purgationem, quam tamen vocatus Medicus dissvasit. Ille autem reluctans consuetum sibi sumpsit laxativum, unde sibi videbatur melius valere; sed mox sequenti nocte omnia in deterius, aucta in summo gradu febris, accessit furibundum delirum, sputum crassum, crudum, sanguineum, idque perpaucum, quæ omnia extrema minabantur; Vocatus ego, exhibui sudoriferum, jussi applicari vesicatoria, dedi oleum lini, sic remisere symptomata, illeque ex lethi faucibus eruptus ad castra perrexit. In majo notavi in nonnullis febres malignas, cum exanthematibus, minimè tamen funestas, nisi in duabus personis, in servo quodam qui illa pro morbillis habuit, nec aliud nisi myrrham & semen napi accepit hinc accedentibus gravioribus symptomatibus exspiravit. Altera erat puerpera quæ febrim lacteam aut puerperalem esse credens, neglectis alexipharmacis solum potum aquæ chamæ pythios cum saccharo adhibuit, nostris puerperis in hoc casu consuetum, tandem conspectu exanthematum hinc inde erumpentium perterrita Medicum vocavit quidem, sed nimis tarde, accedente enim diarrhœa, delirio, & tandem convulsione, mortua.

Jam ad æstatem devenio, in qua mense Julio & Augusto subinde calor, intensus nonnunquam, sed rarò durans, intermixtis subinde pluviis frigidis usque in medium septembrem. Notabiles erant mense Augusto Dysenteriæ in infantibus lactantibus & ablactatis, plane ut ante annum, valde frequentes, sed ut plurimum funestæ, statim enim post unam vel alteram dejectionem comparuit sanguis, mox extrema debilitas & mors, paucissimi ad decimum diem servati, qui tamen mortui; Adultiores facilius curabantur. Valde insuper contagiosa fuit ista dysenteria, nam facile corripiebat adstantes & infantibus ministrantes, ex quibus tamen nulli obiere. Credo malignitatis hanc lucem non fuisse expertem, quæ quidem tenellulis mortem intulit ob nimiam teneram constitutionem, in adultis autem ita vim exerere nequivit, sed facile fuit suppressa.

Tandem in Autumno comparuit æstas. Scilicet ab æquinoctio usque ad Decembrem, per totum Octobrem & Nov. serenitas, cum frigidiuscula tamen aura matutina, hinc præter spem etiam melius crevit vinum quam ante annum, non tamen in abundantia aut illa bonitate prout alias apud nos fieri solet. In Decembri mutatus aër tempusque redditum turbidum ventis, nebulis atque pluviis, duodecima cecidit nix alta, quam ita solidavit subsequens rigidissimum frigus, ut supercadentibus consequenter aliis nivibus, prima manserit usque in Aprilem sequentis Anni. Morbi circa hoc tempus nulli notabiles. Hinc progredior ad

Ann.m

Annum. M. DC. XCVII.

HUjus initium fuit ſicut finis præteriti. Scilicet à ſolſtitio hyemali usque ad æquinoctium vernale, frigus acerrimum ſine remiſſione, congelatus Danubius ſtatim in Januario, manſitque pons iſte glacialis ultra octo ſeptimanas firmus & conſtans, quod alias valdè ratum apud nos. Fuit inſuper hoc memorabile, quod ſub denſiſſimis pariter ac profundiſſimis nivibus terra ſemper manſerit, aperta, ita ut, remotis illis, hæc non aliter ac in vere fodi potuerit. Periere & computruere ſub hac mole nivium, fere omnes ſegetes & olera hortenſia, frigus hyemale alias tolerantia, quæ, liquefactis nivibus, non aliter ac mucago quædam viridis terræ incubabant, ac in lutum reſolvebantur, non levi inſequente imprimis frumenti penuria. Cæterum quod *Hippocrates* III. *Aphr.* 7. dicit, Magnis ſiccitatibus fieri morbos acutos, hoc vice verſa hiſce temporibus meliori jure dici potuiſſet, de magnis frigoribus. Jiſdemque durantibus circa finem Februarii, febres acutæ malignæ per totam graſſabantur civitatem. Invadebant pleroſque leviſſimo rigore ſuccedente calore non adeo forti & quandoque iterum remittente primis diebus, mox circa quartum vel ſextum diem augeri cœpit calor, & notæ hinc inde in ſuperficie cutis apparuere malignitatis. Pulſus ab initio valde erant ſanorum ſimlis, ut & urinæ, ſed ubi calor auctus rubicunda inſtar ſanguinis factæ; Deliria circa nonum vel decimum demum diem comparuere, in quibusdam vehementia & ad decimum ſeptimum uſque durantia, in quibusdam remiſſiora & breviora; Maculæ erant parvæ inſtar morſus pulicum, obſcure purpuraſcentes, circa decimum octavum aut etiam circa vigeſimum primum diſparentes. Non valde lethales erant hæ febres, ſed ſupra modum contagioſæ (quod alias non ſemper fieri ſolet) nam in aliquot ædibus ne unum omiſit, quem non corripuiſſet, rarò in una aut altera perſona ceſſavit. Duravit hæc lues in Majum usque ubi incaleſcente aëre remiſit.

Hyemem excepit Ver, ſed & hujus initia adhuc ſatis ventis & nivibus turbida. Succeſſit Aprilis totus ſerenus, ſiccus, absque pluviis cum calore pro tempore inſolito. Majus variabilis, nunc calidus, nunc frigidus, mox ſerenus, iterum pluvioſus, talis etiam totus Junius. Circa hæc tempora vix ullus notabilis occurrit morbus, ceſſantibus etiam ut ſupra dictum febribus malignis.

Æſtas fermè prioris anni æſtati ſimilis, mediocriter calida, & matutinis horis ſubinde frigida, vigeſima nona Auguſti, trigeſima & trigeſima prima mane pruinæ fuerunt, ſed plane innocuæ, noſtrates appellant *ein VVaſſer Reiff*, id quod tamen apud nos inſolitum, ubi tales pruinæ rarò ante feſtum S. Michaelis obſervantur. Hoc tempore frequentes erant Icteri, qui flavedine ſua plurimos defoimabant. Sentiebant, qui corripiebantur, aliquam cordis compreſſionem, nauſeam, anorexiam, & non raro vomitum, mox flavo colore toto corpore perſen-

fundebantur, sed quâ velocitate venit eadem iterum abivit. Post unum vel alterum laxativum disparuit flavedo, reditque sanitas cum bono appetitu.

Qui subsecutus Autumnus semper erat variabilis & inconstans, usque in Decembrem, cum quo hyems ante hyemem, id est ante solstitium gelu & nivibus suam sumpsit initium. Febres quæ circa hoc tempus grassabantur ut plurimum erant tertianæ duplices, raro quartanæ & præter morem autumnalium nec longæ nec lethales, sed convenienter tractatæ, facile curabantur.

Constitutio Epidemica Augustana Anni 1701. & sequentium.

Dn. D. LUCÆ SCHROECKII.

Licet initium anni 1701. frigidum comparuisset, triduo tamen post mitior aëris tempiries, sub mutabili ventorum, Zephyri tamen prævalentis, crebrioresque nives, subinde verò etiam pluvias adducentis flatu, excepit, usque dum ante, & circa Æquinoctium vernale magis constantem serenitatem Eurus largiretur; paulò post venris priorem inconstantiam resumentibus, hyememque protractiorem, quin & gravem terræ siccitatem circa Solis in Tauri signum ingressum, cum sensibili frigoris molestia, sereno quidem cœlo, producentibus, ut Cereris etiam, Pomonæ & Floræ sinus tardius panderetur, atque Maji principium vernalis amœnitatis parum ostenderet, quæ postea eo largior comparuit, atque, Gemellorum signum cum Sol occcupasset, aërem multum delinivit, & in tantum calefecit, ut, ni Zephyrus, Euronotus, & Auster subinde pluvias interspersissent, nimia siccitate, præcipue quia ventorum perpetuus quasi motus continuabat, terra plurimùm laborasset. Interea prior morborum in Anno prægresso observatorum facies continuavit, quam itaque depingere superfluum foret, Variolarum puta, Febrium petechialium, Tussisque humidæ; in mense Februario insuper, duobusque eum excipientibus, Pleuritides veræ, in suppurationem abeuntes, sed diligenti pectoralium & diaphoreticorum temperatorum usu, sine etiam venæsectione, curabiles accesserunt; quibus in nonnullis M. Aprili, cum morbus jam in decrementum vergeret, nova febrilis effervescentia supervenit, cum eruptione per totum corpus pustularum aquearum, majus periculum minitantium, ægrotis tamen per continuatam alexipharmacorum blandiorum adhibitionem intra primum, quandoque secundum octiduum reconvalescentibus. Mense Majo & Junio, præter dictas puncticulares, [quæ jam sine magna præcordiorum oppressione, cum horrore, lassitudine, lumborum, nuchæ, & capitis dolore utplurimum ingruebant,] purpuratæ etiam febres teneriorem inprimis ætatem, non admodum periculose invaserunt; nec melancholici insultus maritalis feminis, menstruis quidem rite se habentibus, infrequentes fuerunt, venæsectione quidem mi-

mitigati, paulò post tamen recidivi facti, acidularum verò martialium potu curati.

Post Solis ingressum in Cancri signum crebriores primò pluviæ, postea cum plurimarum tempestatum graviorum impetu, calores, circa caniculares inprimis dies intensi, & qui ad Æquinoctium autumnale usque, paucis frigidiusculis diebus intervenientibus, continuabant, fuêre notati; quo tempore frequintia morborum defuit, nisi quod ibi ob transpirationem fortasse ab aëre humidiore & frigidiusculo nonnihil cohibitam, Febres quotidianæ, post exiguum horrorem intensiori calore invadentes, & facile curabiles, hîc ob sanguinem aëris calore nimis rarefactum Febriculæ scarlatinæ, sine magno corporis æstu aut gravibus symptomatibus, sed levi saltem præcordiorum compressione præcedente, non minus brevi & sponte quasi cessantes observarentur. Alii autem, quibus probabiliter lympha viscidior in sanguine erat, non maculis istis pingebantur, sed pustulis albicantibus, majoribus minoribusve, cum interspersis quandoque vesiculis parvis limpidis, pruritu comite tandem exsiccatis ac in squamulas secedentibus, per totum corpus, sine vitæ periculo, & prævio non admodum intenso calore, onerabantur. Nec infrequetes erant Diarrhœæ, quibus interdum, sed rarius Dysenteriæ succedebant, ex negligentiori, ut mihi videbatur, corporis ab aëre externo custodia, & liberaliori potus ingurgitationie, hincque stomachi tono labefactato suborthæ quæ etiam facile, vel solius rhabarbari cum terra signata, aut coralliis rubris mixti usu, vel insuper Essentia catechu, lenibusve alii adstringentibus & stomachicis absorbentibus curabantur. Plurimos etiam Odontalgia correptos licuit conspicere, quæ licet rarius Medicorum consilio exponeretur, quantum tamen dijudicare valui, ex eadem ventriculi imbecillitate, & chyli vel lymphæ crudioris circa dentes stagnaextione citabatur. Erant insuper, feminæ præsertim, quas sinistræ axillæ intensus dolor, sine tumoris vel inflammationis indicio excruciabat, periodice ut plurimum & circa vesperam recurrens, cujus radicem circa ventriculum pariter hærere, tum notatæ ibidem, inprimis sinistro in hypochondrio molestiæ, tum salutaris curandi ratio conjecturari faciebant: credidissem, chylum viscidiorem & crudiorem, per ductum Pecquetianum ad venam subclaviam sinistram delatum, & cum obvio ibi sanguine permixtum, agitationem præternaturalem ibi excitasse, partes que illas dolorificè hac ratione distendisse, nisi dextrum humerum in femina quadam idem malum tunc occupasse notassem, cum insolitam ductus illius ad partem dextram declinationem sine urgentiori causa hîc fingere non audeam; quamvis in eadem rheumaticum potius adfectum subfuisse credere malim, præsertim cum dolor ille dicto modo quidem intensior per interualla redderetur, nunquam tamen planè intermiserit, ac tandem brachii tumor supervenerit, diaphoreticorum, emplastri oxycrocei, & la conici coriari usu omninò sublatus. In cæteris repetitius leniter evacuantium & hu-

humores corrigentium, præsertim acidularum martialium usus proficuus exstitit; remedia autem externa nullum levamen dederunt.

Eandem chyli & lymphæ vitiosæ in stomacho nidulantis labem Febres quotididianæ epidemice, incerto quandoque paroxysmi tempore invadentes testabantur; quæ nullo prævio horrore, magna præcordiorum ad oppositam in dorso regionem se extendente oppressione, & nullo sensibili, vel tolerabili saltem excipiente calore, infestæ erant, atque propinatis, pro exigente necessitate, emeticis, vel repetitis laxantibus & absorbentibus, amaricantibus, absinthio, chinchina &c, curabantur.

Post Æquinoctium autumnale primò aëris serenitas & siccitas continuabant, mox pruinæ, nebulæ, d. 17. & 18. Octobr. copiosæ nives, pluviæ postea, & venti modò ex hac, modò ex alia mundi plaga, inprimis ex septentrione frequentius irruentes comparuerunt; Sol autem ubi ad Scorpionis signum pervenit, denuò per aliquot dies serenitatem, terræque siccitatem conciliavit; variâ dein aëris temperie, utplurimum tamen austrinâ subsequente; & cum aër parum à ventis jam agitaretur, vapores in eo hospitantes parce dispellebantur; unde iidem corporibus humanis copiosiores communicati variis ægritudinibus producendis patrocinabantur; hinc non tantùm Variolæ iterum se exserebant, Pleuritides veræ, atque Febres continuæ, catarrhales magno cum æstu, cephalalgia & tussi, pueros æque ac maturiorem ætatem invadentes, nec, ubi debite tractabantur, letales fuborte, sed frequens etiam Catarrhorum cohors, Coryza, Odontalgia, Raucedine, Tussi infesta Urbi incubuit. Muliebris sexus non minus habuit, de quo speciatim conquereretur, uteri nimirum hæmorrhagia, cui non gravidæ saltem, ultimis præsertim duobus graviditatis mensibus, sed aliæ quoque plures obnoxiæ erant; quem sanguinis orgasmum non commodius quàm absorbentibus martialibus &c. uti hœmatire, croco Martis adstringente, item bolo Armena, coraliis rubris &c. haud neglecto, ubi opus erat, pauco opii additamento, sedatum expertus sum. Memorari etiam merentur Apoplexiæ crebræ, utplurimum exitiosæ: memini egregium quendam virum mihi aliquando narrasse, quod jam olim fuerit observatum, post crebriorem aquilonium flatum Apoplexias frequentes hîc contigisse: neque admodum in dubium id vocare vellem, cum ab illo vento nescio quæ atomi impuræ nobis inferantur; id quod civem quendam nostratem industrium non latet, qui ceræ dealbandæ in horto suo Boreæ multum exposito operam navans, eandem infesta flavedine ab eo infici notavit; unde quamprimum spirare eundem observat, ceram studiose tegere, media etiam, si is tum ingruat, nocte properat, quem in finem machinulam artificiosam excogitavit, quæ á vento hoc commota somnum excutiat. Ubi in memoriam mihi revoco, quæ noster quondam Æsculapius, Phil. Hœchstetterus, in Scholio ad Dec. 4. obs. med. cas. 1. protulit, ubi urbis nostræ descriptionem exhibens, Zephyrum ex depressis & alicubi paludosis Marchionatus Burga-

viensis locis inquinamenta secum rapere & huc advehere scribit; quæ sane de Borea quoque nobis, & non minori jure pronunciare licet, qui ex locis humidis Danubio proximis putridas particulas abripere, atque in capita nostra effundere valet.

Tandem cum circa mensis Decembris principium Zephyri impetus major denuo insurrexisset, d. 10. eundem Eurus compescuit, frigore, creberrimisque nebulis, quibus præsertim à d. 17. usque ad d. 23. Decembris continuis Civitas obtecta fuit, stipatus, usque dum circa finem anni Zephyro-Boreas succedens auram tolerabiliorem redderet, niviumque crebritate colophonem imponeret. Quo tempore, præter memoratas Pleuritides, Variolas & Febres continuas, in pueris etiam quotidianæ Febres, tussi humida & cephalalgia graves, nec non Icteri, in adultis autem malignæ petechiales, utplurimum pustulis limpidis miliaribus post macularum eruptionem comparentibus, comitatæ observabantur: hæ in principio post horrorem lassitudinemque, tolerabili calore, intenso capitis dolore (quem paulo post recedentem tussis, non quidem diu durans, & sicca magis quàm humida, atque calor auctior cum deliriis nocturnis insequebantur) se prodebant, contagio quandoque in alios se diffundebant, rariusque, ubi temperatioribus alexipharmacis tempestive obviam itum est, occidebant: in Pleuritide verò continuatus diaphoreticorum, præcipitantium dictorum, usus coagulum sanguinis feliciter resolvebat; qualia medicamenta etiam contra quotidianas Febres, ut & juxta cum martialium usu adversus Icterum, promptum auxilium ferebant.

Eurus in Anni 1702. introitu serenitatem cum frigore molesto induxerat, quarto tamen mox die Zephyrus pluviosam primo constitutionem, postea ventorum frequens mutatio tempestatis etiam varietatem multam subinde attulit, semper tamen humida ex pluviis, & temperatione paululum, sub dominio Zephyri, post Solis in Pisces ingressum diu impetuosi, prævalente, ut hyems non admodum rigorosa quidem, protractior tamen fieret; præsertim cum post Æquinoctium vernale Eurus non solum magis spiraret, & post serenos plures dies circa initium Aprilis rediens Zephyri ferocia crebriores nives spargeret, quas sub eodem sæviente, licet ab aliis ventis sæpe interrumperetur, frequentes pluviæ, cum Sol ad Tauri signum adpropinquaret, exceperunt, usque dum post Maji principium Eurus sereniorem & vernæ temperiei magis conformem aërem redderet, siccitate tamen terræ exinde non parva inducta, ut Flora suas amœnitates non nisi serius expromere valuerit. Hoc toto tempore eadem morborum facies, imprimis vero Pleuritides, utplurimum sine suppuratione curabiles, usque in Aprilem continuabant. In quo & Majo mense Febres continuæ, in paucis cum miliari efflorescentia, semper autem prævio horrore, [sine intenso calore] magna virium debilitate, & cæphalalgia gravi, rarò deliriis, aliisve gravioribus symptomatibus comitatæ, atque alexipharmacorum & diaphoreticorum usui cedentes, hîc ibi propullulabant. Majori verò numero

Fe-

Febres quotidianæ & pauciores tertianæ ingruebant; illæ tantum non in omnibus, qui se curæ meæ commiserant, insignem capitis dolorem in paroxysmo inducebant, viresque prosternebant; in multis prima sub invasione, & sæpe aliquot per dies continuarum typum, vix perceptibili caloris & cephalalgiæ remissione, referebant; chinchinatis autem medicamentis, vel arcano duplicato facile curabantur; quibus non minus tertianæ, post emetici, vel scammonii sulfurati, ubi opus erat, adhibitionem brevissime abigebantur.

Circa Æquinoctium dictum arrhriticis adfectibus obnoxii fere omnes, quotquor mihi noti, insultus ut plurimum non admodum feroces patiebantur, atque ubi post exantlatam periodum justo citius aeri se exposuerunt vel artus delassarunt, recidivas experiebantur. Plurimos etiam infantes Epilepsia è medio sustulit, quæ ex lymphæ acido-viscidæ in cerebro stagnatione, præsertim dentitione difficili accedente, ortum traxisse visa est. Istæ autem lymphæ crassioris collectiones non minus in aliis frequentes admodum fuerunt, ut non tantum crebriores Tusses, Coryzæ, Odontalgiæ exinde obortæ fuerint, sed frequentissime aliis etiam morbis epidemice & sporadice grassantibus, Tussis se adsociaverit.

Cum Junio Zephyrus Euro successit, pluviarum multarum ferax, paucis diebus serenis intermixtis; qui in Julio quidem per primum triduum cum calore non mediocri continuabant, ast mox aëre in fulgura & tonitrua despumante, in pluviosos juxta & frigidiusculos, ac postea temperatos mutabantur, usque dum post Canis exortum Eurus, sæpe ad meridionalem plagam inclinans serenitatem non sine calore reduceret. Magna dehinc ventorum varietas fuit notata, (nisi quod post autumnale Æquinoctium à d. 24. Septembr. usque ad d. 5. Octobr. Zephyrus impetuose admodum dominaretur, à frigido & non minus per triduum vehementi Euro tandem quasi in fugam conjectus, (quæ diversam quoque aëris temperiem, potissimum tamen calidam & serenam in Augusto effecit. Ast in Novembri multa hyemis præludia, imo præmaturus adventus ejusdem, crebro, & quandoque intenso frigore, niveque repetita, quam benignior aura & interpolatæ pluviæ denuo liquabant, molestus exstitit. Quæ ipsa mutabilis constitutio, tum ningendo, tum præsertim pluendo, frigore modò aucto, modò remisso, Zephyro reliquis ventis prævalente, & circa, nec non post Solstitium hyemale, usque ad finem anni, multum sæviente, nubibus autem continuò ferè Solem obducentibus, integrum præsertim Decembrem fastidiosum admodum reddidit. Morbi interea longiores inducias dederunt, tales tamen, quibus aliqualis epidemicæ lapis præsentia non prorsus excluderetur; uti præsertim in Febribus quotidianis supra memoratis passim per Junium & subsequentes menses usque in Novembrem observari poterat; quæ tandem in non paucis, cum autumnus adventaret, hecticæ metum injecerunt, quibus tamen juxta cum aliis coagulum lymphæ acidum destruentibus, specificum inprimis antihecticum Poterii, lapilli gammato-

rum &c. salutarem opem præstiterunt. Circa Solstitium hyemale Variolæ benignæ in pueris se exseruerunt, cum magno quidem calore ingruentes, à pulvere tamen rubeo Pannonico, antimonio diaphoretico, unicorum marino &c. quinimo quandoque etiam sine medicamentis celeriter periodum suam absolventes, & cum fine anni jam iterum omnino disparentes. Quod tandem de ægritudinibus aliis, quibus semper fere tussis se sociaverat, dictum, in hisce quoque deprehensum fuit.

Quæ Annorum sequentium, videl. 1703. 1704. *&* 1705. *constitutio fuerit, in Appendice Dec. tertiæ Anni noni & decimi Miscellaneorum nostrorum curios. legi potest; cui nempe typothetæ negligentia antecedentem præfigere intermisit.*

Anno 1706. hyemale frigus, ob austrinam aeris temperiem, qualis Anni prægressi in fine observata fuerat, & usque dum Sol Aquarii signum attingeret, continuaverat, hactenus utplurimum tolerabile, nunc magis se exseruit, præsertim cum orientalis ventus in Februario constanter, interdum ad meridionalem plagam inclinans, spiraret, ac continuæ fere nebulæ usque ad Solis in Pisces ingressum, ubi serenus aer frigus augebat, nos cingerent. Cum interea Hecticæ febris insultui (Coryzas & Tusses humidas, tanquam indivulsos quasi hiemis comites, nec non Odontalgias ut taceam,) denuo plures exponerentur, sed facile etiam medicamentis acredinem temperantibus abigerentur.

Circa vernale Æquinoctium Zephyrus potissimum dominio potitus, atque, à reliquis tamen ventis nonnunquam interruptus; multum invalescens, diversam etiam temperiem, austrinam præcipuè excitavit, ac vernali amœnitati subinde obstitit. Sub qua constitutione Febres quotidianæ, & plures tertianæ ingruerunt, magno cum impetu, in quibusdam etiam cum deliriis, sine tamen cephalalgia utplurimum, & quæ post sumtum cholagogum, vel emeticum, absorbentibus non difficulter, promte etiam chinchinatis cesserunt. Plures insuper circa Solis in Gemellos transitum nephriticis doloribus, non admodum refractariis, obnoxii fuerunt.

Postea sub mutabili valde ventorum vicissitudine, ante & post Solstitium æstivum, plures serenos calidosque dies experti fuimus, qui etiam diu continuarunt, multamque ideò terræ siccitatem, præsertim à ventis adjuti, attulerunt; cum interea Febres prædictas, sensim declinantes, neque tamen per reliquum postea annum prorsus silentes, crebræ Odontalgiæ, (quæ etiam per totum hunc annum fuerunt observatæ,) Tusses, interdum convulsivi quid habentes, & Coryzæ, adultos æque ac juniores adfligerent, & cum negligentior diæta accederet, diu durarent. Quas molestias magnæ illi & totali solari eclipsi, quæ d. 12. Maji contigit, adscriberem ultis placuit. Et quamvis subita illa aëris calidi, interceptos ob Solis radios, in frigidum, hisque non minus celeriter redditis, in calidum rursus mutatio, juxta cum animorum, ex insperata illa & nulli unquam visa caligine, consternatione, aliquid contribuisse videri posset, cum tamen jam ante eclipsin istæ lymphæ stases contigerint, vix

locum

locum illa opinio inveniet; negari tamen nequit, frequentiores post illam Solis obscurationem, & circa Solstitium æstivum illas occutisse; ideoque non prorsus improbabile est, spiritus à phænomeno isto terrifico labefactatos, (qui sane terror in nonnullis tantus fuit, ut lipothymiam ipsis induxerit,) lymphanque simul crassiorem redditam, quin & à frigore illo insolito magis condensatam, ad catarrhales has stagnationes disposuisse.

Mensis Julius quamvis pariter multa serenitate gauderet, nonnunquam tamen pluviis sitientem terram refocillavit; post Caniculæ vero exortum calores admodum invaluerent, et usque ad occasum perseverarunt; quin licet temperatior ob pluvias, parciores equidem, aura per paucos dies succederet; ad pristinum tamen genium mox reversa est, usque dum d. 7. Septembr. cum Luna inchoante Zephyrus pluvias sæpius adduceret. Quo tempore Dysenteriæ grassari cœperunt, & infantibus non levem stragem intulerunt, adultis verò nec tam frequenter, nec etiam letaliter eâ decumbentibus. Ubi quidem hisce fructuum hornorum intemperantiori ab esu, vel liberaliori ob caniculares æstus potu, præsertim cerevisiæ, nobis albæ dictæ, propter tenuitatem suam & inperfectam à parca fermentatione depurationem, in acotem pronæ, illam obrigisse verisimile est; illis autem, quorum major pars ob tenellam ætatem nihil horum de gustaverat, cur adeò fatalis fuerit difficulter determinari potest. Utrum in lacte vaccino aliquod adversi delituerit, quo cum nempe plumenta in eorum cibum coqui solent, adfirmare nequeo; cum tamen alia causa non suppetat, in vaccarum sanguine, ob aëris fervorem, pratorum siccitatem, & pabuli inde ortam penuriam, temperatas balsamicas particulas multum fuisse immutatas, acrioresque redditas, haud incredibile videtur, quæ lacti communicatæ vim suam in tenerrimis infantum corpusculis exserere, eorumque destructioni, quin & epilepsiæ aliis quibusdam tum temporis funestæ, ansam dare valuerunt; & cum muliebris imperita industria pusionum curæ se sufficere uiplurimum persuasa sit, aut saltem Medicum desperato jam morbo advocet, funerum multiplicatio facile contingere potuit; præsertim ubi difficilior fortasse prægressus partus fœtui debilitatem aliquam antea impressetat, cum, incertum qua de causa, hoc anno de Dystokia & præmaturo partu non levibus querelis Urbs perstrepuerit.

Reliquum anni, una cum ventorum continua mutabilitate, nebulas inter & pluvias frequentiores, aërem temperatiorem quoad activam ejus qualitatem, (nisi quod paulo ante Solstitium hybernum Eurus eundem nivibus asperiorem per triduum reddiderit) expertum fuit, multasque nobis inducias concessit, si rheumaticas post Solstitium dictum, musculis caput attollentibus fastidiosas, lymphæ stases exceperis, quæ solo tamen tum hypocausti calore, tum suffituum mastichinorum &c. ope haud difficulter resolvi potuerunt.

Plurimas inter nebulas temperatioremque auram non saltem Annum 1707. inchoavimus, sed porrò etiam clementem, & Sole in Aquario versante, humidam aëris temperiem ex-

pertissimus, rarò, nec diu durabili frigore, ac multo rarius nive comparere; neque etiam multi, humidas nempe & nocivas alias in aëre particulas frequenti ventorum variorum agitatione dispellente, morbi populares aderant, nisi quod Rheumatismi præfati, nec non Febres intermittentes, quamvis pauciores, atque post sumtum lene laxans, essentia corticis Peruviani facile abigendæ, continuarent; quosdam verò Pleuritides veræ, in suppurationem utplurimum terminatæ, nec tamen admodum acutæ, & antimonio diaphoretico, pulveri pleuritico Aug. promte cedentes, puerilem autem ætatem sparsim Variolæ, nulla malignitate suspectæ, ac per totum postea anni decursum observatæ; alios denique Icteri non adeò contumaces, præsertim sub crebriori essentiæ Mart. D. Lud. usu, invaderent.

Licet autem circa Martii initium frigus intensum ingruerit, mox tamen post quatriduum temperatiorem in statum denuò fuit mutatum, ut Veris præludia multa comparerent; cujus verò amœnitatem ventorum diversorum, Euri imprimis austeritas, cui nebulæ crebræ jungebantur, multum retardavit, aeremque frigore horridiusculum reddidit; quo ipso insensibilis transpiratio admodum sufflaminata, serum in corpore auxisse, atque creberrimas ad stagnationes disposuisse visa est, ut major incolarum pars catarrhosis ægritudinibus, pectus, vel nares, aures, fauces ve occupantibus affligeretur; in quibusdam fluxu cellerrime, vehementerque gravi cum cephalalgia & febrili incalescentia invadente. Quo tempore etiam Febres, tum quotidianæ, tum tertianæ, ex eadem dubio procul causa, multiplicabantur, atque non rarò graviores in principio, magna utpote cum cephalalgia, virium debilitate, & calore, ut continuæ quasi typum referrent, oriebantur, postea verò medicamentis oppugnatæ, promte etiam recedebant; facile tamen ab aeris frigidi admissione, vel cerevisiæ potu recidivam passæ; quæ etiam Febres in autumnum usque continuarunt; qui humidus admodum & graviori Zephyri vehementia fastidiosus exstitit. Postquam æstas, Sole Cancri signum occupante, magno æstu, rarius à ventis pluviisque temperato, primò sat gravis, ab ingressu autem Solis in Leonem, crebriores propter pluvias, Zephyrique impetus frigidulus utplurimum fuerat; & sic [ut crebriores Catarrhos dentibus præcipue infestos taceam,] non saltem in nonnullis quartanæ, longiori horrore & calore multum molestæ, eoque contumaciores, quo minus ii, qui eadem afflicti ex plebe meam opem implorarunt, in diæta convenienti medicamentorumque usu morigeros se præbuerunt, sed etiam Arthritidis vagæ, pulveribus ex coraliis, spodio foss. lap. gammar. cinnabari, aliisque antimoniatis fixis, opii tantillo addito, præter interpolatum laxantium usum, haud difficulter cedentis, generationi ansam dederunt. Hyemis præsentiam in Decembris initio præmaturum frigus & nives copiosæ ab Aquilone adductæ, indicarunt; quæ tamen post decendium è pluviis eliquatæ, quas Zephyrus ante Solstitium hyemale vehementissimus concitaverat; cui cum Caurus, & postea Euronotus successissent, aere nubilo-

biloſo & nebuloſo, ac moderate frigido, morbis ſilentibus, reddito, anni exordium fecerunt.

Anno 1708. diſſipatis nubibus, benignior Euronotus per duas primas hebdomadas ſerenitatem, aliqua tamen nebuloſa caligine utplurimum ſe immiſcente, produxit; quam poſtea humida ac pluvioſa conſtitutio excepit, præſertim cum quatriduana circa Solis in ſignum Aquarii ingreſſum Zephyri vehementia ingruiſſet; cui ſub ventorum mutabilitate prior ſerenitas circa finem hujus menſis primi, & principium ſecundi ſucceſſit, atque temperatam adeò brumam, uti paſſim alibi locorum, experti fuimus, ut multa Veris indicia oſtenderet; donec Euronotus d. 10. Febr. cum nivibus frigus adduceret, humida verò paucos poſt dies, cum intermixto quandoque frigore, intemperies à Zephyro reduceretur. Quamvis autem hac ſub inſolita aëris clementia multi graves eſſe exorituros morbos verentur, nihil tamen epidemici, [ut Febres quotidianas & tertianas ſparſim & rarius adhuc occurentes taceam] præter Variolas, uſque dum Sol Tauri ſignum accederet, continuantes, & conſueta hoc tempore catarrhalia incommoda, Tuſſes præſertim humidas, & ab eadem ſeri ſtagnatione capitis Eryſipelas in ſexu muliebri, produxit, quod ex negligentiori fortaſſe partis iſtius cuſtodia, præviis in collo tenſivis doloribus, cum febrili incaleſcentia invaſit, & moderato lecti calore, præſertim diaphoreticorum terreorum uſu accedente, non difficulter diſcuſſum fuit.

Humidus autem hic aëris ſtatus ante & poſt Æquinoctium vernale continuabat, ut pauci ſereni dies nobis obtingerent, & licet Solis quandoque radii refocillarent, nebuloſæ tamen exhalationes eosdem ſæpiſſimè deturparunt; uſque dum auſterior Eurus d. 27. April. aërem ſerenaret, atque ab eo, & alternante Cauro moleſtum frigus terræque ſiccitas producerentur, quæ in adultum uſque Majum, in quo diverſæ ventorum ex omni plaga mutationes notatæ, continuabant, donec d. 15. poſt fulmina & tonitrua in crebras pluvias mutarentur; quæ dein humida facies, Zephyro & Borea alternantibus, uſque ad principium Auguſti perdurabat; ubi Zephyro potiſſimum dominante, calores magni & multa ſerenitas, ſæpe tamen matutinis nebuloſis evaporationibus gravata, usque ad Caniculæ occaſum ingruebant, pluvioſo ac frigidiuſculo aëre ſuccedente; qui etiam, rara intercurrente ſerenitate, uſque ad Æquinoctium autumnale continuabat. Interea frequentes Febres hecticis ſimiles, tuſſis præſertim & caloribus lentis inordinatis ſtipatæ, atque continuato abſorbentium fixorum uſui obtemperantes, notabantur. Variolas autem circa Maji finem ceſſantes, Morbilli excipiebant, non tantum in infantibus, qui prius ſani fuerant, ſed etiam, qui paulo ante Variolis laboraverant, nec non in adultioribus, ut & non paucis morbum hunc jam olim expertis, absque tamen malignitatis nota, & ſub blandorum diaphoreticorum uſu paucos intra dies periodum ſuam abſolventes; qui tamen in menſe Julio iterum ceſſaverant; quo tempore poſtea Odontalgiæ, Ophthalmiæ, nec non dolores ſpasmodici uterini in femi-

feminis, Ischiadicique præcipue in viris frequenter occurrebant, ex lymphæ, uti mihi videbatur, ab aëris inclementia viscidioris atque ideò ad stagnationem proclivioris redditæ vitio generati, præsertim cum cerevisiæ acescentis, qua de plurimæ passim querelæ fiebant, potus accederet, & nervis ad coxas ac uterum tendentibus spicula sua infigeret, ubi præter lenia eccoprotica, hystericis medicamenta castorina, cinnabarina &c. & ischiadicis blandam per vices diaphoresin promoventia, non neglecta utplurimum opiatorum succisa miscella, profuisse expertus sum.

Circa Æquinoctium autumnale per 16. dies serenitas adfuit, raro nubibus aut pluviæ exposita, nebulis tamen crebris matutinis stipata, quibus post multam ventorum varietatem, subseqq. etiam diebus observatam, Boreas per 14. dies nubes adduxit, à Zephyro postea in pluvias resolutas; quin & post Solis in signum Scorpionis ingressum, Euro flante, nix decidua præmaturum quasi hyemale frigus efficiebat. Ineunte Novembri multa quidem usque ad Solis in Sagittarium ingressum serenitas, crebro tamen nebulosa, præsertim matutina, caligine inquinata; succedente usque ad d. 15. Decembris fastidiosa, frigida, ob nives, nubila, nebulas intemperie; ubi quidem Sol nubibus discussis, serenitatem non sine multo frigore, crebris etiam nebulis interruptam, reddidit. Interim, præter frequentes Odontalgias, Catarrhi inprimis, capiti & pectori infesti, plurimos in M. Novembri infestarunt, tantumque incrementum sumserunt, ut in M. Decembri pauciſſimi in Urbe essent, quos molestia illa non tentaverat; multos etiam gravius tractaret, qui nempe prægresso acri horrore, febriles effervescentias, intensas cephalalgias, aut capitis stupores, virium prostrationes, quandoque faucium spasticas strangulationes, vel dolores pleuræ spurios experti fuerunt. Causam continuæ quasi nebulosæ aëris tempestati potiſſimum adscripserim, quæ non solum particulas suas humidas, impuras, per inspirationem corpori communicare, sicque serosam colluviem augere, & sanguinem inquinare potuit, sed etiam frigore & gravitate sua poros constringendo, ac transspirationem excrementitiorum humorum impediendo, eosdem cumulare, incrassare, atque in subtiliſſimis cerebri, narium, tracheæ glandulis ac tubulis stagnare fecit. Cui itaque præter moderatum aëris regimen, medicamentis resolventibus, attenuantibus, absorbentibus, demulcentibus &c. pro subjectorum & symptomatum diversitate, ubi morbi gravitas id deposcebat, succurrendum fuit, eo cum successu, ut nullus, qui Libitinæ censum subiisset, mihi innotuerit.

Principium Anni 1709. spirante Euronoto, nebulosum fuerat, altero autem & subsequentibus diebus Zephyrus vehemens pluvias, & noctu, inter d. 5. & 6. Januarii plurimam nivem Eurus, versus Aquilonem inclinans, cum intenso frigore adduxerat; quod indies fere, inter matutinas præcipue nebulas, diesque & noctes serenas, crescendo ea vehementia nos adflixit, qua de longe lateque querelas multiplicare Euro-

ropæ contigit, donec d. 24. prægressa nivosa, vesperi Auster temperatiorem & pluviosam auram induceret. Licet autem ineunte Februario frigus iterum, tolerabilius quidem, intenderetur, ac variis sub ventis aërisque mutationibus, nive quandoque rariore decidente, ad diem usque decimum continuaret, Zephyrus tamen temperatiorem tunc aërem reddidit, usque dum d. 16. orientalis ventus, ad Septentrionem, nonnihil denuo deflectens, & præsertim biduo post acriter spirans, novo gelu adfligeret; quod incrementa subinde sumens, eo rigore inhorruit, ut d. 27. Febr. intensissimo frigori, d. 21. Januarii observato (testante id spiritu vini in meo thermometro, utrobique matutino tempore ante Solis ortum, ad gradum usque septimum, vespertino autem post Solis occasum ad nonum gradum depresso,) parum cesserit; quod dein multas inter ventorum mutationes, variasque aëris, humidam inprimis, constitutiones, tolerabilius redditum, sed d. 12. Martii, & insequente triduo iterum auctum fuerat, spiritumque vini in thermometro ad gradum nonum cum dimidio, vesperi autem ad undecimum atque dimidium depresserat: tandem autem remittens, d. 16. dicti mensis spiritum ad gradum undecimum, & sic sensim magis sursum extolli permiserat, ut d. 17. Aprilis gradum decimum quintum mane attingeret. Interea non tantum ventorum mutabilitas, sed aeris etiam, ob crebriores pluvias, humida ac frigidiuscula, interveniente tamen subinde serenitate atque calore, ante & circa Solis in Tauri signum ingressum intensiori, continuarunt, ut fœcunditati terræ non modice faverent, matutinæ quoque nebulæ tenuiores, ubi pluviæ aberant cœlumque serenum erat, tunc & per totum reliquum annum, semper observabantur. Et quamvis post reseratos terræ ab insolito frigore profunde constrictos meatus, indeque diu repressas exhalationes, vapores isti liberiores facti multis gravium subsequendarum ægritudinum metum excitarent, contrarium tamen per DEI gratiam evenit, conglaciata ista terræ crusta sensim resoluta, sicque vaporibus non confertim erumpentibus, sed paulatim exhalantibus, atque ventorum perpetua agitatione particulas istas humidas impuras dissipante. Tot tamen aqueæ in athmosphæra oberrantes particulæ non poterant non seri proventum nimium in corpore adcumulare; præsertim cum per totum reliquum anni decursum mutabilis subinde, præsertim humida & frigidiuscula temperies (nisi quod Syrius ante & circa sui exortum finemque Zephyro, uti hîc, ita etiam reliquo tempore, potissimum prævalente, quandoque per pauculos dies acrius ureret) & hinc catarrhosarum molestiarum, cum hectici caloris in quibusdam metu, in naribus, bronchiis, dentibus, artubus, per totum anni decursum, & quæ omnibus fere aliis morbis sese jungebant, frequentiam excitare; præter quas etiam, in vere & æstate, Febres quotidianæ & tertianæ, interdum gravibus symptomatibus, præsertim in morbis principio, uti deliriis, cephalalgiis, spastico nuchæ dolore, narium hæmorrhagia, vomitu &c. stipatæ, ex transspiratione insensibili, ob temperiem aëris

aëris sæpius variantem, impedita obortæ, minus tamen refractariæ, non paucæ notabantur. Inter remedia, juxta cum eccoproticis, blanda diaphoretica & absorbentia potissimam curæ partem absolverant.

Constitutio Anni 1710. cum humida & moderatè frigida, sub ventorum, Zephyro tamen prævalente, alternatione, primo continuaret, adfectus etiam catarrhosi, imprimis Arthritides nondum desierunt, & mense Martio Febres tertianæ, cephalalgia, deliriis, vomituque in prima invasione sæpius molestæ, non paucos invaserunt; quibus tamen, post pulveris Cornachini, & ubi ventriculus viscido muco obrutus videbatur, lenioris emetici usum, cortex Peruvianus ad ℥ß. ℈ij. &c. semel vel bis in die sumtus, præsentaneam opem ferebat, ut post secundum, aut quartum paroxysmum, sine recidivæ incommodo, utplurimum cessarent.

Postquam in Arietis signum Sol pervenit, cum serenitate, (ita tamen, ut hic quoque Annus, cœlo sereno, Soleque oriente, nebulosum nonnihil aërem semper experiretur,) triduanum quidem intensum calorem, Africo flante, excitaverat, quem tamen Zephyrus pluviosus creber iterum dissipaverat, qualem etiam sextiduanum calorem, antequam Sol in Tauri signum progressus esset, Euro spirante, sensimus, ab occidentali tamen pluvioso vento iterum temperatum. Et hæc aëris, modo humidi, modo sicci, calidi, frigidiusculi, sæpius nubilosi, ventorum etiam crebra permutatio in posterum usque ad finem Anni perseveravit, prævalente tamen semper humida constitutione; unde hæc vicissitudo primò terræ fœcunditati multum, postea etiam hyems ut longius abesset, simul tamen variæ catarrhosæ & rheumaticæ invasiones ut frequenter orientur, effecit. Febres etiam tertianæ, quamvis non frequentes, nec non quotidianæ, hecticæque per totum annum observabantur; mense autem Majo & Junio Morbillis plures infantes, cum vehementi tussi, oculorum gravedine, hæmorrhagia sæpe prævia, decumbebant; Variolæ quoque in multis, non quidem malignitate, sed copia, & symptomatum consuetorum vehementia, & pustularum, rariori tamen, confluxu infestæ notabantur. In cura omnium horum morborum remediis, in præcedentibus historiis memoratis, non infeliciter uti datum fuit.

Constitutio Epidemica Basileensis Anni 1700. & 1701.

Dn. D. JOHANNIS JACOBI HARDERI.

ÆStivus calor diebus Canicularibus Anno 1700. temperiem suam non excessit, quin ventis quandoque placidis perflaretur, neque corpori incommodum facesseret: Imò Augusto mense, pluviis præter votum quandoque infringebatur; September insequens siccus & calidus illo magis fuit, nec tamen sufficiens, qui uvas ad optatam maturitatem undique per-

perduceret; neque etiam morborum ferax ista anni constitutio fuit: October nebulosa, ut solet, & sæpiuscule pluviosa tempestate, hyemalem brumam antevertit; hæc ipsa autem per Novembrem & Decembrem mitior extitit, & quamvis multâ nive montes & juga altiora integerentur, ingruente tamen pluvioso & hoc quandoque udoso aëre, ab eadem prompte liberata fuerunt; ista autem aëris πάθησις, non modo catarrhalibus febribus, sed Pleuritidi ac Pleuropneumoniæ, etiam sparsim ansam præbuit.

Anno 1701. Januarii initium Boreali vento magis perflabatur, aërisque serenitate animum refecit; imprimis veró sub meridiem propius accedentes solares radii Brumæ matutinæ spicula ex voto pepulerunt, & continuatâ in Februarium usque sua activitate fere inconcussâ, nives Boreamque in arvis campisque tantum non intempestive fugârunt, siquidem subsequente Martio ac Aprili, quibus blandiorem Solis Calorem, & hinc pluvias amicabili austro mitigatas sperabamus, Brumæ rigorem majorem, nivalisque tempestatis, ac nivis copioso delabentis spicula, frequenter experti sumus.

Maji delitias, si quas matutinæ auræ fulgor interdum promisit, mox nebularum crassiorum cohors, nunc calor subsequens intensior, mox irruentes grandinosæ tempestates, omnimodo amarulentas reddiderunt. Ante Caniculæ autem exortum, & hac durante, Solis æstus longe intensior & tantum non exprens calor, animantibus brutis non minus, quàm homini, valde molestus fuit, febrium intermittentium ferax mater, & quem neque tempestates horrendæ, crebrius ingruentes, usque attemperare valuerunt.

Post Caniculam increbescens tantisper pluviosa & hinc temperatior aëris constitutio, placidiorem motum videbatur promittere, verum alcyonia hæc non diu durarunt, quin redeunte intensiore aëris siccitate, sereno cœlo, si nebulas Septembri mense, minus tamen frequentes, manè excipias, in Octobris usque principium, calor insuetus & immoderatior perstitit, exarescentiæ æque, si non magis, quàm majoris fructuum maturescentiæ parens, & dysenteriæ satis atrocis apud nos, aliisque in locis fœcundus genitor, cui, num pluviæ à diebus aliquot, arva præ siccitate hiscentia blandè irrigantes, atque hominibus gratissimæ, obicem sint positura, horæ subsecuturæ docebunt.

Constitutio Epidemica Berolinensis Anni 1701.

Dn. D. GUSTAVI CASIMIRI GAHRLIEP *von der Müllen:*

ANnum Seculi septimi primum prima Januarii, turbido, sed sicco, cœlo inchoavit, & in vesperam pluviosam desiit. Sequens secunda pluviis nivem ad meridiem usque miscuit, post discussis nubibus serenior gelu moderatum adduxit. Quod sequenti tertiâ continuans ac per quatridu-

triduum ingravescens, rursusque in nives & pluvias procellæ junctas per triduum deliciut. Cui denuò undecimâ cum nive copiosa leve successit gelu, atque octiduum pauciori quandoque, quandoque copiosiori nive aspersum duravit. Vigesima nebulâ densâ mutationis prænuntiâ, sequentibus tribus, interspersis quandoque pluviis, tandemque gelicidio degelavit. Vigesima quarta Iris matutina turbidi atque pluvii ætheris nuntia apparuit, sequente per triduum, gelu moderato ac parcis nunnunquam nivibus stipato, quod quatriduum rursus nocturno ac matutino gelu, à meridie utplurimum degelante varium ad finem usque mensis excepit. Februarius nebula densa cum gelu moderato, sed mox in pluvias fatiscente cepit, cui nubilum successit cœlum, remittente gelu, & in imbrem circa vesperam deliquescente. Mox, tertiâ procellosâ, siccâ & clarâ, à nivosa nocte, die verò, licet Boreâ flante remisso, ac egelido, nocte tamen rigidâ succedente, ac die nivosa, sed temperata sequente, à triduo gelido iterum excepta. Nona tempestuosa cum successore decimo gelu in nives deliquescentes resolvit. Quas sequentes duæ noctes in glaciem rursus densarunt, de die parumper degelantem. Decima tertia nimbosa rursus nives parcas sparsit, mox aëre temperaro solutas. Decimam quartam cœlo sereno gratam, gelidum excepit biduum, quod gelu nocturno & matutino temperato, pomeridianum adhuc mitius substituit. Huic aliud successit biduum ventosum, ab octiduo gelido & utplurimum sereno comitatum, 25tâ quidem turbidâ & uvidâ interruptum; sed triduo rursus gelido & ex parte obscuro redintegratum, & pluviis nonnullis interpolatum, 28. una cum mense desinens.

Martius vernâ temperie initiatus, vario cœlo, nunc placido, nunc turbulento, ventoso, frigido, diversimode alterato, ad nonum usque & decimum gelidos transiit. Tum remittens, octiduo temperato ac vernâ amœnitate grato, ad vigesimum pluvium initio, tandem rursus clarescentem duravit, à quatriduo perinde variato exceptum, in noctes gelidas, sexque dies serenos desiit.

Morbos trimestre hoc, præter scorbutum endemium & illius asseclas & affines aluit febres diversarum specierum, malignas quasdam variolis notatas, alias ardentes, continuas ac intermittentes, catarrhales, pleuriticas nonnullas, aliàs tussibus vehementibus ac diuturnis, Cephalæa, asthmate affligentes, in phtises quandoque degenerantes; præterea Cardialgias, hypochondriacas & colicas passiones.

Aprilis, quo Martius tramite desiit, rursus incepit, nisi quod serenitatem præcedentem cum turbido ac ventoso cœlo commutavit, & à sexto per quatriduum, nives quandoque utut raras pluviolis nonnullis interseruerit, tum gelu nocturno dies serenos, & haud inamœnos ad 14tum usque substituerit. Cui cum 15to pluviâ nivibus mixtâ nimbosis, quatriduum successit serenum ac frigidum; huic verò biduum turbidum pluviis subinde & nonnunquam gradine interpolatum. 24to & 25. serenis ac vernâ gratiâ temperatis, reliqui ad trigesi-

gesimum usque successerunt inconstantes, pluviosi & nimbosi.

Majus turbido, sed mox sereniori inchoavit biduo, subsequente triduo nubilo ac frigido sparsis quoque nonnunquam pluviis ex parte uvido, ad septimum totum pluviosum & octavum varium, tandemque nonum serenum ac æstivo calore gratum perrexit. Cui triduo quatriduum, intercalato decimo tertio pauca pluvia irrigato, addidit. Tum 6. dierum sudo planè æstivo ad 20. usque continuavit. Cui alii sex non æquè sereni, sed varietate pluviolis nonnunquam temperata, adeoque non inamœnâ distincti successerunt, tandemque reliqui ad finem usque mensis verno temperamento commendabiles.

Junius à principio ad 12mum usque in eâ temperie, pluviolis tamen quandoque interpolata perseveravit. A 13tia verna temperies, in æstum sæpius satis grandem mutata, & præter nocturnas 16ti & 20mi pluvias ferè torridum, ad 22dum usque pluviâ nocturnâ ac tonitru matutino fractum, cui ad 26tum pluviâ moderatâ madentem, quatriduum temperatum; huic verò 27mus paulo calidior, 28vus cum 29no pluviis modicis irrigui successerunt, tandem 30mus sereno & temperato cœlo amœnus mensem simulque trimestre finiit.

Morbis hujus trimestris præter prædictos endemios, maligni & epidemici, quantum mihi quidem innotuit, pauci fuerunt, sporadici plures, febres pleuriticæ, ardentes, continuæ, asthmate, nausea, vomitu, cephalæis molestæ, intermittentes quædam, hemicraniâ, cardiogmo, cœliaca passione, diarrœa, dysenteria aliisque symptomatis exacerbatæ, lipiria quoque, sed unica sola.

Julius sudo ac calore æstivo, quo præcedens recessit, denuò accessit, ac ad 13tium usque serenitate jugi ac æstu indies ingravescente, si 5tum excipias temperatiorem reliquis, ad 6tum paucâ pluviâ irriguum, continuavit. Sequentes etesiis nonnunquam & pluviolis alterati, unico 27mo à meridie spargente exemto, ad finem usque mensis serenitate ac temperie laudabili excelluerunt.

Augustus eodem ferè cœli, utut quandoque rorantis inchoans, mox variabilis fuit: Secundus enim fervidior & siccior. Tertius tonitru imbrem, totâ nocte durantem, addidit. Quartus manè frigidus sudum diurnum cum æstu substituit. Quintus manè pluviosus, reliquo diei priore temperatior. Septimus sudum nubibus interpolavit, cui cætera similis octavus in tonitru horrendum vesperi & imbrem desiit. Nonus sudo antemeridiano pluvias à meridie copiosas; Decimus antemeridiano sudo vespertinas submisit. Undecimus paucis pluviis matutinis, sudum pomeridianum, huic verò vespertinum tonitru fragrosum cum fulgetris fere perpetuis, nimboque densissimo. Duodecimus præcedenti, tonitru si demseris & fulgura, compar. His hactenus variis ad vigesimum usque octiduum æquabile, sudo ac æstu paucissimis pluviis temperato gratum, huicque aliud octiduum nebulosum magis, ventis pluviisque subinde madens, illique biduum serenum quidem & siccum, sed vento frigido flante haud

adeò gratum ſucceſſit. Tandemque 31mus ſudo ac temperato æthere menſem terminavit.

September triduo ſereno ac moderato ſex dies, pluviis ſerenitati variè interpolatæ mixtos inſeruit. Quibus poſt noctem proceſſoſam, quatriduum ſerenum & temperatum, quandoque tamen ventoſum & pluviis parce ſparſis roſcidum ſucceſſit, ſex diebus ſerenis aliis æſtu æſtivo ferè compari amœnis exceptum. Vigeſimus biduum reduxit paucarum pluviarum aſpergine, ut & nebulâ roridum, cui triduum ſerenum quidem, ſed algidum & ventoſum, illique rurſum aliud temperatius ſucceſſit, & menſem ſimul ac trimeſtre abſovit.

Morbos præter ſcorbutum & ejus appendices, ut & ejus affinem ante hîc raram, nunc ab adventu Gallorum exulum, inter Germanos etiam, infantes præſertim, ferè endemiam Rachitidem, hoc trimeſtre tam ſporadicos, quàm Epidemicos plures tulit. Et hos inter febres malignas & contagioſas, haud paucis exitioſas, variis ut ſymptomatis, ſic exanthematis miliaribus, purpurâ, morbillis, variolis, petechiis quoque inſignitas & diſtinctas. Præterea ardentes etiam, continuas & intermittentes, catarrhales, eryſipelatodes, pleuriticas, erraticas etiam. Diarrhœas item ac Dyſenterias, Lienterias, Colicas, Cardialgias, Tuſſes ferinas ab æſtu præſertim humore colliquante oriundas, Hæmoptoes, Cephalæas, Hemicranias, Colicas & Hypochondriacas paſſiones cum obſtructionibus nonnunquam valde contumacibus, Icteros, Scabies & Pſoras.

October ſerenitatem Septembris, præter pluvias ſecundi veſpertinas, quatriduo ſatis grato orſus ſexto & ſeptimo frigidulis & pluvia matutina madentibus, interpoſitis, quatriduum rurſus vernâ temperie gratum dedit. Cui 12mus matutina, 13tius veſpertinâ, 14tus nocturnâ pluviâ madidi ſucceſſerunt, illisque 15tus totus pluvius ac nimboſus. Quem rurſus 16tus cum quatriduo perinde proceſſoſo & ſubinde nimboſo ſecutus. Vigeſimus primus ſparſa circa decimam pluviolâ rorans, quatriduo ſicciori & amœniori locum fecit. Subſequens quatriduum, vario, nubiloſo ac quandoque rorante cœlo frigidulum, 31mo turbido æthere, geluque moderato menſi finem impoſuit.

Decembris primus totus pluvius, ſecundus à meridie tantum pluvias ſparſit, His ſucceſſit triduum ſiccum, ſed nubilum & frigidum. Sextus mane nebuloſus parce pluit, à meridie ſiccus. Septimus undoſus, octavus ſerenior, proceſſoſus ſimul & frigidus. Nonus absque proceſſâ præcedenti ſimilis. Decimus nives addidit ac gelu, ſed hactenus moderatum, ab 11mo ad 23um rigidum, ſereno utplurimum cœlo, præter 12.mane ac veſperi, & 17mum veſperi tantum nebuloſum. 24to remittens atque circa veſperam pulviolas ſpargens, noctu gelicidium, 26to ſubſequente nebulâ liqueſcens, à meridie cum ſerenitate frigus, ſed temperatum per biduum ſtabile reddens, 28vo nives ſuperaddens, 29no ingraveſcens, 30mo nivoſum, 31.absque nive perdurans, ſicque cum menſe trimeſtri ipſique anno colophonem imponens.

Morbi

Morbi hoc ultimo trimestri occurrentes, præter endemios scorbuticos, arthritides præsertim & asthmata scorbuto originem debentia, & venereos, Epidemici fuerunt catarrhales præcipuè febres, gravedine molestâ, & tussi gravi & diuturnâ infestantes, ardentes præterea tam continuæ, quàm intermittentes variæ, malignæ quoque variolis, sæpius confluentibus ac petechiis infames, pleuritides graves & quandoque funestæ, Cephalalgiæ, Diarrhœæ & Dysenteriæ pertinaces, Nephriticæ, Colicæ & hystericæ passiones.

Constitutio Epidemica aeris Berolinensis Anni 1703.

JAnuarius primo mane cœpit gelu, cœlo succedente sereno, post obscuro, tandemque pluvioso. Secundus siccus ventosus & frigidus cum gelu moderato, successores habuit tertium circa vesperam pluviolam spargentem, reliquos ad octavum usque siccos; hunc verò totum nivosum æthere temperato. Nonus miti cœlo pluviolis subinde uvidus. Decimus imbrosus. Undecimus parum gelascens, cœtera siccus. Duodecimus cum decimo tertio cœlo turbido gelidiores. Decimus quartus vernâ serenitate ac tepore gratus, vesperi nebulosus. Decimus quintus & Decimus sextus Vernæ ferè amœnitatis æmuli. Decimus septimus nebulosus, tandemque imbrosus. Decimus octavus vicissim siccus & serenus. Decimus nonus cum sequentibus ad vigesimum sextum usque satis rigidè gelidi. Vigesimus sextus parum nivis addidit. Vigesimus septimus noctu pluſculum ejus sparsit æthere temperato. Vigesimus octavus sereno cœlo valide gelidus, ut & vigesimus nonus. Trigesimus nubilus pauloque mitior. Tandem trigesimus primus mitiori, sicco tamen cœlo mensem hunc primum clausit.

Februarius temperato gelu, sed turbido siccoque cœlo orsus. Secundus gelu satis rigido sereno cœlo, nonnunquam tamen parum remittente ad septimum usque cum gelicidio grandinem submittentem, postque degelantem continuavit. Octavus regelascens cum nono ac decimo parum sereno & amœno cœlo gelidis. Undecimus gelu paullo intensius cœlo obscuro induxit; ac ad decimum quartum cum sequentibus ad vigesimum usque paulò cum sequenti biduo mitiorem porrexit. Vigesimus tertius densâ nebulâ antemeridianâ remissior. Vigesimus quartus mane turbidus, postea serenus. Vigesimus quintus nebulosus ac ventosus parum nivis sparsit. Vigesimus sextus intense gelidus ut & vigesimus septimus, simulque cum vento nivosi. Vigesimus octavus nive copiosa mensi coronidem imposuit.

Martius biduano gelu intenso cœpit. Tertius noctu gelidus, â meridie remissior, circa vesperam pluviosus ac ventosus, Quartus eodem tenore totâ die continuavit. Quintus gelidus ac nivosus, tandem pluviosus. Sextus totus pluviosus ac ventosus. Septimus manè sparsâ copiosâ nive mox postea in pluviam delicuit. Octavus perinde continuavit. Nonus satis intense gelavit, parumque nivis spar-

spargit. Decimus copiose noctu ninxit, postea remisse cum parcâ nive gelavit. Sic & undecimus, decimo quarto nebulâ matutina diverso, ad decimum quintum usque sereno cœlo continuavit. Hic manè nivis pauxillum sparsit, post leniter degelavit. Decimus sextus totus fere pluviosus. Decimus septimus noctu gelidus, post sparsâ nive mitior, ut & Decimus octavus cum paucâ nive gelascens. Decimus nonus post pluviam gelidus ac nivosus, post serenior. Vigesimus quoque gelu cum parcâ nive miscuit, in pluviam tandem deliquescens. Vicesimus primus totâ die undosus. Vicesimus secundus manè & circa vesperam pluvius. Vigesimus tertius manè parum pluviæ, post vernam temperiem submisit. Vicesimo quarto manè parum nebuloso æther serenum successit ac siccum. Vigesimus quintus ventosus æthere sereno nivium aspergine subinde variato. Vigesimus sextus perinde ventosus nivem cum pluviâ ac sereno sæpius cambiit. Vicesimus septimus matutino tempore serenus post turbidus ac ventosus. Vigesimus octavus mane nivosus, à meridie pluviosus. Vigesimus nonus nubilosus, temperatus tamen. Triduo sequente sereno, temperato ac verna amœnitate & tepore grato mensem simul ac trimestre primum finiit.

Morbi præter scorbutum, Proteum illum plurimorum symptomatum syndrome variatum ac hic loci endemium, frequentiores fuerunt febres variæ, continuæ & intermittentes benignæ & malignæ, catarrhales & causodes, purpureæ, pleuritide ac arthritide quandoque comitatæ, cephalalgiæ, vertigines, passiones hystericæ, asthmata, cachexiæ & cacochymiæ.

Aprilis primus dies vernæ serenitatis ac temperiei particeps, circa vesperam pluviola madidus fuit. Secundus manè obscurus, â meridie serenus ac frigidulus. Tertius, quartus & quintus primo ex asse similes, nisi quod postremus paulo frigidior. Sextus manè turbidus cum aspergine pluviolæ, postea serenus. Septimus serenus, sed frigidulus. Octavus ad decimum tertium usque sudo ac temperie, præter decimum paulo calidiorem, amœni. Decimus tertius turbidus ac ventosus manè, post serenitatem pluviolis miscuit. Decimus quartus frigidulus ac ventosus cum aspergine pluviarum. Decimus quintus totus pluviosus, ut & decimus sextus, subinde tamen paulò serenior. Decimus septimus manê pluvias sparsit pauco grandine mixtas, à meridie serenus. Decimus octavus serenus, temperatus & amœnus, nec non decimus nonus exceptâ prinâ nocturnâ talis. Vigesimus cum vigesimo primo secundo vernâ amœnitate grati, nisi quod postremus unâ cum biduo sequenti pluviolarum aspergine sub vesperam roridi. Vicesimus quintus obscurus ac nubilosus, ratoque intercedente sudo siccus. Vigesimus sextus vernâ temperie ac pluviolæ subinde aspergine, cum sequenti biduo siccus. Vigesimus nonus variato identidem æthere pluvias sudo miscuit. Trigesimus post pluviam matutinam siccus mensem hunc absolvit.

Maji primus temperato cœlo ad secundum mane pluviolæ aspergine uvidum post serenum processit. Secu-

cutus tertius manè frigidulus, post serenus & amœnus, cui compar ferè quartus aspergine pluviolæ roridus, cui biduum serenum, siccum & calidum successit, â meridie tamen sexti pluviolam aspergens. Septimus manè serenus, â meridie nubilus. Octavus ad decimum tertium usque sereni ac vernâ varietate accepti, tatâ pluviarum aspergine temperati, præter duodecimum cum vento tonitru adducentem. Decimus quartus â meridie modicè, decimus quintus valide tonuit, quos biduum decimo & septimo excepit sudo ac calore verno gratum. Decimus octavus manè nubilus ac vento, pluviolis quoque subinde sparsis turbidus. Decimus nonus similis, absque tamen pluvia siccus, ac tandem serenus; à vigesimo sereno ac amœno exceptus temperatus ad vigesimum secundum & sequentes calidiores, vigesimum sextum æstu gravem, & vigesimum nonum vernâ temperie & amœnitate gratum transiit. Reliquum triduum manè serenum, vesperi pluviosis uvidum, trigesimo primo modico fulgurum additamento mensem hunc circumscripsit.

Junii primus nocturno imbre, diurno sudo & æstu orsus, secundum serenum & vesperi pluviolæ aspergine udum comitem habuit. Tertius manè ad meridiem usque pluvius, post temperatus ac siccus, quartum manè subinde pluentem alias amœnum ac temperatum præcessit, sequente biduo sereno ac temperato. Septimus pluvius, post ventis flantibus siccus. Octavus serenâ temperie amœnus. Nonus pluviolis serenitatem subinde variavit. Decimus manè ad meridiem usque imbrosus. Decimus semel â meridie imbre molestus, alias serenus. Duodecimus pluviolarum aspergine quandoque varius. Decimus tertius serenus ac siccus, ventosus tamen simul ac frigidus, compares habuit decimum quartum, quintum & sextum, hunc æstuosum simul valde ac procellosum. Decimus septimus nubilus ac ventosus cum aspergine pluviolarum nonnunquam mixtus. Decimus octavus amœnâ temperie gratus. Decimus nonus nubilus ac frigidulus pluviolis subinde rorans, cui vigesimus post noctem pluviosam æqualis, temperatâ amœnitate ventis placidis velut Etesiis interpolatus. Vigesimus primus denuò serenus ac calidus. Vigesimus secundus æstu paulò gravior. Vicesimus tertius sudo simul & æstu molestus. Vicesimus quartus æstu ventis paulò temperatiori. Vigesimus quintus pluviola moderatus. Vicesimus sextus totus ferè cum tonitru pluviosus. Vigesimus septimus manè & vesperi parum pluvius. Vigesimus octavus manè nubilus, postea clarescens. Vigesimus nonus manè serenus, à meridiè pluviosus. Tricesimus manè ad meridiem usque serenus, à meridie quandoque pluvius, mensem simul & trimestre secundum finiit.

Morbi hoc secundo trimestri infensiores fuêre Cacochymiæ & Cachexiæ scorbuticæ variique alii affectus ejusdem farinæ, febres variæ continuæ & intermittentes, tertianæ, catarrhales, ardentes benignæ ac malignæ, variolis quandoque comitatæ & morbillis, pleuritides veræ utplurimum nonnunquam spuriæ, hypochondriacæ affectiones & passiones hyste-

hystericæ, tusses inveteratæ & graves, phtiseos & hecticæ comites. Icteri; colicæ, passiones, choleræ, diarrhœæ.

Augusti primus nubilus ac pluviosus. Secundus obscurus & ventosus subinde pluviolas spargens. Tertius manè nubilus ac parcè pluvius à meridie serenus, triduano sudo ac calido exceptus. Septimus post manè aspergine varium, â meridie tonitru terruit. Octavus manè serenus, à meridie modice pluvius. Nonus sudum, Decimus idem etesiis temperatum, Undecimus sudum, æstuosum, æstivum ut & duodecimus etesiis mixtum induxerunt, reliqui, excepti decimotertio his destituto, decimo octavo manè semel pluvio, vigesimo quarto vesperi cum imbre tonitru inducente, vigesimo quinto manè nubilo, ac ventis turbido, omnes ad finem usque mensis æstivo æstu perseverarunt, præter trigesimum primum, mensem hunc cœlo turbido vesperi claudentem.

Septembris primum biduum sudo & etesiis gratum. Tertius nubilus & procellosus. Quartus manè frigidus & serenus, â meridie nubilus ac turbidus, triduo pluvioso, frigido, ac ventoso exceptus. Octavus cum nono paulo temperatiores ac calidiores. Decimus serenus ac temperie amœnus. Undecimus sæpius pluviosus ac tandem imbrosus. Duodecimus, decimus tertius & quartus cum sequentibus ad vigesimum primum usque præter morem æstivo calore & amœnitate grati serenitate pluvias vicerunt. Vigesimus secundus ad meridiem usque manè pluviosus, post serenus, ut & vigesimus tertius & quartus æstivo calore commendabiles. Biduo intercedente pluvioso rursus ad vigesimum octavum usque nubilum, sereno tepore laudabiles. Vigesimus nonus aspergine vespertinâ pluviolarum, trigesimus nubilo cœlo à prioribus diversi tandem serenitate reduce mensem hunc ac simul trimestre coronide ornarunt.

Morbi hujus trimestris fuêre præter scorbuticas ac hypochondriacas affectiones, colicæ, diarrhœæ ac dysenteriæ, Febres variæ intermittentes & continuæ ardentes, etiam malignæ variolis, morbillis ac purpurâ nonnunquam suspectæ, pleuritides utriusque generis, arthritides vagæ scorbuticæ, paralyses & apoplexiæ, asthmata, dyspnœæ, tusses graves ac diuturnæ, cachexiæ.

Octobris primus nubilus ac ventosus, sudo tamen subinde mixtus. Secundus manè serenus â meridie nubilus. Tertius mane serenus, â meridie turbidus ac pluviosus. Quartus & quintus manè nubili, cum aspergine pluviarum. Sextus vice versa manè serenus, â meridie pluvius. Septimus post nebulam serenus & amœnus. Octavus manè pluviâ parum roridus, alias amœnus, nono quoque ac decimo sicque ad undecimum nubilum ac subinde pluvium transiit. Duodecimus nubilus & subsequenter imbrosus. Decimus tertius procellosus ac sæpius nimbosus. Decimus quartus frigidulus ac ventosus manè, â meridie serenus, semel tamen imbre madens. Decimus quintus serenus manè ac frigidus, â meridie parum pluviæ spargens. Decimus sextus manè nebulosus, post nubilus ac frigidus. Decimus septimus frigidus & pluviis mixtus. Decimus octavus frigido cœlo serenus. Decimus

nonus primam nivem sparsit serenante postea cœlo. Vicesimo & vicesimo primo totâ die cum nive pluviæ. Vigesimo secundo cum sudo frigus ac gelu moderatum. Vicesimus tertius post manè gelidum pluvias dedit degelascentes. Vigesimus quartus manè turbidus, postea clarescens. Vigesimus quintus manè pluvius, à meridie nubilus cum pluviolarum aspergine. Vigesimus sextus manè pluviosus, postea serenitatis parum subinde miscens. Vigesimus septimus siccus, sed nubilus, solis splendore pauco interdum interlucente. Vigesimus octavus ad meridiem usque pluviolarum aspergine madens, à meridie nubilus ac siccus. Vigesimus nonus manè nubilus, postea serenus, sed frigidulus. Trigesimus frigidus & pruinosus. Trigesimus primus temperie autumnali gratâ mensem finiit.

Novembris primus ac secundus frigidi sparsa parumper nive, postque pluviolâ. Tertius & quartus temperati & amœni, ut & quintus nisi sparsâ sub finem pluviolâ turbidus. Sextus manè nebulosus, post vento frigido molestus. Septimus nubilo mitior. Octavus nubilus ac frigidus. Nono successit simile biduum cum sudo frigidulum. Duodecimus nubilus ac subfrigidus. Decimus tertius satis temperatus. Decimus quartus manè ad meridiem usque nubilus, à meridie pluviosus. Decimus quintus manè pluvius, post turbidus ac humidus. Decimus sextus nubilus, frigidus ac siccus. Decimus septimus idem, paucis interspersis nivium micis. Decimus octavus perinde sed sine nive gelidus. Decimo nono ut & vigesimo sudum subsequente noctu rigido gelu. Vigesimus primus nubilus, ut & vigesimus secundus tandem pluviolæ aspergine mitescens. Vigesimus tertius manè nubilus, aspergine pluviolarum modicâ sub vesperâ rorans. Vigesimus quartus totus nubilus ac frigidus, ut & vigesimus quintus vesperi pluvius. Vigesimus sextus cum septimo temperati & amœni. Vigesimus octavus nubilosus ac frigidus, siccus tamen. Vigesimus nonus, manè nubilus, post serenus ac temperatus. Trigesimus post modicam pruinam manè serenus ac temperatus, circà vesperam pluvia mensem terminavit.

Decembris primus post nebulam matutinam ut & secundus sereni ac temperati, nec non tertius unica pluviolæ aspergine roridus. Quartus post nebulam matutinam serenus. Quintus sudo frigidus. Sextus quarto similis. Septimus totâ die serenus, circa vesperam maduit. Octavus sereno cœlo procellosus nono quoque continuante procellâ, & pluviâ à meridie interspersa. Decimus manè ad meridiem pluvius, post serenus ac sedatâ procellâ placidus. Undecimus manè serenus, à meridie parum pluvius. Duodecimus totus pluviosus. Decimus tertius manè serenus, à meridie pluviolæ aspergine udus. Decimus quartus totâ ferè die pluviosus & imbrosus, ut & decimus quintus totus nimbosus & sub vespera procellosus. Decimus sextus manè gelidus, post totâ die serenus ac frigidus. Decimus septimus manè nubilus ac mitis tandem in pluviæ aspergìnem desinens. Decimus octavus manè nebulosus, post pluviosus. Decimus nonus gelidus manè ac serenus

nus. Vicesimus aëre obscuro gelidus. Vigesimus primus cum sudo gelascens. Vigesimus secundus rigidè gelans. Vigesimus tertius noctu nivem sparsit, post degelascens pluviolas. Vigesimus quartus nubilus ac humidus. Vigesimus quintus cœlo sereno gelascens. Vigesimus sextus noctu nivosus, post nubilus, mox tandem serenus ac gelidus, ut & vigesimus octavus à meridie serenus. Vigesimus nonus cœlo sereno rigidè gelans. Trigesimus ut & trigesimus primus ex parte, ningentes mensem hunc simul & trimestre quartum ut & annum 1703. absolverunt.

Morbi huic trimestri familiares, præter endemios sæpius indigitatos, fuerunt febres omnis generis ferè, ardentes, malignæ, variolis suspectæ, intermittentes tertianæ, quartanæ, ephemeræ, catarrhales, hecticæ phthises, tusses ferinæ & inveteratæ, Colicæ passiones, scorbuticæ etiam, diarrhœæ, Arthritides scorbuticæ, vagæ & fixæ, paralyses, Cephalææ contumaces, hemicraniæ, passiones hypochondriacæ & hystericæ &c.

Constitutio Epidemica Berolinensis Anni 1704.

JAnuarii primus paucis nivium flocculis gelu orsus, paulułum mox rursus remisit. Successit huic triduum cœlo sereno gelidum. Quintus cum sexto noctu totoque sequenti die nives sparsit, quorum postremus cessante nive turbidus ac frigidus. Septimus cum biduo sequenti cœlo quandoque sereno gelidus. Decimus paucâ interspersa nive circa vesperam remissior. Undecimus cum sequenti duodecimo ventosi ac procellosi. Decimus tertius rigido gelu horridus. Decimus quartus paululum remissior. Decimus quintus rigidum decimi tertii gelu redintegravit. Decimus sextus manè remissior, à meridie robur prioris resumsit, cum sequenti decimo septimo paucos nivium flocculos aspergente. Decimus octavus noctu nives parumper auxit. Decimus nonus gelu pauculos denuo nivium flocculos miscuit, noctu auctiores cum gelu satis rigido. Vigesimo nox cum nive copiosa procellosa inter vigesimum primum & vigesimum secundum sine nive gelidum successit, ut & sequens vigesimus tertius paucâ nive præmissâ serenus. Vigesimus quartus satis rigidè gelidus circa vesperam nivosus ac ventosus. Vigesimus sextus noctu cum pluviâ regelans, tandem serenus ac temperatus. Vigesimus septimus eâ temperie sine pluvia ac nive continuavit. Ut & vigesimus octavus circa vesperam cum sequenti vigesimo nono procellosus ac parum pluvius. Trigesimus post gelu modicum à meridie serenus, tandem cum nive ventosus. Trigesimus primus mensis postremus procellosus admodum ac subinde pluviosus.

Februarii primi nox tempestuosa, succedens dies pluviosus, grandinosus ac procellosus. Secundus illi ex parte similis modicè gelascens, manè parum ac vesperi ningens. Tertius vento cum pluviis & pluviolis mixto varius. Quartus noctu gelidus, postea serenus, ac vernâ quasi temperie amœnus. Quintus manè parum gelascens, cætera turbidus, siccus, tan-

tandemque temperatus. Sextus absque omni gelu priori similis. Septimus turbidus ac ventosus, à meridie cum nive nimbosus. Cui triduum successit temperatum, siccum ac tranquillum. Undecimus remissior, sparsis quandoque pluviis udus ac ventosus. Duodecimus demtâ pluviâ priori æqualis. Decimus tertius turbidus, sparsis quandoque pluviis ac pluviolis cum sequenti decimo quarto à priori diversus. Decimus quintus cum decimo sexto noctu gelidi, de die cum serenitate procellosi. Triduum sequens noctu gelidum manè nivosum, tandemque pluviolis asperis uvidum. Vigesimus noctu gelidus ac nivosus, post paulò serenior. Vigesimus primus cœlo sereno gelidus, pauco grandine niveo interserto. Vigesimus secundus & vigesimus tertius manè cœlo sereno satis gelidi, à meridie remissiores. Triduum subsequens rigidè gelans. Biduum sequens nive admistâ paulò remissius. Vigesimus nonus nive vacuus mensem absolvit hunc intercalarem.

Martii primus manè gelidus, cœtera serenus ac remissior, unâ cum sequenti quatriduo vernâ temperie ac amœnitate commendabili. Sextus satis gelidus, turbidus ac procellosus, ut & septimus, tandem serenior. Octavus paucâ nive turbidus ac aliquantò remissior, ut & nonus ac decimus totâ die tales, prætereaque turbidi ac ventosi. Undecimus serenus vernaque temperie gratus, cum biduo sequenti, cujus tamen postremus decimus tertius paulò obscurior ac noctu gelidior. Decimus quartus cum undecimo vernâ serenitate certans. Decimus quintus manè pluvia cum tepore fœcundâ vernâ amœnitate commendabilis. Decimus sextus turbidus ac ventosus, pluviola quandoque riguus. Decimus septimus manè sparsis subinde pluviolis turbidior, serenitate postmodum gratâ amœnus. Decimus octavus toto mane turbidus à meridiè pluviosus. Decimus nonus cum sequenti triduo manè pluvius, post frigidulus, ast siccus. Vigesimus tertius manè gelidus, paulo post serenus, frigidulus ac parum ventosus. Sequens quatriduum temperate frigidum, ventosum ac obscurum. 28vus mane paulo obscurior, postea sudo ac serenâ tempestie acceptus, ut & sequens 29nus, vento frigidiore solùm diversus. 30mus nubilosus, frigidulus subindeque pluvius. Postremus 31mus vento austrino frigido serenitati aspirante temperatus trimestre primum terminavit.

Morbi hac anni quadrâ præter scorbutum endemium & luem fere epidemicam, febres fuêre variæ, cum tertianâ, duplicatæ, continuæ & ardentes, benignæ, & malignæ, catarrhales & acutæ variis symptomatis stipatæ, cum & sine tussi, hecticæ, in phthisin declives, pleuritides, asthmata, dispnœæ, arthritides statæ, & vagæ scorbuticæ, icteri, cardialgiæ, hæmorrhagiæ uteri.

Aprilis 1mus nubilosus, pluviolis subinde asperis frigidus. 2dus manè pluvius post aliquantò serenior. 3tius serenus ac temperatus vesperi pluviosus. Cui congener 4tus subinde pluviolas spargens. 5tus noctu tonuit, à meridie pluit, cætera serenus ac calidus. 6tus vernâ serenitate ac tepore gratus cum biduo sequenti, 7mus tamen paulò frigidior ac vento-

tosus. 9nus manè turbidus ac frigidulus, tandem post pluviam fœcundam serenus. 10mus æthere fœcundâ serenitate, pluviolis interdum interpolatâ, laudabilis. 11mus cum sequentibus duobus verna temperie ac serenitate commendabiles, ut & 13mus circa vesperam paulum pluviæ aspergens. 14tus sudum cum nubilo ac pluviis quibusdam miscuit. 15tus cum sequente fœcundo cœlo frigidulo parumper temperati. 17mus exiguum matutinum gelu sudo temperans, sequentibus ad 23tium usque, 19no ac 20mo præsertim æstivo fere calore amœnis, 23io paululum pluviæ addidit. Sequens triduum temperatâ serenitate ad vesperam usque postremi paulò obscuriorem continuavit. 27mus manè pluvius, post frigidulus & nubilosus, perinde ut & 28vus absque tamen pluviâ. 29us temperatus cum 30. mensis postremo, paulò tamen frigidiore & ventoso.

Majus eodem tenore cepit pluviolas interdum miscens. 2dus serenior paulo & siccior. 3tius ut & sequentes ad 7timum usque sparsis quandoq; pluviolis udi & subfrigidi, postremus 7timus noctu cum pruinâ grandinosis, manè serenus. 8vus manè frigidus ac ventosus à meridie serenus ac calidus. 9nus vernâ temperie amœnus, ut & 10mus circa vesperam parumper pluvius, 11mus serenus ac calidus. 12mus adhuc calidior subsequente sero pluvio. 13ius absque pluviâ similis. 14tus manè ad meridiem usque nubilus ac subfrigidus, postea serenus. 15tus & sequentes vernâ serenitate ac spirantibus quandoque etesiis quasi æstiva temperie commendabiles, ad 20mum usque obscurum, pluviâ moderatâ subinde interpolatum, 21mus cùm sequente triduo serenus, calidus & amœnus, parum ventosus ad 24tum usque post tonitru moderatum à vento impetuoso frigidiorem. Quatriduum sequens obscurum quandoque cum, alias sine pluviâ, ad 29num usque perinde turbidum sæpiusque pluvium. 30mus cum 31mo, mensis hujus postremo, sine pluviâ nubilosi.

Junii primus temperatâ serenitate ad vesperam usque parumper pluviam amœnus. 2dus turbidior ac frigidior manè, à meridie serenitatem aliqualem subinde pluviis miscuit. Sequentes sudo temperati, calidi ac sicci ad 9num usque vesperi parum pluentem. 10mus cum 11mo frigidi ac ventosi. 12mus cum sequentibus sereni, calidi ac placidi præter 13um paulò obscuriorem, ad 17mum tota die pluvium, 18vus frigidulus & obscurus, serenitate nonnunquam interpolatus, vesperi pluviosus. 19nus ventosus & à meridiè imbrosus. 20mus temperatus, ut 21mus sero parum pluens. 22dus obscurior paulò, siccus tamen temperatus. 23ius serenior præcedenti. 24tus cum triduo sequenti serenitatem pluviis intercalavit, ad 28vum usque & 29num serenos, temperatos, siccos & amœnos, 30mus paucis pluviis quandoque intermixtis obscurus mensem simul cùm hoc anni quadrante clausit.

Morbi hoc trimestri priori ferè fuerunt analogi, præter nimirum geminos illos endemios, febres rursus varii generis, intermittentes, tertianæ simplices ac duplices, quartanæ, & continuæ ardentes, benignæ & malignæ, variis symptomatis comita-

tatæ, cum & sine exanthematis, catarrhales, pleutiticæ, in hecticam & phthisin pronæ, variolæ, morbilli, diarrhœæ, colicæ passiones, choleræ, Melancholiæ, hypochondriacæ passiones, Cephalææ, Hemicraniæ, paralyses, Epilepsiæ, Asthmata cum & sine hydrope, Rachitides.

Julii primus serenus atque siccus. 2dus sudo pluvias miscuit. 3tius serenus ac temperatus vesperi pluviolas sparsit. 4tus priori ferè similis, nisi quod procellæ semel pluviolam aspersit. 5tus sudo absque pluviis, ventum impetuosum intercalavit. 6tus nubilo cœlo serenum absque pluviâ induxit æther. 7mus serenus. 8vus sudo æstivus. 9no manè pluvio, serenitas calorem intensum addidit. 10mus pluvias cum sudo alternavit, perinde & 11mus cum nubilo cœlo sudum. 12mus temperatus ac siccus. 13ius, serenus & æstuosus. 14tus cum biduo sequenti, manè ac vesperi pluvii, cætera sereni. 17mus toto ferè die pluvius. 18vus manè ad meridiem usque pluviosus & ventosus. 19nus manè serenus à meridie bis pluit. 20mus pluviam cum sudo campsit frigidulus & ventosus. 21mus manè obscurus pluviolas post quandoque sparsit. 22dus manè quidem serenus, subfrigidus tamen, à meridie pluviolas dispersit. 23tius temperatus, serenus partim, partim pluvius. 24tus amœnus, calidus ac siccus, cum quatriduo sequenti æstuoso. 29nus post pluviam matutinam nubilosus, frigidulus ac ventosus. 30mus temperatus & amœnus. 31mus post matutinam pluviam serenitate mensem finiit.

Augusti primus ad meridiem usque serenus, à meridie parumper pluvius. 2dus manè nubilus, postea serenus & amœnus. 3tius mane parum pluens, postea siccus & obscurus. 4tus totâ die sine pluviâ nubilus. 5tus manè turbidus, post serenus. 6tus serenus, calidus & amœnus. 7timus nubilus ac calidus pluviolas subinde spargens. 8vus sine pluviâ serenus ac calidus. 9nus serenus & temperatus in æstum vergens. 10mus huic præcedenti analogus, vesperi tonuit. 11mus nubilum cum sudo alternans vento subinde pluviolas aspersit. Cui 12mus similis semel pluviolâ maduit. 13ius manè nubilus ac frigidulus absque pluviâ. 14tus pluvias nonnunquam addidit. 15tus procellam impetuosam, 16to parum remittentem. 17mus manè nubilus circa vesperam serenus ac calidus. 18vus serenus & ob calorem temperatum amœnus. 19nus æstuosior paulò. 20mus remissior manè ac modicâ pluvia fœcundus. 21mus serenus, calidus ac siccus, præter 23tium valdè æstuosum, ad 26tum nubilum mane ac subfrigidum. 27mus cum 28vo pluviolarum quandoque aspergine ventosi. Biduum sequens serenum ac calidum. 31mus mensis postremus etesiis æstum præcedentem temperavit.

Septembris primus nubilus manè post ob ventum frigidulus. 2dus paulo temperatior, 3tius primo ferè similis, subinde pluvius. Triduum sequens manè pluviosum, à meridie serenum. 7mus nubilus, frigidus & siccus, ad usque vesperam pluviolam spargentem. 8vus perinde frigidus, sed sæpius pluviolis madens. 9nus manè ad meridiem usque 7mo compar, à meridie pluit, tandem serenior

nior. 10mus temperatus ac serenus totus, ut & triduum sequens ad meridiem usque 13ii, à meridie quandoque pluentis. Pariter & 14tus circa meridiem semel pluens. 15tus ventosus subinde ac pluviosus. 16tus cum 17mo sicci, temperati & amœni. 18vo sudum utplurimum pluviis sparsim mixtum. 19mus temperatus, serenus & amœnus. 20mus manè & à meridie quandoque pluvius, cætera temperatus, serenus & amœnus. 21mus circa primam pomeridianam parum pluit, reliquo temperatus & serenus. Biduum sequens turbidum, frigidum & ventosum, subinde pluens. 24tus nimbosus ac procellosus. 25tus ut & 26tus nonnunquam pluvias fundens. 27mus toto ferè die pluviosus. 28vus post pluviam matutinam subfrigidus & serenus. 29nus temperatus, serenus & amœnus. 30mus æstiva serenitate & calore mensem hunc simulque trimestre anni tertium absolvit.

Morbi hujus trimestris haud multum abludunt à prioribus. gemini nempe illorum Choragi cum asseclis suis in hâc quoque tragœdiâ personas suas egerunt, præterque illos Febres omnis ferè generis Ephemeræ, hemitritææ, tertianæ simplices & duplices, erraticæ & exquisitæ, cotidianæ, intermittentes & continuæ, putridæ, ut olim audierunt, & causodes, quartanæ quoque, benignæ pariter & malignæ exanthematis se prodentes variolæ & morbilli, pleuriticæ, Erysipelatodes, hecticæ & phthisicæ, Catarrhales tandem, Cephalææ pertinaces & enormes, paralyses, Epilepsiæ, tusses contumaces, asthmata subinde convulsiva, inflammationes gutturis, anginæ, hæmoptoës, stranguriæ, hydropes, Hypochondriaci affectus, Histericæ passiones, Choleræ, diarrhœæ & dysenteriæ, Rheumatismi, Chloroses, Hæmorrhoides cæcæ & cruentæ.

Octobris primus serenus ac temperatus. 2dus manè obscurus, post serenior. 3tius manè nebulosus, mox serenus. 4tus manè pluvius, vesperi serenus & frigidulus. 5tus procellâ pluviis mixta tempestuosus. 6tus de die frigidus & siccus, vesperi pluviosus. 7timus cum pluviâ modicâ procellosus. 8vus serenior, quandoque tamen pluvius. 9nus cum 10mo temperate sereni. 11mus tempestuosus, frigidus ac pluviosus. 12mus serenus & subfrigidus. 13tius manè serenus, postea impetuosus ac frigidus. 14tus ad 23tium mane pluviosum usque sereni, sicci ac temperati, præter 16tum, 19num & 22dum manè paulò obscuriores. 24tus manè turbidus ac frigidus, postea serenus. 25tus pruinosus & glacialis, cætera serenus. 26tus valide gelans. 27mus paulò remissior. 28vus cum 29no rigidè gelidi. 30mus cum 31mo postremo hujus mensis manè pluvii, post sereni.

Novembris primus & secundus mane nubili, post subinde pluvii. 3tius serenus & temperatus. 4tus mane gelidus, postea serenus. 5tus cum modicâ nebulâ gelidus. 6tus & 7mus manè gelidi, vesperi remissiores. 8vus cœlo sereno remissus. 9nus noctu remisse gelascens, aliàs cum serenitate amœne temperatus, cui compar fere 10mus, obscurior tamen paulò, sparsis nonnunquam modice pluviolis. 11mus huic similis vesperi pluvius, 12mus satis alias serenus, semel parum pluviolæ spargit. 13tius tota fere die

die pluviosus. 14tus siccus ac frigidus. 15tus mane pluviosus cum siccitate postea alternavit. 16tus cum 17mo pluviosus. 18vus vento satis forti aspirante serenior, pluviolam raram serò spargens. 19nus frigidus sæpiusque pluviosus. 20mus procellosus insuper. 21mus cum 22do grandinosus quoque, 23tius cum 24to perinde, quandoque tamen sereni. 25tus sudum cum nubilo, sicco sufflante vento campsit. 26tus toto fere die imbrosus. 27mus serenus ac subgelidus. 28vus manè gelidus, post nebulosus. 29nus nebulosus ac frigidus. 30mus mensis postremus spirante Aquilone turbidus, humidus ac frigidus.

Decembris primus postremo Novembris ex asse similis, turbidus, humidus ac frigidus, ut & secundus, sed siccior paulò. 3tius sereno cœlo gelidus. 4tus post matutinum gelicidium, cum 5to continuè pluens. 6tus quandoque tantum pluviolas sparsit. 7mus nubilus, siccus tamen. 8vus noctu gelavit, de die serenus. 9nus noctu ninxit, de die sereno cœlo gelavit. 10mus satis rigide gelans, 11mus regelavit, 12mus remisse gelidus manè absque pluviâ 13ius & 14tus, ut & 15tus cum sequenti triduo cum pluviâ remissiores. 18vus manè etiam imbre maduit, à meridie sole elucтante parum inclaruit. 19nus gelidus ac nivosus. 20mus ad 23ium usque sine nive gelidus cœlo sereno. 23ius remissior nubilus & nebulosus. 24tus cum 25to post nebulam matutinam imbrosi, triduum sequens ventosum regelans ac pluviosum. 29nus parum gelascens atque ningens. 30mus & 31mus rigido gelu mensi huic & trimestri, simulque anno 1704. colophonem imposuit.

Morbi, si scorbutum ejusque comites, & sub illius larvâ sæpius latitantem infamem illam luem, cum appendicibus illorum exceperis, morbi hoc trimestri non adeò frequentes fuêre ac præcedentibus. Febres nonnullæ ardentes & malignæ, quæ morbillis aut variolis utplurimum stipatæ, catarrhales, pleuriticæ in tusses & Phthisin decliuantes, vagæ quandoque, catarrhis suffocativis sociatæ, melancholiæ hypochondriacæ, & passiones hystericæ, cephalææ & cachexiæ, tusses contumaces admodum &c.

Constitutio Epidemica Holsatica Anni 1706.

Dn. D. GÜNTHERI CHRISTOPHORI SCHELHAMERI.

Hic jam morbi penitus silent, toto autem hoc anno variolæ confluentes sævissime sunt grassati, multaque propemodum dixerim milia infantum maximè tum & juvenum & adultorum rapuere per Holsatiam & Hamburgi. Prorsus autem tales se exhibuere, quales Sydenhamius describit. In principio mites, mox 2. vel 3. die erumpentes, optime sibi constantes, neque gravioribus symptomatibus stipatæ, præterquam quod deliria statim ab initio usque ad finem, levia tamen, adessent. Ubi verò ad statum perveniebant, & suppurabantur, nihil remittebat calor,

pulsus semper frequens & celer, æqualis tamen nec admodum debilis erat, sed die 9. 10. vel 11. ubi ad summum ascendere oportebat, subito, & quasi in momento foveam ostendebant, confluebant, concidebant, pallebant, instar lepræ, in facie præsertim, & rum actum erat. Alexipharmacis & calidis exhibitis, iterum tumebant quidem, sed mox redibant ad pristinum. V. S. ubi adhiberi poterat initio, optime cessabat, etiam in infantibus. Nonnunquam petechiæ conjungebantur in principio. Ubi vero evadebant ægri, fœditate maxime faciei pulchritudo evertebatur, oculi contorti, imo cœcitas etiam, ingentes furunculi, aut fistulæ ossa etiam exedentes brevi sequebantur, & sphacelus.

Constitutio Anni 1709. *Apud Labacenses in Carniolia notata à* Dn. D. MARCO GERBEZIO.

POsteaquam præteriisset anni 1708. autumnus ferè in meris nivium cum pluviis, nebulisque vicissitudinibus, subingressus erat annus jamjam ad exitum properans 1709. cum eis nivibus, frigoribusque, quantorum ferè non recordamur unquam. Hippocrates 3. *Aph.* 17. quidem laudavit frigidas aëris constitutiones, dum dixit *aquilonias constitutiones cogere corpora, firma, agilia, beneque colorata, ac auditu valentiora reddere.* Quantam tamen vim ex ferè universæ naturæ inferre valeant, si frigus suos limites transcendat, quemadmodum factum anno ad finem decurrente 1709. experta est cum maximâ suâ calamitate universa Europa: & propterea quoque nos Labacenses ipsi, quibus planè terra ipsa fuerat à frigoris in Aprilem usque protensi, rarissimisque vicibus ab austris paulisper retusi inclementiâ adeò effœta, & infœcunda reddita, ut Colonis pro suis laboribus vix satorum semen, & illud ipsum effœtum, & ærugine corrugatum reddiderit. Arbores frugiferæ, è quibus persicæ ferè cunctæ syderatæ, aut nullum, aut parcissimum, & eum ferè verminosum, corrugatum, & certis nigris stigmatibus ab ærugine maculatum fructum portavêre: Vites similiter usque ad radices emortuæ omni botrorum opimitate destitutæ, & sic de aliis. Quin saxa ipsa observabantur alicubi præ frigore in arenas comminuta. Et parvi demum æstimari poterat istud, si hujusmodi strages non etiam animata, & inter ea quoque hominem ipsum contigisset: verùm deploravimus, & deploramus etiamnum, quòd (ut reliqua animantia silentio prætercam, quorum tamen plurima fuêre frigore exanimata) ejus inclementiam quoque ex incolis nostris plurimi, & nonnulli singularissimi viri propriæ vitæ internecione luerint. Tot siquidem vix unquam vidimus apoplexiis repentè sublatos, tot vertiginosos, arthriticos, catarrhosos, pleuriticos, phthisicos &c. quot hoc ipso anno. Cui alteri autem imputari poterat strages isthæc, quàm rectà enarrhatæ immensi frigoris immanitati? Cujus, cùm juxta à nobis in Chro-

Chronologia nostra medica Anni I. §. XXII. & alibi dicta vis sit refrigerare, condensare, incrassare, coagulare, adstringere, & sanguinem cum reliquis corporum succis ob inhærentes sibi magnâ quantitate nitrosas, vitriolicas, & alias salinas atomos acrem reddere; quî aliter fieri potuit, quàm, quòd immoderabilitate illâ frigoris occlusi cutis pori ingentem aliàs per insensibilem perspirationem excludendam noxiorum humorum saburram in corporibus retinuerint: quæ intùs coagulata facilè in cerebri meatibus substitit, desuperque aut repentinâ corporum in excalefactis hypocaustis incalescentiâ, aut aliâ quâcunque occasione attenuata, & dissoluta eatenus diffluxit, ut universos, vel saltem porissimos cerebri meatus, & nervorum inde in reliquum corpus protensorum origines inundârit, obstruxeritque, eoque ipso spiritibus animalibus suam circulationem, & consuetum in subjectas partes influxum præpedierit. Unde repentinæ illæ, de quibus suprà, apoplexiæ; vel siquà obstructiones tantæ non fuêre; tantæ tamen, ut præ iis spiritus animales cursum suum debito sibi tramite prosequi non potuerint, sed potiùs in gyrum acti fuerint; vertigines illæ, vel saltem certæ fluctuationes cerebri sæpe sæpius apoplexiarum, vel epilepsiarum prodromi; de quibus hoc anno plurimi non solùm fuêre lamentari, sed quipiam planè apoplectici successivè, vel epileptici facti. Quod si autem tales coagulationes, & subsistentiæ, seu stagnationes dictorum humorum simili modo in aliis corporis partibus quandoque accidêre, aliæ ibidem evenêre indispositiones: veluti in pulmonibus vomicæ, ad quas postea consecutæ sunt primùm tussitationes inanes, successivè humidæ, & sæpe cruentæ, ultimatim planè purulentæ cum totius corporis contabescentia phthiseos nomine veniente, & interitu ipso: In collo scrophulæ, alibi alterius generis tumores. Quatenus tales humores autem copiosiùs ad nares destillabant, ad fauces, aut alias partes, evadebant gravedinum, raucedinum, tussium, & aliarum vulgò dictarum defluxionum causa, sicut arthriticorum, & rheumaticorum dolorum, si ii à frigore justò acriores redditi, inque periostiis articulorum, vel etiam interiacentium partium depositi, ea suâ acredine rodebant, lancinabantque &c.

Sicut autem reliquus anni decursus erat quoad aëris temperiem ordinatior, ita erat sanitati humanæ conferentior: excepto, quód vere Aprilis fuerit repentè à præter morem vigorosis & constantibus Solis radiis adeò excalefactus, ut auræ temperie ferè æstatem præ se ferret: Majus econtra ob prædominantem cum Euro Boream, pluviasque adeò rursus perfrigeratus, ut præ se ferret autumnum, quod ominosum Hippocrati 3. *aph.* 1. quod tempus propterea etiam notabiliter plurium erat ferax morborum. Æstate econtra & autumno, utpote quoad auræ temperiem regulatioribus, tantò salubrius vivebatur, neque observabantur in eis facilè aliæ indispositiones (exceptis variolis toti anno communibus) præterquam sporadicæ, & quæ potius erroribus circa victus rationem commissis videbantur esse imputandæ, quàm aëris

vitiis: febres puta potissimum intermittentes, vomitiones, alvi fluxus, colici dolores &c. quamvis & ad hos poterat jam prius aliquod fundamentum jecisse prægressum adeò rigidum hyemale frigus saltem suâ acredine: sicut pariter ad vertigines illas, & apoplexias, quæ quibusdam etiam æstate ipsa, & autumno fuêre perniciosæ. Probatum siquidem fuit à nobis in præcitatæ nostræ *Chronologiæ Med. Ann. I.* §. XLIII. morbos, qui in temporibus accidunt, non tam ex præsentibus, quàm ex præteritis aëris morbidis constitutionibus esse dimetiendos.

Nunc, qui præterit December jam in alteram hebdomadam constantibus zephyris perflatur cœlo nunc nubilo, nunc pluvioso, jugiter autem vaporoso, existente. Metuo valde, ne cum tempore sinistri quid parturiat! Curationes denique hactenus enarratorum, & aliorum brevitatis gratiâ præteritorum morborum quod concernit, eæ quidem nihil singulare præ se tulêre, utpote remediis nobis familiaribus, & in similibus casibus in *Chronologia nostra Medica* hinc & inde notatis communiter feliciter institutæ; sicut tamen apoplexiæ communiter fuêre *fortes*, adeoque ex sententia *Hip.* 2. *aph.* 42. *incurabiles*, ita nullam recepêre curationem, uti neque confirmatæ phthises. Quæ apoplexiæ autem fuêre leviores, eæ quidem demum rursus fuere superatæ, sed valde lentè: quemadmodum in certo arcium præfecto; quamvis ego eum non tam pro apoplectico habuerim, quàm cui memoria adeò erat læsa, ut sui idiomatis omnimode per aliquot hebdomadas oblitus fuerit. Reliqui siquidem sensus utcunque sibi constabant, ille se etiam, quantum ex signis colligebatur, super omnia reflectebat: solùm, (quod quid est planè singulare) nullam prorsus rem significativæ aliquâ voce nominare poterat; verùm quæcunque ad se explicandum loquebatur, vel etiam scribebat, erant articulata quidem, sed nihil significativa, qui nunc demum tamen ad tot usurpata eatenus se recollegit, ut ob defectum vocabulorum significativorum intrà loquendum rarò tantisper subsistat.

Coxæ dolores fuêre etiam plerumque adeò contumaces, ut etiamnum sint, qui eis jam à Vere hoc accerrimè detinentur. Certus Juris Consultus ex eis suppuratis planè interiit. In quo illud admirabar ego, quod priusquam moreretur ille, tussire, pectore dolere, & cruenta rejicere, purulentaque incœperit, antea nunquam pectore indispositus. Procul dubio pus à venis in ulcere absorptum, & circulando ad pulmones delatum, eos adeò corroserat, ut & illi suppurati successivè in tabem abierint? Sed sic fit, dum Empiricis, sicut in hoc casu, confiditur: ubi prætermissa methodo curandi artificiali bonus patiens se totum Empiricis concrediderat.

In Variolis denique, quarum curationes similiter feliciter succedebant remediis à nobis in Chronologia nostra Medica descriptis (nisi eis accesserint vel petechiæ, vel alvi fluxus) mirabar ego, quòd quantumvis illæ fuerint satis aliàs malignæ, & propterea multis perniciosæ; nullas tamen post se relinquere solitæ sint fove-

foveas. Uti &, quòd eas hactenus nondum consecutæ sint febres petechiales; quod tamen, quantum hactenus observavi, communiter accidere solet. Nisi id forte primò fiat. Earum siquidem nondum est factus finis.

Quia, quibus accesserant alvi fluxus, communiter obierant, lubet curam pro Coronide adjungere, quam ego cum felici successu peregi in puellula novem annorum. Illa sub principium invasionis per superna aliquoties vermes rejecerat, per decursum autem dejiciebat frequentissimè cum torminibus cruenta, atque adeò versabatur juxta dicta in manifesto vitæ periculo: postquam tamen sequentia ordine usurpâsset, convaluit felicissimè. Omnium autem primò ipsi injiciebatur talis clyster absteigens: R. Decoct. hordei cum rad. torment. ℥ij. flor. rof. rub. p. 1. facti ℔. ß. mell. rof. col. ℥ß. m. f. clyster. Cui paulò post succedebat talis adstringens: Rep. Lact. vaccin. chalyb. in quo decoctæ fuêre rad. torment. ℥ij. herb. polygon. flor. hyperic. & verbasc. ana p. 1. ℥v. Adde mell. rof. col. ℥ß. ter. sigil. pulv. ʒiß. m. f. Clyster qui per decursum etiam sæpius repetebatur.

Secundò per os quotidie assumebatur talis bolus: R. Conserv. menth. Elect. diascord. Frac. troch. de ter. sigil. ana ℈ß. unicorn. fosl. gr. v. lap. bezoard. or. gr. iij. M. cum Syr. coral. f. bolulus. Cui semper superbibebatur tantillum de vino cydoniorum.

Tertiò externè abdomini admovebantur calidè à post & ante sacculi herb. chamæm. absynth. menth. polygon. & rof. rub. referti, & in vino rubro decocti. Potus denique erat decoctum torment. gran. mastic. & crustæ panis. Cibus oryza, panatellæ ex bis cocto &c.

Constitutio Anni 1710.

QUantum in conservanda, vel lædenda humanorum corporum valetudine valeant salubres, vel insalubres aëris constitutiones dedimus pluribus in *Chronologia nostra Medica*, & docuit nos proximè valedicturus annus 1710. utpote qui sicut hyeme fuit paucis nivibus perspersus, & propterea toleranter frigidus, ita fuit paucissimis morbis, & eis potius sporadicis, ac ab inordinata victûs ratione, quàm epidemicis, ac ab insalubri aëris temperie dependentibus obnoxius: planè aliter, ac postremo præterlapsus annus 1709. quem utpote nivosissimum, frigidissimumque ante annum recensueramus, fuisse apoplexiis, epilepsiis, vertiginibus, gravedinibus, cephalæis, pleuritibus, raucedinibus, tussibus, hæmoptoysibus & omnis generis aliis defluxionibus quàm plenissimum. Est verum quidem neque hanc hyemem eis ipsis affectibus omnino caruisse: certum tamen æquè est, eis longissimè minus fuisse obnoxiam. Neque sine ratione: quando enim tempora in sibi connata temperie citra singulares, repentinas, & multùm sensibiles de calido in frigidum &c. mutationes (qualiter factum hâc hyeme toleranter boreali, & æquali-

qualiter frigida) decurrunt; sicut in corporibus non accedunt singulares alterationes, ita neque singulares morbi. *Mutationes* siquidem *temporum* teste Hipp. 3. aph. 1. *potissimùm pariunt morbos, & in ipsis temporibus magna mutationes aut frigoris aut caloris.* Quales proinde cùm non acciderint hâc hyeme, ea non potuit fuisse singulariter morbosa. Quod ea verò interea tamen morbis non caruerit; fecêre, uti dixi, potius subinde commissi in victûs ratione errores, quàm aëris morbosa constitutio.

Ver autem sicut erat nonnihil inordinatius, & à septima Aprilis usque ad undecimam ad prægressam mitiorem auram nivoso pluviosum, & ex Borea sinsibiliùs frigidum. In Junio etiam sæpe sæpius tempestuoso grandinosum, consequenter pariter ultra modum asperum; ita memoratis defluxionibus tantò magis dives. Cæterùm verò tamen ob prægressam, uti dictum, mitem, & nivibus ferè expertem hyemem adeò acceptum, ut jam sub dimidio Aprilis omnia essent in virore, & flore: 21. Aprilis etiam præter solitum siligo actu aristas protruderet.

Quod nunc dictum est de Vere, idem planè accipiendum venit de æstate, utpote similiter variâ sæpius pluvioso-tonitruosa, & ex potissimùm prædominante Boreâ sæpe etiam sub ipsis canicularibus potiùs frigidâ, quàm more sibi debito æstuosa, & propterea etiam præterquam satis, vineisque nocivâ Catarrhorum, tussium, arthritidum, & morborum autumnalium, si quæ alia, ferace. *Per anni* siquidem *tempestates* teste Hipp. 3. aph. 4. *quando eodem die modo calor, modò frigus fit, autumnales morbos expectare oportet.* Teste Valleriolâ etiam de loc. com. lib. 2. cap. 4. *Si vicissitudine quâdam aquilonius flatus austrinum sequatur, fluxionum tum morbi sequentur.*

Autumnus denique non fuit quidem adeò varius, ac communiter esse solet, eò quòd excepto fine Octobris, quo ex diutiùs protractis pluviis omnia aquis inundabantur, non fuerit admodum pluviosus, neque consueta ventorum alternatione multùm inæqualis: in eo tamen erat præ aliis hujus anni temporibus insalubris, quòd ferè incessanter aut prædominarentur Austri, venti teste Hipp. 3. aph. 5. insaluberrimi, aut aura fuisset nebulosa, crassa, humida, vapida, & veluti stagnans diutissimè Solis radiis orbata, ac propterea maximè tetrica, & præsertim melancholicis adversa, meratum obstructionum fabricatrix. Hinc etiam ferè nunquam tot Consilia medica circa affectiones hypochondriacas habita, quàm rectè hoc autumno. Quamvis præterea plurima passi fuerint etiam arthritici, quartanarii, & colicis doloribus torti cum non rarò desuper consecutis epilepticis convulsionibus, aut paresibus. Taceo catarrhos, & omnis generis defluxiones, quorum utinam majores effectus non primò in futurum experiremur, vel etiam pestiferæ luis, cùm de ejus sævitiæ aliàs jam multùm spargatur, ulteriorem progressum! Nulla siquidem aëris constitutio solet esse hujusmodi malignitatis adeò ferax, quàm rectè talis. Quamvis, uti

uti in *Vindiciis meis medicis auræ Labacensis* §. XXIX. memini, apud nos non eò usque; ob vicinitatem maris Adriatici, ex quo in transitu flatibus austrinis multùm particularum salinarum volatilium admiscetur, quibus putredinosa illorum malignitas corrigitur. Plurimùm sunt passæ etiam in uteris gerentes, propterea sæpius vel ante destinatum tempus puerperæ factæ, vel morbosos fœtus enixæ ob acetabula uterorum mucore ex tantis aëris humiditatibus contracto referta.

Curabantur autem colicis doloribus torti feliciter lenibus laxativis per intervalla propinatis, anodynis, quale fuit præprimis ol. amygd. dulc. & carminativis, quale erat decoctum florum chamomil. rom. cum additione succi stercoris equini avenâ pasti, & Syr. de althæ. Fern. quartanarii præmissis præmittendis tali specifico: Rep. Corr. peru alcohol. ℈ij. flor. Salis Armoniaci, Antimonii diaphor. ana ℈ß. M. f. pulv. detur mane & vesperi, sed methodo tali, ut febris non solùm emaneat, quod plerumque intra hebdomadam fit, verùm etiam nunquam ampliùs revertatur, quod etiam facilè præcavetur.

Arthritici denique suis specificis, præsertim oss. microcos. phl. pp. Antimonio diaph. cinnab. nativ. mixturâ simplici, lumbr. ter. &c.

DISSERTATIO EPISTOLICA

De

Mulhusini Territorii finitimorumque locorum Constitutione Epidemica *Anno* 1700. *observata*

ad

DOMINUM LUC. SCHROECKIUM,

Cæsareo-Leopoldinæ Nat. Cur. Academiæ Præsidem &c.

Augustam Vindelicorum transmissa

à

JOHANNE GEORGIO HOYERO,
Philosopho Med. Doctore & Cæsareo Leopoldinæ Nat. Cur. Academiæ Collega Apollodoro dicto.

§. 1.

Licet in historia morborum epidemicorum primus vetustissimorum scriptorum Hippocrates desudaverit & digito quasi filiis artis usus tanti laboris prorsus insignes monstraverit, nescio tamen, quo fato sequentium temporum scriptores negligentius ferme tractaverint Epidemica. Postquam autem postliminio exteri Medici, celeberrimus Sydenhamius de Constitutione Londinensi, atque splendidissimum Italiæ sidus excellentissimus Ramazzinus de Constitutione agri Mutinensis scripta divulgarunt, genus horum scriptorum non solum ab omnibus solidè doctis

doctis semper fuit expectatum, sed & eorum vicit opinionem.

§. 2. Enim vero cum non minus Climata, sub quibus laudatissimi Viri suas observationes consignarunt, ut & vitæ genus seu rerum sex non naturalium usus aliaque à nostratibus diversissima sint, ipsique Germani, dum pati videntur idem quod Græci, Angli, vel Itali, idem profecto non sit, quis obsecro non commender, quæ plures excellentissimi Viri de diversarum Germaniæ nostræ provinciarum Constitutionibus Epidemicis conscribere operæ pretium putarunt? Quibus eruditissimis, si parva magnis componere licet, Epidemicam Territorii patrii Mulhusini Constitutionem superaddere ac perillustri Tuo nomini inscribere non erubesco. Fateor enim, à singulari gratia Tua erga me, de quâ suavissime in literis tuis ad me datis scripsisti, magis me affectum fuisse, quam Herculem Xenophontium illum à Voluptate, ut ea adducar ad hoc suscipiendum amorique tuo plusculum etiam, quam facultas & copia mea forsan concedit, largiar.

§. 3. Laudatum itaque liberæ hujus & Imperialis Civitatis territorium sub elevatione poli 51. grad. 20. minut. in Turingiæ & Hassiæ confiniis situm ampla & amœna planitie conspicuum, soli polique singulari clementia beatum, quamvis præ finitimis locis saluberrimum quidem putatum, nihilominus tam ab aëris & tempestatum injuriis, quam ab epidemicis & contagiosis morbis minime fuit immune. Nam ut à fine lapsi præcedentis seculi potissimum exordiar (pluribus aliis, quæ duobus lustris, licet minus perfecte notavi, data occasione intermiscendis) hyemale tempus tam finiti 1699. quam auspicati 1700. anni nobis prorsus inconstans erat: nunc rigido Borea ab axe ruente, mox pluvioso nobis Libanoto (vento inter Austrum & Favonium medio) spirante; nunc maxima nivis copia defluente, mox nebulosa ac nubilosa, maximam verò partem pluviosa, rarius procellosa, intempestate varias subinde molestias creante.

§. 4. Durabat hæc tempestatis varietas ad æquinoctium usque vernum: & sicut his mensibus varius macrocosmi status, ita microcosmus etiam variis symptomatibus & ægritudinibus erat obnoxius. Tenellorum, qui nutricationis annos nondum excesserant, plures febribus catarrhalibus, nonnulli catarrhis suffocativis decumbebant, qui tamen omnes ferme post adhibita pectoralia balsamica diaphoreticis maritata, laxativis & emeticis pro re nata interpolatis ex voto convalescebant. Sub finem mensis Januarii, Morbillis affligi cœperunt, benignis quidem, adeò ut pluribus, modici caloris temperamento servato, sine medicamentorum usu morbilli copiosi erumperent ac tempore solito rursus evanescerent. Paucis atrocius afflictis bezoardica fixiora, æquæ destillatæ & papaveracea proderant, quorum nonnullis, qui medicamenta neglexerant prorsus, post exantlatos morbillos tussis cum febre hectica difficilius curanda eveniebat.

§. 5. Adultorum quidam doloribus Arthriticis tum vagabundis scorbuticis tum fixioribus [quales morbi nobis

nobis endemii quasi sunt] menses hyemales fere durantibus discruciabantur, qui tandem per medicamenta specifica, sudorifera interna, nervina & spirituosa externa, Venæsectiones & scarificationes iteratas &c. unguinosis & emplasticis [nodos & affectus chronicos imo prorsus incurabiles causantibus] vitatis, feliciter sopiebantur. Alii febribus ardentibus & malignis, periculosis phænomenis, pleuritide, deliriis, convulsionibus &c. stipatis corripiebantur, non tamen ut annis præcedentibus æque lethiferis, nisi forsan unus & alter vel ab empirica manu vel negligentius tractatus ad plures abierit.

§. 6. Imminente tempore vernali anni 1700. humidiorem tempestatem status aëris temperatior & siccior excipiebat, qui per hos menses Euro subinde spirante continuabatur: Adeo ut pluviæ vernales fertilitatem præsagientes rariores, ipsaque tellus pulverulenta quasi notaretur, & hinc frugum æstivarum spes agricolis dubia redderetur. Id quod eventus ipse pluribus in agris tardius satis comprobabat. Neque enim hordei, avenæ, leguminum, pluriumve æstivorum opimam æque quam hybernorum frumentorum siliginis & tritici messem vidimus.

§ 7. Jam Morbillos excipiebant Variolæ apud alios interstinctæ, apud alios confluentes: quamvis tam vernalibus hisce quam mensibus æstivis, paucis exceptis, qui diætæ limites excesserant liberius, minus funestæ. Neque febres more malignarum decurrentes jam cessabant, nonnullis medicamenta prorsus insuper habentibus in nostro territorio lethales. Vicinorum autem locorum, imprimis septentrionem versus sitorum, Liberæ Imperialis Northusæ & aliorum finitimorum oppidorum & pagorum incolis & Herciniæ Sylvæ accolis tam præterito brumali quam hoc vernali tempore magis infensæ & pluribus exitiosæ.

§. 8. His ita contingentibus non potui non ruminari prognosticon, quod anno superiori 1699. grana illa nigricantia majora in siligine copiosissime reperta & per magnum Thuringiæ tractum ab Herciniâ ad Semanam usque sylvam observata (vernaculâ linguâ *Mutterkorn* appellata) curiosis subministrabant: videlicet ab usu monstrosorum ejusmodi granorum inevitabili, non sane farina laudabili & altrice, sed inutili, depravata & insalubri protinus materia ipsis etiam brutis nauseam movente refertorum, variis morbis, febribus, variolis, morbillis, aliis afflictum iri genus humanum.

§. 9. Cui præsagio cum jam responderet eventus, illorum sententiam confirmare videbatur, qui morbos epidemicos non præsentium, sed præcedentium effectus esse persuasum sibi habent. Quamvis à mente mea impetrare nondum potuerim, ut hoc assertum κατὰ παντὸς affirmari posse credam. Certissimum quidem est, prava & depravata alimenta ab annis præcedentibus nobis suppeditata multo usu continuata epidemicos affectus sæpe producere: Qualis enim cibus, talis chylus, qualis chylus talis sanguis, qualis sanguis talis valetudinis nostræ status. Enim vero constitutiones præsentes non solum plures epi-

epidemicos morbos, alimentis etiam sanis existentibus, parere, sed illos etiam, quos vitiosis cibis debemus, quasi modificare seu intendere & remittere cum magno Hippocrate rerum magistro quotidiana experientia testatur. Ecquis enim dubitavit frigidum, humidum, & cœnosum atmosphæræ statum (qualis supra citata nostra hyemalis erat) ἀδηφαγίαν (quæ illustri *VVedelio* teste *Theorem. Med. part. IV. Sect.* 2. *th.* 3. *infinitorum morborum & febrium mater est*) peperisse? De quo pluribus *ingeniosissimus Sanctorius in Medicina Statica Sect.* 2. *aphorism. VI. & VIII. &c.* videndus.

Ecquis negabit aëris nostri verni & mox dicendi æstivi statum sereniorem epidemicos hos affectus benigniores nobis reddidisse? Ut jam ea, quæ superioribus annis de periculosioribus affectibus epidemicis à præsenti constitutione unice quasi derivandis notavi, nunc mittam, neque de contagio, de nebulis, de roribus vitiosis & aliis mille malis, [queis atmosphæra nostra in dies & horas obnoxia] machinæ humanæ mediante respiratione dictum factum exitiosis hic quicquam memorem.

§. 10. Amplissimus hic aperiretur campus de nebulis, de roribus, imprimis autem de causa dictorum corruptorum siligineorum granorum, rore puta vitioso, mellei saporis & consistentiæ, [nostratibus *Honigthau* nuncupato] disserendi: sed ne justo prolixior sim, ea, quæ hic inserere potuissem, ad observationes anno futuro, DEO volente, Ephemeridibus Germanorum communicandas reservo.

§. 11. Post Solstitium tempus æstivum calidius & siccius usque ad æquinoctium autumnale permanebat: Pluviis enim non, nisi expectatissimis, evenientibus cœli serenitas constantissima ridebat, lætamque messem & optatam, flantibus suaviter Etesiis, nobis reddebat. Exoptatissimus omnibus erat hujus temporis status: Postquam enim caritas annonæ mortalium myriadas partim fame emaciaverat, partim ad incitas redegerat, jam jam sub auspicium seculi velut è cornu copiæ omnium rerum pro vita substentanda necessariarum Divina Munificentia largiebatur opimam messem. Horrea frumentorum ad laxiorem annonam redeuntium abundantiam vix capiebant: Conclavia, cellæ, pavimenta larga rerum copia & opibus Cerealibus quasi scatebant: Neque vini ultra duo lustra desiderati spes concepta autumno sequente decollabat. Tantæ felicitatis non ultimam sane causam laudatissimum calorem æstivum putandum esse jamdudum præsagivit Virgilianum veriloquium Georgic. I. *Magnaque cum magno veniet tritura calore.* Cujus veritatem sicut præcedentium quorundam annorum sterilitas, ita sane præsentis fertilitas per universam Europam satis confirmabat.

§. 12. Interea temporis non cessabant affectus epidemici, videlicet variolæ continuatæ benigniorum more sua tempora decurrebant, neque malignitas earum jam crescebat. Præter hasce quotinianæ, tertianæ tam continuæ quam intermittentes & quartanæ febres, minus tamen rebelles & rariores observatæ & post

adhibita probata remedia brevi fugatæ. Febres ardentes autem suo contagio eo latius serpebant, quo intensior his diebus sentiebatur æstus. Mirum profectò febres hasce symptomatibus malignis horrendas, minimè tamen lethales, hoc potissimum tempore, quod saluberrimum videbatur, invaluisse. Nec inanem locabo operam si plenius paulo tam phænomenorum quam curationis historiam brevissimis hic tradam.

§. 13. Corripiebantur hac febre non solum juvenes, sed mediæ ætatis utriusque sexus homines, quin etiam senes. In plurimis horrorem prævium calor totius summè efferatus subsequebatur: Hinc sitis, vigiliæ & atroces dolores capitis & aliorum membrorum circa articulos præsertim se exerentes notabantur. Arthriticis hisce doloribus vexati paralyticorum more decumbebant, adeo ut neque pedes neque manus suis fungi possent muniis. Nonnullis alvus & urina vel invitis per aliquot dies effluebat. Deliria leviora paucis saltim aderant: Vires autem omnibus pene valde prostratæ. Aliis vomitus biliosi, aliis diarrhææ satis molestæ. Quibusdam fluxus hæmorrhoidum nimius, ab imperitis pro fluxu dysenterico habitus: Plurimis hæmorrhagiæ narium largissimæ imo prorsus enormes eveniebant. Cumprimis vero quosdam Cardialgiæ summe dolorificæ tantopere discruciabant, ut de salute corporis desperantes sacram Eucharistiam moribundi, velut ultimam ad consequendam æternam salutem medicinam, unice expeterent, quin imo à Syncopteis & moribundis discerni vix possent.

§. 14. Neque contagii expers erat hoc malum, dum unico decumbente plerumque reliqui, quotquot aderant, domestici vel unâ vel aliquandiu post eadem febre corripiebantur. Ut enim reliquos tam in civitate & suburbiis quam in pagis decumbentes silentio prætereram, exempli loco adducam milites à Centurionibus sive Capitaneis quibusdam nutu potentissimi Daniæ atque Norvvegiæ Monarchæ noviter hic conscriptos, quorum unus & alter hoc febris genere cum forte vexatus fuisset, brevi post eôdem malo plures afficiebantur, adeo ut intra duorum vel trium mensium spacium plures quinquaginta curationi meæ traderentur.

§. 15. Ex phænomenis citatis velut ex ungue leonem causam febris hujus proximam particulas alcalinas massæ sanguineæ crasin seu mixtionem nimis rarefaciendo turbantes, facile dijudicare poteram. Ex quo fundamento curationis methodum formare non adeò difficile erat. Scilicet calor æstivus intensior, ætatis vigor, potus cerevisiæ nostratis satis lupulatæ calidior & copiosior, enormes hæmorrhagiæ, omnia & singula phlebotomiam præprimis postulare videbantur, quam plerisque semel, quibusdam pro indicationis modulo bis administrare suadebam. Sanguine vix evacuato, singulari strategemate sudorem, quem quidem Celeberrimus *Baglivus Medicus Romanus* Prax. med. lib. I. post sanguinis missionem cum levamine patientis statim apparere scribit, medicamentis procurabam. Quo fine pulveres ex bezoardicis fixioribus C. C. phil. præparat. oc. cancr. antimon. diaphoret,

phoret. rad. contrajerv. corall. rubr. terra sigillata, nitr. anodyn. vel pulv. bez. VVed. addito camphoræ tantillo loco sudoriferi nonnullis eximio cum successu propinabam, atque febrem in prima quasi herba citius ac felicius quam Emeticis vel Purgantibus sine singulari successu quibusdam datis, suffocabam. Morbo nihilominus ingravescente dolorum capitis mitigandorum & delirii præcavendi causa Vesicatoria optato cum levamine nuchæ applicare suadebam. Morbo durante balsamica & bezoardica media ex Tinctur. prophylact. m. d. ess. myrrh. simpl. & balsam. Scordii, Mixtur. simpl. Elix. p. p. &c. præscribam. Ad restinguendam sitim lolo potus ordinarii vel infusum veronicæ vel cerevisia secundaria tenuis valde, cui vel Tinct. rosar. vel papav. errat. vel violar. vel ipse spiritus vitrioli sedulò instillatus commendabatur.

§. 16. Interim vero symptomatibus reliquis vel ex maligna morbi natura vel errore diætæ individuo contingentibus, aptis remediis obviam ire non negligebam. Nam ut verum fatear, majorem curam talia ἐπιγεννήματα postulare videbatur, quam ipse febrilis affectus. Sic urgentissimum symptoma Cardialgia, quod nonnullos tantopere discruciabat, ut ab agonizantibus discerni vix possent, spirituosis aromaticis carminativis vel imprimis pulvere absorbente *VVedelii* plerumque curabatur. Dolores Arthritici contumaciores spiritu volatili urinoso bezoardico, ess. anod. nec non pulveribus bezoardicis diaphoreticis cinnabarinis tardius quidem, feliciter tamen mitigabantur, additis præsertim anodynis. Opiata enim, quæ febre Arthritica epidemica anno 1699. grassante instar salivæ viperinæ vitanda jam velut anchora sacra nobis erant. Vomitus spontanei vel biliosi vel assumtorum, ut & alvi profluvia, quando diutius durabant, Mixturis ex ess. theriacal. tinct. terræ catechu & tinct. opii cum succo cydoniorum per fermentationem parata, nec non pilulis stypticis m. d. pulveribus ex terra sigill. bol. armen. C. C. Ust. rad. bistort. pulv. bez. VVed. &c. compescebantur. Hæmorrhagiæ narium aliis quarto, aliis septimo, aliis nono, vel undecimo die contingentes, quæ multum negotii facessere solebant, ultra euphoriam & ad lipothymiam usque durantes præter interna refrigerantia & incrassantia externo probatissimo styptico Anglicano sive in forma sicca sive spissa cum aceto & gossypio, applicato: Hæmorrhoides nimis fluentes præter pulveres è stypticis & bezoardicis conflatos essent. theriac. traumat. *VVed. a Beatô Hagendornio in tr. de terrâ Catechu* descripta sistebantur. Taceo pleuritidem tam veram quam spuriam, anginam, alvum per multos dies adstrictam, alia remediis aptis aliis curata. Adeò singula phænomena quamvis periculosa putata facili negotio tollebantur, & quæ à Practicis infidæ crises passim notatæ, jam fidæ, perfectæ & salutares erant. Hoc apparatu perexiguo tum laudatus gregarius miles, cum plures vilioris conditionis homines, DEO benedicente, ex voto curabantur.

tur. Delicatioribus nonnullis præter dicta potiones cordiales confortantes & pulveres bezoardici pretiosiores proderant.

§. 17. Quod vero admiratione maxime dignum, ne unicum satis periculose licet decumbentium, mensibus quidem æstivis vivere desiisse memini. Neque Lunæ phases notabilem his febribus alterationem attulisse vidi, qualem tamen, cum præcedentibus annis 1698. & 99. febris epidemica, quæ nonnullis petechialis erat, hîc loci grassaretur, multoties mecum plures curiosi præsertim mensibus hyemalibus & autumnalibus observabant. Mensibus enim his singulis omnibus fere, Luna decrescente vel silente nonnulli febricitantes, tam illi, qui ab experientissimis Medicis summâ industriâ probatis medicamentis curabantur, quam qui naturæ, morborum medicatricis, ope freti, sine ullo remedii genere decumbebant, celerius opinione Libitinæ tradebantur: convalescentibus plerisque, qui post Novilunium ad crescentem usque Lunam manebant superstites.

§. 19. Vix attentius hæc mentis lance trutinassem, nisi laudatissimum *Ramazzinum*, febre petechiali in civitate & agro Mutinensi grassante, idem illud observasse, dissertationis ejus *decuriæ quartæ, Ephemeridum Germanorum anno quarto insertæ paragraphus* XVI testaretur, aliosque, ut lunæ phases in morbis epidemicis animadverterent, hortaretur. Quam ob rem non desii causam rimari, cur febres continuæ malignæ, non tamen æque omnes pro mutationibus lunæ, adeo subitaneis alterationibus, mortem ipsam portendentibus, sint obnoxiæ? Cujus phænomeni causa quo dilucidius explicetur, suppono

I. Juxta tritum:

Ad lunæ cursum variant animalia corpus, lunarem influxum (reliquis tam superstitiosis quam sanioribus astrologorum opinionibus juxta recentiorum quorundam hypotheses jam semotis) esse extra ullum dubium statuendum, imprimis in morbida animalium corpora, de quo cum laudatus *Wedelius in theorem. med. part 3. sect. 6.* tum præprimis philosophorum recentiorum Celeberrimus & accuratissimus *Sturmius in Philosophia Eclectica disp. de siderum influxu p. m. 632. seqq.* legi merentur.

II. Influentias hasce lunares, quas vel alia sublunaria vel ipsa præprimis ægrotantium corpora sentiunt, vix aliunde quam à lumine lunæ dependere, & sicut tempore interlunii nullum lumen, ita neque influentias habere lunam; videatur *Sturmius loco citato.*

III. Influentias tales esse subtilissimas & quasi spirituales, ideoque subtilissimum succum nervosum, quem spirituum animalium nomine indigitant, potissimum concernere, id quod exempla Epilepticorum &c. toto die manifestum faciunt.

IV. Dari febres, quæ succum nervosum subtilissimum seu spiritus animales magis afficiunt & quasi depauperant quam massam sanguineam. De quibus Celeberrimi *Wirdigii Medicina spirituum* pluribus consulenda. Ut jam non laudem quotidianam experientiam, quando Me-

dici clinicam praxin exercentes ingeminant: *Urina bona, pulsus bonus, æger moritur*: præsente puta malignitate non æque vitales quam spiritus animales pessundante. Ex his colligere licet, utique ab influxu, lunari tempore lunæ decrescentis & interlunii debiliori existente, dependere lethiferas ejusmodi alterationes, in febribus præsertim nervosum genus seu spiritus animales potius quam massam sanguineam afficientibus. Nimirum spiritus animales ab inimico miasmate febrili depauperati, tantisper refocillantur subinde per influentias lunares lunæ crescentis & plenilunii tempore fortiores, hisce verò tanquam aliquali fomento luna decrescente vel silente deficientibus, spiritus ipsi magis magisque deficiunt, deficientibus spiritibus vita deficit & ægrotus vivere desinit. Vix opus est disquirere prolixius, num febres petechiales agro Mutinensi & malignæ territorio Mulhusino annis 1698. & 1699. citatis molestæ nervosum genus magis affecerint quàm massam sanguineam? cum ipsæ spirituum & sensuum læsiones variæ, Syncope, lipothymiæ, convulsiones epilepticæ, deliria phrenitica & alia symptomata, quæ febribus illis frequentia fuerunt, id satis evincant. E contrario, cujus occasione hæc dicta sunt, æstivam nostram in massa sanguinea radicatam, & hinc pro phasibus lunæ tantis alterationibus minus obnoxiam fuisse, per supra memorata clarissimum est.

§. 19. Sed ut è diverticulo redeam in viam, ex illis sane, quæ de morbis æstivis superius allata, luce meridiana clarius elucescit veritas eorum, quæ divinus præceptor *Hippocrates de Constitutione temporum* passim in operibus suis commentatus: quicquid alii in contrarium afferre sustinent. Ita sane velut è tripode Apollinis dicta, quæ *libro de aeribus, aquis & locis* §. III. *p. m.* 330. recte divinat: *Siquidem æstas sicca fuerit, citius sedantur morbi*: *Si vero pluviosa, diuturni fiunt*. & 3. *aphorism.* 15. *Inter anni status omnino siccitates imbribus assiduis sunt salubriores, minusque funestæ.*

§. 20. Quæ quam consentanea vero sint, ipse equidem, qui sequebatur Autumnus satis pluviosus etiam contrario exemplo confirmabat. Quippe post Æquinoctium autumnale circa Michaëlis festivitatem mira cœli clementia huc usque continuata pluviis assiduis permutabatur, intercurrentibus nonnunquam ventorum injuriis; Quibus ad finem mensis Octobris perdurantibus, Sole ad scorpium accedente, circa vindemiam nebulæ pluribus diebus constantes cum frigore satis acri in scenam prodibant. Mensis sequentis Novembris auspicium austrinum erat cum pluviis copiosissimis. Hisce post novilunium, aliquandiu cessantibus frigora nocturna Sole interdiu splendente, ventoque inter Zephyrum & aquilonium medio spirante vix diutius durantia notabantur. Mox nivem primam vidimus, sed pluviis subsequentibus ad finem mensis durantibus alternantem. Sole medios Sagittarii gradus perambulante furere cœpit Aquilonius nive & frigore comitatus, phœbo dies quosdam serenante: Sed brevi post Carbas

bas rediit pluviosissimus. Frigore tandem brumali leniori ad solstitium usque perdurante, tempus autumnale finiente.

§. 21. Intempestas itaque pluviosissima per maximam autumni partem notata non solum deteriorem reddebat recensitum hactenus affectum epidemicum Variolarum, sed novum insuper morbum, Tussim puta contumacissimam, tenellis itidem magis quam adultis exitiosam, chronicam ferme difficulter curandam & hinc tam medentibus quam ægrotantibus molestissimam, præprimis circa vindemiæ tempus; post nebulam illam dies aliquot durantem, in scenam producebat. Ab hâc tusse afflicti materiam quasi purulentam veluti phthisici consummati copiosissimam nonnulli ob tussis vehementiam sanguinolentam (ruptis à motus vehementiâ & materiæ acrimonia venis pulmonaribus) exscreabant. His pectoralia, resolventia, balsamica, diaphoretica, nervina, anodyna, diluentia decocta levamen quidem afferebant, quibus vero laxativa subinde supperadita non nisi post hebdomadum plurium decursum curam tandem sigillabant.

§. 22. Delineata interim febris epidemica postquam depontanis quibusdam senibus finem vitæ fecerat, contagio suo plures haud afficiebat, sed cum calore æstivo ferme cessabat. Variolæ vero, quas per menses vernales & æstivos benignas deprædicavimus, cum mutabili tempestate suum quoque mutasse genium videbantur, ex benignis & distinctis malignæ, confluentes & quasi ἐπιδημικῶτεραι factæ. Existimarem profecto cœli & tempestatis singularem clementiam, qua tam verno tum æstivo tempore gavisi eramus, variolas huc usque nobis conservasse benignas, nisi annus præteriti seculi 1689. contrarium me edocuisset. Licet enim annus citatus pari si non majori cœli clementia rideret, nihilominus Variolæ Brunsvigæ & Hafniæ eôdem tempore æstivo grassantes genii malignioris erant, ipsisque Hafniensibus imprimis adeo infensæ, ut plus mille hominibus, atque inter eos pluribus primariis & ipsis juventutis Principibus, epicedia pararent: Autumnalibus vero mensibus anni citati, præsertim mense Octobri brumali frigore ingruente prorsus evanescerent: Ut hinc in aprico sit, neque à temporis & atmosphæræ statu Epidemicam constitutionem unice derivandam, sed alias circumstantias, de quibus supra diximus, semper simul & quasi conjunctim considerandas esse.

§. 23 Nostratum itaque Variolarum genium graphice quasi delineatum laudatissimus *Dn. Sydenhamius in observ. Med. Sect.* III. *cap.* I. exhibet, quando scribit. *Appetente æquinoctio verno, Variolæ caput cœperunt attollere jamque indies latius grassantes sub autumno ἐπιδημικῶτεραι factæ sunt.* Cujus quidem phænomeni causam, quam silentii peplo involvit, capite subsequente secundo paucis innuere voluisse videtur, quando, *Variolæ*, inquit, *quibus annis epidemice grassantur, si regulares etiam sint atque mitiores, circa æquinoctium vernum ingrediuntur: Quibus vero annis non tantum grassantur epidemice,* sed

sed & irregulares atque periculosioris sunt generis, maturius nonnunquam mense putà januario invadunt. Quasi dicere voluisset: pro varietate causæ nunc maturius & maligniores, nunc tardius & beniguiores contingunt variolæ, Videlicet Massa sanguinea particulis recrementitiis serosis sulphureis salinis volatilibus & fermentificis copiosioribus inquinata, Variolæ progenerantur maturius & malignæ: iisdem vero in minori quantitate præsentibus tardius & benignæ fiunt. Peregrinas vero ac morbificas ejusmodi particulas massam sanguineam inquinantes, nostrarum Variolarum causas, partim ob vitiosæ siliginis usum, partim ob fructuum Cerealium esum in tenerioribus imprimis comite ἀδδηφαγία exitiisse facile colligere licet. Quamvis interim non negem, esum carnium ex laudatissimi *VVedelii* sententia in *Doctrina manuscripta de febribus cap.* 18. videnda, in locis mediterraneis, sicuti piscium in maritimis hunc morbum non parum vulgare.

§ 24. Inde verò manifestissimum fieri censeo, nodum in scirpo quærere, qui Variolas à sanguine menstruo materno veluti causa accersere laborant. Vellem sane ac possem falsam ejusmodi hypothesin ab Arabibus, imprimis maximo Arabicæ scholæ Magistro *Ebusina seu Avicenna lib. IV. Fen.* I. *tract. IV. c* 11. *pag.* 434 effictam & adhuc hodie in scholis receptam & ad ravim usque defensam, pluribus rationibus, phænomenis, observationibus tam à priori quam à posteriori refellere, nisi Celebertimus *D. Behrens*, Practicus Hildesiensis, in peculiari *Epistola de Variolis epidemicis ad* Perillustrem *Dn. Frankum de Frakenau*, S. R. I. Equidem Archiatrum Danicum &c. data, *Ephemeridibus Germanorum Dec.* III. *ann.* 3. *insertâ*, idem satis abunde fecisset.

§. 25. Id saltim nostra ætate vetustæ illius sententiæ Patroni explicent mihi velim, cur ex eâdem parente prognatorum unus variolis laboret, reliquis sine exanthematibus vel febricitantibus vel etiam belle valentibus? Cur vice versa plures decumbant Variolis, uno vel febricitante vel bene valente? aut quod magis mirandum foret, cur gemellorum unus variolis laboret, altero salvo permanente? Dicant mihi quæso ex fictitia hypothesi, cur unus vel una plus una secunda scilicet & tertia vice, quod multoties observavi, Variolis affligi possit. Dicant denique quomodo nonnulli, qui per totum vitæ decursum à Variolarum contagio liberi permanserunt, in extrema demum senecta, quod nuper vidi, corripiantur iisdem? In quibus quæso ductibus, tubulis, meatibus vel venarum & vasorum anfractibus veluti latibulis destituisse putandum fermentum illud in utero susceptum, & per tantam annorum seriem à nullis febribus vel alio morbo, à nulla tempestate, à nullis cibis, à nullis medicamentis etiam fortissimis & volatilibus, per circulationis leges, angustissimos machinæ humanæ ductus & poros permeantibus extricandum vel eliminandum?

§. 26. Ex causis itaque citatis per menses vernos & æstivos variolæ benignæ cum symptomatibus consuetis

&

& benignis eveniebant, nisi fortassis error individuus diætæ uni vel alteri maligniores redderet. Quo pacto puella quædam satis bella & sana, dum cerevisiam recentem non satis defecatam largius biberet, variolis malignis & confluentibus correpta & convulsa moriebatur, convalescentibus reliquis omnibus, quotquot eodem tempore decumbebant: adaucta scilicet causâ morbifica à fecibus cerevisiæ recenti permixtis.

§. 27. Autumnalibus vero mensibus intempestate tepida & humida diutius continuata, accedente frugum Cerealium (quarum equidem maximam abundantiam ex hortis suburbanis, queis hæc urbs veluti densâ & ampla quadam sylvâ cingitur, annis fertilioribus colligere solemus) usu abundantiori & iterato plurimis periculosiores nec paucis lethales eveniebant.

§. 28. Jam præter symptomata ab aliis recensita Diarrhæam, Salivationem, phrenitidem & alia, frequenter notabantur pandiculationes, sternutationes, stridor dentium, angina, vellicationes labiorum & narium. Ex his stridor dentium motibus convulsivis accensendus, periculosus non tamen omnibus æque lethalis erat. Sed periculosior angina, ipsi etiam *Avicennæ* loco citato dudum suspecta, à variolis fauces & pectora obsidentibus, tam deglutitionem quam respirationem ipsam inhibentibus, sæpe sæpius omnimodam quasi suffocationem inferentibus. Ut hinc recte *Lemnius*, *in observationibus Medicinalibus* pag. m. 295. *Quisquis huic malo succumbit fere, tanquam ex angina præfocatus moritur.* Ingenue fateor me huic malo, postquam radices egerat, hactenus nondum mederi potuisse, quanquam à phrenitide, diarrhæâ pluribusque phænomenis (à scriptoribus, pro perniciosis habitis) vexatos, feliciter cum DEO liberaverim. Id tamen silentio non prætereundum, me certo habere persuasum, posse tale symptoma potu calido præcaveri: Cum neminem decocta vel alium potum calidum nec non juscula avenacea &c. absorbentem, licet linguam & fauces copiosæ variolæ obsiderent, angina correptum vel mortuum fuisse meminerim. Neque assiduæ vellicationes labiorum, & narium, ab ἀῤῥωςίᾳ διανοίας, perinde ut floccorum compilatio in adultis, febribus malignis lethaliter decumbentibus deducendæ, periculo vacabant.

§. 29. Revalescentibus præter moderatum caloris regimen & victum tenuem, pulveres bezoardicos Sennerti, VVedelii, epilepticum Marchionis, vel ex antimonio diaphoretico, Corn. Cerv. philosophice calcinato, unicornu vero philosophico, perlis, coralliis, conchiis præparatis, nitro anodyno pulv. anod. cordiali, camphorâ, lapide bezoar orientali, occidentali, conflatos, magis quam volatilia spirituosa &c. proficua fuisse vidi. Præprimis à solo dicti lapidis Bezoar Orientalis usu plurimos sine præsentia Medici ex voto à Variolis liberatos fuisse multoties observavi. Incredibile profecto dictu, quam cito & quam bene ab usu lapidis hujus omnia symptomata, convulsiones, anxietates & alii eruptionis prodromi conquieverint

rint, ipsis variolis egregio ægrotantium cum levamine erumpentibus. Hinc non possum non mirari eos, qui pretiosum hunc lapidem, quem factitium putant, infra dignitatem nativorum verbi gratia lapidum cancrorum, concharum vel aliorum dejicere frustra laborant. Refragantibus quotidianis experimentis & Medicorum principum testimoniis. Quorum plures ut jam non laudem, ipsum equidem Perillustrem atque Magnificum Dominum *Ilmerum de & in VVartenberg*, Consiliarium & Archiatrum Cæsareum & Regium &c. lapidem bezoar orientalem magni æstimare atque agonizantibus & alterum pedem velut in tumulo habentibus, tanquam ultimum remedium non absque pereximio successu cum aliis exhibendum suadere *ex Decuria* III. *Ann.* I. *Observat*, LXVIII. *Ephemerid. German.* pluribus elucescit. Præterea decoctum euporiston ex Corn. Cerv. raspat. glycyrrhiza, scorzoner. passulis min. hordeo, lentibus nec non Emulsiones & potiones bezoardicas cordiales vel expellentibus vel temperantibus pro re nata variatas, instillatis tenui potui Mixturis ex Tinc. papav. rhead. non acidulata, clysso antimon. sulphurat. spiritu nitri dulci &c. multum profuisse notavi. Neque balsamica & bezoardica media, verbi causa Tinctura prophylactica m. d. (quam præservandi fine tam in Hafniensibus anno 1639. quam nostratibus utilem deprehendi) ess. myrrh. balsam. Mixt. Simpl. successu carebant.

§. 30. Nonnulli denique, postquam à malignitate Variolarum prorsus liberati quidem videbantur, vel à materia morbificâ non penitus eliminata, vel ab aëris injuriis, vel diætâ neglecta, vel alia causa procatarctica nescio qua levissima, periculosis, imo lethalibus affectibus aliis denuo corripiebantur. Quod licet nonnullis prædicebatur; tantum tamen aberat, ut haberetur fides, donec propriis exemplis confirmarent *Hippocratis lib.* 2. *aphorism.* 12. *Morborum reliquias, quæ à crisi supersunt, recidivos morbos parere.* Plurimos hoc pacto tussis contumacissima vomitu quandoque comitata vexabat, febre lenta simul afflictos, qui multis pectoralibus, diluentibus, humectantibus, nervinis, balsamicis & laxativis curari vix poterant. Aliis abdomen intumescebat, facie inflata, infra caput macie conspicua, quasi rachiride laborantibus. Taceo tumorem pedum, scabiem tam siccam quam humidam, tineam variaque ulcera, quibus affligebantur alii. Quorum quidem plurimis siquidem vires mediocres suppetebant, Laxativa iterata, ex resinâ gialappæ cum spiritu appropriato decenter solutâ, cinnabari nativa, antimonio diaphoretico, confect. alkermes syrup. rosar. vel violar. &c. & Balnea ex herbis siderit. conyz. tobac. saponar. origan. serpill. flor. chamæm ocul. popul. &c. instar anchoræ sacræ subveniebant. Reliquos tabes sensim consumebat.

§. 31. Cæterum nec tempore hyemali imminente cessantem Variolarum luem, sed satis licenter vagantem, ne limites epistolaris Dissertationis digrediar, alia occasione plenius delineandam reservo.

§. 32. Has verò Observationes

nes ad Te deferre persuasit, tam non obscura tua in me benevolentia, quam peracre Tuum in his judicium. Demonstrasti enim te tritas habere manus notandis ejusmodi observationibus & consuetudine legendi. Singularem vero tuam benevolentiam nisi exoscularer, ferreus essem, dum tot Illustribus atque Excellentissimis Viris in Cæsareo-Leopoldina Naturæ Curiosorum Academia me quoque Collegam forte indignum adscribere non dedignatus. Stabat quidem sententia Cydoniologiam ad normam & formam Academiæ nostræ tractatam publicæ luci nunc exponere; Enim vero postquam Excellentissimum *D. D. Georg. Sebast. Jungium, Aulæ Cæsareæ Medicum*, Tractatum de Cydoniis Viennæ impressum [nuspiam à me visum] conscripsisse, honoratissimæ Tuæ literæ d. 9. Decembris anni proxime finiti ad me datæ pluribus dixere, mentem mutavi, ipsasque schedulas, in quibus hujus pomi Virtutes & usus satis insignes rudi quasi penicillo delineaveram, abjeci, ne fortassis Iliada post Homerum scribere putarer. Interim observantiæ ergo, quam Tuo nomini debeo, hoc qualecunque Praxeos clinicæ specimen gratique animi mei symbolum exhibere volui debui, quod ut æqui bonique accipere velis est, quod summopere contendo.

Apollodorus.

Scribebam Mulhusa Imperialis d. 25. Januarii, Anno Christi 1701.

Constitutio Epidemica Tubingensis Anni 1701.

Dn. D. RUDOLPHI JACOBI CAMERARII;

QUanquam de raris & epidemiis verum fortè sit illud Galeni, se observandi morbos occasionem præ Hippocrate habuisse commodiorem, cùm unus Romæ vicus plures habuerit incolas, quàm integra urbs Græciæ, atque adeò ex tantis urbibus, uti & è castris, historia hujus anni epidemia plurimum sibi promittat, non tamen parva negligenda putem, sed & ex talium particularium collectione formandum aliquid universale, imò juvat nosse, quibus fatis diversa loca ex diversis causis in pace aut in bello fuerint exercita, ut pateat, quid universale anni vel particulare loci fuerit. Decimus per Dei gratiam completur annus, à quo Tubingam liberam reliquit dysenteria, quæ cùm per tres annos prioris seculi octuagesimum nonum, nonagesimum, nonagesimum primum, belli injuriis aliàs graves, ab æstate in autumnum epidemiè fuisset grassata, tum more etiam epidemio requievit, ut cùm interim fama publicaret ipecacoannam novum antidysentericum, eo hactenus opus nobis non fuerit, nec experimentis ejus laudes comprobatæ; quibus tamen multum derogat, si verum, quod in novellis legi, pro gallorum exercitu aliud novum remedium antidysentericum in Italiam fuisse mittendum. Nostram pacem sive illas in-

ducias rupit nupera æstas, & alvi fluxus noviter urbi intulit. Quam prior illa æstas, quæ ante decennium finem dysenteriæ tulit, sicco calore prævaluit duas præcedaneas, tam ultima hæc nupera omnes hactenus intermedias; quanquam illa nonagesimi tertii æstas, dysenteriæ apud nos non ferax, æstuosæ siccitatis testimonium habuerit in bonitate sui vini & frumenti. Recordor quoque anni nonagesimi noni, quòd mense Junio, satis etiam calido & sicco, diarrhœas quasdam concitarit, & metum mali gravius invalituri jam rum incusserit, sed in herbâ velut suffocatum malum brevi evanuit, quanquam & illa æstas tulerit vinum & frumentum bonum, calidæ temperiei fructus. Quæ itaque & qualis fuerit labentis hujus anni æstas, notoria quidem, determinanda tamen: Primò enim frigida veris constitutio, diu nimis durans, & ad finem usque Aprilis se extendens, nec majum sivit incalescere, sub inconstante adhuc aëre, nisi versus finem; abhinc autem invaluit æstuosa temperies, an potius intemperies, audiebantur passim tristes novellæ de calamitatibus gravissimarum tempestatum, quæ per DEI gratiam super capita nostra transierunt ferè innoxiæ; raræ perræque pluviæ siccitatem contemperare non valebant, usque dum finis Augusti aliquale frigus ferret, novam autem denuò subsequam æstatem terminaret pruinosus sub finem September, prævalente hactenus siccitate. Astra qui volet, his applicabit & determinabit ex ephemeridibus. Respondit istis, post tardam utique germinationem, contra spem bona & messis & vindemia; etenim uvas ab immaturâ putredine, quam minabantur plurium acinorum hospites vermiculi, quò minus latius serperet, cohibuit illa siccitas: Poma autem & pyra verminosa pleraque præcociter ceciderant, nec diu asservari potuerunt, in putredinem nimis proclivia, ne de fagorum foliis gallarum extraordinariâ copiâ obsitis, de brassicâ ab erucis depastâ, &c. dicam. Prius verò & ex vicino quodam vaccarum grege (salvo nostro) hydrops pectoris multas abstulerat, & anserum juniorum strages aliquibus locis tanta fuerat, ut præ fœtore sepeliri debuerint. Hæc igitur æstas iterum inter nos alvum fluere fecit; primi qui laborare cœperunt, erant infantes, mense statim Junio, plures sequenti Julio, quo etiam adultos (non tamen ex illis diætæ erroribus famosos) invasit diarrhœa quædam torminosa, acuta, imò cum vomitibus spasmoque futurum cholera. Tandem rari in urbe dysenteriæ, non ita malignæ, casus, frequentiores ex pagis aliisque locis audiebantur, nec tamen ullus illorum fluxuum, uti quidem minitari videbantur, nimis apud nos invaluit, nec stragem edidit; non desideratis nisi paucis infantibus: Insuper autumno in totum fat ciro hîc loci omnis lues requievit. Meæ tum curæ concreditis succurri, præter usum pulverum pannonici, antimonii diaphoretici, gelatinæ cornu cervi siccæ, seminis plantaginis in congruis vehiculis, methodo inprimis Mortonianâ, successum secundante Deo, jungens corticem peruvianum cum electuario diascordio

per

per syrupos in bolos, vel ejus extractum cum nostro bezoardico aut theriacâ cœlesti in pilulas formando. Ultra illos alvi fluxus nil epidemii tulit æstas, nisi quòd eodem tempore puerorum genæ communiter intumuerint, auditi quoque fuerint catarrhi æstivi, sive tusses plerunque siccæ, quibus addi possunt tres studiosi unius collegii, quorum unus hæmorrhagiâ narium enormi, alter hæmoptoe largâ, tertius vomitu cruento sub idem tempus laborunt. Hæc est nostræ æstivi fluxûs historia, quam propterea notare volui, ut conferri possit cum aliis, utpote spe fretus, fore vel tandem clariorem causam, cur non omnibus sed certis annis fiant talium epidemiorum recursus?

Ejusdem Schediasma ad Historiam Epidemiam Anni 1702.

QUandoquidem adhuc super nos manet DEI benignitas, quam prioribus annis deprædicavi, quod pristinam epidemiorum morborum malitiam Tubingæ gravem repressetit, nec sinat hucusque iterum invalescere, idcircò historiæ illorum pro hoc anno per modum appendicis tria solum breviter subjungam, quæ notari poterant.

Ante omnia inconstantiæ & anomaliæ, quæ per ultimam hyemem, uti & per duas priores fuit, non satis videntur respondere morbosi effectus; Major illa fuit, & omninò talis, ut sub eâ sanitatem mortalium adeò benè sibi potuisse constare, sæpè admirationem moverit, dum pauci utique per urbem illo tempore ægrotarent, & malignorum epidemia planè exularet, eorum autem morborum, qui quadranti anni sunt congrui, nec magnus numerus, nec extraordinaria esset ferocia: Hoc est paradoxum, quod vexare possit & soleat practicos, sævire luem eandem sub diverso aere, & silere ipsam sub tali, quem morbiferum accusaveras.

Quia verò morbosi effectus non statim ipso mense vel quadrante erumpere, sed sequenti demum succedere perhibentur, huc proin referri poterit, quod secundò notari meretur, scilicet uti interdum propriè epidemium in urbe nihil sit, sed sporadicè multi ægrotent, certo tamen tempore plures ægros abripi, quam alio, per morbos diversos & dispersos: Tale fuit tempus vernum hujus anni sub finem Aprilis & principium Maji, quo personæ diu infirmæ, senes, viduæ, infantes, plures quam aliàs fuerunt abreptæ. Quomodò singulorum ita fata concurrant, vel in quantum debilitas eorum non ferendo conveniat, facilius est determinatu in thesi, quàm hypothesi.

Tertiò, quæ de fluxibus alvi mediocritatem adhuc servantibus per æstatem ad annum præteritum notavi, huc repeti possunt pro hoc anno; nam pariter cum æstate redeuntes non invaluerunt ultra gradum pristinum. Illud modò addam, aliundè ad nos advectum fuisse quid mali gravioris. Inter reduces ex castris ad Landavium, qui febre tertianâ & diarrhœâ laborarunt, unus ex civibus sub finem obsidionis ibi & Philipsburgi

non nisi per diem unum & alterum commoratus vix domum attigerat, post medium Septembris, cum dysenteriâ dejiceretur atroci. Hæc uti per contagium hausta fuisse videtur, quia non tam errores in diætâ commissos novit, quàm conceptum inter infectos horrorem ipse accusat, ita domi etiam se diffudit ad plures, observans quidem fatalem illum morem, quo certæ solùm personæ solent corripi, salvis aliis: Nam conjux omnium sordium injuriis exposita mansit intacta, conjugis autem soror ipso die septimo à decubitu viri completo dejecta fuit, & die sequente filiolus trimulus sedes torminosè cruentas frequentare cœpit; evasit tamen illa triga feliciter, & perstitit hanc intra domum lues. Multo autem gravior fuit hujus viri dysenteria peregrè allata, quàm ulla per urbem sponte oborta, non solùm duratione in tertiam septimanam & dejectionum nimis citatâ, frequentiâ, sed & excreti diu sinceri cruoris, dein non muci verum flavo-viridis liquaminis, copiâ perquàm magnâ, stipata etiam symptomatum molestissimâ vehementiâ, præter oppressionem præcordialem, tormina, tenesmum, inprimis dysuriâ & tantum non jugi singultu, de quibus ultra decem dies & præ reliquis majores audiebantur ægri querelæ. Cum die sexto, quo demum post tentata domi varia consuli cœptum, ut & diebus sequentibus nullæ distingui possent remissionum & exacerbationum vicissitudines, & urina omnis rubedinis expers, flava & clara, sed turbata admodùm facilis, offerretur, paucis, cùm non tam febris (nec aphthæ unquam nec deliria supervenerunt) quàm fluxus & vires urgere viderentur, æger item à meridie per vesperam sumtas ana duas corticis peruviani & electuarii diascordii drachmas, ut ingratam sibi formulam, porrò nauseater, inde putioris cruoris copiam citari prætendens; Itaque pro nocte primùm modicam narcotici dosin extractis corticis, tormentillæ & bezoardico addere consultum videbatur, & ob bonum effectum continuare alternatim tales pilulas & emulsiones ex semine papaveris albi, plantaginis, amygdalorum, in congruo vehiculo, edulcoratas cum absorbentibus & pulvere anodino, semper ita dosi nocturnæ reservando vim opiati: Per dies verò suis horis dabantur quater scrupuli pulveris ex unicornu fossili, coraliiis, semine plantaginis, priapo cervi, dente hyppopotami, pannonico, itidem in consimili vehiculo; Quibus tandem accesserunt datæ subinde guttæ balsami peruviani cum cochleari syruporum papaveris erratici, rosarum rubrarum, symphiti, & electuarium temperatum cordiale stomachicum, cordiale. Dubia movit potus, cùm ab aquâ cicerì alvum, à vino æstum prætenderet æger; Videbatur ergò medium tenendum, concesso modico vino vetere pro pastu, etiam ob languorem & anorexiam perparco, extra id tempus præscripto decocto ex rasurâ cornu cervi, mastiche, & cinamomo: Serum lactis commendatum nescio cur citò nauseavit æger, multum autem gelatinæ cornu cervi hausit solutæ in vario vehiculo calido. Externa scrobiculo cordis, sedi, membro, robo-

boris & linimenti ergò admota, & cætera, prolixius recensere opus non fuerit. Illud addendum, dysenteriam fœminæ cum cruore multo, magnis torminibus, ad usque deliquia, non impediisse tamen, quò minus die quarto, stato utique tempore, venirent menses, & durarent aliquandiu, citius tamen finiti, quibus etiam id dandum videbatur, ut interim parcius insisteretur usui ischæmorum.

Quam in Ephemeridibus Meteorologicis Tubingensibus olim exhibui Tabulam motuum mercurialium per triennium, eam ulterius ad præsens tempus continuatam, perque annos adeò plusquàm octodecim extensam, quia brevis est, publicè hîc propono, dum ephemerides ipsæ tot annorum domi latent prolixiores. Observationes quidem circa Experimentum Torricellianum fuerunt inscriptæ alicubi difficiles Nugæ; habuerunt tamen suos vindices. Transeat, aut maneat liberum, quorumcunque judicium: meam ego tabulam illis modò destinavi, qui nihil temerè prætermittentes etiam Perpetuo tali Mobili delectantur, utuntur. Horum non modò Curiositas cum propriis conferre alienas amabit observationes, verúm etiam sagacitas per earum sylvam venabitur prædam aut scrutabitur vias, quas in Meteorologiâ non minus ac in Epidemiâ occulit Natura. Ne asymbolos ipse sim, excerpam unum alterumque casum, cui applicari possint, quæ in tabulâ exhibentur stationes: Si prius monuero, sermonem adhuc esse de uno eodemque Barometro illo simplici, cui scalam admotam fuisse olim monui minutorum decem, qualium palmo romano dat P. Lana; Illam hâc vice subdivisi in gradus viginti, ut evitarem numerorum fractiones. Sic omnium suprema statio & altitudo mercurii designatur per semiminuta 20. medium scalæ habet 10. imum 0.

Horum sive decem palmi minutorum sive viginti scalæ graduum varietate absolvuntur motus mercurii intra tubum, quibus extrà respondent motus aeris tanti & tales, ac per hos annos contigisse meminimus magnâ copiâ & differentiâ. Variant anni, interdum nec ac summum nec ad imum scalæ deducunt mercurium; variant menses, interdum diu quasi in eodem tenent ipsum, sub exiguâ motuum differentiâ; aliàs intra paucos dies fit lapsus à summo ad imum, aut ascensus ab hoc ad illud. Itaque si cui libuerit comparare annos annorumque partes inter se, habebit, in quo se exerceat: occurret autem ipsi communius hyeme gradus supremus, interdum quoque autumno, rarius primo vere, nunquam æstate. Quibus autem mensibus supremus, iisdem quoque infimus: sic æstivis neuter. Adeoque differentia illa motuum maxima decem, novem minutorum est hyberna: autumnalis nunquam minor quinque minutis, sæpe fuit major: His æstiva nunquam major, sæpè minor. Dantur autem menses omnium anni partium, quibus non nisi trium min. est differentia: uti dantur interdum dies, quibus quasi suorum motuum dememinisse videtur mercurius, hærens diu in eodem.

Sed ad ea, quæ premisi, specialia.

lia. *Diluvium tempestuosum* a. 1702. d. 13. Jul, de quo in ENC. 3. 7. 137. non fuit cum illâ mensis statione humili, quam exhibet tabula, sed cum medio scalæ: Præcesserat descensus non nisi per gradum unum; planè non pro ratione talis ac tantæ exonerationis, tàm venientis quàm fientis & factæ. Belli fluctus, quorum omen illud tunc metuebatur, irruerunt utique nimis heu graves, transierunt tamen DEI gratiâ; quæ vel tandem plenè ipsos compescat! Nondum quippe cessant. Nam nupero demum Augusto hujus anni 1710. noviter fuit præceps vallium nostrarum inundatio; iterum non cum humilitate, quanta solet esse cum talibus exonerationibus aeris hybernis, sed cum gradu modò scalæ sexto.

Ominosum quoque inter alia nimis multa tristia signa videbatur *fulmen extraordinarium*, cùm nocte præcise mediâ inter ultimum Decembris An. 1702. & primum Januarii An. 1703. ad sonum ferè duodecimæ graviter detonaret vetus, aut intonaret novus annus: Utique tristis recordationis. Tulerat serus & ultimus vesper lapsum ad imum illud scalæ, quod in tabulâ, sub austrino, laxo & humido aere. Mansit diu tunc humilis mercurius, imò quod non aliàs factum, descendit adhuc infra illud scalæ imum: Ut non nisi illâ vice differentia motuum fieret major decem minutis. Citò enim, ejusdem quippe Januarii sub finem, conspicuus iterum fuit in altiore gradu illo, quem tabula exhibet. Nescio, num ad causas vel signa fatorum talium spectet, quod singulare tunc videbatur spectaculum: Mars accedens ad vicinos Saturnum & Jovem; hoc subiunuisse modò sufficiat.

Anno 1705. ad gradum scalæ, quem tabula offert, sextum cecidit Majo mense *intempestiva nix*; nobis quidem pluvia, vicinis autem alpibus utique nix copiosa. Scribebatur tunc ex provinciis germaniæ septentrionalioribus, gravem pati arbores calamitatem, præ nivis mole avulsos vel grandes tiliarum ramos: Ad alpes nostras multâ nive tectæ & pressæ segetes & vinearum frondes, manserunt tamen in salvo, post paucos dies resurgebant & lætè virebant; retardata modò, non uti aliàs à pruinis, læsa fuit germinatio. Successit brevi, sc. nivi diei 25. aliud die 29. meteorum, cùm jam supremam mensis stationem occupasset mercurius, sub aëre nondum quiero, dejiciebat enim granedulæ copiam, apriliformis.

Ex An. 1706. *Eclipsis Solis* memorabilis fuit neque cum supremâ neque cum infima Maji mensis statione, sed cum mediâ: Et quod sub Eclipsi solari partiali, magnâ tamen, An. 1699. in ENC. 3. 7. 88. annoravi, de barometri nullâ prorsus factâ mutatione, per omne illud obscurationis tempus, idem sub Totali nobis & Annulari pariter omninò se habuit. Stetit mercurius obscuro illo tempore, quasi crepusculo, fixus, planè invariatus, ne pilii latitudine vel demissus vel elevatus, utut thermometri fide aër benè refrigeraretur. Vesperi autem comparuit per quartam minuti partem humilior: Tunc nubes pomeridianas, qui-

quidem difflarat eurus, sequens mane tamen tulit pluviam; & serus vesper signum gratiæ, Iridem, cùm altior jam ac ante eclipsin esset mercurius.

Annorum 1707. & 1708. *hyemes austrinæ* non tulerunt consuetam altitudinem. Januarius 1708 vernus potius, quàm hybernus; quo in pratis colchicum, mezereon in silvis floruerunt. Et insolita tamen illius temporis lenitas & temperies docente thermometro fuisset nobis per æstatem summa rigiditas. Nunquam illo mense altus mercurius, vix semel, nec diu, venit ac stetit ultra scalæ medium, plerumque multùm infra ipsum. Cùm in imo hæreret per decimum & sequentes dies, mirum non fuit cum aere turbulento, sed satis quieto, grato, apud nos, post nebulam aut flavedinem vel rubedinem matutinam, tunc frequentem, non pluviosus, sed vel serenus vel nubibus Solisque radiis alternans. Alibi forsan se exoneravit. Die illius Januarii 20. & seqq. cùm perturbaret aerem ventorum vis, & ferret fulgura, irides, pluvias, mercurius quidem descenderat, sed non eo usque. Interim passim quoque scribitur aliundè, visa meteora varia, facta diluvia, delapsos ignes, &c. Communiter autem, ex Septentrione, esse potius ver, quàm hyemem. Prægressus December 1707. fuerat non minus & aeris & mercurii motu apriliformis; differentiam suam quatuor minutorum absolvens vel viginti quatuor horarum spatio, à nive ad ejus solutionem: Nec ad imum nec ad summum scalæ, ut alias hyeme solet, unquam pertigit.

Anno 1709. Januarii *hyems sine pari*, sive gelu extraordinariè longum & magnum, non obstitit, quò minus caderet mercurius, scilicet ad venturam oportunè nivem, tegmentum segeti. Certè per diem duodecimum & tres sequentes benè humulis, etiam post nivem adhuc, sub aere sereno, constanter gelido: Atqui mediâ æstate communiter illa statio solet esse tempestuosa. Non nisi uno minuto humilior stetit die quinto, ante gelu illud, qui tamen fuerat toto cœlo diversus, scilicet austrinus, laxus, pluvius, quem rigor venti nocturnus strinxit & mutavit in planè alium; tunc enim nix & gelu hyemis illius acerrimæ principium. Hinc decimo sexto motus per scalam sursum, nondum tamen ad summum: quò pertigit demùm die decimo nono sereno post nebulas constanter aere. Tales tunc dies quatuor, inter quos unus ex frigidissimis totius mensis, & per quos tamen descensus duorum minutorum. Cùm verò intra breve tempus per tria minuta fieret ulterior lapsus ad scalæ medium, tunc alia venit nix, & comparuit ad vesperam pruina murorum; Hinc molestissimi rigoris vel tandem aliqua relaxatio. Fuit, siquidem Astrologos audire lubet, prævia laxitas austrina sub oppositione Martis & Solis. Superveniens oppositio Saturni & Mercurii dedit principium hyemis per stringentem euroboream. Finem fecit oppositio Saturni & Veneris cum PL. & aliis ad diem Pauli. Supremam interim mensis stationem & inclementiam fuisse non sub istis, sed sub quadrato Jovis & Solis, mirum fortè cuipiam videri posset.

Sic utique visum quondam fuit *M. Slutero*, occupato in dextrâ applicatione principiorum *VV Cockii* ad constitutionem, meteorologicam anni 1695. ubi tractat inter benè multa notatu digna quæstionem: cur calefaciens alias quadratum Jovis & Solis die sexto Decembris forte gelu tulerit? Transeat hîc examen rationum, hoc solum addam: Ante seculum *Helis. Roeslinum* in d. navig. Septentr. [laudato Belgis libello] de hoc paradoxo jam monuisse Astrologos. Scilicet hybernum gelu [à Saturni configuratione cum aliquo planeta fuisse mitigatum. Contrà, Solem, Jovem, Martem, Mercurium tunc configuratos frigus intendisse Exemplis annorum 1608. 1609. Quo ipso simul innuitur alterum Sluteri dubium, quod scilicet conjunctio Saturni & Solis uno anno liquationem, altero gelu tulerit. Etenim d. 18. Dec 94. sub illâ intensum frigus: anno 95. d. 8. Jan. sub conjunctione Martis & Solis liquatio, ad imum scalæ: d. 13. Jan. post conjunctionem Saturni & Mercurii gelu fuit, ad supremam mensis stationem; Et ad analogiam cum aspectibus & meteoris Jan. anno 1709. Cæterùm, priores illæ hyemes austrinæ uti videbantur fovere Pestem Polonicam, ita succedens borealis eandem sperabatur extinctura: Et erat utique silentium aliquandiu; verum enim verò tristia porrò leguntur in novellis publicis. Opponam adhuc illi gelu *æstum*, quem sustinuimus per dies Julii anno 1707. quatuor, scilicet d. 19. 20. 21. 22. insolitum; non tamen cum humili mercurio, nec cum magnâ motuum differentiâ, sed à supremô hujus mensis, & communiter æstatis gradu, à nebulâ per serenitatem extremè calidam ad tempestatem noc-

TABULA

Motuum Mercurialium.

	1691	1692	1693	1694	1695	1696	1697	1698	1699
Januarius	— —	20 [illegible]	[illegible]	19 6	16 1	20 4	18 4	14 [illegible]	20 0
Februarius	— —	14 [illegible]	19 4	19 10	18 4	18 4	16 0	16 6	16 4
Martius	— —	15 2	14 2	15 5	14 4	14 0	18 0	16 8	17 0
Aprilis	— —	14 2	12 6	15 6	10 3	14 5	14 5	12 4	14 0
Majus	— —	13 4	12 4	12 5	13 4	16 7	14 8	14 6	14 5
Junius	— —	12 5	13 6	13 8	16 6	15 5	14 4	15 8	16 4
Julius	13 7	13 5	13 8	14 7	13 8	14 6	14 7	14 8	14 6
Augustus	14 9	13 6	13 6	12 7	16 6	16 8	16 7	14 6	15 8
September	16 8	16 6	15 4	15 4	12 4	17 1	14 4	14 6	16 6
October	16 9	15 6	17 4	16 0	19 6	14 4	18 5	16 0	15 5
November	15 0	14 4	15 4	14 0	16 11	10 0	16 0	15 3	20 0
December	18 7	20 2	18 0	19 5	14 2	18 4	14 8	18 2	20 0

nocturnam, sensim facto descensu non nisi per quatuor gradus, nec infra scalæ medium. Interim, qui primo die aspirarat adhuc aer lenis, dispellens nubeculas, (quæ quidem solet esse gratia *Etesiarum*, sive euroboreæ & euri, pomeridianum acrem temperantium) emanebat prorsus, ne auræ quidem appulsus sentiebatur, urgebat autem calor, quantum thermometri testimonio ab illo tempore nullus annorum sequentium tulit. Hæc, ut dixi ad tempestatem; cui cùm succederent ulteriores binis diebus sequentibus, & obtineret insignis temperati jam, imò refrigerati, aeris inconstantia, tunc quod siccus calor non potuit, procuravit laxa humiditas, scilicet descensum ulteriorem, ut differentia tamen stationum sub tam diverso aere fieret octo tantum graduum. Si cui libeat recurrere ad Ephemerides illius temporis astrologiças, inveniet Jovem apud Martem, & aspectus forsitan pro etesiis quoque & subsequâ inconstantiâ.

Cùm reviderem Tabulam, offendi, quod æstate rarum, *scalæ imum* ipso *Julio* anni 1703. Itaque recurrens ad Ephemerides, deprehendo lapsum per quatuor minuta factum intra 24. horas, & mox reascensum intra horas non plures, per quinque minuta, die mensis sexto, sub aere non calido, cum pluviæ copiâ ventique impetu: Flabat ille ex plagâ à meridie ad occasum, versus quam nobis situs est *Lacus Podamicus*. Atqui hic ipse tum dicebatur intumuisse ultra modum; An perturbatus appulsu hostis viciniæ graviter minacis?

Video etiam, quod vix aliàs factum, *Decembri non* stetisse *humilem mercurium*, sed tenuisse octavum scalæ gradum anno eodem 1703. Inspicienti autem ephemerides occurrit

sive
Stationes Barometri supreme & infima.

1700	1701	1702	1703	1704	1705	1706	1707	1708	1709	1710
20 0	14 2	18 0	18 0	16 0	18 6	16 10	16 8	12 0	18 2	16 0
14 2	16 2	20 0	10	18 2	19 0	16 4	14 8	16 2	16 2	16 8
18 6	12 0	16 4	16 6	12 2	18 0	16 6	16 6	12 2	14 4	14 0
16 2	14 4	—	14 2	14 4	16 2	14 4	14 0	12 2	14 4	14 2
14 5	14 6	—	14 4	12 5	14 6	14 4	12 6	14 4	12 4	16 6
14 4	16 8	11 6	14 6	14 4	14 4	14 6	14 6	12 4	14 6	14 8
16 8	14 4	12 6	14 0	14 6	14 7	14 8	14 6	14 6	14 6	14 6
14 8	16 6	14 4	12 6	14 8	14 6	14 8	12 2	14 6	14 8	14 6
14 8	16 12	14 4	14 2	13 2	16 2	16 4	14 4	14 4	16 6	16 6
14 5	18 6	16 0	14 2	18 6	14 4	14 6	14 0	14 4	16 2	—
20 0	18 2	16 0	18 4	16 2	16 6	14 0	18 4	18 4	18 6	—
19 6	16 6	16 0	19 8	18 2	14 0	18 0	12 4	14 2	18 0	—

rit illa statio die Decembris octavo nubilo, inconstanti, ventoso. *Tempestas* horrenda cum fulg. ton. vi venti insolitâ, vix sine terræ motu fuisse credita, quæ in *Angliâ*, *Belgio*, & *ad mare Balticum* valdè sæviit, & ruinam multis intentavit vel intulit, scribebatur tunc nocte inter 7. & 8. Dec. incepisse ex SVV. & durasse ad meridiem octavi; qui turbulentus, ut dictum, apud nos, non tamen tempestuosus, transiit de cætero sine damnis. Cur sub tali aere non humilior mercurius? An medius inter oppositiones & post conjunctiones trigonus id non permisit? (Illa verò videsis apud Astronomos) Certè à NL. tunc ecliptico properavit ad supremam, quæ in tabulâ ibi stationem intra triduum.

Denique finem his impositura ad manus venit *la connoissance des temps*, quam Gallica scientiarum Academia publicari facit, ubi de anno 1708. scribitur, supremam per ipsum elevationem mercurii fuisse observatam *d.* 17. *Novembr.* 28. poll. 1. lin. $\frac{1}{4}$: *Infimam d.* 10. *Januarii* 26. poll. 9. lin $\frac{1}{2}$. Hæc planè conveniunt cum observationibus meis: Etenim scalæ meæ gradus decimus octavus, qui in tabulâ ad annum 1708. Novembri respondet, etiam non fuit per hunc annum, nisi mane istius diei 17. quo longam nebulam excepit serenitas: Frigidum utique fuit illud mane, minus tamen, quàm sequens, quod habuit mercurium tribus jam gradibus inferiorem. Alterum huic oppositum, ex Januario ejusdem anni, est illud ipsum scalæ imum, de quo supra, ad hyemem austrinam, quod mirabar fuisse sine aeris turbulentiâ. In quo itaque subsisto: Ad occasionem quamcunque aliam reservans plura!

De frigore hyemali Anni MDCCIX.

FRigoris vehementia, quæ Anni 1709. principium memorabile reddidit, digna est habita, quæ Curiosorum considerationem eruditam subeat, quos inter præcipue Exc. D. Joh. Guilielmus Bajerus, in ill. Noricorum Universitate Altdorfina Professor publicus in dissertatione d. 15. Februarii edita causam ejus exposuit; & celeberrimus D. Bernadinus Ramazzinus in Antenoreo Lyceo primarius practicæ Medicinæ Professor in Oratione die 13. Maji anni prædicti publice habita, præter causas, in effectus etiam morbiferos algidissimæ hujus constitutionis inquirere voluit. Horum itaque propria verba Lectoris in gratiam, cum paucorum in manus Opuscula devenerint, Historiæ nostræ epidemicæ subjicere libuit.

Dn. *Johannes Guilielmus Bajerus.*

§. I. FRigoris illius post hominum memoriam maximi, quod mense proximo per Europam sæviit, rationes breviter evoluturi, merito præmittimus recensionem quorundam phænomenorum tam antecedentium

tium, quam durante ejus vi in aëre terraque nostra observatorum, unde totius rei cognitio facile ducitur.

§. 2. Erant jam tum Decembris dies plurimi gelidi satis ac nivosi, terra frigore tam alte constricta, ut currus onustos superficie sua ferret; neque omnino solvebatur, tametsi per intervalla tepidi venti aërem agitarent & post Calendas Januarias ad Nonas usque pluvia tempestas impenderet.

§. 3. Ipso Nonarum die, cum aquis nivalibus pluviisque telluris facies undique maderet, (latente tamen adhuc subtus glacie,) circa vesperam demum quam maxime humidam, ventus orientalis spirare primum leniter, sed provecta nocte vehementius, cœpit; post quem sub auroram statim terra omnis nive & pruina visa est obriguisse.

§. 4. Ventum hunc, per sequens biduum & ultra cum assiduo frigoris incremento, sed diverso impetu continuatum, paullo antea Mercurii in Barometro per plures gradus ascensio subita prænunciavit, cum prius ad vesperam usque diei V. Jan. multum infra mediocritatem lapsus esset.

§. 5. Thermometrorum ex adverso liquores subinde majores frigoris gradus notabant ad medium usque Januarium; quo cum ad tantam vehementiam gelu processisset, quantam in nostris regionibus vix attingere posse credebatur, circa diem XVIII. observatum est remisisse paululum, sed non diu neque constanter: quandoquidem & per brevia intervalla rursus crevit decrevitque, & diei XXIII. tempore matutino majorem quem antea unquam vim in nostris Thermoscopiis ostendit, post meri diem autem notabiliter defecit.

§. 6. Mercurius interim in Barometro alterno ascensu descensuque ventorum potius, elaterem aeris variantium, vicissitudines indicabat, quam frigoris incrementa & decrementa; nobis quidem haud mirantibus, qui pridem nòveramus, & calorem & frigus, & serenitatem & perturbationem cœli eum diverso elateris aerii statu per accidens saltem conjungi: tametsi vulgo ista qualitatum aeris temperatio Barometrorum scalis pro regula consueverit adscribi.

§. 7. Quemadmodum igitur istas Barometri mutationes, utpote parum ad hoc negotium conferentes, sigillatim exponere supersedemus; ita nec operæ pretium fore arbitramur gradus thermometrorum hic enumerare, qui diversi sine dubio sunt non solum in diversis machinarum generibus, (unde eodem tempore v. g. Hamburgi liquor à gr. 60. ad 86. ascendisse, Francofurti ad gr. 21. descendisse, in diariis publicis memoratur,) sed diversi quoque in singulis speciebus, pro diversitate scalarum, liquorum, variaque altitudine & amplitudine vitrorum. Quare facile conjicimus, neminem ex hujusmodi recensione animo percepturum quid res sit, nisi qui vel thermometra nostra oculis usurparit, vel prolixam eorum legerit descriptionem.

§. 8. Cetera licet eandem ob rationem, ex observatis Berolinensium, Francofurtensium, Dantiscanorum, Hamburgensium, Rostochiensium, Stetinensium, aliisque, quorum copiam diaria publica fecerunt, colligi satis tuto non possit,

ubinam locorum maxime frigus dominatum fuerit, quique gradus diversis locis intercesserint; tamen hæc certa & notatu digna sunt, quod 1. [eadem nocte universam Germaniam invaserit gelu, 2.] eadem proportione ubivis creverit decreveritque, 3.) ad supremum ubique culmen, pro climatis ratione, & ultra quam putabatur, pervenerit, 4.) calidiores Europæ intractus, Galliam & Italiam, simili cum rigore penetrarit, quin etiam, incredibile dictu, ipsas Thermas Aquisgranenses, congelarit.

§. 9. Nec præterire possum, quin memorem, frigus decrescente Lunari lumine invaluisse, & biduo ante plenilunium maxime remisisse, secus ac vulgo creditur fieri. Quin & ceterorum aspectus Planetarum tanti non erant, ut exinde talem effectum ominarentur Astrologorum regulæ: nisi dicere velis, ☍ ♄ ☿, quæ die VII. Jan. contigit, biduo antequam fieret, istam mutationem aëri intulisse. Sed nec desunt Calendariorum artifices, qui Jovem beneficum hiemis istius præsidem declararent, & hinc Januario mensi insignem frigoris temperaturam promitterent.

§. 10. Jam vero ut ad causas eventus hujus inexpectati accedamus, è modo dictis patet facile, quam debile, imo nullum subsidium ab Astrologia sit sperandum: Quare missis ambagibus originem memorati frigoris ducimus à vento orientali præcedente [vid *Phæn*. III.] hujus autem occasionem ab impedito aëris nostri, per priorum dierum turbulentam tempestatem, elatere, de quo *Phæn*. II. & V. loquuntur. Etenim cum venti tepidi humidique d. IV. V. Jan. leniter spirantes tenuiorem fecissent aërem regionum planarum illo, qui silvosis montibus, nive & glacie rigentibus [Bohemicos intelligo Carpathiosque) imminebat, fieri non poterat, quin sublato sic aëris utriusque æquilibrio, hic in istum gravis irrueret, advectisque secum spiculis glacialibus totum impleret. Ita vero & illi vapores, qui prius atmosphæram nostram confertim occuparant, excusso calore modico simul in pruinas abierunt, & aquam in superficie telluris fluentem pariter suo attactu congelarunt. Namque ipsum terræ solum jam tunc priore à frigore jacuisse constrictum, *Phænom* I. observavimus.

§. 11. Quid vero sic cœlo soloque juxta gravi ad consummatum frigus deerat? quidve poterat impedire, quo minus ille ventus Orientalis, æqualem per Germaniam flatum aëris offendens (quod relationes publicæ docebant) eadem nocte eam totam pervaserit, & per aliquot dies continuatus, contiguo nostris tractibus aeri similem rigorem longe lateque induceret? quo facto, etiam venti australes & occidentales, alias calorem humoremque nobis adspirantes, jam non nisi vapores pruinosos dabant, & si quando aer superior modico tepore tangeretur, ille tamen solvendis his inferioribus nimium algentibus haud sufficiebat; usque dum sol, quotidie nobis sublimior factus, primo australiorem terrarum infregit rigorem, & mox inde potentiores ventos calidos ad nos transmisit.

§. 12. Equidem facile prævidemus

mus, adductas in medium rationes non statim omnibus satis facturas cogitantibus, quod intra seculum proximum haud dubie sæpius venti orientales supervenerint hyemi liquescenti, (quam nos hoc anno occasionem tali vento fuisse falsi sumus) nec tamen frigoris tantam sævitiem asportarint. Sed hæc objecta dimovere nos de sententia non valebunt, nisi constiterit, omnes, quæ nuper ad effectum conspirabant, causas & circumstantias, etiam alio tempore & crebrius fuisse conjunctas: ut ventus flaverit è regione solido ac diuturno frigore horrente, ut inciderit in aerem tot vaporibus refertum terramque intus jam congelatam, ut contrariis ventis non impeditus per plusculos dies regnaverit; & quæ huc pertinent alia. Neque vero vel nostra memoria destituitur exemplo simili: quandoquidem anno 1697. circa II. post Epiphan. Dominic. & Januarium medium, tam subito & acri frigore tellus humida corripiebatur, eodem vento Orientali intercedente, ut parum differret à statu nupero, præterquam diuturnitate, quæ tunc minor, etiam minorem sibi peperit famam.

§. 11. Quando ea inter portentoso huic frigori è natura causas assignamus, haudquaquam exclusam volumus singularem quandam Numinis providentiam, quæ forte naturalium corporum actiones solito firmius in istum effectum direxit, eo quidem fini, ut homines, heu nimis cito Dei obliti suisque innixi viribus, novum impotentiæ suæ caperent documentum, utque armis hostilibus, per hyemem quoque non quieturis necessarias faceret inducias. Huic ergo Numini supremo omnis sapientiæ, potentiæ, clementiæ laus & gloria sempiterna tribuatur.

Dn. D. *Bernadinus Ramazzinus.*

Lubet in prægressæ hyemis algidam & nivosam tempestatem, quæ frigoris vehementia atque asperitate non solum Italiam, verum universam Europam tanta hominum, ut omnium cujusque generis viventium strage male mulctavit, philosophica & medica indagine inquirere; quòd si tam portentosi frigoris veram & germanam causam in apricum eruere non dabitur, non abs re forsan neque ad sanitatis custodiam infrugiferum erit exquirere, quid mali hac proxima æstate ex hac tam malè morata constitutione timeri possit.

Nolo autem hujus hyberni frigoris, quod annum hunc nefastum fecit, & ad multa Secula memorandum faciet, inclementiam non dicam, sed insolentiam longo verborum ambitu describere; quotus enim quisque repertus est tam denso corio, ac tàm forti à natura temperie donatus, qui non in cute solum sed intus quoque & intra ipsa præcordia, ubi vestalis ignis nativos lares, & focum habet, ab algidissimi aeris inspiratu noxam aliquam non persenserit? Magna sunt quæ vidimus, majora quæ audivimus; vidimus magna flumina tam arcto tam alto gelu adstricta, ut armentis plaustris onustis, & ipsis quoque exercitibus transvehendis sufficerent. Vidimus ad binos & amplius

men-

menses vinr nivium immediatam, è Cœlo non tacite, ut solet, ad instar velleris labentem, sed magno cum impetu in solum projectam, & quod magis mirere sub Æquinoctium ipsum, quod in hac Civitate prodigio par est. Vidimus in partibus Aedium interioribus, & in ipsis hypogæis fluida quæque congelari solidioribus vasis ex opere figlino disruptis, ac dum cibum capturi mensæ accumberemus non procul à luculento igne vidimus fumantes epulas temporis momento gelascere. At vulgaria sunt isthæc, & fidem invenient. Urbem vidimus Adriæ Reginam, cui nullum unquam nisi navigiis cum terra fuit commercium continenti junctam, marinis aquis in marmoream duritiem solidatis, ut ad septem passuum millia ultrò citroque longo agmine commearent Viatores, Veterinarii, & annonariæ gentes cum armentis, & gregibus, ut laboranti Civitati victuales suppetias ferrent. Quàm admiranda porrò imò quàm miseranda sunt, quæ alibi facta accepimus, velut in Gallia, Anglia, Germania, ac tota Septentrionali plaga, non solùm magnis fluminibus marinum æstum pati solitis, sed Oceano ipso conglaciato, ut sublatis commerciis centenæ hominum chiliades in civitatibus, in agris inter frigoris rabiem, & famis morsus miserè perierint, ac ex iis, qui militiæ sacramento erant auctorati longè plures in castris hyemando, quàm in acie pugnando in Orci familiam transierint. Profectò si cujusque Regionis, Civitatis, atque Oppidi Necrologiam haberemus, in quibus eorum, qui è vita decesserint nomenclatura continetur; ac ratio iniri posset, quot hominum myriades duorum vel trium mensium spatio in Libitinæ censum deduxerit intolerando suo frigore funesta hæc hyems, nulla certè pestis ut ut truculenta & perniciali, nec ea, quæ apud Historicos, & Poetas adeò pervulgata, quæ universam Græciam depopulata est, algidissimæ hujus constitutionis pestis, si ita fas loqui, ullo pacto esset conferenda.

Ast unde nam quæso tam violenti frigoris petenda est origo? Si ab Aquilone frigoris Promocondo malum hoc venit, cur hoc Anno tam violentum, tam diuturnum, ut quotquot in viventium numero adhuc extant provectioris ætatis homines, & silicernio jam proximi tam enorme frigus nunquam se persensisse meminerint, nec scriptorum quisquam prodigium hujusmodi literis prodiderit. Scire optatis, quam proportionem habuerit hujus anni frigus ad præcedentium octo annorum, quos in hac Civitate observare mihi datum, summum frigus? Psicrometro teste proportionem habuit sesquialteram, hoc est ut ternarium ad binarium. Is fuit hyberni frigoris hoc anno supra ceteros excessus, qui in regnum quoque vegetabile desæviens, non solum plantas, quæ hortorum ornamenta sunt, sed quod dolendum Oleas & Vites ad internecionem usque absumpsit. Meherclè si in hujusmodi tempora incidisset Cardanus, eam, quam de frigoris natura opinionem mordicùs tenuit, dubio procul abiecisset; non esse frigus quid re vera subsistens, seu simplicem caloris privationem ventosque omnes plùs minùs

nùs calidos esse, inter suas subtilitates recensuit Vir ille, quem censoria virgula sugillans, severissimus ille Cardanomastyx hisce verbis sic eum interpellavit. *Abjice soleas, ac pileum, Cardane, quo tempore ex Alpibus rhæticis urit vos Boreas; frigidus enim, & siccus est.* Hic autem mihi haud quaquam mens est in frigoris naturam curiosiùs inquirere, neque quodnam primum sit frigidorum, num Aqua, ut Aristoteles, an Terra, uti Parmenides, & num venti aërem comprimendo frigus efficiant aut illius Vectores sint, cujusmodi quæstiones Philosophos tum veteres, tum recentiores exercuere, & adhuc exercent, sed solùm in votis mihi esset causam perspectam habere, quæ hac hyeme tantum frigoris ac tam ex improviso exciverit. Jam præcedens brumale solstitium exegisse nos, & Annum cum satis placido aëris statu clausisse lætabamur, ut spes esset hyemis reliquum eodem tenore processurum. Ast tanto impetu nascenti anno Janus fores aperuit, ut nobis ferale bellum indicere visus fuerit; illicò enim, ex boreali plaga ventorum turbines biduo tanta vi efflarunt, ut omnibus horrori essent, illos acerrimo frigore comitante, & continuo nivium descensu subsequente. Grande igitur aliquid in hyperboreis contigisse credendum est, quod tam subitam in aereo mari magno tempestatem excitari? Anne magnum aliquem terræ hiatum ex improviso apertum fuisse putandum est, unde una cum ventis algidissimis tanta nitrosi spiritus copia eruperit, quæ totam atmosphæram frigorificis particulis ad saturitatem usque oppleverit. Quanta vi polleat nitrum ad sensum frigoris inducendum, satis commonstrat experientia, dum nivi & glaciei commixtum illarum activitatem exacuit, ac in earum defectu nitri portionem in aqua dissolvendo modum habemus, quo media æstate vina & frigidas potiones nobis comparemus, non aliunde autem quàm è terræ sinu tam horrendi frigoris causam deducendam arbitror; ad tam subitam enim & adeo turbulentam ventorum irruptionem locum aliquem in aerea regione intra polarem circulum fingere oporteret, in quo spiritus adeò furentes conclusi essent & effracto carcere subitò erumperent, quod tamen Poetæ, quibus quidlibet audendi data est potestas, ausi non sunt, qui ventorum turbam in antris terræ obscurioribus abditam esse voluerunt, ac insuper Regem illi statuere, qui imperio premeret, & laxas sciret dare iussus habenas, Minùs porrò rationi congruum videtur cœlestia illa corpora culpare velle, quæ suo lumine & afflatu in nostram perniciem conspiratint. Quid novi enim in Cœlo à syderalis scientiæ peritis antea fuerat observatum? Num ferales Cometæ visi sunt aut alia hujusmodi portenta? Num planetæ in choreis suis agendis à præscriptis sibi legibus exorbitarunt, ut novis syzigiis & insolitis motionibus Cœlestem illam harmoniam perturbarint, ut postea propter illorum aberrationes nos plectendi essemus.

Sit quidem, ut ajunt, multum pollere lunare Sydus ad perfrigerandum, ac illius lumen ad nos reflexum, licet à Sole prodeat actu frigidum

gidum esse, seu ut alii putant vi magnetica calorem terræ & aeris ad se elicere sicque frigefaciendi vim habere, at forsan Luna hoc anno propiùs ad nos accessit. Haud sum nescius ab Astronomis, à veteribus Agricolis, à Medicis quoque peritioribus, ut olim ab Hippocrate ad prænoscendam futuræ hyemis indolem observari solitum plejadum occasum, & ortum Arcturi, atque ut monebat Virgilius *Georg. I.*

Frigida Saturni sese quò Stella receptet?

At isthæc singulis annis observantur & adventantis hyemis signa sunt potiùs quàm causæ. E magnæ Parentis utero itaque monstrosum hoc frigus prodiisse, à vero non prorsùs alienum videtur; Terra enim tota intus cavernosa est, & non secùs ac animalium corpora suos habet ventres distinctos & magnas cavitates, in quibus non hospitantur tantummodò silentes umbræ & segnis aer; sed varia & admiranda intercurrente spiritu exercentur opificia. Nusquam certe operosior Natura est quàm in subterraneis officinis ad generationem intenta tot pretiosorum lapidum, fossilium, mineralium, & metallorum, quæ si hominum avaritia potiùs quàm curiositas & abditiora quæque investigandi cupido surripiat effossis terræ visceribus, non minùs natura sollicita est in illis suo tempore reponendis, & damno resarciendo. Hinc innumeri penè fontes è terræ scatebris erumpunt non solum aquarum dulcium, sed medicatarum quoque, quales sunt ferratæ, æneæ, sulphureæ, aluminosæ, nitrosæ, aliæque omnigenæ. Cum autem borealis plaga in sinu suo nitri multum recondat, quod satis norunt nitri Colectores pro tormentario pluvere conflando, qui è parietibus & locis boream respicientibus longè plus nitri obtinent quàm ab iis qui Austrum, cur suspicari non liceat in regione illa inhospita, & Solis radiis ad plures menses inaccessa ex subito & præcipiti montis alicujus in magnas illas cavernas lapsu, ut in Apennino & Alpibus aliquandò contigisse legimus, portam ingentem algidissimis ventis & nitrosæ exhalationi apertam fuisse, unde tam horrida tempestas hac hyeme ortum duxerit? In Islandia magnam cavernam esse referunt, ex qua venti frigidissimi expirent, qui glaciei fragmina identidem in altum protrudant. In Hetruria penes lacum Vultinensium ad radicem cujusdam montis Boream versus antrum extat, in cujus latere rima visitur, ex qua, æstate præcipuè, ventus efflat adeò frigidus, ut sine noxa perferri nequeat, in quo specu si vina reponantur, ad pauca temporis minuta penè gelascunt, & fructus pruinosi educuntur, magnum utique blandimentum ad exhilaranda convivia, quæ ab Indigenis illis, cum Procyon furit, celebrari solent. In Peruvia duo Oppida Platam, & Potosam describit Acosta, quæ non multum inter se distent, ac utraque in montanis locis posita, quorum unum, Potosa scilicet temperaturam hyemis habeat, Plata vero vernali similem, cujus prodigii in calidissima regione causam in argenti fodinas referunt, & terræ spiracula, unde aura algidissima expiret. Quando igitur longè probabiliùs est frigus

ab

ab imis terræ visceribus in aerem efferri, quàm ab æthetea regione in hæc inferiora descendere, tam grandis Phænomeni, quod hæc hyems præ se tulit, & cui aliud simile ulla ætas non vidit, nullam aliam causam comminisci possum quàm magnam terræ scissuram recens factam, paratum tamen me protestans ad expuendum ex animo meum hoc commentum, sicubi aliqui feliciori sorte meliora proferant. Si ergo forte ita evenit uti conjeci, tam horrendi frigoris, ac tantarum nivium descensus causam tenere mihi videor; Nitrosa enim emanatio illa unà cum ventis validissimis longè latèque diffusa tam magnum algorem efficere, & vapores, aquei elementi sobolem, in aere suspensos arripiens, iisque se consocians nivem conformare potuit, atque illi suis capillamentis sexangularem & stellatam figuram impertiri. Non adspernandam nitri portionem nivibus inesse chymica enchirisis ostendit, qua nitrum in sinu nivis delitescens educitur, & Medicus usus comprobat, dum ex aqua nivis ratione nitri in illa contenti parantur remedia in æstuosissimis febribus exhiberi solita.

Verùm dictum illud è sacris paginis mihi forsan obtrudet aliquis, *Nunquid ingressus es thesauros nivis*, tu, qui adeò fidenter modum tradis, quo in aere conflentur nives? Ultrò fateor, non esse apud me ipsum tanti ponderis, quas produxi de nivis conformatione, & credito terræ hiatu conjecturas, ut veram & germanam tam inusitati frigoris causam è Democriti puteo hausisse me persuasum habeam; Conjectoris tamen non prorsus improbandi munus obiisse me arbitrabor, si in negotio tam abstruso ita fieri potuisse naturæ legibus non repugnet, nil enim ampliùs à rerum naturalium scrutatore in re obscura exigebat Peripateticorum Princeps. Quid ergo in quæstione tam ardua & impervia dicendum? Num ad effugium illud histrionianı exercentibus adeò familiare recurrendum, qui ubi fabulæ negotium ita implexum & involutum est, ut nodo solvendo humani ingenii acies non sit satis, pro more habent, Deum aliquem è machina in Scenam inducere? ita sane. Ut ergo aliquid proferam, quod pro vero accipi possit, de hac tam horrida Constitutione dicam, quod magnus Hippocrates de morbis populariter grassantibus, ubi Phænomena quædam apparerent, quorum ratio in abdito esset, dicere consueverat: ἅμα δὲ καὶ εἴ τι θεῖον ἔνεστιν ἐν τῇσι νούσοισι, *considerandum an sit quid divinum in morbis*, illud itaque θεῖον apud Medicos tàm in morbis quàm in remediis adeò celebre hic quoque vim habuisse censendum est, ab ipso Deo nimirùm tam rigidam tempestatem fuisse excitatam, ut corruptos Seculi mores & vitia novo & inusitato pœnæ genere expiaret. Neque enim in suis armamentariis justissimum illum criminum vindicem solum ignem & fulmina habere credendum est, quæ multorum metu & paucorum periculo jaculetur in terras; in iisdem enim habet, *Glaciem*, & *Nives*, *quæ faciunt verbum ejus*. Ille est qui, ut cecinit Regius Vates, de thesauris suis ventos educit, qui temporis momento aerem non mi-

nus, quàm maria, in magnas tempestates agant, & palam faciant, cui serviant, cui militent. Illud sanè admirationi fuit, quod toto eo tempore, quo à sexta Januarii usque ad Æquinoctium ferè pertinacissimum perstitit frigus, nunquam hiscere ausi fuerint australes venti, quod in hisce regionibus perrarum est, cum vel media hyeme rigidiori identidem caput efferre soleant ab ora meridionali calidiores flatus, adeò ut ex improviso liquescant nives & regelent flumina, si quæ priùs glacie erant adstricta, ut quandoque campos inundent, quasi Deus borealium ventorum ministerio plectere nos volens australes flatus intra suos lares unde ortum habent conclusos voluerit, ne blando suo tepore inflictæ pœnæ rigorem delinirent. Sic eleganter non minùs quàm ingeniosè Ovidius Jovem, qui totum mortale genus aquarum eluvione perdere statuerat, finxit reposuisse tela manibus fabricata Cyclopum, in antris autem æoliis Aquilonem aliosque ventos nebulas fugare solitos clausisse, emisisse autem Notos, Euronotos, atque Austrum pluviarum pincernam.

Utinam autem malorum hic finis fuerit, & hujusce anni felicior sit exitus, quàm fuit initium. Quàm infesta, quàm pernicialis humano generi fuit hyemalis hæc constitutio, & quænam morborum genera invexerit, nemo est qui ignoret. Frequentissima fuere in hac Civitate, ut de aliis taceam, funera, ac nulla penè domus visa est, quæ pullam vestem non induerit. Primò quidem teneros infantes, decrepitos senes, & valetudinarios fere omnes, mox juvenes, & robustiores viros, nec solum minutam plebem, sed non paucos quoque ex Procerum ordinibus hiberni frigoris, violentia in Libitinæ censum deduxit. Tusses, destillationes, pleuritides, peripneumoniæ, dyspnœæ, & morbi id genus dominatum obtinuere. Rationi autem consonum fuit, ut hujusmodi affectus populariter grassarentur; sicuti enim austrina tempestas capiti infensa est, ita Aquilonaris spiritalibus organis est maximè infesta. Possumus equidem adscititiis comis, adversus aeris injurias calvariam munire, ac bene chlamydati, & palliolati corporis extima à frigoris rabie & morsu possumus tutari; at quomodo visceribus in pectoris cavea contentis ab aere rigidiori prospici potest, si ab indesinenti & reciprocante aeris inspiratu & expiratu vitam præcariam habemus? Non est ergo quod miremur, si hæc hyems, glaciali aura per ostium patens thoracis penetralia subeunte, tam diram hominum & cujusque generis animantium cladem ediderit.

Verùm anne putandum hanc malè moratam constitutionem totam sævitiem suam explevisse, ut in nostris corporibus labem nullam reliquerit, quæ nova morborum genera hac æstate non possit arcessere? Si Coi Senis, cui futurorum mens divinatrix divini nomen adscivit, oraculum adeamus, responsa referemus, quæ non multum nobis arrideant. *De temporibus*, ajebat ille, *si quidem hyems sicca & aquilonia fuerit, ver autem pluviosum & austrinum, necesse est æstate acutas febres fieri, lip-*

lippitudines, & intestinorum difficultates. Observatione profectò dignum est, quomodo Hippocrates, Vir in prædicendo alioquin cautissimus tam fidenter & absolutè pronunciarit, quòd si hyemem aquilonarem, Ver austrinum & pluviosum exceperit, ex necessitate subsequi debeant æstate acutæ febres, & alui profluvia. Astratio sic fieri oportere satis evincit; etenim si hyems plus æquo algida & nivosa sit, parum perspirant humana corpora, ac ea præsertim, quæ debiliora sunt, unde serosam colluviem cumulari necesse est, eamque augescere si ver pluviosum successerit, qua postea per æstivum calorem diffusa & in motum conciiata, acutæ febres & alui fluxus oriantur necesse est. Nec quis putet Hippocratem nisi experientia priùs edoctum tam grande effatum pronunciasse; in libris enim Epidemiorum Constitutionem habet, in qua pars hyemis posterior, ut in nostra evenit, aquilonaris fuit cum magno frigore & nivibus, cui ver successit pluviosum, unde postea memorati affectus Æstate & Autumno apparuerint.

Ver equidem, quod modò excurrit & cujus medium jam tenemus, atque hyemi algidissimæ successit, sub initium visum est ad pluviosum propendere velle, non paucos tamen Aprilis mense dies habuimus siccos, sine ullis omninò imbribus, sed ita calentes, ut à canicularium dierum æstu parum differrent, sub finem tamen mensis tam magna ac subita facta est à calore ad frigus conversio, ut unica ferè die rariores synthes es & holoserica deponere necesse fuerit, ac è vestiario pannosas vestes reposcere, quam mutationem postea subsecutæ sunt ingentes pluviæ. Quo tenore veris pars altera processura sit, solus novit, qui fecit tempora, dies, & annos. Id tamen certum est hujusmodi temporum anomalias, & à sua temperie aberrationes ominosas esse, & morborum mali moris, quod Superi avertant, prænuncias. Nam ex eodem Hippocrate, *in legitimis temporibus & convenientem servantibus temperaturam morbi legitimi & boni judicii fiunt; in intempestivis autem non legitimi & mali judicii.*

Sed quid frugis ex hujusmodi apparatu datur colligere ad præcautionem & sanitatis custodiam? Paucis dicam quod sentio. Adversus temporum tam enormes intemperantias magnum erit præsidium Temperantia, neque solùm in victu sed in omnibus, quæ res non naturales vocant Medici. Non inopportunum tamen erit purgationes instituere, & si opus fuerit sanguinem mittere. *Quibuscunque convenit venæsectio vel purgatio hos Vere purgare, vel venam secare oportet*, ajebat idem Hippocrates: Magna certè animadversione particula illa disjunctiva digna est; Practicorum enim non pauci magnum piaculum committere sibi viderentur, si purgationem verno tempore instituentes venam simul non tunderent. Ast quàm longè à divini Præceptoris vestigiis aberrent, nemo non videt. Est ubi tantum sanguinem mittere oporteat, est ubi solùm purgare liceat, est ubi utrumque remedium conveniat. Si verò aliquis ex memoratis affectibus hac

ætate populariter vagari incipiat, boni & periti Medici erit, non tam properè & inauspicatò communibus remediis, ut in morbis sporadicis, curationes aggredi, rectè propterea Celsus de pestilenti febre verba faciens ajebat, *sanguinem non facilè mittere, alvum non facilè ducere.* Suspenso pede igitur procedendum erit, atque attente observandum, qua methodo Natura morborum medicatrix in iis utatur, qui sponte aut paucis remediis evadant; illa enim sibi vias & egressiones invenit, quas prænoscere & divinare non possumus; fateamur enim necesse est, quandocunque aliqua epidemica affectio ex improviso se prodat, esse nos juvenes ac tyrones, licet medendo ætatem trivetimus, ideòque oportere, ut Naturæ quam αὐτοδίδακτον & doctam sine Magistro Hippocrates dixit nos erudiendos tradamus.

Constitutio Epidemica Augustana, Anni 1711. & sequentium.

Dn. D. LUCÆ SCHROECKII.

Aëris status, quo Annus prægressus fuit finitus, in principio, quoque Anni 1711. perstitit, humidus nempe ac multo frigore molestus, variorumque ventorum agitationi expositus, usque dum d. 7. Eurus serenitatem, & post octiduum Zephyrus pluvias, tandemque nives frequentiores adduceret; circa finem autem mensis hujus primi Eurus denuo prævalens, cum serenitate frigus diuturnum & intensum excitaret, ut mei Thermometri liquor ad gradum 8. (quod etiam d. 3. & 13. Februarii contigit,) descenderet, præcipue postquam Zephyrus d. 4. Febr. & Cauros post quatriduum, nec non Eurus quintiduo abhinc nivem admodum copiosam sparserant; quæ sub Africo, comite pluvias & frigoris remissione, d. 18. Febr. liquari cœpit; & quamvis nova subinde nix, occidentali vento (sæpe ad meridionalem, quandoque etiam septentrionalem plagam inclinante, rarius vero ab aliis ventis interpolato,) spirante, usque ad d. 10. Martii caderet, eadem tamen pluviis supervenientibus brevi denuo resolvebatur. Interea, præter Febres quotidie vel alternis diebus recurrentes, licet rariores, in vere tamen crebriores, & in principio sæpe continuarum speciem præ se ferentes, primum teneriori ætati, in progressu autem adultis magis infestas, ut & catarrhosarum ægritudinum multitudinem, Variolæ benignæ inprimis, usque in Aprilem frequentes, ast circa Solis in signum Cancri ingressum, una cum Febribus evanescentes, continuarunt, nec non Pleuritis notha, atque Coxendicum dolor [diaphoreticis, Tinctura præsertim Bezoardica, juxta cum eccoproticis, utrique malo opem ferentibus,) multos lecto adfixerunt.

Ver cum ventorum varietate, Zephyro

phyro tamen prævalente, aura nebulosa, humida & temperata (catarrhosis ideo morbis, præsertim Odontalgiis, Apoplexiis etiam letalibus opportuna) primo erat prædita, quæ circa Aprilis medium in serenitatem mutabatur. Majus frigidiusculus potissimum Euro spirante comparuit, in medio tamen caloris sat acris per decendium particeps, paucosque dies serenas per totum reliquum suum decursum numerans, crebrioribus autem tempestatibus grandinosis, e longinquo tamen nobis tantum se ostendentibus, viciniæ autem admodum damnosus. Cum Junio Eurus, interdum ab aliis diversis ventis interceptus, serenitatem caloresque magnos proferebat, usque dum post solstitium æstivum Zephyrus dominium obtinebat, & mutabilem aëris statum, sæpius vero pluviosum producebat; quæ humida aëris intemperies postea etiam continuabat, diesque caniculares magis temperatos quam fervidos efficiebat. Et licet postmodum cum Sol in Libra versaretur, Eurus serenitatem quandoque redderet, antequam tamen signo hoc excedebat, Zephyrus, aliquoties valde impetuosus, pluviis frigidis denuo molestus exstitit, quin & pluviosa illa intemperies usque ad finem Anni perstitit, nisi quod in Decembri crebræ nebulæ, & serenitates quandoque, Euro præcipue, Austro & Africo intervenientibus, compareret. Cæterum præter Catarrhos nihil epidemicorum malorum prioribus istis temporibus observabatur; post Canis tamen occasum Variolæ denuo multos infantes invaserunt, confluentium jam specie gravius aliquos adfligentes & negligentius habitæ non paucis letiferæ; paulo post tamen, usque ad Anni exitum, & in Januarium usque Anni sequentis, ulteriusque, sed rariores discretæ mitioresque comparentes. Diarrhœæ circa finem Novembris, & per Decembrem in multis, prævio utplurimum vomitu, torminibusque stipatæ, prompte tamen stomachum roborantibus cedentes, notatæ fuerunt.

Circa finem æstatis, & per autumnum Lues illa, quæ bubulo generi per Germaniam Italiamque tam infesta fuit, postquam ex Hungaria versus Danubium sensim progressa, ubique luctuosa sui vestigia reliquit, nostra quoque confinia attigit, ac insignem stragem, integra etiam numerosa bovilia evacuantem, apud nos, ac plurimis vicinis in locis edidit; quam non aëris ex vitio, sed contagio per boves ex regno illo adductos exortam fuisse, vel inde satis nobis potuit, quod illa primum loca, ubi pascuis frui illis advenis contigit, invaserit, armentis vero omnino pepercerit, ad quæ illi, vel alii ab his infecti haud pervenerunt, atque ubi consortium illorum, ad quos contagium jam penetraverat, evitatum fuerat. Miasma vero hoc per salivam animalium infectorum, quo gramina inter pascendum conspurcarunt, se primo, postea etiam per exhalantes vitiosas a corruptis humoribus visceribusque particulas ulterius, his in terris, propagasse, atque caustica acredine infestum, fauces, ventriculos ac intestina hostiliter invasisse, inque spasmodicos mo-

rus

tus non tantum nervosas partes irritasse, sicque ob constrictos exin vasorum sanguiferorum tubulos inflammationem excitasse, sed ipsam etiam eorum substantiam ad putrilaginem disposuisse, credibile videtur: Id quod lingua in quibusdam inflammata, & vesiculis rubris referta, ventriculi, præsertim omasus, & intestina non minus inflammata, & non tantum sanguineæ, sed fœtidæ etiam & purulentæ excretiones, ut Dysenteriæ malignæ speciem utplurimum præ se tulerint, nec non intestina hepati contigua bile suffusa restabantur. Unde etiam, quæ in prima invasione notata fuerunt symptomata potiora, adpetitus nempe dejectus, difficilis respiratio, calorque præternaturalis ortum habuisse videntur. Cæterum caro lue hac demortuorum boum quamvis pluribus, egenis præcipue in cibum primo venerit, nec sinistri quid ipsis inde accidisse rescitum fuerit, tutius tamen esse iisdem abstinere, tum ratio suadet, qua ex viscerum observata labe promte etiam eandem carnibus communicari, quia & nauseam, facile exin oriundam, multum nocere posse evincitur, tum exempla confirmant, quibus noxium quandoque exstitisse carnium contagiosa labe infectorum animalium esum constat: Vid. præter alios Nob. D. Rosini Lentilii Miscell. med. pract. part. 2. pag. 519. Liceat etiam memorare exemplum, ab Exc. Dn. D. Johanne Meyero, Arch. Elect. Palat. & Physico Neoburgensi, Anno 1712. d. 16. Julii ad me perscriptum, duobus nempe rusticis, cum bovem ægrotantem mactassent, &, quia lienem pulmonesque male constitutos invenerunt, sepeliissent, carbunculos in brachiis fuisse exortos, cum febre acuta, vomitu & diarrhœa, duos autem canes, qui carnes istas degustaverant, eodem die mortuos fuisse. Ex Hungaria quidem Venetias advectorum boum dysenteria laborantium carnes innoxias quondam Medici aliqui Patavini insignes pronunciarunt, ast tutius esse talibus abstinere, celeberrimi olim Jenenses Medici, Guern. Rolfincius in Ord. & meth. spec. comm. lib. 2. sect. 3. cap. 60. & Joh. Theodor. Schenckius hist. gener. humor. cap. 2. judicarunt. Prout etiam Collegium Medicum Augustanum circa Casum hunc ab Illustr. Senatu requisitum, hujusmodi carnium ulteriorem venditionem, ad noxas inde emergendas præcavendas, dissuadere tutius duxit, atque per Senatus Decretum impetravit.

Circa principium Anni 1712. Zephyrus, interdum ad unum alterumve latus declinans, cum frigore nivem, sed rariorem sparserat; & licet sæpius aër serenus postea redderetur, semper tamen nebulosus una fuerat: frigus quidem in progressu remissius, ast brevi post, flante Euro vel Austro, denuo intensius factum est: usque dum d. 3. Febr. Zephyro redeunte, pluviis, quæ per decendium durarunt, obortis cessarunt. Varius abhinc aëris status, quoad temperiem tolerabile frigus, crebriores autem nives attulit, usque dum circa Æquinoctium vernum Eurus temperariorem aërem redderet, mox vero diversis sub ventis humida & pluviosa constitutio usque ad Solis in signum Tauri ingressum valde molesta

lesta exstitit, quam Euro prædominante, calida & sicca excepit, sæpius tamen postea variando: Sole vero Leonis signum occupante, occidentales venti pluvias multiplicarunt, & d. 6. Augusti cum serenitate calores magni oborti fuerunt; qui etiam, licet circa finem mensis hujus, delapsis pluviis, remiserint, mox tamen denuo comparuerunt. Cæterum hucusque præter consuetos hyemales catarrhosos insultus, in mensibus vernalibus Tusses ferinæ puerilem ætatem admodum adflixerunt, eccoproticis repetitis, absorbentibusque, nervinis, ac demulcentibus ægre profligatæ; Febres etiam quotidianæ non valde contumaces, purgantibusque præmissis, per antimoniatas calces, arcanum duplicatum, & corticem Peruvianum &c. devictæ, per æstatem plures occurrerunt; in Augusto autem non paucæ Diarrhœæ, in nonnullis quoque Dysenteriæ, ut & Choleræ, sed benignæ, omnes facile, post rhabarbari nonnihil tosti usum, inprimis pulveribus dictis præcipitantibus, coraliis, unicornu fossili, quandoque etiam tormentilla, succo catechu &c. curatæ. Hasce ægritudines in progressu mensis Febris catarrhalis exceperat, sine sexus ætatisve discrimine, magis tamen adultos quam pueros, cum febrili in horrescentia, subsequente calore, cum cephalalgia, & hinc productis pervigiliis, quas interdum deliria nocturna comitabantur, oculorum item, dorsi & artuum dolore, ac tussi utplurimum invadens, & instar ephemeræ, altero, vel tertio, quartove die, sponte, aut impetus ubi vehementior erat, post moderatum sudorem, modo per volatilia, modo fixa medicamenta, pro subjectorum diversitate, excitatum, recedens; nisi quod tussis quandoque pertinacius insisteret. Qui morbus uti multis, remotis etiam in locis, ita nostra quoque in Urbe plurimos invaserat, ut vix domus esset, ubi eo laborantes non deprehendebantur; atque nobis ex prægressa humida aëris intemperie, similes in corpore nostro particulas augente, ac magnis dein ejusdem caloribus, lympham in corpore fundentibus & agitantibus, subito tamen tempestatis frigidæ aliquoties obortæ interventu, quæ transpirationem ob poros inde occlusos sufflaminabat, condensatam generata mihi videbatur. Nec aliam causam Pleuritides hanc in mense Octobri excipientes, non admodum refractariæ habebant, atque ideo sudoriferis moderatis præcipue, ac satis promte cedebant. Aliorum morborum minime ferax erat Autumnus, qui satis temperatus & serenus in principio, in progressu autem, præsertim Zephyro utplurimum, & quidem nonnunquam multa cum vehementia spirante, humidus ac pariter temperatus se habuit; sicque continuavit hæc temperies: ante solstitium tamen quatriduanum frigus, & tale etiam in fine Anni, Euro flante, experti fuimus.

Non prætereunda hic est Lues admodum gravis & funesta, quæ in Vere equos potissimum extra Urbem & in Vicinia, rarissimos in Urbe invasit, multosque trucidavit, postea etiam bobus, feris, quin & porcis, anseribus atque gallopavonibus, quibusdam in locis, non pepercit,

& adultum usque in Julium tragœdiam suam ludere perrexit. Oriebantur fere semper in pectore, aut etiam in inguine, aliisque locis tumores duri, qui paulo post in amplius spatium se diffundebant, & intra breve temporis spatium interimebant. Hos ab ictu crabronum, qui copia & magnitudine insolita præditi observabantur, ortum habuisse mihi credibile videbatur. Ubi vero cadavera boum elapso anno demortuorum, nec ubique alte satis in terram defossorum & putrescentium Insectis hisce pabulum gratum exhibuisse, (in cavernis enim & sub terra nidos ab eis fieri, carnibusque vesci, Aristoteles lib. 5. hist. animal. cap. 23. Plinius lib. 11. hist. nat. cap. 21. aliique testantur,) sicque multiplicationi & augmento eorum, humorisque venenati, quem glandula in imo abdominis, cui aculeus nigricans & cavus, juxta nobil. D. Johannis Muralti relationem in Eph. nostr. Dec. 2. Ann. 1. obs. 56. implantatus est, majori acredini velificasse, non improbabile est: ita venenatæ etiam hæ atomi in humoribus animalium ab eis ictorum sese multiplicare, atque dein alia quoque animalia sic inficere potuerunt: quale exemplum in prædio vicino Illustr. cujusdam Baronis equum hac lue defunctum, & in fovea non alte satis effossa, terra obrutum exhibuisse scio, cujus ideo pes unus extra terram prominens a servo cum securi amputaretur, prosiliens exin humor in ejus oculum, mox tumorem & inflammationem excitaverat, alterum etiam oculum, & successive totum caput occupantem, atque cum ope medica destitueretur, mortem brevi accelerantem. Salis ex aceto potum adversus crabronum virus præfatus Plinius lib. 32. cap. 9. & Casp. Schvvenckfeldius Theriotr. Siles. pag. 526. remedio esse tradunt, eque vestigio suxisse vehementius, suctuque infixos aculeos, vel potius humorem virulentum revulsisse: Inter alia sane remedia, theriacam, alium, bolum vulgarem, nitrum &c. cum aceto propinata, quibusdam (uti etiam in superius memorata boum lue,) profuisse, ab aliis non infeliciter tumores scarificatos, aut etiam ex incisa cute fuisse extractos, relatum fuit.

Anni 1713. principium, sub variis ventis, potissimum occidentalibus, frigidæ, quod cum primis in medio Mensis Januarii intensum valde fuerat, & serenitate, usque dum Sol Piscium signo ad proximaret, gaudebat: Ubi post plurimas pluvias cœlum nebulosum, versus finem autem Februarii serenum, cæterum valde temperatum reddebatur; quæ temperies, sub mutabili cæli facie etiam usque ad Æquinoctium vernum & ulterius continuabat. Reliquus vernalis & æstivus decursus quandoque temperatus, utplurimum autem pluviosus, & sæpe una frigidiusculus exstitit. Mensem vero Septembrem, in quo Eurus spirabat, serenitas commendabat; in reliquis autem tribus mensibus crebræ nebulæ pluviæque (quibus in Octobri nives sæpe intermiscebantur,) aderant. Humida hæc præpollens aëris constitutio, Zephyro majori ex parte comite, multorum superveniendorum morborum timorem nonnullis pariebat, nihil tamen singulare apud nos inde evenit.

nit. Attamen præter varias catarrhosas molestias, Variolæ discretæ, rarius confluentes, nec mali moris, per totum Annum, frequentiores tamen post solstitium æstivum, & per reliquum Anni; præterea etiam Febres tertianæ ac quotidianæ, ut & quandoque Icteri, facile omnes sanationem admittentes, passim, in Majo plures infantes Morbillis benignis laborarunt; in Decembri non pauci Febre petechiali, cujus in pagis vicinis multum grassantis contagium in Urbem delatum fuerat, interierunt, brevi tamen iterum per DEI gratiam malum cessare contigit,

Constitutio Anni 1712. *Apud Labacenses in Carniolia* à Dn. D. MARCO GERBEZIO,

Apud eosdem Physico, & Medico ord. medice considerata, & Augustam Vindelicorum d. 28. *Decembris* 1712. *communicata.*

FRigori alias Hippocrates non videtur imputare singularem insalubritatem, dum 3. Aph. 17. ab eo *corpora firma, agita, & bene colorata* reddi asserit: quam id tamen insalubre esse soleat, saltem dum modum excedit, docuit nos præterquam hyems Anni 1709. si quæ alia nivosa, & frigida, quoque currentis Anni 1712. hyems ob non multo demissiores nives & frequentes aquilonares ventos similiter ultra modum frigida. Sub ejus siquidem decursu plurimi a febribus catarrhalibus, tussibus, raucedinibus, pleuritidibus, phthisibus, cephalalgiis, gravedinibus, hemiplegiis, cachexiis, hydropibus, & aliis a variis modis peccante lympha dependentibus indispositionibus fuere apprehensi. Quamvis tamen forte per se non tam frigus fuerit causa tantarum indispositionum, quam prægressa elapsi Anni 1711. austrina, & pluviosa autumni constitutio, quæ a præsentis anni pertigida hyeme excepta humiditates, elapso autumno in corporibus aggregatas, occlusis cutis poris, & per id impedita insensibili transpiratione, in corporibus retinuit, coagulavit, stagnare, & extravasari fecit, præsertim dum subinde tamen etiam intercurrerint austrini flatus, qui eas rursus soluerunt, & exundare fecerunt. *Si vissitudine quadam*, dicit Valleriola lib. 2. cap. 4. locor. com: *aquilonius flatus austrinum sequatur, fluxionum tum morbi fiunt.* Quemadmodum & nos *in Chronologia nostra Med. An.* 1. §. *XX. & XXI.*

Sic Ego ipse mox sub anni ingressu cum pluribus aliis a febri catarrhali apprehensus eram, sed brevi liberatus introsumptione mannæ granatæ in jure dissolutæ quantitate unc. trium, & sudatione ad tales pulveres specificos mane cum decocto herbæ theæ assumptos, ℞. Spec. diamarg frig. diatrag. frig. ℥ij. diaphor ana. ℈ß. succin. alb. præp. flor. 🜍. ana gr. iij. M. f. pulv. in triplo. Aliis præterea subinde venæsectione sanguinem imminuebam, & alia pectoralia

ralia propinabam, puta decoctum pectorale cum syr. de alth. Fern. de farfora, aut similibus specificis dulcificatum. Item Trochisc. bechicos, ol. amygd. dulc cum sacch. cando, vel Julapio violato &c.

Certus puellus quinquennis non pridem pro capitis, & reliqui corporis scabie abigenda, nescio quo, perunctus, & prætetea ab extra perfrigeratus in eam dyspnœam inciderat, ut suffocandus videretur. In subsidium vocatus suaseram, ut eum syr. Mannati unc. j. & jalap. pulv. ℈. expurgarent. Hinc in jure dissolutam spermat. Ceti ʒj propinarent. Nec non ad sudorem cogerent his pulvisculis ℞. spec. diamarg. frig. ℈. diaphor. ana. ℈ß. pulv. Marth. succin. alb. præp. ana. gr. iij. flor. ♃. gr. j. sacch. perl. gr. iij. M. F. pulv. in triplo. Et sæpius cochleatim propinarent de tali mixtura appropriata: ℞. Extract. helen. fumar. ana ʒj. croci gr. V. subigantur in Aq. asthmat. chærefol. ana ℥ ß. syr. de hyssopo ʒß. M f. potio. Atque, nisi malum remitteret, utrique brachio vesicatoria applicarent. Dictum, factum, & puellus præter parentum expectationem convaluit.

Hyemem quidem cum majore amœnitate excipere velle videbatur Ver, utpote sub cujus ingressu ex amœnis Solis radiis adhuc residuæ nives successive optatissime dissolvebantur. Postquam autem in Aprilis progressu sæpius intercurrere incæpissent pluviæ austrinæ, a 20. Aprilis usque ad 25. autem ex Euro pristina hyemalis auræ asperitas, adeo desolati evadere incæperamus, ut adhuc vel tunc nobis non meliori de corporum valetudine, quam de futura satorum ubertate ominari tristes occæpissemus. Quando enim in nostris oris nives, & hyemale frigus eo usque, & ultra æquinoctium vernum protrahuntur, experientia annua educti nunquam messem opimam, fructus arborum copiosos, & vindemias lætas nobis adpromittere audemus. Emori siquidem accidit vel in ipsa radice hyemalia sata, flores arborum fructiferarum emarcescere, & primos vitium pampinos a pruinis, & nocturnis auræ asperitatibus exitialiter aduri: quemadmodum id etiam, ut postea dicetur, hoc ipso anno evenit. Nec minorem stragem valetudo humana perpessa est. Corpora siquidem hyemali asperitate enervata, & per tot intercurrentes auræ vicissitudines alterata, nec non per tot vernas pluvias nova humorum illuvie repleta, non poterant non solum ab adhuc hyemalibus indispositionibus opprimi, verum & vernis subjacere, potissimum eis, quæ a peccante lympha, quales sunt omnis generis vulgo defluxionibus imputari soliti affectus, produci solent. Non minus autem Majus erat inconstans, & inamœnus, quam Aprilis, utpote fere quotidie versus vesperum pluviosus, quin imo subinde & tempestuosus, quemadmodum secunda Maji, qua excussum ex nubibus fulmen arcis horologio adjentis turris tectum magna parte disjecerat. Junius erat quidem nonnihil ordinatior, & versus exitum utcunque æstivus, aliquoties tamen æque tempestuosus: quin imo ad festum S. Medardi ex aquilone plane frigidus. Ut adeo neque ipse pla-

ne inculpate transire potuerit.

Certus archi-hypochondriacus jam tribus annis consequenter semper circa dimidium Aprilis deterius affectus, & præsertim de capitis gravitate & obfuscatione quadam lamentatus 13 Aprilis inexpectate factus epilepticus intra bihorium obiit. Obiisse quoque observati sunt alii repente eodem tempore facti epileptici. Memorabile est a jam dicto hypochondriaco notatum discrimen inter auram civicam, seu Urbis arci subjacentis, & inter auram sublimem arcis ipsius Labascensis. Asserebat is enim, quod quoties adiisset (solebat autem diebus amœnis facere frequentissime) arcem, consedissetque aliquamdiu sub tilia, supremitatem montis amœne coronante, vel obambulasset; se semper notabiliter melius sensisse, caputque habuisse serenius; quamprimum vero redux domum versus subjacenti urbi appropinquasset, se illico rursus deterius sensisse. Ut adeo plane dubitare non liceat de veritate eorum, quæ nos in *vindiciis nostris Medicis de aura Labacensi* §. 37. de discrimine inter salubritatem urbium, & locorum liberæ auræ expositorum, campestriumve docuimus.

Ad repentinam Junii circa festum S. Medardi perfrigerationem pleuriticus factus Jacobus Ubez expertus Chirurgus corpore ultra modum obesus, & plethoricus elusis quibuscunque adhibitis remediis quoque intra triduum obiit, cæterum homo apparenter sanissimus. *Obesi* videlicet *facilius moriuntur, quam graciles* ex Hippocrate.

Æstas habuit quidem sua intervalla utcunque connaturalia; quod coties tamen intercurrissent tempestuosæ pluviæ cum tonitruis, fulgurationibus, & fulminationibus, subinde etiam cum grandine, cum communiter subsecuta notabili auræ perfrigeratione, quemadmodum 21. Augusti, qua mane hora media septima fulmen in suburbio Tyrnau dicto octo nautarum casas, non obstante densissima pluvia, in cineres redegerat; pro vix temperata, & vernam temperiem assecuta haberi poterat. Ob quam causam sata tardius maturata messem tristissimam colonis præbuerant.

Adhuc parum siquidem illud, quod hyemalem rigiditatem, & ultra æquinoctium protractas nives subterfugerat, perque vernas pluvias in lolium conversum non erat, per toties iteratas corruscationes adeo exustum fuit, ut aristæ vel steriles plane evaserint, vel grana macra effœtave, & potiore farina orbata progenerarint.

Neque humana valetudo interea minimum passa. Vidimus siquidem, quod, quæ per Junii, Juliique decursum ob imminutas successive per hyemem, & Ver in corporibus aggregatas humiditates utcunque subsidere incæperat, mox sub Augusto labascere visa sit a febribus tertianis intermittentibus, subinde & quartanis, & tertianis nothis, continuis, diarrœis, dysenteriis, vomitionibus &c. impetita. Quæ febres vel in eo fuere singulares, quod non solum raro consuetum typum in paroxysmis observaverint; verum etiam, quod communiter post aliquot paroxysmos in continuas mutari solitæ fuerint,

similiter adeo inordinatas, ut etsi typum tertianarum duplicium præseferre viderentur, tamen subinde 24. & plures horæ intercurrerint, quibus in pulsu nulla fere alteratio animadvertebatur, urinis fere crassis, & lateritio sedimento refertis existentibus, desuper vero tamen rursus insistente continua alteratione, persæpe cum maculis petechialibus scarlatinis saltem per brachia dispersis, sæpe etiam cum diarrœis & vomitionibus, vel copiosissimis sudoribus: vix tamen aliquando cum ægrorum interitu, etsi semper cum tardissima integræ valetudinis recuperatione. Quod Medici communiter febriliter cum succo pancreatico justo acidiore effervescenti bili, sed multæ pituitæ admistæ imputabant; & vel propterea non tam ardentes, acutasve febres producenti, quam potius nothas, minus acutas, & diuturnas. *Quando æstas fit similis veri, sudores in febribus multos expectare oportet. Hipp. 3. Aph. 6.*

Curabantur autem febres illæ, si quandoque perstitere intermittentes, pulvere Cornach. diebus a febri liberis justa dosi assumpto, & sale febrili Mynf. una alterave hora ante paroxysmos in aqua card. ben. vel cent. minoris propinato. Siqua vero eas in continuas degenerare accideret, præterea venæsectio celebrabatur in petechialium macularum absentia, alias vero scarificatio dorsi cum subjunctis cucurbitulis. Quamvis viderim apud unum alterumve opificem, cui etiam actu prostantibus petechiis, sed pro publicum morsibus habitis, erat sanguis venæsectione emissus, & qui tamen æque convaluit, ac alii, quibus sanguis emissus non erat. Unde conjicere licebat eas solita sibi malignitate non fuisse præditas. Per reliquum morbi decursum autem insistebatur usui pulverum pan. rub. de gem. frig. CC. phil. præp. & diaph. arcan dupl. bezoardico min. additis, si diarrœa symptomatica urgebat, troch. de terr. sigill. unicorn. foss. &c.

Certa filiola, quæ simili febre continua cum maculis petechialibus, & dysenteria detinebatur, convaluit ad subinde pro necessitate injectos clysteres primum abstergentes, postea adstringentes, & ad quotidianam intro sumptionem pulv. pan. rub. troch. de terr. sigil. CC. phil. præp. unicorn. foss. & smaragd. præp. cum sacch. rosato dulcificatorum. Quodque præterea linguam haberet aridam, eam humectabat mucilagine sem. cydon. aqua prunell. extr. addito Rob. diamor. & lap. prunell. eluebatque frequenter os aqua & aceto invicem commistis, abstersa lingua dentiscalpio, non intermissis externis astringentibus.

Certus nobilis denique plane adhuc pluribus habebat opus, Laborabat is vero hemitritæo, febre ex æstu febrili continuo, & febre intermittente cum rigore & duplicato æstu alternis diebus intercurrente constante, & quod deterius erat, semper cum quadam veluti Cholera seu excretionibus numerosissimis per superna, & inferna materiæ variæ veluti æruginosæ. Hic erat primum purgatus decocto sen. c. rhab. Mynf. Hinc ipsi vena secabatur, & pro attemperatione æstus febrilis præter mixturam cordialem ad intro porrigebantur pulv. de gem frig. CC. phil

præp.

præp. ʒiiʒ diaphor. arcan. dupl. Att intercurrerat tertius paroxysmus cum ea violentia, vomitibus,& alvi dejectionibus, ut æger, si sæpius taliter invaderetur, malo succubiturus metueretur. Hinc postridie illius paroxysmi loco arcani duplicati memorato pulveri Cort. peruviani & troch. de terr. sigill. an. ℈ß. erat additus. Vesperi autem ante somnum pridie quarti paroxysmi febris intermittentis talis bolus: ℞. Conserv. menth. rosar. Elect. diort. ord. frac. ana ʒß. cort. peruv. subtil. pulv. ℈j. troch. de terr. sig. gr. vij. M. cum sacch. F. bolus. Et non solum quieverat ea nocte utcunque æger, verum & a vomitionibus illis, aliique dejectionibus fere liber erat, præterquam totus debilis, & a continuante æstu febris continuæ totus anxiosus. Qui propterea pro possibili cordialibus & caponis jure cum gelatina permisto reficiebatur. Quodque expectaretur accessus quarti paroxysmi mox a meridie, quatuor horis ante eum fuit ægro talis mixtura specifica preparata: ℞ Aq. cord. saxon. secundæ, card. ben. ana ℥ß syr. coral ʒij. cort. peruv. subtil. pulv ʒß. ⊖ absinth. gr. V. M. f. pot. Et deliberatissime emanserat, quem adeo non minus nos, quam æger ipse metuerat, paroxysmus. Ut adeo nobis nihil superfuerit expugnandum, quam adhuc febris illa continua, viriumque prostratio: quibus proindre diligenti continuatione pulv. de gem. frig. CC. phil. præp. ʒij diaphor. & ⊕ pestlat. nec non mixturis cordialibus opem ferre eo usque conabamur, usque dum successive & ista feliciter sopita fuere. Certe si in quo alio, in hoc manifeste periculoso casu se Herculem exhibui cortex peruvianus rite ob conjunctam Choleram stomachicis associatus.

Autumnus denique usque ad extremum Octobris erat satis commodus, ut adeo Vindemiæ quidem in optata aëris temperie potuerint peragi, sed vel ex eo tristes, quod magna botrorum pars, uti in constitutione verna dictum, aut in primis adhuc pampinis vere emarcuisset, aut æstate a tantis coruscationibus, & rubiginosis pluviis, ipsis etiam arborum foliis, & arboreis fructibus propterea copiosissimis maculis notatis, & ad putredinem pronissimis nec tanter infensis, adusta penitus atque e vitibus decidissent, postea autem, & toto Novembri, Decembrique Mensibus usque ad 13. Decembris adeo pluviosus, ut fere non intercesserit dies, qua non pluisset, aut saltem nubilum, & ad pluvias proclive non fuisset, & ex Austro jugiter (excepta 20. & 21. Novembris, qua primæ nives ex Euro ceciderant, & 8. Decembr. qua per quinque continuos dies Aphricus vehementissime furebat) flante veluti tepidum. Hinc non mirandum, quod interruptis dictis tum continuis, tum intermittentibus febribus econtra turmatim irruisset febres Catarrhales, hemicraniæ, vertigines, hemiplegiæ, arthritides, & post 20. Novembris repente perfrigeratam tancedines, gravedines, tusses, pleurites, obauditiones &c.

A 13. Decembris ex Aphricum excipiente leni Aquilone demum saltem a prandiis serenum cum successiva aëris perfrigeratione usque fere ad anni

anni exitum, nisi quod postremis diebus constanter obnubilatum cœlum nos Solis radiis privaverit. Atque adeo apparet totum hunc annum, excepta hyeme, quæ saltem frigoris acerbitate excesserat, fuisse valde insalubrem, & ob tot pluvias, coruscationes, & potissimum prævalentes ventos Meridionales, non minus terræ fructibus, quam hominibus magnopere infensum. Num vero & animalibus, quæ etiamnum crepare continuant? sub judice lis est. Interea certum est, tot æruginosas pluvias eorum pascua non reddidisse salubria, quin potius insalubria. Quamvis probabilius videatur, istam interitus animalium continuationem potius contagii semel eis impressi propagationi esse imputandam, quam pascuorum vitio: eo, quod & alibi terrarum grassetur tale malum, ubi forte tamen tot corrosivæ pluviæ non cecidere, quot apud nos.

Duo hemiplectici fere plane æqualiter affecti, id est uterque cum immobilitate brachii dextri, & loquendi impotentia, fuere fere æqualiter percurati, ita ut etiamnum fere pro lubitu moveant brachia, & loquantur libere. Purgabantur videlicet hac porione: ℞. Mass pil. cochiar. ʒj. dissolvatur in tantillo aq. apopl. adde syr. de stœchad. ʒj. spir. lil. convall. gutt. VII. M. f. potio. Hinc uni eorum, qui plethoricus erat, emittebantur ex dorso mediante scarificatione circiter quatuor unciæ sanguinis. Utrique vero erat injunctum, ut pro corroboratione spirituum bis de die assumerent, castaneæ quantitate, de hac opiata: ℞. conservæ flor. beton. salviæ, anthos, majoran. ana. ℥ß. spec. contra apoplex. ʒiß. specific. cephal. Michaël. ℈j. spir. ceraf. nigr. lilii conval. ana. parum M. cum syr. flor. tunicæ F. opiata. Cui superbibatur unum vel alterum Cochlear aquæ apoplecticæ.

Item, ut spinam dorsi cum nucha ungerent unguento nervino, & ol. lumbr. terr. atque os frequenter eluerent spiritu lil. convall. cui theriaca esset admista.

Quinta morbi die fuit repetita potio purgans, atque subsequentibus septem diebus sudor procuratus decocto lignorum cum ligno rorismar. & visco querc. Et, uti dixi, successive convaluit uterque.

Non multo absimilius tractatus fuit etiam certus mercator ex hemiplegia saltem oris torturam, & palpebræ dextri oculi, ita, ut eam citra manus subsidium occludere non posset, resolutionem passus. Purgabatur is nempe his pilulis: ℞. Extr. cephal. ʒß. castor. gr. j. Resin. jalap. pin. sub. gr. VII. spir. mac. gutt. j. M. cum spiritu ceras. nigr. f. pil. N°. IX. Nucham calide unxerat ung. nervino & ol. succini; pro corroboratione utebatur eadem opiata, qua duo illi hemiplectici, & post triduum repetitis pillulis sudabat ad potum decocti sudoriferi per octiduum, prætereaque partem affectam fovebat sacculis speciebus nervinis refertis, & in vino albo decoctis. Et eatenus restitutus fuit successive, ut vix animadvertatur, quod aliquando fuisset læsus.

Armamentarii Cæsarei præfectus tamen, postquam jam antehac ter fuisset

fuisset a simillima hemiplexia simillimis remediis feliciter restitutus, circa dimidium Novembris brachio sinistro, quod alias prioribus vicibus erat intactum, resolutus cum omnimoda loquendi impotentia, frustra adhibitis quibuscunque, ad initium Decembris interiit.

Ex quartanariis certus sexagenarius ad solas has pilulas: ℞. pil. tart. Schrœd. ʒß. extr. gentian. cent. min. ana gr. IV. Resin. jalap. pin. subr. gr. V. M. cum tinct. tart. f. pil N°. IX. Et ad sectionem salvatelæ manus sinistræ, atque ad gr. iij tart. emet. Nec non ad continuatum usum hujus tincturæ convaluit: ℞. Essent. absynth. Elix. propr. parac. tinct. tart. spir. ⊖. ✱ci ana ℥j. M. Dosis gut. XXX ex aqua absynthii. Alii tres quartanarii vero priusquam fuere liberati, præterea usi sunt suis temporibus his pulveribus specificis: ℞. cort. peruv. subtilissime pulv. ℈ij. ⊖ ✱ci, ♁ diaphor. ana gr. Uti M. f. pulv. Aliorum affectuum curationes, utpote magis obvias, studio prætermitto, excepto solo adhuc Materialista illo, qui 20. currentis Decembris in ædibus Carpentarii ad ecclesiam S. Floriani ex diuturnis Coli intestini doloribus, & ossis pubis, iliique apostemate obiit. In eo siquidem illud erat singulare, quod ex aperto apostemate in femore aliquot digitis infra os pubis ob commodiorem puris evacuationem cum pure genuinæ alui fæces profluere animadversæ fuerint. Propterea demortuo post octiduum circiter ægro, jam pridem penitus exhausto, erat inquisitum in dictarum fæcum transitum; & deprehensum, quod colon intestinum, ea, qua coxam spectat, parte fuerit ad imperialis numi amplitudinem exesum, perforatumque, & inde facto successive cuniculo per pure excavatos musculos, partes illas contegentes, penetrasse ex læso intestino fæces illas alvina usque ad incisum locum. *Induta est scilicet caro hominis putredine, & sordibus.* Job. cap. 7.

Constitutio Anni 1713.

à Dn. D. MARCO GERBEZIO,

Medico Labacensi, communicata d. 15. *Januarii A.* 1714.

Adeo varius erat apud nos Labacenses, quoad auræ temperiem hujus anni 1713. decursus, ut fere vix præterierit octiduum, quo ob jugem omnis generis intercurrentium ventorum vicissitudinem alia non fuisset introducta aëris constitutio. Solus Januarius sibi hyeme aliqualiter constabat, æstate Augustus, & autumno posterior Novembris, & anterior Decembris pars cœlo ex solito maturius patriis nivibus, easque secuto flatu aquilonio serenato. Cæterum vero toto reliquo tempore varietas, potissimum cum pluviis, & auræ asperitate conjuncta: proindeque sicut terræ frugibus maxime incommoda (qui propterea exceptis montanis locis, ubi solum natura sua aridius est, non solum creve-

re per pauci, verum & impuri, & vitiis, zizaniisque plenissimi, arboreis fructibus quidem itidem saltem in montanis existentibus utcunque copiosis, verum & ipsis ob nimias pluvias veluti eviratis, & solita sapiditate destitutis, consequenter minus sanis, plurismisque hominum eis indiscrete vescentium febrium diarrhœarum, dysenteriarum, vomitionum, & ventris corrosionum causa) ita sanitati humanæ maxime importuna. *Mutationes* siquidem *temporum*, teste Hipp. 3. aph. 1. *pariunt morbos*. Quod ea tamen non tulerit singulares aliquas, præter copiosas defluxiones, epidemias, qualium alias feraces esse solent similes annorum constitutiones; existimo in singulare nostrum commodum fecisse, quod dictæ illæ varietates nunquam repente irruerint, sed successive, & veluti inadvertibiliter, neque diu tales perseverarint, neque magnæ fuerint: quod tamen requiritur ad inducendos in corpora ex aëre morbos populares. *Magnas* siquidem, dicit Hipp. citato loco, *mutationes facere morbos* 3. aph. 7. autem dicit: *si annus magna ex parte talis fuerit*. Quod ipsum sentit & Galenus *Comment* 1. *in lib.* 1. *Hipp. de morbis vulgaribus*. Quandoquidem igitur hic annus, juxta dicta, maxima ex parte fuerit varius, & frequentissime pluviosus: tales constitutiones vero solent esse defluxionum, seu morborum a peccante lympha dependentium feraces; mirum non est, quod potissimo tempore præ quibuscunque aliis affectibus viguerint defluxionum morbi.

Curationes eorum non adduco, sed relego benevolum Lectorem ad *Chronologiam meam Med.* elapso Vere Francofurti una cum Intricato Extricato meo Medico recusam. Ne vacuæ tamen omnino sint hæ paginæ, aliorum morborum hoc tempore observatorum, & solum breviter meminisse hic lubet certæ nobilis Matronæ, elapsa quadragesima a me ab hydrope ascite feliciter percuratæ, elapso autumno vero ex eodem malo tamen, sed per errorem defunctæ. Hæc tota elapsa æstate citra querelam vixerat: quod ea vero horariis fructibus nimium indulsisset, & alias licentiosius pro ordinario muliercularum more victitasset, sub initium autumni de novo cruribus intumescere occæperat, successive & abdomine; sed quod cum nescio quo in ventre motu: se concepisse suspicari incæperat, & propterea omnia remedia, ne inde forte abortus periculo sese exponeret, negligere, usque dum exacto, sua opinione, gestationis tempore, dum parituram se existimaret, vitam cum morte commutarit. Apertum propterea Cadaver, ut fœtus eximeretur: ast ejus loco aliud non repertum, quam ingens in abdomine aquarum colluvies. Ut adeo manifeste conjicere licuerit, motum illum, quem fœtui illa imputabat, aliunde non fuisse, quam a flatibus, aut colluviei illius aquosæ in abdomine contentæ, & sub corporis motu, aut ventris contrectatione perceptæ fluctuatione. Si infelix mulier alias tempestive ad rem fecisset (quamvis gravidas a similibus generosis remediis indigentibus malis citra abortum liberare, sit ex nostra in Intricato

Ex-

Extricato nostro medico tradita doctrina, perarduum) forte non minus juvari potuisset, quam adjuta a me fuit Sutorissa illa, cujus ut talis curatio proposita fuit *in Chronologia* meæ Med. Anno I. §. CXXI. In simili siquidem peccantium humorum aggregatione remedia etiam valentiora, qualium hydrops præ aliis affectibus indiget, non tam fœtum, utpote rem domesticam, & naturæ congenerem, quam humorem peccantem, utpote quid a natura alienum, citra abortus consecutionem, aggrediuntur. Prouti id pluribus deductum a me fuit in jam allegata *Chronol. mea Med. Anno II.* §. CXXVII. & alibi. Ut taceam, quod in tali casu præstare videatur saltem matrem etiam cum aliquo abortus periculo salvare, quam Matrem & fœtum evidenti periculo expositum, relinquere. De imaginariis conceptibus alias si quis plura legere cupit, inspicere potest Sachsium *in Scholio ad observ. I. Anni I. Decuriæ* I. *Ephem. Nat. Curios.*

Meminisse item lubet duorum febricitantium, quorum uterque in sextum usque mensem intermittenter febricitabat, non obstantibus variis a suis Medicis sibi ordinatis remediis, quos Ego tamen solis sequentibus mox ad anni principium celerrime liberaveram. ℞. *Pil. tartarear. Schrœd.* ʒß. *extr. gentian. cent. min. ana. gr.* iv. *R. sin. jalap. pin. sub. gr.* vii *ol. mac. cont.* ij. *M. cum tinctura tartarii F. pil.* N° IX. Sumantur die a paroxysmo libera. Hinc pro ventriculi corroboratione, & cruditatum correctione sumantur quotidie mane ex jusculo de sequenti tinctura in diuturnis febribus specifica guttæ XXX. ℞. *Essent absinth. agrimon. Elix. propriet. parac. s. acido tinct. tart. spir. sal.* ✱ *ana.* ʒj. *M.* Atque ab extra lienis regioni applicetur Emplastrum *de Cicuta cum ammon.*

Sique videretur, memoratæ pilulæ adhuc semel iterentur. Et exacte observata interea victus regula utemque constanter convaluit.

Ad certum quinquagenarium hypochondriacum sæpe sæpius ventris corrosionibus, & nocturnis vigiliis tortum pro dando consilio vocatus, dum vidissem, quod ei a Medico suo Ord. frequentissime ad vesperum pilulæ de cynoglossa aliquot granis laud. op. acutatæ concederentur; earundem tam frequentem usum absolute dissuaseram veritus, ne eæ forte successive caput ad apoplexiam disponerent. Quod in eo vero mihi non obsequeretur patiens, utpote ab earum usu semper, uti ipse asserebat, alleviari solitus; ei ultimatim cum suo interitu obtigerat, quod Ego ipsi pridem prædixeram. Sæpe siquidem etiam ea, quæ prodesse videntur, obsunt.

Prosperiore forte sibi econtra procuratum fuisse per sex hebdomadas frustra desideratum in arthritide vaga somnum, mihi eodem tempore fide dignissimus narraverat certus Soc. JESU pater, charta, in qua multo tempore involutus in officina aromataria asservabatur crocus, capiti obvoluta. Ut adeo non vane suaserit VVedelius apud Friccium in singulari suo tractatu *de virtute Venenorum Medica cap.* XXIII. *de croco*, crocum sacculo inclusum, & infantum, si qua

dormire non possunt, capitibus suppositum, cum admonitione tamen, ut, ne is eis forte nimium soporem inducat, postquam obdormivere, is iterum subtrahatur.

Adjicio rarioris illius affectus, quem ob involuntariam, & justo copiosiorem crudæ, & facto haustui analogæ urinæ profusionem, Diabetem vocant Medici, succinctam, sed felicissime peractam curationem. Certus in honorifica dignitate constitutus 52. annorum Sacerdos, temperamento atrabilarius, & ob plurima negotia, vitamque sedentariam factus, uti dicitur, hypochondriacus, inter reliqua hypochondriacis familiaria accidentia successive demum etiam de urinæ ardore, & multo in urina sabulo lamentari cœperat. Hinc præter referandis obstructionibus dicata plurima remedia etiam abstergentibus, leniter diureticis, & urinæ acrimoniam obtundentibus usus est, quale præ aliis erat decoctum Foresti, & syr. de althæa Fernel. Taceo stomachica, & alia, quæ subinde ab urgentibus circumstantiis exigi videbantur. Inde sublatus quidem fuit molestissimus ille urinæ ardor, sublatum etiam cum urina excerni solitum sabulum; verum ejus loco inducta memorata illa involuntaria, & nimia crudæ, & potui colore plane analogæ urinæ profusio cum ea marasmodica corporis contabescentia, ut veneralibis æger omni prorsus appetentia, & somno destitutus sine fine sitibundus proxime interiturus videretur.

Hinc itum in consilium, & conclusum, ut posthac cura tota eo dirigeretur, quo urinæ nimiæ illi profusioni corporis substantiam eatenus depascenti idoneis remediis occurreretur.

Statutum propterea, ut æger ab omni difficulter digestibili abstineret, vitaret vinum, & ejus loco pro siti, quamvis pulsum vix alteratum haberet, biberet jus carnis bubulæ perfrigeratum, & ab omni pinguedine per præviam per pannum lineum colaturam liberatum, subinde autem emulsionem amygdalarum dulcium, ext hilarato quandoque sitiente ore cochleari vini cydoniorum, vel granatorum acidorum, quandoque etiam granis ipsis pomorum granatorum. Pro cibo vesceretur juribus caponis, in quibus concussus sit vitellus ovi rec. contusis, amygdalatis, avenatis, hordeatis, & pultibus ex ovis, & pulpa panis tritricei paratis, malis coroneis &c. sique posset, carne vitulina, caponum, pullorum, avicularumque montanarum. Mane etiam & vesperi assumeret bonæ castaneæ magnitudinem de hoc specifico.

℞. *Conserv. ros. rub.* ℥iij.
rad. symphyt. maj. ℥ij.
spec. diatrag. frig. ʒß.
coral. rub. præp.
terræ sigil. ana ʒj. *M.*
cum syr. cydon. F. electuarium.

Regionem renum ungeret ungu. rosato refriger. Gal. & Comitissæ. Spinam dorsi autem & pectus ungu. resumptivo. Quibus constanter continuatis rediit successive tantus appetitus, ut sibi a cibis vix temperare valuerit. Item somnus, vires, & carnium consumptarum recuperatio ad admirationem.

Con-

Constitutio Anni 1714.

à Dn. D. MARCO GERBEZIO,

Medico Labacensi, Labaci in Carniolia observata.

SI unquam aliquis annus fuit irregulariter constitutus, fuit apud nos Labacenses annus 1714 cujus constitutionem quoad aëris temperiem in præsenti communicamus: excepta siquidem sola hyeme, quæ fuit cum paucis nivibus aquiloma, & per totum toleranter frigida, & ficca, totum reliquum ejus residuum, Ver videlicet, æstas & autumnus, excepto Novembri mense & dimidio Decembris, quorum dies in accepta aëris amœnitate decurrerant, erat meris varietatibus, & veluti quotidianis pluviis subjectum. Unde tot, tantæque aquarum exundationes, ut nec sata maturescere, nec gramina defalcari, siccarique, nec semina opportunis temporibus terræ mandari potuerint; quæque terræ mandata fuere, aut prorsus non adoleverant, in semine suffocata, aut adulta ameris viciis, zizaniis, & loliis adeo conspurcabantur, ut usui esse vix potuerint, aut ab uredine adusta grana effæta, & farina fere destituta tulerint. Unde insueta annonæ penuria, & propterea præsertim Croatiam versus, fere communis inter plebejos fames.

Qua stante aëris constitutione qualiter humana valetudo substiterit, nemini credo difficile fore conjicere, qui ex Hippocratis *lib. tertio aphor.* & alias novit, qualium tales annorum constitutiones soleant esse feraces corporum indispotionum; præsertim, si is præterea perpenderit, qualem victus rationem in simili rerum penuria, & caritate fuerit observare necesse, & quali, quamve insalubri qualitate debuere fuisse prædit non solum terræ, verum & arborum, vitiumque fructus, utpote dicta uredine adeo exesi, adustique, ut vix fuerit reperire pyrum, pomumue, vel etiam bottum, qui integer, immaculatus, & connaturali suo sapore præditus fuisset: quamvis & talium parcissimus fuerit quæstus. Substitit videlicet, si unquam aliquis, lamentabiliter. Eo, quod similes temporum constitutiones, soleant esse ex Hipp. citato loco, & nostra *in Chronologia Medica* tradita doctrina, morborum feracissimæ.

De hyeme quidem nobis non erat, quod adeo quereremur, utpote quæ utcunque tolerabili suo frigore siccitateque corpora potius reddebat *firma, agilia, & bene colorata*, adeoque bene valentia, quosque tulerat morbos, eorum saltem solum accidentalis extitit causa; quatenus videlicet humiditates a prægresso pluvioso anno in corporibus nostris aggregatas altius impresserat, coagularat, & a discussione per insensibilem perspirationem impediverat.

Quod ipsum puta & de Novembri mense, Decembrisque anteriore dimidio, utpote similiter leni aquilo-

ne perflatis, & potissimum amœna serenitate illustratis. Ast tanto majores querelæ nobis fuere contra Veris, æstatis, & reliqui autumni [utpote adeo pluviosorum, ut vix intercurrerit duorum triumve dierum serenitas, Solisve illustratio, quæ a pluviis, aut saltem nubilo cœlo cum plane insueta aëris aspetitate non fuisset interrupta] decursum: Qui propterea tantis cum ægrotis negotiis nos oneraverat, ut iis expediendis vix suffecerimus. Quin imo, postquam affinem nobis Styriam ad Judenburgum peste infectam perceperamus, nobis plane de adhuc deterioribus metuere inceperamus. A quibus tamen præservavit nos hactenus gratiosum Numen.

Morbi autem, a quibus adeo impetebamur, erant præter omnis generis defluxiones similibus temporum constitutionibus semper familiares, arthritides, colici dolores, pleuritides, hydropes, febres tam intermittentes, quam continuæ, & ex eis multæ plane malignæ, diarrhϾ, dysenteriæ, vomitiones, lumbrici, variolæ, morbilli, & rubeolæ: nulli tamen funestiores, quam febres petechiales, & præsertim Decembri Mense variolæ. Quibus propterea etiam multi præsertim Augusto mense, & Septembri plane succubuere. Quamvis, qui victus rationem observarant, riteque curabantur, potissimum reconvalescerent.

Singulare quid duobus fratribus acciderat: Utrumque prævio totius corporis rigore febrilis incalescentia apprehenderat. Hinc plane intolerabiles lumborum Puncturæ. Desuper unum petechiæ scarlatinæ seu purpureæ, alterum petechiæ nigræ, & variolæ purissimo sanguine soliti puris loco suffusæ. Et ille tertia morbi die, hic septima inopinate succubuit.

Certa etiam 10. annorum herula cortice peruviano vix a febro quartana liberata in variolas confluentes densissimas inciderat, quæ successive etiam eo perductæ fuere, ut contractis crustis instantanee abscessuræ crederentur, herulamque pristinæ valetudini more solito restituturæ. Ast ecce quàm inexpectatum fatum! præterquam enim, quod crustæ etiam sæpius oleo amygd. dulcium perunctæ nullatenus recessissent (persistente interea semper febre acuta continua, & tussicula) ultimatim eæ eo deductæ fuere, ut si quam casu tamen abscedere accideret, ea post se ardentissimum ulcus absque omni pure relinqueret, usque dum miserabili herrulæ ultimatim, 21. scilicet morbi die, e vita excedere fuerit necesse. Usque adeo de variolis, nisi cum eis & febris, & reliqua accidentia recedant, nunquam venit triumphandum.

Certus Mercator Goritia Labacum cum intensissima & ea continua febri in maximo frigore delatus, de intensissimis & faucium, & artuum doloribus lamentabatur: a quibus demum etiam idoneis remediis liberatus erat. Sed desuper [persistente adhuc febre] toto corpore minutis, & densissimis hydatidibus, seu vesiculis aqua refertis, adeo fuit perspersus, ut quis eum undique fervidissima aqua fuisse perfusum, perustumve citra dubitatio-

tionem juraſſet. Et non obſtantibus quibuscunque remediis quoque ipſe 18. morbi die obiit.

Certus Lib. Baro econtra usque ad deſperationem aſciticus, dum proxime expiraturus crederetur, ſuperveniente tumidiſſimo ſcroto, inflammatione, & abſceſſu, ſponteque evacuatis inde aquis præter omnem expectationem convaluit. Utque adeo deſperandum nunquam: ſed dum ſpiramus, ſperemus.

Carbonum ſuffocatorum illorum, quibus fabri ferrarii uti conſuevere, vapores eſſe nocentiſſimos, nemo facile eſt, qui neſciat: noxios vero æque eſſe ordinarios illos ab aperto igne combuſtis lignis relictos, non facile credo fuiſſe obſervatum. Accidit tamen, quod elapſo Decembri ex intenſo frigore domum reverſus faber ferrarius ſeptuagenarius, eo quod ſeſe ad talium carbonum ignem excalefeciſſet, in eum ſoporem, cum maximo ſtertore inciderit, ut is ab adſtantibus omnibus pro fortiſſime apoplectico, adeoque ex ſententia Hipp. 2. *aph.* 42. pro omnino deſperato haberetur, ſucceſſive quidem clyſtere acri, frictionibus, ſternutatoriis, veſicantibus, & volatilioribus antiapoplecticis turſus excitatus, ultimatim vero, decima tertia videlicet morbi die tamen e vivis ſublatus.

Simillimum fatum accidiſſe recordor ante annos Iggenſi ruſtico in noviter calefacto, & non pridem exſtructo fornicato cubili, qui vero libero aëri expoſitus ſeſe tamen turſus recollegerat. Sed ſeptuagenario illo longe junior erat.

Singularis molis calculum in veſica geſtare absque eo, quod ab eo ſaltem ſubinde urinæ excretio intercipiatur, meo judicio pro raro habendum eſt. Factum id tamen fuiſſe detexerat nobis nuperrime diſſectum corpus noſtri Labacenſis Eccleſiæ Decani. In ejus ſiquidem veſica ad digiti craſſitiem corrugata deprehenſus fuit trium unciarum calculus, qui tamen urinam nunquam intercepiſſe fuit obſervatus; quin potius is, poſtremo præſertim anno, continui urinæ crudiſſimæ profluvii extitit cauſa. Sed ſciendum venit, calculum hunc ab ægro ſemper fuiſſe pro hernia habitum, quem propterea a pluribus annis ſemper ſurſum cingulo hernioſis conſueto religatum geſtabat, impediebatque hoc medio, ne is unquam ad veſicæ orificium devolvi, & urinam omnino præcludere potuerit: quin potius, quatenus totum contractæ veſicæ ſpacium ſua mole occupabat, cauſa erat, ne a renibus jugiter affluens urina ibidem ſubſiſtere potuerit, ſed potius veluti guttatim jugiter excerni debuerit. Juvaret propterea quoque forte alias (niſi lithotomiæ remedio periculoſo & ſæpe impoſſibili ſeſe ſubjicere mallent) tali medio uti, ut taliter ſaltem ab eis alias conſueta urinæ præcluſione liberi viverent.

INDEX

INDEX

RERUM ET VERBORUM
Totius Operis.

Apozema

Exanthe-

Febri

Vectio

SOLI DEO GLORIA.